Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Repetitio[n]es aliquot doctoris famosissimi vtriusq[ue] iuris doctoris Lanfranci de Oriano

https://hdl.handle.net/1874/461159

Repetitiones Lanfranci

Tabula repetitionū Lanfranci

Incipit tabula alphabetica diuersaꝝ repetitionuꝫ excellētissimaꝝ. Solennis ⁊ famosissimi iuris vtriusq; doctoris Lanfrāci. succincte ꝓpēdiose q; collecta per venerabilē virꝝ mgr̄m Johānē Lankel. artiū liberaliū mgr̄m. humani diuiniq; iuris interpretem in alma vniuersitate Colonien. in iure canonico ordinariū bene meritū.

Acta.

Quaē iudicialia acta ī scriptis redigant In repet. In primo nō. c. qm̄ cōtr.
An etiaz in iudicio sūmario acta ī scriptis requirātur. q̄rto nō. qđ icipit Itē nō q; tam ꝛ. c. quoniā contra.
An sentētia sit de actis seu veniat appellatione actoꝝ In quito nō. quod incipit. Nota hic videri. c. qm̄ contra.
An exceptio sit de actis. ibidez
An delegationes et commissiones causarum sint de actis. in. e. quinto nō. ℞si. Sciendū est autem. ca. qm̄ cōtra.
An acta possint probari per testes. ibidem in ℞si. Sed qđ si acta fiant ꝛ.
An in actis conscribendis requirātur testes et subscriptio notarij. in ea. Repeti. super glo. ij. c. quoniā contra.
An verba enūciatiua actoꝝ ꝓbēt illa acta inꝯuenisse. vt dicit in instrumēto sententie Viso libello. lite ptā. ꝛ. In e. repeti. super glo. fi. versi. nūc querit de vna questione.

Appellatio.

Que debz in se ptinere appellatio? In c. qm̄ contra. sup verbo inꝯlocutiōes et appellationes ℞sic. Sectur vidē de materia appellationis.
Quattuor ꝛpa ꝓsideranda in mā appellatiōis scz tps inꝯponēde appellatiōis tp̄s petēdi apl'oꝝ. tēpus presentādi se. ⁊ tempus prosequendi. ibidē ℞si. Considerāda.
An tertiꝰ possit appellare a sētētia lata Ibidem versi. Pro intelligentia.
Casus quib⁹ inꝯhibita ē appellatio Ibidem versi. Quero in quibus causis.
An ab inꝯlocutoria sentētia appellari possit iure canonico ⁊ ciuili. ibidem ℞si. Predicti enim casus.
In tribus drīs appellatō ab inꝯlocutoria et a diffinitiua. ibidez versi. Quero vtrum alique differentie.
An pendeñ appellatione aliquid sit innouandū. et in quib⁹ casib⁹ ꝓmittit innouatio. ibidē ℞si. Quero ꝓ declaratōe
An ⁊ qñ iudex appellatiōis possit inꝯhibere iudici a quo. ibidē. versi. Sed pro discutienda. ꝛc
Qualiter reuocāt attētata appellatōne pēdēte. ibidē ℞si. Circa sc̄m.
In quibus drīs appellatio iudicialis ⁊ extraiudicialis. ibidē ℞si. Ibidē.
Quo ordine sit appellādū. ibidem ℞si. Quero quo ordine.
An in p̄ntia iudicis sit appellāduz et qđ si metu iudicis ī sua p̄ntia nō ꝓt appellari. ibidē ℞si. Itē quēo pone.
An appellatio interposita per vnū ex consortibus prosit alteri. ibidem versi. Quero vlteriꝰ vtrum appellatio.
An a sentētia lata sup decimis appellatur. In clem. dispendiosam de iudi. super glo. verbi coercere.
Quando causa ē in appellatione a diffinitiua sīnia inꝯposita expmēda. ibidem.
An in arbitriis seu arbitrio iudicis. relictī. appellet. In. l. admonendi. ff. de in reiuran. ante fi. repetitiōis.

Tabula repetitionū Lanfranci

Arbitrium.

Boni viri arbitriū quō petit. in ꝛpet. qm̄ ꝑ. sup ℞b. inlocutōes appellatōes in materia appellatōis ℞si. aduertad. tñ. Et in cle. dispēdiosā. de iudi. sup g. ℞b. coer/cere.

Causa

Causa finalis statuti sumēda est ex pⁱ hemio statuti. in ea. repeti. in secundo notabili. c. quoniā contra.
An confessio extraiudicialis requirat cause expressionē. aut stipulatio in. e. c. super verbo confessiones versi. His itaq;. Et versi. vidimus supra.

Citatio

Citatio ꝓpetuat iurisdictionē ℞legati. in ea. repeti. super glo. verbi citatiōis Per solam citationem C. c. qm̄ ꝑ. inducitur preuentio. ibidem.
An creditur soli nuncio. si referat se ci tasse. Et an credatur etiam iudici sup hoc. in ea. repeti. sup glo. ℞bi citatiōis Item an citatio sit de processu. secūdo an presens sit citandus. Tertio vbi et quo ordine debet quis citari. Quarto quid debet inseri in citatione. in cadē repeti. super verbo Citationes.
An citatus ad locum nō tutum artet venire. ibidem versi. Est autē notādū.
An vꝫ citatio fca ꝑ iudicē. nō ad instā tiā ꝑtis ibidē ℞si. itē est nōndū.
An et quando citatus teneatur ꝓpare re & allegare suum priuilegiuꝫ si quod habeat. ibidem versi. notandum etiaꝫ.
An et qm̄ requirit ꝙ citatio sit perem ptoria. in. e. ℞bo ℞si. vlteri⁹ querit.
Qm̄ citatio dicatur peremptoria. ibidē versi. Sed quero quando.
An valet citatio sine termino. super. e. ℞bo citatiōes ℞si. Sed queritꝫ nūquid
An valet preceptum. citatione nō pre/cedente. ibidem versi. Queritꝫ vlteri⁹.
Citatio personalis requiritur in sentē tia excommunicationis. ibidem versi. Unum non omittas.
An valeat citatio generalis facta ad to tam causam super. e. verbo citationes. versi. Queritur nūquid.
An subditus potest citari ex tritoriuꝫ ibidem ℞si. Quero vtrū subditus.
An valeat citatio fca die feriato. in. e. verbo citationes in. q. fi.

Confessio

Confessio facta ad positionem reuo cari potest docto de errore. in. ea. repet. sup gl. ℞bi ꝓfessiones. in. c. qm̄ ꝓtra.
Usqꝫ ad qd̄ tps ꝓfessio reuocari ꝑt in e. c. super verbo confessiones circa fi.
Confessio non est probatio sed ab onē probandi releuatio. in. e. c. quoniā ꝓtra super verbo confessiones in princi.
Confessio vt p̄iudicet dꝫ fieri ex ꝓpo/to secus si calore iracūdie fiēt. Ibiō
Confessio facta in iudicio famoso. in/famat qm̄ sententia infamaret. ibidē.
An et qm̄ ꝓfessio facta in delictis vale/at & preiudicet. in. c. quoniā contra. sup verbo ꝓfessiones ℞si. Reuertor. ꝛc.
Qm̄ in criminib⁹ debeat fieri remissio ad ecclesiasticum iudicē. ibidez in versi. Queritur aliquis accusatur.
An accūatus de hoīcidio & ꝓfessus q̄ id fecit ad sui defensionem sit ex illa con/fessiōe ꝑdemnādus. ibidē versi. Quō iuxta premissa.
An in cōfessū de crimine ꝑt ferri sn̄ia nulla precedente inquisitione. denūn/ciatione. vel accusatione. ibidem versi. Queritur vlterius nūquid
An valꝫ ꝓfessio aut alius ꝓtractus in carcere. in. c. qm̄. super verbo. confessio/nes versi. Quero subsequenter.
An vꝫ ꝓfessio minoꝝ. tutoꝝ. curatoris et similiū ꝑsonaꝝ. in. e. c. qm̄ sup verbo confessiones. ℞si. Quero subsequenter de confessione. ꝛc.
An et qm̄ ꝓfessio fca in causis pecunia

rijs ꝓiudicz ꝓfitēti.ibidē ℞si. Scdo ꝑn. An valeat extraiudicial' ꝓfessio sine ex ꝑssiõe cē.ibidē in ℞si.his itaq; ꝑmissis. An statim extraiudicialis cõfessio cum causę exꝑssiõe iudicet aut ꝑ° certa tpa. ibidez versi. Quero nūquid ꝓfessio. An vz ꝓfessio in absentia ꝑtis sine sit iudicialis sine extraiudicialis.ibidē ℞s. Quero vlteri° an ꝓfõ.et i.l.admonēdi. ff.de iurīu.i.xxvi.col.℞si. Dicebā etiā An vbi ꝓfessio sine cā non tenet sit nulla aut ope exceptiõis annullāda.in c.c.qm̄. sup ℞b. ꝓfessiões ℞s.vidim°.s. An et qñ ꝓfessio facta in vltīa volūtate ꝑiudicet aut ꝑbet.i.eo.c.qm̄ ꝑ. sup ℞ꝓfones ℞s.vidim° s de emāta ꝓfone In ꝓfessū añ ꝓcessū iudiciariuz dat̄ preceptū qđ etiā die feriato ferri ꝑt.in e.c.qm̄ ℞.sr ℞b.ꝓfones ℞si. Nō dimittēdū An ꝓfessio dz facta in iudicio. ibidem versi. Aduerte tamen. Quō volens reuocare ꝓfonē factā ꝓpter errorē:dēat docē de erroze.in.e.c. qm̄.sr ℞b.ꝓfessiones i fi.

Decima.

An laici decimā possidē possint ꝛ qñ In repe.cle.dispēdiosā de iudi.sr gl.fi. An iudex possit aliq̄ casu cogscē de cā deciaz.ibiđ cir/ca.gl.℞bi ꝑmõiti.

Dilatio.

Quotuplex sit dilatio.in.e.repet.sup verbo dilationes in.c.qm̄ contra. Quot dilationes probādi dari debeāt in causis.ibidem in.i.q. An in ciuilib° dek̄ ꝓria dilatio ꝓbādi sine oī causę ꝓgnitione . ibidē in.ij.q. Dilatio absenti data.illi est intimanda Ibidem versi. Nota etiam. Qualit̄ scđa dilatio sit dāda.ꝛ ꝓpt̄ qđ. Ibidē i.q.quero vlteri° qualiter. An in dilatiõib° ꝓbandi.vel alijs ꝛpu tētur dies feriati et non feriati. ibidez in versi. Illud etiam. Extra dilationē datam facta probatio nō valet.ibidē versi. Sed generalit̄. An a nimis breui dilatiõe possit appellari .ibidē versi. Postrēmo q̄ritur. Qñ ꝛ quō possit dilatio data ꝑ iudicez progari .ibidē ℞si. Finaliter vnū.

Et cetera

Quid significat.ꝛc.vide Lanfrl.in e.repetl.i nō.vi.qđ incipit Itē nō i℞bo.ꝛc

Exceptio.

An sit necessario exceptio in scriptis proponēda In ea.repeti.in quinto nō. versi. Similit̄ exceptio.vbi vide singularē opinionē Lanfranci.c. qm̄ ꝓtra. An vz ꝓcess° iudicl.p° exceptionē recusationis aut suspitionis corā eo ꝓpositā. in ea.repet.sr gl.℞bi reprobatiões Que dicat̄ excep° iurl. Et q̄ fēi seu intentiõis.sr verbo exceptiões.in ꝑn. Quot sit̄ spēs exceptionū. Et qñ q̄libz exceptio dēat ꝓponi.ibiđ.i ℞si. Pretēa nōdū An reus ꝑt plēs exceptiões ꝓponē diuersis tpibus etiaz ꝓtrarias. ibidē in versi. Ex his sequitur. An excipiens videat̄ confiteri aduersarij intētionē super eo.verbo exceptiones. in versi. Istud quoq;. Et ibi vi de practicā ꝓponēdi exceptiones. Qꝛ exceptiões sūt noīatim et specifice ꝓponēde.ibidē in ℞si. Debz etiā. An exceptio ꝑemptoria.possit retarda re ꝓcessum aut impedire lit̄. ꝓt̄.ibidez versi. Sed est aduertendum. Quō exceptiones priuilegiate debent opponi in iudicio ad retardandum processum. Ibidem vide. An ꝛ q̄ exceptio ꝑemptoria possit opponi ꝑ° sñiaz.ibiđ.℞.p° ℞o sñiaz.ꝛc. Exceptio nullit̄.ꝑt oppoi ꝑ sñiaz vl' in strm̄ ec̄ stañ statuto q ꝑ ist̄m vl' sñiaz nulla admittat̄ exceptio.ibiđ An exceptio dēat ꝓponi i scriptl.sup .e.℞bo exceptione circa fi Itez q exceptio clae dēat ꝓponi sicut actio alias succūbit excipiēs.ibiđ.in fi Qñ exceptio reddēs iudiciū nullū,oppōi ꝑt i cle. dispēdiosaz de iudi.℞si. ꝑ plena doctrina

Tabula repetitionū Lanfranci

An exceptio dñij seu ꝓrietat. notoria ipedit restōnez spoliati. i repe. rub. ꝙ cā pos. ⁊ ꝓ. ℞. Aduertite q̄ ista rl̄a.

Executio. Quis iudex snīam exeq̄ possit in. c. qm̄ ꝑ. sr̄ ℞b. inklocutōes ⁊ appell. ℞si. Uso q̄lit ferat ꝛc. An executor hēat ꝓgniti onē. ibiꝺ. ℞. Dz iuꝛ ꝑmissa. An vn⁹ iudex snīaz alteri⁹ exeq̄ possit Item q̄ remedio petit snīe execu⁹. ibiꝺ ℞. Sciendū ē. An ad executiōez snīe dēat ps citari. ibiꝺ. ℞. Quēo nūq̄d i executl. Quis ordo i executōe ē obſuād⁹. ibi dē. Itē an ct⁹ ꝓpens possit executōez ipedire. ibiꝺ. Que ſt cē ipeditiue executōis. ibiꝺ ℞ſ. Uidim⁹ ꝙ aliq̄b⁹ cauſ

Si iudex appellonis ꝓfirmat snīaz ꝑmi iudicl. q̄s exeq̄ hēat hmōi snīaz i. c. qm̄ ꝑ. in mā appell'onis ℞si. Quero ꝑnr

Expense. Ex q̄ capite expense iudiciales venīūt refundende in. c. qm̄ contra circa fi. an mā expēsaꝝ in ꝓnci. An vict⁹ victori in quacūq̄ cā in expeñ debeat cōdēnari. ⁊ casib⁹ fallētie. ibiꝺ. ℞si. Et ꝓ⁹ ꝑsuppo⁹. An iuramētū calūnie excuſz a cōdēnatōe expēsaꝝ. ibiꝺ. ℞. Ex q̄b⁹ iferē. An in cā appellatiōis succūbēs q̄ obtinuit in ꝓncipali sit in expeñ ꝓdēnand⁹. ibiꝺ ℞si. Dz quero nūq̄d succūbēs. An iudex possit sibi ꝓdēnatiōez expensaꝝ i snīa sua rfuaē. ibiꝺ ℞. Quēo itex. Que debēt obſuari i taxatōe expēsaꝝ ibiꝺ. An si iudex omisit ꝓnūciaē sr̄ expeñ possint adhuc peti. ibidē versi. Dz dicēt q̄s. Itē an ille q̄ obtinuit in ꝓncipali q̄ ē victor. possit ab omissa ꝓdēnatiōe expensaꝝ appellaē. ibidē ℞si. iuꝛ ꝑmissa. An succūbēs i inklocutoria dz cōdēnari i expeñ. ibiꝺ. ℞. Quēo vlteri⁹ vtz. Que ſt expeñ in q̄b⁹ vict⁹ ē cōdēnād⁹. ibiꝺ ℞si. Quēo vlteri⁹ q̄ ſt De expeñ ꝓtinacie vtriusq̄ pt. ibiꝺ. in versi. Nec sat. q̄ ad materiā.

Fama Qualit̄ probat fama an plene aut seiplene i rpe. l. admonendi. ff. de iureiuran. in. xxvi. colū. ℞. Quarta spēs ꝛc. Itē de q̄ fama iura itelligantur. ibidez. xxxij. colū. versi. Aduertatis tñ singularit̄.

Ferie. Quib⁹ ferijs partes renūciare possint. in clem. sepe de verbo signi. sup. gl. ℞bi ob ncitates.

Fuga. Qualē ꝓbationē fuga inducat In. l. admonēdi. ff. de iurīur. i septia spē semiplene ꝓbatōnis

Instrumentum.

An ⁊ qñ istrm̄ i iudicio ꝓductū. pt̄i ꝓducēti sit rstituēdū. i. e. rpeti. i quito nō ℞si. Et ē eē aduertēdū. c. qm̄ ꝑ. An nōri⁹ talr mlr cerciorā ꝙ bñfi⁹ velleya. rnūciauit ꝛc. vide i. e. rpe. sr. g. fi. ⁊ lat⁹ sup ℞bo istror ꝓductio. ℞. q̄ro verum ꝓ ℞ba ꝛc. Instror appellatōe q̄d veiat i rpe. c. qm̄ ꝑ. sr̄ ℞b. istror ꝓductio ℞. i. ē

Instrm̄ pblicū q̄ dicat. ibiꝺ. ℞. i. ē vidēdū. An instrm̄ confectū a nōno ignoto pbz. ibiꝺ. ℞. q̄ro vlteri⁹ nūq̄d i strm̄ Que req̄rāt i istro publico. et an falsa idictio viciet istrm̄. ibiꝺ. ℞. q̄ro nūc Quō istra publica exēplari deb̄eāt ⁊ qñ credit exēplo. ibiꝺ. ℞. q̄ro vlteri⁹ nūq̄d An istrm̄ facit fidē q̄ ad exneū Et q̄b⁹ nōri⁹ dz exhē istrm̄. ⁊ an ꝓ aliū possit nōri⁹ istrm̄ ꝓdicē. Itē an ꝓ chocollū nōrij faciat fidez Et quō fiet extēsio istri ⁊ q̄d ſb dictiōn ꝛc. abbreui ata itelligēdū sit. ibidez. ℞. q̄ro vtz instrm̄ facit fidē cū. ℞. sequē. An nōri⁹ errorē suū i istro ꝓdisti possit corrigē i e. rpe. sup ℞b. istror ꝓductio. ℞. quero nūc de q̄stiōe vtili An si vnū instrm̄ facit mētiōez de alio. ꝓbz ꝓtēta illi⁹. et q̄d si i positōib⁹ aut articul⁹ fit mētio de istro. ibiꝺ. ℞. q̄ro mō vnū. ⁊ ℞. sequēte.

Usq̄ ad q̄d tps possint ꝓduci istra i iudicio. ibiꝺ. ℞. q̄ro vlteri⁹ de alia ⁊ in cle. sepe de ℞ sig. sr̄ ℞b. ñ obſtañ An instrm̄ pt ꝓbari per testes. et per q̄s testes Ibiꝺ ℞ſ. q̄ro nūq̄d instrz possit An instrm̄ totū reddat fidē ex eo q̄ in aliq̄ pte falsitas repit aut cancellatura

ibidē ℞si.q̄ro nūquid si ē aliq; ¶ An delictū possit ꝓbari p instrm vl' dominiū Ibidē versi.q̄ro vlteri⁹ nūq̄d delictuz ¶ An instri tenor p̄t p testes ꝓbari i e. repe.c. qm̄ sr̄ ℞bo istroz ꝓductio ℞si. q̄ro vtz istrm amissuz ꝛc ¶ An instra sint edēda in iudicio aduersario petēti et q̄lit.ibidē ℞.q̄ro vlteri⁹ nūq̄d istra ¶ De scptura ꝓuata triplici.s.apodissa libro rōnū.et epla quō ꝓbz.in e.repet. .c.qm̄ ꝑ.sup ℞bo instroz ꝓductio.℞si. hacten⁹ visū est ꝛc.et in.l.admonēdi.ff. de iureiurā i xxxiij col' ¶ De lrāz ꝓpatiōe.i q̄b⁹ scriptur.locū hēat Et quaz fidē facit ꝓpatio.ibidē ℞si.q; dictū ē.z i .l.admonēdi.ff.de iureiurā.i vi.spē sei/ plene ꝓbatioñ ¶ An ꝑt istra de nouo repta possit rectari snīa.in.c.qm̄ ꝑ sup ℞bo itlocutiōes z appellatiōes ℞si. q̄/ ro incidenter ꝛc.z in.l.admonēdi.ff.de iu reiur.post pn. ¶ Ñ post ꝓcloez in cā possūt ꝓduci istra in .l.admonēdi.ff.de iureiur.sup.g ij.ibiō fm py.

¶ Iudex

Quis possit esse iudex vl'nō. i e.repe. .c.qm̄ ꝑ sup ℞bo itlocutiōes z appell'o nes i pn Que exceptiōes p̄nt oppoi ꝑ iudicē.ibidē An religios⁹ p̄t ēe iudex ibidē ¶ Quas iterrogatiōes iudex fa cere possit z qñ.i cle.sepe de ℞boz.sig. sup.g.℞bi.interrogabit z i.c.qm̄ ꝑ. sup ℞bo iterrogatiōes z sup ℞bo rnsiōes ¶ Iudex ecciastic⁹ qñ possit iplorare auxiliū iudicl. secularl.i cle.disp̄diosā. sup.g.℞bi coercē ¶ Iudex secularl.an possit aliq̄ cāu ꝓgnoscē sr̄ decis.ibidez sup.g.℞bi.p̄moīti ¶ Quis iudex de cā vsuraz ꝓgnoscē p̄t.ibidē sr̄.g.℞bi vsu raz ¶ Ñ iudex ecciastic⁹ p̄t inhibē se cularī z q̄lit.i p̄all'.cle.℞si.p plena do/ ctrina)

¶ Iuramentum

De iuramēto litis decisorio.qñ sit de/ ferēdū. Et cui an actori vel reo dēat deferri vide i repe.c.qm̄ ꝑ sr̄ ℞b.testiū depositioñ.℞si. Quero ꝓñr q̄t testes ꝛc Et plenissime i repet.l.admonēdi.ff.℞ iu reiur ¶ De iuramēto purgatioñ qñ z cui deferat i d.l.admonēdi i.xxij col'

¶ Interrogatio

Qñ iudex possit in cauk iterrogatiōes facē i e.repeti.sr̄.g.℞bi iterrogatōnes Et sup℞bo respōsiones.c.qm̄ ꝑ. Et in cle.sepe de ℞.sig.sup.g.℞b.iterrogatiōes

¶ Legatum

Que actiōes ꝓpetūt p legato vide in c.raynald⁹ de testa.sr̄.g. ℞bi medietatē ¶ De ēnsmissiōe legatoz.vide i.c.ray nald⁹ de testa.sr̄.g.℞bi ¶ Item qñ i lega tis factl.cessat falcidia .i.c.raynald⁹ i fi.

¶ Libellus

Duplex ē libell⁹.s. accusatori⁹ z ꝓuēti/ onal'. Et q̄ debeāt poi in q̄libz libello vide in e.repeti.sr̄ ℞bo.petitioñ.in pn .c.qm̄ ꝑ ¶ Qz i libello ꝓuētiōli req̄rit ꝓcedēs narratio et sequēs ꝓcl'o. ibidē Qualit̄ deāt libell⁹ ꝓcipi i iudicijs vni uersalib⁹.generalib⁹ et singularib⁹ Et q̄ cā sit exp̄menda i libello.ibidē versi. Quo ad p̄mū ꝛc ¶ Libell⁹ ita formari dz vt ꝓcludat nccā⁹ vel p̄sūptiue exq̄ ē velūt argumētū legistaz.ibidē i ℞si. Item in libello dz ¶ An libell⁹ sit dād⁹ in scriptl.z qñ sup e.℞bo petitioñ ℞si. Querit vlteri⁹ vtz ¶ An libell⁹ sit de sbstātia iudicij adeo vt ptes illi renūci/ are ñ possint.ibidē.in ℞si. Querit vlte ri⁹ nūq̄d ¶ An z qñ libell⁹ icert⁹ admit ti possit ibidē ℞si. Nō q; libell⁹ incer/ tus ¶ An libell⁹ sit de ꝓcessu sr̄ e.℞bo petitioñ ℞si. Sed querit nūq̄d libell⁹ An et qñ ℞p. habeatur loco libelli. et quō illud sit itelligēdū.ibidē ℞si. Quero iuxta ¶ An i libello teneat q̄s facē mētionē de iure seu exceptōe aduersa rij.ibidē Est aduertēdū ¶ Q; sufficit li bellū ꝓcludē fm ius cōe.ibiō ℞si.illud ℞o ¶ An z qñ libello possit aliq̄d addi detḥi minui aut mutari Et q̄d opat il la clā ꝓsueta. Saluo iure addēdi mutā li ꝛc super e.verbo petitiones In fi. ¶ An copia libelli sit dāda aduēsario expeñ offerēti.libelluz.ibiō i fi. ¶ An

Tabula repetitionū Lanfranci

petēs i libello pecuniā ex mutuo ⁊ p̄ bans p̄fessiōez de mutuo dēat succūbē in.c.qm̄ p̄.sup. v̄bo p̄fessiōes. v̄si.aduer tendū est q̄ppe. Et an idē sit i deposito seu alio p̄ctu deducto i libello vt sit p̄bet p̄fessio. vide ibiō i v̄si. Circa aliud vbi dēm. Item an libell⁹ die feriato possit offerri. In rep.cle.sepe.ō v̄.sig. sr̄ v̄bo ō plāo i iij.pc̄lone. Item libell⁹ ⁊ petitio sūmaria in q̄b⁹ dīnt. in repet. cle.sepe de v̄.sig. i v̄bo libell⁹ i pc̄lonib⁹ Item libell⁹ i interdicto vñ vi Item in cōdictiōe ex.c.sepe de resti.spo. Item in p̄dictione ex ca. reintegrāda iij.q.i. Item de libello in int̄dicto vti possidetis. de his omīb⁹ vide in repeti. rubri. de cā pos. et p̄prie. per lamfranc.

Negatiua

An p̄banda sit negatiua. Et q̄tuplex ē negatiua. et plene materiam negatiue Vide in e. repeti. in ītio nōbili. c. qm̄ p̄

Notarius

Quō p̄bat̄ quez cē notariū Item Cui oz tradere instrumētuz et q̄ debeat ponere in īstrumēto Item an possit corrigere errorē suū in īstrumēto p̄missum Item si omisit solennitates requisitas q̄ sit ei⁹ pena. Item an protocollo nōrij sit fides adhibēda Item quis p̄t creare notarios Et multa ad nōrios spectantia vide in.c.qm̄ p̄tra. sup. v̄bo instr̄or. p̄ductio. per totū

Possessio.

Quō p̄bat̄ vide sr̄ v̄bo testis. Possidere q̄s dicat̄ p̄prie. Vide in repeti. rubr̄. de cā pos. et p̄prie in p̄n. Qualit̄ p̄gnosci debeat an possessoriuz vel petitoriū sit ītentatū. ibidē v̄si. ad p̄gnoscendū. Possessoriū est ⁊plex scz recuperāde retinēde et adipiscēde. Et de libello cuiuslibet. et an cū petitorio possit accumulari Item an sub eodē iudice vtrūq; debeat agitari Item an p̄missa cā possessionis ītelligat̄ p̄missa cā p̄petatis vide plenissime sup. rubrica de cā pos. et p̄prie. p. lāfrāc. in repeti.

Princeps

Quī dicat̄ vsus sua ptāte absoluta ⁊ suprema. in.e.repet.c.qm̄ p̄tra. sup. v̄bo dilatiōes versi. illud etiā addo in. fi. c. qm̄ p̄tra. Item q̄n princeps aliq̄d dicat̄ facere ex certa sciētia p̄tra ius. in e. repe. sr̄ v̄bo in locutiones v̄si. Circa. iij. Quī sol⁹ p̄nceps p̄t tollere ordinez iudiciarū et p̄mittē vt p̄cedat̄ simpliciat̄ et de plāo. i cle. sepe de v̄.sig. v̄si. iij. p̄mitto

Probatio

Quō fiat p̄batio p̄ testes. in repeti. c. qm̄ p̄tra. sup. v̄bo testiū depositiōes Quō p̄bet dīnium. quō possessio. quō furor. quō p̄is vl⁹ loquēdi. quō filiatio quō p̄sanguitas vl affinitas. quō mors et quō negligētia. i e. repeti. c. qm̄ p̄tra. sup verbo testiū depositiō Item fi. Quō fit p̄batio p̄ īstrumēta. in repeti. c. qm̄ p̄. sup. v̄bo. instr̄or. p̄ductio An t̄min⁹ appositus ad finiendū cāz censeat̄ etiā dat⁹ ad p̄bādū. in repeti. l. ad monēdi. ff. de iureiuran. in xxiij. colūna. Nouē spēs p̄bationū semiplene vide in all. l. admonēdi i xxvi. colūna. ⁊ seq. Qm̄ due semiplene p̄bationes possint iūgi vt faciāt vnā plenā. ibidē in xxix. columna. Unde due semiplene ⁊

Proces⁹ iudiciar⁹

Per q̄ v̄ba tollit̄ vel diminuat̄ Et q̄s illū p̄cessuz tollere p̄ōt Item cle. sepe de ver. sig.

Positiones

Positiōez p̄fess⁹ p̄t reuocare p̄fessionē docto de errore i. e. repet. i gl. v̄bi p̄fessionē. c. qm̄. Positiones faciēs dī p̄sitente ⁊ Ad q̄d fiāt positiones. ibidē in versi. sequēti. c. qm̄ p̄tra Quō positiones hodie succedūt in locō interrogatōnū que olim fiebāt per iudices. in e. repeti. sup verbo respōsiones ⁊ interrogatiōes. in. c. qm̄ p̄tra

Positioni nō rñdēs an debeat haberi p confesso. Ibidem.
Qualē positiōn sūt fabcāde ⁊ ex visce rib⁹ libelli extrahēdi Et quō differūt pō ⁊ libell⁹. sr e. ℞bo Rñsiōn in pn.
Positio dz eē. certa. pertinēs. de facto proprio facti. non superflua. non captiosa Alteri aut sibi ipsi non ꝓria. affirmatiua. simplex non multiplex. non criminosa. Alias non teneť pars de iure ad positionem Vide late In e. repeti. loco prealľ.
Ad hoc vt nō rñdens pōni habeať p confessato requiriť snīa Ibidem circa fi.

Reconuentio

Qñ reconuentio fieri possit In cle. sepe de ℞. sig. In ℞. Exordio. ī pclonib⁹

Recusatio

An valet processus Iudicis habitus post recusatōnē ꝓpositā In e. repe. sup .g. ℞bi reprobatiōes. c. qñ cōť
Recusatio proponi dz añ litē ptl. In e. repeti. super verbo recusatiōn
An exceptio recusationis debeat esse prima exceptionū Ibidem
Quis possit recusari. An quilibet Iudex etiam ordinarius. assessor. psultor. arbiťor aut eē executor vide Ibiď
Quō de iure ꝓcedat recusatio Et quō Iure canonico Ibidez
Et qua cā de iure canonico possit qs vt suspectus recusari Et quomō sit p cedenduz in negotio recusatiōn super e. verbo. circa fi.
Quando dubitatur an causa suspitiōn sit legitima vel non: coraz arbitris cā est tractāda Et a quib⁹ illi arbitri sint assumendi Ibidem Et quō debeant sententiare super suspitione qñ est qō de legitimitate cause Ibidem
Quid si pars iudici locuta sit ī aure alī quid in secreto an ex hoc solo Iudex ꝓt recusari. Ibiď in ℞si. vlteri⁹ quero

Sententia

An et qñ ꝓsumenduz sit pro Justitia vel iniusticia snīe iudicis Vide ī e. repeti. c. qñ ꝓtra. plenissime sup glo. fi.
An quelibet sententia sit in scriptis ferenda In ea. repeti. sup verbo Interlocutiones et appellationes versi. Est ordine successiuo
An sententia sit necessario per iudicez recitanda aut per aliū ferri possit. Ibidem versi. Scdo requiritur
An iudex debeat sententiā ferre sedēdo in loco maiorū Ibidem
An sentētia lata per metū teneat Ibidem ℞si. Sz nūquid valeat sententia
An et qñ iudex possit ad sententiādū assumere sibi assessorem Ibidez versi. Dubitatur nūquid Iudex possit
An iudex possit suaz sententiam interpretari Ibidē Vlterius dubitať
Quō sententia debet esse conformis libello Ibidem versi. Vlterius est sciēdum. et in cle. sepe. de ver. sig. In ℞bo iuxta pronūciationis formā
An peruersio ordinis iudiciarij viciet sententiam. ibidem ℞si. Circa ordinem
An valet sententia non pubicatis attestationibus. aut sine cause ꝓgnitione: aut omissa citatione pemptoria. ibidē versi. quero vlterius nūquid sentētia. et versi. sequēti. et in cle. sepe de ver. sig. super .g. verbi defensiones
An valet sententia incerta. ibidē ℞si. Solet vulgo dici
An iudex sententiam a se latam reuocare possit. ibidem versi. Circa materiam etiaz sententiaz. Et plene de reuocatiōe sentētie interlocutorie. et diffinitiue nulle et als valide
An iudex post latā diffinitiuaz possit addē aliqd Ibiď ℞si. Adde p̄missis
An iudex p̄t ꝓdemnare reū in pte. ⁊ in alia pte absoluē Ibidē ℞si. Circa p̄di. cta qro de snīe executiōn. vide. s. exe/

Cutio.

Tabula repetitionū Lanfranci

Qualit agat de nullitate sentētie. vide In repet.c.qm̄ ptra.sup verbo Inter locutiōes et appellatiōes ꝛsi. Also de impeditiuis ꝛc

An cā sit inserenda in sentētia Ibidē. versi. Sed restat vnū dubiū. Et ibi vi de vij. casus in qb⁹ sentētia ē causāda

An sentētia possit retractari p instru menta de nouo repta Ibidē ꝛsi. Quero incidenter Et in.l. admonēdi.ff.de Jureiurā.i.iij.colū.

Quō iudex appellatōis formabit suam sniaz In.c.qm̄ p̄.i materia appellatōis ꝛsi. Quero vlteri⁹ qualit debebit

Sententia diffinitiua in quib⁹ casibus fieri possit lit̄.non ꝓt̄. In cle.sepe. de ver.sig.sup gl. verbi lit̄.ꝓt̄.

An valet scēda snia lata ꝑ primā. in.l. admonēdi.ff.de Jureiurā.i.iiij.colūna.

Casus quib⁹ sententia nō trāsit in rez iudicatā In.l.a dmonendi ꝑall.in xix. column.et sequen.

Spoliatio

Spoliato ꝓpetūt quinq; remedia pro recuperanda possessione vide in repet.ru brice de cā poss.z ꝓprie.ꝛsi.p introitu itaq; materie

Quō intelligit illud vulgatū Qui spo liat⁹ añ oia est restituend⁹ et diuerse li mitationes illius regule sup eadē rub de cā pos.z ꝓprie. Ex premissis ꝓstat ꝛc

Statutum

Quō verba statutoz sūt intelligenda Et quā interptationē statuta recipiūt Vide Lankrād.plene de interpreta.sta tutoz i repeti.singulari.

Subsitutio

Que sit substitutio directa et q̄ obliqua seu fideicōmissaria In.c.raynūci⁹ sup g.verbi Absq; liberis. Et in.l.cēturio ff. de vul.et pupilla.i.ij.z.iij.euidentia libus

Quis sit effect⁹ ꝓgnitionū verborum directoz et obliquoz in iiij.euidentiali Ibidem

Quib⁹ verbis fit substitutio ꝓpēdiosa breuiloqua.vulgaris.aut pupillari.ple nissime in dicta.l.centurio.p Lankrād.

Tabellio

Vide supra in verbo Notarius

Testis

Testis deponēs p verbū credo.nō p bat nisi addat verbū bene. firmiter aut simile in.c.qm̄ ptra.super verbo con fessiones versi. Item nō est pretermit tendū Et in verbo testiū depositiōes in xiij.q.

Quare ptes p̄nt magis renuntiare iu ramēto testis q̄ iuramento calumnie. In.e.c.sup ꝛbo testiū depositōes i p̄n.

Que sit forma iuramenti testis Ibidē versi. Circa dictū testis quero p̄mo

An iuramentū testis debeat inuenire in depōne vl̄ postea Ibidē i.ij.q.

An testis in scriptis potest deponere dictū suū Ibidem in.iij.q.

An quilibet possit ad iudiciū trahi cā testioniꝫ ferendi Ibidē in iiij.q.

An requirit ad validitatem depositio nis ꝙ testis sit citat⁹ Ibidē in.v.q.

An pars diuersa sit citanda ad viden duz Jurare testes Ibidem in vi.q.

An testis iurās infra terminuz. possit deponere post t̄minū Ibidē in.vij.q.

doctoris vtriusq; iuris famosissimi

An testes possunt iurare in die feriato Ibidem in viij.q.
An testis potest iurare in alio loco q̄z in iudicio Ibidem In ix.q.
An iudex potest delegare iuramentuz deferendum testi In x.q.
An partes debeāt esse presentes in examine testis In xi.q.
An iudex pōt ꝓmittere examen testis tam in ciuili q̄z in criminali In xij.q.
An valet dictū testis si nō reddit causam dicti sui In xiij.q.
Qz dictū testis dz concludere necessario vel saltem p̄sūptiue In.e.q.xiij.ℵsi.
Aduertendum etiam
Testes singlares nō faciūt aliquā fidē. Ibidē ℵsi. Alteri⁹ est aduertendū.
Quis testis dicat singlaris. Ibidē in ℵsi. Et generalit. ⁊ in cle. dispēdiosam. de iudi. ℵs. Pro plena doctrina. an ꝉtia ꝓclusione. ⁊ in l. admonēdi. ff. de iureiu ran. In octaua specie semiplene ꝓbati/onis in scḋa ꝓclusione.
Quot testes requirant in q̄libet actu. Ibidē ℵsi. Quero ꝓsequent quot ꝛc
An et q̄n testes rogati reqrant Ibidez versi. Quero vlteri⁹ nūquid.
An testes possint ꝓpelli ad ferēdū testimonium si nolint testificari. et quomō cogant Ibidē versi. in ℵ Pone q testes noluerunt
Quo tempe iudicij debent ꝓduci testes an ante litis ꝓtest. vel postea. Et de prorogatione testium ad ꝑpetuaz rei memoriā Ibidem ℵsi. Quero vlteri⁹ nūquid
An testes possunt q̄cūq;
An post dicta testificata admittatur ꝓductio testium. et quis dicit dicisse testificata Ibidem versi. Aliso de vno
An attestatōes in vna instātia recepte faciūt fidez in alia Ibidem versi. Que ro nunquid attestationes
An publicat. attestatōib⁹ liceat ꝓducē testes. saltē in cā appellationis Ibidem ℵsi. Item p̄dicta non ꝓcedunt ꝛc

An post publicatōez attestōnū testes de falso p̄nt argui Ibidē Quero vlteri⁹ nunquid.
An sola publicatio impediat ꝓductiōez Ibidē ℵsi. Quero in scḋo termino
An post ꝉtiā dilatiōez liceat quarto ꝓducē testes Ibidē ℵsi. nūc ℵo ad ꝉtiu
An post ꝓclusionē in cā liceat ꝓducē testes Ibidez ℵsi. Decīt quart⁹ ꝉmin⁹ Que p̄nt obyci i ꝑsonas testiuz Et q̄n id liceat Ibiḋ ℵsi. i supiorib⁹ visū ē ꝛc.
An testis falsū deponēs cuius dictū ē nullū p̄t de falso puniri Ibidē ℵsi. Volet in testiuz ꝛc
An vz dictū testi. extra articulū Ibidē ℵsi. Quero nūquid istud sit verum
Q̄n testes repellunt ꝓpt ꝓsanguinitatē familiaritatē: vtilitatē quaz ꝓsequit ex cā. Rōne crimis ipius testis vel rōne inhabilitat. ꝑsone testis. vide ibidē ℵs. Unū solū restat. vbi latissime ꝓsequit.
An testis teneat de loco et tpe dicere Ibidem versi. Modo placet mihi.
Quō testis de valore rei alic⁹ deponē habeat Ibidē ℵsi. Quēo scḋo an testis
Quō sup dño ꝓbādo testis deponere habeat. Et quō p̄scriptio ꝓbatur ℵsi.
Cōsequēter est videndū qualiter
Itē quō possessio ꝓbat. Et quō continua possessio ꝓbat Et an ex possessione presumat dñium In c. ℵsi.
Quō furor ꝓbatur p testes Ibidē ℵsi. Quero vltra p̄dicta q̄lit ꝓbet furios⁹
Quō p̄is vsus loquendi ꝓbat. et quō p̄is vsus intelligendi Ibidē ℵsi. Quero vltra predicta qualiter ꝛc
Quō ꝓbat filiatio Quō ꝓsanguinitas vl affinitas Ibidē ℵs. Sbsequēt q̄rit
Quō mors ꝓbat. Ibiḋ circa fi. ℵs. q̄ro vltra p̄dicta qualit ꝓbet mors.
Itē quō negligentia ꝓbet. In p̄dicta repe. q̄m p̄. sr̄ ℵbo testiū depōnes. i fi.
An vn⁹ testi. seiplene ꝓbz In. l. admonēdi. ff. de iureirā. in viij. spē semiplene probationis

Testamentum

Pater potest filios inequalit in testō suo heredes instituere Vide in repet. c.raymūd⁹ in scō notabili

Testamētuz in quo filiꝰ nō est legitime exheredatꝰ.si nil sibi legeꝝ est nullum Ibidez in.g.ꝟbi relinquens

Et an iure institutionis filio sit relinquēduz. Ibidem.

Quid de instituto hēde ꝛ grauato restituere bona sub conditōne si sine liberis decesserit Ibidē in versi. Mō etiā ex tex.in versi.mortuo. Et an grauatꝰ restituere possit bona subiecta restitutioni alienarc. in ea.repeti.

De quarta nature.quarta iure institutionis debita.quarta trebellianica Et duabꝰ quartis in.e.repeti.

An filius naturalis excludat substitutum.q̄ndo heres grauatꝰ est restituere sub hac ꝓditione si sine liberis decesserit.vide.c.raynaldus de testa. super.g. verbi ltīme in ꝓclonibꝰ

De clā codicillari posita in testamētis quid operet Jn.c.raynaldus super.g. verbi legatur

Vsura

Quis iudex ꝓgnoscit de cā vsuraz an ecclesiasticꝰ an sclaris in cle.dispēdiosā de iudi.sup gl.verbi vsuris

An pactuz de retrouēdendo inducat vsurā Jn ea.cle.dispēdiosaz versi. Clemio ad aliā speciem

An vz statutū epi q̄ per vnū testez q̄s possit probari vsurarius. Ibidem ꝟsi. Ultimo dubitatur

Fol. 2-7 Die Liorvoot

Repetitiões aliquot doctoris famosissimi vtriusq; iuris doctoris Lanfranci de Oriano

Repetitio. c. Quoniaz contra falsam de probationib⁹
Commentatio. Clc. Sepe. de verborum significatione.
Clc. dispendiosam. de iudicijs.
Repetitio Rubrice de causa possess. et ꝓprietatis.
Repeti⁹ capitulo ꝙ Raynuci⁹ Raynaldus de testamentis ꝛ vltimis
Lex admonendi de iureiurādo. Cvolūtatib⁹
De interpretatione statutorum
Lex centurio de vulgari ꝛ pupillari substitutione

Repetitio lanfranci

Incipit solẽnis repetitio famosissimi

vtriusq; iuris doctoris dñi Lanfranci de Oriano de Brixia sr. c. qñ p falsa

Vonia cõ

tra. Hec decretalis ẽ famosa et ĩ ea tradit materia seu doctrina vtil' et q̃tidiana/ quã decretalez dispoſui p exercitij gratia repetẽ et q̃ vtilia visa mihi fuerũt examinare sum arbitrat⁹. Diuidit nãq; in tres ptes. in pma ponit cõstitutionis causa In secũda ponit cõstitutio In tertia ponit iudicis negligentis seu contrafaciẽtis pene impositio: secũda ibi. Statutũ. Tertia ibi. Videt ãt. et breuiter hoc intendit Vt veritas detegat statutũ ẽ vt acta q̃ fiũt in iudicio ordinario seu eẽordiario scribãtur p vnũ tabellionẽ vel loco eius adhibeant duo viri idonei q̃ singula gesta in iudicio habeant scribere put in lra pz Judex ãt si circa predicta negligens fuerit puniet p superiorẽ. et p pcessu nõ presumit nisi q̃ten⁹ in causa legitimis pstitẽit documẽtis. Pmo primo cãm quã scribunt acta iudicij Ilã ideo acta scribunt vt veritas habeat locũ et falsitas aboleat cũ in iudicijs debeat eẽ veritati locus vt l. fi. ff. de pbat. Ptẽ h ẽ introductũ ne pt assertioẽz iniq̃ iudicis litigator lesa innocens Secũdo nõ q̃ ex phemio sumit causa finalis statuti ita probatur: hic in prin. hoc idẽ probatur. in l. vt liberis. C. de colla. et in l. fi. ff. de here. instit. et hoc tz singulariter Bal. qd̃ tenet mẽti pter statuta in q̃ pricipijs ponit phemiũ. Nam si repiat aliquis casus in quo non habeat phemiũ statuti nõ habebit locum etiã ipz statutũ q̃ cessante phemio et sic causa finali statuti debz cessare dispositio statuti vt in. l. adigẽ. ff. q̃uis. ff. de in re patro. Tertio nota q̃ negatiua exceptio nõ est pbãda. et cũ hoc tex. concordat tex. in. c. bone. s. de elect. et in. c sup hoc. s. de renũcl. et in. l. actor. C. de probat. Ex quibus inferẽ q̃ negãs nõ hz nẽce pbare id qd̃ negat cũ sit impossibile et improbabile. Nã iõ simplex et pura negatia nõ potest pbari/ q̃ nõ entiũ nulla ẽ pbatio cũ testes non debeãt deponere nisi super his que pcipiunt p sensũ corpis. vt ĩ. l. testiñ. C. de testib⁹. et in. l. qui testamento. ff. fi. ff. de testi. Hz ea q̃ nõ sũt in rer natura nõ pñt cadere in sensũ corporeũ testi. Item testes debent cõcludere nẽcario vel psumptiue: vt nõ. e. ti. plene in. c. in pñtia: et de his que non sunt nõ pt necessario vel psumptiue testificari tẽq; sup eo quod nõ ẽ hz ei testis interdũ d̃ponit sr his q̃ ñ pcipit p sensũ corpis veluti qñ deponit super his q̃ consistũt in iure. vt d̃ dñio. vt in. l. solaz per Cy. Bal. Bar. C. de testi. et per Bal. ĩ. l. pbyteri. C. de epis. et cleri et p Inno. in. c. cũ cãz. infra d̃ testi. tñ testi. debz concludere necessario vel presumptiue: vt nota. plene in. c. in pñtia. s. e. qd̃ non vsq; quaq; facere potest testi. deponẽdo super mera negatiua improbabili: redditur igit̃ suspectus et tẽq; falsari⁹ punit̃ vt plen⁹ nõ. p Inno. et Jo. d̃ Imo. ĩ. c. hz. s. e. et ĩ. c. cũ eccia sutrina de cã. poss. et pprietatis. et ibi p Inno. facit qd̃ etiã nõ Jaco. Butri. et Ange. ĩ. l. luci⁹. ff. d̃ his q̃ no. ifa. Cõn istd̃ notabile op. fortiter de. l. nec codicillis. C de eor d̃. l. optimã. de pt. et p mit. stipu. vbi dr q̃ opponentes negatiuam debent illam pbare hic autem dr contrariũ: ergo male. Hz p expe

ditiõe illi⁹ contrariꝯ ẽ altius exordiẽ
dum.cuius rei gr̃a habemus discur/
rere ꝑ triplicẽ ſpẽm negatiẽ. Nã alia
ẽ negatia facti.alia ẽ negatia iuris.et
alia ẽ negatia qualitatis. Pro quarũ
declaratiõe ꝓmo ꝓmitto.q ꝓncipaliẽ
duplex ẽ negatia.vna ẽ pura ⁊ ſim/
plex.alia ẽ coartata loco et tꝑe vel a
lia ratione. Prima ſm gl.tã iuris ci/
ulis q̃ canonici ẽ improbabilis. ita
tz gl.in.c.ꝺ bono ſ.de.elect. Ita etiã
tenz glo.in.l.ij.ff.de ꝓbat.quã ſniam
reꝓbãt ꝓiter doct.dicẽtes q aliq̃
ſimplex ⁊ pura negatia ẽ ꝓbabilis ve
luti ſi qs dicat ticium nõ hꝫ capitiũ
i capite.vel ſi qs dicat ticiũ nõ habẽ
lumina:iſta ei ẽ mera negatia ⁊ tamẽ
ꝓbatur.iõ ſnia gl.ꝓcedit regulariter
videlz q ſimplex et pura ẽ improba
bilis.fallit q̃ negatia ẽ coniũcta ſen
ſui teſtl.nã tunc ẽ probabilis. Secun
da ãt negatia coartata loco vel tẽꝑe
vel coartata rõne:puta q hꝫ in ſe af
firmatiam vel alio modo aliq̃d po.at
in eſſe:illa bñ ẽ ꝓbabilis ⁊ tũc i iſta ẽ
fiẽda diſtinctio.de qua ſ.vz q aliqua
ẽ negatia qualitatis:et circa hmõi ne
gatiuã ſepe ẽ ſolitũ dubitare cui incũ
bat ꝓbatio an negãti vel aduerſario
Circa quod breuiter dic.q opponẽs
negatiaz ꝓ fundamẽto ſue intẽtiõis
illam ſp negãs probare debet.iſtõ eſt
dictũ Inno:in.c.ſup his.j.de accuſat.
Idem tenuit Bar.in.l.hoc iure.ff.de
.v.obli. Itẽ opponens negatiam ⁊ ha
bens preſumptionẽ contra ſe.neceſſe
hꝫ probare illã negatiam et ita intelli
gif.l.non codicillos.ſ.all'atl.in cõtra
riũ. Lex ãt finalis de ꝓtra. et cõmit.
ſtipu.all'ata in contrariũ loquif i ne/
gatia coartata loco et tꝑe et illa bene
ẽ ꝓbabilis. Caſus ãt nr̃e decretalis
loquif de mera et ſimplici negatia vt
ſ.dictũ ẽ:et hoc hꝫ locũ in negatia fa
cti. Ex quibus breuiter concludo du
as regulas.ꝓma:negatia mera et ſim
plex non ẽ probabilis.fallit q̃ negaꝰ/
tia ẽ coniuncta ſenſui. Secunda regu
la.negatia non ſimplex quã quis opꝓ
ponit ꝓ fundamẽto ſue intẽtionis
vel vbi ꝑſumptio eſt contra negantẽ
debet probari ꝑ ipm negantẽ alias ñ
ꝓbat. Circa negatiuã iurl.:quis de
beat eam probare dic.aut negatur ali
quid quod ẽ de genere promiſſoꝝ.
aut negatur aliquid quod ẽ de genẽ
prohibitoꝝ.ꝓmo caſu qui negat tus
negans non ꝓbat ſed ei⁹ aduerſarꝰ
et ſic ẽ expedita ſecũda regula. Circa
tertiã negatiuã:ſcz qualitatis ẽ dicẽ/
dũ.aut negaf qualitas intrinſeca na/
turalis aut extrinſeca accidẽtalis. Si
negaf qualitas intrinſeca naturalis:
tunc neganti incumbit probatio. vt
ſi dico tu non es ſane mẽtis: mihi ꝓ
batio incumbat q ſm naturã quilibz
preſumit ſane mentis:et ita intelligit
lex nec codicillis. C.ꝺ codicill. Si ãt
negaf qualitas intrinſeca accidẽtalis
vt ſi dicaf tu non es doctor tũc negã
ti nõ incumbit onus probãdi ſed ad
uerſario dicenti ſe doctorem. vt.l. ſi.
C.de profeſ.et medi.li.xij. Si tamen
ſemel conſtitit de tali qualitate ꝓ ea
ꝑſumit̃ et in aduerſariũ on⁹ probãdi
transfert̃.vt in.l. ſed et reprobari. in
ꝓn.ff.de excu.tu. Si ãt qualitas extri
ſeca negef que ſit cõformis actui:ne/
ganti incumbat probatio veluti ſi di
caf iſte ducatus nõ ẽ de auro. nam hꝫ
negatur qualitas rei conformis vide
licet auro qð ꝓuenit ducato ideo ne/
ganti incumbit probatio alias ãt ne
ganti qualitatẽ extrinſecã nõ incum
bit onus probandi. vt.l.ex ꝑſona. C.
de probat.et.l.non eſt neceſſe.ff.e.ti.
Unuz non omitto q negatiua coar
tata loco et tꝑe interdum non ẽ ꝓ/

babil' veluti si coartatio est adeo par
ua q̄ non potest cadere in sensum te
stis puta si probet quem contraxisse
hoc ãno Et aduersarius probat se fu
isse absentem toto illo anno certe si te
stes dicant illum fuisse in alio loco to
to illo ãno nec potuisse alibi dicto tẽ
pore contrahere quin scuerit tale di
ctum tanq̄ nullum et impossibile nõ
probat Nam impossibile est q̄ quis
potest scire q̄ aliquis steterit in aliq̄
loco p̄ totum annum quia tempore q̄
dormiebat testis potuit alibi esse I/
stud est dictum singulare Bal.in.l.a/
ctor.C.e.ti.et sic hꝫ pulcra limitatio.
ad.l.optimã.C.de cõtrahen.et com
mit.stipu. Videm⁹ q̄tuplex sit ne/
gatiua et cui incumbat onus proban
di negatiuam.Modo quero qualiter
probetur negatiua dic q̄ vbi negati/
ua est probabilis probãdo implicitã
affirmatiuam hoc modo volo proba
re quem non esse sane mentis proba
bo q̄ protecit lapides p̄bando q̄ ipe
dicit verba ridiculosa.probatur etiã
negatiua adijciendo dicto ipius testi.
q̄ non potuit aliter fieri quin ipe sci
uisset vel audiuisset.hec est sententia
Bar.in.l.heredes palã.ff.de testa .in
prin.ꝛ ibi plene p̄ me. hanc eandẽ sen
tentiam tenꝫ Bal.in.l.ij.ꝺ bo.pos.fm
tab.et tenuit gl.in.l.i.§.i.ff.de itinere
actuq̄ priu Itẽ nota q̄ tã in ordi
nario iudicio q̄ summario requirun
tur acta que conficiuntur in scriptis
Verum tamen in summarijs multa
possunt resecari et maxime in articu
lis.nam articuli de necessitate non st
formandi i summarijs super quibus
inducuntur probationes.in ordina/
rijs autem debent articuli specificeꝛ
sigillatim fieri vt fiant probationes
ita dicit Bar.in extrauaganti ad rep/
mendũ in verbo summarijs Nota
hic videri casum in quo sñia non dꝫ
esse de actl.nec continetur appellatio
ne actorum.nã hic enumerantur om
nia acta et tamen nihil de sententia
dicitur.probatur etiam expresse in.l.
ij.C.vt lite pen.Contrarium autem
tenuit Bar.in.l.i.fraudem.in.§.neq̄.
.ff.de iure fisc.dicens sententiam ap
pellatione actorum contineri. idem
tenuit Bal.in.d.l.ij.et est ipsa ẏtas.ꝛ
pro hac sententia est casus in .l. acta.
et in.l.actorum.ff.de.re.iudi. Nõ ob.
iura in ptrariũ allegata primo ñ ob.
fm Jo.de Imo.iste tex.qꝫ ibo hic nõ
exprimitur q̄ sententia sit de actl. qa
alibi hoc expressum erat q̄ sententia
esset de actl.videlz.i.c.fi.de re iudi.in
vi. Ista ratio Jo.de Imo.non placz
mihi nec secunda.moueor ratione ta
li. nã tpe istius decretalis nõ erat in
uẽta illa decretalis Est ergo alia re/
sponsio melior q̄q̄ in tex.isto prima sẽ
tentia contineri.non ob.l.ij.C.vt li/
te.pen.cui non respõdent aliqui do/
cto.hic. respondeo q̄ ibi ponitur al/
ternatiua actorum vel pronunciatio
nes ad denotandum q̄ pronunciatio
est finis actorum.ita tenꝫ Bal.in.d.l.
.ij. Ista ratio Bal.non placet mihi q̄
immo executio est finis actorum non
pronunciatio.deinde ego respondeo
aliter ad.d.l.ij. Et premitto q̄ quo/
tienscunq̄ alternatiua ponitur inter
genus et speciem vel inter totum et
partem semper resolui tur in copu/
lam.et iste est tex.in.l.sepe.ẏ.ꝛ qõ di
cimus.ff.de.ẏ.sig. et in.l. quesitũ. in
fi.ff.de au.et ar.lega. hec est sententia
Bart.in.l.i.ff.de reb.dub.tunc aliud
sequitur q̄ q̄ndo copula ponitur in/
ter genus et speciem dico q̄ species
expressa nunq̄q̄ continetur in genere
vt.l.cum dilam onis.§.cum fundum.
.ff.de fun.instruc.et quod legitur per
Bar.in.l.i.ff.de reb.dub. Est ergo ꝓ
clusio q̄ appellatione actorum con/

tinetur sententia Similiter exceptio est de actl. nam exceptio non est necesse fieri in scriptis: sed sufficit oretenꝰ exprimere vt deinde apud acta redigatur iste est tex. in l. scire oportet. ff. de excu. tuto. hoc tenet expresse Bar. in l. i. ff. de acceptilatl. ⁊ ita tenenduꝫ ẽ in iudicando. hec sñia Bar. non placet ꝙ immo mihi videtur ꝙ requiritur ꝙ immo semper fiat in scriptis: moueor tali consideratione. nam non debet licere reo quod non licet actori. l. non debet. ff. reg. iur. sed de iure communi requiritur ꝙ libellꝰ in qua cunq; re formetur in scriptis. istud ꝓbatur de iure canonico in. c. i. s̄. de libell. oblati. preterea illud idez ius tribuitur reo in exceptione quod actori in petitione. nam sicut libellus debet esse clarus ita exceptio clara. et sicut ꝓducens libellum obscurum succumbit si opponatur. vt. s̄. i. c. fi. de lib. obla. ita opponens exceptionem obscuram succumbit. vt in cle. cum repulsi one de appella. ⁊ l. i. ¶ labeo. ff. de flu. quod intellige si sit obscura ita dicit. Bar. in l. ab anastasio. C. man. nā reus dicitur eē actor in exceptiōe vt in l. in exceptionibꝰ. ff. ꝺ excep. preterea dicitur ꝙ immo plus esset cauendum actori vt non daret libellum in scptis q̄ reo ꝙ ī principio litis magis fauetur actori q̄ reo vt ẽ tex ī l. dedi. ī pncipio. ff. qui satisdar̄. cog. et in l. interstipulantem ¶ i. ff. de ℵ. obli. hoc tenz gl. in. c. cum ad sedem. s̄. de resti. spo. Et sic ex omnibus concludo ꝙ reus tenetur exceptionē suam dare in scriptis: non obstat ¶ ꝺz. s̄. alle. ꝙ Bar. ꝯa dupliciter respondeo. nam ¶ ille procedit de iure. ff. oꝛ. et sic ꝺ iuꝝ veteri fm ꝙ quis poterat suam exceptionē sine scriptis ꝓponere: sed de iure nouissimo per auc̄. offeraꝫ. statutū est ꝙ libellus debet in scriptis offerri ⁊ sic eodem iure debet exceptionem in scriptis opponere: quotienscunq; enim duo parificantur vni regule ātique: statutum superueniēs in vno extenditur ad aliud. iste est tex. ī. l. si qs seruo. C. de fur. coniuncta l. non tantum. ¶ i. ff. de seruo. corrup. hec ẽ sententia Bar. in l. marcellus ¶ quod autem. ff. ad treb. et ista est optīa responsio. ¶ Sciendum est autem ꝙ delegationes et commissiones causarum ñ sunt de actis quia possunt fieri extra iudiciuz ita tenz Inno. ℞ quē sequit Jo. de Imo. ¶ Attendite ꝙ vbi litterе delegationis sunt presentate sufficit notario scribē. talis exhibuit tales litteras ⁊c. que incipiunt sic et finiuntur sic. nec est necesse inseri totꝰ tenoꝛ litterarum tamen fm Inno. hic tutius est vt totus tenoꝛ inseratur ⁊ idem dico in instrumento mandati. vnde si lite contestata opponatur nō tenetur iudex vel procuratoꝛ de commissione vel procuratione ostendere originale nec tenorē litterarum ita dicit multum eleganter Inno. hic et sequit Jo. de Imo. ꝛz si ab initio citatiōis opponēt de mādato tenereť oñ dere originale. Cauti tamē iudices delegati solent in citatorio copiam inserere delegationis. alias citatus non teneretur comparere: iste est tex. in. c. preterea. s̄. ꝺ dila. ⁊ ibi hoc tz Inno. Anto. de Butri. et Jo. de Imo. hanc sententiam tenebat Bar. ⁊ Ange. i. l. ¶ ff. si quis in ius. vo. non ie. tamen si comparebit talis citatus non inferta copia delegationis valebit et tenebit Et est etiam aduertendū fm spec. ꝙ vbi instrumentuz mandati est productum in iudicio etiam est generale ad omnes causas. presentes et futuras quia iudex tenetur reddi facere tale instrumentū originale producēs tiv ꝓssit eo vti in alijs causis. Si

autem esset speciale ad vnam causam tunc non tenetur ita tenz specu.ĩ. ti. de instru.edi.ff.nunc dicendum ad fi. Item si diuersitas apparuerit inter originale exemplum siue protocol/lum z instrumentum extensum. stat protocollo. ista ẽ gl. in ff.fi. in auten. de tabellio.et est sñia Bar.ĩ.l.sempro nius proculo de.le.ij. Sz quid si acta fiant non in scriptis nunquid poterit probari per testes. Gl.ĩ.l.si pretor ff. marcellus.ff.de iudi. variauit Inno. hic tenet q possunt probari p testes quam sententiam sequit Jo.de Imo. Bar.aũt tenet contrarium Bal.vẽo in.l.emancipatione.C.de fide.instru. z in.l.testium.C.de testi.z Ange.in .d.ff.marcellus dicũt q aut acta sunt facta in scriptis sed postea sunt pdita tunc possunt probari p testes z ita loquitur Inno. Aut acta non sunt facta in scriptis et tunc non.et ita intelligitur Bar.et ista sententia est tenẽda Ego dico vltra omnes q habemus casum expressum qui nõ allegatus est ex quo deciditur q acta possunt probari p testes vt in .c. sicut ff. de re iudi. ¶ Item nota in verbo ẽc. q quãdo verbum z cetera reperitur extensum tunc illud est nomen Itez reperitur aliud abbreuiatum quo vtuntur tabelliones in suis abbreuiaturis talis confessus fuit ẽc. tũc quid significat li ẽc. dicendum est q importat vt extendat fm consuetudinem aliorum instrumentorum in tali materia confectorum fm Bar.in.l.gall⁹. ff. Idem credẽdum.ff.de lib.et posthu.vbi plenissime dixit et Bal.in fi. C.de fide instru.z Jo.ñ Imo.z An. de Butri.in.c.cum Johannes here mita.de fide inst. ¶ In gl.ij.in fi.nõ q vbi index cognoscit summarie de plano sine strepitu et figura iudicij puta ex forma litterarum puta principeps scribit officiali q cognoscat et determinet questionem summarie ẽc. q nihilominus est procedendum in scriptis et omnia acta debent in scriptis fieri. ¶ Et est notandum q huj⁹ modi clausula in litteris apposita sũmarie ẽc.si scribitur iudici ordinario qui alias fuit iudex competens ĩ dicta causa virtute talis clausule dicit esse delegatus q alteratus est. processus.si autem princeps scriberet iudici ordinario q cognoscat de aliqua causa in qua alias erat competens ñ apposita dicta clausula tunc iudex nõ efficitur delegat⁹ sed dicitur ꝓnceps excitare eum ad iurisdictionem exercendã. hanc distinctionem ponit Inno.in.c.licet in corrigendis.ẽ.de offi. ordi.vbi est bonus tex.hoc dictũ trãsportauerunt nostri legiste in.l.et qa .ff.de iurisd.om.iud. ¶ In gl.ij.in fi. Ex ista gl.colligitur q testes non requiruntur in actis. et ideo quãdo fit aliquis actus in iudicio non est necesse q tabellio dicat presẽtibus talib⁹ ẽc. sed sufficit q scribat actum in presentia iudicis videlicet ad bancum iuris Iz nõ appareat de aliquorũ testiuz pñtia neq; subscriptione. vt in.l.ĩ donationibus.C.de dona.z hec est opinio communis z est ratio quare non requiruntur testes in actl.quia acta suscipiunt auctoritatem ex presentia iudicis.non autem ex persona tabellionis ita dicit hic singulariter Innocentl. dicens q notarius debet scribere quanta fides adhibẽda sit testi naz scribere debet qualiter testis vacillauit quando deposuit dictum suũ et exprimere qualitatem vacillantis puta quia dicat talis testis interrogatus quando deposuit dictum suum timebat ẽc. et hec poterit scribere etiaz si ipe notarius hoc non viderit nam sufficit si notarius dicat iudex dixit

mihi notario q̄ scribere debeam ta/
lia. s. q̄ talis testis vacillabat vel ti/
mebat ꝛc. melius tamen erit si nota/
rius adijciat et ego etiā ista vidi. Si
tamen testis interrogatus et exami/
natus voluerit se defendere audiens
notarium scribere de vacillatione de/
bet audiri hec sunt vera Jnno. nota
bilia. ¶ Hic attende tamen in eo q̄ di
xi acta valere sine testibus quod ta/
men de consuetudine seruatur q̄ in
sententijs diffinitiuis adhibeantur
testes et ideo cum sit de consuetudie
est etiam obseruandum quia consue/
tudo est optima legum interpres vt
ī. l. si de interpretatione. ff. de legi. ita
tenet hic gl. et Jo. de Jmo. ¶ Glo. ī
verbo citationis. Jbi. c. licet. ¶ Ex i/
sta gl. colligitur q̄ iurisdictio delega/
ti perpetuatur per solam citationem
hoc est verum de iure canonico. de iu
re autem ciuili ad hoc vt perpetuet̄
iurisdictio requiritur litis conte. vt
nō. gl. et doct. in. l. et quia. ff. de iurisd.
om. iu. et est tex. in. c. relatum. s̄. de of/
fi. dele. vnde versus. Lu teneas gra
tum legiste tenuere relatum. ¶ In gl.
ibi si quis posteaꝛ. Ex ista glo. no. q̄
ex sola citatione quis dicitur preue/
nē iurisdictionē nā si quis fuerit ci/
tatus coram iudice seculari et post ci
tationem efficiatur clericus: lis debe
bit finiri coram seculari. ⁊ hoc opera
tur citatio vt in iurib⁹ et glo. prealle.
¶ In gl. finali. Jsta gl. sentit vnum
forte contrarium hoc modo. hic vide
tur tex. īuere q̄ soli iudici credit̄. s̄z
econtra soli iudici nō creditur de ge/
stis coram eo vt in. c. cum a nobis. ī. ō
testi. multo minus credendum est nū
cio. glo. non soluit neq̄ doctores. Dz
dic q̄ ideo nūcio creditur quia est iu
ratus exercere officium suum et depo
nit de his que spectant ad officium su
um. Sed iudici non creditur si velit
dicere q̄ citauit aliquem vel q̄ lis fu
erat contestata coram eo ꝛc. quia istō
nō est officium suum sed officium iu
um est admittere acta et sententiare.
¶ In eo tamē q̄ dicitur q̄ nō credi
tur iudici. Aduerte q̄ vbi ē data arbi
tratoribus potestas et balia procedē
di in scriptis et sine scriptis quia si a
liqui arbitratores p̄cesserīt sine scri
ptis poterunt esse testes et testificari
de gestis coram eis. istud ē dictum sin
gu. Bar. in auten. nisi breuiores. C.
de sen. ex peri. recitā. Jn eo q̄ dz cre/
dendū soli nūcio puto et iurato Vo/
tum. tenuit contrarium s̄z Bar. in extra
sti. ad exprimendū in verbo per nun
cium. tenet esse credendum soli nun/
cio ī his que spectant ad officium su
um et hec est verior opi. quam etiam
sequitur Jo de Jmo. ¶ Si tamen es/
set contentio inter tabellionem ⁊ nū
cium quia diceret nuncius se fecisse re
lationem: notarius autem negaret il
lam esse factam potius creditur tabel
lioni fm Cy. in. l. si quis decurio. C.
de fal. quia tabellio est persona digni
or. ¶ Est tamen limitanduz id quod
supra dixi de nuncio. fm Jo. and. vi/
delicet q̄ creditur nuncio, verum est
quo ad hunc effectum q̄ possit ad sen
tentiam diffinitiuam procedi. quo au
tem ad hoc vt victus non possit ap
pellare tc̄z cōtumax non credit̄ nun
cio ita tz sing. Jo. and. in. c. cū parati
de appell. ¶ Capio glo. quam dimisi
super verbo reprobationes h⁹. c. sup
questionum in fi. Ex ista glo. colligi/
tur q̄ processus agitatus per iudicez
recusatum post recusationem, de eo
factam valet et tenet. si non appelle ⁊
tur ita tenet Jnnocentl. in. c. cum spe/
ciali. de offi. dele. ⁊ hoc per tex. expres
sum in. c. iudex de offi. dele. li. vi. con/
trariam sententiam tenuerunt Host.
et Bar. in. l. quia poterit. ff. ad trebel.

per textum in.l.vnica.C.si quacunqꝫ preditus digni.vos autez teneatis sẽ tentiam Innocen.per iura per eum alle.nec obstat dictuz.l.vnica p Bar. allagatum quia est speciale in illo casu.d.l.vnice in odium iudicis delinquentis.sicut et aliud ibi idem est speciale nam de iure ciuili iudex ordinarius non potest recusari tanꝫ suspectus vt in auten.si vero.C.de iudic. speciale est in.d.auten ¶ Capio glo. super verbo petitiones.in fi.glo.de hoc dic plene vt in iuribus allegatis per glo.et Anto.de Butri.et ceteros doctores ¶ Capio glo.in verbo confessiones in fi.glo.Ex ista glo.colligitur ꝙ confessio positionis quam fecit ille cui fiunt positiones potest revocare per confitentez probato errore.qui error probatur probando rem aliter se habere ꝙ sit confessus vt in.l.post diuisionem.C.de iurl.et fac. i/gno.et iuxta plene nõ.in.c.fi.s.de cõfessi.et faciunt.nota per Bar.in.l.nõ fatetur.ff.ꝺ confess. Similiter si quis negauerit positionem sibi factam.poterit postmodũ confiteri et reuocare negationẽ dicendo ꝙ illud quod negauerat non erit negandum: z ꝙ cõfitetur illud quod est positum per aduersarium Et si aduersarius confitetur illum errasse.negando satis est ꝓbatus error negantis quia licitum est credere aduersario vt in.l.i.ff. ãn/do actio de pecu.ẽ annalis:ista ſt verba Bar.in.l.pᵒ legatũ.ff. his autem.ff. de qui.vt indig.et tunc ex tali iur.negato reuocatione secuta vt supra poterit negans ius suum fundare. vbi autem quis negat positionẽ non posset ex iure negato ius suum fundare vt no. Bar.in.d.l.post legatum.hinc est ꝙ dixit Bal.in.l.cum precum.C. de liberali causa ꝙ confessio facta nocet confitenti nisi aduersarius negauerit.nam tñc talis confessio non nocet confitenti ſm Bal. vbi supra.et no.ꝙ sunt vtilia ¶ Unum est mentitenendum ꝙ ponens et faciens positionem dicitur confiteri id qꝺ ponit. secus est in capitulante et articulante quia articulans et capitulans non videtur confiteri id quod ponit in articulis z capitulis quod est singulariter notandum.istud est dictuz peregrinum et menti tenendum.in.c.fi. de iur.iurl.li.vi.et Jo.and.in nouella eo.ti.et Jo.de Imo.ibi. ¶ Iuxta predicta quero.ad quid fiant positiones quando reus negaut responsionem factam libello negãdo narrata prout narrantur. nam positiones et articuli trahuntur de substantia libelli vt voluit Johan.and.in clemen. sepe de ver.signi. Si quis ergo negauerit omnia narrata in libello.ad ꝗd fiant positiones quia si negauit libelluz ita et positiões negabit.ꝛ°.ꝙ ad hoc fient positiones sigillatim et particulariter vt ponens in aliquo relcuetur ab onere probandi licet non a toto.nam si in libello narraui ꝙ mutuaui ticio decem:z tu conuentus ad illa decem respondeas negans narrata prout narratur in libello si postea fiant positiones sigillatim fient tali modo.pono ꝙ mutuaui decem ticio istam reus negabit. ¶ Item pono: ꝙ tu es heres Ticij.isto modo forte et sine forte. confiteberis. et sic in hoc releuabo ab onere probandi: vbi alias si actor non feciſſz tales positiones debuisset probare te heredem ticij.et de de singulis.mos enim litigantiũ est confiteri positiões ptinentes id quod de facili potest probari: veluti de morte et affinitate Et negare ea que sunt difficilis probationis. Hanc decisionem ponit Johan.an.

i cle.sepe.i verbo pfessiões.de ẏ.sig: ¶Capio gl.super verbo interroga/ tiones.ibi credo ex ista gl.nō. q̄ posi/ tioni impertinenti non est respondē/ dum de quo ple.in.c.i.ꝛ.ij.de confess. in.vi.per Jo.an.et in.l.ij ℈quod ob/ seruari.C.de iur.calum. ¶In eadez ibi post̄z est conclusum in causa:no. ex ista gl.q̄ iudex ex officio suo vbi sibi visum fuerit potest litigantes in/ terrogare etiam post conclusionem i cā fm istam glo.pro qua est tex. in.c. cuz Johannes heremita.ℸ.de fide in/ stru. immo quod plus est poterit iu/ dex etiam interrogare post conclusi/ onez in causa circa ea que concernūt decisionem litis ita tenet Ja.de are.ꝛ alle.ad hoc gl.singularem hoc tenen/ tem in.l.vbicunq̄z.ff.de interro.act̄. ¶Est tamen notandum q̄ licet iudex ex suo officio.possit partem interro/ gare.tamen pars non poterit inter/ rogare aduersariū suuz coram iudice quia posz calumniari.ita tenz ħ Jo. an.quem sequitur An.de Butri.licz gl.nostra dicat contrarium ꝛ male. Finaliter nō omitto vnum aliud sin gulare q̄ quando iudex videt vnuz rusticum imperitum coraz eo ius pe tentez qui nescit ius suum dicere:pt iudex eum compellere vt accipiat p/ curatorez.ista est doctrina singularis Post.i.c.pastoralis de iudi. ¶In gl. fi.in fi.stat totum pondus istius gl.i vno videlz vtrum pro sententia iu/ dicis presumitur in quo dubio fuert circa octo vel nouem opi. Sed pro clariori inuestigatione sunt duo mem bra principaliter facienda.nam aut q̄ ritur vtrum sententia lata pendenti bus actis vt i hac decretali possit de duci in dubium vel reuocari de iniu/ sticia sententie Aut secundo principa liť queriť nunq̄d presumať p sniā q̄ non possit in dubium reuocari respe ctu precedentis processus non ordina ti.et sic breuiter pōt duob⁹ modis in dubiū snīa reuocari primo de iniusti/ cia et iniquitate ei⁹.secūdo nunq̄d eo ipo q̄ ē lata snīa precedētib⁹ actis a/ deo presumatur p snīa q̄ de iustitia et iniq̄tate snie non possit āpli⁹queri ¶Circa pmū ēōcludit aut est lata sen tentia:et est appellatum ab ea.vel nō ē appellatū ſz sum⁹ infra tps appellan di ꝛ tē nunq̄z p̄sumit̄ p snīa nisi ḡren⁹ apparebit i cā appellatiōis ꝛ iō si snīa ē lata p̄ reū ꝙ̄tū et ipe appellauerit incūbit onus pbandi in cā appellati/ onis actori q̄ obtinuit sicut ꝛ incūbe bat in cā pncipali:et hoc q̄ nō p̄sumi tur p snīa q̄ ē lata in fauorē actoris. Ep̄ si snīa ē lata p reo et actor appel lauit:reo incumbit pbatio sic̄ et i cā pncipali hoc totū ē q̄ nō p̄sumit̄ pro snīa ꝛc.diuersum quippe ē in nullitate nā si dicať snīa nulla p̄sumit̄ p snīa.i/ deo dicēti nullā incūbit pbatio ꝛ ita dicūt oēs doct.maxime An.de Bu.ꝛ Jo.de Imo.ħ et plene Si aūt petať restitutio aduersus snīaz.idē q̄ i ap pellatiōe.aut talis snīa lata trāsiuit i rē iudicatā adeo q̄ ampli⁹ñ possit ap pellari.vel si ē appellatū remāsit ap/ pellario deserta per lapsuz instātie vt i auc̄.ei q̄.C.de tēp.app.ꝛ tūc regula rit̄ p snīa p̄sumit̄ꝛ ē p̄sūptio iurꝛ ꝛ iure adeo q̄ executiōi mādari debe/ bit:et ħ nisi inuenerit pfessio aduer sarij q̄ p̄sūptiōe iurꝛ.ꝛ de iure admit tit̄ saltī pbatio p pfessionem aduersa rij.gl.ē singula.in autēti.de quali.do tis.℈illud.ꝛ in auten.ħ iam necesse. .C. de donati.ante nupt̄l. Et hoc ibi tenēt Bar.Bal.et Cy.ꝛ idō si victor qui p se sententiā obtinuit dicat sen/ tētiā nullā.nō potēit petē eā mādari executioni:istud ē dictum singulare. Jnno.in.c.cū plerisq̄.de immu.eccle. ita q̄ victor non poterit habere exe

cutionem sue sententie si dicat eaz eẽ iniquam. Item fallit regula supra dicta vbi apparet notorie de iniquitate sententie ex eius tenore.tunc pro sententia non presumitur immo est nulla nec meretur executionem vt in.c.ĩter ceteras.j.de re iudi.et in .c. solicitudinem.j.de appella.z gl.ẽ pulcerrĩa in cle.pastoralis de re iudi. hoc idem tenent doct.in.c.cum Berthold⁹.j. de re iudi.z in.c.fraternitatis de frigi.z maleft. Inno.tamen fuit sibi contrarius dicens.q̃ si iudex hoc modo sententiabat q̃ probatum est per a.et b. ticium debere.x.scio ideo condemno ticium in illis.x.q̃ talis sententia valet eẽ si in actis non appareat aliqua probatio iõ erit executioni mãdãda:ita dicit ipe in hac decretali. quod reprobant omnes doc. Post. Jo.de Jmo. Jo.an. Anto.de Butri.et ceteri et ipemet tenuit contrariuz in.d.c.cũ Bertold⁹ q̃ dicta sententia est notorie iniqua cum habeat expressum errorez et cum referat iudex se ad acta Cum ergo sit euidens iniquitas:sententia dicitur esse nulla.vbi autem nõ esset talis euidens iniquitas sz iudex reũ simplr pdẽnasset et nõ appareret in actis de aliqua probatiõe bene valeret sententia nec diceretur esse iniquitas euidens quia potuit esse q̃ interuenisset confessio qua attenta iudex fecit cõdemnatõez dato q̃ dicta confessio non appareat in scriptis.et in hoc decipiebatur vnus famosus doctor qui non intelligebat q̃ diceretur euidens iniquitas putauit enim esse euidentem iniquitatẽ quando reus eẽt condemnatus nec apparebat de probationibus Et idem ecõtra si sententia foret lata pro reo contra actorem puta quia reus fuit absolutus z in processu apparet alias plene probatum contra reum.talis ei sẽtentia valet et tenet/nec poterit dici nulla. et in hanc sententiam concordant communiter doctores.et hoc ideo in isto casu secundo quia potest esse q̃ bene apparent testes qui probãt contra reum sz forte iudex nõ adhibuit fidem ipis propter vacillationez eorum quam vidit que vacillatio non apparet in actl. et propter hoc alias dixi consulendo in terra vigorie pro quadam sententia lata per vicarium generalem magnifici viceccomitis Aluisi dicte communitatis.fuisse nullam propter euidentem iniquitatem que erat in ipsa sententia.ipse cũ vicarius condemnauerat vicarium dicte ciuitatis ad cõseruãdũ indẽnez ticium et in alia pte snie dicebat dictum vicarium recte condemnasse dictum ticiũ. Si tamen appareret reus condemnatus et in actis reperiretur instrumentum solutionis ipius rei talis sententia eẽt nulla fm Anton.de Butri. sed Jo.de Jmo. contradicit. q̃ immo erit valida ꝙa potuit iudex non adhibere fidem instrumento propter quandam suspitionez puta quia habebat aliquas cãcellaturas vel rasuras ẽc.et per consequens debuerat valere sententia. Mihi autem placet dictos doctores saluare a contrarietate et ideo pro eoz concordia sic dico: aut dictum instrumẽtum in nulla sui parte erat vituperatum.et tunc procedit snĩa Anto.de Butri.quia tunc cessat ratio Jo.de Jmo. videlicet q̃ iudex potuit hẽ suspitionẽ. Aut dictũ instrumẽtũ erat ĩ aliq̃ pte viciatũ ex aliq̃ mõz de quib⁹.s. et tũc placet snĩa Jo.de Jmo.q̃ tunc potuit iudex habere suspitionem z illo modo intelligitur illud quod quotidie dicitur videlicet q̃ in dubio presumit pro snĩa. Stat maxima difficultas ĩ vno. pone lata ẽ sentẽtia p reo z ĩsiuit in rẽ

iudicatam nec potest amplius appellari vel querulari: hoc non obstante actor agat contra reū et ferť condemnatoria contra ipm nūqd valebit ista snīa secūda Et videť dicēdū nō valē ꝓmo q snīa ꝑ snīam nō valet sup eadem re et eadē cā. C. qñ ꝓuo. non est necesse. l. i. et ibi ē casꝰ. 7. l. nam. 7 postea ī ℣. si qs dāneť. cū his que ibi nō. gl. 7 Bar. ff. ꝺ iurisiu. 7 in. c. inť monasteriū ī. de re iudi. Secūdo arguiť q snīa facē notoriū vt in. l. emptorē. ff. de acti. emp. si ergo snīa facit notoriū: ergo iudex nō debuit facere snīam aliā pť notoriū q iudex in his q̄ st sibi notoria debet supplere de facto. cū illud qꝺ cōstat iudici ex actis dicať sibi notorium. istud est dictuz Imo. in. c. ex insinuatiōe ī. de appell. 7 in. c. p tuas ī. ꝺ testi. Idem tenuit Ang. in. l. si pars. ff. de inoffi. testa. et in. l. fi. ff. de pēti. heredi. et ē gl. i. l. vbi pactū. C. ꝺ trās/act. Tertio arguiť. De consensu ptiū nō potest renūciari snīe q̄ transiit in rem iudicatā. l. si diuersa. C. de transact. et ibi hoc tz gl. cū his q̄ nō. ibi Bar. et Bal. In ꝓmū tñ determināt hic doct. q immo in casu q̄onis nr̄e: snīa secūda valebit: si nūc p testes ꝑ batuz. ē in primo nō fuit ꝑbatū: q ex eo q nūc est ꝑbatū 7 in secūda instātia apparet primā snīam euidenť iniq̄ fuisse et imputet sibiipi reus q non opposuit exceptionē rei iudicate Nō obstant argumēta in contrariū allegata' primo non obstat q snīa cōtra snīam nō valet q hoc vex ē nisi prima sit euidenť iniq̄ vt hic. Scꝺo nō obstat q snīa facit notoriū q vex est q facit notoriū presumptiōis: ex eo q̄ nūt ꝑducti testes q̄ deponūt ꝓriū tollit dicta presumptio et per consequens prima snīa apparet euidenter iniqua Istud ei est notoriū veritatis quod prefertur notorio ꝑsumptiōis

Non obstat tertio q ptes nō pñt renunciare snīe q vex ē q non possūt ꝑ transactionem sed per renunciationem sic. mihi tamē primo non plz ſ̄ꝰ Jo. de Imo. data. ad. l. i. C. qñ ꝓuo. ñ est necesse. Ꝺz aliter respondeo ad. ꝺ. l. i. q illud qꝺ dī q sen. contra sentē tiam non valet. haberet locum et intelligitur ex eadem instantia. i. nō possunt ferri due snīe diffinitie ex eadem instantia. et iste est verus intellectus ꝺ. l. i. due aūt snīe bene possunt ferri diffinitie et contrarie ex diuersis instantijs vbi agiť ſ̄z non opponiť exceptio rei iudicate. casus ē i. l. duob' ff. de excepti. rei iudi. hāc snīaz tenēt Bal. et Ang. in. ꝺ. l. i. reprobata. gl. in. ꝺ. l. nam et postea et ℣. si dammnē. ff. de iurisiur. Nō placz rīsio Jo. de Imo. data vltio loco aduersū argumentū. s. factū dū dicē q ꝑ trās/actionē nō pt r̄cedi a snīa. tñ pt ei renunciari. nā istud ē falsū q immo sentētie tā late que transit in rem iudicataz non possunt ptes renunciare ita tz gl. singularis in. l. si diuersa. C. de trās/act. quā sequiť Bal. et Ang. in. ꝺ. l. i. Ego aliť respondeo q veruz est q non potest expresse renunciari snīe. tacite autem sic vt hic quando lata est snīa ꝑ reconuēto. demum agit de nouo actor et reus non opponit exceptionem rei iudicate 7 ferť sentētia condemnatoria. certe reus videtur tacite renunciasse prime sententie non opponendo exceptionez et idem videtur in simili quia iuramentum de calumnia ñ potest expresse remitti per cōsensum partium vt in. l. ij. ℣. sed qa veremur. C. de iurī. calum. potest tamen tacite omitti. vt in. c. i. de iurī. calum. li. vi. 7 ita est satisfactū in ꝓtrariuz allegat. q̄ ꝓcedunt vbi agiť post ꝓmam snīam latam et ferť secunda sentētia ꝑ iudicem qui est ordinarius vel alius iu

dex competens. Si ãt esset iudex appellationis: et lata cẽt sentẽtia appellatiõe deserta: tũc ñ psumit pro sñia immo erit nulla lz ambe ptes sint pñtes et consentiãt. ẽ casus i cle. si appellationẽ de appella. Nec ei pt instãtia tunc prorogari p consensum partiz q̃ in causa principali est expectandũ. l. properandum in prin. et ibi gl. C. de iudi. quã sequunt communit omnes doct. Nec potest reperiri modꝰ p quem possit instantia tũc prorogari. tamen solet dari vna optima cautela qua mediante protenderet etiaz instantia triennij elapsa videlz q̃ partes iurent de non opponẽdo exceptionem q̃ elapsa sit instantia ita refert Bar in. l. properanduz. in prin. prealle. Que tñ cautela erit delusoria si iudex voluerit q̃ ipe potẽt repellẽ ptes cõparẽtes i iudicio elapsa instãtia cũ sibi ex actis pter et sic sibi sit notoriũ cẽ elapsam instãtiam vnde potẽt de facto supplere. et hoc ꝑ Inno. in. c. pertuas de testi. et in. c. ex insinuatiõe de appella. Sed ista cautela erit vtilis si iudex noluerit repellere ptes: vel si ñ ppenderit elapsã forte instantiaz: nã si ps allegabit sententiã forte nullam: non audiet ne veniat contra suum iuramẽtum. Hec ẽ sñia Bar. in. d. l. properandũ in prin. et sic modo expediẽ ẽ plenissime qñ presumit pro sententia qñ in dubiũ revocat processus z vbi de iusticia sñie qrit. Unum restat videre nũquid psumat pro sententia qñ in dubiũ revocat processus eo q̃ de nullitate sñie agit. i. nunqd si qs dicat nullã an in dubio psumatur pro sñia q̃ sit aliqua. Et primo premitto q̃ de nullitate sñie põt agi dupliciter vel simul intentãdo appellationez et nullitatẽ vt q̃ dicit hoc mõ dico sententiam nullam. et si qua ẽ appello: z tunc isto casu prosequit solã appellationem z sic actũ sit soluz de iniq̃tate sentẽtie: si peremptã ẽ instãtia appellatõnis: nõ ẽ peremptã nullitas q̃ adhuc pt de nouo intẽtari cã nullitatis in noua instãtia. ita tenz singulariter Bar. in. l. vnica. ꝑ. iij. qro. C. qñ pro uo. nõ ẽ necess. z in. l. q̃ testa. de excusa. tut. in prin. Si autẽ ẽ intẽtata sola appellatio et nihil ẽ dictũ de nullitate et peremptã est instãtia appellationis poterit agi de nullitate vsq̃ ad .xxx. annos ꝛm Bar. in. l. si expressim .ff. de appella. et ẽ ratio q̃ nullitas imploraz per officium iudicis vt voluit Bal. ĩ. l. vnica. C. ne. lice. ĩ vna z eadẽ q̃ cã. ter. prouoca. et tenz Ange. ĩ. d. l. .i. qñ ꝓuo. nõ ẽ nẽ: et officiũ iudicis durat. xxx. ãnis gl. ẽ ĩ. l. qrelã. C. ꝺ fal. et hoc dicũt doc. ĩ alia mã. s. sñia arbitroz põt reduci ad arbitriũ boni viri vsq̃ ad. xxx ãnos quia talis reductio petitur per officium iudicis Et plus dico circa illã nullitatem q̃ si sẽtentia mandata ẽ executioni si probetur sententia nulla revocatur executio. iste est tex. in. l. si cum nulla .ff. de re. iudi. vbi hoc tenet. bar. Et ratio ẽ q̃ sententia nulla non est sententia .l. iij. ℊ. pdẽnatiõ. ff. de re. iudi. l. nõ putauit. ℊ. nõ q̃is de ꝓ. tabulas. vbi ãt esset late tres sñie pdẽnatorie ꝓfirmatorie certũ ẽ q̃ ãpliꝰ ñ pt appellari vt i rubro z nigro. C. ne li. in vna. z eadẽ q̃ cã. ita si q̃s tribꝰ sñijs latis ꝓfirmatis velit dicẽ sñiam nullã. ñ audiet nec impedit executio: lz executõ fit z postmoꝺ audiet volẽs de nllitate doceẽ. iste ẽ tex. in cle. i. ꝺ re iudi. z qꝺ voluit Jo. An. et Bar. Bal. et Ang. in d. l. i. Dis itaq̃ pmissis ĩ pñti mẽbro ẽ distiguẽdũ ꝑ pcordia opinionũ Aut sñia ẽ lata pñte vtraq̃ pte: z ñ contradicente: et tunc presumitur p sñia nisi probet contrariũ. s. de nullitate ꝺẽ si sentẽtia est lata altera pte

absente per contumaciam veraz fm
do.de rota conclusiõe.xcvi. et ita vo
lunt spec.i ti.ō re iudi.ℒ fi.℣s.in ſūma
Si aūt ſit abſens ficte contumax nō
preſumitur ꝓ ſnīa fm anto.de Bu/
tri.niſi gueniſſz ad noticiā abſētis.in
fra.x.dies appellādi fz Jo de Jmo.q̄
tunc preſumit̄ pro ſnīa Ubi āt ē lata
abſente altera ꝑte tm̄.ē nulla vt in.l.
.i.C.quō et quando.iud Nūc que
ritur de vna ḡone nunquid verba e/
nūciatiua aliq̄ñ actoꝝ in inſtrum̄to:
ꝓbēt illa acta inkuēiſſe. verbi gr̄a.di
cit notarius in inſtrumēto viſo libel
lo viſa lite conte.ē.nunquid ꝓbet̄ ꝑ
inſtrumētū illa acta inkueniſſe Cōclu
de fm Bar.in.l.ſciēdū.ff.de ℣.obli.q̄
ſi narratur talis actus in tali inſtru/
mēto qui potuit iteruenire ꝑte dicti
inſtrumēti cōfecti.ꝑ tale inſtrumētuz
ꝓbar̄ tales actus ikuēiſſe:℣bi gr̄a q̄a
ſi in illo inſtrumēto ſnīe dicit vtraq̄z
ꝑte pñte:tūc bene ꝓbar̄ iteruēiſſe pñ
tia vtriuſq̄z ꝑtis.idem ſi ī īſtrumēto
ſnīa dī viſa admonitiõe q̄ ꝓbabit̄ ci
tatio:ñ āt ꝓbar̄ ꝑ īſtrumētū tale.libel
lū interuēiſſe:z ſi ſit tale quid cui ꝑ ꝑ
tes ñ pōt renūciari q̄ ñ p̄ſumit̄ iter/
ueniſſe fm eūdē Bar.quē hic ſequit̄
Anto.de Butri.q̄ oīa limitant̄ vera
fm Poſt.niſi notarius adīciat ſe ro
gatum ad illū actū cum replicatione
diei q̄ tunc tale īſtrumētum ꝓbat ī/
diſtincte hoc mō.viſo libello de quo e
go notari⁹ fui rogat⁹ tali die ē Ex
hac doctria pñt iferri pl̄es queſtiões
Pone.notari⁹ dicit talis teſtis iura/
tus depōit̄.nūquid tale īſtrumētuz
ꝓbat iteruēiſſe iuramētū teſtis.certū
ſi iuramētū poterit iteruēire ꝑte di/
cti teſtimonij ꝓbar̄ iuramētū iterue/
niſſe ꝑ ſupradicta Si aūt iuramētū ñ
poterit iteruēire puta q̄ eſt examīat⁹
die feriato.tūc ñ ꝓbatur iuramētū te/
ſtis.nā vt ſcitis teſtis pōt examīari q̄
libet die feriato ob hōrē dei.iurare tm̄
ñ poterit gl.ē ſingularis in cle.i.de of
fi. dele. Nullū ei iuramētū pōt iter/
uenire die feriato:iſte ē caſ⁹ i.c.i.ē. de
ferijs Et ꝑ hoc īfero q̄ vbi rector
ciuitatis ingredit̄ officium ſuuz ī die
feriato.et iurat obſeruare ſtatuta vt
moris ē:tale iuramētum nō valet et
ille tāḡz nō iurauerit poterit contra
uenire Itē potest ꝑ hoc determīa
ri alia queſtio Dicit notarius ī inſtru/
mēto q̄ mulier fuit certiorata de be/
neficio valleyani nūquid ꝑ tale inſtru
mentū ꝓbet̄ q̄ fuit certiorata.conſu
luit Bal.q̄ ꝑ illud ñ ꝓbar̄.ego puto
ꝓtrariū vez q̄ certioratio potuit iter
uenire tpe ꝓfecti inſtrumēti.et ita te
net gl. Jo.de Jmo. H.licz Anto.de
Butri.ſētiūt contrariū Ꝓz dubi/
tat̄ quid ſi eſt lata ſnīa pñtib⁹ ꝑtibus
nec apparet q̄ aliquis termin⁹ ſit dat⁹
ad ꝓbandū an valeat ſnīa.dico q̄ ſic
niſi ex breuitate termini aliud p̄ſumē
tur. naz tūc quaſi ſnīa ſit lata ſine cau
ſe cognitiõe erit nulla vt ſi hodie ho
ra tertiarū ſit lis ꝓteſtata et hora ve
ſpaz ſit lata ſnīa ita determinat Bar.
in .l. prolatam .C.de.ſen.et interlo.
om.iu.qđ limitat hic Jo.de Jmo. ni
ſi ſnīa foret lata pñtib⁹ ꝑtib⁹.nā tūc
etiā ſi iteruenerit breuitas tpis vale
bit ſnīa:ꝓz ſi ſit lata pñtib⁹ ꝑtib⁹:z nō
ꝓdicētibus nā tūc ē imputā dū ꝑti ſi
non reclament et hec ē limitatio dñi
Anto.que in ſe hz veritatem et equi
tatem/eo maxime attēto/q̄ valet ꝓ/
batio ſine dilatione.vt in.l vna.ℒ cog
nitoꝝ.ff.de queſti.et in .l. de crimine
adulterij.ff.de adul. Hāc ſnīam tenu
it Cy.et bal.in .i.ſi qñ .C.de dila.quā
quidē ſnīam etiā tenuit Bar. in.d.l.
de crimīe adulterij.et idem in inſtru/
mentoꝝ ꝓductione que valet etiā
ſine dilatiõe fz Bar.in.d.l.ſi quādo
Modo habetis expedita ea q̄ tāgun

super c. Quoniaz cõtra falsam

tur ꝑ docto. in. c. isto. lz pleni⁹ ego adiderim. tñ vt habeat ista mã de qua fit mẽtio in ista decre. vltra docto. co gitaui ꝑ plures q̃ones fore ꝓcurrẽdũ ꝑ singula acta ꝺ qb⁹ fit mentio in hac decretali. ⁊ in singulis actis attingam q̃ones ex quib⁹ patebit mã ꝑfecte dilucidata. Inde capio ꝓmũ i ordie lfe

Citationes Et ꝓmo q̃ro vtruz citatio sit de processu. ⁊ vr̃ ꝙ nõ ꝙ iudiciuz incipit a lite cõtestã. vt in. l. i. ⁊ ibi gl. C. de iudi. ⁊ in. l. fi. ff. illud: C. de tem. app. In ꝓmũ ꝙ citatio sit de ꝓcessu: cas⁹ ẽ ad lr̃am in. ff. oiz gesta. Instituta de pena. temẽ liti. et ipa ẽ vẽitas. imo ipa citatio ẽ ꝓm⁹ act⁹ et ꝓcess⁹. ita tz Ange. et Bar. ī. l. i. ff. de in ius vocan. do. ꝛ libell⁹ qui ẽ datus iudici et inq̃ sitio q̃ ponit ī actis. ñ ẽ ꝺ ꝓcessu. De termiat Bar. ī extrauagãti ad exp̃mẽ dã in ꝟbo sũmarie et iõ nimiz si libel l⁹ possit offerri die feriato ob hõrem dei ꝙ nõ ẽ de ꝓcessu. & libell⁹ datus iudici non sit de ꝓcessu mihi vr̃ tex. ad lr̃az. ī. l. libert⁹ aduersa. ff. ꝺ ī ius vocãdo. Ita ẽ tex. cẽ. ī. l. milies. ff. sexagi/ta. ff. de adul. ꝑ glosas ⁊ doct. ī. c. fi. ſ. de iudi. ⁊ ꝑ doct. ī. l. i. ff. ꝺ fe. Secõdo q̃ro. Nũquid pñs dz citari. Quidã dicunt ꝙ sic. sed Bal. ⁊ Bar. ⁊ Ang. ī. l. i. ff. de in ius vocã. tenuerũt ꝓtrariuz ꝙ imo pñs non dz citari ea rõne fre ti. ꝙ ꝑ pñtiã hr̃ finis et effectus citaciõis ⁊ effect⁹ ẽ ꝙparitio. tñ Anto. de but. dicẽ ꝙ si pñs dicat se non fore instructũ ⁊ velit tps ad deliberãduz ꝙ tñc nõ põt ꝙpelli respondẽ ꝙ sibi sta tui dz ī min⁹ ad rñdẽdũ qd̃ eqssimũ ẽ Ita tz ipe ī. c. fin. ſ. de iudi. Ꝓro hac sñia Bar. ⁊ seq̃ciũ kẽit qd̃ hr̃ ī sili nã vbi citatio ẽ nulla rõe alicui⁹ defect⁹ si citat⁹ ꝙpareat. act⁹ tz. nõ rõne citaciõis ꝛ rõne pñtie adeo ꝙ poterit ad vlteriora ꝓcedere qd̃ nõ possz si citatio ẽ nulla. Istud ẽ. d. fingu. Bal. in auten. si oẽs. vt se ab hereditate abstineant. Tertio q̃ro vbi q̃s debz citari: Rñdeo. personaliter vel ad domum. ita dicit tex. in. ff. ff. ꝺ li. agnos. ⁊ in. l. scire oz. ff. sufficit. ff. de execu tu. et ī. l. aut q̃ aliter. ff. si forte. ff. ꝙ vi aut claz. ⁊ ī. c. cãz q̃. ſ. de do. ⁊ ꝓtu. q̃ ꝟba debẽt intelligi ꝙ ꝑ⁹ q̃s dz citari ꝓsonaliter si reꝑiat. ⁊ si ñ reꝑiat dz ꝑ⁹ea citari ad domum. vnde illa alternatiua ꝓsonaliter vel ad domum: non denotat electionem, sed denotat citationis ordinem vide lz vt ꝓmo ꝓsonaliter citet si reperiatur etsi nõ reꝑiat tñc ad domũ. Dec fuit sñia Richardi malñbre. ⁊ Dy. in. l. iij. ff. ꝓtor. ff. de dam. infec. quẽ ordinez sequit Bar. Hãc sñiam tenuit Jo. de Imo. in. c. si aduersari⁹. ē. de eo ꝙ mitti. i pos. cã rei seruã. Si ñ statuto caueꝛ ꝙ q̃s dz citari ꝓsonaliter vel ad domũ tñc electio dareꝛ citãti vel ꝓsonaliter vel ad domũ ⁊ posset incipere a citatiõe vt fiẽt ad domũ etiãsi reperiri possz ꝓsonaliter. ista st verba Dy. ⁊ Bar. to. ī. d. ff. ꝓtor ⁊ hoc vt statutũ operet aliqd pl⁹ vltra ius cõe. argu. legl. si q̃s q̃n. ff. de lega. i. Sed dubitaꝛ ī cãu q̃ dixi debere citari ꝓsonaliter si reperiaꝛ etsi non reperiaꝛ dz citari ad domuz vbi requiritꝛ ꝙ nõ reꝑiat ⁊ ad hoc ꝙ citeꝛ ad domũ. respõdeo. ꝙ aut loquimur in causis q̃ celeritatẽ desiderãt. vt in cã alimẽtoꝝ ⁊ cã dãni ifecti. et tẽ ad hoc vt valeat citatio fca ad domũ sufficit ꝙ ñ reꝑiat ī iudicio. dato ꝙ sit in citate. vt ī. l. iiij. ff. ꝓtor. ꝟ si. ab eẽ. ff. de dã. infec. Aut loq̃mur ī alijs cauſ ⁊ tẽ ꝑ ma citatio q̃ dz fieri requiriꝛ ꝙ quis possit citari ad domũ vt inuestigeꝛ p citatẽ ⁊ si nõ reꝑiaꝛ valz citatio facta ad domũ q. q̃ nõ stat ꝓsonaliter nõ repiri. iste ẽ tex. in. ff. si vero. in auten. ff. de exhi. reis. Aut ẽ citatio q̃ fit ꝑ⁹ q̃s semel fuit ī iudicio ⁊ vt tñc possit fieri citatio ad domũ requiritur ꝙ nõ reperiatur in iudicio. Ista

ē snīa Inno.in.d.c.si aduersari⁹.ē.all. et Bar.in.d.ff.pretor. Quarto q̄ro. De q̄ domo intelligat nunqd poterit quis citari ad apothecā in qua singulis dieb⁹ quis stat ad laborandū Dico q̄ nō.imo ad domū in qua hz familiaz suā.ita tz Bar.ī.d.ff.pretor. p quo ē casus in.l.i.ff. Ibi in tex.familiariť .ff.de libe.agnos.zsi certa pte anni hītaret ī tota domo.et ī certa alia puta de hyeme puta in estatē et estate ī hiemē dz fieri citatio in loco habitatiōis posite sue et ita tz Bar.multū singulariť in.d.ff.pretor.zsi nullā hz habitationē et cōuenias p aliq̄ re immobili dz cedula affigi illi rei vel domui vel predio vt in.d.ff.si.abeē Quito q̄ro quid dz inseri in citatiōe Dicite.dz pphendi loc⁹ dies et hora.nomē iudicis citātis et citati.et ita dz clare citatio fieri vt in illa nulla appareat obscuritas.tex.ē in.l.aut aliter.in.pn.ff. q̄ vi aut clā Adeo q̄ si quis citeť ad vnū factū adiecta certa q̄litate. et qui gerit p⁹mod⁹ aliud factū vel idez sub diuersa qualitate citatio nō valet.ita tz singulariť Bar.in.l.pall. Preterea nō valz citatio si citeť quis qui non possit venire ad iudiciū fz Bart.ī loco primo alle.et ibi bon⁹ tex. Maz solet dici q̄ si citať quis abñs et impeditus iusto impedimēto.et iudex hoc sciat q̄ citatio sit nulla.vbi āt iudex ignoraret tūc valet citatio et act⁹ ībsecut⁹ virtute dicte citatiōis. ita tenēt docto.maxie Bar.in.l.q̄sitū.ff.d re iu. et ē bona glo.in.l.contra.maio.ff.co. ti. Est eē nōndū.q̄ citat⁹ ad locū non tenet nō tutuz nō artať vigore tal⁹ citatiōis et cauti⁹ē si mittať excusator vt no.p Inn.in.c.preterea.de vita.et ī.c. pñti.de resc̄p.et ec tz Ange.ī.l.ij.ff.si q̄s ī ius vō.nō ie.et facit tex.ī.c.ex pte tua.eo.ti.de appellati.et ī.cle.pastoralis.de re iudic. Bar.tz in distincte casū.nō artari.loco citatiōis exñte ñ tuto.vt ī.l omēs.si ꝙo appitor. C.de epis.z cle. Itē ē notādū q̄ citatio adhibitā ibi ptī.fieri dz.vt ī.l.ad emptorū .ff.de iudi.et in.l.pterādū. C.de iudi. z ē rō q̄ citare ē factū z pmissio citatiōis ē iuris.z iudex nō pōt supplere de facto psonaliť.vt in rubro z nigro .C.vt q̄ desunt aduocaiť.z glo.ē ī nigro Hic est q̄ in citatiōib⁹ pōiť ad ī. stātiā talis.ē. nūqd āt citatio valeat si ñ appareat fca ad istātiā ptī. Dicite q̄ ñ.istud requiriť p fōz q̄ ps istetyt ī iurib⁹.ē.alle.ita tz Bar.ī.l.iiij.ff.h āt .ff.de dā.infec.tū si apparēt dē citatiōe z relatiōe nūcij.p̄sūiť fca ad ptī.istāti az Ita tz Paul.de cun.ī.l.ad pempto riū.ē.alle. Idē tz Ant.de but.z Jo.d Imo.ī.c.i.ē.d iudi. Nōndū ē eē q̄ citat⁹ dz ꝑparē corā iudice ordinario si dubiteť an iudex sit cōpetēs allegatu r⁹ ꝓuilegiū fui fori vt ī.l.si qs ex aliena.ff.de iudi.z istud itelligiť si citatio apprehēdat citatū ī territorio iudicis fm Bald.z Ange.iu.d.l.si quis ex alī ī suo territorio fm Bal.q̄ ita nōt ī.l.ecclesiastico. C.de testa. vbi āt eēt certus citatū nō eē de iurisdictiōe iudicis citā tis.tē nō tenet cōparē citat⁹.ita tenet ligiť.l.fi.ff.de iu.o.iu.puta q̄ citat⁹ est cleric⁹ z iudex creme citat laudonēsē exñtē laude Alteri⁹ q̄ro nūquid requirať citatio pemptoria vt act⁹ vale at Bal.dicit q̄ requiriť ad sniaz diffinitiuā audiēdā vel ad sniam ferēdaz ab obseruatiōe iudicij vel sup ānotatiōe bōz ī crīnalib⁹ Ista ē snia Inn. i.c.ad petitiōez ī.de accus. z generaliť pēptoria citatio requiriť ad q̄ncunq̄ actū q̄ ē magni p̄iudicij fallit vbi ꝓcedit sūmarie z de plāo.ē.q̄ tunc ec ad audiendā sniam diffinitiuā nō requiriť citatio pemptoria.imo sufficit vna citatio.iste ē cal⁹ ad lraz ī cle.sepe ī ho sniaz.d ꝓbo.signi.z ibi glo.vbi āt actus est parui p̄iudicij.et tunc non

requirit citatio pemptoria hec est cō
clusio notabilis Ang.i.l.ad pempto/
rium.ff.de iud. Sz quero quando
dicat citatio peremptoria dico q cita
tio pemptoria dicitur tribus modis
primo qñ interuenit trina citatio p in
terualla non minus.x.diex cuiusmodi
citatiōis vt in.l.per intualla.ff.ō iud.
et tunc nō ē nēe q adiiciat verbum
pemptorie vt in.l.tres denūciationes
.C.quō et qñ iud. Secūdo dī perem
ptoria citatio qñ ē vnica citatio. tūc
sufficit vna citatio sz debz adiici ꝓbū
pemptorie. vt in.l.ad peremptorium
cū duab⁹.ll.seqntib⁹.ff.de iud. sz ista
citatio debz ꝓtinē tantū tps quātum
ꝓtinerent tres citationes q fierent
loco peremptorij vt in iurib⁹.s. alle.
ita tz Bar.in.l.si finita Julian⁹.ff.de
dā.infec. Tertio dī citatio pempto/
ria admonitio iudic. qñ iudex admo
net ptē. ista dicit pemptoria q hz vī
peremptorij nec alia requirit citatio.
iste ē tex.sing.in.l.cessante q ē.l.ij.C.
quō.z qñ iud. Ubi vero par citat pa
rem.z sufficit vna citatio q ꝓprie dici
tur requisitio vtputa si sint electi plu
res arbitri et vn⁹ arbiter se absentat
nolens arbitrari: arbitri alij citabunt
consocium suum et sufficit vna citatio
.z sic de singulis. ista est gl. singularis
in cle.i.in ꝟ.requisierunt de hēti. cui
us glo.non sint memor Ang.in.l.ad
pemptorium.ff.de iudi. sz istaz sniam
tenuit vt.s.dixi et ibi Bal. tz idē al/
legans istā gl. Est pretēa notādū
q de se nulla citatio expectatoria est
pemptoria ita dixit Ang.t.d.l. ad p/
emptorij. peremptoria ei citatio ꝓsti
tuit his.s.dictis modis Sed qro nūj
qd istū tminū: q pōit in qcūqz citatio
ne possit iudex abbreuiari. dico q sic
ex iusta cā vñ iudex caute faciet si qñ
abbreuiet dictū tminū inserat cāz. et
melius si interloquat de abbreuiādo
dictū tminū. ita dic singulariter Inno.
in.c.ad petitionē .j. de accusa. Unū
est singulariter aduertendū i hac ma
teria q si citetur aliqs ad audiendū
sniam. sufficit vna citatio si addat p
emptorie vel si iudex cōminat in illa
citatione se ꝓcessurū nisi veniat vsqz
ad sniam diffinitiuā illa ꝓmination hz
vim pemptorie puta q iudex dixit i/
fra tres dies ꝓpareat. .z si nō ꝓparue
rit vlteri⁹. ad sniaz diffinitiuā ꝓcedet.
ista ꝓmination hēt vī pemptorie iste
ē tex.i.l.pēptorio.ff.de iudi. Ubi āt
iudex ꝓmiat vltē⁹ ꝓcedē tūc ñ hz illa
ꝓmination vim pemptorij. istud ē dēm
singulare Inno.in.c.cām.s.de ꝓpt.
Itē sciēdū ē q citatio pōt fieri sb cō
ditiōe h mō ꝓcipiat tali q ꝓpareat .j.
tres dies si sua putauerit interesse vt i
.l.ea q dē. C.si mācipiuz fuerit alie. et
ita tz An.i.l.pemptorū palle. Sz
pone factū ē ꝓpromissū i arbitrū .z ar
bitratorē infra mēsem finiēdū. ferē sē
tētia intra dictū tminū an requirat cita/
tio ptis absētis. dic q ñ q vbi tmin⁹
apponit p ptes vel iudicē. .z sniā ferē
vltīa die tmī nō requirit citatio. sec⁹ si
tmin⁹ eēt apposit⁹ a lege vl statuto i/
ta nō. videt Bal.ī auc. ei q. C.ō tēp.
app. Sz qrit nūqd valeat citatio si
ne tmīo. veritas ē q fuerūt varie opi
niōes in h articulo Quidā voluerūt
q ñ valz tqz obscura .z īcerta. Alij dixe
rūt indistincte valē q vbi nō ē appositⁿ
tmin⁹ intelligat citat⁹ vt ꝓpareat
tqz ꝓmū pt. Alij vt An. ꝓpcordia dixe
runt q valet talis citatio quo ad hūc
effectū vt citat⁹ possit puniri tqz ꝓtu
max. vt āt possit ꝓcedi ad vlteriora p
aliquē tqz vē citatū: talis citatio non
valz. h ꝓbat p eos. c.ō sen. ex. li. vi. i/
ta tz An.i.l.p intualla.ff.de iudi. qō ē
nōdū. Querit vltē⁹ nūqd valeat p
ceptū factū nulla ꝓcedēte citatiōe. dic
q nō q a ꝓceptis nō ē īchoādū imo

a citatiõe vt in.l.i.C.ꝺ excu.rei.iud. ad ĩstãr nr̃i saluatoris q̃ ꝓmo citauit Adã dicẽdo adaz adã vbi es.deũ fecit p̃ceptũ.s.in sudore vultus tui vi/ues Et sil̃r ꝺ mulĩe accusata.q̃ dixit Jesus qui te accusant?quasi dicat tu non es citata. et illa dixit nemo. hec vera sunt q̃ nõ põt ĩcipere a p̃cepto nisi in precepto inferat̃ clausula iustificatia si senseris te grauatũ compa/reas.nam tunc talis clausula hz vim simplicis citationis et ꝓuertit̃ in simplicem citationẽ.ista ẽ gl.vnica ĩcor/pore iur.in.l.de pupillo.§.meminisse. .ff.de opis no.nũc.et ibi hoc tz Bar. quod etiã ipe tz in.l.i.C. de excu.rei ind. Idẽ tenuerũt Bal.et Ange.in.l. ad peremptorium.superi? alle. Unũ non omittes singularissimum q̃ vbi ad snĩam diffinitiuaz ꝓcedit̃ ante lit. contl.contra regulas iuris ꝓmunis. idem in snĩa excommũicationis.non valet citatio nisi fiat ꝓsonaliter.iste ẽ tex.in.c.sacro de sen.exco. Istud est dictum singulare Inno.in.c.si aduersarius.s.de eo qui mitt.in poss.cã rei seruan.quod ẽ verum nisi iste se absentet fraudulenter vt ad eũ nõ puerniat citatio ſm Inno.in loco prealle. ita sequit̃ Ange.multũ nõ.in.l.vt pfectius.C.de anna.excep ¶ Nota etiã q̃ vbi aliquis citatur et conuenit̃ in aliquo loco rõne contractus vel delicti in quo loco quis alias nõ poterat ꝓueniri si ꝓcet? excipiat se ibi non cõtraxisse.iudex añq̃ cognoscat ꝺ negocio principali debet antea summarie cognoscere de ista exceptione.vtrum ꝓtraxit vel ne.z si actor nõ potuerit ꝓbare eũ cõtraxisse ĩ illo loco.iudex pnũciabit se iudicem incõpetẽtẽ Si ãt ꝓbatũ fuerit se contraxisse tũc pnũciabit iurisdictionẽ suã e cognoscendi ꝺ pñti cã z postea sup ꝓncipale negotiũ disceptabit̃ ſm Inno.in.c.Romana de foro competen.li.vi.z Bal. ĩ.l.ij. C.si ꝑ ius vel vti.pub ¶ Que rit̃ nunq̃d citatio geneal̃ facta ad tor/tam cãm valeat et teneat.doct.tenẽt q̃ sic ita nõ.legiste.et maxime Bar.ĩ .l.qui añ calẽdas.ff.de ꝛ.obli.hz cano niste.in.c.cõsuluit.de offi.dele.tenent q̃ requirit̃ citatio specialis ad snĩam nisi esset citatio que fieret ꝑ archiepi scopũ vel patriarchã in longiquo iti/nere q̃ tũc nõ requirit̃ specialis citatio ſm Anto.de butri.in.ꝺ.c.ꝓsuluit. tñ si citatus ita generaliter comparuerit ĩ iudicio ad vnũ actum.debz postea citari ad singulos actus specialiẽ alias ꝓcessus nõ valeret. ita tz Fred. de senis. vt refert Jo.de. Imo.in.c. lz cãm.s.eo ¶ Quero vtrũ subditus possit citari eẽ territorii. In hoc ar/ticulo fuerũt varie opi. Dic q̃ vbi ſt dominia distincta nõ valeat citatio.vt in cle.pastoz.de re iudi. Si ãt territoria nõ sunt distincta tũc valz vt in.l. oẽs Sapitoz. C.de epi.et cleri. z ista ẽ snĩa Bar.z Ang.ĩ.l.fi.ff.de iur.om. iud ¶ Tãdem queritur nunq̃d citatio facta die feriato vt cõpareat quis die non feriato valeat et teneat. Die aut fit citatio die feriato vt q̃s ꝓpare at die nõ feriato.z tũc ẽ vera ꝓis opinio.et oẽs doct.ꝓcordãt in hoc q̃ citatio nõ valet si citeẽ die feriato ob honorẽ dei Si ãt citeẽ die feriato ob necessitates hoĩm. tũc bene valz.ista ẽ snĩa Oldra.quã sequit̃ Bar.in.l.ij. nũciatio.ff.de op.no.nũ.eãdẽ snĩaz sequit̃ Bal.ĩ.l.fi. C.de feriis.z tex.ĩ.l.i. de feriis qui loquit̃ de feriis ob ntatẽ hoĩm q̃ solũmõ ꝓsiderãt effectuz ſcz ꝓparitionẽ quã q̃s nõ tenet̃ facẽ in talib? dieb?.l.ãt fi.alle.s.resistat actu citãdi z r̃sistit ũtio Et ido nimz si nõ valeat citatio facta die feriato ob hõrẽ dei Aut q̃s citat̃ die feriato vt ꝓpareat die feriato.z tũc nõ valet

citatio.vt in.l.ij.ff.si quis ī ius voca. Interdū quis citaf vt compareat in fra quattuor dies.tunc si vltima dies accidat in diem feriatam : bene valet citatio Idē si dicat q̄ ꝓpareat īfra.x. dies vel vsq; ad.x.dies nā valet cita tio ꝫ tenebiť comparere ꝑxia die an te diez feriatam.iste ē tex.in.c.cū dile cti.de dolo.et contu Quod dictum vī obstare textui in.c. veniens de accu. vbi quis fuit citatus vt debeat com/ parere ad paſcha in die resurrectiōis chri et tamē ibi dicitur q̄ valeat cita tio et per cōsequēs nō vī verū qđ ſ.dixi videlz q̄ si fiat die iuridica vt compareat die feriata q̄ nō valeat ci tatio ꝫ Oldra.dic q̄ ibi supplef dictio vsq; ꝫ illud est diuinare.vl aliter dic q̄ ibi loquiť ī papa.et ipe ē sup̄ ius.q̄ sic ipe ordinauit ferias ita p̄t etiā tollē q̄ ei⁹ ē tollē cui⁹ est ꝑdere vt in.l.omī nouatiōe .C.de sacro.sanc.eccle . Et hec oīa p̄dicta ꝓcedunt de actu citā/ di Cōmissio āt que fit nūcio.pōt quo libet die fieri.ita tz Bar.in.d.Nuncia tio.Bal āt tz cōtrariū in.d.l.fi.ꝫ meli or ē opi.Bar Relatiōem āt pōt fa cere nuntius quacunq; die q̄ non re/ quirit cause cognitio.Executio āt sē tentie pōt fieri in die feriato ob neces sitatem hominum . vt in.c.fi.de iudi. z tenuit Bar.in.d.Nūciatio. Canōi/ ste tenent in.d.c.fi.de iudi. In feriis āt ob hōrem dei non pōt fieri execu tio ita tenet Bar.in.d.l.fi.z in.l.puni ciali eo.ti.idē tz ī.l.ij.de feriis.subijci ens q̄ etiam sequestrum pt fieri ī die feriato ob hōrē dei z ē remoueri qđ ē seqf Bal ī.l.oēs.C.đ feriis qđ nō.

Dilationes In qua mate ria p̄mitto: q̄ dilationū alie sūt expectatorie.alie dā tur ad excipiēdum.alie ad reprobandū.alie ad agendū. et alie probatorie. de prima loquiť tex.in auten. q̄ semel .C.quō z quādo iud.de secūda loquitur tex.in.l.ticia.ff.de accusa.de tertia loquiť tex.in.l.si.ea.C.qui accusa.nō poss.de quarta loquiť tex.in.l.i.C.de dila.et.l.fi.ff.eo Circā quā dilatio/ nem expectatoriā nō fm Ang.q̄ nul la dilatio expectatoria de se ē perem/ ptoria.ita tenz Ang.in.l.fi.ff.de feriis oīs aūt dilatio probatoria đ sui natu ra ē pemptoria fm Bar. z Ang.in.d. .l.fi.de feri. Pro inuestigatiōe ma/ terie dilationū quero de plurib⁹.z p/ mo q̄ dilationes debeāt dari ad p̄bā dum.fr° fm Bar.Bal.Guil.et Ang. in d.l.fi.q̄ in causis ciuilib⁹ nō possūt dari nisi due dilationes.in cā autē ca/ pitali dank due accusatori.z tres ac/ cusato.iste ē tex.ad īram in.d.l.fi. Ꝟz maxima altercatio inter doctores in/ surgit nunquid in causis criminalib⁹ in quib⁹ nō ingeriť pena sanguis.pu ta in causa damnoꝝ datoꝝ debent da ri dilationes sicut in ciuilibus dātur videlz nisi due.an sicut in capitalib⁹. Breuiter opi.tenētium q̄ debeāt da ri dilationes in criminalib⁹ ī quib⁹ ñ ingeritur pena sanguis fm q̄ dantur in ciuilibus ē verior de iure.ꝫ de cō suetudie que ē optima legū iterpres dantur dilatiōes more cāz capitaliū ita tz Ang.in.d.l.fi.et p ꝓsequns in cau sis dānatoꝝ datoꝝ. dabunť accusato tres dilationes.et accusatori due: z e/ tiā de facto alias sic feci seruare.gl.āt in.d.l.fi.ponit duas opi.sup hac que/ stiōe.ꝫ finaliť ꝓcludit vt.s.dixi Est aduertendū q̄ in ciuilibus probato z allegato impedimēto datur secūda et ťtia dilatio ꝫ in criminalib⁹ dank oēs dilatiōes.eē nullo allegato z ꝓbato ī pedimēto fm Bar. Bal.et Ang.in.d. .l.fi. Secūdo q̄ro nūquid ī causis ciuilib⁹ deť p̄ma dilatio sine cause ꝓg nitiōe.dico q̄ non immo nulla etiam p̄ma pōt sine cause ꝓgnitiōe saltē mo

dica dari. vt ĩ.l.i. ⁊ in.l.a p̃cedẽte .C. de dila. tamẽ vbi dilatio nullam vel modicã requirẽt cause cognitionẽ. et tractaret de leuissimo p̃udicio: posset dari dilatio a iudice non sedẽte: alias sec⁹. ita dicit Jo. de Imo. in.c. ptẽa. s. de dilat. ⁊ dr̃a ẽ in dãdo p̃mã dilatio/nẽ in ciuilib⁹. ⁊ ĩ dãdo secũdã. nã dat̃ p̃ma dilatio cũ leui cause ꝓgnitiõe. se/cũda ãt req̃rit magnã cẽ ꝓgnitionẽ

Et ido q̃ro q̃ req̃runt̃ ĩ p̃ma leui cẽ cognitiõe. ad ꝟ vt iudex debeat dare p̃mã dilationẽ Ang. q̃ meli⁹ ceteis dicẽ in ꝟ articulo q̃ tria copulatiue req̃rũt ad dãdã p̃mã dilationẽ. p̃mũ q̃ ꝓsidẽt distãtia loci vt in.l.i. C. ꝺ dila. Secũdo q̃ iudex aspiciat an ꝓbatio releuẽt ꝓbãrẽ: alias dilationẽ p̃cedẽ ĩ debet vt in.l. ad ꝓbationẽ. C. ꝺ ꝓba. Tertio q̃ nõ petat̃ ꝑ euidẽtẽ calũniã Jtẽ req̃rit̃ q̃ petat̃ a ꝑte dilatio. alias dari nõ debẽ vt in.l.i. C. ꝺ dila. ĩ ꝟbo postulantl. vbi tñ vtraq̃ ps eẽt pñs põt dare iudex dilationẽ etiã nemie petẽte si ãt altẽa ps eẽt pñs: tũc ñ possit dare ipe iudex dilationẽ nisi parte pñte ⁊ petẽte. ita tẽ Bal. in.l. vnica. C. vt q̃ desunt aduo. vbi ãt dat̃ scõa dilatio tunc oĩa ista requirunt̃ et vlteri⁹ req/rit̃ q̃ ille q̃ hũit p̃mã dilationẽ ⁊ nõ ꝑ bauit ꝓbet de impedimẽto

Sẽ mõ querit̃ qualit̃ ꝓbet̃ impedimẽtũ. spec. ĩ ti. ꝺ dila. ℣ ⁊ cũ postulam⁹. ⁊ Ja. ꝺ are. ⁊ Cy. in.l.i. C. de dila. tenuerũt q̃ ꝑ so lũ iuramentum ꝓbat̃ impedimẽtũ ꝑ tex. in.c. q̃ ꝓk. de elect. ℣ illud. ⁊ ꝑ tex/tuz in.l. scire oz. ℣ sufficit. ff. de excu. tut. Alij ãt dixerũt requiri plures ꝓ batiões Bal. Bar. et Ang. in.d.l. fi. ꝓ/cludũt in hanc sñiam. q̃ si impedimẽ tũ ñ ꝑt de facili ꝓbari tũc sufficit so/lũ iuramẽtũ vt in iurib⁹. s. alle. dũmõ iurãs sit ps̃ona hõesta ⁊ fidedigna ar. .l.ñ oẽs. ℣ a barbaris. ff. de re mili. v/bi ãt põt de facili ꝓbari: tunc debẽ ꝓ bari per testes. ita tẽ Bar. in.l. q̃ ℣ q̃ꝺ dixim⁹. ff. si quis cautl. et in.d.l. fi.

Sed pone q̃ data ẽ accusato dilatio nũq̃d in illa dilatiõe data accusato po terit accusator ꝓbare Rñdeo q̃ sic q̃ vbicunq̃ ẽ data dilatio termin⁹ ẽ ꝑis vtriq̃ ꝑti. ita q̃ quilibẽ ꝑt ĩ illo ꝓba re. iste ẽ tex. in.l. petẽ de. in fi. C. de rẽ põ. in integ. resti. petẽ. ẽ si ille cui ẽ da ta dilatio, re integra renũciet dilatiõi aduersarius nõ poterit ꝓbare. iste est tex. notabilis et optim⁹ in argumẽtũ ĩ.l. si iudex circũuẽto. ff. ꝺ mio. Nõ. s. dictũ ẽ. vtõlz nulla dilationẽ expecta toriã fore peremptoriã. fallit vbi ẽ da ta dilatio pñti et consentienti q̃ tunc talis dilatio ẽ pemptoria adeo q̃ nul la alia dari ꝑt Jtẽ si deb̃ absẽti dilatõ ⁊ rñdeat ĩñ vẽire talis dilatio ẽ per/emptoria. ita nõ. singularit Ang. in.l. fi. ff. de feri.

Nota etiã q̃ vbi dila/tio dat̃ absenti debẽ per iudicẽ inti/mari q̃ tal' dilatio tli abñti data ẽ fm Bal. in.l.i. in fi. C. de temp. app. Idem si dilatio ẽ data abñti ⁊ iudex potuit de facto ꝑ abñte supplere. vt ẽ in cã appellatiõis vt in.l. ampliorẽ ĩ pn. et ibi gl. C. ꝺ tẽp. app. idẽ si deb̃ abñti ei pſonalit̃ ĩtimet̃ ẽmĩ assignatio. sec⁹ ẽ si ĩtimet̃ ei ad domũ fm Bal. i. auc. ei q̃. C. de temp. app. nã tũc debẽ adij ℣ bum pemptorie. vel debẽt inter/uenire tres citatiões fm Bal. vbi. s. Illud ẽ eẽ singularit attẽdẽdum q̃ ois dilatio q̃ dat̃ a lege vel a statuto nõ requirit ministeriũ iudicis. ⁊ ẽ per emptoria vt in .l. mancipioꝝ. ff. de o/ptiõe legata. ⁊ in.l. pemptorias C. de rescin. non poss. istud ẽ dictũ singulaẽ Ang. ĩ.l. fi. ff. de feri. Exẽplũ est in ap pellatiõe nã lex. dat. x. dies ad appellã dũ. non poterit elapsis. x. dieb⁹ alius termin⁹ assignari Est q̃ꝫ illud dictuz singulare et mẽti tenẽdũ videlz si q̃s ꝓbauerit intẽtionẽ suã ꝑ testes vel

excoicationē vel aliud simile. ⁊ pdi/
derit acta. etiā si casuz ꝓbaret nulla ē
amplᵒ ei dāda dilatio. ita singulariter
inquit Inno. in. c. prudentiā. de offic.
dele. ¶ Quero vlteriᵒ qualiter deᵏ il
la secūda dilatio ⁊ propᵗ quid deᵏ Rᵒ
nā dilatio secūda daᵏ solūmō rīspectu
tpis in q̄ fuit impeditᵒ ⁊ respectu ei⁹
rei in qua fuit impeditᵒ. ⁊ iō si fuit ī
peditus ꝓducere vnum testē q̄ꝓcu/
rauit quantū potuit in ꝑma dilatione
vt haberet istū testē. certe dabiᵗ dila
tio noua ad ꝓducendū illū testez. ⁊ ñ
alios q̄s nō ꝓcurauit in ꝑma dilatiōe
ꝓducendos. iste ē tex. ad lrāz fm Ja.
Butri. in. l. admonendi in. tex. ibi qui
bus solis vsurus sit de iurīiurl. fimlit
si fui impeditus duobᵒ diebus dabiᵗ
mihi noua dilatio ad duos dies fm
Bar. et Ang. in. d. l. fi. Si tñ nō staēt
ꝑ ptē q̄ minus facēt suas ꝓbatiōes ī
ꝑma dilatiōe ꝛz staret ꝑ iudicē q̄ non
redderet ius in illa die: tunc non est
danda noua dilatio sed debet restitui
ad tps amssū vt in. l. ꝛz si ꝓtoꝛē. ff. q̄ si
ferre. ff. ex quib. cau. ma. in inte. resti.
Illud etiā addo q̄ vbi dilatio data ē
ad ꝓbandū vel ad aliud faciendū cō
putanᵗ in dilatōe etiā dies feriati. vt
si ē data dilatio. x. diex ad ꝓbandū vᵗ
ad aliud faciē dū. ⁊ si in his. x. diebus
iteruenīāt due festiuitates certe festa
ꝓnumerabunᵗ iste ē tex. in. l. sīue ꝑs
in fi. C. de dila. ⁊ ē rō duplex. ꝑma. q̄
cui ē data dilatio poterit ꝓuidē ne i/
cideret in diē feriatā vt in. d. ff. si ferie
Alia rō q̄ ēminus in dubio ē ꝓtinuᵒ
fm gl. sing. in. l. i. de diuer. et tēp. ꝓscꝑ.
biᵗ fm Bal. in. l. i. C. de ferijs. verum
tñ si data ē dilatio a lege vel a iudice
vel ꝑ rescriptū ꝑncipis. que dilatio ab/
sorbēt maiorē ptē ēmī q̄ꝑ multitudi
nem feriaꝝ ita q̄ ferie eēnt tot q̄ ab/
sorberēt maiorē ptē dilatiōis. tunc fe
rie de medio excludūᵗ. ista ē doctrina
notabil Posti. ī. c. lz cāz. s. eo. ti. pone
exᵐ. princeps ꝓpe festa natalia scribēt
ptāti suo q̄ ēminet talē cām īfra. xv.
dies. mō xv. dies īmediate sē feriati:
nūqd expirabit iurisdictio? certe ñ. lz
Bal. distinguat in dilatiōe data a lege
seu a principe. q̄ si a principe tunc cō
numeraᵗ tps feriatū. aut tēpus ē da/
tum a lege: et tunc verū dicit Post.
ita dicit Bal. in. l. si quando. C. de te/
sti. et pro hoc allegat tex. in. l. pia de
de excep. li. vi. alle tex. mihi facit. et iō
sentētia Post. mihi placet indistincte
tēꝑ verissima et moueoꝛ pō Bal. ā eo q̄
dicit si est data dilatio a prīcipe q̄ nu
merāᵗ dies feriati ꝛc Nā ꝑnceps veri
similit scit dies foꝛe feriatos. nec pōt
ignorātiā ptendē cū ſ sit publicum ⁊
cōiter scit. l. si pupill⁹. §. ꝑscribē. ff. de ī
stito. et gl. sing. in. l. si tutoꝛ q̄ petitus
. C. de peri. tut. ſ presuppoſito si nos
volumᵒ dicere q̄ si voluerit procedi
ī hīs dieb⁹ tlē p̄ceptū ē impossibile de
iurc. g̃ nullū vt ī. l. fi. ff. q̄ sen. sine app.
rescind. et ē regula iurī. impossibiliuz
nulla ē obligatio. mō ē regula iuris
q̄ sp debemᵒ interptari actū in illam
ptē vt potius res valeat q̄ꝑ appareat
vt in. l. q̄tiēs. ff. ꝺ re. dubi. g̃ debemᵒ ī/
terp̄tari q̄ ītellexit de. xv. diebᵒ ñ feri
atis Etsi dicaᵗ princeps voluisse q̄ ī
illis ferijs procedaᵗ et sic videᵗ sꝫstu
lisse dictas ferias Respōdeo hoc non
potest cē q̄ princeps de sui potestate
ferias ob hōrem dei inductas a sūmo
pontifice destrueret seu tolleret. vt ī
. c. fi. de ferijs. q̄ clarū ē q̄ summᵒ pon
tifex maioꝛ ē omni principe. vt in. c. p
venerabilem qui filij sint legit. ⁊ ita
concludo vna cum Post. Et si aliq̄s
dicat Istud qꝺ dicit Bal. procedit in
summo pontifice Adhuc dico q̄ non
est verum nam hoc non potest papa
de ordīaria ptāte vt ī. d. c. fi. de ferijs.

Repetitio Lanfranci super .c. Quoniã

de absoluta vero potestate potest qa eius est tollere cui' ẽ cõdere ſz p solas illas lras in quib' dicit q vult q cã terminet infra .xv. dies. non videtur vti absoluta potestate. ergo ꝛc. probo q non dicatur vti absoluta ptãte qa nunq̃ princeps vel summus põtifex dicit facere actũ de absoluta ptãte: ni ſi quãdo ponit in illa clauſula nõ ob ſtãte tali lege vel ponat clauſula : ſcz ex certa ſcia vel proprio motu ita dicit Bal. in .l. teſtamẽtũ nõ iure factum .C. de teſta. et in .l. fi. C. ſen reſcin. nõ poſſ. et iõ poſſz dicẽ vez Bal. hoc caſu qñ papa poſuit ſz in ſuis lris nõ obſtãte .l. tali ꝛc Similit diceretur facere papa de abſoluta ptãte ſi apponatur clauſula non obſtãte tali .l. vel ſtatuto vel motu ꝓprio. vel clauſula ex certa ſcia. iſtud eſt dictuz Bal. in .l. fi. C. ſen. reſcin. non poſſ. Iſtud ẽ etiã notabile q põt dari dilatio vna ad pbandum plura capitula ſimul compatibilia: ꝛ pẽdẽte dilatiõe ſup vno .c. debet conq̃eſcere in dicis officiũ ſup alijs capitulis. iſte eſt tex. in .l. ſiue pars. C. de dilati. Itẽ ẽ illud p veritate tenenduz q in cauſis pecuniarijs quattuor poſſunt dari dilationes. pma. ſ. cũ leui cẽ cognitiõe vt in alia lectiõe dixi. ſecũdam et ẽtiã cũ maiori cauſe cognitiõe q debet probari impedimẽtũ ſm ea que ſ. dixi. quarta ãt nõ põt dari niſi ſeruata ſolennitate iuris. vt ī auc. at q ſemel. C. de pba. ita tz Ang. in .l. fi. ff. de feri. Vel tz generaliter iſtud menti teneas q q̃uis data ꝛ pceſſa dilatiõe ad probandũ ſi elapſo ẽmio fiat pbatio: nõ valet neq̃ tenz. ita tz Ang. ī .l. fi. In extremo querit nunq̃d a nimis breui dilatiõe poſſz appellari Reſpondeo q ſic. duob' inuenientib' cõpulatic ſi ẽmin' ẽ minus breuis ꝛ ſi ſit perempton'. ſi ãt ẽmin' breuis ẽ nõ perempton' tũc nõ poſſet appellari a nimis breui dilatiõe. ita tz nõ. Jo. andre. in .c. i. ſ. de dilati. et ibi probatur ī tex. et iuſta cã abbreuiãdi ẽminũ ẽ pſuetudo fori ſm Anto. de Butri. ꝛ Jo. de Imo. in loco pallega. Idem ſi cẽt res tpe peritura vel cẽt cã alimẽtorũ vt nõ. Bar. in .l. ij. ff. de re iudi. Limita tãt tñ ſupdicta vidz vbi dicit q ad hoc vt poſſit appellari a nimis breui dilatiõe requirit q ſit ẽmin' pemptori'. q etiã vbi termin' ñ cẽt pemptori' ſz adeo cẽt breuis q nõ poſſit infra eũ ꝓpere quis. q̃ caſu cẽ appellari poſſet ſm doc. in .d. c. i. Eodẽ mõ pt appellari a nimis lõga dilatiõe. et multo magis a denegata ſm Bal. in .l. i. C. de dila. Finaliter vnũ nõ omitto q licz dilatio nõ poſſz dari niſi vt. ſ. dixi. ñ poterit ꝓgari. ita tz gl. ī .l. fi. ff. ꝺ feri. quã ſequunt doc. et illa nõ erit nouа dilatio: ſz erit prima progata. nam dña ẽ iter nouã dilationẽ et progatã ꝛ ẽ dña int aliq̃d de nouo facere et aliq̃d ꝓgari. nã progatio debz fieri anteq̃z pmũ tps dilatiõis ſit finitũ. tẽpe ãt toto finito: tũc nõ poterit hꝫ locũ progatio: ſz erit noua dilatio. iſte tex. eſt in .l. ſz ſi manẽte. ff. de pcario. Addo in eo q dixi impedimẽtũ pbari. p iuramẽtũ ꝛ ſufficere ad dãdũ ſcdaz dilationẽ pbare impedimẽtũ vt. ſ. dixi. nã vbi ſemel eſt probatũ impedimẽtũ p iuramẽtũ ſi interim allegef illud impedimẽtũ ãpli' nõ ẽ dãda dilatio. nec deferendũ iuramẽtuz. ita ſingula rit no. Ang. in .l. fi. ff. ꝺ fer. pro quo ẽ tex. in .l. fi. de bo. auc. iud. poſſ. Item i eo q dixi ſm dilationẽ dari debẽ pro

bato impedimto vt.s.dixi.et alijs requisitis.si data fuerit dicta secūda dilatio:nō adhibita cause cognitiōe.videlz q nō ē probatum impedimētū non valet talis dilationis assignatio. et pro hoc est tex in.l.fi.ff. de feriis In tex.ibi pl' q̄z semel tribui non potest.nam verbum potest cui preponitur negatiua inducit necessitatem.ita tenz glo.in.c.i.de re.iur.li.vi. ita determiat Bar.et Ange.in.l.fi.s.allegata.quod bene nota.

Recusationes Quia fca citatione daf dilatio aduersario ad probandum in qua comparitiōe recusaf plex q̄z iudex tanq̄z suspectus Sequitur in ordine de materia recusationis Et aduertendum ē q exceptio recusationis debet opponi ante litē p/testatam.vt in.l.apertissimi.C.de iudi.plus dico q debz cē pma exceptio que oppōatur adeo q si alia oppone ref non posset postea opponi illa qa p oppositionez alterius exceptionis videf consensisse in iudicem.ita tenz Inno.in.c.inter monasteriuz.j.de re iudi.idem tenz Bar.in.l.quidam consulebat.ff.de re iudi. hanc eandem sētentiam tenet Bal.in.l.fi.C.verūtamen si plures exceptiones simul forent opposite z in ordine littere alia exceptio q̄z recusationis foret prima puta quia sic agens non potest stare in iudicio quia minor vel q infamis seu infans Item dico q vos domine iudex nō estis iudex competēs Item dico q habeo vos iudicē pro suspecto tñ valeret q intelligit ppo sita exceptio recusationis non attento ordie lre.vt in.l.tale.in pn.ff.ō hēredi.insti.ita tz Bar.et Bal. in locis pallegatis. Interdum tamen potest opponi exceptio recusationis post litē contestatam videlz quando suspicio est orta post litē contestatam, iste est tex.in.l.non distinguemus.ff.cū q/dam.ff.de arbit. facit etiam tex.in.l.iulianus.ff.de iudi.ita tz Ang.in.l.fi.C. de iurisdi.omni.iud. Est tamen notādum q arbitror non pōt tq̄z suspect' recusari Arbiter āt de iure sic.ista est snīa Guil.de cu.in.l.si quis ex consensu.C.de epis.audi. Item merus executor non potest tq̄z suspect' recusari iste ē casus in.c.nouit. de appell.secus est in mixto executore vt ibi tenz gl. Consultor autem et assessor tq̄z suspecti possunt recusari.q ex eo apparet q assessor debet cē ꝓfidens vtriq̄z pti.iste ē tex.in.c.statutuz.ff.assensorē de rescript.in.vi. Item notarius examinator testium pōt tāq̄z suspect' recusari.ita tz Bal.in.l.apertissimi.ff.sepe.C.ō iudi.gl.ē singularis in auten. de triente et semiss.ff.qm̄ sepe. Iudex āt ordinarius de iure ciuili nō potest tq̄z suspect' recusari.tz si appareat suspectus sibi est episcop' associādus vt in auten.si contigerit, C. de iud. fallit in casu singulari.l.i.C.si quacū. preditus po. Et sic remanet cōclusio q solus delegatus et arbiter pñt tq̄z suspecti recusari Item potest ordinarius recusari ratiōe precedētis adnocatiōis. Item vbicunq̄z ē suspect' eo q non est verisimile q cēt sibi contrari' vt in.l.eos in prin.C.de appel. ita no. Bal.in.d.l.apertissimi de iure aūt cano.siue ordinari' siue delegat' tanq̄z suspecti ī recusari possunt.ita probaf in.c.suspitionis.de offi.delega.in.c.cum spēali de appella.et.c.ij.requiris eo.ti.in.vi.et in.c.iij.de foro cōpeten. Est et alia maxima dra inter ius ciuile et canonicum ī hac materia recusationis.nā de iure ciuili sufficit allegare suspitionē et se habere aliquē iudicem suspectum.nec requirif q ex primaf causa suspitionis. iste est tex.

in.l.apertissimi in verbo putant .C.ꝺ de iudi. ¶ Est et sententia communis legistarum licet aliqui tenent contrarium. vt nõ.glo.in.ꝺ.l.apertissimi.cõmunis tamen opinio est vt.s.ꝺixi.sed allegans suspitionẽ tenebitur iurare prout no.glo.in.ꝺ.l.apertissimi.nõ etiam Bar.in.l.quia poterat.ff.ad treb. Idem tenet Bal.et Ang.in.ꝺ.l. aptissimi.et dicta recusatio ẽ ꝓponenda in scriptis et dirigenda iudici recusato si est presens.si autem est absens eius superiori vt diximus etiam in appellatione.iste est tex.in.ꝺ.l.apertissimi. cõiuncta.l.fi.C.de iudi. quia recusatiõe porrecta infra triduum eligi debẽt arbitri qui cognoscunt de causa principali. Etsi partes non fuerint concordes de ipis arbitris eligendis ipe iudex eligit.ꝺ.l.fi. z sniaz latam p ipos arbitros iudex recusat⁹ mãdabit exꝯcutioni. vt in.ꝺ.l.fi. etsi prouocatum fuerit non appellabitur ad recusatum sz ad delegantem qui delegauit recusatum vt in.ꝺ.l.fi.isto modo est practica iuris ciuilis. ¶ Ex qua colligit ꝙ suspicio probatur per solum iuramẽtum. quod est verum ſm Bal.in.ꝺ.l. apertissimi.vbi quis non tenetur allegare causam suspitionis. vt patet ex precedentibus.sed vbi quis tenetur allegare causam suspitionis et tractare de magno preiudicio non sufficit iuramentum immo debet summatim discuti per testes coniuncto iuramẽto Et per hoc infertur ad questionez quotidianam.pone.quis petit suũ debitorem debere detineri quem suspectum habet.nunquid stabitur suo iuramento allegando ipsum suspectum Bal.in.ꝺ.l.apertissimi.determinat ꝙ non. idem tenet Ang.in.l.si arbitro. ff. qui. ex cauſ.ff.qui satisda. cogũ. q̃ dicit se multos incarceratos fecisse relaxare quia sepe imperiti iudices imperitiam aduocatorum insequentes faciunt detineri debitores tamen creditores solum allegant suspicionem suo iuramẽto quod nõ sufficit immo requiritur ꝙ seruetur ordo infra scriptus. primo requiritur ꝙ constet de debito z sic sit liquidum alias non potest fieri incarceratio.iste est tex.i.l.i. .C.de prędi.curia.li.xi Secundo requiritur ꝙ iste ꝓbet suspitionem per duos testes summarie.nec requirit ſm Bal.ī autentica.ei qui .C.ꝺ bo.auc. iud.poss.ꝙ in dilatione iuramenti restituz citetur aduersarius ne instrua/tur fuga debitoris facta fide ꝺ debito postea interuenire debet iuramentũ. Item requirit ꝙ ista suspitio sit causata de nouo. nam si ista suspicio subesset tempe debiti nihil fieri potest.et ideo si quis contraxerit cum forense: sed postea veniat ad terram debitor z dicat creditor.domine iudex. habeo debitorem hic quem vellem detineri non poterit hoc quia imputetur sibi ꝙ contraxit cum forense Item si tempore contractus debitor erat pauperrimus nam et tunc si tãꝯ suspectum de fuga vellem detineri facere nõ possum.tex.est.in.l.si arbitro.ff.qui.ex cã .ff.qui satisda. cog.et in.l.qui bona.ff. de illo.ff.ꝺ dam.infec. Requirẽtur ergo ꝙ ille qui vult facere detineri suũ debitorem tanꝯ suspectum ꝙ tempore dicti debiti contracti stabit in hac terra et nunc stat in territorio forensi et si hoc allego causam suspitionis allego quia forensis Item requiritur ꝙ probem ꝙ tempore contracti debiti erat idoneus z nunc non sit talis vt in iuribus.s.alle.probatur pl⁹ infert Ang.in.ꝺ.ff.qui. ex cauſ.ꝙ etiaz posito ꝙ de nouo supuenerit ista suspicio quia si diu tacuit creditor scies ipsum esse suspectum non amplius poterit ipsum tanꝯ suspectum petere/

carcerari vt in.l.si creditores.ff.de pi
ui.credi.ista est doctrina elegātissima
domini Ang.ī.d.ℱ.qui.ex cau¶ Cir
ca predicta ē notandum q illi arbitri
qui eligantur de iure ciuili non ꝓprie
sunt arbitri ꝫ dicuntur iudices dele
gati.vel sunt quedam alie species de
per se ¶ Ex quibus infertur ꝑm eum
q licet sit factum compromissum de
iure et de facto inter conuentum et
agentem denunciatiōe facta vendito
ri vt moris est non potest habere re
gressum de euictione contra vendito
rem vt in.l.si dictum.ℱ.si compromi
sero .ff.de euic.tamen si est factum cō
promissuz ex forma statuti.puta quia
sunt conuicte persone vel sotij. et sic
factum est de necessitate et sic res est
ablata per tales arbitros emptor po
terit habere egressum de euictione q
intelligitur si denunciatione prece
dente fuit habita mētio.ita dicit Bal.
in.d.l.fi.de iudi. Item licet a sīa arbi
tri non possit appellari.vt in.l.i.C.ꝺ
arbi.et in.l.diem proferre.ℱ.stari.ff.de
arbi.tamen ex sententia arbitrorum
ex forma statuti electoruz poterit ap
pellare ita tenet Bar.in.l.si arbitro.
.ff.qui satisda.cogū.et ibi est glo.singu
laris Supradicta forma recusandi iu
dicem suspectum adhibetur de iure ci
uili.de iure autem canonico.seruatur
alia forma. nam debet allegari causa
suspitionis legitima que si esset vera
repelleret iudicem a iudicando.et de
bent eligi arbitri qui habent cogno
scere de causa suspitionis que si pro
bata fuit causa alibi committitur vel
superior cognoscet vt in.c.legitima ⁊
in.c.cum speciali.et in.c.ij. requiris ꝺ
appellatio.et in.c.suspicionis de offi.
delega. ¶ Si autem causa suspitionis
non erit probata vel non erit legiti
ma tunc iudex procedit vt ex dictis
iuribus euidentissime apparet et si ar
bitri non erunt concordes ad proce
dendum super dicta causa suspitiōis
procedet in causa iudex recusatus ꝑ
statutum.vt in.d.c.legitima.que ē no
ua ꝓstitutio sed aliter seruetur de iuē
antiquo in.d.c.cum speciali ¶ Sed q̄
ro q̄ sint cause legitime recusādi iudi
ces suspectos ¶ Respondeo q minor
causa repellit iudicem a iudicando q̄ꝫ
testes a testificando. vt in glo.c.acce
dens.el.i.vt lit. nō ꝓtestl. ⁊ in.c. cum
eo.de offi.dele.in iure autē expressas
solum inuenio causas .ℱ.scriptas recu
sandi iudices suspectos ¶ Prima si iu
dex fuerit affinis vel consanguineus
alterius partis Secundo si fuerit inu
micus alterius partis. Tertia si fuce
rit affinis inimici mei. he cause pro
bantur in.c.accedēs.el.ij.ℊ.vt lite nō
cōtestata Quarta causa si iudex sit suf
fraganeus alterius partis pnta quia
causa vertitur inter Archiepiscopuz
Mediolañ.et episcopum Papiensez
Unde si causa sit delegata episcopo
Cremonensi.poterit episcopus Pa
piensis recusare episcopum cremonē
sem.iste ē tex.in.c.accedens.vt lite ñ
contestl. Quinta causa si iudex est do
minus vel superior alterius partis.
iste est tex.in.c.causam q̄.de offici.de
legat. Sexta causa si fuerit socius al
terius partis.vt in.c.insinuāte.de of
fi.delegat. Septima est consimilitu do
cause si iudex delegatus habeat vnā
consimlem causam et est in consimili
gradu in quo est altera pars. Iste est
textus in.c.cum causam.ℊ.de iudici.
Octaua est si fuerit familiaris alteri
us partis vt in capitulo insinuante.
de officio delegati. Nona est si duo
sunt ciues qui sunt eiusdez ciuitatis,
qui reperiant se esse in territorio fo
rensi. et alter litigat cum ciue illi
us loci cum quo se repperit si alter

dek iudex pro altero potest recusari tã q̃ suspectus. ita intelligũt doc. tex. i. d. .c. accedens Si vnus forensis litigat in hac terra et dek vnus iudex in hac terra poterit recusari vt suspect⁹ Alias cãs non inuenio in iure expressas alicubi tamen si alie reperiank cause legitime que inducant causam suspicionis z non sint expresse in iure tamẽ debent admitti. et omnes ille dicũtur legitime que sunt difficilioris expressionis in iure. istud ẽ dictum Inno. i. c. cum speciali j. de appella. z hoc reside/bit in arbitrio iudicis ſm Inno. q̃ pl⁹ dixit in. d. c. cum speciali q̃ si legitima causa suspicionis probata ẽ et proposita pronunciarẽt arbitri hoc modo. pnunciamus talem causam suspitionis ppositã ñ eẽ admittendã talis sententia est nulla qua est cõtra ius scriptum. secus si pnunciarent hoc mõ. pronunciamus talem qui proposuit talem causam suspiciõis nõ eẽ admittendum. q̃ tũc snĩa valeret et transiẽt in rem iudicatam nisi appellek. q̃ talis snĩa est contra ius litigatoris. hec sententie dña probaf per tex. in. l. ij. C. qũ quo. non ẽ necess. intellige inquãtuz dixi illam snĩam nullam in primo casu videlz qñ fuit aliqua causa suspitiõis ex causis expressis in iure. sec⁹ si fuit alia exceptio legitima: sz nõ expressa in iure ¶ Sed pone q̃ altera ps ẽ locuta iudici in aure in secreto nũquid ex solo hoc poterit recusari q̃ suspectus Rñdent doct. q̃ sic. ita tz spec. iti. de dispu. ad fi. Idem Jo. de Imo. i. .d. c. accedens sequens spec. in. c. accedens. el. ij. ſ. vt lite non contestata ¶ Ulterius quero: pone. altera pars ꝑ posuit cãm suspicionis z dubitaf vtr sit legitima vel non quis debeat cognoscere Respõdeo q̃ arbitri de hoc debent cognoscere videlz an sit legitima Idem dicit glo. nõ. in. c. cũ speciali de appell. et hoc sequunf doc. Finaliẽ etiaz notandũ q̃ dicti arbitri debẽt dari et eligi per ptes. vt i. c. cũ speciali. ſ. alle. Si vero fuerint discrepantes iudex dabit

Exceptiones

Aduertẽdũ ẽ q̃ quedam sunt exceptiones actionis z quedam intẽtionis z facti. Exceptio actionis dr quotienscunq̃ actor cõperit actio nã tũc quicqd opponit reus dr exceptio actionis Exceptio intentionis dr quando actor agit sine actione ita q̃ei nulla actio competit tũc quicquid opponit reus dicitur exceptio intentionis et facti. ista est gl. nõ. in. l. .ij. in verbo intẽtionẽ. ff. de excep. hz ppue dr exceptio quãdo actori competit actio. quia exceptio ẽ actionis exclusio. vt in. l. ij. ſ. alle. in prin. vbi allẽ actori nulla actio competit hz agit de facto tunc id qd opponit reus ꝓprie vocaf defensio. ista ẽ glo. i. c. i. de litl. ptl. li. vi. vnde ꝓprie defensio ꝓcernit actum gestum de facto ꝑ actorem tamen alibi habetur q̃ defensio ẽ nomẽ magis generale q̃ sit exceptio qa li statuto cauetur q̃ p̃ snĩaz vel instrumentũ nulla possit opponi exceptio ñ obstãte statuto reus potẽit ipsorare officiũ iudicis vt impõat actori ꝑpetuũ silẽtiũ: hz si statutum dicat q̃ snĩaz vel instrumẽtũ nulla possit opponi exceptio neq̃ defensio tũc nõ potest ipsorare officiũ iudicis. ita tz Bar. in .l. i. ſ. et pui. ff. q̃ vi aut clã. Idẽ tenz Ang. i. l. fili⁹ fami. l. i. ſ. veteranus. ff. de ꝓ ¶ Preterea cur. z i. l. fi. ff. de peti. hr di ¶ Preterea ẽ nõndũ q̃ triplex ẽ spẽs exceptionis q̃dã ẽ declinatoria iudicij vt excipiẽdo vos ñ estis ꝓpetẽs iudex z tu nõ potestes esse ꝓcurator. et iste exceptiones debent opponi ante litl. cõtl. alias frustra opponuntur. vt i. l. fi. C. de excep. q̃ vex ẽ nisi fuerit orta illa exceptio

post litl. ꝓl. q̃ tunc opponi poterit vt in. l. non distinguem⁹ ff. cum quidaz. ff. de arbi. et in. l. ij. C. ꝺ consorte eiusdē litl. et in. c. insinuante ꝺ offi. dele. Quedam sunt dilatorie solutionis vt ē pactū de non petendo vsq̃ ad biennū. et iste similiter debent opponi añ litl. contl. vt ī. l. exceptionez. C. de proba. Quedam sunt pemptorie vt est exceptio pacti de ñ petēdo et solutiōis et iste possunt opponi vsq̃ ad sn̄iam dū ñ non sit conclusum in causa vt in. l. pemptorias. C. sen. rescin. nō poss. p⁹ conclusionem in cā nihil pōt allegari et ꝓponi. vt in. c. cū dilect⁹ de fide instru. Et dicit eē conclusum vbi ptes renunciauerūt omnibus exceptiōib⁹ et allegatiōib⁹ facti et iuris. ita tenuit Inno. in. c. pastoralis. s. de cā poss. et ꝓprie. et idē gl. in. ff. q̃ vero. in auten. de testi. sup verbo ꝓcluserunt. quā ibi sequit Ang. vbi āt esset solū publice attestationes possz de nouo noua exceptio opponi et probari. istud ē ditū Bal. in. l. officium. ff. de re. vend. z in hoc etiaz tacite sentit Ang. z ē rō predictoz q̃ p⁹ publicationē attestationum phibet productio testiuz timore subornationis ī auten. at qui semel. C. de proba. et in cle. fi. de testi. Cum autem nulli fuerint testes recepti vel producti sup p̃nti exceptiōe. nulla potest timēi subornatio. ergo Ex his sequit q̃ potest reus plures exceptiones opponere etiam diuersis tempi⁹. qꝺ est vez nisi fuisz statutus terminus p iudicem ad opponendū exceptiones q̃ tunc illo elapso non admittus audiet nisi forma seruata de qua ī. c. pastoralis. ī. de excep. vbi ꝺ exp̄sse probat. plures āt exceptiones potest reus simul et semel opponere etiā cōtrarias fm veram opinionem Inno. in. c. cum venerabilis. ī. de excep. licz Bar. aliter voluerit in. l. nemo. ff. de re. iur. et ī. l. ñ vtiq̃. ff. de excep. z ꝺy. alit ī. c. null⁹ plꝰ ꝺ re. iurl. li. vi. Sz verior ē opi. Inno. in ista practica tenenda. Istud quoq̃ est notādū q̃ q̃ opponit exceptionem nō videt fateri de intētione aduersarij. vt in. c. exceptionem obijciēs. de re. iurl. li. vi. z ī. l. nemo. ff. ꝺ re. iurl. et in. l. ñ vtiq̃. ff. de excep. vnde si actor petat. x. et re⁹ simpliciter excipiat q̃ sibi ē factū pactū de ñ petendo tenebit actor ꝓbare ꝯctū mutui q̃ reus allegando pactuz sibi factū non videt fateri mutuū eē factum cum inducta ad vnum effectum non debent contrarium effectuz operari. vt in. l. non oīs. ff. si cer. pe. videlz cum reus opposuerit ad effectum ꝓtradicendi non ē estimandū Si tamen reus conuentus excipiat hoc modo verum est q̃ mutuauit ꝛz fecit pactum de non petendo. naz tūc bene videret confiteri et actor tunc habet fundatā suam intētionem. ista ē sn̄ia communis et tenenda. quam etiam tenet Bal. in. l. exceptionem. C. de ꝓba. et ꝺ hoc p canoñ. in. c. cum venerabilis. s. alleg. et non est attendenda opi. Bar. in. ꝺ. l. non vtiq̃. qui feē vnam suam distinct. totaliter fundamento carentē que sn̄ia ꝓiter ꝓbat ī. l. si q̃dē. C. de excep. ꝺebz esse exceptio noīata z specificata opposita puta oppono exceptionē veluti pscptionē ꝛc. q̃re sepe destruit practica ī totū aduocatoz z ꝓcuratoz apponētiuz clausulā illā saluis oīb⁹ suis exceptiōib⁹ ꝛc. q̃ nihil opat vñ apōita dicta clausula p⁹ ꝓclusionē cē vl ꝺū renūciatū ē oīb⁹ ꝓbatiōib⁹ vel etiā ps allegaret solutionem coram iudice in allegationibus z ostenderet sibi instrumētū ꝛc. nihil certe releuat z instrumētū solutiōis fuisz ī actl. ꝓductū ī ẽmio q̃ exceptio debz exp̄sse z noīatiz oppōi ista ē gl. nō. ī. c. cū venerabil. ī. ꝺ excep.

Repetitio Lanfranci super .c. Quoniã

hanc sñiam tz Bar. immemor huius gl. in .l. scire oz. in ℣ scire. ff. de excu. tuto. et in .l. ticie testatores. ff. ꝺ le. i. vt dixi exceptio pemptoria pt oppi vsq; ad sñiam ℣z ẽ aduertẽdũ q; exceptio p emptoria opposita nõ põt impedire li l. conil. immo p eius obiectũ fit lul. p/ si. vt in. c. i. vt litl. non conil. li. vi. qꝺ fallit in exceptiõe litis finite que sunt exceptiones iurl. iurl. trãsactio et rei iudicate vt in. ꝺ. c. i. Itẽ exceptio pre/ scptionis vt in. l. i ℣ fi. ff. ad tercul. z ex ceptio solutionis et liberatiõis et ge neraliter oĩs exceptio ꝺr ẽ litis fini/ te que p̃supponit agẽtem experiri sine actiõe fm vltramõtanos quos assecq tur Ja. de are. vt refert Cy. in. l. ẽptor .C. de prescrip. lon. tem. qs ibi sequit Cy. et Ang. et hmõi exceptiões opi poni possunt ad pcessũ et ad merita cause. vbi opponunt ad pcessum de/ bent opponi añ litẽ contest. hoc mõ. dñe iuder vlteri9 nõ pcedatis ecce instrumẽtũ solutiõis. tunc iuder vi/ so instrumento absoluet ptes ab ob/ seruatiõe iudicij. opponunt eã ad me rita cause. ℥ tũc debz opponi p9 litem conil. hoc mõ dñe iuder ego nihil de/ beo isti q; solui: videte instrumẽtum solutionis q; tũc iuder discutiet iura vtriusq; pris et si reperierit exceptiõ nẽ fore competẽtem absoluet diffini/ tiue reum. ℔ tenẽt docto. Bar. z Bal. z alij in. l. eleganter ℣ si quis p9. ff. de pdi. inde. z in. l. nã et postea. in pri. ff. ꝺ iurl. iurl. Idez tenz Ang. in. l. ẽptor pãlle. et he oĩs exceptiones possunt opponi vsq; ad sñiam dummõ nõ sit pclusũ i cã vt in .c. cum dilectus de fi/ de instru. p9 vero sñiam nulla ẽ regu lariter admittenda vt in .ꝺ. l. pempto rias qꝺ fallit. primo. s. qñ ẽ talis exce/ ptio que reddat iudiciũ retro nullu; q; tunc talis exceptio etiã post sñiam opponi põt vt in. l. ℥. C. de pcura. hinc ẽ q; exceptio inepti libelli z male for/ mati põt opponi post sñiam et impe/ dit executionẽ sñie q; ista ẽ exceptio nullitatis q; si ẽ euidẽs ex actis impe dit sñie executionẽ ita voluit Bar. i. l. .iiij. ℣ condemnatũ. ff. de re iudi. idẽ tz Ang. in. l. i. C. qñ quo. non ẽ necess. z in. l. falsam. C. si ex falsis instru. z Bal. in auten. que supplicatio. C. de pci. im periali. offe. Et est gl. singularis. insti. de verbo. ob. in prin. Si ãt exceptio nullitatis requirẽt altiorẽ indaginez ita q; ita q; nullitas non eẽt euidens ita q; oporteret fieri strepitũ in iudicio tũc bene põt opponi talis exceptio nulli tatis ℥ nõ impedit sñie executio im/ mo fiet executio et p9 de nullitate ꝑs noscet et si reperiret sñia nulla reuo cabitur executio p tex. ad lram in. l. si cum nulla. ff. de re iudicat. et ita tenz Bal. et Ang. in locis pãlle. et ẽ rõ qa vbi exceptio nullitatis q; requirit al/ tiorem indaginem nõ impedit execu tionẽ sñie q; executio debz cẽ summa ria et i executiõe iudiciũ ẽ summariũ vt in. l. ij. C. de carbo. edic. et in. l. a di/ uo pio ℣ si sup reb9. ℞. crequiritur. ff. ꝺ re iudi. ℥ in iudicio summario nõ pt vẽtilari aliqua exceptio que requirat altiorẽ indaginẽ. iste ẽ tex. in. l. iiij ℣ i/ dem subiunxit. ff. ad exhiben. z in. l. il le a q; in ℣ ad tempestiuz. ff. ad trebell. z in. l. is cui ℣ fi. ff. vt in pos. lega. z q; exceptio libelli inepti põt opponi p9 sñiam. gl. est singularis. insti. vbi. s. et ℔ exp̃sse tz Bal. in. l. licz. C. de pcura. Restitutio ãt i ite. ipetrata p9 sñiam añ executionẽ factã nõ impedit exe/ cutionẽ sñie si p̃sumptio ẽ p̃ ipetrãtẽ Si ãt ẽ p impetrãte z illã restitutio nẽ petẽt ifra. x. dies datos ad appellã dũ tũc ipedit executio sñie fm Bal. q; ita nõuit i. l. falsã. s. all'. z ℔ cẽ p. Bar. i .l. defendẽte. ff. ꝺ execu. tut. ℥ plẽi9 lo q; Ang. vbi. s. i cãu tñ vbi executio ñ

impedit propt petitā restitutionem cauere debebit actor q si apparuerit ius fore pro aduersario restituet om/nia vt in.c.sciscitata de ī inte.restitu. fm Ange.et Bar.in locis prealle.pl° dico q si statuto cauet q ꝓ sñiam vl instrumētū nulla possz opponi exce/ptio nisi obstāte statuto poterit oppo ni exceptio nullitatis.ita tenz Bar.ī .l.i.ꝟ et pui.ff.q vi aut clam Idem tz Bal.in.l.i.C.de condi.inde.et in.l.si non sortem.ꝟ in debitum.ff.de ꝓdi.in de.et est ratio q statutū vult q ꝓ sē/tētiam vel instrumētum nulla possit opponi exceptio.ſz ille q opponit exce ptionē nullitatis dicit sñiam eē nul/lā et non opponit contra sñiam q sen tētia nulla nō dī eē sñia.vt in.l.iiij.ꝟ ꝓdemnatū.ff.de re iudi.z in.l.non pu tauit.ꝟ non quāuis.ff.de ꝓ tab.pl° est etiaz iure cautū q si statutuz caueat q nulla exceptio possz opponi nec eē nullitatis tūc potest opponi exceptio nullitatis que ꝓuenit ex defectu iu/risdictiōis.ista ē glo.singularis ī cle. vnica.de sequestra poss.et fruct. Itē post sñiam pōt opponi exceptio que non redarguit sñiam de iniq̄tate vt in .l.nēscenius.ꝟ appellinari°.ff.de re iu dica.et in.l.fideiussores.ꝟ q̄daz rñdit .ff.de fideiusso.et in.l.cū fideipmissio .C.de fideicommiss. Exēplū aliquis conuētus ē noīe hereditario z condē nat° q nō oppōit exceptionē inuēta rij cōfecti certe si p° sñiam opponit ex ceptionē iuētarij potēit.ita nō. Bal. in.l.i.C.de iurl.z factl.ignorā. Idem si aliqua exceptio est nata post sñiaz tunc illa poterit opponi vt in.l.i.C.ꝺ re iudi.z in.l.si fullo.ff.de ꝓdi.sine cā. Idem in exceptiōe excōmunicatiōis q̄ opponit in quacunq; ꝑte iudicij eē post sñiam vt in.c.pia de excep.li.vi. tamē non impedit executionē vt ibi dicit Immo si non opponit exceptio excommūnicatiōis iudex potest ex of/ficio suo repellere agentem vt in.d.c. ad fi.quod intelligitur de sētē tia ma/ioris excommunicationis.alia enim exceptio minoris excommūnicationis non repellit aliquē a iudicio.vt in di cto.c.pia.in dubio tamen ꝓsumitur excommunicatus minori excommuni catione vt ī.c.si quem de sen.excom. quod intelligitur si sit publice excom municatus.alias predicta non proce derent fm Jo.and.in.c.pia.in nouel/la.et tex.in.c ad probādū ꝟ de re iur. ita tz Bal.i.l.i.C.de iurl.z factl.igno/rl.subijciens ibidem q excommunica tus iudex potest nullam facere sentē/tiam immo erit nulla nec poterit imē ponere decretum alienationis mulierū aut minorum Similiter tutor excom municatus nō potest interponere au ctoritatem pro pupillo fm Jo.and. q̄ hec omnia pōit in.c.pia de excep.li. vi.in nouella et sequit Bal.z qđ dī ꝺ publice excoīcato facit ī simili quod dicit de infamia.dī eī q infamis ñ ꝓt cē testis debet intelligi de infame q̄ē publice infamis. ista ē gl. singularis ī.l.cū lege.ff.ꝺ testa et dictū nō. Bal.ī .l.i.C.de testa. Utruz ād exceptio sit in scriptis ꝓponenda.ꝛ.plene notaui in apparatu gl. Vos autem ī practicā do illud tenere debetis q si exceptio proponatur per modum exceptionis non requiritur vt in scriptis propo/natur.ſz sufficit verbo causam coram iudice explicare vt in.l.scire oportz.ꝟ oportet.ff.de excusa.tuto. Demuz de bebit in actis redigi vt in hac doctri na doctorum Si autem exceptio pro ponatur per moduz actionis.vt ī ex ceptis.nō nu.pecu.et in excepti. non nu.do.tunc illa debebit in scriptis ꝓ poni vt in auten.hāc querelam.C.de non nu.pecu.hanc sñiam tenet Ang. in.l.i.in prin.ff.de eden. Itez scias

q reus opponēs exceptionē obscurā succūbē debz. vt in.l.i.§.labeo.ff.d fiu. z i cle.cū ad repulsionē.d appell.qd i tellige si ē appositū p actorē de obscuritate fz Bal.i.l.ab Anastasio. C.mā

Petitiones Que petitio plerunq; ponaf in libello et p libellū expedif vt in auten.offeraf. C.de lit.cōt. z i.c.i. §.de libell.obla. Ideo premitto q duplex ē libell⁹ quidā querimonialis.et qdā pūctionalis ē. Querimonialis ē q porrigif in causis criminalib⁹ vt i .l.libello x.ff.de accusa. Libell⁹ pūctionalis ē qui porrigif in causis ciuilib⁹ vt in dicta auten.offeraf. In pmo sufficit sola narratio facti nec reqrif aliqua pclusio.text⁹ ē i.l.i.§.i.ff.ad turpil. Hec ē snia Bal.in.l.et si senector .C.ex quib⁹ cau.in fa.irro.nec est doctor aliqs qui ab hac recedat et ē rō q i causa criminali nihil cōcludif debere dari vel fieri pti q aut est pena corpalis et applicaf corpi.aut si ē pēa pecuniaria et applicetur fisco.vt in.l. agraria.ff.de termi.mo.z ibi pulcre p Bar. C.ū g pcludaf nihil debē fieri pti nimiz si nlla pclo ē ncaria i tali libello q in ptinēti narrato facto succedit pena legalis que ē a lege vel a statutō ordinata. Vel si ē arbitraria iudex debebit imponē talē penā q ē cōsueta imponi in talib⁹ delictis.iste ē tex.i.l. pfess⁹.ff.de excu.reo. Vlt̄ iudex qui ē legis minister et admnistrator reipublice sine aliqua petitiōe ptis iponet penā a lege statutā. In secūdo ār libello scz cōuētionali in causis ciuilibus duo requirunf.s.narratio et cōclusio. narratio pcedit z pclusio sequif.z debet attē di pclusio libelli.nō ār narratio.ad cognoscēdum si libellus ē ineptus et que actio sit intentata.hec est sentētia Inno.in.c.sup litteris.in verbo in communi forma.d rescripti. eā/dem snīam tenet Cy.in.l.edita .C. de edē. Idem tenz Bar.in.l.aurelius .§. idē quesit.ff.de libell' legato Bocvoluit Bal.in.l.et si seuerior.C.ex quib. causis.infam.irroga. Eādem tenz Ange.in.l.qui interrogat⁹.ff.de petit. hereditā. In quo libello cōuentiona li debet exprimi causa sed diuersimode qua habemus discurrere per tria iudicia Nam quoddaz ē iudicium generale et quoddam est vniuersale. Quo ad primum hic est cōsiderandū q interdum intentatur actio realis z interdum actio personalis. In libell⁹ porrigitur in actione reali debet exprimi causa proxima non autem remota In actione autem personali ē totum oppositum.quare est aduertendum q habemus contractū ex quo cōtractu resultat obligatio.ex obligatione nascitur actio vt in.l.licet.§.ea obligatio .ff.de procur.q actio est illa que dedu citur in iudiciū et dī illud ius qd̄ debetur nobis ad cōsequendū id qd̄ nobis debeī vt i instit.de actio.i pn. ex quo puenif ad snīam. ex qua snīa puenif ad executionē Cā remota in actiōe personali est pactus.causa autez proxima est obligatio Unde sic formatur libellus in reali.mutuaui ticio.x.qui recusat mihi restituere quare ipsum peto condemnari ad dandum mihi.x. non autem debet exprimi ipsa obligatio. ita tenz gl.i.l.i.in principio.ff.de edē. quam sequitur Bar. Ange.et ceteri doctores. Eandem sententiam tenet glo.in.c.significātibus.extra de libel. obla.quam sequitur Jo.and. Imo. et ceteri doctores Veruntamen si qs porrexit libellum in actione personali nō inserta causa remota hoc modo talis mihi debz.x.ārē peto ipm pdem nari pcedit libell⁹ nisi opponatur.vt in.l.fi.C.de anna.excepti.z hoc tenet Ang.in.l.i.i pncip.palle.et idem Jo.

super.c.Quoniã contra falsam

de Imo.et Anto.de butri.in.d.c.signi
ficantibus Cautela ẽ p reis conuen
tis quãdo libellus est generalis vel
obscur⁹ q̃ non petãt libellum decla
rari sed dicant se non teneri respon/
dere Nam si diceret reus debere de/
clarari actor cito declararet. si enim
dicat non tenemur respondere: non
percipiet actor ex qua causa hoc agat
Etsi non declarabat succumbet. et
ista fuit notabilis cautela Petr.fra
tris Bald.z Ang.et etiã Albr.in.c.fi
nali.s.de libel.obla.et ibi ẽ tex. bon⁹
quẽ etiã seqnt̃ Jo.de Imo. In actio
ne reali cã remota ẽ titulus et causa
proxima ẽ dominiũ Sñ in rei vendi
catiõe hoc modo ꝓcludit talis possi/
det talẽ rez lz indebite et iniuste quã
dico spectare ad me iure dominij ꝛc.
Nõ emi ẽ nẽe q̃ inferat cã remota.i.
titul⁹ vt est quã rẽ emi a ticio ꝛc.qua
re hoc ꝓtigat q̃ in actiõe psonali in/
feratur cã remota.z in reali proxima
Respõdeo q̃ actor debeat ita dare li
bellum suum concipere q̃ reus pos/
sit deliberare vtrũ velit cedere vl cõ
tendẽ vt i.l.i.in pn ff.de eden Ite
i libello debz tale ꝺd apponi qõ si essz
vez posset seq̃ sñia p actore Sñ si in
actiõe psonali actor inserẽt cãm pri/
mã solũ dicẽdo peto.x.a ticio. ad que
ẽ mihi obligat⁹ quare ꝛc.iste libellus
eẽt ita generalis q̃ nõ possit reus de
liberare an velit cedere vel ꝓtendere
Nã reus possit merito dubitare. scz
qualiter sit obligatus et ex qua causa
lz si dicat hoc mõ peto.x.a ticio.q̃ sibi
mutuaui ecce mõ q̃ reus ẽ cert⁹ an
sit vez et ideo debz inseri cã remota
q̃ ex illa reddit cert⁹ an velit cedere
vel cõtendẽ qõ nõ fit p insertionẽ cau
se prime Item in actiõe reali .s.in rei
vẽdicatiõe Si dico peto talẽ rem mi
hi restitui quã emi a ticio que ẽ cã re
mota nõ ẽ insertũ in libello tale quid
quod si essz vez possz obtinere actor
q̃ ẽ ꝓbato q̃ emeret illã rez a ticio
non poterit obtinere: q̃ ista stãt simul
q̃ illã rem emerim a ticio z q̃ nullũ
ius habeã q̃ ticius non erat dñs qõ
dictum ẽ in reali.s.rei vẽdicatiõe Nã
z i hypothecaria actio ẽ realis vt in.l.
pignoris.C.de pignori.et in.ſ. itẽ ser
uiana.insti.de actiõe z plene p Dyn.
ibi debet tũ inseri cã remota hoc mõ
talis possidz talẽ fundũ quẽ dico mi
hi eẽ obligatũ rõne dotis mris mee.
ita dicit elegãter Ang.in.l.i.in prin.ff.
da.edẽ. Et p hoc reprehẽdit glo.ibi.
loquẽs indistincte de actiõe reali. li/
bellus ãt debz ita formari q̃ ꝓcludat
necesse vel presumptiue. vt in.l. om/
nis.ſ.lucius.ff.de his que in frau. cre
dito. Est ei libell⁹ argumẽtũ legistaz
sicut syllogism⁹ argumẽtũ dialectico
rũ in q̃ libello interuenit maior ꝓpo
sitio mior et ꝓclusio Sz plerꝙ tacẽ
in libello minor ꝓpositio tꝫ de se no
ta. ꝓcedit ei libellus vt in argumẽtis
legistaz cũ duab⁹ ꝓpositiõib⁹ tꝫ enty
mema q̃ddã qõ fm dialecticos ex dua
b⁹ ꝓpositionib⁹ ꝓsistit. Quod declaro
hoc mõ.ecce argumẽtum dialecticoz
Omnis homo currit sortes ẽ homo
ergo sortes currit Iste ẽ syllogismus
in darij Ecce mõ syllogism⁹ ẽ arguẽti
uz legistaz Omnis qui suscipit pecu
niam mutuo tenet illam restituere. e/
go mutuaui.x.ticio ergo ille debet cõ
demnari mihi ad restituẽdum Et ple
rumꝙ et sepe tacetur vna ꝓpositio ĩ
libello q̃ solũ dicitur.mutuaui.x.ticio
quare peto ipsum condemnari. quia
lex minorem habet pro nota Unde li
bellus saltem presumptiue concludit
quod sufficit vt dixi. Ex quo infert
Spec.q̃ precedit huiusmodi libell⁹
peto talẽ fundũz qui fuit meus dicit
ipe q̃ ꝓcedit in rei vẽdicatiõe q̃ con
cludit presumptiue quia qui obz fuit

dñs ꝑsumit hodie vt in.l.siue possidetis.C.d probat.t i.l.ancille.C.de furtis.et ibi glo.facit qd nō.p Bal.in.l.i.C.de seruis fugi. Hanc sniam sequit Anto.de Bu. Jo.an.et Jo.de Imo. in.c.significatib⁹.s.de libell.obla. Cōtra quā opinionem insurgit Bar.in.l. certū §.si quis fundum.ff.de ꝓfess.dicens nullo modo talē libellum posse ꝓcedere in iure.hanc sniam āplexus est.Cy.in.l.edita.C.de edēdo quam Ang.reprobauit inconuincibili rōne .s.q talis libell⁹ nullo modo pōt procedere q vnius inclusio ceterorum est exclusio.c.nōne.d ꝑsumpt.t in.l.maritus.C.de procura. sz includit in libello solū temp⁹ ꝓteritum ergo non pōt includi tempus presēs immo excluditur ita tenet Ang.in.l.si ad rem. .ff.de rei vendicatl.t i.l.i.in ꝓncipio. .ff.de eden. Non obstant alle.in ꝓmiū ꝑ Specu.videlz q sufficit libellū cōcludere ꝑsūptiue et qui olim fuit domin⁹ &c.q istud ē verum q sufficit nisi alia presumptio tollat illam ꝑsumptionez vt in.d.l.diuus.ff.de in integ. restitu.et.in.l.lz impator.ff.de lega.ꝓmo.sz sic ē q ipa ꝑsumptio videlz q vnius inclusio ceterorum est exclusio tollit illā ꝑsumptionē q qui olim fuit domin⁹ hodie ꝑsumit dñs t sic rma net firma snia Bar.Cy.et Ang.q est ipa veritas et in iure tenenda. Et hec ofmia procedūt i iudicio singulari In iudicio āt generali seu vniuersali nō est necessaria aliqua causē exꝑssio. vt no. Butri.et Jo.and.et Jo.de Imo.ī .c. significatib⁹.s.alle.in.glo.et ceteri docto t Ange.in.l.i.in principio.ff.de eden. Dd āt dicat iudicium generale siue vniuersale inferius dicam. Sz vnum est aduertendum q circa id qd s.dixi .s.q in actiōe reali debz inseri cā ꝓria q dico q potest etiam inseri cā remota sed non poterit in iudicio ꝓsequi nisi causam illam in libello expressam sz lata snia absolutoria poterit actor adhuc agere contra cōtum ex alia causa non obstante exceptione rei iudicate vt in.l.si mater §. qs āt.ff.de excep.rei iudica.t in.c.abbate sane.de re iudi.li.vi.ita no. Singulariter.in .l.i.in prin.ff.de eden. secus si in rei vendicatione quis nō exprimit causam aliquam remotam.s. q dicat simpliciter rem spectare ad se iure dominij nullam tamen causā exꝓmendo et sic videtur omne suum ius in iudicio deduxisse et poterit ꝑsequi ipsius causam et vbi fuerit sentētia lata nlla expressa causa dominij in snia tē obstabit exceptio rei iudicate agē volenti iterū rei vēdicatl.exꝓmendo certam causam vt in .l.si mat §.eandem.ff.de excep.rei iudica. In iudicio autem generali vel vniuersali nō requiritur exꝓssio cause necessi certe rei nec in libello nec in processu veluti ē petitio hereditatis. est enim iudicium vniuersale id quod subyna dictione comꝑhendit plures res Judicium autem vniuersale est illud i q̄ comprehendit aliqua dictio. que nō comprehendit plures res sz tm̄ sub illa dictione plura facta asserant vt ē tutele actio nego. gesto.et de similib⁹ tutele nō ꝑhendit plres res sz tm̄ continet plura facta q tutor red / dere tenet administrans rationem ex tutela in qua rōne plura capitula pos sunt contineri et in isto iudicio generali.lz nō requiratur aliqua exꝓssio in libello tamē requirit in processu obstabit exceptio rei iudicate solum iure ꝑsecuta, vt.in.l.lz.C.de iudi. ni si dolose actor ꝓmisisz aliquā rem exꝓssam prosequi in processu q tūc etiam in illa omissa obstabit exceptio rei iudicate: vt in.l.de rebus.ff.de arbi.q lex ē notabilis ad talem q̄onem

lz doct. non allegent q si est factū cō
missum generale de omnibus reb⁹.
deinde arbitratores fecerunt condē/
nationem vel absolutionem et inē a/
lia condēnauit ptes ad faciendum fi/
nes generales q non obstāte tali p/
missо et tali sīa genēali alter ex li
tigatoribus potēit de nouo agere nō
obstante sīa rōne alicuius cause nō
deducte per errorem. ita nō. tex. in. l.
prealle. Queritur vlterius vtrum
libellus sit porrigendus in scriptis. z
videtur q non p tex. in. l. i. in prin. ff.
de eden. et in auten. generaliter. C. de
epis. et clc. et in cle. sepe de verbo. sig.
Dicēdū est aut loquimur in causis
summariis et tunc non requiritur li/
bellus in scriptis lz sufficit intentio/
nem suam apud acta explicare z dei/
de in actis redigere. vt ī cle. sepe pal/
lega. tamen si hoc casu fuerit libellus
porrectus solenniter non nocebit. vt
voluit glo. in cle. dispendiosam de iu/
di. et idem tz Bar. in auten. offeratur
. C. de litis ptl. Aut loquitur ī causis
ordinariis et tunc si ille cause expedi
untur per viā actionis tunc requirit
libell⁹ offerri ī scptis vt ī. d. auten. of
feratur et ī. c. i. s. de libel. obla. aut di/
cta causa expeditur per officium iudi
cis et tunc si est officiū iudicis q suc
cedit in locum actionis et tunc etiam
requiritur q fiat libellus in scriptis.
Si autem est officium iudicis merce
narium quod deseruit actioni ꝓposi/
te tunc nullus requiritur libellus vt
voluit gl. in Rubrica. ff. de interro. a/
ctio. Aut officiū iudicis continet p/
missionē veluti ē officiuz iudicis per
quod interponit decretū veluti in a/
lienatione rerū minors vel dotaliuz
tunc nō requirit libell⁹. l. ne quicquā
. ff. vbi decretum. ff. de offi. procōsul.
ita elegant distinguit Bal. in auten. of
feratur. In casibus āt breuibus non
requiritur vt in auten. nisi breuiores
. C. de senten. et picul. reci. z causa bre
uis est fm doc. ibi idem arbitrio iudi
cis inspecta qualitate persone et q̄nti
tate litis si causa ascenderet cētū du/
catos inter duos paupes habetur ꝓ
magna causa Si aūt litigarent iter du
os magnos diuites cēserent pua Ad
hanc distinctionez bene facit gl. in. l.
sed et si susceperit in. ff. libertus. ff. de
iudi. Itē nō istō q etiaz in cā q̄cūq
q̄z sit que agitur coram officiali igno
ranti leges nō requirit libell⁹ in scri
ptis. istud ē singu. dēm Bal. ī auten.
nisi breuiores. s. alle. qō intellige vez
si habeat vicarium iuris periti vt est
ꝑiter in ptātib⁹ ciuitatū qui ꝓducunt
vicarios vez hoc casu quādo est cui
denter illicitus act⁹ idē poterit eē iu/
dex et tabellio si hoc eoruz dictauerit
consuetudo p tex. in. l. iubem⁹. in. ff. eis
dem tabelliomb⁹. C. de sacro. sanc. ec
cle. ita tenet Bal. in. d. auten. nisi breui
ores. Queritur vlterius nūquid li
bellus sit de substantia iudicij ita q
nō potest ei p ptes renunciari In h
articulo fuerunt quīq̄z opiniones ꝓ
vt refert Bal. in. d. auten. offerat. veri
or tñ opinio videt eē q sit de sbāa iu
dicij et q nullo mō possit ei renūciari
tacite vel expresse. qō ꝓbat ꝓmo per
dictum tex. in auten. offerat. in fi. vbi
dicit tex. q libellus debz offerri ī scri
ptis et postmodū in fine sui subijcit.
et si hoc obseruatum nō fuerit omne
actū ꝓ nihilo habeat et sic lex dat cer
tam formā producēdi ius suum in iu
dicium et vltra illam formā ēditaz vl
tēius ꝓcedit annullando actū si sit fa
ctum ꝑ eum ergo cum forma sit a le/
ge tradita q libellus debet offerri in
scptis ptes non pñt renunciaē forme
ꝓ legem ēdite neq̄z solennitati. istō est
dictū Bar. in. l. nemo pōt. ff. de le. i. et
. l. i. de vsuca. et in. ī. l. quillius regul⁹.

.ff. de dona. et idem tenet Bal. in. d. auten. offeratur. et in. l. illõ. C. de sa. san. eccle. secũdo probãt incõuincibili ratione Nam sñia debet eẽ conformis libello vt in. c. iz heli. de symo. et ĩ. l. fi. C. de fideicõ. lib. vt in. l. vt fund⁹. .ff. cõi diuidun. et in. l. i. C. vt in pos. leg. et in. l. certi conditio. in princ. ff. si cer. pe. ꝛ vbiq; p Bal. et p ꝯsequẽs sẽtentia est forma. et libellus ẽ materia sup qua fundãt sñia Ex quo sequitur q; positiones et responsiones nõ possunt fieri de his que continenẽt in libello alias vicerent impertinentes ſm Bal. qui ita notat in. l. i. C. vt in posse. lega. cuz libeli⁹ sit materia sup qua fundãt sententia nimirum si non possit renunciari libello et non possit ferri sñia q; forma non potest eẽ sine materia Hãc sñiam tz Posti. et Jnno. ꝛ glo. in. c. i. s. de libel. obl. eãdẽ sñiaz tz Bal. in. d. auten. offeratur et est de iure verior. ꝛ Jo. and. in cle. sepe. v verbo. signi. in verbo nĉaria. tz nĉariũ. fore libellum si petãt p conuentum alias non si nihil dicat hãc sentẽtiam sequitur Anto. de butri. in. c. i. s. de libel. obla. et hanc sñiam dicit Jo. de Jmo. in practica fore seruãdam p auctem Jo. and. tz contrariã opi. v iure credat fore veriorem Quero iurta premissa quid si statuto cauet q; in tali causa pcedat p simplicem querelam q̃d importãt ista verba ſꝛ⁹ q; ista verba nihil aliud importãt q̃z q; sine libello pcedãt. ita dicit singulariter Bal. in. l. i. C. vt in poss. lega. Jtẽ pone q; ſm p̃ticas vt inquit Ja. but. in auten. offeratur. fiant tres libelli quoz vn⁹ remanet iudici alter offeratur pti et alius retineẽt p scipm Jnter istos libellos reperiẽt diuersitas. modo queriẽt cui stabiẽt. dicẽdum ẽ q; libello qui remanet apud iudicem. ita determinat Specu. ĩ ti. de libel. concep. ℣ restat circa prin. ita not. Bal. in. d. auten. offeratur Ulo ta q; libellus incertus non pcedit si opponat. vt not. gl. in. l. fi. C. de anna. excep. et ẽ tex. in. c. fi. de li. obla. quod fallit qñ actor ẽ incertus ex facto rei tunc procedit libellus incertus etiaz si opponat de incertitudie vt in ℣. ff. quoz legato. ita tz Jnno. in. c. signi ficantib⁹. de libel. obla. idem tz Ang. ĩ .l. i. in prin. ff. de eden Item libellus incert⁹ pcedit super accessorijs ñ pcedit huiusmodi libell⁹ peto rẽ restitui cũ fructib⁹ ꝛz Jnno. in. c. q̃relaz .el. ij. de electi. Jdẽ tz Ang. ĩ. l. si ad rẽ .ff. de rei vẽdi. idẽ vult Bar. in. l. et diuerso. de rei vendi. Jdem q̃z tz Cy. ĩ .l. cum ꝓpriam. C. si quis alteri vel si bi. idem tz glo. in. l. fundi. ff. de excep. Et notandũ ẽ q; vbi petitur aliquid in iudicio singulari id debz liq̃dari in ꝓcessu alias nõ tz sñia tq̃z icerta vt i ℣ curare, insti. de actio. et in ℣ omnimz Jn iudicio aũt generali sufficit fieri declaratio in ꝓcessu. vt in. l. i. ff. de eden Quz querit nunquid libell⁹ sit de ꝓcessu. q; sit de processu apparet q; scribitur in actis vt in hac decretali q̃m contra falsam Quz aũt non sit de ꝓcessu probatur q; citatio ẽ initiũ actꝰ processus. vt in ℣ omniũ. v pẽa temeliti. insti. ꝛz libell⁹ porrigit iudici ante citationem g̃ apparet q; libellus nõ ẽ initiuz processus neq; de processu dicendum ẽ q; quo ad iudicem nõ ẽ de processu libellus et ideo põt offerri iudici die feriato. l. miles. ℣ exagita. ff. de adulte. Jdem videm⁹ in appellati one q; libell⁹ appellationis põt interponi die feriata. ita tz Jo. de Jmo. et Anto. de Butri. ꝛ Post. in. c. ꝓterea de dila. et ideo dato libello iudici ꝛ ñ oblato adhuc pti: põt actor suũ libellũ reuocare vt in. l. sempronia libellos. .ff. de furt. quo aũt ad ꝓem libellus ẽ de processu. ꝛ ita intelliguñ cõtraria

q̃ q̃ primum est pti datus tunc ponitur in actis vt in isto.c. Q̃m contra falsam Quero nunc nunquid posset fieri p̃cessus sine citatiõe si pars ē p̃sens in iudicio.dicite q̃ sic q̃ citatio solũ ē necessaria respectu absẽtis.ista est glo. singularis in.l.fi.ff.illud.C.de temp.appl.istud est dictuz Bal.z Bar: in rica.C.de ī ius vocã.qui etiã decidunt p̃item questionem.et posuit ī.l. .i.ff.de in ius vocã. Quero iuxta premissa quid ē illud quod quotidie dicitur q̃ rescriptum habeẽ loco libelli vt nõ.Bal.ī .l.eleganter.ff. si qs post.ff.de condi.indeb.z ē tex.in.c.p̃. .s.de dila.z Bal.in.l.i.qñ libel.principi offerẽ dicit rescriptũ non habẽ vi libelli immo requiritur libellus. alias sñia erit nulla.dic ſm Post.in.d.c. p̃. q̃ rescriptum habeẽ loco libelli q̃ ad inducias liberatorias tm̃ denegandas tamẽ requiritur porrectio libelli ñ obstante q̃ p̃sentatum fuerit rescriptum ꝫ nulla dilatio debet dari illi cui datus ē libellus si potuit ex rescripto informari et deliberare z hoc ẽ verũ in causis ordinarijs in causis beneficialibus et summarijs tunc rescriptũ hẽtur loco libelli etiaz ad hũc effectum vt non teneatur alium daẽ libellum ſm Anto.de bu.in.d.c.p̃.qđ tenet spec.in.ti.de libel.p̃cep.ff.qualiẽ circa prin.qđ etiã sequitur Jo.đ imo. ī d.c.p̃.z modo videtis q̃ erit vtile q̃ in rescpto ponaẽ illa clausula sumarie z đ plano Est aduertẽdum vlteriº q̃ quis non debet facere mentionẽ de iure aduersarij ī libello imo succumbet si est tale quod si eẽt verũ sufficeret ad victoriam aduerse p̃tis ita tenz Jnno.in.c.fi.de libel.obl. et sequiẽ Jo.đ Jmo.quod est verum ſm eundem nisi repliceẽ in libello p̃ ius aduersarij et nõ ē miruz quod.s. dixi q̃ quis dz p̃fiteri id quod ponit in libello vt in.l.cum precũ.C.de li. cã.et si confessio sua nocet Illõ vero non ē omittẽdũ q̃ sufficit p̃cludẽ ſm ius cõe lz non de iure spẽali veluti si creditor ecclesie dicat se mutuasse pecuniam rectori eccie et non dũ restituisse lz non faciat mẽtionez q̃ dicta pecunia sit versa in vtilitatem eccie tamen p̃cedit libellº ita tz Jnno.in.d. .c.fi.de libel.oblati.tamen requiritur q̃ probeẽ pecuniã versaz in vtilitatẽ eccie iuxta nõ.p Bar.Bal.z Cy.ī auten.h̃ ius porrectum de sa.san.ec.z iuxta plenũ nõ.p Bul.z Ja.but.ī.l.cum tas.ff.si cert.peta. Et quod nõ.p Jn. in.c.i.de depo. Finaliter ē videndũ an in libello poterit aliquid addi vel emẽdari.ꝛc.breuiter tu dic q̃ ante litl. p̃l.potẽi. libelllº emẽdari idistincte.pº litl.p̃l. nõ vt in.ff.si minus instit.de actio.z facit qđ not.p Bal.et Cy.in.l. edita.C.de eden.põt tamẽ declarari etiam pº litl.contl.vt ī.l.in delictis.ff. si detracta.ff.de noxa.q̃ qui declarat nihil de nouo dicit vt in.l.heredes palaz.ff.de testa.z ibi plene no.vñ clausula.que quotidie ponit in libello saluo iure addẽdi mutuandi.ꝛc.nihil operatur ita tenent doct.in.l.edita.C. de eden.p quibº ē glo.singul.in.c.inter dilectos.de fid.instru.si tamẽ hec clausula hoc modo inseraẽ saluo arbitrio addendi.tunc post litl.contl.poterit addi vel detrahi ſmBal.qui ita notauit ī.l.edita.C.de edẽ.pt tñ ī totum liti renunciari etiã lite cõtestã.l. pº q̃ liti.C.đ pac.qđ intelligẽ nisi int̃ sit aduersarij nõ renũciari q̃ tũc ñ pt renũciari nisi cũ eiº consensu.glo.ē singularis.in.l.vtiq̃.ff.de rei vẽdi.quaz sequiẽ Bal.Bar.z eẽ Ange.ibi.idem dicũt oĩa fore mẽti tenẽda.z ideo si aduersarius feciſz multas expẽsas ī litem p quibus vẽiat cõdemnãdº renũciare volẽs nõ poterit liti renũcia

re nisi cũ consensu aduersarij Si aũt non interesset aduersarij tũc posset re nũciari liti in totũ etiã eo inuito vt ĩ d.l.postq̃ liti. Similit̃ potẽit detrahi a libello ĩ pte p̃ litẽ ꝓtl.q̃ si lz ĩ toto multo magis ĩ pte q̃ bonũ ẽ argumẽ tũ de toto ad ptẽ vt ĩ.l.q̃ de tota.ff. de reiuẽ.ita tz Jo.de Imo.ĩ.c.signi/ ficãtib⁹.s.de libel.obla. Illud ẽ etiã aduertẽdũ q̃ ĩ notoriis nõ est nc̃ari⁹ libellus ſm Jnno.qui ita tz ĩ.c.signi/ ficantib⁹.s.alle.debz nãq̃ libelli co/ pia dari aduersario nõ expensis acto ris sed rei ita tz Ange.in.l.i.ſ. edẽ.ff. de eden. Cõtrariã ſniam tz Jo.and.ĩ cle.ij.de appel.et in cle.sepe.de v̄.sig. Jn hoc seruet̃ cõsuetudo q̃ ẽ optĩa legũ inter̃pres vt .l.cuz de interp̃tatio ne.ff.de legi.si non constat de consue tudine tenenda ẽ opinio Jo. and.

Responsiones ⁊ interrogationes

loco quoz interrogationũ in vsu ve/ nerunt positiões añ iudicẽ vt in.c.si post prestitũ.de confessi.li.vi.tñ posi tiones dr̃nt ab interrogationib⁹ q̃ i terrogatiões fiũt a iudice .positiões vero a partibus que positiões sunt introducte vt quis releuet̃ ab onere probandi vt notat gl.in.d.c.si post p̃/ stitum quib⁹ positiõib⁹ tã de iure q̃z ex forma statutoz̃ si nõ r̃ndeat̃ ñ r̃n dens h̃r̃ p̃ pfesso. Sz tria requirunt̃ ad hoc vt qs habeat̃ pro cõfesso. vi/ delz q̃ pñs sit coram iudice vt ĩ.d .c. si p⁹ prestitum.et facit gl.in.l. certum. in prin.ff.de cõfes.nõ credas tñ q̃ q̃li bz non r̃ns põnib⁹.h̃r̃ pro cõfesso. Sz tria requirunt̃ ad hoc vt aliquis ha beat̃ p̃ cõfesso videlz q̃ pñs sit coram iudice et ab eo sit monit⁹ et vt iuret ⁊ q̃ ipe iuss⁹ñ r̃ndeat dũ ẽ pñs vel se ꝓtumaciter absentet p⁹ admonitionẽ fcãz p̃ iudicẽ ita q̃ sua ꝓtumacia nõ possz aliqua rõne excusari.ita tz gl.ĩ .d.c.si p⁹ prestitũ.quod sequit̃ Bal.ĩ .l.vnica.C.de cõfes.⁊ ĩ.l.ij.ſ.q̃d obſ/ uari.C.d̃ iura.calũ.vñ si possz qs su oz cõtumaciã aliqua rõne excusare ñ h̃r̃ p̃ pfesso veluti si põni ñ teneret r̃ndere qd̃ euenit ĩ plurib⁹ casib⁹ q̃d examĩo p̃ r̃gulas quaz ꝑma ẽ q̃ icer te põni nõ tenet̃ qs r̃ndẽ ⁊ si nõ r̃n/ derit p̃ confesso ar.l.i.ſ.si qs argẽtuz .ff.de depo.⁊ ĩ h̃ ẽ dr̃a int̃ põnẽ ⁊ li/ bellũ q̃ libell⁹ dz p̃tinere cõclusionez positio ãt solũ cõtinz narrationẽ Cũ põ soleat ita diffiniri.positio est bre/ uis narratio.ꝛc.libell⁹ incert⁹ proce/ dit nisi opponat̃ vt dixi ĩ matẽia sua. positio ãt icerta nõ ꝓcedit indistincte ⁊ ẽ rõ q̃ põ hz vim̃ pbatiõis.hz̃ pbatio incerta nihil releuat. vt in.l.ad pba/ tionẽ.C.de.pba.et in.c.ĩ pñtia.co.ti. Jgitur eodẽ mõ in põne ẽ dicẽduz Est et alia dr̃a int̃ põnẽ ⁊ libellũ q̃ libell⁹ dz cõtinere cẽclusionẽ.põ aũt solũ narrationẽ. cũ põ solet ita diffi niri.põ ẽ breuis narratio factũ cõti/ nẽs ad eliciẽdũ veritatẽ cõcepta ita diffinit Jo.an.ĩ.c.si p⁹ p̃stitũ. Jtẽ so la ꝯdictio fca libello iducit litl.ꝓtl. ñ ãt fca põni vl̃ capitulatõi ita determi nat Jnn.ĩ.d.c.i.de litl.ꝓtl.⁊ idẽ Bal. ĩ.l.ij.ſ.q̃ obseruari. C.d̃ iu.calũ. Se cũda regula sit ista põni ĩptinenti ñ ẽ r̃ndẽdũ et dr̃ ĩptinens q̃ nõ facẽ ad cãm et ẽ ró q̃ põ dz fiũdari et cẽhi de libello.vñ volẽs facẽ põnẽ debet ſp h̃r̃e libellũ p̃ oculis ⁊ q̃ ñ itelligit libellũ nũq̃ scit facẽ põnẽ vt refert Bal.in.l.ij.ſ.q̃ si actor. C.de iura.ca lũ. vñ tñ illud quod ponit̃ ĩ positiõe nõ sit cõtẽtũ ĩ libelli ipõne nõ dz de duci et si deducat̃ ĩ põne ñ debet r̃n deri Tertia regula ẽ põni contrarie ñ ẽ r̃ndẽdũ veluti si qs responderet vni põni si p⁹ea fiat aliqua positio

alia cui respondeat ẽ sibi contrari⁹ ſi debz rñdere ꝑtz aliter intelligi conẽ ria positio ſi actor fecit vnã positionẽ z reus fecit cõtrariã ſibi nõ teneꝫ re ſpõdẽ re⁹ ꝙ ponẽdo actor dr̃ eẽ cõfeſ ſus. Quarta regula põni cõtinẽti fa/ ctũ alienũ qs ñ teneꝫ rñdẽ. qđ ẽ vex ſi ꝑ ẽminũ datũ ad ꝺliberãdũ nõ poſ ſet qs certificari alias ãt ſi poſſz certificari tũc respõdẽ teneꝫ vt in. l. qui inꝛrogat⁹. cũ gl. ff. de inꝛro. act. Quĩ ta regula põni iuris non ẽ respondẽ dum. vt. l. omniũ. ff. de au. z arg. le. qđ ẽ vex in iure ſcꝑto ſec⁹ ẽ i con/ ſuetudie q̃ ꝑt ꝑ põnẽ i ius deduci Et idẽ in ſtatut. l. alteri⁹ ciuitatis q̃ debẽt in iudiciũ deduci et alle. fm Bar. z gl. ĩ. l. ꝓſcꝑtiõe. C. ſi q̃ ius vel vti. pu. et ẽ ratio hꝰ regule ꝙ ius ẽ certũ z ꝑ batũ Ex hĩ inferꝫ fm Bal. ĩ. d. ℔. qđ ob ſeruari. ꝙ q̃tiẽſcunq; ĩ aliq̃ põne po/ niꝫ aduerbiũ ſolẽniꝫ vel ltĩe nũq; te/ neꝫ qs tali põni respõdẽ ꝙ tũc talis positio dr̃ eẽ iurt. Idẽ in ꝓbo cano/ nice fm Bal. in. d. ℔. ꝙ obſeruari Se xta r̃gula ẽ ꝙ põni ſupflue nũq; ẽ re ſpondẽdũ vnde ſi qs ſemel responde rit vni põni ſi adhuc de nouo ponaꝫ põ. eadẽ non teneꝫ respondere Ex q̃ infert Bal. in. l. ãpliorẽ. ℔. in refutato/ rijs. C. đ tẽ ap. ꝙ vbi positio vna fĉa ẽ ĩ cã ꝓncipali eadẽ positio non debz fieri ĩ cã appellatiõis nec quis teneꝫ respõdẽ Infert eẽ Bal. ĩ. l. p̃ctib⁹. ℔. il/ lo. C. de non nu. pecu. ꝙ vbi qs hz fĩ datã ĩtẽtionẽ ſuã nõ teneꝫ respondẽ Exm vt ſi ꝓduxi inſtrumẽtũ mutui z aduerſari⁹ faciat mihi põnẽ pono ꝙ tu non mutuaſti ĩc. certe non teneor respondẽ qr ſup illo qđ ponit. ẽ fũda ta ĩtẽtio mea Septima regula poſi tioni captiose non ẽ respondẽdũ. et dr̃ captioſa positio quãdo responſio q̃ fit non ꝑt fieri affirmãdo vel negã/ do quĩ ſibi ꝓiudicz. verbi gr̃a pono ꝙ tu es vſurari⁹ ſi dicas ꝙ ſic detegl. turpitudinẽ tuã ſi dicas ꝙ non ſic es ꝓiur⁹ cũ ſis vſurari⁹ z ſic de ſi. Octa ua regula ẽ iſta positioni negatiẽ nõ ẽ respondẽdũ qđ ẽ intelligẽdũ de ne gatiua improbabili z equũ iudici nõ videaꝫ alias ãt ſi equũ iudici viſũ fu erit vt respõdeat. vel negatia ſit ꝓba bilis tũc tali põni bene teneꝫ respon dere. vt in. c. i. de confeſ. li. vi. Et eſt nõndũ ꝙ dictio abſq; negatia ẽ z faĉ ꝓ aduocatos calũniatores q̃ volen/ tes facere positionẽ negatiuã ne ꝑs poſſit recuſari respondẽ positioni ꝙ negatiua faciũt positionẽ ꝑ dictionẽ abſq; hĩ modo. pono abſq; eo qđ fuit ꝙ petr⁹ mutuauit. x. z ita tz Bar. ĩ. l. inẽ ſtipulatẽ. ℔. i. ff. de ver. obl. Idem tz Cyn⁹. in. l. actor. C. de ꝓba. z idem Bal. in. d. ℔. qđ obſeruari. z ẽ glo. ſin. in. l. fi. ℔. i. ff. de doli excep. Nona re/ gula ſit iſta positioni multiplici non ẽ respondẽdũ ſz ꝑt petere respondere deberi vt illã positionẽ multiplicẽ diſtinguat et p⁹ea respondeat Si ve lit respondere tũc ſi altera ꝑs ẽ vera et altera falſa poterit vtrãq; negare ſine vitio ꝓuij fm Jo. and. in. c. ij. de confeſ. li. vi. z Bal. in. d. ℔. qđ obſeruari. ꝑ qb⁹ faĉ tex. in. l. ſi is q̃ ducenta. ℔ vtz. ff. de re. du. Decĩa regula ſit iſta positioni criminoſe non ẽ respõdẽdũ fm Bal. q̃ indiſtincte ita tz in. d. ℔. ꝙ ob ſeruari. Sed Bar. tz ꝓriũ vbi r̃spon dere debẽs tractat de lucro captãdo ſi non respondeat ita tz ipe in. l. mar/ cell⁹. ℔. i. ff. rex amo. z ĩ. l. fi. de his qui. vt indig. Itẽ dicit indiſtincte quẽ te neri respondere positioni criminoſe ſi iſtud crimen eſt antea detectum Et ideo refert ipe Bartolus in. dict. l. fi. ꝙ qs ꝑt cogi respondere an ſit roga/ t⁹ tacite de reſtituẽdo hereditatez in capaci qr tũc respondere debes cum tractet de vitio captãdo quod tamẽ

Bal. reprobat ꝫ mihi plꝰ placet sñia Bar. q̃ etiã seruet̃ ī iudicando vel p̄/ cticando cũ sit maioris auctoritatis. tñ Bal. dicit ꝺ cõsuetudie seruari q̃ ꝺs nõ tenet̃ rñdere huic põni tu es vsu/ rarꝰ et cũ tractat de lucro captãdo ⁊ in hoc seruãda ẽ opi. Bal. q̃ ꝗtiẽs vi/ nus approbatꝰ doctor attestat̃ cõsue/ tudinẽ fore: approbata ẽ consuetudo sine alijs testibꝰ ita dicit Bar. in .l. de quibꝰ. ff. de legi. qꝺ ẽ notandũ Et sic mõ hẽtis. s. q̃ ad istã iterrogationem seu põnẽ tu es vsurarꝰ ⁊ ī loco vbi ẽ talis consuetudo seu practica In lo co ãt vbi non ẽ talis practica seruan da ẽ opi. Bar. quã vr̃ sequi Ang. Et sic modo hẽtis ex his oẽs regulas. s. qñ quis tenet̃ positiõi rñdẽ Ex̃ has ãt regulas quis tenet̃ põni respõdẽ et si non rñderit habet̃ p cõfesso vt ꝰ. dixi. Est tñ aduertẽdũ q̃ ad hꝺ vt quis dicat̃ pro cõfesso requirit̃ sñia ex sola respõsione nõ hr̃ p confesso vt ꝛ gl. in. ꝺ. ℣. q̃ si actor. C. ꝺ iura. ca lum. ⁊ ibi idẽ Cy. ⁊ Bal. Itẽ ista cõ/ tumacia q̃ hr̃ p confesso p̄t purgari vsq; ad sñiaꝫ ꝑm Cy. ī. ꝺ. ℣. q̃ si actor ⁊ ẽ rõ q̃ pẽa legalis p̄t euitari ⁊ pur gari vsq; ad sñiam vt in. l. papinianꝰ in ℣ meminisse. ff. de inoffi. testa. et ī .l. alia. C. ꝺ hꝭ qui vt indig. ista ẽ pẽa q̃ iferet̃ a lege ḡ. ãt. Illꝺ q̃ꝫ ẽ notan/ dũ q̃ si ille q̃ debebat rñdẽ põni ⁊ fu it cõtumax et hꝫ p pfesso moriat̃ ãte sñiam latã talis pẽa nõ trãsit ī hẽdẽ Istud ẽ singulare dictũ Bar ī. l. eiꝰ q̃ delatorẽ. ff. ꝺ iure fisci. Preterea ẽ no tãdũ q̃ vbi ẽ libellꝰ iept̃ꝰ vel male or dinatꝰ dato q̃ reꝰ fuit ptumax ī nõ rñ dẽdo põni ñ potẽit hr̃i p. pfesso q̃ cũ iudiciũ sit nullũ ꝓpt defectũ libelli nõ poterit sequi aliq̃ sñia diffinitiua ꝑm Bal. qui ita singularit̃ no. ī ꝺ. ℣. qꝺ ob seruari. Attamẽ vbi elapsa eẽt ĩstãtia ⁊ reꝰ ī eadẽ fuissꝫ hit̃ꝰ p pfesso potẽit in alia instãtia peti q̃ reꝰ ꝓnũciet̃ ꝑ cõ fesso q̃ talꝫ ptumax ẽ obligatꝰ cõdictio ne ex lege q̃ durat. xxx. ãnis. ita no. Bar. in. l. fi. C. ꝺ iurisd. om. iudi. ⁊ idẽ Jo. de Imo. in. c. fi. de iura. calum. Finalit̃ ẽ cõcludẽ dũ circa hãc materi ãm põnũ q̃ ñ rñdẽs põni hr̃ p cõfes so si ẽ sibi dãnosa Si ãt cõfessio ẽ si/ bi vtil̃ tẽ hr̃ p negãte ꝑm gl. ī. ꝺ. c. ij. ꝑm Bal. ī. ꝺ. ℣. qꝺ obseruari. ⁊ ꝑmẽ idẽ Bal. ī. l. vnica. C. ꝺ pfess. et dẽe põnes eẽ pñt fieri pꝰ q̃ astrixit q̃s se ad pbã dũ p instrm vel testes ꝑm Bal. in. ꝺ. ℣. q̃ si actor. tñ pꝰ publicationẽ attesta tionũ nõ pñt fieri põnes vt in. ꝺ. ℣. qꝺ obseruari. quod ẽ intelligẽ dũ videlꝫ sup eo q̃d ẽ pbatũ. Ꝫ si fieret nouꝰ articulꝰ q̃ apposita ẽ noua exceptio q̃d fieri p̄t vt in. l. officiũ. ff. ꝺ rei vẽ. ꝑ Bar. et Ang. ⁊ tũc pñt fieri sup ar/ culo tali noue põnes q̃ sup illis ven so vno itelligũt̃ pfessa oĩa q̃ sequunt̃ vt ī. l. ij. ff. ꝺ iurisd. om. iud. hꝫ tꝫ Spe. in ti. de posi. sup ℣. regularit̃. Itẽ no ta q̃ Pau. de liaza. et do. floze. ī clem. vnica de cã posses. ⁊ ꝓpriet̃a. in q̃one facti ita cõsuluisse reperio. ãẽ.

Confessiones ꝓpue confessio ẽ rẽ/ leuatio ab onẽ ꝓbãdi cũ solet dici q̃ in cõfessuꝫ nulle sunt ptes iudicis ni si in cõdemnãdo vt in. l. pinde. ff. ad .l. acquil. immo ẽ fortior ꝓbatio q̃ fit p cõfessionẽ q̃ꝫ q̃ fit p testes et instrã nam vbi ẽ psumptio iuris et de iure nulla admittit̃ ꝓbatio ī cõtrariũ nisi p confessionẽ aduersarij vt ī autent. ꝫ iam nãe. C. de dõa. ꝓpter nup. ⁊ ibi gl. quã sequit̃ Bal. Bar. Cy. ⁊ Ange. Idẽ tꝫ Inn. in. c. q̃ plerique. de immu. eccle. que cõfessio. debꝫ etiã emanare ex ꝓposito Vñ si aliquis aliquid dice ret ex iracundia talis cõfessio nõ no/ cẽt ⁊ ita dixit singularit̃ Jo. de Imo.

in.c.fi.ẽ.de cõfes.iõ si qs cũ ẽ furore iracũdie icẽs p aliquẽ dicat aliq̃d in/ bũ iniurioſũ ⁊ ipm peniteat pbata ir/ racũdia talis cõfessio nõ nocz ado q nõ possit cõueniri p iniuria Et pl⁹di co q si aliqs dixisset verbũ iniurioſuz et ipm peniteat talis cõfessio ñ sibi no cet si ẽ tale q̃d q̃ possit reuocari per pñiam veluti ẽ aliq̃ verbum iurio sum.et ita itellige tex.ẽ.l.q̃ caloze .ff. de reg.iur.l. Si ãt eẽt tale q̃d q̃ per pñiaz ñ possit reuocari vt si qs occidis set hoiem tũc nõ pt vllaten⁹ reuoca/ ri eẽ si fecisset caloze iracũdie.istud ẽ dem singulare Ang.in.l. si nõ cõuitij .C.de iniurl. Idẽ ẽ notãdũ q ex il/ la sñia q̃ infamat in eodẽ iudicio fca cõfessiõe infamat.gl.ẽ singularis in.l. quid g̃ ff.ex cõpromisso.ff.de his q̃ nõ infa.quã ibi sume cõmẽdat Ang.⁊ iõ q sñia lata ex cõpmisso p arbitrozẽ vl arbitros ñ pt ifamare iõ nec cõfes sio fca coz̃ ets Similit videm⁹ q fi l⁹ familias nõ pt stare in iudicio sine cõsensu pris adeo q nõ valet iudiciũ siue agat siue cõueniat.vt in.l.fi.ff.ne/ cessitatez .C.de bo.q̃ lib. et in.c.fi.de iudi.li.vi.vbi dr̃ q fallit i beneficiali b⁹ causis et spũalib⁹ Sil⁹ fallit i cau/ sis criminalib⁹ in quib⁹ indistincte põt stare sine cõsẽsu pris Hz q̃.ẽ.dixi q nõ pt stare in iudicio sine cõsensu pa tris fallit in cõpromisso q coz̃ arbi/ tro vel arbitratore poterit filiusfam. cõparẽ agendo vel etiã si conueniat defendẽdo etiã sine consensu patris. istd ẽ dictũ singulare Ang.in.d.ff.nci/ tatẽ. Et q̃d dicit q fili⁹ familias non pt stare in iudicio sine cõsensu patris intelligit eẽ vez nisi in actib⁹ pcedẽ/ tib⁹ litl. contl. q fili⁹ fami.pt act⁹ pce/ dẽtes añ litl.contl.facere et valent ⁊ poterit porrigere libellũ ⁊ facere cita tionẽ ad litl.contestationẽ ⁊ cõparere pẽdentib⁹ int locutoriis q̃ emergunt añ litẽ contestãdam Hz in litl. contl. requirit consensus patris et nisi ad/ hibeat tũc talis act⁹ cũ sequẽtib⁹ nõ valet.tex ẽ in.l.si cũ dotẽ.ff.co ãt tpe .ff.solu.matr.pl⁹ dicit Ange.q si p⁹ litl.contl.vel in fine pr̃ ratificaret oĩa confecta p filiũ nihilomin⁹ acta nõ va lẽt requirit ei intuẽtus cõsensus pa/ tris in initio iudicij vt in.d.ff.nci/ tatẽ.⁊ eo tpe q̃ fit litis contl. Illud est dictũ sing.Ang.in.l.quid ergo .ff. de his qui no.infa.⁊ rõ fm eundẽ est q ꝙtienscũq lex requirat cõsensuz debẽ intuenire ab initio nũq sufficit int/ uenire ex postfacto nec hz locũ rati habitio et hoc p tex.in.d.ff.quid ergo hic ẽ q faciũt dicta doc.inter aucto ritatẽ et consensum decretũ et licẽtiã q auctoritas debz intuenire ab ĩitio act⁹ nec sufficit ex intuallo intuenire. vt in.l.pupill⁹.ff.tutoz.ff.de excusa.tu to.et iõ si in aliquo actu requirit au/ ctoritas superioris si act⁹ pficit defin ex interuallo interueniret auctoritas a/ ct⁹ ille ñ valẽt Cõsẽs⁹ ãt r̃gulariter ſſufſi cit interuenire añ vel p⁹ vt in.l.fi.C. ad macedo. Decretum ãt sine licẽtia debz intuenire añ actũ alias nõ valz vt in auten.licentia.C.de epis.et cle. Hec ẽ pulcra doctrina Inno.in.c.du dũ.de re.eccl.nõ alie. Hec ẽ doctrina Bar.in.l.siue.in autent.plures.ff. de aqua plu.arc.hec ẽ doctrina Bar.in .d.ff.ncitatẽ de quo plẽissime notabo vltra alios in.l.si quis mihi bona ĩ.ff. iussuz.ff.de adqui.here Reuertor ad materiã confessionũ q ẽ vtilis ⁊ q tidiana p cuius euidẽtia pmitto q ĩ terdũ confessio emanat in delictis in terdũ in causis pecuniarijs.hoc pmis so discurro p plures q̃ones ad mãm singulaz confessionũ et pmo circa cõ fessionẽ emanatã ĩ cã criminali Et q̃ro pmo nũquid cõfessio facta ĩ deli/ ctis valeat et teneat.ff.o aut emanat

sponte aut coacte. aut dubitaf. si emanat coacte puta facta ī tormētis p̄cedentib⁹ legitimis indicijs talis cōfessio non valz neq; tz. vt in. l. i. ℣. diuus. ff. de custo. reo. ℣. si quis vltro. ff. de questi. qđ ē verū nisi p̄seueret ī ea. q; si p̄seuerat ī ea data q fuēit facta ī tormētis bñ valēt. ita tz glo. in. l. ij. C. de custo. reo. idem ibi Ang. et Ja. but. Idē ē Ang. in. l. vnica. C. de confess. Et dī quis p̄seuerare in confessiōe nisi eā reuocz vt appellet fm Bal. vbi. s. z iō cauti assessores vbi quis ē cōfessus ī tormētis ducūt eūdem ante tribunal vt denuo sponte confiteaf z tūc talis cōfessio ē p̄fēa et valz. vt in. l. ij. ℣. custo. reo. male faciūt ei assessores qui incōtinenti p⁹q; quis ē confessus ī tormentis reducūt ad tribunal vt cōfiteaf: talis p̄fessio non valz ita facta in continenti quia p̄sumitur adhuc eē timor tormētorū. vt ī. l. lecta. ℣. dicebā. ff. si cert. peta. z iō ad hoc vt confessio facta valeat tq; facta sponte ad tribunal post tormēta requirīf q; añ confessionez inueniat dies z vna nox p⁹ tormēta ita dic̄ singulariť Ja. but. qđ multuz cōmendat Ang. in. d. l. ij. ff. de custo. reo. ℣. dicēs q; assessores qui faciūt ꝓriū male faciūt Aduertēdū tñ ē q; tz cōfessio fit facta in tormentis th facit semplenā p̄bationē ita dic̄ singulariť Bal. in. l. in bōa fidei. C. de reb. credi. z gl. singularis in. l. ij. C. ℣ custo. reo. Inno. pl⁹ dicit q; si sñia ferat lata cōtra reum p̄textu confessiōis facte in tormētis valebit sñia tz poterit appellari tanq; iniqua cum nō poterit dici nulla Iste ē tex. ī. l. ij. C. quo. ap. nō refcin. z ibi bal. Si āt confessio ē emanata in tormentis nullis p̄cedētibus legitimis indicijs tunc eē si confessio postea inueniat spōtanea nō valeat neq; tz fm Bar. in. l. marit⁹. ff. de q̄sti. tz Bal. dicat idē. qđ ī p̄mo casu z male In scđo cāu in crimialib⁹ cōfessio ē facta sponte et tūc aut contin; verū aut falsū. aut dubitaf Si contin; verū bñ p̄iudicat talis confessio vt ī. l. p̄sēs. ff. de custo. reo. Si p̄tinet falsū z tūc nō valet imo p̄t q̄ncūq; reuocari eē p̄ officiū iudicis vt ī. l. i. ℣. fi. ff. ℣ q̄stio. In dubio āt p̄sumit p̄tinere vez quā nō. ē p̄sumēdū q; q̄s p̄ se mentiaf. arl. fi. C. arbi. tute. z. l. generaliť. C. de ñ nu. pecu. Ex qb⁹ infert Jo. and. i. c. Romana. ℣. fin āt. ℣ ap. li. vi. q; eē vbi ē lata sñia ꝑ confessionē q; iudex a quo appellaf non tenef deferre appellatiōi immo nō ob. appellatiōe potēit cām executiōi mandare nisi exp̄mat cām puta errorē vel aliā legitimā cāz et sic erat cā spēalis in qua a diffinitiua debz. exp̄imi causa Sz regularit in cotrariū q; ī appellatiōe a diffinitiua sñia non requirit exp̄essio cause vt in. l. seya. ff. de appel. z ibi nō. diuersū ei ē ī appellatione ab inēlocutoria q; in illa debz exp̄imi causa. cal⁹ est i cle. appellāti. ℣ app. Tertio casu q̄ndo dubitaf vtr confessio emanat coacte vel sponte In dubio p̄sumit emanata sponte nisi probent metum eē illatum vel mīnas attroces p̄ iudicem z ita intelligit qđ nō. Bar. in. l. de pupillo. ℣. si quis ipi p̄tori. ff. ℣ ope. no. nū Quero: petr⁹ et berta fuit reperti in actu carnali q; non erāt coniugati iudex p̄cedit contra ipos de stupro ipsi volētes euitare condēnationē ℣ stupro iurant āte dictum coitū clam contraxisse matrimoniū nūquid ꝑt hoc iuramētū euitabūt cō dēnationē fr⁹ q; euitāt cō dēnationē qđ singulariť notādū. ista ē singularis gl. nec alibi ī toto corpe iuris fm doc. ī. l. pel. ff. de fideius. quā multū cōmēdat Bal. in. l. vltia. C. de confes Queri tur. aliquis accusaf coram iudice secularī de adulterio iste confiteē de adul

terio corã iudice seculari: nũquid dz remitti ad iudicem ecclesiasticũ rõne incidẽtis questionis matrimonij spũ alis. Omissa disputatiõe concludunt doc. q non. q illud quod dr q dz cã spũalis remitti ad iudicẽ ecciasticum hz locũ in iudicio contradictorio vt ī .c.tuã. de ordi.cogn. z in.c.latẽ qui fi. fint legit. secus ẽ in actu voluntario vbi intuẽtur cõfessio q nũqz hz locũ remissio ad iudicẽ ecciasticũ. illud est dictũ singulare Spe. in ti. d reconuẽ. z Bal. in.l.q̃tiens. C. de iudi. Subiũgit eẽ Bal. in.l.i.C. quõ z quando iudex. q si clericꝰ ꝓducat in testem corã iudice seculari et deponit falsũ corã iudice seculari non põt iudex ecciasticꝰ facere inhibitionẽ iudici seculari ne ꝓcedat in causa corã eo cepta. z ita consulit Frede. de senis. q lz iudex ecciasticꝰ sit superior tamẽ iurisdictio iudicis secularis non dependz a iurisdictione iudicis spũalis vel ecciasticiꝰ Bal. vbi. s. plꝰ nõ. Fran. de sabarell'. in .c. debitores de iur turl. q si quis cõueniat aliquẽ ī centũ corã iudice seculari z reus opponat eẽ instrm de duplo vere sortis. et ꝓsequẽs eẽ contractꝰ feneraticiꝰ z ꝓsequẽs impetrarz inhibitionẽ a iudice ecciastico fiendam iudici seculari ne ꝓcedat in cã q ista cã spectat ad ecciam tq̃ ecciastica de usur. pẽdente isto dubio an dictũ instrumẽtũ sit de duplo vere sortis iudex ecciastic⁹ nunq̃ põt facere inhibitionẽ iudici seculari. ita determinat Frã. saberell'. vbi. s. ita cõsulit Frede. de senis. cõsilio suo tricentesimo secũdo. et ẽ recta sniaꝓ quibus ergo mouear tali cõsideratiõe nam iudex ecclesiasticꝰ nõ dz posse turbare iudicẽ secularẽ in iurisdictiõe sua q nẽo dz mittere falcem in messem alteriꝰ maxime q iurisdictio iudicis secularis nõ depẽdz a iurisdictiõe iudicis ecciastici. vñ cũ adhuc non constat q ꝓcꝰ talis sit feneraticiꝰ nõ debz posse iudex ecciasticꝰ facẽ inhibitionẽ seculari: lz postq̃ constiterit tunc poterit ī hibere iudex ecciasticꝰ seculari iudici q mõ ꝓstat q ẽ cã ecciastica z q spectat ad ecciaz. Quẽ vlteriꝰ ali⁹ quis clericꝰ commisit homicidiũ captꝰ ẽ a familia dñi ptãtis. dñs ptãs scit ipsũ eẽ clericũ tamẽ clericꝰ metu ductꝰ cõfiteꝝ se eẽ laicũ nũqd talis ꝓfessio noceat clerico. dicẽdũ q nõ q talis confessio ẽ falsa z ẽ ipossibil' q̃ ad naturã q clericꝰ ñ põt facẽ ꝓfessiõem q̃n sit clericꝰ. ita determinat Bal. in.l. vnica. C. d ꝓfess. z ẽ expressius tex. in.l. ꝓfessionibꝰ. ff. de inꝛro. act. Quero ticiꝰ ꝓmisit furtũ laude cũ re furtiua fugit crema z ibi hz rẽ furtiuã. q̃rẽ nũqd potẽit ꝓcedi cõ ipm de furto. ꝓ ptãtẽ creme. Et vr̃ q ñ q nullũ ẽ cõmissum furtũ creme lz solũmõ laude nec ī crema hz domicilium. ꝓtrariuz determinat Bar. q fur in q̃cũq̃ loco repiaꝝ cum re furtiua põt ꝓcedi ꝓtra ipsũ. ita determinat Bar. ī.l.si domiciliũ. ff. de fur. z. in.l.si aduicta. C. d fur. z ī.l.lz nec. ff. de ꝓdi. furt. q̃ smia est equa et tenẽda. Quero iuxta ꝓmissa de vna questione quotidiana z vtilissima ī qua eẽ multi periti errãt Accusatus vel inquisitus est ticius de homicidio comparet in termino dictꝰ ticiꝰ q in qualibet cã est statuẽ dꝰ termin⁹ ad defensionẽ iste est text. sing. in.l.iij. §.si ad diẽ. ff. de re mili. in qua comparitiõe. hoc modo dicit verũ ẽ. q ꝓpetrauit dẽm hõicidiũ ad mei defensionẽ pꝰ quã q̃dẽ ꝓpartionẽ nihil ꝓbaꝝ vlteriꝰ mõ q̃rit an ille ticius possit d hõicidio cõdẽnari Et arguit q ñ q ista ꝓfessio ẽ vnica vnicuz ꝓtinẽs capl'z vñ aut ī totũ illa exceptio dz acceptari aut ī totũ repudiari iuꝛ

nõ. p Cy. in. l. ij. C. de dõa. ꝓpt nupt. et p Bar. ī. l. aureli⁹. ℣. iam. ff. de libe. lega. ⁊ p bar. ī. l. vnica. C. ỽ ꝓfes. ⁊p Bu. et Inno. ī. c. fi. de cõfes. claz ẽ fm doc. q si feciſz duo capla hõ mõ dico q feci homicidiũ. item dico q feci ad mei defẽſionẽ. vel hoc mõ dico q feci homicidiũ ſz ad mei ỽfenſionẽ tñc ẽ. clarũ q debeat cõdẽnari q ſt plura capitula ſepata q vbi ẽ aduerſatia ſp ſt plura capitula fm Bar. q ita nõ. in. l. vnica palle. Sz caſus nr non cõtinz niſi vnu caplm Pro deciſiõe hⁱ q̃onis notãdũ ẽ debere condẽnari ſz iudex maleficioz nõ debz admittere huiſmodi exceptionẽ q iterrogatio et inqſitio ẽ ſimplex: rñſio oz eẽ ſimplex ⁊ nõ duplicata ſiue triplicata imo tẽ nõ dr rñdẽ ad interrogata ⁊ iõ nõ ẽ admittẽda fm Bar. in. l. de etate. ℣. q ãt. ff. de itro. act. Si tñ iudex ꝓpt ipericiã talẽ reſponſionẽ admiſit cõdemnari oz re⁹q nihil ꝓbauit q pſũptio ẽ p reũ qui fecit homicidiũ nã ea q̃ fiunt et ledũt pſumunt idubio doloſe fieri. vt ī. l. illud. ff. de iurſ. ſz ita eſt q facẽ hõicidiũ ledit ⁊ iõ pſũit doloſe fieri ⁊ iõ re⁹q allegat q feẽ hõicidiũ ad ỽfẽſionem icũbit on⁹ ꝓbandi Itẽ ea q̃ fiũt cõtra naturã pſumunt doloſe fieri fm Bal. in. d. l. i. C. de confeſ. occidere hoiem ẽ p naturã q hois inẽ hoiez beneficijs afficẽ vt ī. l. ſeru⁹ ea lege. ff. de ſeruis expor. ñ ob. qđ allegaẽ q iſta ẽ vnica cõfeſſio et vnicuz caplm et ſic nõ debz poſſe ꝓ pte acceptari ⁊ p pte reꝓbari q rñdeo q illud ẽ vez regularit fallit vbi pſumptio ẽ p confitẽtẽ naz tũc dato q ſit vnica cõfeſſio ⁊ vnicũ caplz ſtaẽ ꝓfeſſiõi ī eo q nocet cõfitẽti. ī eo q ꝓdeſt nõ. ita no. Bal. ī. d. l. vnica. C. ỽ ꝓfes. ⁊ ita tz bar. ī. l. aureli⁹. ī. ℣. idẽ. ff. ỽ libe. lega. In ꝓpoſito pſũptio ẽ p cõfitẽtẽ vt .ſ. dixi. cautela tñ ẽ q iudex maleficioz audita tali exceptiõe põat cõfitẽtẽ ad torturã vt dicat ỽitaẽ q iſtỡ ẽ idiciũ ſufficiẽs ad torturã ſz gl. ī. l. capite quĩto. ff. ỽ adul. nã lz ī cã ciuili. cõfeſſio facta ex iudiciũ nõ facit plenã ꝓbationẽ vt quis cõdemnet tñ ī cã crinali faẽ ſemiplenã ꝓbationẽ ad hõ vt qs põaẽ ad torturã fm libertuz de cremonia. ⁊ Bal. vbi. ſ. et virtute talis cõfeſſiõis ſi qs poſit⁹ fuerit ad torturã ſi cõfeſſ⁹ fuẽrit ī tormẽtis erit plẽa ꝓbatio. iſta ẽ gl. ſingularis ī. l. capite quĩto. quã ibi ſeqt bar. ff. ỽ adul. ℣ Nũ circa ꝑdicta ẽ notãdũ ⁊ mẽtenẽdũ ꝓpetuo q eẽ ſi accuſat⁹ vel inquiſit⁹ dicat ſe homicidiũ feciſſe ſz ad ſui defẽſionẽ feciſſe ſz hõ ꝓbz p teſtes tñ oz cõdẽnari ⁊ hõ q exceptio nõ dz in hũc modũ opponi ſz debz hõ mõ opponi. vez ẽ q occidi ſz feci ad meam defẽſionẽ ncariã. ⁊ ẽ rõ q nõ q̃libet defẽſio excuſat aliquẽ a delicto ſz dz eẽ cũ moderamiẽ iculpate tutele vt ī .l. i. C. vñ vi. ſi qs veniẽs p me volẽs me pcutẽ pugno et ipm tela repellaz pcutiẽdo nõ ẽ licita defẽſio neq; ncaria q ego pugnis reſiſtẽ debeba Itẽ ſi qs me aggrediaẽ cũ vno baſtono oz ego repello eum enſe pcutiẽdo nõ ẽ licita ỽfẽſio data paritate ꝓſonaz. Si tñ eẽt diſparitas ꝓſonaz q ſi vn⁹ eẽt ita potẽs cũ baſtono ſicẽ ali⁹ cuz enſe ſec⁹ eẽt. iſtud ẽ dictũ ſing. Bal. i. l. vnica. C. de cõfeſ. Querit vlteri⁹ nunqđ p cõfeſſum de crimiẽ poſſit pce di ad cõdemnationẽ nulla pcedẽte inqſitione denũciatiõis vel inquiſitiõis. Inno. deẽmiat q nõ ī. c. p inqſitionẽ. ſ. ỽ elec. q ad hõ vt fiat ꝓdẽnatio mozis oz vt aliqđ petaẽ vel qđ ſbſit mãſup q̃ fũdaẽ cõdẽnatio Idem tz Bal. in. l. vnica. C. de cõfeſ. tamẽ ſi hõ caſu inqſitio ſequaẽ p⁹ confeſſionẽ ⁊ ſic p uertit ordo dico q pcedi põt q ſnia põt ferri ꝓtra ꝓfeſſũ eriã ex iordiato ꝓ

cessu ita tz Bar.in.l.cõfess⁹ de custo. reo.z idē Bal.ī.d.l.vnica.C.de ꝓfes. et Jo.and.in.c. ꝙliter et qñ.de accu. qđ ē itelligendū ſm Bar.vbi.s.ſi cõ feſſio ē emanata ꝓncipalit̄ ſup crimi/ ne vt fit ꝓr alias ſec⁹ qđ ſeq̄t Bal.ī .d.l.vnica. Quero ſbſequēt nūqd ꝓ feſſio vel alius ꝓctus fact⁹ ī carcē va leat.hanc q̄onē ponit Bar.in.l.q a la tronib⁹.ff.de teſta.et Bal.in.l. vnica .s.alle.z Ang.ī.l.q̄ ī carcerē.ff. quod me.cau.et circa hoc ita cõcludūt aut q̄s ē in carceribꝰ puta iuſte ex forma ſtatuti vel forma iurl. ꝓis et tūc valz ꝓfeſſio z oīs ꝓct⁹ fact⁹ ī carcere ī q̄/ cūq; ꝑſona etiamſi fiat cū detrudēte eū in carcerē vel ad ei⁹ iſtātiā Aut q̄s ē icarcerat⁹ iuſte.puta q ē captus z bellū ñ ē licitū ſic ꝓr ē. Qñ dicat bel lū licitū plene .nō.p Bar.in.l.hoſtes .ff.ꝺ capti.z Jnno.c.quēadmoꝺ ꝺ iu re iurl.et ī.c.olim de cēſi. Et tūc ſi cō tract⁹ fiat cū detrudēte ī carcerē z ꝓ feſſio fiat ad ei⁹ inſtātiā nō valz ne/ q; tenz vt ī.l.q̄ ī carcerē.ff.q me cau. Si āt ꝓct⁹ celebraēt cū alia ₵tia ꝑſōa vel cōfeſſio emanat ad iſtātiā ₵tie ꝑ/ ſone bñ valz vt in.l.metū.ſ.ſz lz.ff.q me.cau.ita cõcludūt ꝑfati doc. Et dī q̄s eē icarcerat⁹ qñ ē ī loco a q̄ nō ꝑt ad ſui libitū recedē vt nō. Ang. ī.d.l. q̄ ī carcerē.vnde ſi iudex aliquē tene ret in carcere ex forma ſtatuti vel ꝓn ceps ſcribat ptāti q talē nobilē icar cerat poterit ipm facē ſtare in vna ca mera ita q ñ recedat z dī ſatiſſeciſſe ſtatuto eē ſi ꝓcipiat aut iubeat q ſtet ī ciuitate et nō recedat.ꝓ q̄b⁹ oīb⁹ ſa cit tex.ī.l.ſuccurrit.et in.l.ſeq.ff.ex q. cau.mai.q̄ puto vera niſi ī lr̄is dicat q ponat eū ī carcere publico nā tūc nō credem⁹ ſatiſfieri ꝓcepto niſi po/ nat eū ī carcere publico vbi alij ſolēt poni. His itaq; viſis ꝓ plenior do/ ctrina ē etiā ſup alijs q̄onib⁹ inſiſtē dū Et ād ꝓmo nūquid cōfeſſio fca in cā criminali habeat infamare. dic q nō ſm Bar.et Ang.in..l qñ.ff. de his qui not.infa.Et ē rō q in cā cri/ minali ꝓpt quā agitat publicū iudi/ cū quis nō efficit infamis niſi ꝑ ſen tentiā vt in.l.i.ſ.ſi.ff.de his qui no.ī/ fa.z in.l.infamē.ff.ꝺ pub.iudi.ſi ergo infamari ꝑ ſniam debz non infamabi tur per ſolā ꝓfeſſiōem. Quero ſub/ ſequēter de cōfeſſiōe aliaꝝ ꝑſonaꝝ et ꝓmo an cōfeſſio mīoris valeat.dic aut ē infamis talis cōfitēs et talis cōfeſ/ ſio ñ valet etiā cū tutoris auctoritate q null⁹ cōſeſ⁹ ē in infame q ſm Bal. conſens⁹ ē cā efficiēs cōfeſſiōis Aut loquimur ī pupillo maiore ſeptē an/ nis et mīore.xuij.et tūc ſi cōfitet ſine tutoris auctoritate non valet ſed cū tutoris autoritate bene valz ſz reſtitu it in integꝝ Aut loquimur ī adulto maiore.xuij.ānis z minore.xxv.ānis tūc ſi cōfeſſio emanata fuerit ī iudi/ cio in quo ꝑt conſiſtē veluti poſſeſſo rio in q̄ ꝑt cōparere z hz legitimam ꝑſonā vt in.l.momētanee.C. qui le/ git.ꝑſo.ſtan.hēat et tūc valet confeſ/ ſio ſz reſtituit in itegꝝ ſi leſus ē Aut ꝓfeſſio emanat ī iudicio in q̄ conſiſtē non ꝑt et tūc aut hēbat curatorē z ñ intuēit ei⁹ auctoritas z tūc talis ꝓfeſ ſio ē nulla ſicut ceteri act⁹ iudiciales ꝑ mīorē confecti qui nō valēt eē int ueniēte iuramēto ſm Bal.qui ita no. ī.d.l.vnica Aut intuēit autoritas cu ratoris tūc bene valet ſz reſtituit et ita intelligit tex.ī.l.certum.ſ.minorē .ff.de confeſ.Aut mīor non habebat curatorem.et in hoc ſunt multe opi. tñ doct. concludūt z in hoc cōcordāt q nō valet confeſſio mīoris ꝑ quā re ſpōdz litē cōteſtādo quia ille ē actus ſubſtātialis iudicij de alijs āt cōfeſſi/ onib⁹ multe ſūt opi.ſz mihi verior vi deť illa Bal .dicētis nō valē ſic nec

cetera acta ⁊ ita cõcludo Nũqd ãt valeat cõfessio tutoris curatoris plati ⁊ aliaꝝ psonaꝝ hñtiũ legitimã psonam stãdi i iudicio ⁊ legitimã admiſtratiõnẽ ita vt noceat ſuis dñis. dicq ſi apparet i ꝓceſſu aliq̃ fraus ñ valet Idẽ q̃ ſi ſint ꝓfeſſi ñ inꝛrogati alias talꝭ ꝓfeſſio ſuis dñis nocet ſi ſint facti dñi plutis cõl. ſecꝰ ſi dñi ſui litigãt ⁊ ipi pſtãt tãtam auctẽ q̃ tẽ coꝛ ꝓfeſſio ñ valet. in ꝓparatoꝛijs ãt iudicioꝝ bñ valet fm Bal. vbi. s. Q Scõo ꝑncipaliť ẽ videndũ an cõfeſſio facta i actibꝰ pecuniarijs noceat cõfitẽti vel pſit. Et ꝑ regula ꝑmitto q̃ cõfeſſio emanata i cauſis pecuniarijs valꝫ i ꝓiudiciũ cõfitẽtis. vt i. l. publica. ff. depoſi. ꝑ cõfitẽte ãt nõ valet vt i. l. q̃dã ſť pſone. ff. nũmularios. et ibi gl. no. ff. de edẽ. qđ ẽ veꝛ q̃ cõfeſſio cõtinꝫ tale q̃d qđ ſolũ ꝓdeſt cõfitẽti vel ſolũ nocꝫ ſecꝰ ſi id qđ ẽ cõfeſſũ ꝓtinocꝫ cõfitẽti ⁊ ꝓtipdeſt ⁊ ẽ vnicũ capl̃ꝫ vl̃ pl̃a cõnexa nã tũc i totũ ſtabiť cõfeſſiõi ⁊ ꝑ cõfitẽte ⁊ eꝝ vl̃ i totũ ab ea ꝛcedit ꝓ q̃ ẽ gl. ſin. i. d. l. publia. ff. ⁊ ita tꝫ Bal. i. l. vnica. C. đ cõfeſ. Idẽ tꝫ bar. i. l. aurelꝰ. ff. de libe. lega. ⁊ idem tꝫ Cy. i. l. ij. de dona. añ nup. secꝰ fm eoſdẽ ſi eẽnt plura capitula ſepata q̃ tẽ ſtat firma regula q̃ ſtať ꝓfeſſiõi ꝑ cõfitẽtẽ ꝓ ſe ãt nõ hoc dicit veꝛ Bar. i. d. ff. de. niſi pſũptio eẽt cõtra cõfitẽtẽ de eo qđ ñ ẽ cõfeſſũ ⁊ ꝓdeſt cõfitẽti nã tẽ eẽt vnicũ capitulũ vel plura cõnexa ꝓt tñ tẽ dicti cõfeſſio vt ei ſteť cõtra cõfitẽtẽ ꝓ ſe ãt ñ Exm. ſi q̃s confiteať occidiſſe hoiem ad ſui defenſiõez. nã ex eo q̃ diť occidiſſe hoiez ẽ conť cõfitẽtẽ et i h̃ ſtať ſine cõfeſſiõi. ⁊ i eo q̃ diť ad ſui defenſionẽ ẽ ꝓ cõfitẽte et i h̃ dicte cõfeſſiõi nõ ſtať. q̃ pſũptio iuris ẽ contra cõfitẽtẽ J/tẽ no. Bar. limitat hãc matẽiã i. d. ff/dẽ. i eo q̃ dixi ſtari cõfeſſioni ꝓ cõfitẽte et cõtra confitẽtẽ q̃ ẽ vnicuz capitulũ vel plura cõnexa niſi aduerſarꝰ confitẽtis velit probaẽ contrariũ eiꝰ qđ aſſeret cõfeſſꝰ i ſui fauoꝛẽ ꝺ vnicũ capl̃ꝫ vl̃ plura cõnexa ⁊ vnũ factũ pluribꝰ ſuis circunſtãtijs. verbi gꝛa promiſi tibi .x. cũ pacto q̃ vadas ꝓ me romã iſtud capl̃m ẽ connexũ anterioꝛi facto ſꝫ ſi promitto tibi .x. ſi nauis venerit ex aſia iſtud totũ ẽ q̃litas anteꝛioꝛis facti Diuerſa ãt capl̃a dicãť q̃n ſť diuerſa facta diuerſo tẽpe itẽtata vel diuerſa capitula dicũť diuerſa facta q̃ꝫ vnũ ñ depẽdẽa a dekimi natiõe altẽiꝰ ita dicit Bar. i. d. fidẽ vñ ſi q̃s confeſſꝰ ẽ ſibi depoſitũ eẽ factũ ipm q̃q̃ reſtitutũ ſť diuerſa capitula q̃ inꝛueniũt diuerſa tꝑa Itẽ dicunť capl̃a diuerſa fẽa q̃n iteruẽit aduerſi tua fm Bal. q̃ ita nõuit i. l. vnica. C. de cõfeſ. Dis itaq̃ ꝓmiſſis q̃ro ñũq̃d confeſſio ꝓiudicet cõfitẽti Pro dilucidatiõe hꝰ q̃onis ẽ ſciẽdũ q̃ ad hoc vt confeſſio noceat cõfitẽti req̃riť regularit exꝑſſio cãe vt in. l. cũ de ídebito ff. ff. de proba. et i. c. ſi cautio. đ fide inſtru. h̃ fallit i cõfeſſiõe reali q̃ cõfeſſio valꝫ etiã nulla exꝑſſa cã fm Bar. i. l. cũ falſa. C. de iur l. et fac. igno. Idẽ tꝫ Jo. đ Jmo. ⁊ Anto. de but. i. c. fi. s. de confeſ. ⁊ in. c. ſi cautio. đ fide inſtrumẽt Añ ſi ego pfiteoꝛ rẽ meã eẽ tuã ita q̃ nulla ẽ expreſſio cẽ talis cõfeſſio nocꝫ mihi q̃ ad onꝰ pbãdi q̃ mihi incũbit onꝰ pbãdi rẽ eẽ meã ſiť ab illo cõpetebat aduerſario meo onꝰ q̃ bãdi rẽ eẽ ſuã ñ ãt p talẽ cõfeſſionẽ inducť diſpoſitio vt dñiũ tranſferať i aduerſariũ cõfitẽtẽ q̃ i dñio tráſſerẽdo req̃riť tradicio. vt in. l. traditiõi bꝰ. C. de pact. Itẽ not. Bar. i. d. l. cũ falſa. ⁊ Anto de But. ⁊ Jo. de imo. i. d. c. fi. đ. pfeſ. ⁊ qđ ẽ đ dñio idẽ i poſſeſſiõe fm pfatos doc. vbi. s. niſi addu cta eẽnt aliq̃ verba i confeſſiõe diſpo

fictiua vt si quis dicat hoc mō tu pos
sides talem rem ⁊ confiteor illaz tuo
nosse possidere tunc bñ transferr̄ pos
sessio ꝑ verba confiteor gl. ē no. i. l. ab
emptiōe. ff. de pact. Jtē fallit predicta
regula in confessione liberatoria que
valet et nocet ꝓfitenti et eē inducit
dispōnem nulla exp̄ssa cā vt. l. tale pa
ctū. ff. de pactis. Verbi gr̄a confite/
or hoc modo petrus nihil debet dare
mihi talis confessio valet et tenet Ji
tem fallit si confessio ē emanata in iu
dicio q̄ tūc nocz confitenti etiā nulla
causa expressa ſm doct. ⁊ dñm Anto.
de Butri. et Jo. de. Jmo. in. d. c. si cau
tio. ſ. allega. q̄ oīa ꝓcedūt quo ad pie
nā ꝓbationē faciendā q̄ in dictis casi
b⁹ ꝓfessio plene ꝓbat etia sine cā. re/
gulariter āt si cā non ē expressa con/
fessio ñ nocet cōfitēti quo ad plenam
ꝓbationem tñ semplene ꝓbat cōfes
sio emanata sine causa ita q̄ p̄t defer
ri iuramētū in supplemētū ꝓbatiōis.
ita notat Specu. in ti. de confess. in ſ.
nunc videndū ꝑ. ſz que ē rō Jdez tz
Jo de imo. ī. c. si cautio. de fide īstru/
mē. Quero nunquid confessio sta/
tim nocz cōfitenti ꝛ° q̄ regulariter
nocet stati cōfitēti vt in. l. publia. ī fi.
ſ. alleg. Fallit ī mutuo et ī dote ⁊ in
debito soluto nā ī mutuo ſz debitor
ꝓfiteat se habuisse et recepisse. x. ex p
te mutui. talis non statiz sibi nocet ſz
nocet elapso biennio vt ī toto ti. C.
de nō. nu. pecu. Nā ī mutuo p̄sumit
debitorē ꝓfiteri spe future numēatio
nis Jtē ī dote q̄ ñ nocet ꝓfessio facta
p̄ maritū de dote sibi tradita nisi ela/
psis tpib⁹. de quib⁹ in. l. fi. ī auten. ibi
posita. C. de dote cau. non nu. Jdē ī
creditore qui confessus ē se recepisse
. x. a ticio noie solutōnis. ꝛc. talis ꝓfes
sio nō sibi nocz nisi elapsis. xxx. dieb⁹
iste ē tex. in. l. in contractib⁹. C. de nō
num. pecu. Istis tribus casib⁹ confes
sio inducit dispōnem ſz regularit̄ ꝓfes
sio nō disponat ſz facit solam ꝓbatio
nē vt in. l. publia. ff. depositi. ī fi. Ad/
uertendū ē q̄pe singularit̄ q̄ si q̄s ī
libello petat pecuniaz quā mutuauit
vel deposuit dicens se mutuasse pecu
niam vel deposuisse et p⁹ea ī ꝓcessu
non ꝓbet numerationē ſz ꝓfessionē
qualiter debitor ē confessus p̄nte ad
uersario sibi mutuatā dictā pecuniā
vel apd̄ se depōitā q̄ creditor succū/
bere debz. ita tenz Bar. ī. l. ij. ſ. mutui
datio. ff. si cer. peta. Jdez tenz Bal. in
. l. si ex precio. C. si cer. peta. ⁊ ita ob/
tinui in cīitate cremone. Si āt eō ī li
bello deducat confessionē et postmo
dū in ꝓcessu ꝓbet nūerationē vel eē
ꝓfessionē iudex debet dicere ꝓcessuz
nullum ⁊ tūc absoluere ab obserua/
tiōe iudicij q̄ libell⁹ fuit ineptꝰ cū q̄s
nō possz petere sibi aliquid debē nisi
intēteŕ actio q̄pt̄ quā quis ē obligat⁹
vt ī ſ. i. insti. de act. ſz ī libello fuit de/
ducta sola confessio ex qua ñ p̄t oriri
obligatio ſz sola ꝓbatio vt in. d. l. pu
blia. ī fi. ⁊ iō t̄ꝛ libellus fuerit ineptꝰ
absoluit̄ reus ab obseruatiōe iudicij
et ꝓcessus reddit̄ nullus. ista ē sn̄ia o
riginalis Nico. de mata. in. d. l. ij. C.
de posi. et eam tenuit Albe. ⁊ ē sn̄ia
optia et verissima Si tamen coꝝ ar
bitroē ꝓcederet̄ siue ꝓbet̄ ꝓfessio tm̄
siue nūeratio tm̄ siue ī libello sit d̄duc
ta sola ꝓfessio et p⁹ea ī ꝓcessu ꝓbet̄
de nūeratiōe vel eō ī libello ēt̄ ducta
sola nūeratio et p⁹ea ī ꝓcessu ē ꝓbā ꝑ
fessio ſp debitor debz obtinē eū q̄ so
lēnitas ac iuris ſbtilitas ab arbitrato
rib⁹ē spernenda adeo q̄ si coꝝ arbi/
tratorib⁹ opponat̄ de p̄scriptiōe ⁊
ꝓbet̄ nullā debeat hr̄e rōnē de p̄scri
ptiōe imo ipaz abiscē debēt ⁊ ꝓcedē
perinde ac si nulla eēt p̄scriptio i/
stud est dictum singulare Angeli. in. l.
. i. C. de p̄scrip. trigint. vel. xl. anno.

quia coram arbitratoribus nullꝰ ẽ ꝓ
cessus neq; iudiciũ neq; processus eẽ
põt sine iudicio. vt i ista.c. quoniã ꝑ
falsam. de proba. q; iudiciũ nõ fit co/
rã arbitratorib⁹ dicit singu. Inno. in
c. quita vallis. de iure iur. Idẽ Bar. i
l. si societatẽ. i. ſ. arbitrorũ. ff. ꝓ socio.
¶ Quero vlterius. an confessio facta
absente ptẽ valeat Solet ꝓmuniẽ di
ci q; nõ valet in. l. fi. ff. ꝺ interro. act.
& in. l. certũ. in. ſ. si quis abñte. ff. de cõ
fess. dic aut cõfessio emanat i his que
dependẽt ex consensu duoꝝ & tunc ñ
valet confessio facta ptẽ abñte sive sit
facta in iudicio sive extra. vt in iuri/
bꝰ alleg. s. Exẽplũ si fateor me debe/
re ticio. x. ex causa mutui istud mutu
um dependet ex consensu duoꝝ. Aut
loquimur in actib⁹ qui depẽdẽt ex me
ra voluntate loquentis et tunc cõfes/
sio ꝑiudicat in ꝑiudiciũ confitenti ple
nissime et etiaz abñte ptẽ veluti i ra/
tihabitione et aditiõe hereditatis & si
milib⁹. glo. ẽ fin. in. l. pomponius scri
bit. ff. de nego. gestꝫ. Dec est sñia Bar.
in. l. certuz. ſ. si quis abñte. ff. de ꝓfess.
Eandẽ sñiam tz Ange. in. l. papinian⁹
ſ. meminisse. ff. ꝺ iofficio. testa. Idez quo
q; sequit̃ Bal. in. l. generalit̃. C. ꝺ nõ
nu. pecu. & ideo confessio emanata. sr
dominio vel possessione nõ ꝑiudicat
confitenti etiã quo ad onus probãdi
nisi fit emanata ꝑsente aduersario. ita
tenẽt Anto. de Butri. & Jo. ꝺ Jmo.
in. c. si cautio. de fide instrumẽ. Idem
tz Bar. in. l. cũ falsã. C. de iurket fac.
igno. idẽ Bal. i. l. generalit̃. s. allega. fu
it tamen pluseulũ dubitatiõis in con/
fessione emanata ad liberandũ. nam
gl. in. l. non solũ. ſ. si liberationis. ff. de
libet. lega. tenuit ꝓfessionez emanatã
ad liberãdũ etiã abñte aduersario te
nere et nocere confitenti. veluti si di
cam tici⁹ nihil mihi debz dare nã ista
confessio etiã emanata a ticio abẽte
ꝑiudicat mihi confitenti ꝺo q; nihil
amplius petere possum ſm ullaz gl.
ſz alia glo. in. l. idem in duob⁹. ff. ꝺ pa/
ct. tenet q; talis confessio non nocet
abẽte aduersario. ꝓ quo ẽ casus ad
lram in. l. si tibi decem milia. in. ſ. si pa
ct⁹. ff. ꝺ pact. Et hãc sñiaz seq̃t Bar. i
ꝺ. ff. ꝺ ꝓbatiõis. cũ limitatiõe nisi vbi
. ꝺ. ſ. liberatiõis. cũ limitatiõe nisi vbi
ẽt aliquis tertiꝰ etiã si non haberet
mandatum qui recipit confessionem
noie abñtis tunc talis confessio bene
nocebit cõfitenti ſm Bar. vbi. s. & sic
ẽ conclusio q; confessio emanata ad
liberandũ non ꝑiudicat confitẽti si ẽ
emanata abñte aduersario nisi in cas
limitato ꝑ Bar. vbi. s. & hãc sñiaz eẽ
tenent canoñ. in. c. si cautio. de fide in
strument. ¶ Unum ẽ tñ mentr tenẽ/
dum q; in omni casu in quo dixi con/
fessionem factam abñte ptẽ non ꝑiu/
dicare cõfitenti. tamẽ de equitate ca
noñ. quilibz confitens etiã abñte ptẽ
compellit̃ et compelli potest ad solu
tionem tc̃ fuerit emanata ꝑsente ad
uersario maxime in his q; stimulãr q;
sciam. istud ẽ dictũ singulare Anto. ꝺ
butri. in dicto. c. si cautio. quẽ sequit̃
ibi Jo. dezmo. quod est nõ. dignũ q; li
mitãt omnia iura mundi. ¶ Circa id
q; ꝺ dixim⁹ heri videz q; vbi i libello
est deducta numeratio et postea in p
cessu ꝓbata est confessio quia debe/
ret succumbere petitor quasi aliud pe
petitũ et aliud probatũ. arbitrat̃ An
to. de bu. fore vez in mutuo quia alia
obligatio insurgit ex naturali mu/
tuo et alia ex confessione facta super
illo. vt in. l. ij. ſ. mutui. ff. si certũ pete.
cum his que ibi nõ. Bar. & in. l. si ex
cautione. C. de non nu. pecu. cum ibi
nõ. per Cy. et Bal. secus in deposito
et in ceteris contractibus vt si in li/
bello est petitum depositum quasi pe
cũia fuerit nũerata ſz pmoꝺo ꝓbabit i
ꝓcessu ꝺ ꝓfessione obtinebit petitor

quia ex ista petitione nulla insurgit obligatio ꝫ solum declaratio et ꝓbatio deductoꝝ in iudicio in libello et maxīe hoc ꝓcedit vbi testes ſt iurati de dicendo veritatē super tota causa. hec ſt verba sua in.c.ſi cautio.ſ.de fide instrumen.et cū eo ibi transit Jo. de Imo.que etiā mihi verissima videtur. Circa aliud vbi dictū fuit ꝙ ſi in libello erat deducta confessio mutui vel depositi ſi postmodum in ꝓcessu ꝓbetur numeratio ꝙ succumbere debeat petitor impōat ꝓ ꝑdictis Anto.ⁿ butri.ꝙ immo debeat obtinē petitor et hoc ꝙ ſm eū verba libelli debent impropriari vt libell⁹ sustineat vt in.l.ꝫ ſi possessor.ſ.item ſi iurauero.ff.de iure iurā.et idē nō. Guil.et idē tenet Bar.in.l.olei.C.locati.et Bar.ī .l.ꝫ is.ſ.i.ff.ⁿ adqui.here.et idē Bal. in.l.ij.C.de vsufruct. Vñ cū actor dixerit in libello debitorem suū eē cōfessum se habuisse decem ex cā depositi postmodū in libello petatur debē cōdemnari intelligit nō vi confessionis ꝫ ipius depositi ſm ipm vt libell⁹ sustineatur et hec vera potissime ſi in libello sunt apposita illa que consueuerunt apponi videlz et predicta petit fieri debere omni mō meliori via iure et forma quib⁹modis melius potestis et debetis.ita intelligit Jo.de imo.in ⁿ.c.ſi cautio.ſequens Anto.de butr. ad hoc facit in simili qⁿ nō Bar.in.l. ij.in fi.ff.ſi cer.peta.et in.l.ſi debitorē .ff.de noua.qui dixit ꝙ ſi quis ꝓcuratorem constituat ad suscipiēduꝝ pecuniam et ad confitendum se habuisse.ꝛ recepisse ꝙ ꝓcurator non intelligitur habere mādatū ꝙ possit ꝓfiteri se habuisse pecuniam nisi vere receperit ipſam ꝙ ſi hoc eēt ꝙ possꝫ ꝓfiteri ꝓcurator se habuisse cum nō habuisset eēt donatio quā ꝓcurator facere non pōt etiā ſi habꝫ mandatū geneāle cū libera.vt in.l.ꝫ iurl. regulas ·ſi.ff.de pactis.ꝓ hoc facit tex.in.l.i.ſ. item ſi mutuaui.ff.de his que ī frau.credito. Itē ſm eūdem in.d.l.ſi debitorem. ſi est ꝓstitutus procurator ad exigēduꝝ quoscūqꝫ debitores et ad ꝓfitēdum se habuisse solutionem ꝙ virtute dicti mādati non poterit ꝓcurator geneāl' confiteri se habuisse dictā pecuniā nomīe solutionis nisi interueniat pecunia ꝓ rōes.ſ.scriptas. Est tñ aduertēdū ꝙ ſi ī instrumēto dicat' ꝓ notarium talis confessus fuit habuisse et recepisse decē a petro dante et soluēte ꝓ ista verba nulla ꝓbat' nūeratio ſm Bal.qui ita notat.ꝫ sola ꝓfessio ita tꝫ Bal.in.l.vnica.C.de confess. Idez ſi dicat notarius in instrō talis confessus fuit se habuisse et recepisse decem a petro q̄ habuit.ꝛ recepit nā per hec ꝓba non ꝓbat' numeratio ſm Bal.q̄ ita nō.in.l.ſi ex ꝑcio.C.ſi certū peta.ꝛ ceteri doct.in.l.cum de indebito ·ſ.fi. .ff.de probat. secus ſi verba notarij sunt talia ſm docto. talis confessus fuit se habuisse et recepisse decē a petro et habuit et recepit.nam tūc ꝓbat' vera numeratio et ē rō differētie inter vnū casum et alium ꝙ vbi ē terminus.li que quod ē relatīm referēs antecedentia vt in.l.ſtichuꝝ qui me⁹ erit de le.i.ꝫ añcedētia denotāt ꝓfessionē ideo ꝓ li.q̄ qⁿ ē reltīm intelligit' eē repetitū ꝫ de natura copule ē adiūgē ñ āt referre et adiungē diuersa.ꝫ ī ꝓmo facta ē mentio de ꝓfessione. cū postea sequat'.et habuit et recepit videt' adiungere diuersam scilicet numerationem et non confessionem vt in.l.ſ.allega. Vidimus.ſ.ꝙ confessio facta sine causa non valet regulariter.nunc ē videndum an confessio facta sine cā valeat et an sit nulla ipo iure an ope exceptionis et est magni effectus hoc scire quia vbi aliquid est nullum ipo

iure iudex potest supplere agentez e/
tiã pte non petente secus quando est
nullũ ope exceptionis q̃ tũc iudex eẽ
si sciat nullum esse non debet supple
re nisi pars opponat. glo. est singula/
ris. in. l. vbi pactum. C. de transact. ⁊
ibi Bal. ⁊ idez Bar. in. l. lecta. ff. si cer.
peta. Redeundo ergo ad ꝓpositaz q̃/
stionem et dico confessionem factam
sine causa ipo iure non valẽ et est rõ
q̃ confessio facta sine causa est incerta
et confessio est quedam species ꝓba/
tionis vnde sequitur q̃ talis cõfessio
incerta est ꝓbatio ⁊ ius disponit ꝓba
tionem incertam nullaz esse atq̃ nul
lius effectus. tex. est in. c. in presentia.
s. e. ti. diuersũ ẽ nanq̃ in stipulatiõe
facta sine causa q̃ ĩ cãu q̃ ipa est nulla
est nulla ope exceptionis ſm Bal. qui
ita nõ. in. l. vnica. C. de confess. et cir/
ca istum passum sunt varie et contra
rie sñie doc. nec non gl. tamẽ ex his q̃
ꝓcipe potui ex eoz scẽptis veritas se
ita habet interdum stipulatio nullam
habet expressam causam et tunc si tal'
stipulatio fiat a sciente presumitur cã
donationis. ita tz Bar. in. l. nuda. ff. ꝺ
donati. Si autem fiat ab errante vel
ignorãte tunc talis stipulatio est nul/
la ope exceptionis et in dubio quis ꝑ
sumitur errare ⁊ ꝓmittere ꝑ errorem
nisi ĩ instrumẽto sit apposita illa clau/
sula ex certa scia et non ꝑ errorem ꝓ
misit ⁊ tunc hoc casu presumitur pro
misisse causa donationis ⁊ donare vo
luisse et ita intelligit̃ tex. ĩ. l. campan⁹.
. ff. de opis libe. istud est notabile dñm
Bal. in. l. vnica. C. de confess. Inter/
dum hoc casu est expressa causa ꝫ est
falsa et tunc aut ambo scz ꝓmittẽs ⁊
cui fit permissio hoc sciebat. et tunc ẽ
donatio ſm Cy. in. l. generaliter. C. ꝺ
non nume. pecu. ⁊ ſm Bal. ibi idem ⁊
ſm Bar. in. l. ij. in ℣ circa. ff. de do. ex/
cep. lz glo. tenet cõtrarium in dicto ℣
circa. et male interdum ꝓmittens ex
falsa causa scit causam esse falsam sed
cui fit promissio ignorat et tunc idez
q̃ causa est donatio ſm gl. in dicto ℣
circa. ⁊ doc. hoc sequuntur interdum
hoc permittens putat cãm expressam
esse veram cum sit falsa: et tunc talis
stipulatio est nulla ope exceptionis ⁊
intelligit̃ ita ℣ circa. s. allega. Unum
non omitto quod est menti tenendũ
q̃ si quis in libello narraret qualiter
quis promiserit. x. ⁊ non dicat ex qua
causa q̃ talis libellus non concludit
et reddit̃ ꝓcessus nullus glo. est sin/
gularis ĩ. ꝺ. ℣ circa. et ibi hoc tz Bar.
in fi. Addo predictis aliqua circa
hanc confessionem. quare est attẽden
dum q̃ lz regula sit q̃ confessio facta
abñte pte non valeat: tamen vbi q̃s
confitet̃ absente pte et sue confessiõi
adest terminus tunc illa confessio ple
nissime ꝓbat verbi gra si dicat debeo
ticio. x. istud est dictũ singulaẽ. Bal. i
Rica. C. res inter alios acta. Item
non est pretermittendum aliud singu
lare q̃ lz testimonium de credulitate
non valeat vt nõ. in. l. testium. C. de
testi. tamen si verbo credo adiciatur
verbum bene vel eq̃pollens puta fir
miter tale dictum sustinetur et vale/
at. verbi gratia talis testis dicat ego
bene credo q̃ mutuauit ⁊ sic de alijs.
Istud est dictum singulare Bal. in. l.
. i. C. de fal. causa adiec. lega. Item si ĩ
iudicio ꝑs dicat ego credo me esse he
redem vel non eẽ. dato q̃ ista verba
de sui natura sint assertiua et delibẽa
tiua et cuz hoc casu plene disponunt
adeo q̃ ille qui respondet positiõi di
cẽdo credo me esse heredẽ ꝑ hec ꝟba
effect⁹ ẽ heres. Vel dicat credo me
non eẽ heredem inducitur repudiatõ
ita dic̃ sing. Bal. in. l. s. alle. Item est
singulare attendendũ q̃ lz sit dictum
q̃ pfessio facta abñte pte nõ valz tñ

si quis in libro suo fecit se debitorem alicuius etiã abñte creditore si postea talis liber producat in iudiciũ etiam pñte aduersario talis confessio bene ꝓbat scribẽtem dato ꝙ fuit scriptus absente creditore ⁊ ẽ rõ ꝙ semꝑ scriptura loquit vt ĩ.l. Adriani. C. de heret. Unde cum debitor mõ ꝓducat librum pñte aduersario videt nũc ꝓfiteri et ẽ pñs aduersari⁹ secus si dca scriptura eẽt ꝑ tertiã pſonã scꝑta in qua quis apparet debitor alteri⁹ tũc talis confessio non nocet q illa nõ st verba creditoris ꝛ tertie pſõe. ita dic Bar. in.l. nuda. ff. de dona. Istud vltimũ nõ mihi videt verꝝ ꝙ imo debz nocere et maxime si ista tertia pſona sit notari⁹ ꝙ verba notarij verba ꝓtis esse censent. vt in.l. optimã. C. de ꝓtrahen. ⁊ commit. sti. de quo ẽ gl. singula. in.l. sciendũ. in vlti. gl. in fi. ff. de verb. obli. gl. alle. l. ꝑ herede. ff. de adquirẽ. hẽdit. q̃ dicit ꝙ verba notarij sint ꝛba ptiũ Alteri⁹ sꝛbꝛcio vt si ꝙs mãdat alicui debitori vt soluat. x. q̃ si bi debet ticio creditori mandantis et dicat iste debitor sum cõtent⁹ nõ tñ sum a meo creditore liberat⁹ adeo ꝙ poterit me cõuenire. nisi fuerit solutũ sibi ꝑ me debitũ et hoc verꝝ ẽ nisi debitor me⁹ dixerit meo creditori ⁊ ita ꝓmitto ꝙ tunc ẽ facta nouatio ⁊ amplius creditor me⁹ me conuenire nõ poterit ꝛ debitor meus nunc̃ soluat ei. istõ ẽ dcm singul. Bart. in.l. singularia. ff. si cer. pe. et sequit Ang. ĩ.l. fi. ff. de dona. Elidim⁹. ꝫ. de emanata confessiõe. in cã crĩali et in contra/ ctib⁹ int viuos mõ restat vidẽ de cõfessiõe emanata ĩ vltima voluntate ⁊ ista ẽ mã pulcra et ãtidiana ⁊ iõ alti⁹ ptigenda. vt in.l. aureli⁹ in ꝫ legami. ff. de lib. legat. Quero ergo nũquid ꝓfessio facta ĩ vltima volũtate ĩducat ꝓbationẽ. certũ ẽ ꝙ confessio facta ĩ vltima voluntate in fauorẽ testantis non valz vt in.l. rõnes. C. de ꝓba. et bene facit qđ not. gl. in.l. quedam sũt ꝓsone in ꝫ murmularios. ff. đ edẽ. idẽ tenẽt Bar. et Bal. in.l. admonẽdi. ff. đ iur. iurã. Ange. in.l. in bõe fidei. C. de re. credi. et in.l. ex hac scꝑtura. ff. đ dõ. ꝑ bar. Dz dubiũ stat nũqd valeat in ꝑiudiciũ testãtis vel heredis ita ꝙ ꝓbet. antiqui tenuerũt ꝙ non Pe. ãt đ bellaptica quẽ sequit Cy. in.l. generaliter. C. de non nu. pe. tz ꝓbũ ꝙ immo ꝓbz talis confessio ea rõne motiuã ꝓfessio facta int viuos nocet cõfitentꝛ ergo multo magis facta ĩ vltia voluntate ꝙ ꝑsumit in vltia voluntate quem magis deliberate loq⁊ bonam conscĩam hẽ cũ sit vicin⁹ morti cũ nemo presumit immemor salutis eterne. vt in.l. fi. C. ad.l. iul. repetun. vñ Pe. ꝛ probat Inn. in. c. fi. đ succes. ab intesta. Bar. aũt insurgit ꝓ Pe. ⁊ Cy. dicens totã coz sniam eẽ falsam quinimmo dicit ipe confessio facta in vltima volũtate nunc̃ probat ⁊ movet rõne incõuincibili et legib⁹ exꝑsse hoc dicentib⁹ Rõ est ista nam speciale ẽ si interuenit iuramẽtum. ꝙ confessio facta ĩ vltima volũtate tz. ergo in cõtrariũ ẽ ius cõmune. antecedẽs ꝓbat ꝑ tex. ad lr̃am in.l. cum quis de cedens. ꝫ codicill. ff. de le. iij. cõsequens vero ꝓbat ꝑ.l. qđ vero. ff. de codicil. ⁊ leges ĩ hoc loquunt expresse ꝑ tex. in.l. lucius. ꝫ q̃squis. ff. de le. ij. et tex. ĩ .l. lucius. ꝫ i. ff. de lega. iij. et etiam in .l. aurelius. ꝫ i. ff. de libe. lega. quib⁹ nõ eẽt possibile rñdere. et ideo cum hac sntia Bar. ꝑtranseũt cõmunit doc. Ex qb⁹ hẽs duas cõclusiões quarũ ꝓma ẽ ista Cõfessio facta ĩ vltima voluntate in ꝑiudicium testatorũ vel heredum nõ nocet nec̃ ꝓbat Secunda cõclusio si confessio testatoris in eius ꝑiudiciũ emanãs hz annexũ iuramẽ

tñ talis confessio plene ꝓbat ita ex
premissis colligit has duas conclu-
siones. ꝑma ergo ꝓclusio ꝓbat vltra
Bar. ꝑ tex. in. l. si quis ī graui. in ℣co-
dicillis. ff. ad silenia. Itē ꝑ aliuz tex.
in. l. si fundū ſb conditiõe ℣ si libert⁹
. ff. de leg. i. pl⁹ dicẽ Bar. in. d. ℣ codicil.
q si testator in sua ꝓfessiõe dicat ⁊ ita
iurauī lz fi iuret nec iurauerit: tñ tal⁹
ꝓfessio plene ꝓbat ⁊ h ꝓbat ꝑ tex. in
℣ codicillis. fm vnam lectu. q̄ pir hz.
¶ Querit vlteri⁹. testator in sua con-
fessione ẽ ꝓfessus se cẽ vsurariũ et q
dedit ad vsuram Petro et Martino
⁊ ꝓfess⁹ ẽ restituere vsuras. p⁹ea libe
rat⁹ ẽ ⁊ quer̄ ab illis a quib⁹ extor
sit vsuras vt eas restituat ⁊ hoc pro
bāt ꝑ suã confessionẽ in testõ emana
taz et ipse dicit ego reuoco confessio
nẽ meã q̄ fuit emanata ī vltima vo-
luntate ⁊ ꝑt vltima volũtas reuoca-
ri q̄cunq; vsq; ad mortẽ ⁊ iõ eã re-
uoco vt in. l. iij ℣ fi. ff. de adi. lega. ⁊ ī
. l. cum hic stat⁹ ℣ pniam. ff. de dona. i-
ter viz et vxo. ℭ contra dicũt credi-
tores ī vltima volũtate ꝑt ꝓhi vt ī. l.
heredes palã ℣ fi. ff. ꝺ testa. ⁊ in. l. iij.
℣ si mulier. ff. de. le. iij. vñ lz ista cõfes
sio fuerit emanata in vltima volũta-
te tñ fuit act⁹ int̄ vivos q̄ nõ potuit
reuocari vt in. l. sic̄. C. de actio. ⁊ ob
li. In p̄missis q̄rit q̄d iuris. ⁊ rñdeo
fm Bar. in. d. ℣ codicillis. aut illa con
fessio fuit emanata creditore absen-
te et tūc talis confessio censetur esse
pars vltime volũtatis. et iõ talis cõ
fessio poterit reuocari. nã vltia vo-
luntas nõ requirit p̄ntiam ei⁹ ī quez
cõferr̄ dispõ vt in. l. cum p̄. ℣ disposi-
tionis. ff. de le. ij. ⁊ hoc ẽ vez nisi no
tari⁹ recepisz illã noīe creditoris ab
sentis cũ tūc eẽt quesitũ ius credito-
ri nec possz fm eũ reuocari. aut talis
confessio emanat p̄nte creditore tunc
nunq; põt reuocari q tūc censet act⁹
ĩter vivos. ita no. Bar. vbi. s. ¶ Que
ritur iuxta p̄missa de alia vtili q̄one
marit⁹ confitet̄ se habuisse centum
ex causa mutui vel causa dotis ab vx-
ore sua et ita iurauit. q̄rit̄ nunquid
mulier põt repetere ꝓtextu cõfessio-
nis et iuramẽti. determinat Bar. q nõ
in. d. ℣ codicillis. et ẽ rõ q confessio ex
manata in vltia voluntate in fauorẽ
psone icapacis censet̄ emanata ī frau
dem et ẽ nulla. iste ẽ tex. in. l. q testiñ.
. ff. de proba. ⁊ in. l. cũ quis decedẽs ℣.
. ff. de proba. ⁊ in. l. cũ quis decedẽs ℣.
ticia honestissima. ff. de le. iij. sed inter
vxorẽ ⁊ virũz ẽ ꝓhibita donatio vt
in toto titulo. C. et. ff. de dona. int̄ vi.
⁊ vxo. ergo ẽ. Itē si testator diceret
ī testamento scitote heredes mei q
debeo centũ tali filio naturali q mihi
mutuauit et ita iuro naz talis ꝓfessio
foret nulla non obstãte iuramẽto q
ẽ emanata in fauorem psone incapa-
cis. s. filij naturalis qui ẽ incapax bo
norũ patris vt ī toto titulo. C. de na
turali libe. Sz solz eẽ differentia an
cõfessio emanat int̄ psonas ꝓhibitas
siue incapaces vel alias psonas capa
ces q in ꝑti casu confessio ẽ nulla
eẽ int̄uenīte iuramẽto fm Bar. ī. d.
℣ ticia. et fm Bal. in. l. generaliť. C.
de non nu. pe. posteriore vero cãu q
fessio simplex ñ valet q ad ꝓbationẽ
si ãt iteruenat iuramẽtũ tẽ bene va
let vt in. d. ℣ codicillis. ¶ Non dimit
tẽdũ ẽ tractare de virtute precepti.
solet fieri cõfessio ī iudicio vt soluat
infra. x. dies. vt ẽ mos ꝑ. l. si debito
ri cum gl. sua. ff. de iudi. vñ q̄ro nun-
quid si ꝺs confess⁹ ẽ in iudicio se de-
berẽ. x. Judex possit p̄cipe vt illa sol
uat ⁊ tale p̄ceptum facẽ ī die feriato
ob honorẽ dei. &c⁹ q sic ita tz. Ang. ī
. d. l. si debitori. Itez a tali p̄cepto po-
terit fm Ange. ibi appellari Idem
si talis cõfessio dī int̄locutoria. nõ ãt
diffinitiua. Aduerte tamẽ q illud qđ

solet dici confessionem factaz in iudi
cio debet intelligi q confessio dī ema
nata in iudicio si ē emanata super re
de qua ē q̄o ꝑt quam iudex sedet ad
bancum alias si quis confiteret ī iu
dicio non diceret confessio emanata
in iudicio.ita singulariter dicit Anto.
de but.in.c.fi.s.de confes.quod ē no
tandum.ꝑter qđ infert ipe Anto. si
quis occideret hominem in iudicio nō
poterit iudex condemnare nisi fiant
ꝓbationes ꝑter qđ iudex non sede
bat ad bancum.contrarium tenz Jo.
and.ibidem ⁊ Jo.de Imo.idem tenz
Angel.in.l.i.ff.de feri.dicentes q si/
ne alijs ꝓbationib⁹ poterit iudex cō
demnare q hoc ē sibi notorium et e/
tiam alijs tñ requirit vnus casus spe
cialis et ē singularis ī quo iudex ꝺz
conscīam suā iudicat. et ꝺm q nouit
tꝫ ꝑuata ꝑsona.gl.ē singlaris ī.l.i.C.
qui.et aduer.quos.regulariter autē
iudex debz iudicare ꝺm allegā et ꝓba
ta vt ī.l.illicitas.§.vltas.ff.ꝺ offi.ꝑsi.
Pro complemento istius materie ꝓ/
fessionis addo.s.dictis inquantū dixi
confessionem nocere cōfitenti verū
ē nisi emanata sit per errorem q cō/
fessio emanata ꝑ errorem pōt revoca
ri vsq ad sniam. vt in.l.error.C. de
iur.l.et fac.igno ¶ Pro veritate iue
stiganda duo sunt videnda. primum
an cōfessio facta possit revocari Se/
cundū vtrum in revocatione sufficit
ꝓbare rem aliter se habere .Circa ꝓ/
mū dicite aut qs vult revocare ꝓfessi
onē sui ꝓcuratoris vel administrato
ris et tunc sufficit rem aliter ꝓbaē se
habere et erit confessio revocata ita
ꝺz gl.in.l.certum.in.§.ꝺz an ipos .ff.de
confes.aut quis vult revocare ꝓpriaz
voluntatem.et tunc aut confessio e/
manauit in facto alieno et tunc idem.
Aut in facto ꝓprio.et tunc aut extra
iudiciū aut ī iudicio.si extra iudiciū ⁊
tunc aut tractaꝝ de dāno confitentis
cuitādo.et tunc idem.alias debz ꝓba
ri error nec sufficit ꝓbare rem aliter
se habere. Si autem in iudicio circa
ꝓparatoria et tunc lite contestata ꝑt
revocari etiam nullo probato errore
nec ꝓbare rem aliter se hīe ꝺm Ang.
in.l.is qui obtulit.ff.de rei vendi. Si
ād circa decisoria et tunc debz ꝓbari
error et sic hoc ꝓbabiꝝ si ꝓbat se ēē
ductū psuasiōe aduersarij ad sic cōfi
tēdū vt in.l.i.ī fi.ff.qñ actio de pecu.
ē annalis ¶ Circa ꝑmum vtr cōfes
sio potēit revocari.dic aut ē emanā
circa preparatoria et ante litem con
testatam sciente vtroq et tūc potēit
revocari.vt in.d.l.is qui obtulit Jdē
si confitente ignorāte. Si autē circa
decisoria dic aut emanauit scienter ⁊
tunc non pōt revocari Idem si igno
ranter ꝑ ignorantiam iuris q ignorā
tia iuris non presumiꝝ vt in .l.heres
ab eo.§.fi.ff.ad trebel.aut errat ī fco
ꝓt leuem culpam vel sine culpa: et
tē pōt revocari vsq ad sniam vt ī.d.
.l.error.hec sunt verba Bar.in.l.non
fateꝝ.ff.ꝺ confes.q ponit hanc doctri
nam ꝑ verba tñ plura. eandē ponit
Jo.ꝺ Imo.non facies mētionem de
Bar.in.c.fi.ꝺ confes.⁊ ꝺ revocatiōe
hmōi cōfessionis videte in.l.de etate
in.§.qui iusta.ff.de inter.actio.

Testiū depōnes consti/
tuunt ex duob⁹.s.ex dicto testis et ex
iuramento nec vnum valet sine alte/
ro vt in.c.fraternitatis.j.de testi.et in
.l.iurl.iurādi.C.de testi.licz ꝓtes pñt
renunciare iuramēto testiū ita q stet
tur eoz simplici verbo vt ē casꝰ ī.c.
tuis.j.de testi.et ē gl.i.ff.de feri.in.l.i.
secꝰ in iuramēto calūnie qđ ꝑ exꝑssi/
uz ptiū intētionē nō ꝑt remitti vt in
.l.ij.§.qđ obseruari.C.de iura.calū.⁊
ē rō differētie q iuramētū testis est

inductum in fauorem partium vt testis dicat veritatẽ ideo ei partes possũt renunciare. ¶ Iuramẽtum autem calũnie ẽ introductũ ad publicaz vtilitatẽ vt in .d. ff. qõ obseruari. cui vtilitati publice ñ iuraffito pt renunciare. vt in .l. ius publicum. ff. de pact. et in .c. si diligẽti de foro cõpe. ¶ Circa materiam iuramẽti testiũ veniũt plura examinanda postea examiabim⁹ q̃ oportuna visa fuere. ¶ Circa dẽm testis q̃ro. ꝓmo qualit̃ debeat iuramentuz testis deferri et q̃ sit forma sui iuramẽti ſc̃m fm Bal. q debeat iurare ĩ hac forma Juro dicere veritatez pro vtraq; parte in tota cã sup qua suz productꝰ. ita dicit Bal. in .l. pbyteri. ¶ .d. epi. et cle. doc. addũt ꝓter q etiã sub iuramẽto comprehendit̃ q nec odio nec amore nec timore. ꝛc. pꝰ ponat discere veritatẽ ꝑ vtraq; pte vt in auten. fz si iudex. ¶ .c. de epis. ⁊ cle. ⁊ referri iuramẽtũ tactis scripturis. vt glo. in .l. iureiurandi. s. alle. vñ notariꝰ q̃ exoniat testes dz scribere q iuramẽtũ factum fuit tactis scripturis. vñ si in depõne testium non ẽ appositum tactis scripturis fz solum dicat̃ q suo iuramẽto testificãdo dixit. ꝛc. eiꝰ dẽm non valet. ista ẽ gl. sing. vt in .c. vt circa. de elec. in vi. Et ẽ rõ q debet testis tãgere scripturã in iurãdo. q q scripturã tãgit ẽ solẽnitas extrinseca q̃ nõ presumit̃ nisi appareat vt in .l. que cũq; ff. si a pupillo. ff. de publi. ⁊ .l. sciendum ff. de verb. obli. ¶ Secundo quero vtrum iuramẽtum testis debeat interuenire in depõne vel pꝰ. ſcꝰ q debz ante vel incõtinenti pꝰ. fm Bal. in .l. iureiurandi. s. alle. vñ si testis deponeret ⁊ pꝰ modum ex intuallo iuraret dicens q ea q̃ dixi sunt vera non valeret dictũ suum. vt in .c. fraternitatis. ff. de testi. ⁊ in .d. l. iureiurandi. ¶ Quero tertio nunquid testis pt õponere dictum suum in scptis p̃cedente iuramẽto vt q testis iurat dicere veritatẽ pꝰ ea postigit vnam scpturam: ⁊ dicit dico ego prout hic est scptum an dẽm tale valeat ſcꝰ fm Bal. in .d. cta. l. iureiurandi. q non q dz deponẽ viua voce vt iudex videat qñ deponat et quo colore ꝛc. fm Juno. in hoc .c. ¶ Quero quarto: nũqd q̃libet pso na posset trahi ad iudiciũ vt iurare ⁊ reddere testimoniũ ꝓpellat̃ ſcꝰ q sic. regulariter fallit ĩ psonis vetitis. vt i. l. ge. iul'. ff. de testi. de quo lati⁹ dicaz, in mã depõnis. Preterea mulieres nõ pñt trahi ad iudicium vt iurent ⁊ deponent dẽm suum imo si fuerint citate et veniunt ad iurandum ⁊ iurẽt non valebit eoz dictũ. iste ẽ casus i. c. mulieres. de iudi. li. vi. debz ei iudex mittere notariũ ad ipas et eaz dictuz cum iuramẽto accipe vt in .d. c. mulieres. ⁊ si iuraret mulier dicẽ veritatẽ in iudicio valeret dictum suũ q tunc solum dẽm mulieris ẽ nullũ. qñ inuita trahit̃ ad iudiciũ vt in .d. c. mulieres. ta trahit̃ ad iudiciũ vt in .d. c. mulieres. in ꝑbo inuita Et dz quis trahi in ius dicio inuitus. qñ citat̃ fz Bar. in .l. pꝰ legatuz. ff. his vero. ff. de his q vt indigne ꝑ qua facit rõ q iudicium redditur inutile. vt in .l. inter stipulantem in ff. si stichum. ff. de verbo. obli. ¶ Quito q̃ro nunqd ad hoc vt valeat dẽm testis requirat̃ vt citent̃ Plurimi iperitis dicunt q requirit̃ q sit citatꝰ. ꝗa si testis non ẽ citatus de p se ꝑ dicendo testimonium reddit se suspectum vnde cum se ingerat officio testimoñ. dictum eius non valebit. vt in .l. que omnia. ff. de ꝓcur. que opi. ẽ omnino falsissima imo etiam si non sit citatus dictum eius valet. ista ẽ gl. singular. in .l. pꝰ legatũ. ff. his vero. s. alle hanc sen. fz Bar. ibidem. eandem secutꝰ ẽ Bal. in .l. presbyteri. ¶ .de cle. ⁊ epis. vñ ꝓbati doc. sic distinguit̃ Inno.

dum persona volens ꝓducere testem requirit eum ⁊ ipm conducit ad iudicem ⁊ dicit. dñe iudex ego ꝓduco hūc testem tunc valebit dictuz talis testis et si non sit citatus q̄ spectat ad officium ptis requirere testes et ē ratio quia valet dēm testis etiam si nō sit citat⁹ q̄ cum iudex defert iuramentū videtur ipm admonere vt dicat veritatem. vnde maiorem vim habet admonitio iudicis q̄ citatio nuncij. vt ī .l.ij. C. quō et quando iud. vnde dicētes contrarium non intelligunt Inter dum testis sine requisitione ptis venit ipe ad iudicium et offert se velle ꝺponere dicens se scire veritatem q̄ dicit dñe iudex ego sum plenissime informatus. et tunc nō valet q̄ facit se suspectum ingerendo se officio testimonij. In criminalib⁹ vero pt iudex ꝓducere testes etiam pte non instāte secus in ciuilib⁹ ꝛz Bal. qui ita nō. vt in. l. pſbyteri. ſ. alleg ¶ Quero sexto nunquid in iuramento testis debeat citari ps aduersa vt intersit iuramēto testium ꝛc⁹ q̄ sic al⁹dēm testis non valet. iste ē tex. in. c. ij. ſ. de testi. ⁊ in. l. iudices. C. de fide instru. ⁊ in. l. generaliter ℣. eisdem. C. de reb. credi. et in .l. si quando. C. de testi. immo plus si citata est pars vt intersit iuramēto testium et cum iurauerit testis neutra ps sit pñs non valet dictum eius. gl. ē sing in. l. si qñ. C. de testi. sup hoc dicit dñs Raphael. fulg. in. l. i. C. quō ⁊ et qñ iudex. q̄ in ciuitate Padue irrotauit mille processus ⁊ mille dicta testiuz Unū attēde q̄ si ps aduersa ē citata ad audiendum iurare testes non interfuit iuramento sed p⁹ mod⁹ ꝓbat se impeditus fuisse ex nēcaria cā ita q̄ nō potuit venire: dictū testis nō valebit: iste ē casus ad lr̄am in. c. in noīe. ℣. de testi. ¶ Quero septimo nunqd testis iurans in termio nō tñ deposuit dictum suū possit deponere extra terminum Quidā dicūt q̄ sic et q̄ valz dictū suuz qđ ē falsum. veruz tñ ē q̄ Ja. but. in quadam disputatione sua tenebat istud p multas rōnes posse fieri. contrariū tenēt Jo. and. et Archi. in. c. pia. de excep. li. vi. eandem sn̄iam ⁊z Bar. in. l. dāni infecti. in ℣. sabini. ff. de dam. infec. quam sn̄iam secutus ē Bal. in. l. si qñ. C. de testi. nisi in vno casu nam si stetit p iudicem q̄ min⁹ testes non examinarent ī termino et nō p ptem ꝓducētem tunc si testes iurassent in tmino possent deponere ēt ista limitat Bar. ⁊ Bal. in locis p̄alleg. istam senten. tenuit Anto. de but. nisi in vno casu et Jo. de Imo. in. c. lz cāz .ſ. eo. ℣. Si āt dat⁹ eēt terminus pti ad ꝓbandum et ad ꝓbatum habendum vt ꝓbet et ꝓbasse debeat tūc ſm omnes oz q̄ ꝓbet in tmio et deponat ¶ Quero octauo nūquid testes possēt iurare in die feriato Respondeo q̄ nō ꝛz bene deponere possēt ī die feriato ob honorem dei si iurauit in die iuridica. ista ē gl. singularis ī cle. iudices. ℣ offi. deleg ¶ Quero nono nūquid testis p̄t iurare in alio loco q̄ ī iudicio Respondeo q̄ nō nec valet p⁹ea dēm. iste ē casus in. l. iij. in. gl. in. ℣. sabino. ff. de testi. et ē ratio nam bonum ē argumētum de loco ad temp⁹ ⁊ ecōtra. vt in. l. vnū. ff. si cer. pe. ℣ed non valet dēm testis si sit iuramentuz delatum die non iuridico vt dixi. ſ. prima. q. ergo ꝛc ¶ Quero decimo nūqd iudex p̄t delegare iuramentum deferendum testi nomine suo Respondo q̄ non vnde si notari⁹ ℣ mandato iudicis deferat iuramentū testi. non valet dēm suum. ista ē gl. sing. i. l. hac cōsultissima ℣ fi. C. ℣ testa. et illud idez tenet Ang. multuz cōmendans illam glo. fateor tamen q̄ si notari⁹ deferat iuramētum ꝓsente iudice q̄ tūc va

lebit dictum q̃ tñc videt iudex deferre. cum sit pñs ita dicit Bar. in. l. iudicam⁹. in ℣ deferre. ff. in litẽ iurl. Est tñ illud moderandum qđ dixi q̃ iudex non põt delegare iuramẽtum testl. notario nisi in casib⁹ in quibus mittitur notarius ad domũ testis tamẽ ad examinandum veluti si sint psone egregie vel infirme vt in. l. ad egregias. ff. de iureiurl. et in. c. fi. ℣ de testib. Et in mulierib⁹ que non debent trahi inute ad iudicium. vt in. c. mulieres. ℣ in di. li. vi. nam in hoc casu delegat iuramẽtum notario vt videm⁹ de cõsuetudine.

¶ Quero vndecimo de examinatione testium vtrum ptes debeant eẽ pñtes examinationi ipoz. Et breuiter ſr⁹ q̃ non. immo debẽt in secreto examinari. vt in. l. nullum. C. de testibus. ⁊ ibi ẽ casus. ĩmo si iudex palam examinaret testem non valet ei⁹ dictum. ita dicit gl. sing. in. c. q̃ ꝓpter. ℣. de elec. tñ ĩ istis summarijs q̃ sunt modici p̃iudicij possunt palam examinari ꝓtib⁹ pñtibus nec tñc req̃rit alia publicatio ſm Bal. q̃ ita no. in. l. platum. C. de sen. et interlo. om iudi.

¶ Quero duodecimo nũquid iudex p̃t committere examinationem testiũ videt pñs opinio doc. q̃ sic in ciuili. In criminali autez non vt ĩ. l. iudices cũ auc. ibi posita. C. de fi. instru. q̃ icipit apud eloq̃ntissimum tñ ex cã ſm Ja. de arena. ⁊ Ri. de materel. poterit etiam in criminali causa alteri committi examinatio testiũ puta si testes degant in aliena iurisdictiõe puta quia scribit iudex iudici loci testiuz quatenus examinãt tales testes. tamẽ melius foret q̃ iudex iudici mittat litteras q̃ mittat tales testes ad ipz et admoneret vt coram eo dicerent veritatem ac eis prestiterit iuramentum de veritate dicenda coraz iudice iudicis examinatoris qui iudex debet videre testes quo colore deponũt. vt in. l. de minore ℣ tormenta. ff. de q̃oni. ⁊ ibi p Bar. et idem tenz Inno. verum tamẽ examinatoz electo⁹ ad examinãdũ testes non poterit alteri delegare q̃ est electa industria persone a qua non ẽ recedendũ. vt in. l. nemo ẽ qui nesciat. ff. de duo. reis. ⁊ in. l. inter artifices. ff. de solu. et in. l. his cui bonis. ff. de cura fur. ⁊ in. l. vnica. ℣ ne autem. C. de cadu. tolle. ⁊ ibi plene per Bal. tñ q̃ iste examinatoz habz nudum ministerium ⁊ iõ non põt per alterum explicare. vt. ℣. de offi. dele. c. fi. ita determinat glo. sing. in cle. iudices. ℣ offi. delega. Item ⁊ secundo. ſm doc. iudex pt delegare examinationes testium in causa criminali ꝓpter multitudinẽ occupationum. vt in l. i. ℣ huius rei. ff. ℣ offi. eius cui. man. ẽ iurisd.

¶ Quero tredecimo nunquid valet dictum testis si non reddat rõnem dicti sui Jnno. in. c. cum cãm. de testi. quem sequitur. Bal. ⁊ alij doc. ĩ. l. solũ. C. ℣ testi. dicit aut testis ℣ ponat sup his q̃ pñt pcipi. ex quicq̃ corpeis sensib⁹ vel vpcipi. ex quicq̃ corpeis sensib⁹ vel vno eoz tunc valet dictum testis etiã si non reddat rõnem sui dicti. si non interrogat sed si interrogat et ñ reddat non valet dictum suũ verbi gra dicit testis q̃ Titi⁹ mutuauit. x. Ego yo. valet dictum suũ si non interrogat tur vlteri⁹: sed si interrogat quõ scis ⁊ non respondit vel nullam rõnẽ cõcludentem reddat non valet dictum suũ Si aũt testis interrogat de his q̃ immediate non percipiunt ꝑ sensuz corporis et tunc non valet dictuz testis si non reddat rõnez dicti sui etiã nõ interrogat⁹ Exemplũ ℣ dominio negligentia probanda in deteriorati one rei ꝓbanda in iurisdictione ꝓbãda Ecce ℣ dñio testl. interrogat ego talẽ vidi dñm talis rei. vel dñs ẽ talis rei certe tale testimonium non va

let q̄ dominium consistit in iure ꝛ testis ñ dz deponere de iure ſz de facto vnde hoc casu videt magis iudicare q̄ spectat ad iudicē q̄ dictū suū dpo nē. vñ nōe ē q̄ testis pueniat ad cām dominij ex quib⁹ arguitur dominuz verbi gr̄a q̄ dicat ego scio q̄ ē dñs talis vestimēti q̄ emit lanā. ꝛ de ea fe cit vestimētū ꝛ sic de similib⁹ ¶ Idē si ī negligentia pbāda. nā si dicat testis talis fuit negligēs vel tale vestimētū fuit destructū ꝓpter negligētiā ¶ Itij dcz suū nō valz nisi addat rōnē q̄ sit ꝓcludēs etiā nō interrogat⁹. ita dec mīat Bar. ō testiō. sup negligētia. in .l. qui testm̄ ¶. fi. ff. de testa. ꝛ in. l. solū .C. de testi ¶ Itē de deteriozatione rei. nā dictū testis sup deteriozatiōe non valz nisi eēt cert⁹ et oportēt q̄ deponat de duobus tempibus si ve/ lit deponere super deteriozatiōe rei. nā dz deponē de valoze tpe q̄ qs cō/ modauit equū deiñ de valoze respēu tpis quo fuit redditus Ecce dicit te stis equū quē accommodauit tici⁹ se/ io tpe cōpacti valebat. x. et erat equ⁹ pinguis ꝛ sanus. tpe āt quo restituit sibi equus non valet nisi sex et erat macer et claudus ꝛc. Et qualit̄ pbāt valoz rei dicem⁹ in sequentib⁹ Simi liter in iurisdictiōe pbanda testis de bz deponere vt. s. verbi gr̄a dicit te/ stis ego scio q̄ ptās cremone habet iurisdictionē in tali territorio nō va lz dictū istō. ſz oz q̄ vlterius reddat rōnem et dicit vidi p dictam ptātez vnū de tali terra ibi suspēdi. ꝛc Et ge neraliter conclude q̄ ī his q̄ ĩmedia/ te rep̄sentant intellectui p sensuz coz poris valet dictū testis etiā si ñ red dat rōnem dēi sui etiam si nō intro/ roget ¶ In his āt que imme diate non rep̄sētātur per sensum coz pis super eo super quo deponunt nisi adiectis alijs qualitatibus ꝛ circumstātijs nō valet dictum testis nisi reddat rōnez dicti sui etiam non interrogatus Ē c ce exemplum in domino testis dicat q̄ talis ē dñs talis rei ꝛ scio q̄ vidi certe per istum sensum corpis q̄ istis verbis non rep̄sentat intellectui q̄ sit dñs q̄ dominium videri nō pōt. vñ si testis vlteri⁹ ꝓcedat et dicat scio q̄ ē dñs q̄ possedit per. xxx. annos per hec verba tunc rep̄sentatur intelle ctui iudicis q̄ sit dominus ¶ Est tñ singulariter intelligendum q̄ vbi di xi q̄ valet dictum testis. etiam si non reddat rōnē sui dicti vt si non intro gat si sint alicq̄ testes q̄ non reddāt rō tionē sui dēi q̄ nō interrogatus valz dictum suum si alij testes sup eodem deponunt et contra deponūt et red/ dant rōnem sui dicti isti testes prefe/ runtur q̄ reddant rōnem sui dicti ¶ Istud ē dēm Ja. but. ꝛ Bal. in. l. presby ri. C. de epis. et cle ¶ Est etiā aduer tendū q̄ vbi dictum testis ptinz ī se rōnē non ē vlterius testis inuestigā dus de aliqua rōne Exemplū: testis ꝓducit sup mutuo et dicat ego scio istud solūmō valet q̄ ego vidi ticiuz mutuare centuz Seyo tali die et tali loco. istud ē dictum Jnno. in. c. cām. q̄. de testib. et sequit Bal. in. l. data. C. q̄ accu. non poss. ¶ Preterea ē sciēdū q̄ testis qui deponit p verbum cre/ do deinde subiūgit rōnem conclude tē ꝓbat vnde si testis interrogat⁹ sr̄ mutuo dixit credo q̄ mutuauit inter/ gat⁹ quō scit Rñdit erā pīs dictū su/ um valz Jta tz Bal. in. l. data. s. alle et in. l. conuenticulū. C. de epis. ꝛ cle. ꝛ nō sit caut⁹ examinator testium cuz videt testē productum p ptez aduer sam interrogat p collegam suū examīa torem ꝛ testis deponit per verbum credo q̄ examinatorz q̄ quē ꝓducunt testes dicat nō curo q̄ fiat aliud inter/ rogatm̄ sibi q̄ satis bene deponit nā

testimoniũ de crudelitate regulariť non valz vt in.l.testiũ.C.de testi.nisi tale dictũ sustineať p concludẽtẽ rõez vt.s.dixi.et regulariť debz attẽdere rõnem dicti testis non dẽm.vñ si dictum non concludit et rõ sic valz dictũ suũ vt i exẽplo pmisso Dz ꝑ non valet.exẽplũ si dicat testis vex ẽ ꝙ tici⁹ mutuauit.x.scio.interrogat⁹ quõ scit:rñdit ꝙ audiuit.dẽm suum nõ valet ista sunt verba singularia Bal.in.l. cõuenticulam.C.de epis.z cle. Aduertendũ ẽ ꝙ dẽm testis dz ꝓcludere ncario vt in.l.nõ hoc.C. vñ cog.qđ intelligiť fm Bar. ncario vel ꝑsumptiue vel ex ꝑsumptione iuris.ita nõ. in.l.i.ff.si.cer.pet.vñ si ꝓducať testis sup pauptate vel diuitijs et testis dicat talẽ eẽ paupem vel diuitem et interrogatus de rõne rñdit hoc se scire ꝙ sum⁹ vicini. valz dictũ suũ qđ ꝓcludit ꝑsumptiue ex iuris ꝑsũptione fm Bar.vbi.s. Itẽ Bal.in.l.ij.C.qñ fis. vel ꝑua. Idẽ q̃z tenz Ang.in.auẽ.de heredi.et fal.col.i.ꝑsumiť eĩ vicinus scire facta vicini sui et ei⁹ conditionẽ vt in.l.si vicinis.C.de nup.z in.l.filium.ff.q̃ sunt sui vel alie.iurĩ. Et si dicať testis debz deponere de his q̃ ꝑcepit ꝑ sensũ corpis vt in.l.testimoniũ.C.de.testi.z in.l.qui testõ.§.fi.ff. de testa.in ꝓposito ãt non deponunt ꝑ sensuz corpisk⁹ ꝙ satis ẽ ꝙ testis deponat tale quid ꝑ qđ ꝓuenitur ad sensum corpis.ex ꝑsumptionib⁹ iurĩ. ita dicẽ Bar.in.l.i.ff.si cer.pe.mõ sic ẽ ꝙ si testis reddat rõnẽ sui dẽi in hũc modũ videlz sum vicin⁹ Itẽ ꝑsumiť istũ vicinũ scire debere factũ sui vicini vl̃ ꝓditionẽ ꝑ sensuz corpis videlz ꝑ sensum visus et ꝑ cõuersationez Ulteri⁹ ẽ aduertẽdũ ex ꝑte testis ꝓducti ne ipi sint singulaẽ ꝙ testes singulares nullã faciũt fidẽ.vt in.l.iureinrĩ.C.de testi.z in.c.cãz.s.de testi. Jõ nullam fidem faciũt testes singulares ꝙ nec etiam faciũt semplenã ꝓbationem et nec etiam pñt deferre iuramẽtum in supplementum ꝓbatiõis ei ꝙ hz testes singulares istud ẽ dictũ singulare Bal.in.l.de quib⁹.ff.de legi. Sit ergo caut⁹ volẽs ꝓducere testes vt eos anteq̃ ꝓducat i iudiciũ loquatur et si viderit illos in suo sermone singulares nõ ꝓducat nisi vnũ ꝙ tũc vn⁹ sol⁹ testis facit semplenã ꝓbationẽ.vt i.c.fi.de succes.ab intes.z vult gl.in.l.admonẽdi.ff.de iureiurĩ.z i.l.i bõe fidei.C.de re.cre.et poterit i supplemẽtũ deferri iuramẽtũ qđ nõ poset si eẽnt ꝓducti plures et singulares vt.s.nec miremi i eo ꝙ dico ꝓtẽ debẽ alloqui testes añq̃ eos ꝓducat ꝙ hoc ẽ ꝑmissum volẽti ꝓducẽ testẽ vt eũ instruat ad deponẽdũ dictũ suũ et deponãt eũ cõgrua rõne ita ꝙ uz et deponãt eũ cõgrua rõne ita ꝙ ꝓcludat dẽm suũ.nõ ãt ẽ ꝑmissũ vt instruat eos vt sic dicant.ista est nõ.doctrina Bal.in.l.data opa.C.q̃ accu.ñ poss. Et geneãliť vt scias q̃s dicať testis singularis dicite ꝙ vbicũq̃ dicta testiũ ex diuersitate factoz sepationẽ recipiunt isti testes dicunť singulaẽs ita dicẽ Bal.singulariť i.l.i.C.si vn⁹ ex plurib⁹ et sunt originaliť dẽz Bal. in.l.ij.§.si dubiteť.ff.quẽad.testa.apiñť.et melioz eẽ tex.q̃ sit alibi ẽi.d.l. ij.C.si vn⁹ ex plurib⁹.q̃ testes pñt redargui singulares in oib⁹.x. ꝑntis.s. rõne sbne q̃litatis quãtitatis et sic de singulis alijs Exẽplũ i ꝑnto sbñe vn⁹ testis dicẽ ꝙ mutuauit.x.ticio. ali⁹ dicẽ ꝙ mutuauit ꝓcuratoꝛ sey. Exm i ꝑnto q̃litatl. vn⁹ testis dicit ꝙ vẽdidit seyo.x.brentas vini albi.ali⁹ dicẽ ꝙ titi⁹ vẽdidit.x.brentas vini rubei Exẽplũ rõne q̃ntitatis vn⁹ testis dicit ꝙ tici⁹ mutuauit.x.florenos ali⁹ dicẽ ꝙ mutuauit.xxx.florenos seyo.exm i ꝑnto loci.ꝙ vn⁹ testis dicẽ ꝙ mutuauit

terra creme. ali⁹ dic̄ imo i ẽra laudet sic de singul'. ex^m in p̄nto tp̄is qñ vn⁹ testis dic̄ q̄ mutuauit. x. seyo de mēse maij. ali⁹ dic̄ q̄ fuit de mēse septēbris. isti testes dicunt singulares et nō p̄ bant ꝛ sic p̄t p̄ alia p̄nta discurri. ꝛ i/ sta ē doctrina Bal. i. d. l. de q̄b⁹. ff. de le gi. ꝛ i. d. l. iureiurādi. C. d testi. Ad uerte tñ q̄ si testes nō concordāt in cāis scie nō tñ sunt singlares si pure cōcordāt in dēo Ecce vn⁹ testis dic̄ q̄ titi⁹ possedit talē fundū p. x. ānos interrogat⁹ quō scit rñdit q̄ vidit eum percipe de fructibus fem et vini. ali⁹ dicit titium possedisse p. x. ānos. Et interrogat⁹ quō scit ꝛ̄ndet q̄ vidit ei rñ dē p colonos fruct⁹ bladi Silic vn⁹ testis dic̄ q̄ tle castr hz merū impiuz Interrogatus quō scit. rñdet q̄ vidit dictuz officialē isti⁹ loci vnū i eo loco decapitare. alius dicit q̄ scit q̄ vidit vnū suspendē Istud ē nōbile dictum Inno. in. c. q̄liter et qñ. cl. ij. j. de accu. debent ei testes deponē ad eiusdē rei finē p aduersa verba fm Ol. de q̄ ē te xt⁹ in. l. sniam. C. d pe. vñ testes q̄ de ponūt p eadē verba p̄sumunt subor dinati. vt in. l. iij. ff. ff. d testi. Circa istam testiū singularitatē vnū nota bile verbū nō ē omittē dū q̄ si testes p̄nt adunari ex congrua verboz in/ ꝑpretatiōe nunq̄z sunt singulares im mo p̄sumunt pcordes sec⁹ si aliq̄ ex/ ēnseca fieret suppletio p pcordādo di cos testes q̄ hec fieri ñ p̄nt ita tenz singulariꝝ. Bal. i. l. de quib⁹. ff. de legi. Et p hoc habes dr̄iam nōbilē vtruz testes reducāt ad cōcordiā qñ sūt p/ rij an qñ sunt diuersi. Et dicunt di/ uersi q̄ priori casu nulla faciunt fidez si euitāt pluriū. vt i. c. cū tu. j. de testi. posteriori ꝛo cāu faciūt plenā p̄bati onē fm q̄ sētit Bal. vbi. s. Scie de betis tñ q̄ q̄libz testis ē singularis i cā p̄ria et imediata sui dicti ḃ mō q̄ q̄libz testis q̄ deponit aliq̄ acta. puta q̄ titi⁹ mutuauit. x. seyo interrogat⁹ vn⁹ testis quō scit rñdit q̄ vidi. ali⁹ interrogat⁹ etiā rñdet q̄ vidi. ecce q̄ q̄libz testis ē singularis in cā p̄ria et imediata dicti sui ꝛ quilibz testis cer tificat de ꝑprio visu nō de visu ꝑso/ tñ sui et tñ singularitas talis nō hz vitiare dictū testis vt heri dixi ple/ ne et hec pcedūt si testis deponit su p affirmatiua Idē si deponit sr̄ nega tiua Ecce ps vult p̄bare instr̄m de fal so ꝛ p̄ducit testes descptos i instro et interrogat de contentis in instro de quib⁹ testis dicit se nunq̄z interfuisse tali actui. certe instr̄m ē reprobatum hz vn⁹ testis ñ attestet de abūtia alte rius. ista ē nōbilis doctrina Bar. i. l. si dubitet. ff. quē ad. testa. aplantur Quero iuꝛ p̄missa ō vna. q. interrogat testis sup nūeratiōe ō p̄ōit pecuniam fuisse nūeratā in p̄ntia ip̄i⁹ testi. interro gat q̄b⁹ p̄ntib⁹. rñt ipo iohe ꝛ martio ꝛc. p⁹ea interrogat iohes ꝛ martin⁹ an isti viderī nūeraē dictā pecuniā ꝛ rñ dēt q̄ ñ. q̄rit nūq̄d valeat dēm testi. q̄ dic̄ Jo. ꝛ Martin⁹ fuisse p̄ntes ꝛ vr̄ q̄ ñ. q̄ ip̄i de q̄b⁹ testificat⁹ ē ipe testi. di/ cūt se ñ vidisse nūerare. q̄ si ñ viderī dictā pecuniā nūerare nō erāt p̄ntes In p̄riū tñ debmiat Jo. and. viz q̄ ta le testionū valeat et teneat. stāt ista sil' q̄ qs fuēat p̄ns ꝛ tñ ñ videēt nūe/ rare. forte diuertēat aīm ad alia vl' lo q̄bar cū alio. cādē sen. tz bar. i. l. i. ff. ō aucto. tut. Sz q̄d i p̄missо cāu si te sti. i itrogatiōe dic̄ q̄ pecūia fuit nūe rata p̄nte Jo. ꝛ martio. tñ Jo. ꝛ Bar. itrogati dicūt se ñ fuisse p̄ntes. bal. i. l. iureiurl. C. de testi. fort hāc q̄onē ꝛ se pe accidit maxie i cāis crīnalib⁹ ꝛ dic̄ p⁹ q̄ si ē tale q̄d q̄ posset adoptari p sētia corpali ꝛ mētali tē valebit dēm testis primi. q̄ q̄. s. dictum ē testē di centem falsum debere puniri de falso

limitat Ang. vez in auẽ de testi. si tes/
stis dicat falsum per maliciam vel sit
sibi contrarius per astutiaz et dolosi
tatem vbi ãt testis deponit falsum p
errorem vel casum fortuitum tunc ñ
pt puniri. z ẽ rõ q ad hoc vt quis di/
catur cõmittere falsum requirit do/
lus al' non dr committere falsum vt
possit puniri. casus ẽ in. l. nec exẽplũ.
. C. de fal. Item habem⁹ q quis non
pt puniri de falso: dato q qs etiã fal/
sum cõmisit dolose si ex falsitate ne/
mo ledit. glo. ẽ sing. in. l. damus. C. de
fal. quam ibi sequit Bal. eam nõtan/
do plus dixit Spe. ĩ ti. de notorio ẽti
mine in §. decio ver. fi. q si testis ĩt
rogat vtrum ticius percussit Seyuz
et rñdet se nescire si p⁹ modũ ĩ articu
lo de voce et fama respõdeat contẽ/
ta in articulo eẽ vera q p hoc testis
nõ ẽ sibi contrari⁹ cuz illud possit eẽ.
videlz q nesciat veritatẽ illius pcus/
sionis z tñ sciat famam eẽ de ꝟ cũ for
te fama sit de falso. Idez tz Bar. in. l.
ỽ minore. ff. ỽ q̃ oni C Quero ꝓñr q̃t
testes requirunt ad quencunq; actũ
pbandũ. Breuit rñdeo q regula est
q duo sufficiũt vt in. l. vbi numerus
. ff. de testi. et in. c. oĩm negocio §. de te
sti. fallit vbi expresse requirit in iure
certus numerus repositus in actu ali
quo: veluti ẽ in testõ vbi septẽ requi
runt. l. hac consultissima. C. qui testa.
fa. pos. vt etiam in codicillis et in do/
natione cã mortis q̃nq;. l. fi. C. de co/
dicil. z sic ỽ singulis q̃ videri lz per
discursum longũ Et sic cũ duo testes
faciunt plenam pbationẽ. vnus fac
semiplenã. vt nõ. in. l. admonẽdi. ff. de
iureiur. et nõ gl. in. l. in bone fidei. C.
de re. cre. et idẽ si cã sit crimalis fm p
fatos doc. z ẽ ꝑis snia. Cã ãt magna
dr fm qualitatẽ facti et cõditionẽ p/
sone vna cã erit magna inẽ duos pau
peres q̃ tñ censet parua inter duos
diuites. fm cy. in. ỽ. l. in bone fidei. et
Ang. in. l. sed si suscepit eo. in §. liber/
ti. et ibi gl. de iudi. q iuramẽtũ deferẽ
scienti melius veritatẽ z si vterq; tã
actor q reus piter sciant veritatẽ de
ferẽ legalior honestior ceteris pari/
b⁹ deferẽ actori q̃ pro se introduxit se/
miplenã pbationẽ fm doc. in locis p
al. vbi ãt p actorẽ non eẽt introducta
semiplena pbatio lz sola suspecta eẽt
p eo p̃ reũ tunc ad tale iuramentum
non deuenit sed deferẽ iuramẽtũ reo
ad sui purgationẽ et ita ĩtelligit text.
in. c. fi. de iureiur. §. et ẽ text. in. l. fi. ĩ §.
licentia. C. ỽ iure delibe. cũ aliis mul
tis iurib⁹ Attendite tñ q vbi ỽ nã
actus q p eius forma cert⁹ numer⁹
testiũ requirat veluti in testõ in quo
p cuius forma requirũt septẽ testes
rogati etiãsi interuenerit pauciores
puta sex ita q non deficit nisi vnus
non pt deferri ĩ supplementũ iuramẽ
tum ita dicit singulariter Bal. in. l. §.
. C. de bo. pos. fm tabul. et ẽ rõ q cuz
certus nũer⁹ p forma habeat lz defic
vnus testis non ẽ numer⁹ determina
t⁹ et sic vitiata ẽ fõr Itẽ ĩ cãu pmisso
videlz in testõ et ĩ sili⁹ testes dñt ro
gari a ptib⁹. vñ iurãs ĩ supplemẽtũ q
idẽ pt rogari vel ñ pt rogaẽ seqz cũ
idẽ sit testis et eadẽ sit ps Itẽ ⁹ tale
iuramẽtũ ĩ supplemẽtũ pbationis ñ pt de
ferri q̃ ad legitimationẽ psone. ita dicẽ
sing. Ang. in. l. ñ solũ §. q̃ alieno. ff. ỽ p
cur. vñ si ego dico me pcuratorẽ ti/
cij z hoc pbo p vnũ testẽ ñ potẽt mi
hi deferri iuramẽtũ ĩ supplemẽtũ qz ẽ
mẽti tenẽdũ Aduertat tñ iudex ne ta
le iuramẽtũ deferat si ñ ẽ peritũ a pte
oz ei vt ps sibi deferri petat iuramẽtũ
nec iudex vltro debet se ferre ad de/
ferendum tale iuramentum. vt in. l.
iij §. hec ãt. ff. de dam. infec. z poterit
ps petere sibi deferri tale iuramẽtuz
vsq; ad conclusionem in cã. p⁹ ãt mi

nime.et iudex non tenetur deferre iu
ramentum .s.qñ ē petitum.concurrē
tibus omnib⁹ de quib⁹.s. Etsi nō de
ferat poterit appellari qđ teneaf de/
ferre.ꝓbat tex.ī.l.i bone fidei.in ver
bo oz. C.de re.cred.que oīa tractat
pulcerrime Bar.in.l.admonēdi.s.pal
leg. Quero vlteri⁹ nunqđ testis de
bz ēe rogat⁹ ad hoc vt faciat fidē.R⁹
q nō vt in.l.ad fidem.ff.de tes. fallit
in quattuor casib⁹.s.in testō solutiōe
debiti cuius obligatio preceſſerat in
ſeptis et in confeſſione creditoris ꝓ/
fitentis ſe recepiſſe tale debitum Itē
in repudio in testō requirunf ſeptez
testes rogati.vt in.l.hac cōsultiſſima
in.prin. C.de test. In ſolutione autē
debiti qđ preceſſerat vel in ꝓfeſſione
debitoris abñtis ſibi ſolutum tale de
bitum requirunf quinq rogati.vt in
auc.rogati. C.de testi.in repudio añt
ſeptem rogati.vt in.l nullum.ff.de re
pud. Extra hos quattuor caſus non
requirunf testes rogati.vt ī.d.l.ad fi;
dem ibi gl.ponit hos caſus. Queri
tur in caſu ī quo requirunf testes ro
gati nunquid preſumunf rogati niſi
dicaf verbi gra dicit notarius actum
tali die talibus testibus pñtib⁹ ꝛc. et
non dicit rogatis:nunquid preſumū/
tur rogati. In hoc articlo fuerūt va
rie opi.ꝑtrie ꝓma ē q niſi adijciaf ꝙ/
bum rogatus.hanc ſniam tenz Ioy.et
Bar.in.l.ſcienduz.ff.de verb.ob. Et/
andem tz Cy.in.l.hac conſultiſſima.
prealle. Idez quoq tz Alber.de roſa
in auc.rogati.s.alle.q q testis ſit ro
gatus ēvna ſolennitas extrinſeca que
non ꝓſumif.vt in.l.quecūq ff.ſi a pu
pillo .ff.de publi.tñ ſi ī inſtro appare
at testes fuiſſe vocatos.q dicaf ī iſtro
pñtib⁹ talib⁹ adhibitis et vocatis.tē
ꝓſumunf rogati.q oīm testium duo
ſunt genera q quidam ſunt fortuitu.t
quidam rogati.vt in.l.ad liō.comun
ēta auc rogati.s.allega.ſz tales testes
vocati non poſſunt dici fortuiti.eēnt
ergo rogati. Idez dicit Alber.in auc
rogati.s.alle.fuiſſe determinatum et
practicatum Diuerſum nanq ē ī ta/
bellione.vt in.d.l.ſcienduz.t Alber.
in.d.auc.rogati.qui preſumif rogat⁹
etiāſi ñ aſſit verbuz rogatus.t ē ratio
q notari⁹ non pōt conficere aliquod
inſtrm niſi ſit rogatus vt in.§.nos āt
in auten.de tabel.vnde ſi non ꝓſume
rem⁹ ipm rogatum preſumerem⁹ ipm
deliquiſſe.que coniectura non ē capi/
enda in dubio imo cum inducat deli/
ctuz ē obijcienda vt in.l.merito.ff.ꝓ
ſocio.cum nemo preſumaf īmemor ſa
lutis eterne ita vt velit deliquere vt
in.l.vltia. C.ad.l.iul.repetun. Ex
pone q testes noluerūt deponere di
ctū ſuū nunquid poſſunt compelliR⁹
q ſic q compelluf per iudicez ordi/
nariū non āt arbitz ſm Alber.ita no/
tantē in.l.ſi qñ. C.de testi.nullā enim
hz arbiter iuriſdictionem cui⁹ virtu/
te poſſz compellere testes ſz ſolum hz
notionē cē ſibi ꝓmiſſe vt in.l. ꝓtor. ī
ꝓn.ff.ꝺ re iudi. Sed nunc ḡro ꝓñr
qualiter coguf testes teſtificari R⁹ q
ꝓ iudicē eccīaſticū poteſt cogi ꝓ cen
ſurā eccīaſticā.ꝓ iudicē āt ſeculare ꝓ/
pelluf vt in.l.iij.§.adhibē.ff.ꝺ tabul.
exhibe.dico cogenf mulctā iudicē do
testib⁹.vt in.l.i.§.qd.ff.ꝺ ven.īſpi.vel
pignorib⁹ captis coerceanf ad ſtar tu
toris ſatiſdare nolētis vt ī.§.ſciēdum
inſti.de ſatiſd.tuto.hec ē ſnīa ꝓis doc.
nr̄oz.ſ. Bar.bal. Cy.t Alber. Ang.t
ceteoz.vt in.l.ſi qñ .s.alle.nec potue
rūt testes qui noluerunt teſtificari ꝓ/
pelli ꝓ detētionē in carcerem ita q ī
carcerenf.ita dicit tex.ad lram.in.l. ſi
qñ palle.in lra ibi.nō īcarcerari cuſto
dia detrudi.iō ēē Alber.ī.d.l. ꝛ dargu
it ēē q̄ſdā ipēitos aſſeſſores īcarcerā
tes testes nolentes teſtificari q male

faciunt. solent nanq; statuta hodie p uidere ꝯ testes testificari, nolẽtes vt compellantur realiter et ꝓsonaliṫ vñ virtute dicti statuti ꝑñt ĩcarcerari tamen electo vno remedio compellẽdi dictos testes. puta q; compellitur realiter testis pignore capiẽdo si tale remedium ẽ sufficiens et plene succurrit non tñ recurri põt ad aliud puta ad incarcerationem que permittitur ex forma statuti ita intelligit Ang. gl. in. l. qui restituere. ff. de rei vendi. Si ãt vnum remedium nõ plene succurrit tunc ꝑt ad aliud recurri. ſm Ang. in. d. l. qui restituere. et iõ cogitur testis testificari etiam si eẽt viator trãsiens per ciuitatẽ ad alium locum potest per iudicem cõpelli testificari ſm Alber. qui ita tenet in. l. si qñ. ꝑalleg. qõ etiam tenet Goleothos ĩ sua margareta Attende tamen q; ꝓdicta recipiunt fallẽtias. nam sunt aliq; ꝓsone priuilegiate que nõ possunt ꝓpelli testificari veluti attinẽs vsq; ad septimum gradum. gl. ẽ singularis. in. l. si femina. C. ad turpillia. quam glo. ibi sequit Ang. Idem tz Jo. õ Imo. in. c. dilectoz. j. de testi. cogen. Itẽ affines socius et ceteri de quib⁹ ĩ. l. lege iulia. ff. de testi. he enim ꝓsone non coguñ testificari nisi velint ꝓsone tamq; non admittuntur ad testimonia ob reuerentiam eoz contra quem ꝓducuñ non admittũtur ad testimoniuz etiamsi velint velut filius cõtra parentes libertus contra patronũ. ar. ĩ. l. quos prohibz. ff. de postu. z in. l. aduersus. als incipit libertoz. C. de testi. ita tenet Joh. de Imo. in. d. c. dilectoz. ñ. et ceteri doc. in. l. parẽtes. C. de testi. he tñ persone compelluñ testificari si aliter veritas haberi non ꝑt ſm Gui. de suza. in. d. l. iul'. ſm Anton. de but. et Jo. de Imo. in. d. c. dilectoruz. rõ est ne veritas occulteẽ que occultatio inducit peccatuz mortale Et nõ q; inter istas ꝑsonas ꝓuilegiatas sunt etiam clerici qui non ꝑñt cõpelli testificari nec coram iudice seculari nec coã iudice eccliastico nisi veritas al' haberi non possit. glo. est in. c. sup eo ĵ. de testi. cogen. alia gl. ẽ in. c. statuẽ dũ. ij. questiõe vi. hanc sẽtenz Hosti. in sũma. ff. õ testi. ĵ. eãdẽ ẽ secutus Jo. de Imo. in. d. c. dilectoz Oz mõ stat difficultas q̃s debebit probare non posse aliter hẽ veritatẽ. debebit ne ꝓbaẽ ꝓducẽs testes a liter non haberi veritatem an aduersarius seu testis qui ẽ producend⁹ debebit probare aliter posse habere veritatem Anto. de but. z Dama. in. d. c. dilectorum. quos sequitur ibidez Jo. de Imo. concludunt producentem testes probare debere veritatem aliter haberi non posse quãdo vna persona ex istis ꝓuilegiatis petitur debere cõpelli. Et ratio quia iste ꝓsone habent ius fundatum ꝓ se et intentionẽ sua fundatam a iure q; debeat tales ꝓsonas nõ posse cõpellẽ si mõ ꝓducẽs testes dicat aliṫ veritatem hẽi nõ posse hoc oz ꝓbare ipe q; illud ẽ fũdamentuz sue intẽtionis sup q̃ se fundat oz ꝓbare q; negatia ꝓposita ꝑ suo fũdamẽto irrẽtiõis sp oz ꝓbari. p. ꝓponẽtes ita dicũt doc. sin. in. c. sup his ĵ. õ accu. Et idẽ Bar. ĩ. l. ĩ h̃ iure. ff. de ꝓb. obl. et tex. ĩ. l. qd g̃. ff. ex qui. cau. maio. In cã crimiali an pñt testes cõpelli fuerit circa hoc octo opi. de quib⁹ plene i. c. dilectoz. palle. vbi recitaṫ vna distinctio Jo. cal. lõgissima quã refert Jo. õ Imo. in. d. c. dilectoz. in fi. ideo i hoc pl⁹ nõ insisto Quero vltẽi⁹ nũq̃d testes pñt quãdocunq; ꝓduci. hec qo ꝑt intelligi dupliciter. ꝓmo qñ pñt ꝓduci testes incipi. Secũdo vsq; ad quẽ ti testes ꝓduci z an ſt aliq; ẽminũ pñt ꝓduci testes z an ſt aliq; testimuni excluſiui productionis testium.

Circa primū sit regula Testes añ lit. cōtest. nō pñt ꝓduci ꝫ pñt bñ p⁹. Ḥ ē sñīa ꝑ oīm doc. Bar. in. l. ō etate. ff. de mino. Jo. and. Jnnocen. ⁊ Anto. de but. et Jo. de Imo. in. c. qñ freq̄nt. §. vt lite non contest. et ē rō q̄ testes ñ ꝓducūtur ad finem instruēdi iudicem. ꝫ ad finem faciē di fidē iudici de ductis in iudiciū ꝫ ī iudiciū nō deducit res deducta nisi post litē contest. vt in. l. non ꝑt videri. et ī. l. solem⁹ ī ꝑn ci. ff. de iudi. et impossibile ē facē fidē iudici de re anteq̄ sit deducta ī iudicium q̄ oz q̄ assit res de qua hz cognoscere iudex. Hec regula fallit qñ testes ꝓducunt ad ꝑpetuā rei memoriam. q̄ tunc pñt ꝓduci ad litē contest. ꝫ q̄ dicā ꝑ.ō sūt faciēda duo mēbra vnum ex pte actoris aliud ex pte rei.

Quero itaq̄ ex pte actoꝝ vtrū actor possit ꝓducere testes ad eternaz rei memoriam añ litez contl. Circa Ḥ facio duas regulas. ꝑma sit affirmatiua. s. q̄ actor añ litem cōtl. pōt ꝓducē testes qñ timet de eoꝝ morte vel de eoꝝ abñtia ſbitanea et in ei⁹ ptāte ñ ē agendi. hāc regulā pōit Jnno. in. c. significauit. de test. et Ang. in antenti. de test. ff.

Ex hac regula sequit q̄ si ñ timeret de morte testiū vel de eoꝝ abñtia. q̄ actor nō ꝑt ꝓducere testes añ litē contl.

Secūdo sequit ex hac regula q̄ etiā si timeat de morte testium actor ꝑt ꝓducere testes añ lit. ptl. q̄ non ē in eius ptāte agēdi cū sit debitum in diē. vel sub ꝯditiōe nō ꝑt agere añ diē vel ꝯditiōis cuētuz vt in. l. i. in. fi. ff. qñ dies. vsufruc. leg. ced.

Tertio sequit ex hac regula q̄ si pē det ex arbitrio altēi⁹ an actor agat q̄ actor poterit testes ꝓducē añ litl. contest. ita tenz Ang. in. d. ff.

Secūda regula negatīa sit ista. actor non ꝑt ꝓducere testes añ litē contl. ad eternam rei memoriā si ē reus pñs et si timet de morte testiū

Hec regula fallit si reus comparuerat et opponit exceptionem q̄ impediat lit. contest. nam tunc ꝑt ꝓducē actor testes ad ꝑpetuaz rei memoriā q̄ cum talis exceptio rei inducit meram litl. contest. ꝓinde ē ac si actor non hēret ptātē agendi quo casu reincidim⁹ in ꝑmā regulaz affirmatiuā.

Secundo fallit vt dicebam. s. qñ ageret ex pte actoris dependet ex alieno arbitrio nam tunc pñt ꝓduci testes etiā añ litem contest. Hec sūt ex pte actoris.

Ex pte āt rei vtz reus possit testes ꝓducere añ litē contest. facite duas regulas. ꝑma sit affirmatiua. vbi reo competit exceptio q̄ non hz vim actionis vt ē ꝓpria nā omniū exceptionū ſp añ lit. contest. etiam si ñ timeat de morte testiū ꝑt eos ꝓducē. iste ē tex. in. c. significauit. ⁊ c. abbate. de testi. rō ē q̄ non ē in ptāte rei q̄ cōueniat vt in. l. pure. ff. de doli. except. et Ḥ ibi tz Ange. in. d. ff. vbi etiā determīat id qđ. s. dixi. ex pte rei potuerūt publicari dicta testiū etiaz añ litem contest. et ita dicit seruari communiter alle. Jnno. ita tenentem ī. c. significauit. s. alle. secus dicit Ang. in. d. ff. q̄ testes producunt̄ p actorez añ lit. cōtest. q̄ nō publicabūt̄ imo res seruat publicatio testiū ꝑpetuam añ pclusionē in cā ꝓuideat si recepti forent lit. ꝓtest. ita nō. Bar. in. l. iiij. ī. ff. ꝑ. tor. ff. de dam. infec. vbi tradidit istam mām testium examinādoꝝ ante lit. cōtest. ad eternam rei memoriam: ꝫ non ita plene et ita clare Et ſm Jnno. publicatio testiū talium fiet hoc modo: quia citabitur aduersa pars ad videndum fieri publicationem et siue venerit siue non fiet publicatio hoc modo quia iudex interloquitur fidem adhibendam esse talibus testibus. Et postea notarius potest dare copiaz partibus. ita tenz Jnno. in. c. significauit

et Ang. in. d. ℣. fi. tales tñ testes nõ p̃ iudicabunt alie p̃sone nisi illis p̃ntibus contra quos sunt recepti ꝛm p̃fatos doc. vbi. ℣. et nimiꝝ q alia p̃sona non ẽ citata ad videndũ iurare testes tales ergo. ¶ Attendẽdũ tamen ẽ q̃ lz dicta testium producta p actorez nõ sunt publicanda añ litl. contl. p̃nt tñ vtraq; pte cõsentiẽte publicari ꝑm Inno. in. d. c. significauit. ¶ Secũda regula ex pte rei sit negatiꝝ talis reus cui competit exceptio p modum actionis non p̃t p̃ducere testes añ litẽ cõtl. ad eternã rei memoriã vt in actore dicim⁹ veluti in acceptione non numerate pecunie. rõ huiꝰ regule ẽ in promptis q̃ q̃n reo competit exceptio per modũ actiõis ĩ ptãte sua ẽ q̃n eã opponit vt in auten. hãc q̃relaz. C. de non nu. pe. ¶ Circa p̃dca q̃ro q̃n p̃ducunt̃ testes ad ꝑpetuã rei memoriã ãte litl. contl. nũquid aduersarius debeat p̃sonaliꝫ vel ad domũ citari. Dy. in. l. iij. ℣. q̃ absens. ff. ꝺ damn. infec. ꝛz q̃ citet̃ p̃sonaliꝫ. ꝛ Cy in. auẽ si dicat̃. C. de testi. ꝛz q̃ citet̃ p̃sonaliter. Jo. and. ãt in quadã disputatiõe ꝛz contrariũ. hec ei⁹ opi. ꝓbat̃ directe ad lr̃am in. c. q̃n frequẽt in prin. vt lite non contl. Bar. aũt in. l. iiij. ℣. pretor. ℣. alle. facit vnã suã distictionẽ distinguẽdo q̃ ei⁹ distinctio mihi non placet iõ eã referre nõ curo Jõ Ange. in. d. ℣. placuit sñia Inno. optie loquẽtis q̃ voluit ptẽ aduersã p̃sonaliꝫ citari debẽ ꝛ h̃ p tex. in. d. ℣. fi. in v̈bo mõitũ. ꝛ hoc verꝫ �means eũ nisi oportẽt citari p̃sonaliter vbi incurreret̃ maximũ p̃iudiciũ ꝛ tunc sufficiat citari ad domum. ita dicit Innoc. in. c. fi. licet. hec opi. placet Ang. et dicit eẽ equã ĩ. d. ℣. fi. ꝛ iõ si aduersa ps ñ eẽt ĩ ciuitate ꝛz eẽt ad villã deberet citari p̃sonaliter q̃ hoc non ẽ magnum p̃iudiciũ Bi. ãt aduersa ps eẽt venecijs ad lõginquas ptes ita q̃ eius spectatio eẽt dubiosa tunc sufficẽt citari ad domum solite habitatiõis. ¶ Vnũ non omitto qd̃ dicit Ang. multum elegan ter sequens Inno. et Jo. and. in. d. c. q̃n frequen. vt lit. non cõtest. q̃ ĩ causis summariis matrimonialib⁹ ꝛ spñalibus veluti ẽ absolutio a iuramẽto qd̃ quis interposuit de non repetẽdo vsuras p̃nt p̃duci testes añ litẽ cõtl. q̃ in istis non requirit̃ litl. contl. Jdẽ ẽ in exceptiõe emergente añ litẽ contesta. q̃ super illis poterunt p̃duci testes q̃ sup illis nõ contestat̃ lis Jdẽ tenz Ang. in. d. ℣. idem albert⁹ in. d. auten Ang. in. d. ℣. idem albert⁹ in. d. auten. si dicat̃. idez. Bar. in. l. de etate. ff. de mino. et iõ si altera ps opponit p̃ iudicem q̃ non ẽ iudex cõpetens sit per ista exceptione p̃nt p̃duci testes. vel si altera pars opponit cõtra altera añ litẽ contes. q̃ non p̃t stare in iudicio q̃ infamis vel q̃ minor. sup tali⁹ exceptionib⁹ p̃nt p̃ducere testes ante litẽ contes. ¶ Also de vno termiõ excludẽte probationes testium videlz termin⁹ precedens litem contes. nunc restat videre de illis alijs terminis testium p̃ducendoꝝ excluſiuis et inter alios quattuor inuenio oportunos et frequẽtatos quotidie ex q̃bus excludant̃ testiuz productiones. primus est didicisse testium testificata. Secundus est publicatio testium. Tertius ẽ numerus productionum. ¶ Quartus ẽ in causa conclusio. ¶ Circa primum quero quando quis dicitur didicisse testificatak⁹ q̃ quis dicitur didicisse testificata quando habuit penes se librum attestationum et legit illum et diligenter ẽ percunctatus vel per alium sibi legi fecit vt si ab aduersario suo recepit attestationũ informationẽ. idẽ si diligenter ĩtellexerit vel p̃spexerit p̃curator vocatus⁹. hec p̃bantur ad lr̃am in. ℣.

q̄ vero in auten. de testi. ¶ Exā seq̄ quēk q̄ si quis perfunctorie vel curiosie discurrisz p libz attestationum nō dicere ē didiciſſe testificata niſi diligenē fuisz pcunctatus et illas ītellexerit fm Ang. in. d. ℣. q̄ vero. et sic omnes doc. pcludunt p. ℣. q̄ vero. p̄alle. non admitti testes post q̄z ds dixerit testificata didiciſſe. ℔z huic snīe obstat tex. in. l. officiū. ff. de rei vend. vbi admittunē p̄bationes p⁹ q̄z actor suam intētionem monstrauerit. Similiter obstat eadem rōne. l. exceptionem. C. de p̄ba fm doc. post q̄z dicit quis testificata z etiam p⁹ publicationē testium admittiē p̄batio per instrumēta et sic loquiē. l. officiū. §. alleg. Rō ē q̄ null⁹ ē timor subornationis legis p̄ductiōe instrumētorum Ad. l. exceptionē: respondeē q̄ p⁹ publicationē attestationū sup intētiōe actoris et sic post q̄z didicit testificata p̄t reus p̄ducere testes sup sua exceptione. et ita tradit p̄ sua doctria Jo. and. ℣. de testi. quod ē intelligendū fm Ang. qñ intētio rei non ē directe p̄ intentionem actoris verbi gra actor p̄bet. x. ex causa mutui reus opponit exceptionē pacti de non petēdo exceptionē solutionis tunc poterit reus p̄ducē testes sup sua exceptione. vbi ā intētio rei eēt directe p̄tra intētionem actoris non p̄ōt te⁹ p̄ducere testes sup sua intentiōe directe contraria Exemplum actor petebat. x. ex cā mutui. reus oppōit exceptionē q̄ nū q̄z mutuauit publicatis attestatiōib⁹ actoris sup articulo q̄ mutuauit illa. x. et publicatis illis non audiē. re⁹ volēs p̄ducē testes sr̄ articlo suo vidz q̄ non mutuauit. ita concludit Ang. in. d. ℣. q̄ ℣o. non ē p̄mittēdus vnū q̄ si iudex examinator testiuz p̄ miserit examīare testes sup vno capitulo p̄rrecto dolo vel negligētia. q̄ etiam publicatis attestationib⁹ poterant testes p̄duci sup capl̄o omisso tex. ē in. c. p tuas. ℣. de testi. nec mirum q̄ sup capl̄o illo ñ dicunē publicate attestatiōes neq̄ didicita testificata. ¶ Preterea aliud ē aduertendū q̄ etiam post publicatas attestationes z p⁹ q̄z didicita sint testificata p̄t iudex ex officio suo compellere testē vt aliquid addat vel aliquid depōat aliud ad instātiam ār p̄tis hoc nō ℔z nisi ℔ solum vt reddat cām sui dicti. ista est gl. sing. in. d. ℣. q̄ ℣o. īmo pl⁹ fm alber. in. l. solū. C. de testi. Judex ex officio suo etiam p⁹ publicatas attestatiōes p̄t testes nō sufficienter examinatos retro examinare vt in. c. cum clamor. ℣. de testi. beneverum ē p⁹ q̄z testis dictum suū pfecerit spōte et de p se p̄t itez in continenti redirez deponere anteq̄z sit locut⁹ cū p̄te. fm Ang. ī. d. ℣. q̄ vero ¶ Et nō q̄ vbicunq̄z testis reddiē ad instātiam partis vel sponte de p se vel ex offō iudicis q̄ debz iterato iurare nec p̄mū iuramētū sufficit. ita singulariter dic̄ Inno. ℣. de testi. in. c. fraternitatis. hec oīa vera sī in eadem instātia ¶ Quero nunquid attestatiōes facte i vna instātia poterunt p̄duci iterato in alia instātia sup illis met capl̄is. vbi gra p̄promissū ē factū in arbitros. recepti sūt testes p̄tes recedunt a compromisso postea litigatur coram iudice. nunquid iterato possunt produci testes sup eisdem capitulis super quibus fuerunt recepti coraz arbitris. Dicite q̄ illa pars sup qua fuerunt producti si velit poterit desiderare adhuc vt testes deponāt. vt in. c. fi. de testi. Si autez nō velint tūc si tales fuerūt recepti z cor̄ iudice tūc ī qualibz alia instātia faciūt fidē. vt in. l. gesta. C. de re iudi. Si aūt isti testes recepti fuerunt coram arbitro vel arbitratore et p⁹ contra

quam ꝓducti sunt vellet eos adhuc examiare hoc fieri debebit si ãt nolit tunc si conuẽtum est inter partes vt steẽ illis attestationibus stãduz erit. Et si conuentum est vt non stetur tunc non stabitur Si ẽ conuentum vt testes sunt mortui: faciunt fidem als si viuunt erit in electione cui⁹ contra quẽ sunt ꝓducti vtz velit iterato examinari. si voluerit faciunt fidez. hoc ꝓbaẽ in. d. l. fi. C. de testi. hoc ꝓcedit quando ille instantie fuerunt ex eadem causa et inter easdẽ ꝑsonas Si autem ex diuersa causa et inẽ diuersas personas tunc non facerẽt fidem. hec ẽ doctrina Ang. in. d. ℣. q. ꝓvo. q ꝓbaẽ in. d. l. fi. Itẽ ꝑdca nõ ꝓcedunt in causa appellationis. ꝛz in causa appellationis dicite vt statim dicã cuius occasione ego quero nunquid in causa appellationis admittunẽ ꝓbationes sup capĩis antiquis cause principalis in qua fuerunt publicate attestationes Communis opi. legistarum tz q in cã appellationis sup eisdez capitulis antiquis vel omino p trarijs vel sup connexis possunt produci attestatiões nõ autẽ sup nouis nõ connexis q sunt imptinẽtia. hoc ꝓbaẽ q causa appellationis est causa diuersa a causa principali. vt nõ. in. l. ita demum. C. de ꝓcu. et ꝛz publicate sint attestatiões in principali non sũt publicate in causa appellatiõis Secũdo mouenẽ p tex. in. l. eos ℣. fi. C. d. appel. et p tex. ĩ. l. p hãc. C. de temp. ap. Canoniste autem tenent contrariam sniam videlz q in cã appellatiõis nõ admittunẽ testium productiones sup eisdez capitulis vel contrarijs omnino vel sup nouis connexis. ꝛz solum admittunẽ sup nouis dependẽtibus ab antiquis connexis. mouenẽ rõne inconuincibili cui non ꝓñt legiste respondere q ratio ꝓhibitionis ꝓductionis testium post publicationẽ attestationum est timor ꝓrogationis ita vendicat sibi locũ in causa ꝓrogationis appellationis sicut in causa principali ꝛz certum ẽ fm legistas q in omni causa ꝓncipali post publicationem attestationum non admittuntur testium ꝓductiones sup antiquis capitulis vel omnino contrarijs vel nouis diuersis sed solum sup nouis dependentibus ab antiquis ita volũt legiste p. l. ℣. allega. et etiam aliquid tetigit Bal. in. l. offim. ff. de rei vend: q dixit q p⁹ publicatas attestationes põt noua exceptio opponi et sic nouũ capitulum pertinens. et hoc ꝓbaẽ etiã in. c. fraternitatis. ℣. d. testi Secundo mouenẽ canoniste p tex. ad lfam in cle. testibus. de testi. vbi ẽ tex. q ĩ cã appellationis cum subsit timor ꝓrogationis non possũt ꝓduci testes sup per eisdem capitulis. vel omino ꝑ/ rijs per quaz cle. ego teneo opi. canonistaz Et dico etiã q ĩ foro seculari eoz opi. ẽ seruanda ea rõne q quoniensciunq; sup vno articulo ẽ opi. inẽ legistas debemus stare decisioni iuris canonici. vt determiat Inno. in. c. i. d. oper. no. nunci. ꝛ Raph in. l. ꝓscripti one. C. si contra ius vel vti. pu. Sed sic est q inter legistas ẽ opi. et ẽ communis snia canonistarum in contrarium vt. ℣. dixi. stabim⁹ ergo decisioni de testi. ℣. alle. que determinat fm opi. canonistarum et ita ẽ de iure nec aliter põt dici tamen opi. legistaz seruatur in foro seculari et canoñ. ĩ foro eccliastico Quero iuxta p̃missa nunquid ꝓduci testes sup nouis articulis quiẽ post publicationẽ attestationũ p̃ñt icludunẽ in antiquis. dicite aut nouiarticuli icludunẽ ĩ antiq̃s ex vi ꝓbationis et facti aut nec vi facti nec vi ꝓbationis Si vi facti et ꝓbationis tunc non possunt admitti ꝓbationes

Exemplū ꝓduxi testes sup̄er .x. annorum ꝓscriptōne talis de necessitate facti et probationis includit titulum nō eē ꝓbatum titulum et sunt testes publicati sup̄ ꝓscriptione nunc volo facere capitulū de titulo nunqd possum ꝓducere testes? certe nō ſm ang. qui ita nō in .d. ℣q vero ℣i āt vi facti et tunc bene admittunt Exemplū ꝓduco testes super mutuo mutuū ℣ facti nēcitate continet locum sed ℣ necessitate probationis non requiritur q in mutuo probet loc⁹ ℣i voluero articulum facere de loco potuero ꝓducere testes eodē mō sup nouis articulis non ītelligat sub antiq̄ de nēcitate facti nec probationis Exemplū quis capitulat de ꝓscriptione .xxx. annor que non requirit titulum volo p⁹ publicatam attestationem articulare de titulo possum. ista ē doctrina pulcerria Ang. ī. d. ℣q ℣o Quero vlteri⁹ nunqd p⁹ publicatas attestationes: possū redarguere testes ℣ falso. dic aut testes redarguunt ℣ falsis ꝓpter corruptionē pecunie tunc p̄nt. ita tenet Jo. and. in cle. testib⁹. ꝓ/alle. et Juno. in .c. ī cām. s. eo. et sequit̄ur Anto. de materell. et ē rō q sicut ſmōia venalis ē nulla vt in .l. venalis. C. qñ ꝓuo. non ē necess. ita et dictū testis corrupti ē nullius valoris mō nos hēmus regulā q vbi dictū testis ē nullū q eē publicat attestationib⁹ admittunt testes sup̄ eisdem capīis. ita dic̄ Jo. and. in cle. testib⁹. et gl. ī. d. .c. cām. ⁊ Bar. ī auc̄. at qui semel. C. ℣ ꝓbat. Et idez ſi publicatio testiū fuerit nulla puta q ps ñ fuit citata adpublicationē. ſm Bar. ī auc̄. at q semel. ⁊ Jo. de Imo. in .c. fraternitatis. tñ ī di cta publicatio fuēit nulla ſi ps didicerit testificata repellit̄ a ꝓductione testium nō ex capite publicatiōis ſz capitis q didicerit testificata ſm Bar. in .d. auc̄. at q semel. tñ vbi facta ē publicatio testium ꝓte inſcia ī citata vel inuita ꝓtestādo ius suū sibi saluū eē ꝓducendi testes. Et q nō vult attestationes addiſcere poterit ps testes ꝓducere non obstante publicatione testium ſm Jo. and. in. d. cle. testibus. et Bar. in. d. auc̄. et Jo. de Imo. in. d. .c. fraternitatis. Aut quis vult redarguere testes de falso q dixerunt falsū et tunc aut vult per indirectū et p̄ot. iste tex. ē in .c. ⁊ tenore ī. de testi. Aut ꝓ directum et tunc non p̄ot p regulā q ē. q publicatis attestationib⁹ non admittunt testes. ista ē distinctio Jo. and. in. d. cle. testib⁹. quā sequit̄ Ang. in. d. ℣q vero. Et dī quis redarguere testes de falso hoc modo ꝓ indirectū qñ actor dicit se mutuasse ticio. x. tali die deiñ ps aduersa ꝓduxit testes q dicant q illo die actor erat ī loco longiquo ita q non posset mutuare illo die in illo loco ī quo dicit. dī āt per directū qñ actor ꝓbauit de virginitate et reus vult ꝓbare de corruptione vel actor de sanitate et reus de infirmitate vel actor articulauit de p̄ñtia. reus de abñtia et ista sunt exēpla Jo. and. in. d. cle. de testib⁹. Quero ℣ secundo termino exclusiuo. an sola publicatio testium repellit a ꝓductione testiū In hoc fuerūt diuerse opi. gl. in. c. constitutus. el. ij. et in. c. fi. ī. de testi. tenet q non sed requirit̄ q dicerit testificata Bar autem in. d. auc̄. q semel. tenet q sola publicatio suffi/ciat. Ang. autem ī. d. ℣q vero. videt̄ inclinare cum glo. et Jo. de Imo. ī. d. .c. fraternitatis. et refert opi. Joh. de Imo. Anto. de but. qui querit ternā publicationem ad hoc vt repellatur quis a productiōe testium Jo. and r. in. cle. testib⁹ et. c. constitutus de testi: dicit q vbi ē facta publicatio ꝓte inſcia vel inuita et non cōsentiente idē

si absente ꝛz citata ita ꝙ non presumi
tur didicisse testificata pñt adhuc pro
duci testes nõ obstante publicatione
ꝛ ita Jo. and intelligit glo. in .d.c. cõ
stitutus Si autem è facta vtraq; pte
pñte et consentiente et tunc sola pu
blicatio sufficit et repellit quem a pro
ductione et ẽ tenenda in qua videt
ncliare Bar. in .d. aut. et Jo. de Imo.
in .d.c. fraternitatis. Et idem si pars
ẽ pñs publicationi et protestat ius si
bi saluum eẽ pducendi testes et non
consentiat publicationi imo dicit se
nolle dicere testificata pt adhuc te
stes producere. secus si cõsentiret pu
blicationi et faceret dictam ptestatio
nem ꝙ protestatio ẽ contraria iuri ꝛ
non relevat fm Jo. de Imo. in .c. frat
nitatis Si tñ p9 publicatiõem testiũ
attestationes essent deperdite adhuc
admittunt testium pductiones. iste ẽ
tex. in .c.fi. codẽ tit. ¶ Hic venio ad
tertium terminum. s. ad mãm pducti
onum Et quero primo q̃t dilationes
pñt dari ad productiones testium. de
istis dilationibus plene dixi .s. in mã
dilationum tñ quo ad ꝓpositum dici
te ꝙ prima secunda tertia dilatio dat
sine aliqua cause cognitione. quarta
vero non sine solennitate de qua i. d.
ℸ ꝙ vero .s. alle. et .c. vltra tertiam ℸ.
de test. non intelligo tamen de dilati
one in pñti mã put verbũ sonat ꝛz p
examinatione lz ꝙ trina examinatio
ꝓcedit sine aliqua cause cognitione. ꝛ
quarta seruata debita solẽnitate que
ẽ talis. s. ꝙ iurabit pducens testes nõ
p dolum vel machinationem velle fa
cere hãc pductionem testium Jtẽ ꝙ
non inspexerit neq; pcunctatus ẽ di
cta testiũ p se ꝓductoꝝ neq; p alium
didicit et poterit venire ꝙ vna dila
one data .x. diez fierent puta produxi
ĩ primis duobus diebus duos testes
et feci iurare ꝛ examinare Jtẽ ĩ alijs
duob9 diebus produxi duos alios ꝛ
feci .ĩ. Elapsis illis sex diebus et se
ptimo volo producere duos alios te
stes durãte dilatione data nõ audior
nisi seruata solennitate de qua .s. ser
uata audior. Et si dictos testes feci
ro examinare et sic facta fuerit quar
ta examinatio si in eadem dilatione
nondum finita volo ꝓducere alios
testes nullatenus possum audiri ꝛ hẽ
totum causatur ab examinatione te
stium et sic multiplicitas examinati
onũ excludit testium ꝓductiones nõ
ãt numer9 dilationum et hẽ ꝑt pñm
ptionem legis que presumit ꝙ ꝑ ter
multiplicitatem examinationum pro
ducẽs didicerit testificata. vnde si dã
dilatione. x. diez in primo die ꝓducas
quattuor testes et eos facis iurare. ꝛ
secunda die alios duos ꝓduxero q̃s
similiter fecero iurare In quarto ali
os ꝓduxero q̃s similiter fecero iurare
ñ obstãtibus quattuor ꝓductionib9
etiam audior et sic nõ numer9 pduc
tionum ꝛz examinationũ facit repe
li ¶ Attẽde tñ ꝙ si in pma dilatione
testium et examinatione viderit in
dex et cognouerit sufficiẽtem eẽ nu
merum testium: pductionem non de
bebit aliam concedere immo refrena
re debebit ꝙ ad iudicis officium spe
ctat refrenare multitudinem testiũ.
vt ĩ .c. significastiℸ de testi. Ita dicit
gl. nõ. in .c. ĩ causis ℸ de test ¶ Secũ
quartus terminus exclusiuus testiũ
ℸ. exclusio in cã Querit itaq; nunqd
p9 conclusionẽ in cã admittat ꝓbatio.
ꝙ cui9 intelligẽtia pmitto qñ dicatur
pclusuꝝ eẽ ĩ cã Et breuit cõclusuꝝ eẽ
in cã dr qñ renũciatũ ẽ allegationib9
facti et iuris. ita dicẽ gl. in ℸ ꝙ vero. ĩ
verbo concluserũt Et idem Ang. et
Jnno. in .c. pastoralis. s. d cã pos. ꝛ ꝙ
pri. hoc viso rñdeo ad quesitum nñz
ꝛ p eius responsione ẽ distinguẽdũ

fm Inno. aut renunciatū ē ī causis probationum generaliter super tota causa ex tunc non obstante tali renūciatione adhuc possunt ꝓduci testes Aut est facta renunciatio spēaliter super vno articulo et tunc super illo articulo non possunt admitti probationes ita dicit Inno.in.c.cum venissent.ī.de proba.quem sequitur Ange.in.d.ſ.ꝙ vero.plus dicit Inno.in .d.c.ꝙ si ē renunciatum probationi ī causa pīcipali super vno articulo dicetur etiam esse renunciatum in causa appellationis et sic non habet locum regula vulgaris ꝙ in causa appellationis non probatum probabo vt l.ī.ꝓ hāc.s.alle.Si āt ē renūciatio facta generaliē in causa principali bene fieri possunt probationes in causa appellationis fm eundem ¶Ex quibus sequitur a maioritate rōnis ꝙ si in causa nulla facta esset renunciatio generalis nec specialis ꝙ pñt recipi testes nisi sit aliqua causa prohibitiua puta ꝙ dicerit testificata vel publicationē testiū sr̄ illo articulo fm qđ .s.dixi.et per hoc infert Ang.in.d.ſ. ꝙ vero.ꝙ si quis fecerit fieri quartā examinationem non seruata solemnitate de qua .s.non valebit dēm testiū nisi interueniat alia causa prohibitiua puta renunciatio probationum et similibus ¶Nota tamen ꝙ renunciatio facta per alteram partem tantum non nocet alteri.glo.ē singularis in auē.iubemus.C.de iudi ¶Ex predictis constat quinq; terminos eē conclusiuos productionis testiuz: scilicz publicatio.renunciatio probationuz conclusio in causa.sufficiens numer⁹ testium.hoc fallit in causa matrimoniali qñ ēctaī de matrimonio separādo.hi termini probanī in.c.de testib. in fi.ī. de test. numerus examinationum probatur in.c.in causis. et in.c. vltra tertiam.de testi. ¶Quintus terminus est didicisse testificata.et probaī illud in.ſ.quia vero.in auē.de testi.Adde supra dēis ꝙ lz regula sit ꝙ p⁹ publicatas attestationes non admittatur productio testium.hoc fallit in causa matrimoniū quando tractatur ō matrimonio separando quo casu etiaz publicatis attestationibus admittuntur testes super eisdem capitulis vel omnino contrariis.iste ē text.in.c.series.ī.de test.z ē ratio quia sñia in causa matrimoniū nunquam transit in rem iudicatam.vt in.c.latores qui fi.sint.legi.et in.c.fraternitatis de fri.et male.vnde si p⁹ sententiam admittunī probationes per testes multo magis etiam publicatis attestationibus possunt produci testes in cā vbi fertur sententia de consilio peritis in arte sua Et ꝓb̄ ego dico magis generaliter ꝙ in omni casu in quo sē tentia non transit rem iudicatam veluti sententia lata de consilio peritoruz ī arte sua vt volut Anto.de but. et Jo.de Imo.in.c.proposuisti.de ꝓba.semper publicatis attestationib⁹ possunt produci testes ¶Aliud subiūgo cē menti tenendū ꝙ etiaz post publicationem testium possunt admitti testes etiaz super eisdem capitulis vel omnino contrariis quādo simul cum eis producitur instr̄m coadiuuans illos testes.istud ē dēm singulare Anto.de but.in.c. series.pal. qđ multuz placuit ibidem Jo.de Imo.et ꝓbaī in.d.c.series.fm vnū intellectū Exemplū vt cum ē questio de matrimonio ꝙ altera pars ꝓbauit ꝓūctionez sanguis eē in quarto gradu. hoc modo.ponendo Petrum et Bertam in ꝑmo gradu et sic fratrem z sororē si aduersa ps publicatis attestatiōib⁹ ꝓduceret testes deponentes nullam fore consanguinitatē in gradu ꝓhi-

bito et ex altera parte produceret in
strumentum in quo apparet q̃ Pe
trus et Berta in aliquo cõtractu no
minati sunt auus et neptis. addit Jo.
de Jmo. predictis alium terminum t
fit sextus. s. quãdo ẽ datus terminus
ad producendum testes. nam elapso
termino amplius produci non potu
erunt. vt in .c. fraternitatis. ĵ. de testi.
tñ hoc non ẽ indistincte verũ q̃ immo
p̃ terminum datum ad p̃ducendum
testes possunt adhuc p̃duci et valet
dictum eorum. ita tenet Cy. et Ja. de
are. in .l. si ea. C. qui accu. pos. vel nõ.
t ipe Jo. de Jmo. hoc tenz in .c. lz. s.
eo. scz nisi ius aduersarij factuz sit de
terius. ita dicunt prefati doct. et bene
nam si mortui eẽnt testes elapso ter
mino dato per quod potuissẽt repro
bari testes producere volentes tunc
non admitterenẽ tales testes immo
plus concludunt doct. de ro. conclusi
one. iij. in causis beneficialibus et su
marijs p̃ terminum datum ad p̃ban
dum indistincte admittunẽ testes et
sic terminus datus ad producenduz
testes non est exclusiuus indistincte
vt ex predictis pz. ¶ Aduertatis tñ
ad vnum notabile verbum Bar. qõ
ponit in auẽ. at qui semel. C. de p̃ba.
q̃ etiã publicatis attestatiõibus pos
sunt produci testes super contrarijs
capitulis qñ quis simul et semel dẽm
testis reprobat et eius personam. Ex
xemplum dicit testis Titium pos
sedisse. xiij. annis. ps contra quam p
ducitur talis testis dicit q̃ iste testis
non ẽ. xiij. annoz. t ad hoc producit
testes. ecce q̃ hic r̃probaẽ dẽm testis
et eius persona. nam si p̃baẽ istuz te
stem non eẽ etatis. xiij. ãnoz. ecce q̃
dictum suum reprobatur. nam p̃sona
reprobaẽ eo ipo q̃ p̃baẽ ipm non eẽ
xiij. annoz q̃ minoz. xiij. annis non
p̃t eẽ testis. vt in .l. iij. ff. l. iuliana ff.
de testi. eius dẽz testis reprobaẽ. q̃ si
testi. ñ ẽ etatis. xiij. ãnoz et dẽm re
probaẽ q̃ nõ p̃t scire titiũ. xiij. ãnos
possedisse. ¶ Cõmemoro vobis vnũ
dictũ singulare Bal. q̃ dato. q̃ cle. te
stibus. de testi. seruareẽ in foro eccle
stico. tñ tenendum ẽ q̃ ille qui p̃t p
ducere testes sup̃ dicta testificata
nomina testium det iudici t se absen
tet. nã tunc iudex in q̃ non timeẽ sub
ornatio testium recipit testes et iura
menta et depõnes t valebit eoz tes
timonium. Cum iudex põt p̃ abñte
supplere et etiam testes post dicta
testificata interrogare ex officio suo.
ita singulariter inquit Bal. in .l. am
pliorez. C. de temp. ap. qõ ẽ notandũ
¶ In superioribus visum est de re
probatione testium videlicz respectu
suoz dictoz nihil ãt dictũ ẽ de oppo
sitionibus que communiter fiunt co
ram personis testium. Ideo nunc q̃
põt obijci t illud ẽ breuissime expe
ditum q̃ sic cum multa sint q̃ repro
bant testem a testificãdo. Interdũ aẽ
fectio p̃tis p̃ qua p̃ducitur cũ repel
liẽ vt cum testis ẽ filiusfamilias pro
ducentis vt in .l. etiam. t in .l. paren
tes. C. de testi. Interdum testis tur
pitudo ipm repellit veluti si testis ẽ
infamis et sic de similibus. vt in .l. iij.
¶ l. iulia. ff. de test. Alie multe cãe re
pellunt testes de quibus omnib̃ i se
quenti lectione dicendum ẽ. Et sub
breuitate omnes persone que repel
luntẽ a testificando reiectis opi. atten
ta communi opin. tum p̃ p̃ñti arti
culo recitando videlz vtrum contra
p̃sonas testium ãt. ¶ Quero nũquid
p̃ publicatas attestatiões possit op
poni contra personas testium. breui
ter rñdeo q̃ non nisi in trib̃ casib̃.
p̃mus si ante publicationem testium
p̃testatus fuerit ille contra quem p̃

ducunt testes se velle contra eoz psonas opponere. secundo si iurauit non malicioſe se opponere. 3° si mōstrauit se de nouo didiciſſe id quod opponit et an de nouo didicerit stabit iuramento suo ſm doc. in. c. pñtium. j. de testi. vbi isti tres casus ponunt Est ergo bona cautela opponere contra personas testiuz ante publicationez testiū videliz quando iurant. quia non erit p'ea op° iurare si malicioſe non opponent lz facilitate quis in iudicijs deuoluat ad iuramentum Sed pone testis contra cuius personaz quis opposuerit vel fecit ptestationē de opponendo dixit in dō suo aliquid in fauorem protestantis: numquid ꝓbet ille qui ē protestatus Inno. in. c. prezsentium. multas opi. ponit et non videt aliquam ptem eligere. Ang. vō in. d. ℣ q̄ vero. ponit suam que nō plz mihi nec ē bona. Jo. ān de Imo. in. d. c. pñtium. ex mente doctoz. et ē communis sīa elegant. dicit hoc mō. aut ille qui protestatus ē ꝛc. prosecutus ē reprobando ita q̄ obtinuit vel succubuit et tunc dictum illius testis mihil sibi prodest. aut stetit in meris fimbꝰ protestationis et tūc aut psona testis ē integra ꝛ honestissima psona ita q̄ non ē verisimile q̄ aliqd dixerit ad beniuolentiam producētis nec ob timorem tunc dēz talis testis proderit et valebit. aut testis nō ē huiusmodi et tunc prodest et tamen facit qualez psumptionem vel indicium ſz non semiplenam probationem. Etsi vnus testis dixerit in fauorez protestantis non prodest pōt protestanti iuramētum in supplementuz probationis deferri. Item si duo alij in fauorem aduersarij obtinebit aduersa ps ſm Inno. et Jo. and. in. d. c. pñtium et intelige qñ testes non sunt integerrimi alꝰ secus vt ex predictis pz Attende tñ q̄ qñ opponit p̄ psonam testiuz debet oppoñ specifice alias nihil valeret et ideo debz specificari crimē qđ et obijcit. hoc modo dico q̄ ticius ñ pt esse testis q̄ commisit furtum surripiendo vnum librum seyo. vel q̄ p̄ misit adulterium cū Berta. ita q̄ crimen debz specificari. iste ē text. in. c. pñtium. de test. li. vi. vnde si testis eſſet crimnoſus vel alias inhabilis ad testificandum si non ē oppositum p̄ē eum valebit dēm suum ſm Ang. ī. d. ℣ in aut̄ de test. saluo ſz eundem ibidem nisi ex confeſſione eiusdem appareret de sua inhabilitate tunc repelleret dato q̄ non fuisset opposita exceptio contra eum Exemplum. interrogatur testis in fine dicti sui si est debitoz producentis. amicus. familiaris. inimicus. et de singulis. et ipe fateť q̄ ē famulus producentis. certe repellit testis nec fidez facit lz non fuerit opposita exceptio. ꝛ rō ē q̄ vbi aliquid fuerit notoriuz ex actis iudici p̄t supplere de facto. iſtud ē dictum Inno. in. c. ex insinuatione de app. ꝛ in. c per tuas. j. de testi. ꝛ idem dicit Ang. in. l. si pars. ff. ioffi. test. et in. l. fi. ff. de peti. herc. sed cuz iste testis confiteť de dicto se esse famulum ex quo q̄ constat iudici ex actis. ergo ꝛc. aliqñ dz opponi exceptio contra testem alias dēm suum non valebit etiamsi sit inhabilis et ē rō q̄ vbi oppōit exceptio cōtra testem non dicitur opponi sed contra ptem. ita dicit Inno. in. c. vez. de fo. compet. in fine. et Ang. in. l. lucius. ff. de his qui nō. infa. nec per obiectum talis exceptionis dicitur litigari cuz teste sed cum parte. ita dicit Ang. ī. d. l. lucius. his sic stantibus dicat iurl. dispositio q̄ iudex non debz supplere de facto in his que agitant̄ ī iudicio ſz pars debz facere exceptiones suas contra aduersarium. vt nō. glo. in

Repetitio Lanfranci super .c. Quoniã

.l. vnica. C. vt q̃ desũt aduo. ¶ Pro declaratione p̃missaꝝ q̃ro nunqd vbi opponit exceptio contra testem puta q̃ est infamis et de similibus nunqd ꝓbari et examinari debeat dicta exceptio anteq̃ recipiat dictuz testis. vel debz reseruari in disputationib⁹. dic q̃ regulariter admittitur testis ⁊ exceptio opposita contra testem reseruat ei⁹ ⁊ probatio post publicatas attestationes fallit vbi opponitur exceptio excommunicationis cõtra testez ꝓpter periculum communiõis. c. pia. de excep. li. vi. nam in continenti debebit exceptio ꝓbari ꝟz Jo. and. in. d. .c. ex pte. ſ. de testi. Itẽ fallit ꝟz Inn. ĩ .d. c. ex parte. si opponẽs exceptionem contra testem offert se in continenti probaturum quia tunc admittitur ꝓbatio in primis et ante omnia Item fallit qñ opõit q̃ ẽ inimic⁹ capitalis vel q̃ ẽ fu⁹ ⁊ tessl. dicat se eẽ liberũ. iste ẽ tex. ĩ auc̃. si dicat. C. de testi. ⁊ lz iste tex. loquat de inimico capitali ratione litis criminalis mote tamẽ idẽ est ex quauis causa sit inimic⁹ capitalis. ita tenz Alber. in. d. auc̃ si testis dicat. nam inimicus capitalis dicitur q̃ mouit cãm criminis vel cui mota est Item dicit inimicus capitalis qui minatus est mortez. iste ẽ tex. singularis ĩ. l. ff. de arbitris. ¶ Vnũ non omitto qd̃ ẽ necessarium in materia reprobationis testiũ videlz q̃ si aliq̃s ꝓduxit testes aliq̃s p̃ aliquẽ si p⁹ea idẽ testis ꝓducat p̃ eundem ꝓducentẽ siue cõtra eum p quẽ fuerunt ꝓducti siue p ętiã psonã ĩ diuersa cã nõ poterit opponẽ p̃ psonas testiũ quas semel approbauit. p̃ãt eoꝝ dicta bñ potẽit opponere q̃ illa nõ approbauit ita tenz Cy. in. l. si q̃s testib⁹. C. de testi. Idez tenẽt doc. iuris canonici. in. c. p̃tinz. ſ. d̃ testi. Adde p̃missis ĩ mã ista reꝓbationũ testiũ. q̃ si alter ex litigatorib⁹ tm̃ ꝓducat testes ꝓbatorios nõ ꝓcedit nisi vna reprobatio ex pte alteri⁹ hoc ẽ q̃ actor nõ habebit nisi vnã reꝓbationẽ ad reprobãdũ testes soluz actoris ſprobatorios Exemplũ actor ꝓducit testes ex qb⁹ suã ĩtentionem ꝓbat. re⁹ ꝓduẽ testes ad ſprobãdũ testes actoris. ecce vna reprobatio ex pte rei actor p⁹ modꝺ ꝓduc̃ testes ad reꝓbãdũ testes rei ſprobatorios. ecce ſ probatio actoris et sic due reprobationes cõcedũt vna actori ⁊ vna reo. vltra ñ lz egredi Et sic viceuersa si reus ꝓduceret testes ꝓbatorios ad ꝓbãdũ tm̃ et non actor due ꝓductiões testium concedunt reo et vna tm̃ actori. Exẽplũ ẽ ĩ. c. lz dilect⁹. d̃ testi. Si aũt vtraq̃ ps ꝓduceret testes probatorios tunc vtriq̃ pti concedunt eres dilatiões: vna ad producendũ testes super principali alia ad reprobandũz testes ꝓbatorios aduersarij q̃ reprobauerunt vel inducti sunt ad reprobãdum testes suos productos et vtraq̃ hz vnam productionem probatoriam ⁊ duas probatorias. quarta ãt neutri pti dabit. ita notãt doc. iuris canõici in. c. s. alleg. licet. ¶ Solz ĩ testium mã dubitari nunquid testis ponens falsum cui⁹ dictum ẽ nullum possit puniri de falso Et videt q̃ nõ q̃llud qd̃ ẽ nulluz nõ potest dici falsum sed nullum. vt in. l. iij. ſ. condemnatam. ff. de re iudica. ⁊ in. l. non putauit. ſ. non que ius. ff. de bono. possel. si. contra tabel. In hac q̃one Bar. rectissime concludit ex dicl. Rizar. magnubre q̃ disputauit hanc q̃onẽ q̃ ãt dẽm testis ẽ nullum rõne materie puta q̃ testis aliq̃d dixit ex̃ articuluz ñ valebit tq̃ testis non fuerit iurat⁹ sup illo extraneo articulo et p conseq̃s id quod erit contra articulum nõ valebit tq̃ testis non fuerit iurat⁹ et tunc si dixit falsum in eo q̃ dictus

rit extra articulū testis debz puniri de falso.aut dictum testis ē nulluz ratione forme et tunc dixit falsum vt si testis iurauit.delato iuramento p notarium et non per iudicem. vel si iurauit die feriato et tunc non punit testis de falso.ista sunt verba Bar.in.l. si quis legatum.ff.de fals.quem sequitur de verbo ad verbum Ang.in.l.i. C.de sepulcro violato quibus verbis adde vnū notabile dēm fm Bal. in.d.l.i.q vbi dēm testis est nullum ratione persone puta q infamis vel q impubes vel excommunicatus.&c. etsi talis testis dixerit falsum punit de falso.et nimirum dēm testis ē nullum rōne forme q pro forma requritur q persona testis sit idonea ad testificādū.vt in.l.iij.in prin.ff.de testis. Quero nunqd istud sit verum qđ s.proxime dixi videz q si testis deponat aliquid extra capitulum super quo est iuratus ē nullū.dic aut testis iurat super tota causa et tunc dato q examinaret super vno articulo et aliquid deponat extra illum valet et tenet.q reperit testis iuratus super eo etiam qđ ē extra articulum.aut testis ē iuratus super articulo aut sup certis tm̄ et tunc si deponat extra nō valet tz testis non fuit iuratus hoc tenet Bar.in.l.si duo patroni.in fi dem iulianus.ff.de iureiuran.quem sequit Ange.in.l.si libertatem.in fi.ff.de petit.here. Idē tz Jo.đ Jm.in.c.đ testi. ℣.de testib. Sed quid si testis iurauit simpliciter dicere veritatem nec apparet ipm iurasse super certa cā nec sup certo articulo.tz simpliciter iurauit postea producunt duo articuli super quibus examinatur et aliquid deponit Exempluz an valebit si dicim⁹ testem iurasse simpliciter super tota cā et valet Si āt intelligim⁹ eos iurasse sup certis articulis tm̄ et tūc oē id quod dicunt extra non valet: nunquid dicat deponere? Anto.de but.dicit ipos intelligi iurare super tota cā q eo optime facit tex.in.l.si in rem.ff. de rei vend.in prin.t in.l.de pupillo. ℣qui nunciat.ff.đ no.oper.nūci. Jo. de Imo.in.d.c.de testi.tenet contrarium q non videat iurasse nisi super capitulis productis cui⁹ sentētia est verior.nam vt noscis solent articuli limitari et produci anteq̄ examinantur testes vnde cum deferat iuramē tum testi.de veritate dicenda intelligitur delatum de dicendo veritatem super capitulis iam p ductis maxime q in iuramento deferendo attēditur intentio deferentis vt in.l.nam et postea.in ℣iurari.ff.de iureiuran. tz iudex qui refert iuramentum testi đ veritate dicēda super articulis p ductis. coraz eo quos ipe scit porrectos Jsil. sic visis q mā testis recitatis multis ābagimb⁹ q recitāt i presenti materia testium t mera veritate offensa que tenet et ē tenenda in practica. Vnuz soluz restat videre videz que psone repellant a testimonio.quo viso perfecta erit ista materia t intellecto qui testes a testimonio repellantur. cognoscemus qui admittantur q cognito vno contrario q cognoscitur et reliquū.ff.de his qui sūt sui vel alie.u. Sed primo pro euidentia p̄mitto q edictum de testibus ē prohibitorium .i.q omnes persone admittātur nisi que a lege specialiter sunt prohibite. iste ē tex.in.l.i.ff.de testi. Nō q illud dicitur prohibitoriuz cuius regula ē permissa.iste ē tex.in.l mutus ℣i.ff.đ procurato.t tex.in.c.cum apō de sponsa. Et testis ex.v.causis repellūtur a testimonio vel rōne consanguinitat. vel rōne familiaritatis.vel ratiōe vtilitatis que habet ad causam. rōne criminis testis vel ratiōe inhabilita

tis persone. de quibus omnibus ẽ vi
dendum. Capio itaq; primam cãm
phibitatiuam testimonij. s. cõsangui/
tatis Et quero vtrũ affinis pt esse te/
stis p affine. pis opi. ẽ q pt. q patru⁹
pro suo nepote. consobrinus pro con
sobrino. et sic de singulis. quam opin.
tenz glo. in. c. accedens. s. vt lite non
contest. et sequunt ibi canoniste et le
giste in. l. parentes. C. de testi. et Bar.
in. l. qui testimonio. in fin per contrari/
um. ff. de testa. credunt tamen q non
erat omni exceptiõe maior talis testis.
z q non posset deferri sibi iuramẽtũ
in supplementum pbationis. ita vult
Ja. butr. et Alber. in. l. lex iulia. ff. de
testi. z Bar. in. l. admonendi. ff. de iu/
reiuran. In cã autem criminali affi/
nis non potest esse testis pro affine.
vt. iij. q. i. c. i. z iij. q. ix. c. pñs. z ita tz
Bar. in. d. fin per contrarium. Et idem
ẽ in cã iniuriaz z causa criminali mo
ta ciuiliter. q affinis non pt esse testis
p affine. fm Bar. in. l. lex cornelia. ff.
de iniurijs. et in. d. fin p contrarium Et
ẽ rõ quare in causa iniuriarum et in
cã criminali affinis non põt eẽ testis
p affine. q dedicus quod incurrit a
liquis de parentela concernit omnes
de parentela. et iniuria que fit vni de
parentela dicitur fieri omnib⁹ de pa/
rentela. iste ẽ tex. in. l. ij. z. i. z iij. ff. de
libe. cau. et affinis efficeret testis ĩ cã
pria quod est prohibitum a iure. vt
in. l. idonei. ff. de testi. et intellige affi/
nes vsq; ad septimum gradum cõnu
meratum de iure ciuili fm q intelli/
gũt tex. in. l. lex iulia. s. allega. ita dicit
Bartolus. in. d. fin per contrarium. hoc
vendicat locum in personis affinib⁹.
qui non sunt mater. pater. frater.
soror. filius. et vxor. in illis personis
aliud statutur ꝓpter coniunctissimã
sanguinis affectionẽ iõ separatim vi
deamus. et primo quero. an parẽtes
possunt eẽ testes p filijs. z intellige
de parentib⁹ ascendentib⁹ vsq; in infi
nitum tam in linea paterna q̃ mater/
na. vt voluit Spe. in. ti. de testi. fin. ca
prin. z intellige parentes siue pat.
siue mater. q appellatiõe parentum ꝓ
tinetur pater et mater. vt in. l. paren/
tes. ff. de ver. sig. z intellige te filio si
ue sit in ptate pris siue emancipatus
siue legitim⁹ siue spurius. fz Spe. vi/
bi. s. Et dic q in his omnib⁹ parẽtes
non pñt eẽ testes p filijs nec ecõtra.
et hoc rõne affectionis z hoc inductũ
ẽ in fauorem aduersarij In quattuor
tamen fallit casibus in quibus paren
tes possunt eẽ testes p filijs. primus
cum filius transit ad religionem z du
bitat an transiuerit animo profitendi
vel non. nam pater admittit in testez
super hoc. ij. q. iij. c. sicut. Secũdo ad
mittitur super etate filioz non tamẽ
faciunt nec plenam nec semiplenaz fi
dem. fz quandam presumptionem et
instructionem faciunt iudici. ita tenz
glo. singularis in. l. etiaz. ff. de proba.
z sequuntur doc. Tertio fallit in ma
trimonio qñ est questio vtrum coniu
gati sunt in gradu consanguinitatis
prohibito. nam tunc pater et mater
admittuntur in testes. hoc casu z alij
affines. q nullus est qui melius põt
scire veritatem super hoc: q̃ attinen/
tes. tex. ẽ in. c. videtur. qui matri. ac/
cu. poss. immo illud est speciale ĩ testi/
monio de affinitate et consanguinita
te q admittantur ibi testes d auditu.
tex. ẽ in. c. licet ex quadam. de testib.
Si añt esset questio vtrum esset
ctum matrimonium an ne et sic esset
q̃stio super facto. parentes non indi/
stincte admittunt pro filijs. nam si in
uenis qui dicitur cõtraxisse matrimo
nium cum muliere quadam. et inue/
nis sit potentior honorabilior vel a/
micitia potẽtior. pater vel mater nu

lieris nō pōt eē testl. asserētis mrimo
nium eē cōtractum. qui parentes p/
pter affectionem quam habent ad fi
liam vt sit bene maritata in filie fauo
rem testificarent. iste est tex. in. c. sup
eo. j. de testi. si tamen essent aliqui ex
parte mulieris que preponenda esset
q̄ foret nobilior iuuene et iuuenis di
tior vel mulier eēt nobilior et iuuēis
potētior tunc iudex habebit arbitra
ri fm qualitatem psone et cōditionē
an debeat parentibus adhibere fidez
an ne fm doc. in. d. c. super eo. poterit
etiam iudex arbitrari si cognouit vi
rum nobilem fuisse philocaptū de ali
qua muliere plebea ardētissimo amo
re ita q̄ fauore amoris faciliter de du
ci potēt ad matrimonium contrahen
dum. fm Jo. de Imo. in. d. c. super eo.
Ubi autez esset equalitas inter virū
et mulierem tunc parentes possunt
testificari pro filijs matrimonium eē
contractum. et ideo bona cautela est
q̄ cum reperiatur vnus iuuenis stu/
prasse vnam puellam z sunt eiusdem
qualitatis masculus et femina ne pu
ella dedec⁹ patiat. parētes testificēt
matrimonium esse contractum: quia
poterunt testificari in iure et hoc q̄
ad ius fori. quo autem ad ius poli:
non euitaret anime periculuz z per/
iurium. Quarto casu fallit in testimo/
nio filij militis i militia de castrensi
peculio testantis q̄ pr̄ pōt esse testis i
tali testō vt in. d. ff. p. ōrium. Fili⁹ ār in
vno casu pōt eē testis p pie videlz qñ
in illa cā in q̄ testificet fili⁹ nullū pmo
dum a dq̄rit pr̄i neq; ipi vtputa si pr̄
ē procurator i cā alicui⁹ fili⁹ eē testl. po
terit in cā ista p clientulo pr̄is. non
ex. fm Bar. si fili⁹ ē procurator pr̄i non
pōt esse testis in illa cā in fauorē clien
tuli filij. ita determinat Bal. in. d. ff. p
ōrium. et fuit prior snīa. Ja. de are. et
ideo pridie dicebā stephanum de qlo

nis non posse esse testez in causa quā
habebit Anthonellus gabozata cui⁹
procurator erat dominus petrus fi/
lius domni stephani. Clarum est fili
os contra parentes etiam volentes
non posse testificari q̄ hoc ē introdu
ctum ob reuerentiam paternam cui
non pōt renunciari. vt in. d. l. parētes
Vir et vxor nō possunt esse testes p
se nec contra se. pro se ratione affecti
onis. contra se ratione reuerētie. gl.
est in. d. l. parentes. contrariū. d. Bal.
in patre spirituali qui potest esse te/
stis pro filio spirituali. ita dicit ipe in
. d. l. parentes. baiolinus autem q̄diu
nutrit non potest eē testis. post autē
sic vt in. d. l. parentes. quem sequunt
commūiter docto. per Bal. in. d. l. pa
rentes. Circa autem fratrem an pos/
sit esse testis pro fratre dic post mul
tas opiniones hanc esse communem
Q. si fratres sunt in communione si/
ue viuente patre siue eo mortuo nō
possunt esse testes inter se. z hoc rati/
one domesticitatis q̄ repellit testes.
vt in. l. ij. C. de testi. Ita tenz Ant. de
but. i. c. cū oporteat. de accu. z refert
Alber. tenere. et sentit gl. z Bal. in. l.
parentes. Item frater non potest
eē testis pro ffre. si causa sit magna et
ciuilis vel sit criminalis saluo vbi fr̄
esset accusatus. quia tūc frater potest
esse testis pro fratre ad innocentiam
suam excusandam. ita tenent doc. i. d.
. l parentres. z maxime Bal. mihi aūt
videtur magnum miruz q̄ fr̄ admit
tat i cā fris z alij affines remotiores
nō. tñ n̄ possum⁹ recedere ab eox snīa
qñ frater pōt esse testis pro fratre. z
maxime si frater est testis instrumen/
tarius z idem in alijs testibus q̄ pro
hibent testificari. eo ipo q̄ sē i instr̄o
rogati valet eox testimoniū. ratio ē
quia intelliguntur approbati per par/
tes eo ipo q̄ patiuntur eos scribi

in instr̃o iõo bona cautela est q̃ cũ sit instr̃z qs accipiat testes de suis parẽtib⁹ et affinibus Jnno.in.c. cum canonici.s̃.de offi.dele.dicit fratrem testem eẽ posse p̃ fratre si ẽ adeo bone vite puta si est religiosus sancti francisci.de obseruãtia et sancti dñici de obseruãtia et simlib⁹ Est tñ vna differentia quo ad conditiõez testis vt̃ sit testis instrumẽtarius vel sine scriptis q̃ conditio testis instrumentarij ad hoc vt possit facere fidem inspiciẽ tp̃s in quo descriptus est in instrumento Si ãt ẽ testis in scriptis tunc eius conditio vt possit esse testis inspiciẽ tempore p̃ductionis vt in.l.ij.ff. due.ff.de carbo.edic.et ita tenet Bar. in.d.l.i.C.de testa.z melior cautela ẽ q̃ testis sit instrumẽtarius q̃ mortuus testibus instr̃m facit fidẽ.gl.ẽ in.l. .ij.in pũ.et in.ff.i.ff.quemadmo.testa. aperi.et ẽ tex.in.c.i.ff.de fi.instrum Circa predicta adde vnum notabile Bar.q̃ quotienscunq̃ quis p̃hibet⁹ ẽ esse testis p̃ aliq̃ int̃ duas personas p̃ quibus debz habere eandem affectionem tunc poterit eẽ testis ꝛ valebit et⁹ testimoniuz.iste ẽ tex.in.l.iij.ff. .i.ff.de ritu nup.et ita tenet in.l. q̃ testõ.in.ff per contrarium.s̃.alle.ꝛ sic in casu in quo frater non p̃t esse testl.p fr̃e poterit eẽ testis p̃ vno fratre cõtra alium fr̃em.rõ ẽ q̃ cessat causa p̃hibitia testimonij.q̃ ẽ q̃ frater repellatur a testimonio pro fratre ꝓpter affectionem quam hz erga fratrem. cum frater presumat habere identitatem affectionis erga alios duos fres Qd ãt dez ẽ de affinitate vẽit itelligẽdũ .l.affinitate durante ea ãt dissoluta p̃t eẽ testis talis affinis et ẽ omniuz exceptione maior Idem tenz Ang.in.l. cui eoz ff.affinitatis.ff.d̃ postu.ꝛ in.l. sed hoc ita.ff.de re iudica. Itez statuta in vxore quo ad testimonij requisitionem vendicãt sibi locum in concubina fm doc.in.d.l.parentes.q̃ vxor non differt a concubina nisi quo ad honorem.vt in.l.item legato.ff.pui.ff. de lega.commi Nunc ẽ videndũz de secunda specie testium repellendoruz.s.rõne domesticitat.l.et domestici appellant familiares coloni mercenarij serui liberti ꝛ ascripticij.ita no.gl. in.l.preseti.in.ff.sane.C.de his qui ad ecc.confu.bene facit tex.in.l.aut facta ĩ.ff.furta.ff.d̃ penis.et tex.in.l.pudẽ. .ff.d̃ questi Quero ergo primo nũ quid familiaris p̃t esse testis in causa p̃ dño suo.diuerse fuerunt opi.ꝛ que tenenda ẽ:talis ẽ.q̃ si ẽ famul⁹ alicuⁱ magni dñi veluti cardialis quẽ famulũ ñ ẽ verisile deuiare ita q̃ hẽat pro honesta persona: talis bene admittitur in testem Si aũt est famulus alteri⁹ persone.veluti sunt famuli scholarium vel alterius ciuis tunc q̃ tales non sunt persone honeste immo vilissime talis famulus in toto repellit a testimonio.ita intelligit̃ tex.in.l.etiaz .C.de testi.hec ẽ snĩa Jnno.in.c.in literis.s̃.de offi.delega.quam sequuntur Bal.in.l.etiam.C.de testi. Si ãt ẽ aliquis famulus qui staret etiaz cuz aliquo magnate pro solis expensis sine salario in domo cum aliquo talis indistincte repellit fm cardi.in.c.insinuante.de offi.delega. et sic famuli istorum armigerorum veniunt repellendi et est veritas que est tenenda. predicta tamen intelligere debetis q̃n tẽpore reddendi testimoniũ ẽ famulus secus si tpe cõtractus celebrati: qs fuisset famulus alicuius ꝛ postmodũ tpe reddendi testimonium nõ eet famul⁹ q̃ tũc talis bene possit eẽ testis p̃ q̃ndam dño suo fm Bar.in.l.i.ff.de q̃sti. in.ff.item cornelio.ꝛ Ang.in.l.seruos .C.de questi. Et nimirũ q̃ conditio testis inspicit tpe reddẽdi testimoniuz

Et cautela est ꝙ si quis non habeat testes nisi famulos ꝙ ipe repellat a se et p⁹ modū producat in testes tamen si constaret hāc repulsionem in fraudez non admitteret qui presumeret si post expulsionē in continenti produceret in testem vel si post redditionē testimonij reuerteret ad standum cū ꝓducente cum in testem .vt.in.l.sivē ter.ff.de priui.credi.⁊ iuxta notata p Bar.in.l.post contractum.ff.de dōa. ¶Secundo quero vtrum colon⁹ possit eē testis pro domino suo Alberi cus in.l.etiam.C.de test.quem sequi tur Gof.et Baga.tenet eē repellēdu⁹ hanc opi.⁊ gl.in.ℱ in testamētis. īsti. de testa.et ita teneatis ꝙ ē communis opi. ¶Quid āt de mercenario.dic idez vt.s.de colono dixi.ita tenet glo.que approbatur p docto.in.c.in lr̄is.de of fi.dele.et idem de liberto ascriptitio. ⁊ similib⁹ ¶Quid de baroario an possit eē testis ꝙ ptāte in suo syndicatu. tenz Bal.ꝙ sic nisi sit persona vilissima et non stet cum ptāte tpe testimonij.ita ⁊ ipe in.l.etiam preal. ⁊ sequi tur Ange.in.l.sciendum.de vsurl. dicens ꝙ eua sit ptātē in suo syndicatu ꝓpter testimonium birrorum.tamē ñ sunt testes plenissime fidei. nam eis multum diminuit de fide ꝓpter eorū vtilitatem vt in ℱ si vero ignoti.ī auten.de testi. ¶Unum tamen aduerte ꝙ ⁊ clericus sit domestic⁹ rōne eccie tamen admittit in testem ꝙ eccia sua dummodo ipe nō sit ps principalis in dicij.sed alius agitet cām puta ꝓcurator eius vel clericus.iste ē tex.in.c.super eo.⁊.c.nuntius.ℱ.de testi. ¶Attē de tamen ꝙ in his que agitant in domo non possunt verisimiliter sciri ꝓ extraneos in quibus tunc familiaris potest esse testis Ita tenz Archidi.in .c.plerīq.de offi.ordinarij.li.vi. Idē tenet Albericus in.l.consensu.C.de repudijs.Ḃ sētit spe.ī.ti.ō testi.ℱ.i.ℵ. itē.ꝙ dōestic⁹.idē vult Bar.ī.l.si qñ .C.vñ vi. ¶Sequit videre de testi. repellendis ob commoditatem in cā pretensam.cuius rōne multe q̄ones veniunt examinānde. ¶Quero primo nunquid donator possit eē testis pro donatario in re donata Cy.in.l.omnibus.C.de testi.sequens ℱ.de bellaptica tenet donatorez non posse esse testem.⁊ non teneat de euictiōe.⁊ idem tenent Gui.et Bal.ī.l.⁊ heredi. ℱ nos autem.de pactis ꝙ donator ⁊ non teneat de euictione pur hz affectionem ad contractum suum quem cupit valere et effectum sortiri ꝫ deo infert Gui.et Ang.in.d ℱ nos autem ꝙ illa cautela qua vtunt creditores debitum probare nequeuntes q̄a cēdunt ius suum alteri etiam ex causa donationis ita vt postmodum cessionarius agens contra debitorem ꝓducat testem cedentem et illa est practica inutilis quia cedēs nō ꝑt esse testi. et hec opi.ē ꝓis et tenē da ⁊ Bar. ⁊ alij fuerunt in ꝯria opin. ¶Tertio q̄ro nunq̄d venditor ꝑt eē testis pro emptore ī cā ptrouersie mote ipi emptori ꝓis ē opi.aut tenet de euictiōe et sic nō poterit eē testis.hāc opin.⁊ gl.ī.l.null⁹.ff.ō testi. Idē ⁊ spe.ī.ti.ō teste.ℱ.i.ver.qd in vēditore Idē tenz Inn.in.c.super.ℱ.de test. Idē dicite ī cā divisiōis q̄ vicē emptiōis obtinebit vt ī.l.i.C.coīa.vtriq; iud.ꝙ si ſr portiōe adiudicata vni ex socijs movet ptrouersia. alter ex socijs nō poterit eē testis si tenet de euictiōe si āt non tenet tūc poterit esse testis. ¶Quero ₹cio nunq̄d aduocat⁹ poterit eē testis ꝙ clientulo suo. contra ipz pōt eē testis.et ē clarum.ita tenet gl. in.l.fi.ff. de testi.quam sequunt doc.ꝙ āt pōt etiaz eē testis si adhuc non prestitit patrocinium.ita tenet glo. in.d.l.i.⁊

idem tenz spe. in ti. de testi. §i. ver. qd si aduocatus. et communiter doct. tenent. qđ ẽ intelligendum qñ solum p uentum ẽ de salario et paratus pstare patrocinium. si autem prestitisset patrocinium in cã principali tunc ñ possit esse testis in .c. pncipali nec appellationis etiamsi in ipa non fuisset aduocatus. iste ẽ tex. in. c. mediatores de testi. li. vi. et in. d. l. fi. in alia autem causa non ẽ prohibitiua aduocatũ testari. Et communiter concludũt docto. in. locis prealle. vbi autem veritas haberi non possit põt aduocatꝰ eẽ testis pro clientulo suo puta. si dicẽ quid actum esse in presentia ipiꝰ aduocati et partiuz. ita q non possit ab extraneis sciri. ita nõ. Joh. and. in addi. spe. de testi. §i. ver. quid si aduocatus et Bu. ī. c. cum a nobis. j. de test. Quero quarto quid de procuratore nunquid possit eẽ testis pro clientulo suo. Dic si nondum prestitit patrocinium q põt vt diximꝰ in aduocato secus si ceperit agitare cãm tũc ñ poterit esse testis. ita no. Inn. in. c. super. j. de testi. in alia autem causa ī q non ẽ procurator si nullum ad eum spectat commodum vel incommodũ põt. si autẽ spectaret commodũ: nõ. vt in. l. deferre. §idem decreuerũt. ff. de iure fisci. In procuratore autẽ ad negocia nemini dubiuz ẽ q possit si nullum ad eum spectat commoduz glo. ẽ ī. c. i. de testi. li. vi. Et per hoc īfert Bar. in. d. §idem decreuerũt q si scholaris mittat libruz socio suo per amicum suum deinde oriat̃ qo iuris inter scholarẽ et socium de dicto libro q dic̃ socius non eẽ sibi missuz. ille nuncius qui portauerit librũ non põt eẽ testis. in cã ꝓpria cũ tractat̃ de se exonerãdo. et ita tene menti q quotienscunqz quis tractat de se exonerando non põt eẽ testis. Adde vnum dẽm notabile in pñti mã. q vbi procurator reuocat̃ lite pendente non põt eẽ testis ꝓ clientulo. ita determinant dñi de rota decisione. cxx. Quero quinto nunquid iudex põt eẽ testis. concluso nunquid iudex põt eẽ testis. conclu de fm̃ communẽ opi. put põit Bal. in .l. ne ī. arbitr. C. de arbitr. aut iudex vult ꝓduci in cã coram eo et illud nõ põt fieri. q idem non põt eẽ testis z iudex cum iudex debz iudicare fm allegata et ꝓbata non fm conscĩam quaz hz vt persona puata. Item q iudex debz deferre iuramẽtum testi. vnde non possz sibi ipi deferre cum agens debz a passo differre. Aut iudex ꝓducit in testem in causa appellationis ipius a snia iudicis. et tunc aut ꝓducit in testem quo ad instantiam z quo ad merita cause. vt cognoscat̃ de iusticia cause. et tunc põt q tractat̃ de hore z verecundia eius. aut ꝓducit ī testem super ꝓcessu q negat̃ aliqs actus factus. et tunc põt. aut ꝓducit suꝑ declaratiõe animi sui: z bñ põt ꝓduci sed dẽm suum non valebit. q in ore duoꝝ vel trium stat oẽ testimonium. hz si eẽnt duo iudices vel arbitri vel etiã plures z ꝓducerent sꝑ declaratione aĩ sui tunc bñ valeret dẽm suuz. Inkdũ iudex ꝓducit ī alia cã ī q nunqz fuit iudex. et tũc põt eẽ testis. et ī oibꝰ z ꝑ oĩa dic ī arbitro oĩa q dca sẽt in iudice. Hz ī arbitrore ī que ẽ fẽm ꝓ pmissum de iure Bar ī. l. si societatẽ ī §arbitratoꝝ. ff. ꝓ socio. hz q nõ qõ limitat ipe alibi multũ singulariter videlz nisi in compromisso ptes dederint arbitratori bullã z ptãtẽ ꝓcedẽdi et kmināndi in scriptis z sine nã tũc arbitrator poterit eẽ testis de gestis ꝑ eũ et coram eo. q videnẽ ptes approbat se psonã eiꝰ z voluisse credere ei z vbo eiꝰ sine scĩptura. Itẽ dic̃ singulariter Bal. ī. auc̃. nisi breuiores. C. de sẽ. ex. pericu. reci. Si autem plures arbitra

tores eis creditur ꝛm Bar. in. d. ff. ar/
bitratorem. Consequenter q̄ritur qđ
de tabellio e nunquid possit eē testis.
dic ꝙ non in causa in qua ē tabellio.
In alia autē causa ꝙ sic si producaţ
in testem super processu. ꝙ forte acta
sunt deperdita. ita determinat Jo. and.
in hac decretali ¶ Quero q̄ñr quid
de tutore. nunquid possit eē testis ꝓ
pupillo. dic ꝙ sic si cā agitet ꝓ aliū sic
ꝙ ipe non sit pars iudicij. si āt consti
tuissz actorem pro causa pupilli. vel
eē iudex cōstituissz nō poterit tutor
eē testis ꝙ eēt in causa ꝓpria cum a/
ctor constituaţ periculo tutoris. vt
in. ff. tutor insti. de aucto. tuto. ita det̄
minat Bal. in. l. qui testō in pn. ff. de
testa. et ibi plenissime nō. lz Bar. aliţ
dicat in actore ꝛ male ¶ Quero vl/
terius nūquid legatarius possit esse
testis in testō. in hoc articulo multe
ꝛ diuerse fuerūt opi. plᵗ tñ placet opi.
Bal. dicentis aut legatarij sūt descri
pti in testes in instr̄o testamēti et tē
faciunt fidem et possunt esse testes
ꝙ ipi non producunt vt testes in iu/
dicium sed solum instr̄m Item ex eo
ꝙ sunt descripti in īstrumēto videţ
fides eoz approbata si ergo legatarij
sunt testes extra instr̄m testamenti.
et tunc quatenus legatarius deponit
ꝓ commodo suo vel sua vtilitate nō
valet dēm suum ita videţ mihi dicē/
dum. alias videţ mihi sic dicendu z i/
ter multas opi. ꝛ iō legatarⁱ non pos
sit habere legatum nisi valeret testa/
mentū si producit in testem ꝙ testi/
monio non pōt eē testis Si autez in
vtrumqz euentum testamenti legata
rius eēt habiturus legatum. siue ex
testamēto siue ab intestato tunc ꝙ te
stamento etiam poterit eē testis. bre
uiter conclusio ē ꝙ si comphē datur
depositio testimonij legatarij versari
in vtilitatem legatarij non pōt eē te
stis. alias sic. ita concludit Bal. in. l.
dictātibus. C. de testa. vbi dicitur le/
gatarium posse eē testem ita probaţ
in. ff. legatarius. insti. de testa. ¶ Vlte
rius dubitatur quid de ꝓsoneta. i. me
diatore contractus. nunquid pōt esse
testis si vertetur questio de illo con/
tractu Circa hoc conclude aut vtra/
qz ps consentit vt testificatur tūc cō
pellitur et valebit eius testimonium
Inno. plus dicit ꝙ si vtraqz pars ꝓ/
tenta ē stare dicto illius ꝓsonete: di
ctum illius facit plenam probationē
dato ꝙ non sit nisi vnus testis et iste
ē vnus casus in quo vnus testis fa
cit plenam ꝓbatiōez. ꝛ hoc generaliţ
quotienscunqz vtraqz ps ꝓducit vnū
in testem. et ē contenta stare dicto il/
lius: tunc semper vn⁹ testis facit ple
nam ꝓbationem cum iuramento. iste
ē tex. in. l. theopompus. de do. plega.
Alius casus ē quo creditţ verbo vni
us tm̄i. sine iuramēto valet ei⁹ dictum
vt in legato cardiali vel alio magno
officiali pape vel principis: tali enim
asserenti sibi commissum certum offi
cium vel certam ptātem sibi datam
plene creditur etiam si non ostendit
l̄ras ita dicit Inno. in. c. olim. de priui
le. ꝛ gl. ibi idez Bar. tenet pro quo fa
cit tex. in. c. romanoruz. xci. di. aut. et
secundo altera pars contenta eēt: ꝙ
ꝓsoneta testificaţ: et altera non tunc
ꝓsoneta non pōt testificari si nō vult
sed non compellitur. neutra autem p
te testimonio personete desiderāte te
stimonium eius non admittitur ita
colligitur in. ff. quoniam vero. in auc̄.
de. testib. et sequuntur omnes doctor.
Solet etiaz dubitari de consocio cri
minis nunquid possit esse testis. bre/
uiter dic ꝙ non quia esset testis in ꝓ
pria causa. casus est in. c. personas. ff.
de testib. De habente autem similem
causā q̄n possit eē testis diuerse fueŕt

opi.verior videtur sentẽtia Jo.and. in.c.personas: quem sequitur ibi Jo. ⁊ Jmo.concludẽtes q̃ si per decisio/ nem cause in qua testis certificari de bet aliquis fauor insurgat cause ipsi/ us vel aliquod emolumenti non po test.alias sic et hec relinquuntur ar/ bitrio iudicis. Dubitatur an vnus ⁊ vniuersitate possit esse testis p̃ vni uersitate. Cõis conclusio doc.ẽ aut il lud super quo ẽ q̃o vniuersitatis con cernit commodum singulor̃ de vni uersitate verbi gr̃a. vniuersitas habz nemus vnum.certe illud nemus q̃ ẽ vniuersitatis concernit commodũ singulor̃ q̃ qlibz põt accipe ⁊ lignis ⁊ vti pro vsu suo.et tunc vn⁹ de vni uersitate non p̃t eẽ testis p̃ vniuersi/ tate. Si ãt illud super quo vertit q̃o sit vniuersitatis et tñ non concernit vtilitatẽ singulor̃ tunc põt veluti si vna statua eẽt vniuersitatis et verte reẽ q̃o sup̃ illa tunc bene possit eẽ te/ stis ita concludunt doc.in.d.l.nullus .ff.de testi.et ĩ.l.omnibus.C.de testi. ⁊ in.l.fz si hac ℈ qui manumittit.ff.de in ius vo.et ita ẽ tenẽdum. Dubito tamen circa hanc q̃onem q̃ cum ea q̃ fiunt in vniuersitate non possunt fie ri nisi per eos de vniuersitate ergo q̃ libet de ea põt eẽ testis vt in.d.c. ve/ niens.de testi.et in.l.consensu.C.de. repu.et sic non videt vera distinctio de qua.s. Et ideo ego puto limitãdũ distinctionem doc.s. videlz q̃ si cau sa vertat cum vniuersitate sup̃ tali fa cto.q̃ non põt sciri nisi per illos de vniuersitate tunc per illos indistincte etiam si tale quid cõcerneret commo dum singulor̃ de vniuersitate q̃ qui libz de vniuersitate põt eẽ testis per iura superius alle.et hoc vt veritas aperiet̃ q̃ materia probationũ ẽ am plianda.vt in.l.q̃m.C.de hẽti. Quar ta causa testium repulsiua ẽ criminosi tas.i.q̃ testis rõne criminis repellit̃ a testimonio. Pro cuius declaratio/ ne multa sunt videnda.primo nunquid criminosus põt eẽ testis.breuiter die q̃ nõ si perseuerat in crimine.vt pro bat̃ in.c.testimonij.ĩ.de testi. Ex q̃ se quit̃ q̃ gulosi quotidie ĩ tabernis ꝑse uerantes nec nõ hi qui quotidie ad taxillos ludũt et sic in crimĩe ꝑseue rãt.non p̃nt esse testes q̃ ꝑseuerãt in crimĩe. Item damnatus de crimine sa nioſe et de publico iudicio non po/ test esse testis et mirũ q̃ testes ta/ les sunt infames.vt.l.i.ff. de his qui nõ.infama.⁊ in.l.infamẽ.ff.de publi. iudi.⁊.l.i.C.de postula.et ibi.glo. Si tamen emendatus est de crimine põt eẽ testis in causa ciuili. In criminali autem non. Et idem si talis testis ali quãdo productus in testem fuerit re pulsus a iudicio.hec omnia probant̃ ĩ.c.testionium.s.alle. Quero secũdo nunquid infamis poterit esse testis. dic pro intelligentia huius.q. q̃ du/ plex ẽ infamia quedaz est infamia iu ris.et quedam infamia facti. Infamis infamia iuris fit tripliciter. ipo iure. vel per sententiam, vel genere pene. Ipo iure efficit̃ quis infamis ex qua litate facti ignominioso opere. ex q̃ lex irrogat infamiam ipso iure nulla interueniente sententia. vt in.l.fi.ff.ꝺ ritu nup.vt in vsurario qui ẽ ifamis ipso iure vt in.l.improbum.C. ex qui bus causis.infa.irroga.et ibi ẽ bona glo.et sequuntur doctores.licet vsu/ rarius sit infamis ipo iure tamen nõ ẽ excommunicatus sed debet excom municari.vt in.c.preterea.ĩ.de vsur.l. Et generaliter infamis dicit̃ ipso iu re vt habetis ꝑm multa exempla. vt in.l.i.ff.de postu.per totaz illam.l. In famis per sentẽtiam dicitur q̃n ẽ lata sentẽtia ꝑ aliquẽ ꝺ aliq̃ publico iudi cio vt de adulterio vel ꝺ hõicidio vt

milibus vt in.d.l.infamem vel si damnatus de furto vel vi bonoꝝ captorum vt instit.de pe.teme.litigā.§.pen. Quattuoꝝ enim sūt delicta ꝓuata exquoꝝ sñia ꝙs efficit infamis. infamia iuris q̄ ponunt in.d.§. penl. Infamis infamia iuris ex genē pene dē cui iſligit aliq̄ pene ignominiosa vel vituperosa veluti si iubeatur aliquis fustibus cedi vel scopari. tex.ē in.l. ictus fustium.ff.de his q̄ nō.infamia. ⁊ in.l.fustibus.C.ex qui.cau.infa.irro. Quero an infamis ifamia facti cuius opīo ē grauata apud bonos ⁊ graues viros, vt in.l.honori.ff.de obsequi.a libe.prestan. Exemplū ꝓt poni in istis bozanetis.qui reputantur vilissimi apꝺ graues et bonos viros pōt etiam exēplum poni in isl.qui q̄tidie stant in tabernis.ꝓt etiam exemplum poni in quocūq; alio q̄ hz malam famam. His sic declaratis venio ad ponem nr̄am ꝓncipalē et dico q̄ infamis infamia iuris. non pōt esse testis, vt in.c.testimonium.et in.c.hz ex quadam.§.de testi.⁊ in.l.iij.§.lex iulia. .ff.de test.et ē rō q̄ infamibus sunt interdicti actus legitimi. vt in.c.hz ex q̄dam.⁊ porte dignitatis non patēt infamibus. vt in.c.inē dilectos.ꝺ excess. prel.et.l.ij.C.de dignitat.li.xij. hz ferre testimonium ē dignitas vt .xij.q. .ij.c.ꝓceptum.⁊ no.gl.in.d.c.testimonium.et intellige ſm communē opi. Etiaz nō ꝓt ē testis infamis contra infamem nec criminosus ꝑ criminosum ſm Bar.⁊ ꝓmunt doc.in.l.cuz mulier.ff.de solu.ma.⁊ no.gl.in.d.c.testimonium. Hec limitatio ē vera ī infame infamis iuris non posse esse testem nisi veritas rei aliē haberi non possit q̄ tunc admittitur in subsidiuz hz cum tormentis ita not. Bar.in.l.i. .C.de sum.tri.et fid.catho. ⁊ idem ē in hoc casu in q̄libet inhabili ad testificandum q̄ in subsidium admittit vt.§.hoc fallit ī inimico capitali q̄ ē non admittit in subsidium in testem etiam si veritas aliter hāri non possit ita no.spe.in ti.de accu.§.i.circa finem ꝓ.c.ꝓ tuas.de symo. Item fallit in aliquibus casib⁹ in quibus admittit infamis infamia iuris.in testem scz in crimine heresis sacrilegij fraudati census fraudati annone symonie lese maiestatis et ꝓduellionis. hos casus ponit spe.in.§.ꝓxime alleg. Infamis āt infamia facti ſm pēz opi.in cā ciuili pōt ē testis hz ei multū diminuit de fi de. ista ē glo.in.l.iij.§.duc cē.ff.de carbo.edic. Item no.Bal.⁊ Bar.in.l.i. .C.de summa tri.et fi.et cath.⁊ ē cōmunis opi. In cā āt criminali talis non admittit vt in.c.testimonium.§. alle.limita omnia p̄dēa vera ē q̄ infamis infamia iuris vel facti nō ꝓt ē testis in cā criminali q̄ ad sñiam ferēdam quo āt ad instructionem ⁊ fidez faciendum q̄ad torturam bene admittit et facit sufficiētia indicia. Idem not.Bal.in.l.ꝓeall.et dicit fuisse dictum odofredi Idem no.Bal.in.l.i./§.questioni.ff.de questi.et ē menti tenendum.hec tamē ita non intelligas indistincte vera q̄ vnus testis infamis sit indicium sufficiens ⁊ ad torturam etiam si deponeret de ipo delicto. naz requirit q̄ sit omni exceptione maioꝛ quia ad hoc vt vnus testis sit sufficiens ad torturam deponens de ipso delicto requiritur q̄ sit omni exceptione maioꝛ. ita vult singula.Ange. in .l.fi.C.de questi. In criminali autem causa vnus testis non facit semiplenam ꝓbationem licet secus sit in ciuili. ita determinat Cy. quez sequitur Ange. in.i.quisquis.C.ad.l.iulia.maiestatis et glo.tenens ibi contrarium reꝓbatur. intelligendum est ergo dictū Bar. quādo sē plures testes in/

fames deponentes sup̃ ipo maleficio q̃ sunt tunc sufficiens indictũ ad tor/ turam ¶ Quero tertio an existens in peccato mortali possit eẽ testis. glo. in ris ciuilis in .l. iij. ℣ lex. iulia de testi. tz q̃ non. quod ẽ intelligendum. nisi e/ xistẽs in peccato mortali penituit se peccasse mortaliter q̃ tunc poterit eẽ testis. ita tenet ℣pe. in ti. de testi. ℣. i. ver. quid si in crimĩe hereſis ¶ Que ro quarto nunquid excommunicat⁹ esse possit testis ¶ Cõclusio ẽ indubita ta q̃ ñ ſm oẽs doc. tex. ẽ in .c. veniẽs ℣. de testib. et ita tenent communiter omnes doc. in .d.c. testimonium ¶ Sed ẽ dubium p⁹ q̃z absolutus ẽ an possit eẽ testi. in hoc fuerunt varie et conẽ trie opi. videl tamen verior z commu nis q̃ possit eẽ testis. vt no. doc. ĩ .d. .c. testimonium. nisi in duobus casib⁹ qui colliguntur ex mente Inno. in .d. .c. vidz q̃ quis ẽ excommunicatus ꝓpter delictum. nã si tunc fuerit abso lutus non poterit eẽ testis ¶ Exemplũ si quis ẽ excommunicatus quia com misit furtum p⁹ q̃z ẽ absolutus nõ pt esse testis. ita colligit ex mẽte Inno. ĩ .c. testimonium ¶ Subsequent que/ ritur nunquid periurus possit eẽ testi. ¶ Pro pñti. q. declarãda pmo ẽ viden dum nunquid periurus sit infamis. glo. in .l. lutius. ff. de his qui no. infa. quam sequitur Bar. et Ang. est com/ munis opi. et distinguit aut ẽ iuratũ super eo quod ẽ de pñti. vel de prete rito. si de preterito tunc periurus nõ ẽ infamis eo q̃ non venit contra iu/ ramentum suum talis iuratus z ipse iurando statim dicit peccasse cum in ipo iuramẽto sit piur⁹ aut quis iurat super eo qđ ẽ de futuro et tunc cum talis periurus veniat contra iuramẽ tum suum ẽ infamis vt in .l. si qs ma ior. C. de transac. ¶ Nota tamen vnum dictum singulare q̃ si quis ꝓmisit cũ iuramento soluere ad certum tẽminũ et non soluerit si p⁹ terminum offe/ rat se paratum soluere vel soluat nõ ẽ piur⁹. ista ẽ gl. singularis. xxxij. q. i. apud misericordẽ. rõ q̃ eo ipo q̃ sol/ uat extra terminũ non videt habere animũ deierandi ¶ Redeundo ad p̃ mam q̃onem dic. q̃ piurus non pt eẽ testis. q̃ qui semel mal⁹ semp pñumẽ mal⁹ eẽ in eodez genere mali. vt in .c. qui semel malus. de re. iur. l. li. vi. z est tex. ĩ .c. testiõniũ. ℣. all'. unmo plus z si egerit pñiam de periurio non pt esse testis. tex. ẽ ad ĩram in .d.c. testimoniũ z ita glo. in .d. ℣ lex ulia. et ita tenent doc. vbiq; ¶ Nunc quero de alia que stione nunquid confessus de crimine vel conuict⁹ qui non sit damnat⁹ pot sit eẽ testis. et dic q̃ sic de iure ciuli ¶ Contrariuz ẽ verum de iure canoni co. et dicũt doc. q̃ ius canonicum i fo ro eccĩastico ius ciuile ĩ foro ciuli fi/ uet ¶ Ultra p̃dicta quero nũquid pe cunia corruptus etiam si dixerit ve/ rum repellitur a testio vel ei⁹ dictum nullam faciat fidẽ. glo. ẽ in .d.c. lz cãm tz q̃ non valet eius testimoniuz. idẽ tenz Bar. in .l. diuus. ff. de re iudi. In tenz Bar. in .l. diuus. ff. de re iudi. Jn no. idem tenz in .d.c. lz cãm. Si ãt al/ legaretur tex. corrupt⁹ an sniam naz tunc sola corruptela sine falsitate re/ probat testem. z in hoc concordat gl. et Bar. Si autem alleget p⁹sniam tẽ Inno. in loco pal. dicit non sufficere solum corruptelam nisi alleget etiaz falsitas simul. movet q̃ hoc nõ repe/ ritur lege cautũ. Jo. de Imo. ĩ .d.c. lz cãm. sequit Inno. dicẽs opi. Bar. et se tenendam Et volentes etiam q̃ p⁹ sniam sufficiat allegare solam corru/ ptelam hoc non probat lege hec sen tẽtia in iudicio ẽ tenenda. tamẽ mihi videt verior opi. Bar. q̃ idem sit p⁹ sniam quod ante et vtroq; casu suffi ciat allegare solã corruptelã. moueor

ratione tali q̄ post sniam in causa ap
pellatiōis. pnunciatum extinguit vt
in.l.i.§.fi.ff.ad turpillianuz.z causa re
ducit in eo statu in quo erat in prin/
cipali cā post litem contes. vt in.l. ita
demum.C.de procura.ſz certuz est q̄
in causa principali post litem contest.
solam corruptelam allegare possum.
licz g̃ et post sniam. preterea pro sma
Bar.ē tex.in.l.iij.§.lex iulia.ff.de te/
sti. vbi tex. repellit pecunia redēptos.
nec distinguit ante sniam vel p⁹ Itē
non distinguit vtz allegat falsitas cū
corruptela vel non. et hoc mihi veri
or in disputando videt ſz tamen opi
ni. Inno.ē tenenda. vnum tamen at/
tende quod voluit Inno.in.c.inquisi
tione. de accu. q̄ si testis ī terrogetur
per iudicem vtrum sit corruptus pe
cunia vel sit infamis vel in aliquo de
roget turpitudinem suam ſz respon/
dere non teneat. tamen si respōderit
facit fidem. z nocet producenti. ne ei
ius dicto credat tamen si iudex cog/
noverit testem p̄ductum fore crimi/
nosum vel alias inhabilem z hoc sit
notorium poterit etiam si nō oppona
tur ex proprio officio repellere. ita tz
Inno.in.c.intimauit.ī.de testi. Si āt
interroget circa .p̄riam personaz de
eo q̄ non concernit turpitudinez ei⁹
tunc bene tenetur respondere ſz In
no.in.d.c.inquisitionis veluti si inter
roget vtrum sit debitor colonus fi/
ctualis ꝛc. ¶ Ex his habes expedita
quartam p̄tem testimonioz repulsi/
uam. ¶ Ultima ergo causa testiuz re
pudiatoria ē ex rōne inhabilitatis p
sone testis Ideo p̄ eius declaratiōe
videndum est de pluribus. ¶ Et p̄ri/
mo quer. nunquid mulier pōt eē te
stis. dic q̄ in testō clarum est q̄ non.
vt in.l.qui testō i.§. mulier. ff. ō testa.
fallit quando testamentum fit inter
liberos q̄ in testamēto instituuntur
filij testatoris. tunc mulier pōt eē te/
stis in testō. gl. ē singularis quam se/
quunt doc.in.l.fi.C.de codicil. exce/
pto autem hoc casu mulier non pōt
esse testis. Idem in delicto. de iure ci/
uili in.l.ex eo.ff.de testi. de iure canō
co si agat ciuliter de delicto pt. Si
criminaliter non nisi p̄cedat p viaz i/
quisitionis vel denūciatiōis ſm Inn
no.in.c.qm̃ de testi. Attende tm̃ q̄ ſz
mulier possit eē testis ō iure ciuili ce
teris paribꝰ tamē tāta fides non adhi
bet quanta masculo. et sic debet intel
ligi illud qō dicitur q̄ in testibꝰ debz
considerari sexus. vt in.c.forus.§.mu
lier. de ver. signifi. ¶ Quero secun/
do an minor .xiij. annis possit eē te/
stis. Respondeo q̄ non. ē tex.in.l.iij.§.
lex iulia.ff.de testi. immo nec minor
.xxv. annis pōt eē testis in causa cri/
minali in.l. testamentis.ff.de testa. Si
tamen quis maior tempore quo red
diderit testimoniū deponeret de his
que viderit ī pupillari etate: bene va
leret eius testimonium. ita gl. ſz. quā
sniam sequunt doc.in.d.§.lex iulia.
¶ Quero tertio nunquid stipēdiarius
possit esse testis. dic q̄ sic. q̄ non sūt
infames infamia iuris. tm̃ eis multuz
diminuit de fide q̄ sunt infames infa
mia facti. ita determinat Alberi.in.d.
§.lex iulia. Ex quo infero q̄ cū stipē/
darij sint infames infamia facti non
poterūt eē testes in causa crimiali q̄
infamis infamia facti non pōt esse te
stis in cā criminali. vt dixi. in sua ma
teria. vt in .c. testimonium.ī.de testi.
Secūdo infero q̄ nulla dignitas pt
cōferri stipendiario nec etiam est ca/
pax alicuius honoris q̄ talibus infami
bus non patent porte dignitatis. vt
in.l.ij.C.de digni. libro.xij. et.c.inter di
lectos. de excess. prelat. Dic supra di/
cta intellige de stipendiarijo in bello
illicito videz in quolibet bello quod

non mouetur per imperatorẽ vel pa
pam vel alium ad sui defensionẽ vel
suarũ rex gubernationem ſm doc. hi
ãt qui dicunt cauallerij delegati sunt
infames infamia iuris. ⁊ ideo in totũ
repellunt ſz doc. in .l. uij. C. de excep.
q locant operas suas ad pugnandũ
cum bestijs. vt in .l. i. ℣. remouet. ff. de
postulan. cũ plurib⁹ ℣. sequenti. ℙ Re
missis adde q similiter incarceratus
.s. in carcere publico non pt eẽ testis
ſm communẽ opi. doct. d. ℣. lex iulia.
⁊ ibi tex. ¶ Queritur consequent an
inimicus possit esse testis. dic ſz doc.
q ĩmicus capitalis repellitur omni/
no si est effectus inimic⁹ ꝓpter causã
crimnalem vel ꝓpter ciuilem magnã
ſm Inn. vt ĩ .c. inquisitionis. de accu.
Idez si sit suspicio q capitalis sit ini
mic⁹ ſm Inno. in .c. cum oporteat de
accusa. Idem ſm Cynum. si testis co
pulauit inimiciciam cuz vno capitali
inimico. nã ⁊ ipe ꝑsumit inimic⁹ ſm
Cy. in .l. si qñ. C. d testi. alias inimic⁹
non repellit a testimonio. Amic⁹ nõ
repellit quantuncũq sit magna ami
cicia tamẽ si ẽ magn⁹ amicus: ei mul/
tuz de fide diminuit. gl. ẽ sing. in ℣. co
gitanduz in auten. de monachis coll.
.i. quã sequunt doc. immo et tex. exꝑs/
sus in .l. sciendum. ff. d vsur. ita ibi tz
Ang. ¶ Ñunquid paup possit eẽ testꝫ.
Et nunquid rusticus possit. veruz ẽ
q ꝺs neq rõne pauptatis nec rõne
ignobilitatis repellit a testimonio: ſz ce
teris paribus magꝫ credit diuiti q̃ pau
peri ⁊ nobili q̃ ignobili referẽdo sin
gula singulis. ita ītelligit glo. in .l. uij.
.ff. d testi. ¶ An soci⁹ possit eẽ testꝫ. dic
q ñ. si ẽ soci⁹ oũm bonoz vel etiãsi ñ
esset socius omniũ bonoz ⁊ sua inter
sit. adhuc non pt eẽ testis de parte ꝓ
socij. de qua etiam dic. vt nõt Inno. ĩ
.c. in pñtia ℣. de testi. ¶ Ultra predicta
adde q neq clerici neq mõachi pñt
esse testes sine licentia superioris. ſz
Spe. in ti. de testi. ℣. i. ver. sed si mona
chus. et vers. ⁊ quid de monacho. et
idem tenz Alberi. in auten. si vicatur
.C. de testi. Clericus autem secularꝫ
bene pt. vt in .c. quocunq. xiij. q. ij. ta
men debz examinari per iudicem ec/
clesiasticum ſm Archid. in .d. ℣. quocũ
q. dicit eẽ in electione iudicis supio
ris se velle examinare clericum an da
re licentiam seculari vt cum examiet
ſz tñ debz iuramentum de licentia sui
superioris facere. vt in .c. i. de iura. calũ.
ſz admittat clericus non tamẽ cõpel
lit vt .s. dixi. ¶ Nolet etiam q̃ri nun/
quid fideiussor possit eẽ testis ꝓ debi
tore principali. Spe. in ti. de testi. ℣.
ſz quid d fideiussore: dicit q sic. si ẽ sol
uendo. Jo. and. in .d. vers. dicit indi/
stincte non posse. q eius interest liti/
b⁹ non vexari. vt in .l. minoribus. ff. d
b⁹ non vexari. vt in .l. minoribus. ff. d
mino. hãc opi. tenz. Jo. and. in .c. insu
per. de testi. que opi. ẽ tenenda ſz q̃/
ro nũqd sollicitator cẽ possit eẽ testꝫ.
Domini d ro. decisione. cccl xij. tenẽt
q nõ Idẽ dicẽ eẽ vex Anto. de but. fi
nita causa ĩ qua sollicitat. ita dicit ipe
in .c. insuper ℣. de testi. ¶ Dubitatur fi/
in .c. insuper ℣. de testi. ¶ Dubitatur fi/
maliter nunquid denunciator crimis
possit esse testis. ¶ Cõcludũt doc. ⁊ glo.
in .c. in omni. de testi. ⁊ tenẽt q sic i de
nunciatiõe euãgelica. In alijs autem
denunciationib⁹ q̃ fiũt in foro secula/
ri vel ecclesiastico ob delicta non possũt
eẽ testes. Ex his omnibus nunc habe
tis plene expeditum q̃ ꝑsone repellũ
tur a testimõio. quibus exceptis cete
re admittũtur. vt in .l. i. ℣. adhiberi. ff.
de testi. ¶ Dõ plz mihi q̃ pleniori sa
tisfactiõe materie testiũ attigẽ aliquas
qõnes sup dicta mã. q̃ sunt multũ vr
tiles et oportune. ¶ Quero ꝓmo nũ/
qd testis teneat deponẽ de loco ⁊ tẽ
pore verbi gra. testis introgat an ti/
cius mutuauit. x. seyo: ⁊ rñdet q sic.

p̄ea interrogatur vbi ⁊ qñ hoc fuit. nunquid si non respondeat vel dicat non recordor: eius testimonium vitie tur. Pro huiusmodi q. determinanda dic̄ q̄ vbi locus et tempus sunt sb̄ña actus de quo queritᷣ tūc oporteat te stem deponere de loco et tpe alias di ctum suum non valet. istud probaᷣ ī .l.i.in.fi.cū seq.ff.de incen.rui. et nau/ fra. istud ē dēm Inno.in.c.q̄lit ⁊ qñ. el.ij.de accu. Idem tenet Bal.in.l.ij. .C.de rescin.ven. Exemplum vt me lius intelligaᷣ ad hoc vt quis obtine at ī interdicto vnde vi requiritᷣ q̄ p bat possessionem. ⁊ q̄ probeᷣ q̄ possi debat illa die qua fuit spoliat⁹ possessi one alias succumbit vt in.l.i.§. inᷣdū .ff.de vi ⁊ vi armat. Certe si iste intē dens hoc inᷣdictum p̄baret possessio nem et spoliationem: non posset obti nere q̄ tps ē de substātia actus. Pōe aliud exēplū in prescriptiōe q̄ debet p̄bari possessio .x. annox inter p̄ntes vel .xx. inter abp̄ntes. pōt ponere mul ta alia exempla Exemplum de loco. statutum dicit q̄ si quis luserit ī qua dragesima puniaᷣ. in.x. p̄baᷣ q̄ aliq̄s luserit nō tñ fuerit in quadragesima non debz puniri. q̄ tempus ē de sb̄ña actꝰ. Pone aliud exemplum. dicit sta/ tutum q̄ bestie possunt pasculare in certis p̄atis non in alijs. accusaᷣ q̄s q̄ sue bestie pasculauerunt in aliquo prato alio. certe si non probaᷣ q̄ ī pra to p̄hibito: non poterit obtinere. q̄ certus locꝰ ē de substātia actꝰ. Aut tē pus ⁊ locꝰ non sunt de sb̄ña actꝰ. ⁊ tē si testis ꝺ illo non deponat ꝛ dicat se non recordari. dēm ei⁹ bene valet Inno.in.c.qualiter et qñ. idem si non in terroget testis de loco et tpe. dēm su um valet. q̄ locus ⁊ tempꝰ non sunt de ncitate p̄bationis in §. quia vero. ⁊ idem fm Ange. in.d.auc̄.de testib. Attende tamē ad vnum qꝺ est nō dignū q̄ vbi quis agat ex mutuo vel alio contractu requiritᷣ q̄ probet pe/ cuniam mutuatā vel depositaꝛ et sic de singulis contractib⁹ ante libellū et añ litez contes. alias succumbit actor. ita dicit singulariter Ang.in.d.§. q̄ ve ro. ꝛ videᷣ p̄bari in.l.candez §. acti ones. in fi.ff.ꝺ excep.re.iudi. Idē Jo. and.in.c.abbate.sane.de re iudi.li.vi. ⁊ in glo.sua Declaro. actor dic̄ q̄ mu tuauit ticio. x. q̄re. c̄. Item testes di/ cunt vez est q̄ mutuauit ⁊ requiritᷣ q̄ dicant si non recordantur de tem/ pe. non recordamur de tpe. ꝛ fuit añ p̄ntem litem inceptaꝛ. istud est singu lare multum. rō est que facit pro eis. nam testes p̄ducunt post lit. contest. vt. s. vidistis. qñ testes dicunt q̄ mu/ tuauit et non dicunt in certo tempo re. illud dēm pōt verificari ante ⁊ p⁹ li. contes. ⁊ per conseq̄ns hoc dēm est obscurum. tamen nesciaᷣ ante lit. cō/ test. et sic dictum ē dubium. et quoti/ enscunq; dēm ē dubium interptaᷣ p̄ p̄ducentem. iste ē tex. in.c.in p̄ntia. ꝺ p̄ba. et ibi gl. istud ē dēm Bal. et An ge. in.l. veteribus. ff. de pac. Et Bar. ī .l.i.§. fi. ff. eo. et sic sequiᷣ q̄ debet fieri inᷣpretatio. q̄ istud mutuum fuit fcz post lit. contest. vñ istud tale mutuuz q̄ non dī deductuz in iudicio. q̄ ea q̄ p̄cedunt post conte. litem: non dicun tur venire in iudicio immo alio libel lo op⁹ē. iste ē casus in.l. non p̄sit vide ri. ff. de iud. De qualitate añ tempꝰ nulla ē testi facienda interrogatio vi delicz an eēt serenum vel nebulosum fm Inno. in.c. qualiter et qñ vbi dic̄ q̄ si testis deponit de diuerso tempe vel loco q̄ dēm suum non valet.

Quero secundo an testis qui depōit super valore rei debeat reddere rati/ onem sui dicti. etiam non interrogat⁹ ad hoc vt valeat dictum suum. dic q̄ sic. ⁊ iō testes qui quotidie examinaᷣ

dicunt talis res valebat .x. ꝛ nihil aliud deponunt nihil valet ꝛ ẽ rõ. nam q̃tienscunq; aliqua res ꝑt sciri diffor/mib⁹ modis nisi exprimat̃ modus q̃ scit̃ illud dictum dñ obscuꝝ et ꝑ ꝓñs tq̃ obscurũ non valet sed valorẽ rei qs põt scire diffor.mib⁹ modis �fm q̃ statim dicã. ideo requirit̃ q̃ exprimat modum ꝑ quẽ scit valorez. alias nihil valet. hinc ẽ q̃ testis q̃ deponit de dominio debet reddere rõnem sui dicti etiã non interrogat⁹. q̃ sũt multi modi adquirẽdi dominium. ꝛ ideo req̃rit̃ q̃ exprimat illum modũ ꝑ quẽ scit dñuz certe rei esse illi⁹ de modis ꝓz per totũ titulum. ff. de adqui. re. do. ꝛ inſti. de re. diui. vbi ãt res non põt sciri nisi per vnuz modũ ꝛ tũc super tali re valet dictũ testis. etiãsi nõ reddat rõnẽ ꝛ etiamsi ẽ interrogat⁹ vt ẽ in colore q̃ quis nõ ꝑt scire colorem nisi per vnum moduz. vt est albedo que per visum comprehenditur. vor ãt ꝑ auditum. hec sunt verba Bal. in .l.ij C. de rescin. ven. ¶ Quero ergo qualiter probet̃ valor rei. ꝛ qualit̃ testis ꝓducat̃ sr̃ valore rei. dic int̃dũ testis producit̃ super valore rei immobilis fructus producentl. vt in fundo Int̃duz sr̃ valore rei mobilis vt est vidẽ i alijs specieb⁹. si testis deponat sup valore rei fructus ꝓducentis tũc debz ꝺponere sup valore rei hoc mõ dicit q̃ ꝑs fundi in tali loco ꝛc. valet .x. florenos et scio q̃ tot fructus pci/piant̃ singulis annis ex illa parte fũdi. ꝛ vbi ex ꝑte fundi eiusdem q̃litatis tot fructus producẽtis vendi consueuerũt ꝛ vendunt̃ ꝑ singula ꝑte .x. florenoz. ꝛ hoc modo fund⁹ extimat̃ ꝑ fructuũ ꝓceptionez. hoc probat̃ in .l. si fundum. ꝑ fideicommissum. in pun. ff. de le. i. ꝛ .l. penu. ff. de reb⁹ coz. ꝛ i .l. si q̃s debitores. ff. de rescin. ven. ita ẽdit nõ Bar. i .l. ꝓcia rez. ff. ad .l. fal. et idez Bal. in .l.ij. C. de rescin. vẽ. ꝛ poterit alio modo et breuius ꝓbari de valore rei immobilis ꝓ fm ꝓfatos doc. vbi .s. hoc mõ q̃ ꝑs talis fundi tãtuz valz q̃ pars alioꝝ fundoꝝ eiusdẽ q̃litatis ibi vicinoꝝ tantundẽ vendun/tur. hoc ẽ qꝺ dñ q̃ res tantum valet quantum vendi põt. vt in .d. pretia rerum. ꝛ intellige q̃ntum vendi ꝑt. s. hominis scienti qualitatẽ rei. iste ẽ tex quem ita intelligunt doc. in .l. mortis causa. ff. ꝺ dõa cau. mor. ꝛ iõ fm Bar. vbi .s. sit cautus aduocatus volẽs ꝓ bare valorem q̃ñ capitulet de aliquo morbo vel vitio latenti rei. vt dicat q̃ tale vitium est latens. q̃ si emptor scisset emptor non tantum dedisset ¶ Dubitatur de hmõi. depõne mihi/quid testis deponens de valore con cludat dicendo hoc modo ꝓtes talis fundi valent .x. interrogat⁹ quõ scit. rñdit. q̃ ego tantum darem si vellez emere. dic q̃ non valet si iste testis cõ ꝓhenditur habere affectionem ad tale rem puta q̃ ẽ vicinus illi fundo. et mea interest hr̃e fundũz vicinum ꝛ ꝓ maiori precio q̃ ꝑ valeat. vt i .l. si fundus. ff. de le. ij. Si ãt nullam habz affectionem. bene valet ei⁹ dcm. ita dicit Bal. in .d.l.ij ¶ Adde aliud modũ ꝓbandi q̃ iudex ex officio suo ꝑt etiã post publicatas attestationes ꝛ p⁹ di/dicta testificata mittere extimato/rem ad extimandum rem. vt in .l. hac editali. ¶. ilico. ff. de sect. nup. fm Bal. in .d.l.ij. hinc ẽ q̃ dic Bar. multuz notabiliter in .l. in fundo. ff. de rei ven. q̃ etiã post sniam ante executionẽ fiã ctam põt opponi exceptio expensaruz et melioramentoꝝ cuz talis exceptio non redarguit sniaz de iniquitate. iõ opponi ꝑt. vt in .l. fideiussores. ff. ꝺ fideiu. ꝛ i .l. nensceni⁹ appollinari⁹. ff. ꝺ re iudi. ꝛ per conseqns non ꝑt fieri executio nisi prius liquidatis melio/

liozamentis expensaꝝ. cum illas pos/
set consequi p retentionē. iste ē tex.
in.l.si areā.ff.de condi.inde ¶ Juxta
premissa etiaz dubitaꝫ nunquid pos/
sit probari valoz rei hoc mō. ps talis
fundi valet.x. et hoc scio q̄ sum vi/
cinus Bal.dicit q̄ non in.d.l.ij. Bar.
dicit q̄ sic in.l.i.ff.si cert.pe.z illaz te/
ne quam etiam tenet Ange.in.auc̄.de
here.et falci. Et ē glo.in.l.ij. C. quā/
do fiscus vel p̄uatus ¶ Quando ät te/
stis deponit de valoze aliaꝝ rez mo/
bilium tunc probaꝫ si dicat hoc mō.
Summa frumenti valz tātum z hoc
scio q̄ communiter tantum venditur
vel vendebaꝫ tunc tp̄is. z nō multū
singulariter q̄ talis testis debz com/
prehendere tria tempoza in suo testio.
nio hoc modo. frumentum tantuz va/
luit illa die vel illo tp̄e vel ante z p⁹
Alias si se astringeret ad vnum diem
tm̄ nō probaretur valoz. ita dicit tex.
in.l. precia rerum in fi. p̄allega. et i/
ta etiam tenz Bar. Sz pone q̄ quis
capitulauit de valoze rei q̄ res tātū
valuit in foro publico z q̄ illa vēde
baꝫ tantundez in domib⁹ priuatis. si
testes autem deponunt in foro publi
co ꝺ vno valoze z in domb⁹ de alio
queriꝫ cui stabiꝫ. dic q̄ stabitur valo
re fori publici. fz Bar. vbi. s. q̄ dicit p
cautela q̄ ille q̄ vult probare de valo
re frumenti debz capitulare q̄ p tāto
venditum ē i foro publico. ita nōt. ip̄e
in.l. precia rerum ¶ Consequēꝫ est vi
dendum qualiter probaꝫ dominium.
hec q̄o quotidie in iudicijs versatur.
Nam producentes testes probantes
de p̄scriptione ex qua requiruntur
.i. titulus. bona fides et ꝓtinuata pos/
sessio. z q̄ res non sit vitiosa q̄ omīa
et singula veniūt ꝓbanda Ideo qua
liꝫ singula probenꝫ videam⁹. Primo
nāq̄ titul⁹ faciliter ꝓbari pōt. l. per i/
strumētum. vt no. glo. in ff. iunt z alie
īsti. de vsucapi. z lon. Etsi non appa/
ruerit aliquod instrumentum potēit
titulus probari per testes dicētes se
interfuisse contractui cum istud sit ta
le q̄ obijciatur sensui visus Bona fi
des āt nō venit. ꝓbanda cū bōa fides
in dubio p̄sumaꝫ. vt in.l.penul. C. de
euic. quod intellige verum si q̄s ha/
beret titulum et diu possederit etiam
sine titulo q̄ tunc bona fides p̄sumiꝫ
Inno. in.c. cum venissz. de in unte. re/
sti. quem sequiꝫ Bar. in.l. celsus. ff. de
vsucapio. z Ange. in.l. prescriptione
. C. quō qui non ob. lon. tp̄. p̄scrip. O
porteret tamen q̄ bona fides allegeꝫ
alias nunq̄ p̄sumereꝫ. vt i.l.si adul
terū cū incestu. in ff. idem. ff. de adulte.
ita no. sing. Ang. in.l. cum q̄ ff. i publi
cā ꝺ pub. Pro q̄ facit id q̄ ꝺ i simili dz
q̄ notorium releuat ab onere probā
di non āt ab onere. ꝓponēdi. glo. ē sin
gu. i cle. appellāti. de appella ¶ Tertio
venit probanda possessio continuata
z in hoc sunt duo videnda videlicet
qualiter probetur possessio. secundo
q̄liter probeꝫ continuatio possessiōis
Ista sunt quotidiana Ad primū dic.
q̄ multi sunt modi probandi possessi
onem. ꝓbatur enim possessio eo ipso
videlz q̄ testes dicunt terrā vidisse se
mīari z arari ad instantiā talis vel co
li vel laborari Istud sufficit. pro q̄ ē
gl. sing. in.l.iij. C. finium regun. Quā
ibi sequiꝫ Bal. Alij⁹ modus ꝓbādi tra
diꝫ si testis dicat fruct⁹ de tali tra fo/
re per talem ꝓceptos. iste ē tex. in.l. ti
tia. ff. de soluti. z ibi hoc tenz Bal. ūe.
Idem tz Bal. in.l.iij. C. finium regū.
Itez ꝓbatur possessio si testes dicāt
pensionem dom⁹ vel fundi. tali eē so/
lutam z q̄ mercedem receperit noie
locatoris. iste est glo. sing. in.l. qui vi
nuersas. ff. qui colonum. ff. de adqui.
possess. quam ibi sequitur Bar. in.l. q̄/
uis. ff. si conductoz e titulo. Eam q̄ se

cumus ẽ Ange. in .l. quedã mulier .ff. ꝺ rei vendi. ⁊ hoc vex fm Bar. ⁊ Ange. ī locis ꝓall. q mers ꝓcepta proba ta ꝓbari videt possessio ꝑ soluẽtẽ Ez an ī piudiciũ tertij dubito qꝺ ẽ bene ⁊ singulariť nõndũ. ⁊ iõ si ago ꝑ aliquẽ rei venditiõe dicens talez rem eẽ me am. ⁊ probẽ dominiũ ꝑ testes ꝓbãdo ꝓscriptionẽ pro qua ꝑscptiõe proban da probo possessionẽ ꝺ mõ. q dico q ticiꝰ mihi solut mercedem noĩe loca/ tiõis talis rei ꝑ .x. annos et plꝰ. certe probata ẽ possessio. ꝑ talẽ receptionẽ mercedis in ꝓiudiciũ conuẽti. ⁊ istud ẽ verũ nisi aduersariꝰ probaret verã possessionẽ ipiꝰ rei. puta q collegit vel fecit arari. ⁊c. tunc bñ derogať possessioni q̃ probať ꝑ solutionẽ mercedis ita tz Bar. in .ꝺ. ſi ꝓductor. ⁊ Ange. ī .ꝺ.l. quedã mulier. operať enī fm ꝓbatos doc. probatio solutiõis mercedis vt dicatur probata possessio nisi ad/ uersarius probet contrariũ probãdo verã possessionẽ Attẽde tamẽ q pro bãdo solutionẽ mercedis probeť pos sessio. tñ sola ĩuestitura ñ probat pos sessionẽ in preiudiciũ ťtij ꝛz solũ inter ipos. istud ẽ pulcerrimũ dẽm Ange. ī .l. quis. C. de dona. ⁊ iõ si in exꝰ ꝓposi to volens probare possessionẽ ꝑ con/ uentũ ī ťtiã psonã et ad probãdũ pos sessionẽ ꝓduco instrumẽta locatio/ nũ factaꝫ ticio de fundo. de q̃ ẽ ꝓuer/ lia ⁊c. nullatenꝰ ẽ ꝓbata possessio. pro/ batur enī eẽ possessio ꝑ actũ fictũ. vi delz ꝑ pstitutũ vel ꝑ ꝑcariũ vel ꝑ cõ/ ductionẽ veluti si quis pstituit se no mĩe possessionis possidere vel ꝑcario nomĩe vel si vẽditor ꝓducat ab emp/ tore. hec probãtur in .l. q ī eo ī pn. et in .l. inťdũ. in prin. ff. de adq. pos. Et ī .l. q̃dã mulier. ꝓalle: ⁊ ī toto titulo. ff. de ꝑcar. Et ideo quotidie videt .l. q ī instrumentis ponũtur ista ꝛba q̃ qꝺẽ venditor constituit precario se noĩe possidere per talia verba probať tra/ ditio possessionis et dñij. vt in turi/ b. ꝓalle. Que omĩa intellige vera si il le q̃ cõstituit se ꝑcario nomĩe possidẽ vel q̃ conducit ⁊c. possidebat tpe cõsti tuti vel tpe cõductiõis. Alias ꝑ tale cõstitutũ vel ꝑ talẽ cõductiõez ñ pro batur aliqua possessio. ista ẽ gl. sing. ī .l. q̃uis. in pn. ſi cõductor. ff. de adq. pos. ⁊ hoc tz Bar. ⁊ idẽ Ange. in .ꝺ.l. q̃dã mulier. ideo sit cautꝰ volẽs probare possessionẽ ꝑ cõstitutuz vel ꝑ similes modos q probet q ille q̃ pstituit tpe cõstituti possidebat. alias tale cõstitu tũ nihil operaretur. ⁊ ita dicit Ang. ī .l. q̃dã Inter istos modos fictos pro bandi possessionẽ. Est et alꝰ modus mirabilis scz si q̃s cõstituat se vsufru ctuariũ alicuius puta ticij. nã ī ticiuz ꝑ talẽ vsufructũ transfertur possessio ⁊ iste ẽ casus sing. ī .l. q̃squis. C. ꝺ do nationi. qꝺ intellige si ille vsumfrẽm possideat illo tpe q̃ se fecit vsumfru/ ctuariũ. alias nõ probaretur possessio ⁊ ita dicit Ange. in .ꝺ.l. q̃squis Est et alꝰ modꝰ probãdi ꝑ actũ ficticiũ. puta si q̃s confiteatur se nomĩe alicuiꝰ pos sidere ꝑ talẽ simplicẽ cõfessiõem trãs fertur possessio ī eũ cuiꝰ noĩe iste cõfi tetur se vidẽ. ista ẽ gl. sing. in .l. ab em ptiõe. ī pn. ff. de pact. quã ibi multũ cõ mẽdat Ang. ⁊ ꝓdicta tene mẽti q̃ fiũt q̃tidiana Scias tñ q ꝑ illa verba q̃ q̃tidie ponuntur in instrumẽtis. s. cen set dedit vẽdidit tradidit nulla pro batur possessio neq̃ possessiõis trãsla tio ꝛz solũ licẽtia data appẽhẽdẽdi pos sessionem. iste ẽ tex. in .l. ꝓdia. ff. de ad qui. pos. qꝺ fallit nisi res vendita fo/ ret in pñtia nã tũc ꝑ talia verba trãs ferretur possessio. alias nõ. ita nõ. Ja co. de are. quẽ sequitur Barto. in .ꝺ.l. ꝓdia. Idẽ tz Cy. quẽ sequitur Bal. in .l. nin. C. de adqui. pos Illꝺ tñ nota q̃ per extimum qꝺ quis hz ī cõ

mum non probat possessio neq; domi
nū Ita dicūt singulariter Bal. et bar.
in.l.si pōt.C.de actī.ēp. Et ideo infe/
runt.q; si quis soluit talia s pro aliq̄
re q; p talē solutionē taliarū nō pro
bat possessio rei.ꝛ ita fuit obtentum
de facto in ciuitate cremone. Simlit
ꝛBar.in alia mā dicit. q; p extimuz
factū in pī de aliqua re non probat va
lorem rei inter alias psonas. vt in.l.
.ij.C.de rescin.vendi. Et iō si eēt q̄/
stio int te et me ꝺ valore vnī⁹ fūdi.ꝛ
ipius valorē probarē p extimū pīs ni
hil eēt factū q; tale extimū ꝓbat solū
inter extimatū ꝛ habet non int alias
psonas vt.s.dixi. Non omitto vnuz
notabile verbum quod venit in pre/
senti materia dicendum.q; si quis re/
peritur in possessione rei. nec sciatur
ex qua causa sit in possessione presu/
mitur cē in possessione ꝛ possidere ex
preambulo contractus. glo.est sing.
in.l.quedam mulier.s.alleg.quam ibi
sequitur Ange.ꝛ ī.l.murus.C.de adi
qui.pos.et hoc satis quo ad proban/
dum possessionem.et quia non suffi/
cit ꝓbare possessionem in probando
prescriptionem.nisi probetur posses/
sionis continuatio.x.annorum ꝛc.in
rebus immobilib⁹ iter presentes. et
.xx.inter abfites.ideo videamus qua
liter probetur possessionis continua
tio.ꝛ breuiter dic q; communis opi
nio doctorum sic se habet q; proban
do initium possessionis et finem. pre
sumitur medium.ꝛ sic probatis extre
mitatibus presumitur medium.et sic
probato q; iam sunt .x.anni elapsi q;
possidebam talem rem ꝛc.et probato
q; nūc possideo.presumitur continu
ata possessio toto tempore.x.annorū.
ita tenent doc.in.l.super longa.C.de
prescrip.x.vel.xx.annorum.plus di/
xit Bar.notabiliter q; si probatum ē
solum initium qō sufficit q; quis ad
commodum suuz alleget possessionē
et confiteatur etiam se possidere mo/
do q; si probet initium possessionis.
presumitur continuata possessio vsq;
in hodiernū diem.quod est menti te/
nendum.ita dicit ipse in.l.celsus.ff.de
vsu. Super ista cōtinuatione pos
sessiōis probanda est multum aduer
tendum ad testes. Nam si.dixerint
ticium possedisse a.x.annis et citra.
tē est sensus q; possederat ab initio.x.
annorum. Et iste ē tex.in.l.i.§. q; au/
tem.ff.de aqua quotidiana ꝛ est. Ita
etiam dicit Bar.in.d.l.celsus.et Ant.
de butri.et Jo de Imo.in.c.licet cau/
sam.de proba. Si autem testes dicāt
q; talis possedit ad.x.ānos vel circa
tunc non est probata possessio ad de/
cem annos.et per consequens prescri
ptio non est probata quia testes intel
liguntur deponere de possessione vs/
q; ad tempus in quo testificantur q̄
casu euenit q; prescriptio fuit inter/
empta per lītē.contestā. vt in .l. more.
.C.de rei vendi. Ita tenet Barto.in
.d.l.celsus.et Anto. de but.quē sequi
tur Jo.de Imo. in .d.c.licet. Illa e/
nī verba adiecta plus ꝛc. parum vel
nihil operantur.§ testis debet dicere
ticius possedit p.x.annos finitos an/
te litem inceptam.ſm doct.vbi.s. bo
na autem practica est q; dicat q; talis
possedit a.x.annis.ꝛ p totum illud tē
pus finitum ante litem inceptam. Si
autem diceret q; possedit.xiij. annis
elapsis.sufficeret si causa non duras/
set vltra quadriennium. Attende
etiam ad vnum aliud quod videbi/
tur mirabile q; non potest probari p/
scriptio.x.annorum dato etiam q; es/
set probatus titulus.bona fides.con
tinuata possessio.nisi probetur q; am
be ptes fuerunt psentes in toto isto
tempore.i.q; habuerit domicilium in
isto loco in quo agitatur iudicium.

Repetitio Lanfranci super .c. Quoniã

Istud ẽ dictum singul. Jac.but.in.l. fi. C. de prescrip.lon.temp. Quam se quitur Inge.in.l.prealleg. ⁊ est ratio huius dicti quia cum lex requirat ꝑ scriptionem .x. annox possessionem ꝓ tinuam inter pũtes requiritur enĩ ꝙ ille qui se fundant ex prescriptione tali. x. annorum inter presentes pro bet fundamẽtum suum. scilicet possessionem cõtinuam inter presentes. id est ꝙ iste et conuentus toto illo tempore habuerunt domiciliuz in isto loco In quo agitatur iudicium. ita intelligit inter presentes. iste est tex. in .l.fi. C. de prescrip.long.tempo. Et ꝑsentia cuz sit facti non presumitur. ergo probare debet. vt in.l.in bello ff. de facti. ff. ⁊ captiuis. Et ideo ille qui allegat prescriptionem debz ꝓbare presentiam alias nihil facit et sunt pauci qui hoc considerant et sic ex omnibus istis habetis qualiter probetur dominium mediante prescriptione. Alium etiam modum probandi dominium tradit Bar. in .l. rem que nobis. ff. de adqui.pos. hoc modo ꝙ tempore quo adquisiuit possessionem talis rei. illa res erat in nullius bonis quo probato succedit dispositio iur. dictantis ꝙ id quod in nullius bõis occupãti conceditur vt in.l.i.in prin. .ff. de adqui.pos. Quomodo ꝓbabitur ꝙ illa res non fuerit in bonis alicuius. dic ꝙ in aliquibus probabitur ex natura ipius rei veluti ī lapillis et saphiris in litore maris repertis quia clarum ẽ talia in nullius bonis esse vt ī.d.l.i.in prin. ff. de adq. pos. In alijs autem rebus que sunt de natura sui in bonis alicuius difficilior erit probatio tamen modus adhibetur. s. si quis fecerit fieri proclamationem scilicet si quis vult dicere se possidere talem fundum tempore quo conuentus vel agens apprehenderit istum fundum compareat infra tres dies alioquin ꝛc. certe nullo comparente infra illum terminuz apparet illam rem esse in bonis nulli⁹ ⁊ ita pulcerrime tradit Bar. in .l. prealle. Alios modos probandi possessionem habetis per totum titulũ Institut. de rerũ diuisione ⁊ sufficit textu alia ibi videre. sed vt plurimum in iudicijs versatur ꝓbatio dominij q ẽ frequentissima. Ideo volui illam plenius attingere. hec satis quo ad probationem dominij ¶ Circa premissa cadit vnum notabile dictum Bar. in .l. celsus. ff. de vsu. quez sequitur Bal dus in .l. iudicia. C. de rei vendi. qui dicit ꝙ si pater meus emit quendam fundum et longo tempore possedit. puta per .xx. annos vel per .xl. ⁊ postea perdita fuerunt instrumenta tituli emptionis. puta ꝙ ciuitas fuit succumanata vel domus incendio cõbusta si mouetur mihi contrauersia de isto fũdo ẽpto. ⁊ veli ꝓbare prescriptionez ꝙ non possum probare titulum sufficit allegare et probare me audiuisse a patre meo se emisse talez fundum a tali ⁊ ꝙ hec publica vox ⁊ fama est ⁊ probare famã ee de hoc sufficiet ꝓpter titulum putatiuum et istam credulitatem que sufficit ad famam vt in .l. cum quidam. in ff. quod dicit. ff. de adqui.hered. et nimiruz ꝙ dẽm vni⁹ nobilis hoĩs inducit iustã credulitatẽ multo magis fama. glo. ẽ singula. in .l. ticio fund⁹. ff. ⁊ condi. ⁊ demonstra. hec verba sunt menti tenenda ex quibus habetis casum ī q ee non probato vero titulo ꝛ ꝓbata fama ꝙ talis emit. ꝛc. ꝓbato ee ꝙ audiui a patre meo emisse ipm. ꝛc. habeẽ loco tituli qđ intelligite ꝓbata etiam possessione sufficiente ad ꝑscriptionem et reliquis ad ꝑscriptionem requisitis nĉario incidẽt ¶ Hic ẽro nun

quid ex possessione ꝑsumat dominiū. hec ꝙ ē vtilis ꝙ si ex possessione ꝑ sumitur dominiū q̄tienscunq; domini um deducitur in iudicium si probet possessio ꝑsumit ꝙ possidens sit dñs ⁊ non erit nēe aliquid ꝓbare de dñio ꝫ transfert onus ꝓbandi in aduersa rium. Circa hunc articulū breuit dic. Interdū dñium deducitur in iudici/ um ꝑ modū ꝯdictionis. inde duz ꝑ mo dum petitionis Si ꝑ modū contradi ctionis. et tūc aut in iudicio summa/ rio aut inordinario Si i summario ⁊ tunc ex possessione ꝑsumit dominiū. vt in.l.a diuo pio ·ℒ·si sup reb⁹.ff.ꝺ re iudic.⁊ in.l.ob meritoꝝ. C.ne vx. ꝑ mari Declaro qualit deducat̄ do/ minū in iudicium ꝑ viā ꝓtradictiōis Ecce lata ē ſnīa ꝑ iudicē in possesso rio fit executio i bōis immobilib⁹ ve nit tertia ꝓsona et ꝓget et dicit dñe iu dex nō potest̄l.facere executionē i ta li fundo ꝙ spectat ad me iure dñij.nā tūc nō audit illa tertia ꝓsona i illo iu dicio summario. Hec ē pulcra pet.de bellapar. quē sequit Cy.in.l.ob meri torū.ff.alle. Interdū dñiū deducit ꝑ viā cōtradictiōis i iudicio ordinario et tunc ex possessiōe nō ꝑsumit dñiū vt in.l.ꝓses. C ad.l.flauiā.ꝺ pla.exm. Quis itētat publicianā ꝯticiū ꝑ cer to fundo dicēs illū fūdū ad se spectaē iure ꝓis dñij vel q̄i ꝙ ipe emit a non dño bona fide ꝛc.titi⁹ ꝓparet et dicit istū fundū eē suū et ad eū spectare rō ne vere dñij.certe debebit iste titi⁹ ꝓ bare verū dñiuz ne sufficit ꝓbare pos sessionē. ꝓbato igit dñio vero obti/ nebit ꝯ intētātem publicianā. vt.in.l. ꝑdicta.ff.de publiciā Secūdo cāu ꝓncipalit q̄rit qñ deducit i iudiciuz ꝑ viā petitiōis.⁊ tūc aut principalit deducit.⁊ tē ex possessiōe nō ꝑsumit dñiuz Imo op⁹ ē ꝙ ꝓbet dñiuz ꝑ ve ras ꝓbationes fm ꝙ heri dixi, vt in.l. iudicia. C.de rei ver. Exemplū si a/ go rei vendi.dicēs aliquā rē eē meā. ecce ꝙ dñiuz deducit i iudiciū ꝑ viā petitionis et ꝓncipalit certe ex pos/ sessiōe nō ꝑsumit dominiuz Aut dñi uz deducit i iudiciū ꝑ viā petitiōis i ꝓsequentiā tñ et tūc ex possessiōe ꝑ/ sumit dñiū. vt i.l.i.ff.fami.hercis. Et in.l.sicut·ℒ·si q̄rat.ff.si seruit⁹ vē dicet. cū sua glo. Exemplū nā debetis scire ꝙ ille ꝙ dicit sibi deberi aliquā fuitu tē i ꝑdio suo oz ꝙ sit dñs illi⁹ rei cui dic̄ debēi seruit⁹ alias nullā pt ptē dē fuitutē Iste ē tex.i.l.iij·ℒ·hec āt actō. .ff.si fui.vēd. Pone ḡ itēto ꝓfessoria q̄ ꝓpetit ꝑ fuitute .vt i·ℒ·curare.inſtl. de acti. Et dico ꝙ tua dom⁹ oz fuitu/ tē mee.ſ.vt ñ altius tollat̄ ꝓncipaliter ei i iudiciū ꝺducit ꝙ tua dom⁹ oz f/ uitutē mee in cōsequētiā deducit dñi um videlicz ꝙ dom⁹ cui dico deberi. fuitutē ē mea certe suz in quasi pos sessione fuitutis si ꝓbo ꝙ possideo domū cui dico deberi fuitutē nō ꝑsu mit dominiū.nec habeo necesse aliter ꝓbare de dñio.ita vult gl.in.ꝺ ·ℒ· ꝫ si q̄rat. Tollite aliꝺ exm in.l.i.ff.fa.Bcis. ecce si coheredes vel duo socij alicu/ ius rei ꝑis possidēt simul hereditatē vel rē ꝑēm et vnus agat contra ali/ um familia herciscunde vel ꝑi diuidū do et conuent⁹ dicat sociū agētem nō esse hēdē vel nō hre aliquā ptē dñij i re q̄ dicit ꝓis eo ipo ꝙ actor ꝓbat se possidere ꝑ pte sua ꝑ indiso ꝑsumit dñs.nec ꝫ nēe aliter ꝓbare de dñio vt ꝓbat̄ i.ꝺ.l.i. Ex oīb⁹ hētis qualit ꝺz intelligi lll⁹ qꝺ q̄tidie dī ex pos/ sessiōe ꝑsumit dñiū ⁊ sic habet l. hanc doctrinā pcaz. quā ita tradit bal.i.l. iudicia. C.ꝺ rei vē.⁊ bar.i.l.q̄dā i suo .ff.de ꝓditi.indeb. Ex his etiam ha/ bes qualiter debeat intelligi illaglo. i.ꝺ.l. q̄dā i suo que dicit ꝙ ex posses/

ssõe quis presumitur dominus nam nõ est ita indistincte vera ꝫ debet intelligi. vt .s. conclusuꝫ est. Attende tamẽ ad vnum notabile verbuꝫ bal. ꝙ quotienscunqꝫ ex forma iuris communis vel statuti dicitur ꝙ ex possessione quis presumatur dominus dꝫ intelligi ex possessione scilicet ỏ pñti ita dicit singulariter Bal. in .l. a. C. de seruis fugiti. Ultra predicta quero. qualiter probetur quis furiosus Ista enim affirmatiua: titius est furiosus habꝫ in se implicitam negatiuam videlꝫ tici⁹ non ẽ sane mẽtis ꝫ glo. in .c. fi. de succes. ab intest. Et breuiꝫ circa hunc passuꝫ dic. ꝙ quẽ eẽ furiosum vel sane mẽtis prouenit ex mente et ex iterioꝛb⁹ q̃ soli deo notissima sunt et non hoīi. vt in .l. et q. ff. de interro. actioni. vnde ꝫ intrinseca neq̃ant scire p se tñ p exteriora demõstrãtur vt in .ff. gallinarũ. Inst. de re. diui si. Et ideo quẽ esse furiosum probaꝫ ex extrinsecis vt ex factis q̃ non ptinguntꝫ homi sane mentis veluti si ꝗs proiceret lapides per plateaꝫ. vel ꝙ clamaret per eccĩam pñti populo vel ex similib⁹ actib⁹ põt deprehendi quez eẽ furiosũ. iste ẽ tex. in .l. quidã i fino. .ff. ỏ condi. institu. Itẽ presumiꝫ quẽ eẽ sane mentis vel furiosũ ex verbis p ipm prolatis vt in .l. his q̃ i ea .ff. diuus. ff. ỏ tuto. vel curato. da. ab his. ꝛ ideo si verba proferaꝫ q̃ non pferrẽtur p hoīes compotes mẽtis talis censereꝫ furiosus. vt in .d. .ff. diu⁹. Nõ tñ ꝙ quẽ eẽ furiosũ ꝛ debet pbari fuisse talis illo tempore contractus de quo agitur tamen si quis probasset aliquem esse furiosum vno tpe et añ contractũ de quo agiꝫ sufficeret adeo ꝙ oporteret aduersariũ probare ꝙ tẽpore contract⁹ erat sane mẽtis. Ista ẽ glo. sing. in .c. fi. de successi. ab intesta. et est rõ vltra illã glo. ꝙ volũtas presumiꝫ continuata vt in .l. q̃ cum tacitũ. ff. de probati. ꝛ in .l. lucius. ff. ỏ legati. ij. Dꝫ cũ iste probat⁹ sit furiosus añ cõtractũ presumiꝫ ꝙ volũtas sua furore plena et insipientia cõtinuꝫ i futurũ per iura. s. alle. Et iõ allegãs ipm sane mentis dꝫ probare. ꝙ presũptio iuris ẽ p ipm videlicꝫ ꝙ sit furiosus Sed si vn⁹ diceret aliquẽ eẽ furiosum vel fuisse. aduersa ps diceret eũ eẽ sane mẽtis et fuisse. adiuicẽ cõtenderẽt de probando. probatio incũbit alleganti illũ eẽ furiosũ. Casus ẽ i .l. nec codicillos. C. de codi. Quaeriꝫ vltra p̃dicta qualiter probeꝫ cõis vsus loquẽdi et communis vsus intelligẽdi. Circa primũ dic ꝙ euidẽtia ꝙ vt alii quis dicaꝫ communis vsus loquendi requiriꝫ ꝙ talis vsus duraueriꝫ p. x. annos. et idem in cõi vsu vtẽdi. et ita intelligẽdi. Ista est glo. sing. ꝫ Bar. in .l. labeo. ff. de supel. lega. quam ibi sequitur Bar. ꝛ Bal. in .l. omnes vicesimo. C. de fe. Probabitur enim hoc modo. communis vsus loquendi est et fuit a. x. annis et citra. et per ipsuꝫ tẽpus in loco vbi sunt litigantes vel in alio loco de quo agitur ꝙ aduocati vocaꝫ et nominantur. et iudices iurisperiti ꝛ non alij testes tẽ pducti super tali capitulo dicens contenta fore vera. Interrogatus quomodo scit predicta. respõdet quia a. x. annis et citra et per illud tempus audiuit dici communiter ab omnib⁹ dicentibus de hac materia in loco isto. puta creme. vbi sunt contrahentes et vbi litigant oportet enim ꝙ testis concludat de tempore. x. annoꝛuꝫ q̃ alias nõ eẽt communis vsus loquẽdi. Itez ꝙ pis mod⁹ loq̃ndi ẽ in loco vbi sũt p̃hentes vt in .l. minus sunt. ff. de lega. .iij. et in .l. si fundus pluriũ. ff. de leg. .i. Si testis ãt diceret scio q̃ ita pter

dicit tunc nihil ꝓbat ſm Bar. verum ñ ſi teſtis in rone ſui dicti non repli cet temp⁹.x.ānoꝝ.nihilomin⁹ dcm e/ius valebit q̄ ꝑs expreſſum in dicto intelligit repetitum in rone ſui dicti ſm Bar.⁊ iō ſi teſtis dicit contēta in capitulo fore vera,interrogatus quō ſcit:rñdet q̄ ꝑ audiuit dici ab omni b⁹ loq̄ntib⁹ de hac mā.⁊ ly non dicat q̄ audiuit a.x.annis vel citra ⁊ p ipz ꝑs.ñ valet q̄ intelligit repetitū Alias redderet eius dictum vanū quod non ē ꝑſumendū.maxime cī ē vis p/munis vſus loq̄ndi q̄ derogat ꝓprie verboꝝ ſignificationi q̄ magis attē dit ꝑis vſus loq̄ndi q̄ ꝓpria verboꝝ ſignificatio.tex.ē in.l.liberoꝝ.§.quod tñ.ff.dele.iij.ita nō.bar.ī ſtica.ff.ō no. op.nū. Dic ē q̄ appellatiōe aduocati ptinet procurator.vt in .l.i.§.aduoca/tos.ff.de vari.⁊ extra cogni. Lñ q̄ ꝑ munis vſus loquendi ita ſe hz q̄ ſo/lum iuriſperiti allegātes in iure dicū tur aduocati.alij āt ignari legum,po nentes ſimpliciter factū nominant ꝓ curatores ⁊ iō ſi termin⁹ aduocat⁹ re/periat in ſtatutis vel in decretis nō intelligit ꝓcurator q̄ communis vſ⁹ loq̄ndi ſe hz in oppoſitum Eodē mō ꝑis vſus loquēdi introducit ꝑ ſpaci um.x.ānoꝝ.vt.ſ.dixi.⁊ eodez mō q̄n ꝓbat ꝑis vſus intelligēdi.pōt poni ex⁹ in q̄one quam habui de facto.cō/munis vſus loq̄ndi in ēra ingerie eſt q̄ appellatōe libre ſimpliciter ꝓbate/telligit de libra terenilloꝝ non āt imꝑialiū.mō accidit q̄ quidam ꝓmiſit alicui.xx.libras.creditor petit .xx.li/bras.ipe ꝓmiſſor dicit q̄ oz dare.xx. libras tercilloꝝ.q̄ ꝑis vſus intelligē/di ē in terra ingerij q̄ intelligit libra tercilloꝝ.vñ capitulatū fuit hoc mō. in terra ingerij ꝑis vſus loquendi fu it et ē a.x.annis citra et per totū illū temp⁹ q̄ qñ nominat libra ſimplicit q̄ libz de libra loquēs intelligit de libra terſillorū teſtes producti dicunt ꝓtē ta in capitulo fore vera.⁊ ſciunt q̄ a .x.annis et citra et per ipm temp⁹ au diuerunt a quocunq̄ loq̄nte de libra in terra ingerie intelligere de libra ē/cilloꝝ.⁊ hoc modo probat⁊ ī oīb⁹ ⁊ p oīa. Dic de ꝑ vſu vtendi vt ꝓba tū ē ō cōi vſu ītelligēdi.ꝛc.hāc doctri nā tradit Bar.in.l.labeo.ff.de ſupel lega. Et Bal.in.l.oēs dies feſtos.C de feri Subſequenter queritur q̄ liter probet filiatio.dic.q̄ quez eē fili um mr̄is directo ⁊ nc̄ario pōt proba ri vīlz per matronas q̄ interfuerūt ei⁹ natiuitati Filiatio aūt quo ad pa/trem non pōt directo neq̄ nc̄ario vl lo mō ꝓbari.glo.ē ſing.ī.l.i.ff.ō ꝓba. tex. ē etiam ī.l.luti⁹.ff.de condit.⁊ de monſtrationi.tñ hoc caſu ſufficit pre/ſumptiua probatio que pōt dupliciter haberi in probationē filiationis ꝓbā do.ſ.q̄ poſſeſſionem filiatiōis.videlz q̄ pet.et ber.talē ſuū filium nomina/bāt tractabāt⁊ reputabāt.⁊ ſic tracta bit nominabitur et reputabit per ꝓg noſcentes eū. Hoc mō ꝓbabit quaſi poſſeſſio filiationis. Proximitas fi/liationis hoc mō.q̄ talis nat⁹ ī domo petri ſcientib⁹ vicinis.⁊ q̄ pe.et ber. ſunt maritus et vxor.iſti modi ꝓbā/di filiationē ponunt in gl.in.c.micha el.de fil.preſby.probant eē p.l.filiū.ff. de his q̄ ſunt ſui vel aliēi iuris.⁊ per .l.ſi vicin⁹.C.de nup. Cōfeſſio mr̄is aſſerētl.talē eē filiū ſuū vel atteſtātl.ō etate non ꝓbat niſi q̄ ad aliq̄lē p̄ſūp/tionē faciēdā iudici.gl.ē ſing.ī.l.eē.ff. ō ꝓba. Nō.q̄ vbi ds ꝓbat⁹ ē eē fili⁹ vi/ni⁹ ꝓbādo q̄i poſſeſſiōez filiatiōis per aliū probat fili⁹ alteri⁹ per ꝓbationē ꝓximitatis q̄ ꝓbatio ō ꝓximitate ꝓfer tur.vt ī.c.cū dilect⁹.ō cau.poſ.⁊ ꝓprie Unum etiam attende q̄ quaſi poſ ſeſſio filiationis reſpectu filij illegiti/

mi. probaꝫ eodem modo quo q̃i pos/
sessio legitim. glo. c̃ sing. ī. c. michael.
.s. alle. et probaꝫ eodem mō ꝓ̄ctas
filiationis illegitime. videlz ḥoc mo/
do ꝙ petr⁹ tenebat bertam in domo
sua ꝓ concubina et nat⁹ c̃ talis ī do/
mo sua scientib⁹ vicinis. Item ꝙ ita
tractabaꝫ ꝛ reputabatur. vt. s. dixi ꝺ
filio legitimo et iste c̃ mod⁹ probandi
filiationem et sufficit. tñ pōt ꝓbari ꝑ
trarium vt voluit gl. in. d. c. michael.
Item c̃ notādū ꝙ sicut c̃ dare q̃i pos/
sessionez filiationis. ita est dare quasi
possessionem fraternitatis. glo. c̃ sing.
in. l. non nudis. C. de probat. Sub
sequenꝫ c̃ videdū qualiter probeꝫ af
finitas et consanguinitas. dic ꝙ ꝓba
tur ꝑ duos testes saltim qui sint per/
sone graues et deponentes de auditu
ꝙ audiuerint ab antiquioribus suis
tales de quibus agiꝫ eē affines in ta/
li gradu. et debent subiscere ꝙ etiam
ipi testes credunt hoc. Item debent
subiscere ꝙ viderunt saltē personas
aliquas ex vtroq̃ latere affines esse
et eē in tali gradu et sic saltē ꝑ suā sci
ētiā de visu debent deponere et spe/
cificare nominatim personas de vtro
q̃ latere. de alijs āt gradibus sufficit
deponere de auditu dummō persone
a quibus audiuerūt sint persone gra/
ues. Hec omnia probanꝫ in. c. Iz ex q̃
dam ī. de testi. Declaro. dicit statutum
ꝙ masculus in successione et agnati ī
tra quartum gradum preferanꝫ oī/
bus mulieribus ascendentibus conti
git ꝙ q̃o est inter agnatum ꝛ vnā mu
lierem de quadam successione ꝙ dicit
agnatus se debere p̄ferri in successiōe
ꝙ in quarto gradu. mulier āt negat ꝫ
qualiter probabitur consanguinitas
et affinitas. certe probabiꝫ ḥoc modo
ponēdo duos fratres in ꝑmo gradu.
ꝙ de iure canonico computatio inci/
pit a fratribus et constituit vnū gra
dum tm̃ ꝛ primum ita ꝙ stipes. s. pa/
ter illoꝝ fratrum non connumeret ī
gradu. tex. est in. c. series ī. de testi. de
iure autem ciuili non. connumeraꝫ si
militer stipes pro primo gradu. Ita
not. doc. iuris ciuilis in. l. i. C. de car/
bo. edic. de qua materia plene dixi in
ī. affinitatis. insti. de nup. et ḥoc c̃ ge
neraliter verum ꝙ q̃n ī connumerati
one graduū recurritur ad stipitez nū
q̃ stipes computatur ī gradu. glo. est
sing. in. l. iurisconsultus. in ꝓncipio. ff.
de gradib⁹ ꝛ c̃ glo. magistra et ḥoc tā
de iure ciuili q̃ etiā de iure canoni/
co. vt etiā vult gl. ī. d. c. series. dic. po/
stea ponuntur filij filioꝝ duoꝝ fratꝝ.
vel etiam filie in secūdo gradu et sic
successiue discurremus per alios gra/
dus. et testes dicant ḥoc modo pet. ꝛ
mar. fuerūt fratres. ecce primus gra/
dus. Item ex petro natus c̃ ioannes
sibi filius. ex martino natus c̃ alber/
tus. ecce secundus gradus. ex ioanne
natus c̃ tici⁹ sibi filius. ex alberto na
tus c̃ seius sibi filius. ecce terti⁹ gra/
dus. ex ticio natus c̃ gaius sibi filius.
ex seio natus c̃ sempronius sibi fili⁹.
ecce quartus gradus. vnde si mortu⁹
c̃ gai⁹ relicta mr̃e superstite dco sem/
pronio qui est in quarto gradu ipi ga
pronio ad
io. stante dicto statuto sempron⁹
hereditatem admittitur. postmodum
testes dicunt ꝛ ita dicti petrus ꝛ mar
tinus reputabantur fratres ꝛ nomia
bantur. c̃. et sic debent etiam nomina
tim dicere de alijs personis que sunt
in alijs gradibus positi ꝛ postmodū
subiscere debent. Item dicti io. et al/
ber. erant in secūdo gradu et sic con/
sobrini erant et ab omnibus reputa/
bantur et tractabantur sic et nos eos
vidim⁹ vel deponāt de visu de vno
alio gradu specificādo ꝑsonas ex v/
troq̃ latē. vt in. d. c. Iz ex q̃dam. Et no
tādū ꝙ testes q̃ deponunt de auditu

super affinitate debent esse graues p/
sone alias nō admittunt ad testificā/
dū de auditu. vt i. d. c. lz ex quadā Et
dicunt persone graues: non solum p
sone posite in dignitate. sz quelibz p/
sone antiquores et bōe opinōis. et fa/
me. vt nōt glo. in. d. c. lz ex quadaz
Quero vltra predicta qualiter pbet
mors alicui⁹. dic q si tractat de maxi
mo pīudicio z irrecuperabili. puta ē
q̄o de homicidio: z queritur q̄s occide
rit tūc debz plene pbari p testes. vt i
l. inde renatus. ff. cū. l. seq̄nti. ff. ad
l. adqui. Interdū tractatur de pīciu
dicio et fame z status in probatione
mortis z tunc debz adhiberi alia pro
batio de quo i auc. hodie. C. d repu.
Ñq̄z tractat d modico pīudicio pu
ta de aliquo damno recuperabili et
tūc sufficit probare mortē p famā vel
p alia indicia. istd ē q̄d hodie vidum⁹
fieri per statuta dicentia sufficere p/
bare mortem de voce et fama. Inter
dum tractat de leuissimo preiudicio
z tunc statur iuramento fm docto. z
Bart. in. l. ij. ff. si dubitat quē ad. testa.
ap. Idem in. l. si quidam. C. so. ma. et
ibi etiam per gl. z per alios Quero
finaliter qualit pbat negligentia ali
cuius. dic breuiter q si aliquis tene/
bat ad aliquod factum limitatū certo
loco et tpe pbato q id non fecerit. p
bata ē negligentia. Iste ē tex. in. l. inj.
ff. si ad idez. ff. de re mili. Ecce aliquis
colon⁹ conduxit aliquā possessionez
p. v. annos. z in istis quinq̄ annis de
bebat alleuare vites. z hoc non fecit
apt suaz negligentiā: pbata ē sua ne
gligentia Si āt tenet ad aliqd factuz
i genere nō limitatū certo loco z tpe
z tunc diuersi sunt modi pbandi ne
gligentiaz sicuti facta sunt diuersa et
dz pbari tale quid. quo pbato negli/
gētia iudicat Ecce unde⁹ habz multa
pignora in domo sua int que sunt ali
qua vestimenta que sunt corrosa a ti
neis. que vocāt vulgariter tarme co
ipo q pbat q iste unde⁹ nunq̄z fecit
schurlire dicta vestimēta neq̄z poni
ad solē vt moris ē. pbata ē negligē/
tia Sed ad obuiandum negligētie
seu eius pbationi dz probari diligen
tia. z b modo ille cui imputat negli/
gentia obtinebit. z iō si in casu predi/
cto dēs unde⁹ pbaret dicta vestimen
ta se pluries ad solē posuisse z schur
lire fecisse ac etiam in loco congruo
pbata foret diligentia. et sic de singu
lis ē dicendū put sunt diuersa facta.
Sciendum ē tamen q vbi testes p/
ducuntur super negligentia. z dicunt
talem fuisse negligentem et fuisse in
negligentia. z non reddūt rōnem sui
dicti. ei⁹ dictū nihil probat fm Bar. q̄
ita notat in. l. heredes palam. in prin.
ff. de testi. Dz idem tenz in quodā
suo consilio quod incipit: charissime
domine isti. Et ē ratio fm eum. q negli
gentia ē quedam priuatio z quedā
negatiua cum negligentia nihil aliud
sit q̄ priuatio diligentie Et negatiua
nō potest probari nisi sit coartata lo/
co vel tpe vt notatur in. c. cum eccia
sutrina d causa possessiōis z proprietat.
Item testes debēt deponē d his q̄ pci
piunt p sēsū corpis. vt i. l. testū. C. d
testi. Istd āt dicē q q̄s fuit negligēs
nō cadit i sensum testis. ita dicit Bar.
in dicto suo cōsilio posset etiā discur/
ri ad singulos modos probanda sin/
gula facta in litibus quotidie emergē
tia Dz eēt nimis lōgum enarrare cū
plura sint negotia q̄ vocabula. vt in
. l. quotiens. ff. d prescrip. ver. si quis
tñ studuerit diligent hāc mām p me
traditā faciliter cognoscat qualit q̄d
libz factū vēit pbāndū. ꝛc

Sequitur de Instr̄oz pductione

Repetitio Lanfranci super .c. Quoniã

Sequitur instrumentorũ pduct. Pulcra materia ẽ nunc tractanda videlz de fide instrumentor adhibenda q̃ non minus vtilis est neq; minus quotidiana q̃ sit mã de testibus .s. prime tractata. z q̃ cognitio spẽ debet precedere cognitionem genẽis. vt in .l.i. ff. si cer. pẽta. Anteq; de viribus instrumentor dicẽ ẽ prius videndum quid continet appellatione instrumentor Et primo gl. in .l. notionem .ff. instrumentor. ff. de verbo. sign. tenet q̃ ꝑprie appellatione instrumentorũ cõtinent charte in quibus negocia sunt descpta q̃ continent a tabellionibus. vnde testes ꝑprie non dicuntur instrumenta z fm hoc bene facit diuersitas titulor post tor in libris iuris canonici et ciuilis nam premittit ffica spẽalis de testib⁹ postea alia subsequit de fide instrumẽtor. vt fecit Gpe. z ita videm⁹ in libris .C. z .ff. veteris. Idez in libro de cretalium q̃ appellatione instrumẽtorum continent oĩa. sz Jo. and. quẽ sequitur Butrius in ffica d̃ fide instrumentorũz tz q̃ appellatione instrumẽtorum continent omnia ex quib⁹ cõstruit causa et sic continentur etiam testes. quod est verum fm Jo. de Imo. q̃ appellatione instrumentor cõtinentur etiam testes prope. ita dicit ipe etiam in dca ffica. Secus autem ex forma statutorum fm que inspicit cõis vsus loq̃ndi. vt in .l. librorũ .ff. q̃ tamen .ff. de le. iij. naz cõis vsus loq̃ndi derogat ꝑprie verbor significatiõi. vt notat Bar. in .l. labeo. ff. de suppel. leg. nã cõis vsus appellandi est q̃ testes ñ appellant instrumẽta. Imo solũ charte. z hanc sniaz tenuit ꝓmo loco Bar. in .l. notionem .ff. instrorum de verbo. signi. Reprobãdo ibi glo. hoc ibi etiam tenuit Ja. but. in .l.i. ff. de fi/de instru. Subijciens q̃ pẽa apposita in statutis contra ꝓducentes falsa instrumenta non habebat locum i ꝓducente falsos testes. sz aliter punietur fm formaz iuris communis Est ergo conclusio vera et tenenda q̃ appellatione instror etiaz de ꝑpria significatiõe continentur testes Et est rõ fm bar. q̃ significatio võbuli sumitur ex allusione vocabuli. vt in .l. liguri. de verbo. signi. facit q̃ habetur in .l.ij. .ff. appellata. ff. si cer. pe. z in .l.i. in prin. .ff. de adq. poss. z in .l.i. ff. de testa. Sz allusio et etymologia istius vocabuli instrumentum est q̃ dicitur ab instruo is q̃ instruit causam. que instructio ita fit ꝑ testes sicut per instrm. z ita testes eque bene conueniant vocabulo. vt contineantur appellatione instrumẽtor sicut et ipe charte vt .s. dixi. Secunda conclusio sit ista vbi in statuto fit mentio de instrumẽtis nũ quid intelligit de testib⁹ Tertia conclusio si in statuto ꝑpria verborũ significatio vocabuli facit intelligere vnũ et ꝓis vsus facit intelligere aliud. statutum debet intelligi non ꝑpria verborum significatione attenta sz fm cõmunem vsum loq̃ndi. Attende tñ q̃ communis vsus loq̃ndi ñ repugnat ꝑprie significationi verbor. vel non constaret de alio cõmuni vsu loquẽdi statutum debet intelligi et eius verba in propria significatione z non in im ꝑpria Iste est tex. in .l. ꝓstitutionib⁹ .ff. ad municipa. z in .l. prospexit. ff. q̃ et a qui. et in .l.i. ff. is qui nauem. ff. de exercito. z in .c. ex lris de spõsa. z in .l.ij. hec verba. ff. de negoci. gestis. Instrz dr largo mõ ea q̃ sunt nãria ad fundum vt voluit gl. i dicto in/strumẽtor. z i. l. i. ff. de fide instru. Secũdo ẽ videndũ quotuplex sit scriptu

ra probatoria.dic ꝙ duplex. Quedam est publica quedam priuata. Et sic instrumentum ē duplex.quoddam publicum quoddam priuatum. Instrumentum publicum ſm Inno.in.c.i. ℣.de fide instru.dicitur scriptura que plenam facit fidem ꝓducta coram uidice sine alterius adminiculo.vñ tali instrumento publico producto in iudicio non est opꝰ ꝙ testes ī eo descripti producant̄ ⁊ deponant.nec ē opꝰ ꝙ tabellio deponat dictum suum Immo mortuis testibus ⁊ tabellione in ſtrm facit̄ plenam fidem.vt in.c.ij. de fide instru. Et voluit gl.in.l.ij.in pn. ff.quē ad.test.ape. Verum tamen si ī dubio verteretur q̄o vtruz tabellio scripserit tale instrumentuz tūc debz repeti tabellio et deponere dictuz suum vtrum descripserit tale instrumē tum et stabit̄ dicto suo.vt in.l.si quis decurio. C.de fal. Subijcit etiā Inno.in.d.c.i. ꝙ instrumenta confecta per tabelliones.⁊ acta iudicialia dicunt̄ publica instrumēta Cetere scripture censentur priuate ſm eum.nisi consuetudo foret ꝙ certis instrumentis adhibeat̄ fides.nam si de consuetudie fides plena adhibeat̄ aliquibꝰ scripturis talis plenam facit fidez ly non sit per notarium confecta Casus ē in.c.cum dilectus.de fid. instrumē. Adde etiaz ꝙ quelibz scriptura quā persona priuata conficit manu ꝓpria in actis coram iudice censet̄ publica. ⁊ plenam facit fidem etiam sine testibus.casus est singularis in.l.ne in arbitris. C.de arbit.in prin. ⁊ ibi tenet hoc singulariter Bal. Item scriptura q̄ assumitur ex archiuo publico. q̄ hz subscriptionez officialis ibi deputati. puta ratiocinatoris.plenaz facit fidē dato ꝙ non esset notarius.vt in auc̄ ad hec. C.de fide instrum.⁊ ibi hoc tenet Bal. Idem tenet Bar.in auc̄. si q̄s. C.qui po.in.pig.ha.⁊ est gl.sing. in.c.cum causam ℣.eo.ti. Idem dicen dū ē in registro qđ facit plenā fidē ly Inno.in.c.i.s.đ procurato. dūmodo fiant registra apud eos qui hab̄et auctoritatem faciendi auctenticam scripturam.alias registrum nullam facit fidem Ita ⁊ Bal.referens Innoc.in auc̄.si quis in aliquo. C.de eden. ¶ Quero vlterius nunquid instrumentum factum a notario de quo dubitatur puta ꝙ est instrumentum factum in longinquis partib⁹ facit fidem licz aliter non constitit de notario Azo.ī summa sua in auc̄.de fide instru.tenz ꝙ sic.dummodo sit scriptura nō cancellata neq; in aliqua sui parte vitiata.et producens talem scripturam nō sit persona suspecta. Spe.autē in ti. de instru.eden.in ℣.restat.in ver.q̄d si ꝓduxit.⁊ Jo.and.in addi.spe.sup̄ dicto verbo hoc dicunt verū quando ē productum tale instrumentum aduersario pñte et non contradicente. vel pte ab̄nte tunc non faceret fidem nisi constaret de notario.hoc idem ⁊ Anto.de but.in.ti.de fide instrum.⁊ hec ē certissima snīa Sed dubiuz stat qualiter ꝓbabit̄ quem eē notarium. Inno.ī.c.i.de fide instru.quez sequūtur certi doc.dicit posse ꝓbari notarium per instrumentum creatiōis.q̄a apparet instrumentum per quod talis creatus est notarius siue tabellio ſz hoc casu oz ꝙ constat de auctoritate et potestate creantis tabelliōis poterit etiam probari per testes qui interfuerunt quando fuit creatus tabellio Item probatur quem esse notarium probando ꝙ fecit plura instrumēta inter plures personas quibus est adhibita fides plena ¶ Item sufficeret ad probandum quem esse notarium si plura instrumenta producantur ſm eum confecta ¶ Et non

sufficerent fm Inno. duo. sed plura requirunt. nam ex eo ipso q quis cõ fitet officium tabellionatus dato q non esset tabellio satis eẽt q commu nis error facit ius. vt in. l. barbarius. ff. de offi. preto. Et ideo si ex forma statuti caueret q nullus possit eẽ no tarius nisi sit descriptus i matricula hoc casu non sufficeret. ℔ exercuisset officium q non est seruata forma le gis que dat esse rei. vt in. l. iiij. ℣. fidẽ. ff. ad exhiben. videmus tamen ho die cum portat aliquod instrumentũ de longinquis partibus portari etiã litteras testimoniales de prãte illius loci. in quo degit tabellio ad testãdũ illum fore fidelem tabellionem Et est salubris cautela Attende tamen q tales littere testimoniales nullam fi dem faciunt ℔ in eis dicatur q talis est tabellio. nisi dicat in ipis litteris q tabellio scpsit hoc pñs instrm qđ incipit sic et finit sic. q posset eẽ ve rum q talis tabellio de quo attestan tur lre eẽt notarius. ꝛ pars aduersa negat illum scripsisse hoc instrumen tum. Et ideo aduerte bene qñ pdu cũtur tales lre q per hoc irritabunt multe Et ita tenꝫ Jo. de Imo. in. c. ij. ℣. de fide instrum. Si tamen portaret quis aliquod instrumentum de lon ginquis partibus. in quo contineret q talis constituit titium suum procu ratorem. ꝛ iste titius produceret tale instrumentum pcur. l. cum litter. l. testi monialibus et negaret istum esse tici um. non deberẽt audiri oppositiones. q iste ticius pcurator presumit si i ste hoc asserat. ita determinat notabiliter Cy. in. l. exigẽ. C. de pcur. Idem tꝫ Ang. in. l. si pcuratorem absentem. ff. de procur. Quero nunc que re quirant in instrumento publico. dic q requirat dies celebrati cõtractus locus series negocij indictio currẽs ꝛ nomen imperatoris vel pape i ter ris eccie. tamen fm gl. in auẽ. vt prei po. no. imperato. annus domini no/ stri ihesu chri. et generaliter omia que sunt solita apponi debent fm Bar. in phemio. ffor Quod dẽm est de lo co. intellige non solum de generali ꝫ etiam de speciali fm Ange. in. d. auẽ. vt proponatur no. impera. vnde non sufficit solum dicere actum in cuita/ te mediolan. ℔ dicere vlterius ad/ dici in domo talis vel talis. hec oia notat gl. in. l. generali. C. de tabellio. li. xi Pro predicta tamen declara tione dubitat nunquid in instrumen to requirit signum tabellionis. Bar. dicit q sic. q illud ẽ de consuetudine ita notat ipe in prohemio. ff. Idẽ tenet Ang. in auẽ. de tabellio. ita not. Spe. in. ti. de instrumentor. ꝑductio ne. in ℣i. in versic. in fine autem in/ strumenti. plus dicit Bal. in. l. i. C. d nouo. C. compo. q tabellio qui mu/ tat signum suum põt puniri de falso sicut et qui mutat sibi nomen Ista ãt verba in nomine domini vel in chri nomine amẽ. sunt de substãtia instru menti. fm Bal. in. d. l. i. cum levis so/ lennitas non habet vitiare vt in. l. i. ℣ quid ergo. de ventre inspicie Sꝫ dubitatur si in instrumento ẽ aposi/ ta indictio falsa q currebat indictio quarta ꝛ notarius apposuit indictio/ nem quintam Queritur nunquid vitiet instrumẽtum Bal. et Bar. et est communis opinio tenẽt q non. ita te nẽt in. l. nomiatim. de cõdition. et demonstrationib⁹. q dato q apposita sit falsa in dictio. fi dicit tamen omissa Jo. and. autem i data. vi. li. tꝫ q vitia tur q maior effectus ẽ apponere falsã indictionem q̃ nullam apponere cum vbi apponitur falsa indictio commit tit falsitatem Bar. tenet contrarium in. l. i. ℣ sustinere. ff. de vul. et pupil.

Iterz inducit omissio vere inditionis q sñia ẽ etiaz in iure ciuili verior cum falsa inditio non possit dici inditio sicut falsum testamentum non dicit testamentum vt in.l.ij.in pn.ff.quem admodum testamenta aperiantur et p consequens remanet q nulla sit ap posita inditio. et clarum est q vbi omittitur inditio istrumentũ ẽ nullũ vt in.d.auc.vt.ꝓponat ꝛc.tamen tene Bar.in iudicando.q est communis opinio Viterius quero nũquid oẽ instrumentum publicum faciat plenã fidem.et dico q non.cuius rei gratia scire debetis q instrumẽtoz duo habemus genera quoddam dicitur authenticum et originale.z quoddam exemplum siue iudex siue transsumptũ alias siue iudicis auctoritate sũptum ex originali.ita glo.tenet in .l. quicunqz.ff.ꝺ fide instrum. Instrumẽ tum autẽ authenticũ vt bene intelligatur dicit omne instrumentuz cui plene creditur.ita no. Inno.in.c.i.de fi. istru. Instrumentum autem originale ꝓprie loquendo dicitur ꝓma scptura notarij scz matrix seu ꝓtocollum vel imbreuiatura Impropꝛie ãt loqndo omnis scriptura quam notarius extrahit rogatus faciens fidem dicit originale.ita no.sing: Bal.in.l.publicati.in penul.q. C.de testa. Sic ergo instrumẽtũ vel authenticum vel originale nemini dubiũ est quin plenã faciat fidẽ.hoc probat in.d.c.i.de fi.instru.z in.d.l.quicunqz Exemplum ãt siue transsumptum instrumentum regulariter est q nullam facit fidez immo presumitur talis scriptura falsa. iste ẽ tex.in.l.quicunqz.s.alle. Hic est si ego habens instrumentum originale vel authenticum confectum per ticium tabellionem faciens illud exemplari ꝓ seium tabellionem.tale exẽplũ exemplatum nullam facit fidem q ad hoc vt instrumentũ dẽat facere fidez oz q notarius sit rogatus a ptib⁹.vt in.§.nos autem.in.auc. de tabellioni. Hz ille notari⁹ qui exemplauit non est rogatus nisi ab vno.ergo.ꝛc. Secũda ratio est q notario non credit nisi de his que sũt facta in eius pñtia sed iste notarius qui exemplauit non vidit seriem negocij in ipo instrumento confecti Alie etiam rõnes possunt accommodari sed iste sufficiãt Est ergo conclusio q exemplum non facit fidem hoc fallit in aliquib⁹ casib⁹. ꝓmo qñ illud exemplũ est publicatuz a notario tunc plenam facit fidem. q publicatio fit.et hoc modo. Primo ps hoc petat a iudice q iudex nõ vnpertitur officium suum non peritus. vt in.l.vij.§.hoc autem ff. de dam.infec. Secundo citabit aduersa ps vt interfit publicationi et citabit specialiter si cognoscatur.si autem non cognoscatur ꝓclamatur generaliter.vt i auc.si omnes. C.si vt se ab here.abstine. Item tres notarij debent interuenire ad scribendũ in hãc formã Ecce dicit vn⁹ tabellio ego petr⁹.ꝛc. Originali instrumento diligenter auscultato viso et intellecto pñs exemplum extraxi.z q in omnibus et ꝑ omnia concordari inuenj cum originali qꝺ non erat rasum neqz cancellatum iꝺo me subscripsi et similiter alij duo notarij.tunc iudex hoc viso ꝓ sñia inẽ locutoria pronunciabit tali exemplo plenam fidem adhiberi.et bona cautela erit pro illo qui ꝓduci fecit tale exemplum q faciat fieri instrumentũ de illa interlocutoria Hãc formaz tradit Alberic⁹ z ceteri doc.in.l.quicũqz .ff.de fid.instru.et in auten.si ꝯs in aliquo. C eden Animaduertendum tamẽ ẽ q si quis producat tale exemplum publicũ.lz faciat fidẽ potest tamen quis redarguere de falso z petẽ

exhibere originale si possit haberi. ita tenet Bal. in .d. auten. si quis in alio quo ⁊ primo fuit dictum Innoc. in .c. abbate. de verbo. signi. Secundo cãu fallit quando eadem ẽ persona tabellionis que scripsit originale et q̃ scripsit exemplum. nam tunc exemplum plenam facit fidem sicut ipm originale Cum idem tabellio de eodem actu possit plura cõficere instrumenta. vt in .l. vnam. ff. de testa. vbi autem esset diuersitas inter ibreuiaturaz notarij. ⁊ extractum ab ibreuiatura stabitur ibreuiature Ita dicit notabiliter Bar. in .l. sempronius proculo. ff. ꝺ lega. ij. Idem Ange. in .l. publicati. C. de testa. voluit et glo. idem in ℱ. penul. in auten. de tabellio. que dixit q̃ vbi dubitatur de viribus instrumenti ibi curritur ad imbreuiaturã. Dicest q̃ dixit Bald. in Rica. C. de fid. instrument. q̃ vbi notarius conficit imbreuiaturam de aliquo contractu cuz sit de consuetudine q̃ notarij conficiunt imbreuiaturas poterit puniri de falso si non reperiatur apud eum. immo fm cum si dubitet de viribus instrumenti recurritur ad imbreuiaturam quã notarius dicit se nescire reperire. poterit ipe poni ad torturam q̃ ẽ presumptio falsitatis Tertio casu fallit qñ aduersarius meus dabit mihi exemplum. nam tunc facit fidez vt in .l. iij. fraudem. in ℱ. neqz. ff. de iure fisci. ⁊ ibi hoc tz Bar. vnde sit cautus ille cui datur exemplum p̃ suum aduersariuz vt faciat in actis scribere qualiter aduersarius suus dedit sibi illud exemplum Quarto fallit si exempluz est scriptum de cõsensu ambarum ptium. nam tunc facit fidẽ. ita no. Jo. de Imo. ī .c. i. de fi instr. Et p Bar. et Bal. in .d. auten. si quis in aliq̃. et per alios docto. in .d. l. si quis in alio quo. C. de eden Quero vtrum instrumentuz faciat fidez quo ad extraneum. Inno. in .c. i. de fid. instru. tenet q̃ non nocet neqz p̃dest extraneo q̃ res inter alias acta. ꝛc. tamen rõne iuris quesiti alteri ex contrahentibus per partes instrumentum facit fidez. contra extraneum fm Bald. in Rica .C. de fide instru. Declaro ego emo a tevnũ fũdũ qui ī veritate non erat dominus istius fundi. ⁊ possideo istũ fundum per decennium bona fide. ⁊ p̃scribo si ille qui erat dominus agat contra me probabo p̃scriptionem p̃bando prescriptionem decennij. pbabo etiam titulum per instrumentum. ⁊ sic nocebit isti tertio Quero vlterius nunquid notarius debeat conficere instrumentum ad instantiam alterius ptis tm̃. vel requiratur cõsensus ambarum ptium. Inno. in .c. i. de fide instrument. tz q̃ in his que dependent a voluntate duorum. vt in contractibus notarius non potest conficere neqz rogari de instrumento nisi ad instantiam ambarum ptium. vt ẽ in vendicatione locatiõis ꝛc. In his autem que dependẽt ex voluntate vnius tm̃. vt ẽ in additione hereditatis. vel in aliqua protestatiõe sufficit rogari notariũ ab illo cuius voluntate dependet actio Et rõo si ps faciet vnam ptestationem in iudicio p̃ iudicem non tenebitur illam etiam nõi scribere si nollet iudex Istud idez tz Bal. in Rica de fi. instru. Subijciẽs q̃ si actus non dependz a voluntate aliquaz ptiũ tunc r̃quirit auctoritas iudicis. alias tale instrumentũ nõ facit fidem plenã. vt in natitate alicui Nã si qs faciat scribere instrumentũ de alicui natitate dz iteruẽire auctoritas iudicis. Alias faceret tale instrumentũ quoddã indiciũ Aduerten dũ tñ ẽ q̃ notarius nõ debz extrahere de imbreuiatura sua instrumẽtũ nisi

illis personis iter quas res est gesta. vnde tertie psone non debet copiam dare Si tamē ille tertius iuraret sua interesse.et notarius copiam ei daēt: non peccaret.ita dicit Ange.in.l.pre tor.ff.de edendo.et facit quod nō. per glo.in.l.si qs ex argentarijs.in.ff. ptinere.ff.ō eden. ¶ Ulterius quero nunquid notarius possit alij commit tere instrumentum extrahendum de imbreuiatura Ang.in auten.de tabel lion.tenet q̄ non nisi fuerit impedit⁹ tunc enim poterit committere ꝫ po/ stea debebit se ſbscribere cū signo suo et caute faciet si in sua ſbscriptione dicat et attestetur dedisse pñs instru mentum ad scribendum tali q̄ fuit in sto impedimento impeditus.hanc eā dem opinionem tenet Bal.in Rica ō fi.instru.vbi ipse Bal. subijcit q̄ no/ tarius non solum imbreuiaturam nō potest alteri ꝓmittere ꝫ neq; eē pt al teri committere rogationem suam ne q̄ signum suum apponendum. vnde notarius qui est rogatus de instrūm to non poterit dicere ego sum impe/ ditus et non possum auscultari.puta o.ticij notarie delego tibi rogationez et audi ptes et referas mihi. et post/ modū faciam de his que audieris v/ num instrumentum Item notarius non potest auscultare ptes et deinde scribere nomia sua locum et tempus. ⁊c.vt mos est.et postea dicere alteri notario.accipe et fac imbreuiaturam tu et appone signum meum in fine et sic resultat conclusio bina vna affir/ matiua ⁊ alia negatiua Conclusio af firmatiua talis est notarius qui perfe cit imbreuiaturam pt alteri notario committere instrumentum de eo ex/ trahendum.si fuerit impeditus Hec conclusio.probat in auten.de tabelli. in tex. ¶ Secunda conclusio negatiua talis est.notarius rogatus nō pt alte ri committere suam rogationē nec pt alteri committi imbreuiaturaz scribē daz.neq; pt ꝓmittē suū signū faciēdū et apponē dū.hoc tenete mēti ¶ Que ro vlterius nunquid protocollum fa ciat fidem. Ja.but.tz q̄ nō. Bal.aūt in Rica de fi.instru.dixit q̄ putat Ja co.but. voluisse sentire de bastardel/ lo qō verū est nō facere fidem. puta scriptura que tpe in q̄ celebrat̄ con/ tractus fit p notariū in quo apponit nomia contrahentū nomia testiū lo/ cum et tps.et dicit i hāc formā. petr⁹ de talibus vendidit ⁊c.martino de ta libus talē re m.⁊c. pñtib⁹ talibus.re/ nunciauit q̄ ⁊c.talis scriptura nullā facit fidem ſm Bal. ⁊ ita etiam hoc āno consului in ciuitate cremone cū mihi pñtata fuisset vna scriptura no tarij.in q̄ erat istud bastardellum ita ābbreuiatū.verūtñ vbi in tali ba stardello essent oīa req̄sita in instrumen/ to.puta.signū tabellionis ⁊ eius sub scriptio Anno dñi. Indicio ⁊c. plenā facēt fidem.ita tz Alberic⁹.in.l.p̄ctus .C.de fide instru. Imbreuiatura āt q̄ extendit.i libro notarij. illa bñ facit plenissimā fidem ſm Bal.in.d.Rica ō fi. instru. Et ſm Alberic.in.d.l.con/ tract⁹ Immo etiā vt dicebā heri Si ē diuersitas inter instr̄m extractū et i imbreuiatura statur ibreuiature ſm Bal in.l.sempronⁱ ꝓculo.ff.de le.ij. et ſm Alberi.in.d.l.contract⁹.et idē tz Ange.in.l.publicati.C.de testa ¶ Attēdite tñ q̄ si i imbreuiatura non reperit instr̄m extractū ō illa bñ face ret fidē.ita dicit Alberic⁹ in.d.l. con/ tractus.⁊ Bal.in.d.l.i.C.de fi.instru. ꝫ vt dixi vobis eē heri si notari⁹ nō conficiet imbreuiaturā de cōtractu. cū sit cōsuetudo imbreuiatura cōfici tē̄ transgressor ꝓsuetudis potēit pu niri.et si de fide instrī dubietas oriat̄ poterit poni notarius ad torturam

Repetitio Lanfranci super .c. Quoniã

si nõ reperiat ī imbreuiatura fm bal. in .d. rica. C. de fide. instru. ¶ Sz iuxta premissa querit notarius qui cõfecit imbreuiaturam hoc modo. talis vendidit ꝛc. renunciauit ꝛc. ꝛ sic de similibus qualiter debeat extendere ī breuiaturam suam. Dic q notarius poterit extendere circa circunstãtias negocij. et circa ea que sunt de consuetudine instrumenti extendendi nõ tamen poterit extendere circa substantiam negocij vnde in instro. extensionis extrahendo quo ad negociũ principale de quo confitiendum ẽ instrm non poterit aliqd immutari in tali instrumento nisi quod repertum ẽ ī imbreuiatura instri extendendũ ẽ. ita dicit simpliciter Bal. in rica. C. de fide instru. naz ly. ꝛc. posituz ī imbreuiatura denotat et exigit extẽsionem fm ꝙ suetudinem alioꝝ instrumentoꝝ extẽsoꝝ in simili materia. istud ẽ pulcerrimum dictum Bar. in. l. gallus. §i. ff. ꝺ libe et postu. nõ enim debebit fieri extensio imbreuiature facte in causa depositi fm consuetudinem aliarũ ibreuiaturaꝝ factaruz in causa vẽditiõis sed debebit fieri extensio ibreuiature facte in causa depositi fm consuetudinem aliarum imbreuiaturarum in causa depositi fm consuetudinem notarioꝝ ꝛ si non apparet de eorum cõsuetudine fiat fm consuetudinem generalem. ita no. in auc. si quis in aliq. . C. de eden. ꝛ sic de similiꝫ ꝛ ita prudie consului in mã ista ꝙ quodã instrumento qꝺ redarguebatur de falso in terra paduana q dixi q cum nõ appareret extẽsa breuiatura poterit extendi illa imbreuiatura ꝛc. fm consuetudinem aliorum instroꝝ de simili mã. vñ dixi q debebãt inquiri aliq instra cõfecta ꝙ illum notariuz in simili mã ꝛ facere extensionem in hoc pñti casu fm q apparebit in illis instrumentis et ita fuit fcm et euasit penam falsi. Dic ẽ tamen notanduz ꝙ hec omnia habent locum quando ille notarius q conficit imbreuiaturas et sit rogatus de instrumento conficiendo potest extrahere instrumentum de imbreuiatura ꝛ pt extendẽ vt .s. dixi Sz vbi notarius committẽt alteri notario extrahi extractionez instrumenti de imbreuiatura sua q forte impeditus eẽt tẽ ille cui committeret extractionem instrumenti de imbreuiatura non põt aliquid extendere nec mutare vnum mimum verbum aliter ꝙ inuenit ī imbreuiatura qꝺ ẽ nota dignũ. ita dicit Bal. in rica. C. de fid. instru. C. ñ si extenderet iste cui committit vitiare tur solum illud extensum nõ ãt ceteꝛa vitiarent q vtile ꝙ vtile ñ vitiat. ita tz Nic. materellis. in. l. si ex falsis. C. de transact. ꝛ illũ sequitur Bal. in rubri. C. de fid. instrumen. ¶ Quero vl terius nunqd notarius ꝑ redditum instrumentuz pti qꝺ extraxit ꝺ libro suo possit cancellare illam imbreuiaram quam habet in suo libro. rñdeo Fz Bal. in. rubri C. de fide instru. aut ē tale instrumentum q vẽit reficiendũ puta instrm vẽditiõis qꝺ aꝺo vetustissimũ essz de nouo etiã possz reici. vt in. c. fi. de fi. instru. tũc ñ possz illã cãcellari possz cñ facẽ vnã ĩscripti onẽ vel facere extractum. vel fz cõsuetudinẽ apponẽ alia verba. Aut est tale instrumẽtum quod non vẽit reficiendum vt est instrumentum debiti. ꝛ tũc pt notariꝰ cãcellare ꝓtocollũ ī libro suo. tñ nõ debebit delẽ nec q eradẽ vt saltẽ appareat fuisse debitum. fz Bal. vbi. s. plꝰ voluit Alberi. in. l. cõtractꝰ. C. de fid. instru. q si ꝓtocollũ eẽt cãcellatũ ī libro notarij ꝺ volũtate ptiz q dicat instrm eẽ extractũ cũ tñ hoc ñ sit. poterit ꝺ non obstãte extrahere et dare copiã volẽ

tib⁹ qđ ē nō dignū ¶ Quero vlteri⁹ vtr quando notarius allegat dāē co piam instrumenti parti debeat citare aduersarius qui pōt ex huiusmodi ī/ strumento ledi. Dicite ꝙ aut nulla ē questio vtrum debeat fieri sibi vel ne. puta ꝙ semel habuit copiam. ꝛ p/ didit et dicit notarius ego non tene/ or amplius sibi dare vllam copiā. cer te tūc debz pars que posset ledi cita ri. ita determinat Bar. in. l. fi. ff. de ta/ bu. exhiben. et Bal. in. l. fi. C. de eden. Sed quid econuerso notarius qui e⁹ rat interrogatus de instrumento. ꝛ ꝙ iam dederat vnam copiam parti de il la imbreuiatura pdidit illā imbreuia/ turam vel fuit incendio consumpta. aut alio modo nunquid poterit nota rius partem que habuit copiam cita re vt exhibeat illam copiam ꝙ nota/ rius vult extrahere. exēpluz ꝙ vult penes se tenē loco imbreuiature. bal. determinat in. d. l. fi. C. ō edē. ꝙ sic. ꝙ poterit compellere et tantam fidē fa/ cit tale assumptum quantam origina le quod est notandum ¶ Quero vlte rius notarius non vult edere copiā pti nunquid teneatur de falso. dicite ꝙ non sed tenebitur parti ad interes se. ita determinat Bal. in. d. l. fi. ¶ Itē quero pars venit ad notarium et pe tit copiam sibi dari siue extrahi de ī/ breuiaturis notarius dicit ego nō re cordor ꝙ fuerim rogatus. nec habeo aliquam imbreuiaturam super isto fa cto a quo sim memor quid erit agē dū Dicite ꝙ compelletur notarius exhi bere omnes suas imbreuiaturas ꝛ q̄ rere inter eas si adest illa imbreuia/ tura de qua queritur ꝛ si reperietur extrahet. si autem nō reperietur pati entiā habebit nisi probaret ps per te stes ꝙ esset rogatus de illa imbreuia tura. nam tunc hoc probato notarius qui celat hanc imbreuiaturam punie tur de falso. ita determinat Bar. in. d. l. fi. C. de eden. et in. l. eum qui. C. de fal. Similiter notarius qui restituit instrumentum defectuosum parti te/ netur ad interesse. casus est in. l. fi. C. ō mgra. cōuenien. Et ita determinat Bar. in. l. fi. ff. de tabulis exhiben. pl⁹ ē ꝙ si notarius omittat scribere in in instrumento solennitates requisitas in instro punitur de falso nec audiē aliquo modo si vellet probare erro/ rē. nam eo ipo ꝙ omittat debitā so lēnitatē et consuetā presumptio ē iu ris ꝛ de iure ꝙ scienter cōmiserit fal sū. casus est ad lram in. l. iubem⁹. in fi. C. de testa. ꝛ ita ibi determinat Ang. Caueāt ergo tabelliones quādo mu/ lieres contrahunt ne omittant scribe re qualiter mulier fuerit certiorata ō beneficio valeiani quia presuppositō ꝙ mulier fuit in veritate certiora/ ta. et ipe non scriberet in instro puni etur de falso. ita dicit singula. Ange. in. d. l. iubemus. similiter si ex forma statuti in contractu debz interuenire decretum et consensus ꝓpinquorum si reuera interuenisset decretum et cō sensus ꝓpinquorum. si notarius non subscripsisset in instrumento puniē de falso ¶ Quero nunc de vtili que/ stione et quotidiana nunquid notari us possit corrigere errorem suū At/ tendite ꝙ sunt pauci qui sciant ī isto articulo bene determinare Bar. in. l. si librarius. ff. de reg. iuris. dixit vno modo et non perfecte. Bal. autem in rica. C. de fi. instru. dixit alio modo et non perfecte Sed si coniungimus omnium prefatorum doctorum sen/ tentias simul perfectam habebim⁹ doctrinam. et ideo simul omnes cōiū gendo dicite sic. aut non est orta que/ stio erroris inter partes aut est orta prioze casu. quando non ē orta index ex officio suo potest compellere nota

rium corrigere errorem suum Sz an notarius possit de per se corrigere ẽ dubiũ. sed dicite si notariꝰ errauit circa ea que spectant ad officium suũ ve luti est in annis domini et in indictione et in nominibus testium et in similibus tunc potest corrigere indictẽ te siue parte citata siue non siue etiã restituerit parti instrumenta siue nõ Si autem errauit circa substantiam negocij et tunc non potest corrigere nisi parte citata. et ita vult Bar. in. d. l. si barbarus. ꝛ Ange. in. d. l. errore. Aut est orta questio erroris. et tunc non potest notarius corrigere errorem suum etiaz parte citata nisi iudice mandante et ita vult Bal. in Rica .C. de fide instrumen. Que omnia procedunt vbi instrumentum non redarguitur falsum. vbi autem redarguitur falsum tunc nunquam potest notarius corrigere errorez suum nec parte citata nec iudice mandante. ꝛ est ratio quia non possit corrigere hoc casu quia propter istam falsitatem venit notarius priuandus officio suo. vt nota. in. l. si quis ex argentarijs. in fine cogunturr. ff. de eden. Ita tenet singulariter Bal. in. d. Rica. C. de fi. instrumẽ. Et sic habetis nunc plenius expeditum istuz articulum q̃z reperiatur per aliquos doctores Quero. vtrum per illa verba que quotidie apponuntur in sententijs. viso libello visa litꝫ. contestꝫ. ꝛc. probetur per tale Instrumentuz sententie inuenisse libellum et litꝫ. contꝫ. Inno. in isto capitulo quoniam contra falsam. in gl. super verbo personas. tenet q nonquam sententiam secutus est Bal. in auten. si quis in aliquo. C. de eden. ꝛ Bar. in. l. sciendum. ff. de verbo. ob. ꝛ in. l. i. C. de. fid. instrum. li. x. Idem tenuit Ange. in. l. optimaz. C. ỏ contra ben. stipula Subiungunt prefati omnes doc. in locis prealle. q vbi in instrumento apponuntur verba enunciatiua que annunciant aliquem actũ qui actus poterit interuenire iure tẽpore instrumenti confecti per tale instrumẽtum. probãtur tales actus. si autem ille actus non potuit interuenire tempore confecti instrumenti ꝛ tunc ille actus non probatur per tale instrumentum. ecce exemplum in vltroqz membro in instrumento sententie dicitur viso libello visa litꝫ. contestatione visa iudicis admonitione. ꝛc. per tale instrumentuz non probatur libellum interuenisse. neqz litꝫ. contestationem quia tempore sententie illa non potuerunt interuenire. sed bene per tale instrumentum probatur admonitio iudicis. et quia tempore quo cõficitur instrumentum sententie potuit ĩteruenire admonitio iudicis admonentis partes vt interſint partes Ecce aliud exemplũ instrumenti vẽditionis rerum fiscalium dicitur visa subhastatione visa q̃z precij congruitate. ꝛc. certe per tale instrumentum non probatur subhastatio. quia subhastatio dicitur interuenire pluribus diebus ante venditionem vt nõ. in. l. fi. C. sine censu. vel reli. Precij autẽ congruitas bene probatur per tale instrumentum quia potuit interuenire tempore confecti instrumenti. Ita determinat Bar. in. d. l. sciendum. ꝛ in. d. l. i. C. de fi. instru. li. x. Et hec plana sunt et vera in verbis enunciatiuis circa aliquem actum de preterito Cetera autem verba enunciatiua posita in instrumento non probantur per tale instrumentum. sed Alberi. in. l. ex conuentione. C. sine cen. vel reliqui. Et sm Inno. in. c. cum in iure peritꝰ. de offi. dele. Exemplum in instrumẽte venditionis dicitur hoc modo. pe trus filius cuiusdam et heres ventu

rini.ꝛc.vendidit ꝛc. per istud instrm venditionis probatur venditio.non autem q̄ sit filius venturini Tamen si diceretur in instrumēto petrus he res venturini ꝛc.probaretur q̄ petr⁹ esset heres venturini non ea ratione quia sint verba enūciatiua. sed quia apparet de confessione istius petri.ꝛ de eius verbis Ex quibus verbis so lum adit̄ hereditas vt in.l.eū qui bo nis.in fi.ff.de adqui.heredi. Et not. Bar.in.l.gerit.eo.ti. Hec obstat si di catur:ista non sunt verba petri.sed st verba notarij quia dico q̄ in instru/ mentis verba notarij censentur ver ba partium. Item no.Bal.in.l.opti/ mam.s.allega.vbi autem notarius te stificaretur de visu per verba enun/ ciatiua per tale instrumentum bene probatur Ita dicit singulariter Inn. in.c.cum in iure peritus.de offi.dele. Exemplum vt si dicat notarius a/ ctum in tali loco presentibus talibus in tali die Nam in istrumēto in quo sunt apposita talia bene probant lo/ cum tempus et personarum presen/ tiam quia cum notarius dicit actum tali loco presupponit q̄ viderit talē locum. et similiter cuz dicitur presen tibus talibus presumitur q̄ viderit tales personas Attendite ad vnū aliud notabile verbum Bart.q̄ vbi in instrumento ponuntur aliqua ver ba enunciatiua alicuius solennitatis de preterito que etiam non potuerūt interuenire tempore confecti instru/ menti si est talis solennitas cui potue runt partes renunciare talis solenni tas probatur per instrumentum Si autem partes non potuissent renun ciare .et tunc secus.ita tenet Barto l⁹ in.d.l.i.C.de fid.instrumentor.li. x.et in.d.l.sciendum.et sic ipe intelli git l.optimaz.C.de contrahen.stipu. Exemplum de vendicatione rei ec̄ clesie.dicit notarius interuenientib⁹ pluribus tractatibus. capituli con/ sensu prelati ꝛc.certe per illud instru/ mentum non probabitur tractatus quia nō potuissent renunciare dicto tractatui Sed si instrumento senten/ tie diceretur . visa lite. contestatione. visis iuramentis testium ꝛc. Per ta le instrumentum non probabitur li/ tis p̄testatio. vt.s. dixi . quia partes non possunt illi renunciare cum sit de substantia iudicij sed probabitur interuenisse iuramentum testium. q̄a tali iuramento potest renunciari per partes. vt in.c. per tuas de testi. et i glo.et in.l.i.ff.de fere. Et sic modo ha betis plenam hanc materiam verbo rum enunciatorum que enuncient a/ liquem actum de preterito et de ce/ teris ⁊bis enunciatiuis Nō q̄ro po/ ne q̄ vnum instrumentum faciat mē tionem de alio . nunquid tale instru mentum probet contenta in alio in/ strumento de quo fit mentio. Dicite fm Bar.ꝛBal.in auten.si quis in ali quo prealle. Aut ambo ista instrumē ta sunt confecta inter easdem perso nas et tunc probat exemplum facto i strumento venditionis in quo appa ret de precio et de re vendita fit ali ud instrumentum in quo emptor p mittit preciū vēditori h⁹mō talis em ptor ꝓmittit dare cētū ticio occasiōe cuiusdā fūdi sibi vēditi put ꝓstat p i strm rogatū per talem certe facit fi/ dem istud instrumentum faciens mē tionem de instrumento venditionis etiam si non producatur instrumen tum venditionis.si autez ambo istru menta non sunt confecta inter eas/ dem personas tunc instrumentuz fa cies mentiōez de alio non probat de contentis in alio. Exemplum dum dicitur in quadam comparitione fa/ cta per quēdaz procuratorem titius

procurator seij. de qua procuratione constat per instrumentum rogatum per tale certe non probabit de procura. nec de mandato nisi ostendatur. ꝛ sic de singulis. ¶Quero pone aliquis in libello vel in positionibus facit mẽtionem de aliquo instrumento numquid teneatur illud in continenti exhibere anteq̃ audiatur. Hanc questionem formal Juno. in. c. i. de probation. et eius sententiam sequitur Ange. in. l. i. §. edendo. ff. de. edendo. Sed q̃ dicta sua sententia non est vera: non curo eius verba aliter recitare. Ideo Bar. in. l. post q̃ §. fi. ff. vt lega. nomiẽ caueatur. Mirabiliter tamen dixit q̃ aut fit mentio de instrumento limitatiue aut declaratiue. Si limitatiue tẽ illud exhibere debet anteq̃ audiatur. Exempliꝝ actor dicit talis vendidit mihi talem fundum prout constat in instrumento rogato per talem nam illa dictio prout est limitatiua vt in. l. edicta. C. de edendo. Certe non debet audiri. nec tenetur respõdere nisi p̃ exhibito instrumento venditiõis. qa. vt cum actor dicit prout continetur in tali instrumento videtur limitare obligationem fm q̃ continetur in instrumento. Sed in instrumento possunt esse alique rasure. alias cãcellature ex quibus instrumentum redderetur suspectum. Si autem fit mentio de instrumento declaratiue. puta dicit actor ī libello talis vendidit mihi talem fundum. et hoc constat ex publico instrumento rogato. ꝛc. et tũc actor non tenetur exhibere instrumẽtum statim. Sed lite contestata. ¶Attendite tamen q̃ in primo casu vbi dixi quando fit mentio de instrumento limitatiue quia actor tenetur in continenti exhibere instrumentuꝝ anteq̃ reus respondeat. hoc est verum nisi apud reum verisimiliter esset tale instrumentum quia tunc actor non tenetur in continenti exhibere ſꝫ bar. in. l. prealle. Exemplum legatarius petit rem sibi legatam per testatorem ab herede et dicit in libello suo talis testator reliquit mihi in testamento suo .x. prout constat in instrumento rogato per talem. ꝛc. Nam hoc casu legatarius non tenebitur in continenti exhibere instrumentum testamenti q̃ verisimile est instrumentum testamenti esse apud heredem. vt in. l. si que sunt cautiones. ff. fam. hercis. ꝛ in. l. fi. ff. de fid. instrumen. et hanc quidem sententiã secutus ẽ Jo. de Imo. in. c. i. de proba. Ex supradictis habetis q̃ tutius est actori quando vult facere mentionem de aliquo instrumẽto in libello q̃ dicat et de hoc cõstat in instrumento rogato per talem. ꝛc. quia in continenti non tenetur exhibere instrumentum secus si diceret q̃ ut continetur tali instrumẽto ꝛc. vt ex predictis liquet. ¶Quero vlteriꝰ de alia vtili questione. vsq̃ ad quem terminum possunt produci instrumẽta. dicite q̃ vsq̃ ad conclusionem in causa. in. c. cum dilectus. de fi. instrument. saluo nisi esset statutus certus terminus per statutum etiaꝫ per legẽ quia vltra illum non liceret instrumẽta producere cum terminus statutus a lege vel statuto semper intelligatur peremptorius nec vltra terminum a lege vel statuto statutum aliquid ponere. illud est dictum singulare. Innocen. in. c. cum in tua qui. ma. ac. po. ¶Sꝫ iuxta p̃dicta q̃ro pone q̃ fiminus producendi instrumenta nó statuatur per legem vel statutum sed ẽ statutꝰ a iudice nunquid vltra illum ẽminũ poterũt instra pduci multe circa hũc articulũ sũt opiniones. ꝫ vẽa opio et p̃is ẽ q̃ etiam vltra terminuꝫ p̃ñt pduci re integra et q̃ ius aduer/

sarij non sit effectum deterius Naz si essent perempti testes aduersarij p⁹ terminum p quos testes aduersarius reprobare instrumentum nō posz. p duci instrz p⁹ ēminū iudicis. alias sic Pro hac sñia est casus ad lram in .l. mancipioñ. ff. de op. lega. Hec equidez fuit sententia Jo. and. in cle. sepe de verbo. signi. in glo. in verbo nō obstante Eandem qz sententiam tenuit Jaco. de are. z Cy. in. l. si ea. C. q ac/cusa. non pos Idem quoqz tenuit Ange. in. i. Hedenda. ff. de edendo Adijceno plus q si iudex adieceit terminū siue statuerit peremptorium. x. dierū ad producendum instrm et si infra illum ēminum non produxerit nō amplius audierit vel aliter terminū peremptorium statuerit q adhuc nihilomin⁹ poterit pducē sm theoricā. s. dictā qđ ē mēti tenendū cū illa talis ptumacia īducat terminū pemptoriū sm Bar. q ita not. in. d. l. mācipioꝝ

Quero nūquid instrm possit reprobari p testes Iste ē pulcer articul⁹ z vtilis In q decidendo varij varia dixerūt. tñ p pclusiōe veritatis z cōis opiniōis sic habeñ. distīguere. aut v⁹ n⁹ testis ꝑdicit instrō aut plures. Si vn⁹ testis ꝑdicit. et tē aut ē vn⁹ ex testib⁹ īstrumētarijs. aut vn⁹ de testib⁹ ex̄ instrumentarijs Si ē vn⁹ de testib⁹ instrumentarijs. et tē aut ē supnumerari⁹ z tē p illū ñ reprobaī instrz. aut ē nūerari⁹ z de testib⁹ req̄sitis ī instrō. et tūc facit instrm suspectū ita q fides ei ñ adhibeī. vt in. l. i. Hi. ff. quē admo. testa. aperian. Aut ē vn⁹ de testib⁹ ex̄ īstrm. z tē nō reprobaī īstrz Ita tz Jo. cald. quē sequiť Jo. de Imo. in. c. cū Johānes hēmita. de fi. instru. Aut sī plures testes ꝑdicētes īstrō. z tē aut sī testes descpti ī instrō aut ex̄ instrm. si sī descpti ī instrō z tē aut dicūt se nō interfuisse ꝑctui z tūc si sūt supnūerarij instrō nō ꝓiudicāt.

Si āt sunt nūerarij et tūc etiāsi ñ esset nisi duo reprobaī instrm q z si ñ ē nisi vn⁹ nūerari⁹ q ꝑdicat instrō ꝓiudicaī instrō multo magis si duo. z ꝟ nisi per alios testes ꝓbarēť istos fuisse pñtes Isto cāu si q̄libz testis testificeť de se tm̄ q nō interfuit contractui. p hoc nō erūt testes singulares fm Bar. in. l. i. Hi. ff. quemad testa. ape. Et ē rō q quēadmoď testes ꝺponētes sr affirmatia nō dicunť singulares ita q eoꝝ testim r ꝓbeť lz sint singulares in causa propria sui dicti veluti si testes dicant q̄libz de p se inťroga⁹ titi⁹ mutuauit seio. x. et hoc scio q vidi nam lz testes non testificenť nisi de ꝓprio sensu et ꝓprio visu et nō de sensu alioꝝ. z sic sunt singulares in causa ꝓpria sui dicti. non tamen ꝓpť hoc repellunť Ideo idem erit in testibus deponentibus super negatia. quia si quilibet testis remoueat ꝓprium sensum ab actu tanq̄ singulares licet nō remoueat sensum contestiū ab actu tanq̄ singulares non repellūtur et pro hoc facit quia contrariorū eadem est disciplina vt in. l. si ex toto in principio. ff. de legat. i. Affirmatiua et negatiua sunt contraria sed testes deponentes sup affirmatiua nō repelluntur a testimonio licet sint singulares in causa propria sui dicti ergo eodem modo erit in negatiua si testis non remouet sensū contestis ab actu. vt tñ euitenť iste ꝓrietates dz eē caut⁹ ille q vult ꝓbare testes nō inťfuisse illi contractui q capitulet de loco et tempore celebrati contractus et q illo tempoē z loco ticius z seius nō fuerūt pñtes et q vn⁹ non potuisset eē presens qñ eū alius vidisz tē testes inťrogati sup illo capitulo dicūt ꝓtēta ī. c. foē vēa. p⁹ testis. dicē scio q non fuit presens nec seius fuit quia erat mecum et sic de singu/

lis. Aut testes cõtradicunt instrumẽto dicentes se interfuisse contractui. sed dicunt negocium aliter fuisse gestuz. et tunc per duos testes reprobatur instrumentum nisi coadiuuentur per alios testes in illo descriptos viua voce lõquẽtes vera esse que cõtinentur in instrumento. dummodo sint tot testes qui sufficiunt in illo ꝓtractu vel in illo actu vel i illa dispositione Unde si in codicillis in quib⁹ requirunt quinq; testes duo pscripti contradicerent. alij tres deponerent pro codicillis non posset sustineri instrumentum. quia non reperiuntur nisi tres testes in codicillis qui non sufficiunt nisi sunt qnq; ideo oportet ꝙ qnq; deponerẽt ꝙ codicillis ⁊ sic de singulis et ita tenet Bar. in d. l. Si. ff. quemadmodum testa. aperi/an. Idem tenet Jo. cald. ⁊ Jo. de Imo. in. d. c. cum Johannes heremita Ubi autem testes descripti in instrumento dicerent se non recordari de contentis in instrumento. non tamẽ propter hoc intelligitur instrumentum vitiatum. ſm Bar. vbi. ſ. et ſm Jo. cald. et Joh. de Imo. in. d. c. cum Johannes. pro quibus facit glo. in l. Si dubitetur. ff. ꝺ iudi. Aut testes contradicentes instrumento sunt extra instrumentum ⁊ tũc communis opinio i hoc residet ꝙ duo testes sufficiunt ad reprobandũ dictũ instrumentum nisi coadiuuẽtur per testes in eo scriptos viua voce deponentes Arbitrabitur tamen iudex et erit in eius arbitrio inspecta qualitate personarum. nam si notarius erit bone fame et instrumentum non cõtineat rasuram neq; suspitionem. ⁊ testes contra testamentum sint vilissimi. stabitur potius instrumento Sin autem notarius esset modice fidei. vel instrumentum haberet in se aliq; suspitionem. et testes forent omni exceptione maiores tunc derogaretur instrumento. ita ꝙ hoc remanet in arbitrio iudicis. ita tenet Bal. in dus in. l. in execrandis. C. de fide instrument. et Bart. in. d. Si dubitetur. Unum scias tamen ꝙ testes per qs debet reprobari instrumentum debent esse omni exceptione maiores. Item aduerte ꝙ in his que sunt de longinquo magis creditur instrumẽtis q̃ testibus. casus est ad litteram i. l. celsus. ff. de probation. et hoc quia labilis est memoria hominis. vt in. l. peregre. ff. de adqui. possess. Alterius quero nunquid si ex forma statuti vel alterius iuris in instrumento requiratur certus numerus testium notarius connumeretur in istis testibus Bal. in. l. diuertius labeo. ff. de testa. tenet ꝙ in instrumento publico notarius nunq; connumeratur in numero testium. In scriptura autem primata bene poterit computari in numero testium. ⁊ sic bene poterit dispone dictum suum sicut ceteri testes descripti. in scriptura primata et ita ẽ tenendum Item quero nunquid si aliqua falsitas est in instrumento totum instrumentum sit falsum. dic ꝙ aut est suspitio falsitatis propter rasuram aut propter aliud vitium. Si propter rasuram. et tunc aut rasura est circa substantiale instrumenti puta inditionem vel annis domini vel similibus et tunc totum instrumentum redditur falsum. vt tenet Bal. in. l. si ex fals. C. de transact. Aut rasura est in alia parte. ⁊ tunc aut per nõ rasum datur fides raso ⁊ tunc totum instrumentũ habet fidem. aut ꝑ non rasum non datur fides raso et tunc si rasura est in loco non suspecto nihil omnino valet instrumentum Si autem rasura est in loco vbi est

pūct⁹ questionis et tunc instrumentū vitiatur.ita tenet Bal.in.l.fi.C.de e/ dic.di.adri.tollen.ī prima charta.aut in instrumento est aliud vitiū per qđ est suspicio falsitatis et tunc si viti/ uz est in vno capitulo principali viti antur omnia connexa.aut sunt plura ꝓnexa capla separata ⁊ tē si viciatū ē vn nū capitulū ñ tñ viciant cetera capla Ita tenet Inno.in.c.fraternitatis de hereticis Et idem tenet Bald.in.l.ſt ex falsis.C.de trāſact.Diuersum nā qđ est in testibus quia si falsum dicit circa substantiaz negocij principalis vel circa id quod est qualificatiuum totius probationis totum dictum su um vitiatur veluti si testis interroga tus si est affinis respondet ꝙ non cuz tamen esset affinis. totum suum di/ ctum vitiatur quia minor fides adhi beretur ac si esset affinis q̄ si ñ esset. ita determinat Inno.in.c.fraternita/ tis qđ sequitur Bal.in.d.l.si ex falsis Sec⁹ si testis dicēt falsuz circa aliqs circumstantias q̄ nō spectarent ad'ne gocium principale. qua per hoc non vitiaretur dictum suū Inno.in.d.c. fraternitatis.veluti si diceret contra hentem esse de alia affinitate q̄ sit ⁊c. Unum aduerte ſm Bar.ꝙ quando reperitur in aliquo instrumento ver bū aliqđ cancellatū presumit sponte et cōsulte cancellatum per illuz habē tem potestatem cancellandi. et sic id quod est cancellatum non debetur i deo si testator in instrumento legasset centū titio.⁊ in instrumento esset vnū verbum quod dicēt ducenta cancella tum.certe illa ducenta non debetur. hoc fallit in relicto ad pias causas. qz illud presumitur inconsulte cancella tum . et per consequens debebitur cancellatum nisi probetur contrariū. ita notat Bar.in.l.proxime.in fi.ff.de his que in testa.dele Ulterius q/ ro nunquid delictum possit probari. per instrumentum. Conclude regu/ lariter ꝙ non.fallit tamen in trib⁹ ca sibus.primo scilicet si in cōtrahendo delinquatur.puta quia quis vēdidit eam rem duobus emptoribus. vt in .l.qui duobus.ff.de falsis Secun/ do fallit.si quis describit aliquid si/ bi in testamento vt in.l.i.de his qui. sibi in testa.ascrib. Tertio fallit ꝙ po test probari id quod venit incidenter propter delictum.ita intelligit glo.in .l.contra negantem.C.ad le.adqui.⁊ oportet probare rem in qua datum ē damnum esse in eam.vt in.l.liber ho/ mo.Leges.ad.l.adqui.Dominū po tero probare per instrumentum si ꝑ bauero contractum . qui requiritur ad adquisitionem dominij Ista est do ctrina Guil.in.l.in Fundus.ff.de testi bus. quem sequitur Bar.in.l. senat⁹. .ff.ad turpillia Quero quis possit creare tabelliones. Inno in.c.cum p. tabellio.ī.de fid.instrumen.dicit ꝙ so lus papa vel imperator potest creare tabelliones ⁊ non alius quia ꝙ adhi beatur fides scripture tabellionum ē contra ius naturale . et ideo restrin/ gendum.est enim contra ius naturale ꝙ vna pellis animalis mortua debe at facere plenam probationem'. ⁊ ꝙ plus ei credatur q̄ voci viue vnius testis Potest etiam creare tabellio/ nes ſm eundem.alle cui est concessum hoc priuilegium a papa vel impera/ tore vt sunt isti comites nullatenen. qui dicuntur palatini Item poterūt creare tabelliones quibus hoc dedit consuetudo que dat iurisdictionem. vt in.l.i. C.de emancipa.li. Non ta/ men isti habentes ex consuetudie po testatem creandi tabelliones poterūt aliqñ talē cōcedere potestatē q̄ ꝑsue tudo ñ ꝓt induci nisi cū ꝑsensu tacito vel exꝑsso supēioris.ſm Inn.ī.d.c.cū

p.tabellio. Subdit tñ ibidẽ Imo q etiam reges qui habent supremaz potestatem et merum ⁊ mixtum imperium poterunt creare tabelliones. et idem dicendũ in alijs habẽtibus eãdem potestatem vt ẽ dux mediolañ. ¶Quero vlterius notarius scripsit testamentum testatore existente in pnctilo mortis ⁊ cepit ipse nõn⁹ publicare testamentum presentibus testibus vt mortis est. antequam finuerat nõn⁹ publicare mortu⁹ẽ testator. ¶Queritẽ nunquid valeat tale testamentum. tex. habes singularissimum q non valet in.l.fideicommissa. in.§. quotiens.ff.de lega.iij. et ita sequitur Bar. et ceteri docto. et per illum tex. dicit Bar. multum singulariter ibidẽ q si reperitur cedula testamenti in protocollo notarij. et non dicatur in cedula qualiter lectum est ⁊ publicatũ dictum testamentum quod non valebit testamentum. nec faciet fidem illa cedula. ¶Quero vlterius quidã produxit instrumentuz in iudicio aduersa pars redarguit illud de falso vidẽs ille qui pduxit illud instrumẽtũ illud posse de falso redargui corã iudice protestatur vt euitet penam falsi se non vsurum illo instrumento. nec velle vti. dicit aduersa pars tu es vsus illo instrumento et sic debes puniri. qd iuris? Dic q ꝓpter talem pte stationem non punit immo euitat penam. falsi. iste ẽ tex. singula. in.l.si aduersarius. C. ỏ fi. instrum. sed post talem protestationez si voluerit postea vti illo non auditur. nec poterit illo vti. fm Bal. in.d.l.si aduersarius. et fm Bar. in.l.eos.ff.de falsis. Et ideo vna cautela est q vbi quis producit instrumentum in iudicio q aduersa ps instet coram iudice et dicat. domine iudex interrogetis talem qui produxit tale instrumentum. si vult eo vti. et si responderet q sic. non poterit postea euitare penam falsi. si arguatur instrumentum de falso. ita tenet Bal. in.d.l.si aduersarius. ⁊ Barto. i .d.l.eos. nec potẽit penitere. quod tene menti quia quotidianum. ¶Queritur de alia questione. lata est sentẽtia contra producentem instrumentum falsum super crimine falsi. quaritur nunquid talis sententia noceat notario qui fabricauit tale instrumentum Cy. in.l.a. C. qui accu. pos. determinat q non. quia res inter alios acta ẽc. Quod verũ est fm Ange. nisi sit lata sententia sciente notario quia tunc bene preiudicat etiam notario per .l.fi. C. de reiudi. Et ideo sit cautus notarius qui scit causaz falsi agitari contra producentem instrumentum vi compareat ad defensionem et etiam appellet si sibi visum fuerit ar. in.l.si suspecta. de inoffici. testam. Juxta premissa dubitatur. aliquis i causa sua produxit duos testes optie q eo deponẽtes. Aduersa pars pendente lite. accusat illos de falso. ferẽ sententia contra ipsos testes q falsum testimonium dixerunt nondum autez est finita causa principalis in q dicti testes suum dictum deposuerũt ¶Queritur nunquid sententia lata contra predictos testes preiudicet illi qui pduxit ex quorum testimonio debet obtinere producens Cy. in.d. .l.fi. C. qui accu. poss. vel non. determinat q talis sentẽtia non noceat il l. qui produxit testes tales. pro cui⁹ sententia facit qđ in simili videmus q sententia contra producentem testes quia dictum suum est falsum solum nocet producenti non autem testibus. et hoc quia non est actum contra ipsos testes ita erit econtra q sẽtentia lata contra testes. qui falsum testimoniũ dixerũt ñ nocebit pducẽti

ꝙ contra eū non ē hec causa agitata hec similitudo probaꝫ in.l.lutiꝰ .ff. ꝺ his q̄ no.ībam. Quero de alia q̄one Notariꝰ ī suo ꝓtocollo seu in suo libro protocolloꝝ vel imbreuiaturaꝝ extendit instrumentum in quo continenꝫ dies celebrati ꝯctus.ꝛc.ī instrīs requisita postea dat copiam parti de tali instrumento extrahens ei copiā in publicam formam vt moris ē in q̄ instrumento sic extenso non est apposita dies. Queriꝫ nunquid valeat tale instrumentum quasi in eo non sit dies apposita in protocollo repetita videaꝫ in instrō extracto. Spe.in titu. de instrumentoꝝ editione determīat ꝙ valeat instrumentum et videꝫ repetita dies apposita in ꝓtocollo. Hāc sn̄iam sequitur Bar.et ē pīs opi.doctō.in.l.si finita.ff.idem videamꝰ vers sic.repetitam.ff.de damn.infec.ꝛ .l.de pupillo.ff.si quis ipi pretori.ff.de no. ope.nun.ꝛ in.c.cām q̄.de rescrip. Ita determinat Bar.in.l.si quis ex argentarijs ff.si initiū.ff.de eden.ꝛ ita etiaꝫ vos tenete. Ex q̄ ꝺ hēt.l.vnā notabilem conclusionem ꝙ instrumentum quod dat notarius ꝑti extractuꝫ valꝫ ꝛ tꝫ.etiā si in eo non sit apposita dies celebrati contractꝰ.dummō in protocollo contineaꝫ dies q̄ illa dies apposita in ꝓtocollo cēsetur repetita ī instrumento extracto Et vt plenius intelligatis de ista repetitione: habetis considerare ꝙ p̄t dubitari de dicta repetitiōe circa oīa que requiruntꝫ ī instrumento publico Et in instrumento publico plura reqruntꝫ vt nō.gl.ī.l. generali.de tabellionibꝰ.li.x.ꝛ in aut vt prepo.nomen impera. De quibꝰ dicite vt.s.in hoc tractatu plene dixi. Quero igiꝫ circa istā p̄petitionē nūq̄d si in p̄ncipio libri notarij ē appositū milleſimm in p̄mo protocollo.in ceteris autem instrumentis sequentibus ñ ē appositū aliqꝺ milleſimꝰ nūq̄d milleſimū appositū in primo instrumēto intelligaꝫ repetitum in omnibꝰ sequētibus Guido.in.ꝺ.ff.si initium.prealld. determinat ꝙ sic.et idem tenet Bald.p .l.continuꝰ.ff.cum ita.ff.de verbo obl. et per.l.si quis ex argentarijs.ff.si initium.prealle.ꝛ ē ratio ꝙ in vno āno potest notarius plura instrumenta ꝑficere et sic in eodem milleſimo.ꝛ iō nimirum Si milleſimū appositum in p̄mo instrumento intelligaꝫ repetitū in omnibꝰ sequentibꝰ instrumentis ꝛ ita de consuetudine seruaꝫ ꝙ notarius in principio anni facit vnum libꝝ nouum.et in principio ipsius libri dicit.hec sunt imbreuiature de quibꝰ rogatus fui ego talis de āno.m.quadrage.quinq̄.ij. Si autem in medio libri esset appositus milleſimū intelligereꝫ repetitum in sequentibus non autez in precedentibus nisi aliter apparēt de mente notarij si autem in fine omnium imbreuiaturaꝝ apponaꝫ milleſimum trahiꝫ ad oīa precedentia si hoc constat per aliquas coiecturas. vel per aliqua verba.alias non.verbi gratia.in fine imbreuiaturaꝝ dicit notarius.hec sunt ībreuiature mei talis notarij.de quibꝰ fui rogatus Anno dñi.M.qua.quin.vi.ꝛc. Quid autē de inditione nunquid inditio apposita in primo protocollo notarij intelligatur repetita in sequentibus. Fmbar.ī.ꝺ.ff.si initium.ꝙ si in libro notarij non sunt facte imbreuiature nisi vnius anni ꝙ tunc indictio apposita in primo protocollo notarij intelligitur repetita in omnibus sequentibus quia in vno anno non potest esse nisi vna indictio vbi autez in libro essent instra pluriū annoꝝ tūc secꝰ ꝙ vna ꝛ eadē indictio ñ p̄t currē ī pluribꝰ sequentibus annis.ita determinat Bar.in.ꝺ.ff.si initium. Nunquid au/

tem dies apposita in primo instrumẽto protocolli notarij intelligat repetita in sequentib⁹ dicite q sic si imediate sequitur ſm doct. vt in .d. ℣. si initium Alias non. nisi ſm quod ꝯ. dicam. pt enim apparere ex coniecturis q non sit repetita dies in sequentibus. ecce pone q in primo instrumento protocolli est apposita dies postea sunt dimisse due vel tres charte vacue q̃ nõ sũt scripte. deiñ in sequẽti carta ẽ instrumentum sine die certa. in illo instrumento non intelligit apposita dies In primo protocollo non apparet notorium dimisisse illas cartas nõ scriptas per errorem. puta q̃ pter festinantiam. vel nisi ex alijs coniecturis appareat dictas cartas pro supuacuis habitas esse puta q notarius scripsit super illas vacat et nihil deficit vel alia similia Secundo apparet non esse repetendum diem in sequẽti qñ in ipso instrumento debet intelligi repetita dies et dimissum ẽ spaciũ vbi debebat appõi ipa dies. verbi gra instrumentum dicit actum Anno millesimo tali. deinde dimittit spaciũ vbi debebat poni tali die. nam eo ipso q dimisit spacium non videt tale instrumentum celebratum illo die que continetur in precedenti instrumẽto q hoc dixisset nec ꝺ eo dubitaſſz notarius dimittendo spacium cum in ꝓmo instrumento sit ipa dies scripta Tertio coniectura erit q non erit repetita dies si est apposita tẽpi dies in genere. nec dixit de quo die. Idem etiam si appositus mensis alij ꝯ sit positus in primo instrumento certe non intelligitur repetita dies apposita in primo Instrumento . cum hoc sit impossibile cessantibus illis coniecturis erit in arbitrio iudicis. an dies intelligatur repetita vel non si facit multa instrumenta in sequentia immediate in instrumento primo Tenete hoc ꝓ constanti q intelligit repetita nisi sunt alique coniecture i contrarium. vt .ſ. dixi. Quero notarius in principio protocolli sui sine imbreuiature apposuit signum suum postea in alijs suis imbreuiaturis nõ imposuit signuz nunquid alie imbreuiature valeant et nunquid signuz tabellionis intelligatur repetitũ Bar. i .d. ℣. si initium. determinat q sic q tales imbreuiature valebunt et signum intelligitur repetitum cum sit vniforme in ceteris imbreuiaturis. Idem si apponatur in fine omnium imbreuiaturarum qꝺ intelligitur in ceteris imbreuiaturis. De ceteris autem requisitis an intelligaũt repetite. dicite plene vt in .d. ℣. si initium Quero vltrẽi⁹ vtrũ amissum instrumẽtũ possit ꝓbari per testes. ita vt sufficiat ad ꝓ demnationem. glo. ẽ singul. in .l. sicut. .C. de fi. instru. que dicit q si ꝓ testes ꝓbaũt amissio istrumẽti q̃ istud sufficiat ad hoc vt possit deferri iuramẽtuz in supplementum probationis. gl. autem in .c. cum olim de censibus. dat aliam doctrinam. Bar. autem in .l. ꝺ. si cut. dicit. aut testes deponunt solum de perditiõe instrumenti et nõ aliud et tunc nihil faciunt. aut deponũt de veritate puta q dicunt se interfuisse contractui . et tunc plene probant et deponunt de tenore instrumenti et ꝺ perditione puta quia dicunt q in tali instrumento quod est deperditum cõtinebatur qualiter ticius mutuauit. x. scio. et q hoc ipi legerunt in dicto instrumẽto. ꝛ tẽ tales testes faciũt semiplenã ꝓbationẽ. ita vt veniat iuramẽtũ ꝺferendũ creditori sed tales testes debent esse periti. alias non facerent semiplenam probationem ſm Bart. Vnde si essent iuriste vel alij boni practici. puta notarij sufficeret.

contra falsam · De fide instrumentoꝝ

Quero vlteriꝰ reperitur instrm̃ i q̃ titius est confessus se debere.x.scto. ex cā mutui. iste ticius vult contra/ dicere ꝙ non ē debitor.nunquid pōt ꝓbari p testes.dicite ſm Bar.et Bal. in.l.generaliter.C.de non nu.pe. Alia confessio est celebrata in scriptis ⁊ tunc aut debitor vult dicere talem cō fessionem nunq̃ fuisse subsecutā nec notarium nunq̃ fuisse rogatum de ta li confessione et tunc hoc pōt probari per testes.ſ vt in.l.optimam .C. de contrahen.stip. Aut debitor confitet notarium fuisse rogatuꝫ.ſz dicit nego cium aliter fuisse gestum q̃ dicit istru mentum.puta.ꝙ dicit istud instrumē tum fuisse simulatum.et tunc non pt ꝓbari nisi per aliud istrumentum nō autem per testes.iste est tex.in.d.l.ge/ neraliter Aut negat solennitatem ꝺ qua in instrumento interuenisse.et tc̄ p testes potest illud probari. Ista est glo.sing.in.l.iure gentium.ſ. qꝺ forte .ff.de pac. Aut actus non fuit celebra tus in scptis.et tunc indistincte pōt ꝓ bari per testes Ex quibꝰ omnibꝰ ha/ betis intellectū .d.l.generaliter. Que lex loquitur quando actus fuit cele/ bratus in scriptis.⁊ ita ibi tenet glo. et sequunt ceteri doctores.⁊ per hoc Bar.dat optimam cautelam quando celebratur aliquis contractus simula tus vt fit quotidie videlz ꝙ emptor dicat volo ꝙ illa venditio celebret in scriptis.⁊ si celebrata fuerit i scri/ ptis dato ꝙ in rei veritate illa vendi tio fuerit simulata ⁊ hoc apparet evi/ denter p multas coniecturas puta ꝙ venditor post venditionē reperitur possidere nihilominus si venditor ñ probabit simulationez per scripturā publicam non poterit obtinere. sed emptor aufert possessionen per su/ pra dicta.⁊ dicitur contractus in scriptis si partes noluerunt talem ꝓ tractum habere pro confecto donec de illo fieret scriptura. ita nō.per do/ cto.in.l.contractus .C.de fid. instru. Illi autez contractus qui fiūt hodie et postmodum vt appareat melior ꝓ batio redigunt in scripturam non di cuntur in scriptis fieri. ſm doct. vbi .ſ. Quero vltra p̄missa nunquid i/ strumenta sint edenda in iudicio. bre uiter concludite ꝙ omnia instrumen ta que quis producit in iudicio tene tur edere aduersario petenti.vt in.l.i. ff.edenda.ff.de eden. Sz stat dubi/ tatio magna nunquid instrumenta sē edenda cum die et consule in eis ap/ posita Pro conclusione huius facite regulam negatiuam quia vbi petitur instrumentum edi non ē dies edendꝰ Istud probatur in.l.i.ſ. editiones.ff. de eden. Fallit si instrumentum ē cōe ratione ꝓprietatis vel vtilitatis. vel sit ꝓpriuz petentis.vt ē instrumentū venditionis ꝙ continet vtilitatem promiscuam emptoris ⁊ venditoris. In his debet edi dies.tamen ſm Inno.tale instrumentū venditionis nō debebit compelli aduersarius edē q̃ ipe redemit a notario Nisi iusta cau sa suadente puta ꝙ ipe non habebat et notarius perdidit originale. nam tunc bene compellit.ita.tenet Inno. in.c.i.de proba. Alias autez si instru mentum quo quis vtitur in iudicio eēt ꝓpriuz ratione ꝓprietatis et vti litatis non compellitur edere cū die. pone exemplum in instrumento mu/ tui ꝙ redemit a notario creditor tale instrumētum ē ꝓpriū creditoris rōne vtilitatis et ꝓprietatis. Fallit hoc in trib̄ casib̄.primo si vellz qs redarguē instrm̃ de falso tc̄ ꝓpellit edē dic̄. ſm Cy.in.l.optimam.C.contrahen.stip. ⁊ ſm Ang. in.l.i.ſ.editiones.ff.de e/ vendo . Secundo fallit si vel let deliberare quis. vtrum cedere.

vel contendere vellet et non posset deliberare nisi edita sibi die exemplũ si conuentus ẽ hypothecaria et cõuẽtus similiter est creditor hypothecarius certe si non edit dies instrumenti actoris non poterit scire conuentꝰ que sit prior hypotheca an sua vel actoris. Tertio fallit si interfit conuenti diem edi. puta q̃ tpe mutui moneta erat vnius valoris et modo ẽ alterius certe debebit edi dies mutui facti. ita concludit Ange. in Sedit̃iones. et hec vera sunt in instrumentis. que dixit ḡs ī iudicio seu suris puta q̃ ī libello facit mentionem de aliquo instrumẽto. hoc modo prout constat in instrumento rogato per talẽ. ꝛc. Sed quid de instrumentis quibus quis non vtitur nec est vsurus in iudicio. nunq̃d aduersarius possit compelli talia instrumẽta edi. cõis opio sic se hꝫ q̃ actor non põt cõpellere reũ ad edẽdũ sibi instrumenta sua p̃ eiꝰ intentione fundanda. Sed bene põt compelli ad edendum instrumenta p̃ coadiuuãda intentione actoris. et pro eius replicatione fundanda. Actor autem põt compelli edere reo instrumenta sua p̃ fundanda et coadiuuanda intentione et exceptione rei. hec probantur in. l. fi. C. de edẽ. fm diuersas lecturas. et ibi tenet Bar. Bal. et ceteri. ꝛ Bar. ī .d. Sed̃iones. Hec omnia vera sunt q̃ dicimus de die non edendo. vbi dies est de substantia contractꝰ vbi ãt non essꝫ de substantia contractus bene debet edi. et sic in instrumẽto pcurationis vel inẽtarij debꝫ edi dies. fm Ang. vt. s. ¶ Quero vlterius q̃d de rationibus quas quotidie conficiunt isti artifices nunquid sint edendę. Jo. andr. in. clc. ex grãdi. de vsur. ꝫ q̃ ñ nisi equitate suadẽte. puta q̃ vtatur illis rõnibꝰ pro se tũc bene tenebit edẽ. alias non. speciale enim ẽ in vsurario qui tenetur edere codices vsurarum rationum. vt. in. d. clc. ex grandi. Et hanc opi. tenet Ang. in .l. argentarius. in prin. ff. de eden. ¶ Actenus visuꝫ ẽ de instrumento publico aut scriptura publica. Nunc de scriptura priuata aliqua pertingam. Primo itaq̃ sciendum q̃ triplex est scriptura priuata. prima vocatur apodissa que dat a pte parti. secunda scriptura dicit lib rationũ. ttia epistola nominatur. De singulis itaq̃ est videndũ et primo de apodissa. et quero nũ quid apodissa faciat plenaꝫ probationem. dic q̃ aut debitor eaꝫ confitetur sua manu scriptam et tunc plenam facit probationeꝫ. aut negat sua manu scriptam et contenta in ea. et tunc aut talis scriptura habeat ſbscriptioneꝫ partium et trium testium etiam cognoscentiuꝫ suam ſubscriptionẽ vel aliq̃ testes non sunt ſubscripti sed interfuerũt ſubscriptioni debitoris quando debitor ſubscripsit dictã cedulã et tunc talis apodissa bñ pbat vt in auẽ. si quis. C. qui po. in pign. hab. aut talis scriptura habet ſbscriptionem solam testium vel testes interfuerunt. si tres et tunc facit semiplenam probationem cum comparatione litterarum. vt in autentic. et si contractus. C. de fi. instru. Aut talis scriptura non habet aliquam ſbscriptionem testium nec potest fieri comparatio nec aliqui testes interfuerũt qui viderint apodissam per debitoreꝫ scribi. ꝛ tunc nullam facit pbationẽ nisi quale quale indiciũ. ita tꝫ Bal. in .l. nuda. ff. de dona. et in. l. admonẽdi. .ff. de iurei. Jn eo q̃ dicit Barto. q̃ scriptura priuata facit plenam probationem vbi intuẽit testiũ et ptium ſubscriptio. reprobat Bal. in auten. ſꝫ nouo iurc. C. si cer. peta. dicens ad hꝫ vt fiat plena probatio req̃rit̃ ꝑpatio

litterarum et dicit ita tenere Nico. materellis. vos tenere Bar. in. d. auc. si quis. Circa secundam scripturaz sez librum rationum dicite aut liber conficiē per debitorem scribentem z tunc facit contra se plenam probationem. pro se autem nihil probat gl. est in. l. quedam in. ff. nummularios. ff. de eden. et facit tex. in. l. exemplo. et in. l. rationes. C. de probationi. et in. l. cū de in debito. ff. fi. ff. de probationi. hoc fallit in his que dependēt a mera voluntate scribentis quia tunc pro se extrā faciunt fidem vt in. l. nensceni. ap pollinarius. ff. de negotijs gest. Exēplum potest poni in protestatione q̄ dependet a mera voluntate protestā tis. et etiam in aditione hereditatis ita concludit Bar. vbi. s. Addite p̄ dictis fm Ange. q̄ vbi esset aliquod capitulum in libro rationum inditi duum qō partim faceret p̄ scribente et ptim contra q̄ aduersarius debet aut in totum respuere aut in totum acceptare vt sicut in illis partibus z punctis que faciunt pro scribente habeat etiam locum et faciat fidem contra scribentem. ita dicit Ang. in. l. quidam. in. ff. nummularios. ff. de edend. pro quo facit tex. cum gl. in. l. publia. in fi. ff. depositi. et facit qō habēt in. l. siquidem. ff. de excep. In alijs autem tenetur vt. s. dixi. Sinautez liber nō conficiatur manu creditoris aut mercatoris quia de hoc non constat. sed dubitatur immo cuius manu sit scripti⁹ et tunc debet recurri ad comparationem litterarum et tunc comparatio facit plenam fidem in libro rationum licet in apotissa facit solummodo semiplenam probationem. quia iura antiqua corrigendo materiam comparationum solummodo corrigunt in apotissa vt in. l. cum comparationes. C. de fi. instrum. Et est ratio q̄ quando quis facit apotissam debz sibi imputari q̄ non seruet debitam solennitatem testium cū faciliter possint haberi. secus ē in libro rationuz q̄ non semper cum scribitur vnum capitulum non possunt haberi testes et hec procedunt vbi non constat q̄ liber sit tertij. vbi autem constaret q̄ liber esset tertie persone In quo ḡs apparet debitor alterius vt in libris mercatorz vel campsorum tunc talis scriptura priuata facit sēiplenam probationē fm Nico. materel. Jaco. butrigarij. z Ang. in. d. ff. nummularios. idē tz cum Bar. in. d. l. admonendi. et in. d. l. nuda. Tertio circa epistolam quam absens mittit absenti si est confecta per debitorem plene probat si aūt nō confecta per debitorem sz p̄ aliuz tertium et habet signum debitoris idem vt in. l. si contra per calumniaz. C. de epis. et cler. naz signum multū operatur ad faciendam scripturam īdubitatam esse fm Bal. qui ita notat in. l. in bone fidei. C. de reb. cred. Si autem non habeat sigillum z debitor negat sua manu scriptam et tunc dz peruenuri ad comparationes litterarum q̄ comparatio plenam facit probationem fm Bar. in. d. l. admonendi. et ī. d. l. nuda. Aduertite tñ si ḡs reciperet aliquas litteras ab aliquo et essent in preiudicium accipientis ille lr̄e. puta q̄ scribens in illis lr̄is diceret recipientes litteras esse suum debitorem de centum et illis receptis recipiens nihil diceret videt confiteri oia contenta ista lr̄a et sibi preiudicant. iste ē tex. singu. et menti tenēd⁹ in. l. si fa⁹. ff. ad macedo. Quia dēz ē de comparatione videndum est qñ et in quibus scripturis fiat ista comparatio Pro cuius intelligentia est sciendum q̄ duplex ē scriptura q̄daz publica et quedam priuata De scptu

Repetitio Lanfranci super .c. Quoniã

ra publica q̃t modis dicatur .s. vidi
stis. circa quam dicit. aut instrumen
tum publicum est debita solennitate
fulcitum et aduersarius non negat il
lud instrumentum esse publicum et
tunc comparatio nõ est necessaria cũ
ipsum instrumentum faciat plenã fi
dem vt in .l. cum precibus .ff. ꝺ proba
tion. et quia comparatio est remediũ
subsidiarium probationis. nec ad illã
recurritur si alie probationes possũt
haberi ſm Ange. in glo. in ℣. si quis
igitur. in auẽ. de fid. instrument. Aut
aduersariꝰ negat illud esse publicum
instrumentum et tunc recurritur ad
tabellionem et ad testes si viuant et
tabellioni asserenti se scripsisse credi
tur. vt in .l. si quis decurio. C. de fal.
Alias ad comparationez recurritur
que comparatio sumetur ab illa scri
ptura priuata vel etiam publica que
habeat subscriptionem trium testiuz
ꝛc. Aut tale instrumentum caret de
bita solennitate et tunc cũ instrumẽ
tum sit nullum nulla potest fieri com
paratio siue sit forme defectus sub
stantialis siue solennitatis siue forma
lis Ita concludit Cy. in .l. comparati
ones. C. de fid. instrum. Aut loqui
mur in scriptura priuata et in hac cõ
sideranda est duplex scriptura ꝙ que
dam est scriptura ad quaz fit compa
ratio et quedam est scriptura ex qua
fit comparatio. Scriptura ad quam
fit comparatio dicitur scriptura que
producitur in iudiciũ vt ei fides ad
hibeat̃ ptiẽs id qꝺ ꝺbitoꝛ ẽ obliga
rꝰ Scꝑtura ãt ex qua fit ꝑpatio dicit̃
scriptura que ꝓducitur in iudicium
vt ex ipa accipiat̃ simlitudo cũ scꝑtu
ra debiti in iudiciũ ꝓrecta de cuiꝰ fi
de dubitatur. ita dicit Cy. in .l. cõpa
rationes et legitur in autenti. si qui.
. C. qui po. in pig. habean. Circa ꝑ
mam scripturam ad quam fit compa
ratio requiritur ꝙ habeat subscripti
onem trium testium. et si contractus
esset in scriptis qui ascenderet vltra
libram auri et esset celebratus ab im
petu requireretur subscriptio quiqz
testium ſm Alberic. in .d.l. comparat
tiones Item requiritur ꝙ testes vi
uant qui sunt descripti in dicta scri
ptura Alias non potest fieri compa
ratio Item requiritur ꝙ alia proba
tio haberi non possit Item requirit̃
ꝙ scriptura ex qua fit comparatio sit
subscripta ãnotatione trium testium
quorum saltem duo de sua subscripti
one attestentur ſm Ange. in .d. ℣ si qs
idem in auten. de fide instrumento. ꝛ
probatur. in .l. comparationes .s. alle.
Idem tamen si pars aduersa confite
retur illam esse subscriptionem testi
um vt no. Ange. in autent. si quis. in
fi. C. qui po. in pigno. habean. Si ta
men aduersa pars vteretur aliqua in
iudicio scriptura propria etiam nullã
subscriptionem testium habente ex
illa posset fieri comparatio vt in. auẽ.
ad hec. C. de fide instrumen. Et ẽ rõ
quia eo ipso ꝙ vtitur ea i iudicio vi
detur eam approbare et asseuerare eẽ
verã Itẽ Alberi. ꝺicẽ in .d. autent. ad
hec Potest etiam ista scꝑtura esse pu
blicũ instrumentum. ita ꝙ compara
tio potest fieri ſm opinionem comu
nem doctorum. Ex scriptura pu
blica ad priuatam ꝛ priuata ad publi
cam modo q̃. s. dixi. veluti ex scriptu
ra priuata ad publicam cum subscri
ptione testium vt .s. dixi. vel ex priua
ta ad publicam cum priuata produci
tur per aduersarium ipsuz si non ha
beat subscriptionem testium vt dixi
Requiritur etiam ſm Cy. ꝛ Alberi.
in .d.l. comparationes ꝙ in tali com
paratione habeantur periti in arte ꝙ
sint iurati. et tutiꝰ erit ꝙ hoc ipi piti
examinent pñte iudice Si tamen ꝑ

fieret non presente iudice non vitia/
retur ꝑm prefatos doc. Item debēt
esse lr̄e omnino similes. Alias si ali/
qua esset dissimilitudo licet in alia p
te esset similitudo nō imponit fides
illi scripture ꝑm glo. et Ange. in ¶. si
quis igitur. in auten. de fi. instrumen
to. et sic habetis qualiter debeat fieri
comparatio litterarum ¶ Modo vi/
dendum quantam fidem faciat talis
comparatio. dicite ꝑm Alberi. Cy. ⁊
communiter docto. q̄ facit semiple/
nam probationem. ita tenent Albe. ⁊
Cy. in. d. l. comparationes. tamen Al
beri. dicit se vidisse seruari communi
ter q̄ facit talis comparatio plenā ꝓ
bationem Hec omnia intelligite q̄n̄
fit comparatio ad apotissam id est ad
scripturam priuatā que datur a par
te parti in qua continetur debitum.
quia tunc facit semiplenam probatio
nem vt. ¶. vidisti. secus est in libro ra
tionum et in epistola quia quādo fit
comparatio etiamsi in ipo libro non
sint aliqui testes neq̄ in epistola ⁊ fit
ex quacunq̄ scriptura et talis compa
ratio facit plenam probationem ꝑm
q̄ dixi allegando Bart. in. l. nudū. de
donationi. et in. l. admonendi de iure
iurando ¶ Attendite circa hanc com
parationem q̄ iudex potest compel/
lere debitorem ex equitate respondē
re vtrum illa scriptura priuata pro/
ducta sit de manu sua. ita ego feci et
practicaui in ciuitate cremone. Item
potest iudex compellere debitorem ꝓ
pria manu scribere vt ex hac scriptu
ra faciat comparationem. ita ⁊ Ang.
in. d. auten. si quis igitur. Tamen nō
multā faciet fidē talis comparatio
quia ex tempore solet mutari quali/
tas scribendi. ꝑm Ang. vbi. ¶. Et mō
habetis plenissime materiā huius ꝓ
parationis. quam composui ex diuer
sis dictis doctorum quia nullus do/
ctor de per se hanc materiam plene ꝓ
sequitur. tamen est materia vtilis et
quotidiana ¶ Quero circa materiā
priuate scripture vnus creditor pro/
ducit vnum instrumentum publicū
in quo apparet bona titij debitoris es
se obligata. Alius creditor producit
priuatā scripturā cum subscriptione
trium testium in qua scriptura dic̄
titius apparet debitor et q̄ eius bona
hypotecata sunt isti debitori et istud
debitum ex scriptura priuata apparet
anterius date dicit creditor qui ha/
bet publicum instrumentum ego de/
beo preferri quia meum creditum ē
in instrumento publico. Aliud i scri
ptura priuata dd iuris Ang. in. l. scri/
pturas. C. qui poti. in pig. habe. tenz
q̄ preferatur ille qui habet scriptu/
ram priuatam cum tanta fides adhi/
beatur testibus q̄ instrumento vt in
. l. exercendis. C. de fid. instrum. Se/
cus autem si creditor produceret scri
pturam priuatam sine subscriptione
testium vel ipsa scriptura confiteret
alium esse creditorem anteriorem q̄
talis confessio nō nocet creditori ꝑm
Ange. in. d. l. scripturas. et notate ꝑz
Bar. in. d. l. scripturas prealleg. q̄ te/
stes qui sunt descripti in scriptura ꝑ
uata qui habent deponere dictum su
um vt dicta scriptura faciat fidem ñ
requiritur q̄ deponāt de veritate ꝓ
tentorum in dicta scriptura sed suffi
cit q̄ deponant se fecisse illaz subscri
ptionez que est in illa scriptura priua
ta nam si deberent deponere de verit
tate contentorum in cedula debitoris es
set peioris conditionis fecisse talem
scripturam quam si non fecisset quia
sine scriptura duo testes sufficiunt vt
in. l. vbi numerus. ff. de testi. Idem si
est scriptura priuata et testes se non
subscripserunt sed soluz interfuerūt
quando debitor scripsit illam cedulā

sufficit si testes dicãt non interfuim⁹ neqz fuimus pñtes quãdo talis debitor scripsit istã scripturã Ita tz bar. in auten. si quis. C. qui po. in pigno. habean Et ibi hoc vult text. Quero vlterius nunquid scriptura priuata requirat diem et locum. Dicite q̃ quo ad substãtiam obligationis vel p tractus non requiritur dies neqz locus Ita intelligitur lex cum tabernã Eadem quesijt .ff. de pig. ita intelligit Cy. illum text. in l. optimam. C. de cõtrahen. stip. Q. etiam ad probationẽ debiti nõ requritur dies neqz loc⁹ vt ĩ .l. publia. ĩ fi. ff. depositi. quo ãt ad p/bandum prioritatem aut posteriorita tem temporis requiritur dies quia aliter apparere non potest Ista est distinctio notabilis Ang. in auten. si quis in auten. de fide instrum. subijciens casuz cẽ singularem in quo dies et locus ẽ de substantia scripture priuate scilicet in legitimatione filiorũz naturalium In qua scriptura priuata requiritur dies et locus. Et allegat casum in. l. quantum vero in auẽ quibus modis naturales ef. le.

Interlocutiones et appellationes

Hoc tractabimus materiam sentẽtiarum et appellationum permixtim qvnum dependet ab altero ac vnuz ex alio sequitur quia non poterit eẽ appellatio nisi precesserit sententia. Sententia est causa ex qua oritur appellatio seu iniquitas causata ĩ sẽtentia licet vt inquit iurl. consultus. in. l. i. de appellati. in prin. Solent iudices sepe appellationum sententias in impios reformare Primo itaqz ꝺ sententijs discutiemus et postmodũ de appellationibus videbimus videm⁹ nanqz iam primo de causa efficiẽte sententie scilicet de iudicibus. vnde quero qui non possunt esse iudices q̃ pgnito sciemus q̃ pñt esse iudices quia cognito vno contrariorum cognoscitur et reliquum vt in. l. ij. ff. de his qui sunt sui vel alie. iuris. Quidam impediuntur esse iudices propter penalitatem vt infamis. quidaz propter iudicij imbecillitatem vt pupill⁹ q̃dã ꝓpter instabilitatem vt mulier. quidam propter naturam vt furiosus. quidam propter incapacitatẽ iuris ciuilis vt seruus. Hec omnia pꝛobantur in. l. cum pretor. ℌi. ff. de iudi. De nanqz exceptiones possunt opponi contra iudicem delegatum et debent opponi ante litl. contestl. Q⁹ autem non possunt opponi quia sit dilatorie tm̃ Exceptio autem q̃ est pupillus vel furiosus potest quandocunqz opponi quia illud est naturale vt in ℌ sed naturali. Instit. de iure natural. et ciui. Ita tenet Innoc. in. c. sciscitatus. de rescript. Contra autem iudicem ordinarium non possunt opponi iste exceptiones donec toleratur in officio Contra autez iudicem ordinarium solum possunt opponi q̃ est excommunicatus q̃ ẽ suspensus a iurisdictione vel q̃ est remotus ab officio Ita tenet Inno. in .c. cum abbatia de offi. dele. immo pꝛ dicit ipse q̃ si iudex delegatus esset infamis et non imponeretur sibi illa exceptio q̃ non potest se excusare allegando se infamem. Ratio quia videretur per suaz confessionez se velle exonerare cum nemo auditur allegans turpitudinem suam. c. interdilectos ꝺ donationi. Ita dicit Inn. in. d. c. sciscitatus. Subijcit etiam Inno. in. c. supra litteris de rescrip. q̃ re scriptũ iudicis delegati non potest elidi. dato q̃ opponatur q̃ iudex sit adulter. fur. vel homicida. vel q̃ cõ/

miserit aliud delictū nisi fuerit damnatus de illo delicto. quia quantūcūq; sit crimnosus non tamen est infamis infamia iuris que solum per sententiam infertur. Si autem esset damnatus non posset esse iudex. Ita tenet etiam Ange. in. l. cum prætor. in. ff. ff. de iudicijs et hoc per textum in verbo senatus motus. plus dixit Innocen. in. d. c. super litteris. Quia si imperator iudicis delegati tacuit in ipsa tratione illuz esse damnatum de hoc delicto. et etiaz sciuit. non per hoc excluditur rescriptum ipso iure. quia id quod est occultum non cōcernit causam partis sed delegati. Ergo ad hoc vt ipm rescriptum elidatur oportet opponere contra personam iudicis qui est incapax iurisdictionis et sic rescptū q̄d valz persone inhabili nō potest iurisdictionem tribuere hoc credo q̄ velit. alias nescio capere mētem Innocen. verissime rescriptum valet et opponitur exceptio q̄ iudex talis infamis iudicare non potest. recurre tamen ad capitulum scisciat⁹ ibi illam materiam plenissime reperies. Ita tenet Ang. vbi. s. ¶ Ex his insurgit plusculum dubitationis vtrum religiosus possit esse iudex. clarum est q̄ religiosus non potest esse iudex secularis qua nemo militans deo implicat se negocijs secularib⁹ vt in toto tit. ne cleri. vel mō. Sacerdos autem bene potest eē arbitrator et arbiter. Non autem monachus z̄ similes. quia non habent velle neq; nolle fm Bartolum. in. l. non distinguemus. in. ff. sacerdotio. et in. l. pedius. ff. de arbitris. Sed remanet dubium vtrum religiosus possit eē iudex ecclesiasticus. Et pro hoc determinādo videndum est vtrum religiosus possit esse episcopus. et sic vtrū possit esse iudex ordinarius. Secundo vtrum religiosus possit esse vicarius episcopi. Tertio vtrum religiosus potest esse iudex delegatus. Circa primū respondeo q̄ religiosus sit quicūq; velit potest esse episcopus et eligi in episcopum. casus est expressus in cle. i. de elect. licet alias vnus de vna religione non possit eligi superior alterius⁹ religionis sz diuerse vt in. d. cle. Ad secundum reperio patrum azonem doctorem eximium consuluisse religiosū posse esse vicariuz episcopi. z̄ alle. h̄ tenet e pau. de elezarijs in clemen. ij. de rescrip. Ego autez dubito hoc pcedē in fre miore mōcho z̄ cē de alijs religiosis. Sed plus de istis quia ex quo religiosi non habent velle neq; nolle vnde potest dici q̄ religiosus potest esse vicarius episcopi cum licentia sui superioris. alias nō credo talem religiosum esse vicarium episcopi. Cum religiosus debeat prestare obedientiam suo superiori que obedientia possit impedire per tale officium vicariatus quia exercendo religiosus tale officium non possit esse in continua obedientia superioris maxīe si id quod requireret dicta obedientia eēt incōpatibile dicto officio vti prefati docto. tenent vt. s. dixi. ¶ Circa tertiam dico q̄ causa p̄ summum pontificem. vel eius legatum non potest delegari nisi religiosis habentibus dignitatem. vt in. c. statutum de rescrip. li. vi. vel canonicis ecclesiarum cathedraliuz. ¶ Potest etiam dicta causa delegari vicario generali ātē vel vicario foraneo videlz illi qui est vicarius certe partis diocesis veluti est vicarius placentinus in hac terra cremone. et vicari⁹ episcopi cremonensis in dicta eadem terra qui dicuntur vicarij non tamen generales vt voluit cle. ij. de rescrip. Item priori ecclesie conuentualis poterit

causa delegari per papã vel delegatũ ab eo Hec probantur ad litteram in cle.ij.de rescrip.Quod autem claustrali non potest per papam causa delegari et ceteris personis vt in.d. cle. .ij. ⁊ ceteris psonis i iure nõ exp̃ssis non tenet delegatio facta per papam vel delegatum Immo si papa delegaret vni simplici clerico non habẽti dignitatem vel canoniam in ecclesia cathedrali.processus per talez habitus esset ipo iure nullus ⁊ si nõ opponeretur per ptes Ita decidit Joan.in.c.ij.de rescrip.in prin.li.vi. Episcopus autem vel ordinarius potest cuicunqz clerico non habenti dignitatem vel canonicatum delegare fm Jo.and.in.d.c.statutum Intelligite tamen circa id quod dixi de papa vel eius legato nõ posse committere causam non habentibus dignitatem vel canonicatum ecclesiarum cathedralium.hoc est verum nisi papa apponeret clausulam non obstante aliqua lege. vel nisi opponeret clausulam ex certa scientia.vel nisi apponeret clausulaz non obstante facto nisi si fieret mentio expressa impedimenti. vel si diceret committimus hanc causaz petro clerico non obstante q̃ non habeat dignitatem. he tres clausule potestatem habent vt voluit Bald.in.l.fina. C.senten.rescin.non poss. Plus dico q̃ si ex litteris apparent et ex earũ tenore aliquod eẽ concessum cõtra ius q̃ tunc istud valeret etiaz nõ specificata clausula ex certa scientia quia vbi emanat rescriptuz aliquod ex cuius tenore deprehenditur aliqd eẽ concessum contra ius.⁊ hoc appareret expresse ex tenore litterarũ rescriptuz valet et non requiritur q̃ apponatur clausula ex certa scientia Quia ex quo factum istud quod contra ius est narratur pape presumitur illud legisse ⁊ intellexisse si ergo aliquid super hoc concessit valz ex presupta eius scientia. Sed certe ista glo. hic alleg.mordetur a multis doctoribus quinimmo volunt q̃ debeat certe stare de volũtate pape q̃ voluerit facere contra ius et hoc fieri potest p clausulas supradictas.non autem debet sufficere q̃ constat de voluntate pape presumptiue vt.ff.vides.gl. est singularis in.c.statutum.in princi.in verbo litterarum. de rescrip.li.vi. et in.l.quidam consulebat.l.de re iudic. .ff.verbi gratia papa in litteris dicit concedimus clerico Petro minori .xxv. annis posse missam celebrare. Item vbi in litteris narrantur facta pertinentia ad materiam valẽt tales littere etiam non specificata clausula ex certa scientia.glo.est singula.in.c. pastoralis.in princi.in verbo ex certa scientia.de officio delegat Item soluũ clausula apposita ex certa scientia soluũ operatur in litteris que presumuntur principes scire veluti in his que sunt iuris.in his autem que sunt facti ⁊ que in facto consistunt veluti sunt statuta ⁊ consuetudines talis clausula nihil operatur. Ita dicit singulariter Bal.in.l.fi.C.senten.rescin.non poss.quod dictum Bald.videtur mihi falsum.quinimmo dicendum est contrarium eius quod dicit Bal.videlicet q̃ in his que sunt iuris clausula ex certa scientia nihil operatur quia presumitur ius scire et ideo illa clausula aliquid operatur q̃ p̃sumit informat de fco Et nõ bñ q̃ ad probandam certam scientiam principis requiritur q̃ illa clausula sit expressa in litteris alias non potest probari certa scientia principis per testes glo.est singul.in cle.ij. de rescrip. Et glo.est singu.in.c.statuti lib.vi. etiam in princi.in verbo litte/

rarum Item no. fm Bal. in. d. l. fi. C. sententiam rescin. non poss. q̃ clausula ex certa scientia est necessaria. in his que concernunt preiudicium alterius In his autem que non concernunt preiudiciuꝫ alterius. sufficit quomo modo appareat de scientia principis Iste est casus in. l. idem vulpianus §. et alij. ff. de excu. tut. ¶ Est ordine successiuo videndum de his que consistunt circa formam sententiarum et primo quidem oꝫ sententia in scriptis ferri Et dico sententiam diffinitiuam vt in. l. i. ij. et tertia. C. ꝺ senten ex pericu. reci. Interlocutoria autem ferri potest verbotenus etiaꝫ sine scriptura. dummodo postea per notarium redigatur in scriptis et in actis fm Bal. in. l. fi. C. de sentent. ex pericu. recitan. ¶ Unde si in sententia diffinitiua non sunt apposita verba. In his scriptis pronunciamus: tunc nõ valet sentẽtia quia illud pro forma requiritur. ita tenet Ange. in. l. eroze. C. de testament. et in. l. fi. C. de sententi. ex pericul. recitand. glo. tenet contrarium in. c. fin. de re iudic. li. vi. Eodem modo si dicatur in aũl. sententie lata data. ꝛc. nisi etiam sit verbum lecta non valet sententia saluo nisi diceretur sententialiter promulgata quia tũc sufficeret fm Ang. ibi. l. fi. §. all. Pro hoc facit in simili q̃ dicimus in testamento fm Baldum q̃ si testamentum non est lectum per notarium licet habuerit scriptuꝫ nõ valet. tex. est singul. cum glo. in. l. fidei commissa. in §. primo. ff. de legat. iij. Dicit tamen Bar. q̃ sententia diffinitiua potest ferri sine scriptis ex cõsensu partium. ita dicit ipse in. l. quotiens. C. de priui. scola. l. xij. Et allegat glo. hoc tenete cum. d. l. quotiens in verbo consentientibus. et hoc idẽ tenet Ange. in auten. nisi breuiores. C. de sen. ex peti. reci. Immo plꝰ fm Bar. vt refert Ange. in. d. autent. nisi breuiores. nulla acta necessario debent fieri in scriptis etsi libellus et sententia diffinitiua sed cetera possũt fieri oretenus sed postmodum debẽt per notarium in actis redigi fm theoricam. c. quoniam contra falsam. ¶ Secundo requiritur q̃ sententia diffinitiua feratur et recitetur per iudicem vt in. d. l. i. nisi iudex ferens sententiam esset de maioribus iudicibꝰ ciuitatis quia tunc potest sententiaꝫ facere recitare per tabellionem ipo presente et mandante et postmodum lecta sententia iudex debet dicere Et ita nos pronunciamus et ita fm Bartol. in. d. l. i. Et seruat cuꝫ hoc consuetudo Poterit etiã iudex ferre sentẽtiam per verba singularis numeri ℔ modo pronuncio declaro condemno ꝛc. Ita sentit glo. in. l. fi. §. alle. quaz ibi sequitur Bald. non autem poterit iudex ferre sententiam verboten⁹ et postmodum facere per notariuꝫ scribi quia requiritur pro forma q̃ i scriptis recitetur fm Bald. qui ita notat in. l. fi. C. de sen. ex peric. recitan. Iudex debet ferre sententiam non tanq̃ priuata persona. sed tanq̃ publica et officialis. vnde si iudex videret maleficium committi. et testis aut deponat contrarium: debet iudicare iudex fm allegata et probata. non fm priuatam suam conscientiam vt in. l. illicitas. §. veritas. ff. de offi. preconsu. et hoc casu fm Bal. iudex debet preferre nomen dignitatis nomini proprio hoc mõ. nos vicari⁹ Petrus de talibus ꝛc. licet cõiter soleat preferri nomen proprium. ita dicit Bald. in. l. ij. C. de sentent. ex pericu. recitan. Hec vera sunt in sententia diffinitiua. in interlocutoria autem indistincte potest ferri per alium. vt in. l. diez

proferre in prin. ff. de arbitris. quod tenent gl. et docto. in l. ij. C. de sentẽ. ex pericu. reci. Nec enim iudex satisfaciet quo ad sententiam diffinitiuã si sententiaz scriptam clausam vel apertã tradat litigatoribꝫ dicens Ista est mea sententia accipite. nam oportet ꝙ recitet verbotenus sententiaz scriptam. vt voluit glo. paruula in l. ij. sepius allegata A qua glo. argumẽto sumpto infert Bal. in. d. l. i. ꝙ non valet sententia lata ſm consilium sapientis si consiliuz non est apertum secus ſm eum est in arbitratore ꝙa ei⁹ sententia lata valebit etiamsi non sit consilium sapientis apertum Ꝯz dicat arbitrator pronuntio ſm consilium talis iurisperiti mihi presentatum. licet dictum consilium non sit apertum nam valebit talis sententia quia coram arbitratore non est iudiciũ sed potius dicitur actus extrajudicialis ſm Bald. in. d. l. preallega. ⁊ ſm Inno. in. c. quinta vallis de iure iuran. Immo plus ſm Bal. in. d. l. i. valebit huiusmodi sententia lata per iudicem. pronuncio deberi seruari ꝓ ut cõstat in instrumento rogato per talem. Si in instrumento continetur aliquod quod posset inferri in condemnationem vel absolutionem quia paria sunt exprimere aliquod certum vel se referre ad aliquod qꝫ contineat certum iuxta notata in l. miles. in ℈ si iudex. ff. de re iudica. Ita etiam tenet glo. in. c. iiij. in propria de accu. et per Bar. in l. ij. de senten. ex pericu. recitan. C. vbi per Bal. et si. Dummodo tale instrumentum fuerit productum. quia si non esset productum nõ posset dici esse deductũ in iudicio. vt in l. non videtur. ff. de iudici. hec plane sunt in sententia diffinitiua quia iudex debet recitare sententiam in scriptis verba exprimendo secꝰ in appellatione que interponitur per appellantem coram iudice a ꝙ. et idẽ in protestatione que fiunt in scriptis alicui. Iz non requiritur talẽ appellationem vel protestationem in scriptis factã appellans vel protestãs vt verbis exprimat Iz sufficit ꝙ porrigat cedulam iudici a quo vel protestato protestationem tradat dicẽs Hec est mea protestatio vel hec est mea appellatio in causa tali. ꝛc. iste est casus in. c. appellatio de appella. li. vi. ⁊ in l. vt profectus. C. de anna. exceptio. Ita tenet Ang. in. l. i. C. de sẽten. ex pericu. recitand. Idem tenet Bal. in. l. fi. C. de nego. gest. Nõ per hoc credatis ꝙ necesse sit semper protestationez fieri in scriptis. immo sufficit fieri verbotenus sine aliqua scriptura dummodo adsint testes saluo ꝙz in casu in ꝙ protestatio succedit in locum libelli. tunc requiritur fieri in scriptis Ista est pulcerrima doctrina Bal. in. l. fi. C. de nego. gest. in prima sui questione. et probatur prima ps in. l. scire oportet ℈ oportz. ff. de excutet. vel cu. Exceptio autez probatur in auten. hanc querelam. C. de non numera. pecun. Et ideo isti consules viciniarum et villarum qui debẽt denũciare maleficia debẽt dare in scriptis ipsorum denunciationes quia succedunt in locum libelli tunc requiritur fieri in scriptis. alias quia non ẽ super quo procedatur ſm Bal. in. d. l. fi. Tertio iudex quando fert sententiam debet sedere in tribunali in loco maiorum suorum quia sedendo et quiescendo anima fit prudentior ſm philosophũ Qꝫ iudex debet sedere probatur in auten. de iudi. in ℈ sed debunt quod est indistincte verum in sententia diffinitiua. in interloquto-

ria autem si requirat cause cognitio/
onem idem est vt in.l.a procedente/
.C.de dilationi. Si autem non req/
rat cause cognitionem tunc non re/
quiritur ꝙ sedeat vt in.l.diez profer
re in fi.ff.de arbitris. Ita tenet Jac.
but.ꝛ Bal.in.d.l.i.et talis interlocu/
toria si concernat magnũ preiudiciũ
non põt ferri parte absente non cita
ta immo debet citari Si autem talis
interlocutoria concernat modicum
preiudicium tunc potest fieri parte
abñte et non citata.ita tenet Barto.
in.l.diez proferre.s.alleg.et idẽ Bal.
in.l.i.C.de sentẽ.ex peri reci.Et di
citur interlocutoria tenere magnum
preiudicium quando continet aliqđ
fieri vel dari si istud fieri est difficile
vt est inuenire fideiussorem vel fa/
cere domũ Ita dicit Bal.notabiliter ĩ
.d.l.i. Juxta hanc particulam dubi
tatur de vna questiuncula pone ꝙ iu
dex timꝫ potentiaꝫ partis cõtra quã
vult ferre sententiam ita ꝙ non au/
det sedere in palatio in tribunali soli
to et vult ferre sententiam super eq̃.
causa cito fugiẽdi vel in rheda. Que
ritur nunquid valebit sẽtẽtia. gl.in
.l.prima.C.de senten.ex pericu.reci.
determinat ꝙ sic.et etiam similem q̃/
stionem mouet.glo.in.c.fi.de re iudi.
li.vi.quod verum putat Jo.butri.et
Ange.in.d.l.i. Jn iudice delegato q̃
non habet certam sedem.et idem de
episcopo qui potest ferre sententiam
in quolibet loco sue dioceſis vt in.c.
cum episcopus.de offi.ordi.lib.vi.secꝰ
in iudice ordinario laico quem oꝛ ꝙ
pro forma ferat sententiã in loco ma
iorum suorum vt in.l.publia.ff.de iu/
sti.et iure.licet Bal.faciat aliam sen/
tentiam ſz tenete tamen vt.s.dixi. et
sic videtis an valeat sententia lata
in metu. Sed nunquid valeat sen
tentia lata propter metum iudex est
coactus sententiam per metum ferre
nunquid valeat sententia.breuiter di
cite ꝙ sententia censure veluti sen/
tentia excommunicationis vel inter
dicti ẽ nulla ipo iure.casꝰ ẽ ad lꝛam ꝙ
si in.c.i.ꝙ metus causa lib.vi. Jn a/
lijs autem sententijs dicite ꝙ valet
ipo iure Sed obstat exceptio. ita de
terminat Bal.in.l.eleganter. in ff. si
quis post.ff.de condi.indebi.ꝛ in.l.i.
.C.de sen.ex peri.reci. Tamen si ta
lis sententia lata per metum esset iu
sta: valebit ꝛ tenebit.iste est casus no
tabilis in.l.fi ff.fi.ff.ꝙ metus causa.i/
ta dicit bal.in.d.ff si quis post. Sed
nunquid iudex qui tulit talez senten
tiam puta per metum tyranni iniu/
stam.excusetur Bal.in.l.de eo.C. de
pe.iu.qui male.iudi.dicit ꝙ sic.si ab i/
icio ignorabat hoc sibi euenturuz sci
licet hanc compulsionem. secus au
tẽ si sciuisset. Dubitatur nunquid
iudex possit sibi assumere consulto/
rem iurisperitum Pro questione de
cidẽda Bal.in.l.ij.C.de senten.ex pe
ricu.reci.determinat ꝙ sic quando iu
dex de se non est peritus nec est ele/
ctus ratione scientie vt siit potesta/
tes et arbitratores qui sunt ideote
si autem iudex esset electus propter
peritiam scientie vt sunt vicarie po/
testatũ et similes et tunc talis iudex
non potest compellere partes ad eli
gendum consultorem quia si ipe ne/
sciat de se cõqueri dꝛvt in.l.ij.C.qđ
quisqꝫ iuris.C.ꝛ in casu in q̃ iudex
potest compellere accipe preconsul/
torez vt.s.dixi.potest partes ipas co
gere ad soluendum salarium consul
tori equaliter. vt in.l.iiij ff secundo
.ff.fini.regundo.ita dicit Bald.vbi.s.

tamen vbi consilium sapientis petitur ad instantiam alteri⁹ ptĺ. tm̃ totũ salariuz debet soluere pars que petit consilium et alia pars que non curat consilium sapientis nihil debet soluere Ita dicit Bar. notabiliter in .l. consuluerunt in prin. ff. ad le. Juliam. de adult. et est equa sententia quia non debet esse in potestate partis poscendi posse vexare aduersarium in expẽsis qð vtiqz fieret si aduersa pars q̃ non curat de consilio soluere partem suam. plus dicit Inno. in .c. super questionum de offi. deleg. ꝙ iudex potest sibi consultorem eligere etiam inuitis partibus quod Ange. non placet vt in .l. ij. §. alle. quinimo ẽm eũ si consultor quem vult assumere iudex essz inimicus alterius partis potest recusari tanqz suspectus petere alium sibi associari vt in auten. si vero contigerit. C. de iudici. Et est recta sentẽtia Ang. tamen statuta hodie prouidẽt ꝙ si altera pars habuerit iudicez suspectum possit petere communi vti consilio sapientis q̃d statutum est rationabile cum lites debeant sine suspitione procedere. vt in .l. apertissimi. C. de iudi. q̃d statutum non habebit locum si articulus questionis est clarus et sine dubio. Nam tunc si petatur consilium non debet dari. ita tenet Jaco. de are. et Bar. in .l. ille autẽ. in §. cum in. ff. de delega. iij. ff. de legi.

¶ Ulterius dubitatur vtrum iudex possit suam sentẽtiam interpretari si in ea sit aliquod verbum dubiuz vel obscurum glo. in .l. ab executiõe quã ibi sequitur Bart. quam etiam tenet Bald. et Ange. in .l. ij. §. alleg. determinat. ꝙ iudex ordinarius possit suam sententiam interpretari et sic nec delegatus nec arbiter nec arbitrator tamen ordinarius nõ poterit interpretari sententiam sui predecessoris licz sitvnum et idem tribunal. l. propone bãtur. ff. de iudic. Ita determinant Bal. et Angel. in .d. l. ij. Et ab huiusmodi interpretatione quiscz qui sentit se grauatum poterit appellare a tali interpretatione vt in .l. ij. ff. de origi. iuris. Item istud est generale ꝙ omnis sententia diffinitiua debet condemnationem vel absolutionem continere. ita ꝙ iudex dicat condemno vel absoluo vel alia verba. equipollentia proferat tex. est in .l. preses cum glo. C. de sen. et interlocut. omn. iudic. Unde si iudex in sua sententia dicat mihi videtur ꝙ titius debeat .x. scio talis sententia valet et dicitur continere condemnationem licet non sit expressum verbum condẽno. casus est in .l. quod tamen §. si arbiter. ff. de arbitris Adicite vt dixi in vicem ordinarium suam sententiam interpretari. quando est aliquod verbum obscurum vel dubium. vbi autem iudex ordinarius est semel interpretatus non debz amplius interpretari glo. est singu. in .l. quicquid astringende. ff. de verbo. ob. Ita etiam tenet Bal. in .d. l. ij. Item adicite ꝙ nõ solum iudex debet carere suspitione / sed etiaz notarius qui debet examinare testes debet carere omni suspitione. glo. est singularis in auten. de trient et semiss. Et ideo alias in ciuitate cremone dicebatur filios procuratorum cause non posse dari in examinatorem in dicta causa quia talis notarius non esse sine suspicione et ita etiam confirmabant ceteri docti res cremone ¶ Ulterius sciendum ꝙ sñia debet eẽ ꝓformis libello z ita dicit quotidie Ideo quo ẽ cas⁹ in .l. fi. C. de fideicõmiss. liberta. et in .c. licz hely. ð simonia Nõ itelligatis ꝙ sñia dẽat eẽ ꝓformis libello q̃ ad ꝓclusionem libelli ꝙ ẽm hoc omnis senten

tia esset condemnatoria. Sed debet intelligi q̃ sententia debet esse quo ad tria scilicet quo ad rem quo ad causam et quo ad actionem intentatam.i.q̃ per sententiam debz termiari res deducta in libello fm causam ex qua res est petita fm modum agendi deductum in iudicium ⁊ sic etiam poterit esse sententia absoluto/ria cum talis sententia poterit continere rem. causam.et actionem.in sui decisione et sic sententia debet esse ꝑ formis libello quo ad modum decidendi non quo ad moduz petitionis petiti ꝑ actorẽ i libello Ista ẽ doctrina pulcerrima Bal.in.l.ij.s.alle. Et in.l.certi cõditio.ff.si certuz peta.

Preterea de solennitate sententie ẽ q̃ feratur in loco publico et non secrete videlicet in loco maiori. vt in .l.penul.ff.de Justi.et iure.quod intelligite in iudicibus ordinarijs.delegati autem possunt sibi locum eligere sumiliter et arbitri dummodo sit locus honestus vt in.l.si cum dies.in.ꝟ si arbiter.ff.de arbitris. Ita tenent Bar. Bal.et Ange.in.l.cuz sententiam.C. de sen. et interlocu.om.iudi. In qua lege expresse dicitur et ibi est casꝰ q̃ sententia non debet ferri in secreto quod intelligite in ordinario vt.s.dixi.delegatus autem et arbiter et iudex appellationis poterunt in causa sua cognoscere vbi volunt. vt dicit glo.in.d.l.cũ sententiam vt in iudicibus appellationis bononie Judex autez ordinarius intelligite laicus quia ordinarius episcopus potest sibi eligere locum in dioceſi in qualibet parte etiã vt.s.vidistis ex cõsensu partium posset ferre sentẽtiã i alio loco q̃ꝫ in loco maiori..et videtur tunc prorogata iurisdictio de loco ad locum. et ita tenet Bal.in.l.d.cum sententiã Sententia quoq̃ lata non presente notario qui scripsit acta nõ valz neqz tenet vt in.d.l.cum sententiam.immo plus si vnus notarius cepisset scribere acta non posset perfici per aliuz vt in.l.i.C.de spon.quod est verum nisi impeditus alteri committat.ar.l. .i.ff.de offi.precõsu. Ita determiat ⁊ Jo.but.in.d.l.i.prealle.et idẽ dicunt ĩ nuncio qui incepit in causa citare litigatores vt non possint citari per alium nisi essz ꝓpeditus vt.s.fm prefatos docto.

Ex supradictis habetis plene declaratum de his que cõcernunt substantiam et solennitatem sententie. Nunc ẽ videndum de his que concernunt ordinem sententie. Substantie enim sententie consistũt in absolutione vel in condemnatione vt ĩ.l.preses.C.de sen.et iurisdict. omni.iudi. Et hoc plene.s.determinauí vel examinaui. Et hec substantia vocaꝝ natura mutabilis fm Bal. in.l.prolatam.C.de sen.et interlocu. om.iudi. Solennitas autem sententie ẽ q̃ feratur in scriptis in loco publico pñte notario iudice sedẽte pro tribunali ⁊ de his plene dixi.s. Circa ordinem est sciendum q̃ peruersio ordinis processus vnius cause ad aliam habet facere sententiam nullã et ipsam non valere.et idem est si ordo non seruetur.et iste est tex in.l. ꝓ latam.verbi gratia si iudex tulit sententiam et postmodum in continenti facit eam scribi in actis per notariuz talis sententia non valz Dico in sententia diffinitiua.secus in interlocutoria.ita Bal.in.d.l.prolatam. Nam ordo est q̃ primo debet scribi et postea recitari. vnde si peruertatur iste ordo q̃ primo iudex ferat sententiam ⁊ postea facit scribi ꝑ notariuz in actis sententia est nulla.et idem in sententia excommunicationis suspensionis vel interdicti que debet de ne

cessitate in scriptis fieri ſm Bal. vbi .s. Sed queritur circa iſtum ordinem. pone q̃ princeps delegauit certã cauſam alicui ⁊ in reſcripto apposuit certos modos seruandos in processu et certum ordinem qui tamẽ ordo non erat de substantia negocij nũquid si iudex delegatus non seruat talem ordinem in litteris appositum sit sententia nulla Bal. et Ange. in. d. l. prolatam tenent sententiam eẽ nullam quia a forma mandati nunquam est recedendum. ita tenet Innocent. inc. cum dilecta. de reſcriptis. quod est verum niſi partes conſenſerint omitti illum ordinem qui erat appositus in fauorem partium vel alterius partis et hoc quando talis ordo ita per principem demandatus etiam esset iuris. ita credo intelligendum. c. cum dilecta de reſcrip. Ita tenet Inno. in. c. prudentiam. de offi. dele. que verba sunt nota digna. et intelligite in eo q̃ dixi conſentientibus partib⁹ ſcilicet ſi renunciant dicto ordini ſm q̃ dicit Angelus. in. d. l. prolatam

Sciendum est vtiq; q̃ licet peruerſio ordinis cauſe ad ſe ipſam habeat vitiare proceſſum vt ex ſupradictis patet. tamen ſecus est vbi est peruerſio ordĩs vnius cẽ ad aliam quia tunc proceſſus non vitiatur niſi apponatur exceptio. tex. cẽ in. l. ſi manci piũ. in ℸi. ff. de emp. et in. l. i. C. de appel. et glo. in. l. ij. C. communi diuidũdo Ita tenent etiam Bar. Bal. ⁊ Ange. in. d. l. prolata. Pono exemplum Iſte est ordo q̃ primo debet conuenire reus principalis q̃ fideiuſſor et iſte ſunt due cauſe protinus diuerſe ſcilz obligatio rei principalis et fideiuſſoris Et obligatio rei principalis naſcitur ex contractu inito. puta mutui obligatio fideiuſſoris naſcitur ex ſtipulatione facta per dictum fideiuſſorem vt ĩ. l. blanditus. C de fideiuſſoribus. et in. l. viij ℸ. ſatis acceptio .ff. de verbo. obliga. Pone ergo q̃ ꝓ⁹ conuenitur fideiuſſor q̃ reus principalis certe hic est peruerſio ordinis vnius cauſe ad aliam quia debet premitti cauſa que debet agitari cuz reo principali ⁊ premittitur cauſa que agitatur cum fideiuſſore. certe talis peruerſio ordinis non habet vitiare proceſſum niſi opponatur exceptio. ⁊ idem est ſi conuentatur hypotecaria non prius diſcuſſo reo principali. Pone aliud exemplum Nos habem⁹ q̃ vbi est aliqua hẽditas cõis plurib⁹ coheredib⁹ q̃ ſi vnus ex heredibus petat diuiſionem et coheres negat cuz coheredẽ non potest agi actione familia herciſcunde vt diuidatur hereditas niſi prius intentata rei vẽdicatione Iſte est tex. in. l. i. ff. fa. herciſcunde. Pone ergo q̃ vnus ex coheredibus qui negatur coheres pretermiſſa rei vendicatione agat familia herciſcunde iudicio. certe valebit proceſſ⁹ niſi opponatur exceptio Et quod dicitur in iudicio familia herciſcunde. idem in actione communi diuidundo videlicet q̃ prius debet intentari rei vendicatio q̃ actio communi diuidundo ſi actor negetur ſe esse conſocium rei communis. vnde ſi prius intentetur iudicium communi diuidundo niſi apposita exceptiõe de prepoſtera actione tenebit proceſſus. vt tenet glo. in. l. i. ff. fa herciſcũ.

Quero vlterius nunquid ſententia lata non publicatis attestationibus ſit nulla quaſi ſit lata ordine premiſſo Bar. in extrauganti ad exprimendũ tenuit q̃ ſententia est nulla quaſi lata ſine cauſe cognitione Jacob. autem butrigarij et Angel. in. d. l. platã tenuerũt ꝯriũ. q̃ immo ſniã valz q̃ dca ſnia nõ ẽ lata cõtra iuris

ordinez sed est lata contra ius partis cum iudici semper sint publicate attestationes licet nō sint publicate p/ti vnde in appellatione poterunt postea tales attestationes publicari fm Bal.in.d.l.prolatam. Et nota.q vbi instantia alias finiretur ante sentētiam diffinitiuam latam tales attestationes non publicate pereunt et nullam faciunt fidem fm Bal.in.d.l. prolatam et ita intelligitur glo.fm eum in.l.iij.§.de his qui in fraudem creditoris.et ita ibi eē dicit Bar. ¶ Sciēdum est nāq q sentētia lata sine cause cognitione non valz vt in.l.ne causas.C.de appe.et in.l.iudices .C. de iudic. Et ideo infert Bar. in.l.prolatam.C.de sen.ex peri.re. q sententia lata non viso processu non valet ne/q tenet quia dicitur lata sine cause cognitione tamen in dubio presumitur lata cū cause cognitione fm Bar to. Si est lata presentibus partibus. vel vna presente altera per contumaciam absente nisi ex breuitate temporis aliud presumeretur quia tunc sententia lata esset nulla fm Bart.et Ange.in.d.l.prolatam.et ideo si dato libello et opposita exceptio et productis omnibus iuribus que erant. et advnum magnum volumē charta rum Judex in continenti tm cito q non est verisimile q potuerit omnia tam breui spacio videre proferret sententiam non valet. Ita dicit Bal.et Ange.vbi.s. ¶ Sed quero. iudex tulit sententiam misso peremptorio 7 fuatis alijs solennitatibus requisitis in sententia et non apparet de relatione nuncij in actis qualiter citauerit partem ad audiendum sententiā nunquid valeat sententia. Respondeo q non.ita tenet Bal.in.l.p latam in fi.prealleg. Ita etiam tenet Bar.in.l.multum.ff.de conditi.et demonstrati.solet vulgo dici q sententia incerta non valet.quod quippe probatur per §.curare Instit.de actioni. Sed profecto hoc ita indistincte nō est verum.ideo pro veritate habenda concludite q vbi in illis in quib⁹ admittitur libellus incertus valz sententia lata super eo etiam incerta cū sententia debet esse conformis libello vt in .l.vt fundo .ff. communi dividun. Libellus nam incertus toleratur.etiamsi opponatur de incertitudine quando petitur.aliquid in genere vel aliquid alternatiue. ita voluit glo.in.l.quid tamen.in §.pomponi⁹. .ff.de arbitris. Item admittitur libellus incertus in iudicijs vniuersalibus.vt.nō.in.l.i.in princi.ff.de eden. et in.l.edita.C.de edendo.et in.c.i.de libelli obla. Item admittitur libell⁹ incertus vt petitur merum factum vel mixtum veluti si quis petit se seruari indemnem.naz talis libellus admittitur videlz peto ticium pdemnari debere ad seruandum me indemnē Ita dicit singulariter Bal.in.l.quanq̄.C.de sen.ex peri.rec ¶ Facit etiam tex.in.l.cuz eorum.C.de sen.et interlo.iudicum cum ibi notat. Item admittitur libellus incertus quando: aliquid in principio non est certum sed in processu iudicij venit certificādum et si non est certificatum valebit sententia incerta quia postea debebit certificari ī executiōe vt in.l. pluribus §.et si placeat.ff.de verbo.obli. Si autem in processu est facta certificatio tunc fieri debet sententia certa Alias non valet Exempluz ponitur in interesse. naz pt quis petere interesse hoc modo .peto interesse meum. ꝛc.7si liquidabitur istud iter esse in processu iudicij debebit ferri sententia certa.alias non valebit si autem non erit liquidatum interesse in processu

valebat sententia incerta. hoc modo condemno titium ad interesse suum sciꝫ sed postmodum istud intereꝰ debebit liquidari in executione vti dicimus in expensis. ita tenet Bal. in .l. ij. C. de sen. que sine certa quantitate profertur. Ex his omnibus infertur ꝙ valet sententia incerta quando fertur super aliquo petito in genere ꝯ modo peto condemnari titiuꝫ ad dãdum vnũ bouem Item valebit snia icerta lata super aliquibus petitis alternatiuis. vt condemno titium ad dandum decem vel fundum et hoc casu debitor poterit eligere post sententiam in executione vtrum uelit dare decem vel fundum vt in .d. ff. et si placeat cuꝫ gl. Item infertur ꝙ valꝫ huiusmodi sententia condemno titium ad seruandum seium indemnem. Sꝫ postea ista indemnitas debebit liquidari in executione fm Bald. qui ita notat in .d. l. ij P Procedit ergo predca regula ꝙ sententia incerta non valet vbi libellus est certus et fertur sentẽtia incerta Sinautem libellus essꝫ incertus extra casus supdictos ⁊ opponeretur de incertitudine libelli sẽtẽtia lata siue foret certa siue incerta non valeret neqꝫ teneret vt in .c. fi. ℈ libelli oblatione: et ibi casus ⁊ ibi ꝯ tenet Inno. et ceteri docto. et ista exceptio inepti libelli et incerti potest opponi etiam post sententiam. glo. ẽ singular. Inst. de obliga. in prin. Si vero libellus esset incertus et nõ opponeretur de incertitudine tũc libellus procederet vt in .l. fi. C. de anna. excep. ⁊ ibi est glo. Et idem Bal. in .l. ab annastasio. C. mãda. Et idẽ Ange. in .l. i. in prin. ff. de eden. Et si hoc casu fieretur sententia certa valebit quia iudex debet ferre sententiam ℈ allegata ⁊ probata. que probationes debẽt eẽ clare vt ĩ. c. in pñtia. de proba tionẽ ¶ Attendite tamen ꝙ vbi iudex fert sententiaꝫ in dubio se refert ad acta glo. est singula. in .l. si quis ad exhibendum. ff. de executione rei iudicate Unde licet in sententia non ꝓtineatur certa quantitas si in actis ꝓbatoris contineatur certa quantitas valebit sententia secus si certa quantitas contineretur ĩ actis assertoris non autem probatoris tunc non valet sententia verbi gratia si diceret iudex condemno seium in id ꝙ debꝫ titio Naꝫ si in actis probatoris continetur quantuꝫ debet titio sententia censetur lata in illa quantitate que ibi continetur et valet. secus si in libello tm̃ contineatur quia tunc non valet sententia quia id quod est expsum in libello non est certum deberi nisi ex probatione appareat Item si iudex in sententia nullã exprimat qnitatem certam sed referat se ad acta In quibus continetur certa quantitas siue sit lite ordinaria siue probatoria valet sententia Exemplum primi si dicat iudex condemno titium prout in iudicio actum est Nam si in libello tenetur certa quantitas valebit sententia Exemplum secundi vt si dicat iudex. condemno titiuꝫ ad id quod ꝓbatum est prout probatum ẽ Nam si in probatione cõtineat quãtitas probata et dicitur in condemnatione in eo ꝙ est probatum ꝙ partes sunt aliquod certum exprimere. vel se referre ad aliquod vbi ꝓtineat exꝓssum vt in .l. vt ꝓtor. in ℈ si iudex. ff. de re iudi. ⁊ in .l. tale. in pn. ff. de he re. insti. Hec sunt verba Ange. Iꝫ nõ ita clara. in .l. ij. C. de sen. que sine. ꝙ verba eadeꝫ prosequitur Bar. in .d. ℈ si iudex. Itẽ nõ finaliꝫ ꝙ cũ ꝓcedat hmõi libellꝰ peto fũdũ cũ fructibꝰ ꝓceptis ⁊ pcipiẽdis valebit etiã hmõi snia videlꝫ condemno titium ad resti

tutionem fundi cum fructibus percep/ptis.ꝛc. licet non sit certa quantitas expressa tamen fiat declaratio fructuum in executione sententie Ita determinat notabiliter Ange.i.l.ij.C.de sen.que sine. ꝛc ¶ Circa materiam sententiarum est etiam notandum q̄ iudex suam diffinitiuam sententiam latam non potest reuocare nec ei⁹ successor si talis sētētia valet et tenet vt in.l.post sententiam.C.de sen.et inst.o.iudi.et in.l.i.C.sen.rescin.di.nō poss. Si autem sententia esset nulla.dicite vt ꝑ.dicam Hoc tamen fallit in principe qui de potestate absoluta non autem ordinaria potest suam sententiam diffinitiuam reuocare.ita tenet Bald.et Ange.in.l.ij.C.de sen.ex pert.reci. Que omnia procedūt in sētētia diffinitiua.secus nāq̄ ē i interlocutoria quā iudex pōt cōtrario imperio ꝛuocare.vt i.l.qō tussit.ff.de re iudi. Et in.l.dicere.ff.ō arbitris.in fine. Et vt bene intelligatis:sciatis q̄ omnis sententia interlocutoria largo modo dicitur diffinitiua.nam sententia diffinitiua sumitur dupliciter.primo largo modo a diffiniendo.ꝛ hoc respectu interlocutoria pōt dici diffinitiua q̄ diffinit illum articulum super quo fertur. Ista est glo:singu.in.l.l.si quis in iurandū.C.de re.cre. Et nō. Bar.in.l.ticia.ff.de accusa. Prope āt sententia diffinitiua dicitur que diffinit totum negocium principale. et sic illa est diffinitiua que certis finib⁹ concludit⁹.ista sunt verba tex.in.lp⁹ sētentiaz.vbi dicitur q̄ sententia ē exitus rei .i.finis vt in.l.facultas .ff.de iure fisci.li.x.ꝛ sic communiter accipitur et interlocutoria accipit pro omni sententia lata p iudicem ante finez contrauersie. quinimmo omnis vox iudicis dicitur esse sententia interlocutoria vt no.glo.in Inst.quib⁹ alie na:licet vel.non.in ff. admonendi.

Fallit tamen hec regula videlz q̄ iudex non potest interdū reuocare sententiam interlocutoriaz primo si per talem interlocutoriam finitum ē officium iudicis ꝛ desijt esse iudex in illa causa.verbi gra. Si iudex pronunciat se esse iudicem incompetentez. iste est tex.in ff.dicere.in fi.ff.de arbit.Et tex.ē in.c.significātibus.de offi.dele. Et ita tenet Bart.in.d.l.quod iussit. ꝛ Ange.in.l.i.C.sententiam rescind. non poss. Secūdo fallit si iudex fert sententiam absolutoriam ab obseruatione iudicij.nam talis sententia dicitur interlocutoria.glo.est singul.in.l. earum.ff.si serui vendi.ꝛ voluit Bal. in.l.ij.C.ne quis aud.Certe talis interlocutoria non poterit reuocari.ita tenet Ange.in.d.l.i. Tertio fallit q̄n facta est executio talis interlocutorie et est quesitum ius parti quia tūc nō poterit reuocari fm Bal.in .d.l.post sentētiā.C.de sen.et inter.o. In his casibus exceptis remanet regula firma. Sz iuxta premissa queritur infra quantuz tempus possit reuocari ista interlocutoria.dicite aut iudex vult reuocare talem interlocutoriam ad ī stantiam partis et potest vsq̄ ad.x. dies.vltra non.quia tunc esset quesitum ius parti per lapsum .x.dierum qui dantur ad appellandum. Si autem iudex vult. reuocare ex officio suo et tunc potest quandocunq̄. ita tenet Ang.in.d.l.i.idem notat Inno. in.c.ad consultationem.de re iudica. Ex quo potest etiam inferri q̄ si ex forma statuti.iiij.dies dentur tm̄ ad appellandum q̄ infra quattuor dies tm̄ iudex poterit reuocare talem interlocutoriam ad instantiam partis quia vltra illos dies est quesitum iuspti cum non possit appellare ps aduersa. Consequenter q̄ro q̄t viab⁹

poterit iudex sententiam interlocu/
riaz reuocare. Dicite q bis q bis tñ
poterit appellari a sententia. vt in. l.
vnica. C. ne liceat in vni. ea. q causa
Item quero an poterit reuocare ta
lem interlocutoriam absentib⁹ ptib⁹
Dicite q non si est magni preiudicij
secus si qui vel nullius. Fm Bar. qui
ta tenet in. d. l. qõ iussit vbi etiam di
cit q poterit per alium reuocare hãc
sententiam inter locutoriam argumẽ/
to legis diem proferre in princi. ff. de
arbi. Subiungens etiam ibidem q
illud quod expeditur officio iudicis
nobili. puta dare tutorem pupillo in
terponere decretum in alienatione
rei minoris iudex potest reuocare vñ
si iudex interposuit decretum in alie
natione minoris poterit etiam reuo/
care nullo vocato Intelligite tamẽ
cum cause cognitione q non est in/
telligendum ita indistincte q liceat
iudici suã interlocutoriam reuocare
nisi cum grano salis Vaz si est tale qd
quod requirat cause cognitionem et
concernat magnum preiudicium nõ
poterit reuocari nisi cã cognita. arg.
. leg. a procedente C. de dilati. Si ãt
cẽt tale qd qd nõ requirẽt cause cog/
nitionem nec concerneret magnum
preiudiciũ tẽ pt sine cẽ cognitiõe re
uocari. ar. leg. nec qd q̃ ff. decretũ. ff.
de offi. preconsu. hinc ẽ q dicit Bar.
in. d. l. q iussit q si reperiunt due in/
terlocutorie cõtrarie nec appareat qd
sit q vltimam pertulerit iudex animo
reuocandi primam non valet secũda
interlocutoria si est tale quid q con/
cernat magnum preiudicium Et iõ
sit cautus hoc casu ille qui obtinet
suaz interlocutoriã secundã contra
riam pme q in illa. s. secunda expressa
mentio fiat de prima interlocutoria
illam reuocando. Si ãt est tale quid
qõ non concernat magnuz preiudici
um tunc valebit secunda et videt re
cessũ a pma fz Bar. vbi. s. Item quero
adijcite pmissis q si iudex faciat pce/
ptuz de soluẽdo infra. x. dies confitẽ
ti debitum talis sna est interlocuto/
ria et potest iudex ad sui libituz reuo
care Ita no. notabiliter Ange. in. l. si
debitam. ff. de iudi. subijciens ibi mul
tum singulariter q tale preceptum
de soluendo potest fieri in die feria/
to ob honorem dei. et per consequẽs
poterunt fieri omnia talia pcepta q̃a
ista dicunt magis voluntarie q̃ con
tentiose iurisdictionis et ea q̃ expedi
untur per viam voluntarie iurisdicti
onis pñt in diebus feriatis expediri
vt in. l. actis publicis. C. de feriis. qõ
. s. dictum est. iudicem suam, sniam dif
finitiuam non posse reuocare pceditq
vbi sententia valet qd autez si iudex
fert sententiam diffinitiuaz q̃ ẽ nul
la an possit iudex pronunciare Est ad/
uertendum q vbi iudex fert sniam i
terlocutoriam q̃ ẽ nulla nõ põt aduri
superior vt cognoscat de tali nullita
te snie. de hoc dicem⁹ in causa appel/
lationis. Istud est dictũ singulare An
ge. in. l. si preses. C. quomodo et quã
do Si autem lata est sententia diffini
ua que sit nulla et tunc si est iudex or
dinarius Adhuc pt ferre sententiaz
aliam. ut in. l. fi. C. de sen que sine ꝛc.
Et in. li. C. de sen. et inter. Et in. l.
iiij. C. de accusati. et in. l. si pfunt. C.
quomodo et quando iudex. Addo q
si iudex ordinarius qui tulit senten/
tiam nullam potest iterum pronun/
ciare vt esset sibi contrarius. text. est
singul. Fm Bal. C. de sen. que sine. ꝛc.
Et ibidem sentit Ange. et ideo si iu/
dex tulit sententiam absolutoriam q̃
est nulla poterit iterum pronunciare
condemnando cuius contrarium di/
cebat dominus cataldinus doctor fa/
mosissimus dum haberemus simul

quandam questionẽ de facto. ad hoc allegabat archi. ita tenendũ. ꝙ sentẽtia Bal. est ipa veritas quia ibi ẽ tex. singularis Iudex autem delegat⁹ si tulit sententiam nullam diffinitiuã non potest amplius pronunciare qa functus est officio suo. vt in. l. iudex. ff. de re iudi. fm vnũ intellectum vt in. l. si vt proponis. C. quomodo et quãdo iudex. Fallit in iudice delegato ad vniuersitatem causarum quia i illo idem est quod in ordinario. Ita tenet angel. in. d. l. iudex. idem tenet Bal. in. l. si vt proponis. ſ. alle. Item fallit fm Ange. in. d. l. iudex. in delegato principis qꝛ in eo idem est quod in ordinario Bal. contra quia immo nõ poterit pronunciare amplius fm eum in. d. l. si vt ꝓponis. nec obstat qꝛ delegatus principis est maior ordinario i cã sibi commissa vt in. c. pastoralis. ff. de offici. delega. Sed tamen fateor qꝛ est maior. Sed iurisdictio ordinaria est firmior. fm archidiacon. vt. xij. quest. ij. c. si episcopus. et mihi placet sententia Bal. Itez fallit quãdo sententia delegati est nulla qꝛ non seruauit formam mandati qꝛ tũc potest ferre sententiam qꝛ non dicitur esse vsus mandato fm Ange. in. d. l. si iudex Item fallit si est pro parte pronunciatum et pro parte non qꝛ tunc poterit adhuc pronunciare fm Bal. in. d. l. si vt ꝓponis. et fm Ange. in. d. l. si preses. pro hoc est tex. singula. in l. dicẽ in prin. ff. de arbi. Et ideo si arbitro cõmisserint plures qones et plura capitula si pronunciat de aliquibus et de aliquibus non. poterit adhuc pronũciare nec dicitur adhuc fũctus officio suo. ita dicit tex. in. d. l. dicere. ¶ Est tamen notandum qꝛ vbi iudex ordinarius tulit sententiaꝝ possit iterum pronunciare et potest superior adiri qui habet ꝓnũciare de nullitate ita qꝛ ẽ in electiõe ptis ꝙ Bal. in. d. l. si vt ꝓponis. et fm Angelum in. d. l. si preses Sed est aduertendũ qꝛ vbi aditur superior propter sentẽtiam nullam non potest cognoscere de iusticia et iniusticia cause neqꝫ de meritis. ꝙ solũ ꝺ nullitate ꝓ qꝺ est vbi sententia fuerit lata per scandalũ puta ꝓpter dolum vel ꝓpter latam culpam iudicis. nam tunc bene pót superior cognoscere de iusticia vel iniusticia cause. ita nõ. singu. Ang. in. d. l. si preses. Idem sentit Bal. in. d. l. si vt ꝓponis. Hoc modo concordãtur Jo. but. et Bal. qui fuerunt contrarij ¶ Sed modo dubitatur vbi est lata sententia nulla an debeat prius cognosci de nullitate anteqꝫ de meritis cause. Dicite qꝛ aut nullitas ẽ euidẽs ita qꝛ nulla requiritur probatio extrinseca puta qꝛ sententia ẽ lata parte nõ citata. et tunc potest cognosci de meritis cause etiam nulla habita cognitione de nullitate cause. Si autem nullitas non est euidens ꝙ requirit probatio extrinseca. puta qꝛ sententia est lata contra mortuum ante sententiam et tunc debet prius cognosci de nullitate anteqꝫ de meritis cause Ita tenẽ Bar. in. l. cum querebatur. ff. de re iudica. Idem sentit Ange. in. d. l. si preses. Sed nũquid sit necesse super nullitate pronunciare. respondeo ꝙ Barto. in. d. l. querebatur. qꝛ aut ẽ petitum expresse pronunciare sententiã nullam. et tunc necesse est pronunciari de nullitate. vt in. l. de qua re. ff. de iudi. Aut non est expresse petitum debere pronunciare de nullitate ꝙ petitum est debere cognosci de causa. ac aduersariũ cõdemnare cum sentẽtia lata sit reperta nulla. et tũc nõ ẽ nec pronunciari super nullitate Sed solummodo super meritis cause condẽnando vel absoluendo et tacite vide

tur pronunciare super nullitate vt i .l.ij. C. de ordine cognitionũ ¶ Sed iuxta premissa q̃ritur an vbi sentẽtia ẽ nulla debeat cognosci ex eisdẽ actl. antiquis ⁊ ferri sententia vel an debe at cognosci ex nouis actis fiẽdis Di cite aut vicium nullitatis concernit solummodo sniam. puta q̃ est snia la ta in die feriato in honorem dei et tẽ debet pronunciari ex eisdem actis an tiquis et hoc casu solum iudex habe/ bit pronunciare in die iuridica. aut vi tiũ nullitatis concernit sententiam ⁊ acta puta q̃ est ꝓcessũ cõtra mioꝛẽ ĩ defensũ. et sic omnis processus ẽ nul lus et sententia. vt in. l. cum ad mino res. C. aduer. rem iudi. et tunc debz ꝓ nunciare ex nouis. aut vitiuz acta cõ cernit et non sententiam et tunc q̃ acta sunt nulla ex talibus actis nõ ẽ procedendũ. immo sunt fienda noua acta quatenus acta valent ex his ẽp cedendum. Ista est pulera distinctio Bar. in. l. cum querebaꝛ. s. allega ¶ Mõ tamẽ vnũ q̃ vbi nullitas deuol uitur ad superiorem. puta q̃ ẽ appel latũ et in consequentiam venit nulli tas non autem principaliter. etiãsi in libello simul exprimatur de nullita te et appellaꝛ ꝑm formam consuetam dico sniam nullam Etsi ꝓ est appello nam licet videaꝛ primo intentata nul litas et postmodum conditionaliter appellatio tamen ẽ totum contrariuz q̃ appellatio dicit principaliter inten tata et nullitas in consequentiã. glo. ẽ singula. in. l. i. C. quãdo prouo. non est necesse. quam ibi summe commen dat Ange ¶ Adijcite premissis in/ quantum dixi in superioribus iudicẽ sniam suam diffinitiuam non posse reuocare neq̃ mutare: non est simpli citer verum. Quia quo ad accesso / ria potest iudex eadem die supplere addendo non autem minuendo. tex. est sing. in. l. pau. rñdit rescindere. .ff. de re iudica. Et ideo si iudex hora tertiarum protulerit sententiam et ñ condẽnauit aliquez in expensis neq̃ absoluit. poterit postea hora vespera rũ cõdemnare in expẽsis etiamsi nul lam fecisset reseruationem expensarũ Si autem iudex absoluisset victuz ĩ expensis non posset condemnare po/ stea Et econtra si condemnasset non posset postea absoluere. ꝟz Bar. in. d. .l. paulus ¶ Circa predicta quero an iudex possit pro parte condemnare ⁊ renunciare Ecce actoꝛ petierat. x. iu/ dex dicit ĩ snia sua cõdẽno eũ in quiq̃ ⁊ in alijs quiq̃ absoluo. nũqd vale at. certe sic vt in. l. i. C. si aduer. rem iudi. Et ibi clare dicit Ang. Et nota q̃ hoc casu debebit actoꝛ condemna ri in expensis qui petijt. x. et non po/ tuit obtinẽ nisi ĩ quinq̃ Ita dicẽ sing. Inno. in. c. finẽ litib⁹. de do. et contu ma. ¶ Quod dictum reputatur singula re non tamẽ allegat ius hoc dicens. ego autem allego casum ad lr̃am i. c. vnico. de plus petiti. Et hoc ẽ notãn dum contra ignorantes iudices qui contrariũ sepe faciunt vt vidi ⁊ simi le de facto sepe videm⁹ ad ꝓpositũ q̃ iudex appellationis potest sniam pro parte annullare et pro parte firma/ re. vt in. l. quedam mulier. ff. fa hercis cun. et ĩ. l. cornelia. pia. ff. de iure ꝓ. Ecce potest dicere iudex appellatio/ nis dico sniaz fuisse nullã ĩ tali capitu lo et in tali dicem⁹ fuisse recte iudica tuz ¶ Vbi autem actoꝛ petijsset. x. et iu dex in sua sententia dixisset hoc mo/ do cõdemno reum in octo. et de alijs duobus. nihil dicit. non valet senten tia Ita tz Bar. et Bal. ⁊ est. glo. in. l. i. .C. si aduer. rem iudi. ⁊ idem tz Bal. in. l. vnica. C. si de momen. poss. fuer rit appel. Et est ratio cum de alijs du obus nihil fuerit dictum non videẽ

causa esse finita super tota contrauer/
sia cuius finem debet imponere sen/
tentia igitur .ꝛc. Est certe alia ra/
tio qꝫ sententia dz esse cõformis libel
lo vt alias dixi etiam repetita actio/
ne et causa. vnde est necesse vt valeat
sententia qꝫ iudex dicat cõdemnam9
in octo et absoluimus in alijs duob9
Similiter ſm Bar. in. d. l. i. C. si ad/
uer. rem iudi. Si iudex habens iuris
dictionem vsqꝫ ad. x. et fert sententiã
in quindecĩ non valeat sentẽtia etiaꝫ
in illis. x. in quibus hz iurisdictionẽ
quia actus iudicandi ẽ indiuiduus ⁊
non potest diuidi ita vt valeat et nõ
valeat. Quo qualiter feratur sen/
tentia et eis accessorijs videndum e/
tiam restat de pluribus. primo de exe
cutione sententiarum Item de cõdẽ
natione expensarum et de impedien
tibus sententie executionem. Circa
primum clarissimum ẽ iudicem ordi
narium suam sniam exequi posse qꝫ exe
quitur etiam sniam suorum delegato
rum arbitrorum seu arbitratorũ. vt i
l. a diuo pio. ff. de re iudica. Delegati
autem nõ exequunt sntias suas nisi
sint delegati principis qui possunt su
am sententiam exequi. vt in. l. fi. C.
de iudici. et in. c. significantibus. de
offi. deleg. Talis tamen potestas exe
quendi non durat nisi anno snie late
vt in .c. querenti. de offi. delega. Ita
no. Bart. in. d. l. a diuo pio. in princi.
Sed iuxta premissa quero Pone
princeps delegauit meram executio/
nem. nunqꝫid delegatus possit etiaꝫ
cognoscere et sic habere cognitionẽ
etiaꝫ dicite ſm Bar. vt. s. Aut mãda
tur executio fieri nulla precedẽte cau
se cognitione et tunc videtur etiam
mãdata cause cognitio vt in. l. ⁊ si nõ
cognito. C. si cõtra ius vel vtilitatẽ
publicam. Exemplum princeps scri/
psit hoc modo petrus conquestus ẽ
coram nobis qꝫ de facto spoliatus est
possessione talis fundi. et si sic est vo
lumus vt eum restituas ad possessio
nem certe videtur mãdata cause cog
nitio. et sic iste littere non sunt mere
executorie. est ratio. qꝫ in litteris in/
telligitur sepe clausula si partes veri/
tate initant vt in. l. fi. C. de diuer. re/
scrip. Unde si debz adimpleri condi
tio oportet qꝫ cognoscatur an ille pe/
ces sint vere vel ne Aut mandauit
executionem postꝫ precessit cause
cognitio et sententia ita qꝫ non restet
nisi sola facta executio et tunc vbi de
mandatur executio et tunc non req
ritur haberi aliqua cognosci. et istud
est illud quod quotidie committitur
nuncijs publicis .s. traditio in posses/
sione que non habent aliquam cog/
nitionem iuris et talis executor voca
tur merus executor vt in. l. executi/
one. et in. l. si proponis. C. de excepti
one rei iudic. Aut sententie late de/
mandatur executio alteri iudici alte
rius iurisdictionis. et tunc an possit
cognoscere. dicite qꝫ ẽ cognitio que
respicit res in quibus debet fieri ex
ecutio et tunc cognitio spectat ad ta
lem executorem. vt ĩ. l. a diuo pio. ĩ. ff.
in venditione. et in. ff. si super rebus.
. ff. de re iudi. Interdum talis cogni/
tio respicit exceptiones que oppo/
nuntur contra executionem et tunc
aut exceptio que opponitur non re
darguit sententiam de iniquitate ve/
luti est exceptio. vt quis non condẽ/
netur nisi inquantum facere põt et
tunc potest cognoscere dum illa exce
ptio non respicit merita cause alias
non redarguit sentiam de iniquitate
veluti. est exceptio iniquitatis et fal
sorum instrumentorum. ꝛc. et tũc po/
test cognoscere non ad finem vt pnũ
ciat de talibus exceptionibus vt in/
fringat sententiaꝫ iudicis Sed si qꝫ

nitio de talib⁹ exceptionibus appa/ ruerit sententiam non esse exequen/ dam tunc rescribat executor iudici sẽ tentiam vt supersedebit. ita tenz An ge. in. l. si pretor. in ℣ marcellus. et ibi bonus tex. ⁊ idẽ Bar. ī. d. l. a diuo pio in pn. Sed quid ecõtra an vbi ẽ mã data cause cognitio videat mandata executio. In hoc articulo sunt diuer se opiniones. Finaliter Bar. vbi. s. p cludit inspicienda fore verba commis sionis q̃ si pnceps dicat. committim⁹ tibi hanc cãm. intelligitur etiã demã dare executionem Idem si dicat cõ/ mittim⁹ tibi hãc cãz vcidẽdã ⁊ mina dam. et hoc probatur in. l. i. C. si con/ tra ius vel vtilitatem publi. secus si solum audientiam vel cognitionem hoc modo committit. committimus tibi cognitionem talis cause. nam tũc non põt facere executionem. q̃ vni⁹ inclusio ceterorũ est exclusio. vt in. l. cũ pror. ff. de re iudi. ita tenet Barto. Innoc. autem indistincte tenet posse fieri executionem etiam hoc casu. ita tenz ipe in. c. ad hec. de offi. archi. Idem tenz Spe. vt refert Ang. in. d. ℣ marcellus. ⁊ ita videtur pertransire Ange. ℣ Sciendum est nouum non esse q̃ vnus iudex exequatur senten tiam alterius si iudex exequẽs succes sit in locum iudicantis id est illius q̃ iudicauit cum censeatur idem tribu/ nal vt ī. l. ponebatur. ff. de iud. Si/ mul fuissent duo iudices eiusdem tri bunalis qui tulissẽt sniam tunc si v/ nus fuisset remotus mortuus seu im peditus fm Bar. in. l. a diuo pio. in ℣ sententiam. ff. de re iudic. vbi iudex a quo requiritur executio ẽ diuersi tri bunalis et forte etiam territorij. ⁊ tẽ ad litteras iudicis qui iudicauit po/ terit exequi. vt in. d. ℣ sententiam ⁊ fa cit tex. in. l. cũ vn⁹. in ℣ penul. ff. de bo. aucaud. possi. Sinautem victor sẽtẽ tias suas pñtaret coram iudice vbi debet fieri executio et peteret fieri of ficio iudicis ⁊ non appareret de aliq̃ bus litteris transmissis per iudicem qui iudicauit: nõ potest fieri executio Ita tenz Bal. in. d. l. a. diuo pio. et idẽ tenet Ange. consulendo. qõ consiliuz incipit sic Si tamen ille victor inten taret actionem iudicati vel actionez in factum coram iudice diuersi tribu/ nalis tunc hoc posset fieri agendo or dinarie Etiam sine scriptis missis iu/ dici per iudicem qui sententiam tulit fm eundem Bar. vbi. s. ℣ Quia vos debetis scire q̃ duo remedia sunt p/ dita ad petendum executionez sentẽ tie videz officium iudicis nobile. et istud habet paratam executionem q̃a ostensa snia statim fit executio nec re quiritur libellus nec litis cõtestatio ⁊ ita intelligitur. tex. in. l. minor. xxv. ff. de minor. et voluit glo. in. l. quod de inofficioso. ff. de inofficio. testamẽ. Aliud ẽ remediũ videz actio ī factũ vel actio iudicati. ⁊ ista requirit libel lum. et lit. cont. vt ī. l. itẽ veniunt. ℣ idem rectis. ff. de petitione hereditet tunc requiritur libellus etiam lite con testata et debz fm ordinariam viam q̃cedi nec habet paratam executio/ nem. ita no. Bar. in. l. ita dies. ff. de re iudi. Ita q̃ ī casu nostro iudex diuer si tribunalis et territorij cui non fuit destinate littere per iudicem senten/ tie non poterit exequi sententiam re quisito officio iudicis nobili. ℔ opor/ tebit q̃ coram eo intẽtet actio iudica/ ti vel in factum vt procedatur via or dinaria ⁊ talis instantia durabit. xl. di eb⁹ vtilibus fm formã doctorũ cano nistarũ traditã. vel tribus alijs ℔ for mam iuris ciuilis. vt in. l. properãdũ in pn. C. de iudi. Vbi tamen sentẽ tia est lata per arbitrum vel arbitra t orem tunc iudex cui⁹cunq̃ territo/

riꝰ ad quem spectat executio possꝫ et requi ex officio suo sũmarie.ꝛc. ratio hoc casu

Quero nunquid in executione sententie requiratur citatio Innocl. in.c.ex ratione de appella.tenꝫ ꝙ non Cy.autem.et Dyn.in.l.ab executore. .C.quorum appell. non recipi.tenẽt ꝙ requiratur citatio.vos autem pro concordia dicite ꝫ Bar.aut fit executio in alia re ꝙ in qua sit facta condẽnatio puta ꝙ facta est condemnatio ī pecunia et debꝫ fieri executio in bonis immobilibus.et tunc requiritur citatio Si ãt executio sit in eadẽ re ī qua ẽ fca ꝓdẽnatio ꝛ tẽ nulla reqr itẽ citatio Ita tenꝫ Bar.in.l.a diuo pio. ff in venditione.ff.de re iudic. Idem tenet Bal.in.l.i.C.de iuris ꝛ facti ignorantia.et ibi est tex.ꝙ requiritur citatio.cum tex.dicat.si te pars ex sententia conuenire.ꝛc. Attendite tamen ꝙ illud seruatur in actione realꝯ.quando possessori nullum factum fuissꝫ preceptum de restituẽda re.vbi autem post sententiam latam fit vnũ preceptum possessori de restituendo rem infra certum terminum.Quo termĩo elapso fiet executio ī re sine alia alia citatione. Iste est tex. in Instit.de offi.iudi. Sed quid si est facta executio nulla precedente citatione in casu quo requiritur citatio an executio valebit.dicite ꝙ si facta ẽ executio mediante nuntio publico et tunc valet executio ſꝫ victus poterit appellare sicut potest appellare quando exceditur modus in exequendo quia pluribus modis exequendo modus exceditur videlicet re tempore ꝛ qualitate.vt in.d.l.ab executore. Si autem facta est executio per iudicem ꝙa data sit licentia victori per iudicez vt ingrediatur possessionem. propria autoritate tunc executio est nulla ꝛ incidit in.l.meminerint.C.vnde vi. Cuius pena est ꝙ victor priuatur iuri suo.ita tenent Barto.ꝛ Ange.in.d.l. meminerint. Vnde dicta constitutio solum locum habet quando executio est facta propria autoritate ỽ licentia iudicis sine nuncio publico et aduersa pars non est citata in casu quo debuit citari.vbi autem in tali executione non requiritur citatio:non haberet locum dicta pena ꝫ prefatos doctores. Habꝫ etiam locum dicta constitutio si quis ĩpetrauit ꝙ mittatur statim in possessionez alicuius rei. nã tũc si mittatur in possessionẽ vigore talis rescripti parte non citata ĩcidit in.d.constitutionẽ legis meminerint. ſm Angel.ꝛ communiter doctor. De iure cõi ordo traditur in executiõe fienda ꝙ capiũt primo res mobiles.secundo res immobiles. tertio nomĩa debitoris.vt in.l.diuo pio ff in venditione.ff.de re iudi. In nominibus nanꝙ debitoris executio fit hoc modo quia iudex vocabit debitorem et interrogabit euꝫ si est debitor.ꝛ si respondet ꝙ sic:iubebit ei ꝙ soluat victori.glo.est singularis que vtitur talibus verbis in pretorio pignore ī .l.i.C.de pretorio pig. Si autem debitor non confitetur:non potest fieri executio in nominibus debitoris. vt in.l.a diuo pio ff sic quoꝙ.ff.de re iudica. Et pro hoc dixit Bar.in ff sed si pecuniaꝫ.in.d.l.a diuo pio.ꝙ si aliqua res est deposita penes aliquem veluti pecunia non potest fieri executio ī illa re: nisi depositarius confiteatur illam rem apud se esse depositam.eti

amsi per testes probarẽtur. et est tex. in .d. ℣. sed si pecuniam. in verbo eque capi solet. Et ita ego determinaui in cremone in questione facti. ¶ Sed ẽ notandum q̃ interduz comparet tertius cõtradictor quando fit executio qui dicit illam rem ad se pertinere. ⁊ est dubium vtrum talis contradictio habeat impedire executionem queritur Innoc. in .c. veniens de testibus. notabiliter dixit aut fit executio i re vacante et tunc talis contradictor impedit executionem. et ẽ tex. in .d.c. veniens. ecce eluo impetrauerat primaz prebendam vacaturam in diocesi placentina et comparet coram collatore beneficij. Et ei ostendit suas litteras petens ei conferre certam prebendaz que nunc vacat. in continenti comparet alius qui habet similes litteras ⁊ dicit sibi fieri debere collationem certe talis contradictor impedit executionem prime et necesse habet iudex discutere de viribus partium anteq̃ exequatur. Aut fit executio de re p alium possessa et tunc si petitur fieri executio in re petita tunc non obstãte contradictione tertij comparentis poterit fieri executio. iste. est tex. in .l. sticho. ff. de rei vendica. et in .l. penul. .ff. de peti. here. Debebit tamẽ victor cauere victo q̃ si succumberet ad instantiam illius tertij contradictoris q̃ restituat dictaz rẽ illi tertij ꝓtradictori. Ita dicit tex. in .l. penul. ꝓeall. Exemplum ego petebam certuz fundum quem dicebant ad me spectare iure dominij ⁊ obtinui. peto desuper executionem et cum iudex vellet mihi dare licentiam intrandi in possessionem ecce tertius apparet dicens dictam rem spectare ad ipsum et velle docere de iure suo. certe iste nõ poterit impedire executionez. et est ratio q̃ nõ interest istius ꝓtradictoris executiõez nõ fieri cum habeat necesse agere omnibus modis contra possessorẽ vnde licz transferatur possessio deuno in alium: non tollitur facultas ipi contradictori quando possit agere ꝓ tra alium possessorem sicut egisset cõtra primum. Et notate q̃ si iste victor a quo petitur cautio de qua .s. dicat ⁊ offert velle subire defensionem contra illum cõtradictorem: releuabitur ab huiusmodi cautiõe ⁊ poterit subire iudicium. Sinautem reus victus a primo petitore restituerit rem primo victori sine cautione. postea idem victus fuerit etiaz a tertio contradictore: condemnabitur in solidum illi tertio et fiet executio contra eum in soliduz quia eo ipo q̃ non exegit cautionem cuz potuit videtur dolo fecisse vt in .l. dolo. ff. ad .l. falcidiam. Si enim cautionez recepisset secuta victoria ex parte contradictoris liberatus fuisset sedẽ do actiones contra primũ adquisitas ratione dicte cautionis. Hec omnia notantur per Innocen. i .c. cum super. de re iudi. quem sequitur Ange. in .l. penul. ff. de petit. hereditat. Aut ⁊ tertio casu facta est condemnatio in vna re et fit executio in alia. et tunc tertius contradictor impedit executionez quia in primis cognoscitur summarie de iuribus istius rei in qua debet fieri executio. vt in .d.l. a diuo pio. in .℣. si super rebus. ff. de re iudic. Exemplum ego petij centum a titio ⁊ obtinui postmoduz quia nõ soluit. peto executionem fieri debere in uno fundo vsq̃ ad mensuram debiti. comparet tertius ⁊ dicit nõ posse fieri executionẽ i illa re ꝙa est sua. certe iudex debebit cognoscere summatim cuius sit illa res an debitoris vel contradictoris etsi in hac cognitione summaria iudex putaret hanc rez esse dimittendam vt in ea nõ fiet executio nõ

preiudicabit iuri dicti debitoris vt in .d.ℱ si super rebus. cum sit regula vulgata q̄ acta facta in iudicio summario non faciunt fidem in plenario vt in.c. veniens. de testi. ij°. Hāc doctrinam Innocen. tanq̄ singularez et notabilem sequitur Bart. in.l. duo pio. in ℱ in super si de rebus. prealle. Idez tenet Ange. in.l. penul. de petit. here.

¶ Videamus de aliquibus causis impeditis executionem sententie. et primum quidem q̄ exceptio nullitatis que euidēter apparet ex actis. vel potest incontinenti probari impedit executionem sententie. secus si requireret altiorem indaginem quia tunc debet fieri executio. et postmodum cognoscitur de nullitate. ita tenet Bar. in .l. iij. in ℱ condemnatam. ff. de re iudi. et Bal. in. auten. que supplicatio. C. d̄ preci. imperato. offeren. ꝛ in.l. vnica. C. ne liceat vni cuius sibi dicere. Eandem sententiam sequitur Angel. in.l. factaz. C. si ex falsis instrum. ¶ Dl° volunt Ange. in. d.l. falsaz. q̄ exceptio falsitatis commisse in causa in qua est lata sententia impedit executionem sententie. etsi facta fuerit reuocatur. ꝛ est rectus intellectus tex. in.l. fi. C. si ex fal. instrum. Dixit etiam Bald. in. d.l. vnica. q̄ potest etiam nullitas intentari principaliter intentando officium iudicis Sed tunc non impedit executionem Sed si doctum fuerit de nullitate executio retractabitur vt in.l. si cum nullitate. ff. de re iudi. Et ita dicit debere intelligi quod notauit Innocen. in. c. cū in iure peritus. d̄ offi. deleg. Unde Bal. ex premissis dat notabilem intellectum cle. ex calumnijs de re iudi. vbi dicit q̄ vbi est lata tertia sententia super eodē capitulo confirmatoria nō potest opponi nullitas ad impediendum executionem immo nō obstante executione nullitatis fit et executio et postmodum cognoscet de nullitate. nam dicit ipe si exceptio nullitatis est euidens ꝛ incontinenti possit probari. non poterit tunc fieri executio ¶ Unde non obstat dicta cle. q̄ causa. statuta. d. cle. fiunt vt calumnijs litigantium occurratur. vt in pn̄ci. d. clem. apparet. Sed si incontinēti docetur de nullitate tunc apparet euidenter q̄ quis non obijcit talem exceptionez animo calumniandi quo casu non habet locum .d. cleme. ¶ Dl° dixit Bal. in. d.l. vni. p̄allega. q̄ vbi exceptio nullitatis est euidens et cōstat ex actis si victor petat executionem ꝛ victus nullam opponat exceptionez poterit iudex ex suo officio opponere exceptionem nullitatis et reijcere victorem ab executione vt in.l. vbi pactum. C. de transact. Et est ratio huius dicti. licz Bal. non alleget quia cū exceptio nullitatis sit euidens notorium est iudici ex actis vnde ipse potest supplere de facto cum in his que constant iudici ex actis dicantur ei notoria ꝛ possit de facto supplere. vt no. Inn. in. c. per tuas. de testi. ex insinuatione. de appel. et Ang. in.l. si quis. ff. de inofficio. testa. et in.l. plane. ff. de peti. here ¶ Et sic ex his mō ꝓgnoscitis plene quomō et quando exceptio nullitatis impediat executionem. Supplicatio autem si est interposita infra. x. dies non suspendit executionez. immo debet fieri executio sed victor cauere debet qui si succubuerit restituere id in quo facta est executio. si autem supplicatio interposita fuerit post. x. dies executio fiet sine aliqua cautione vt in auc̄. que supplicatio. p̄all. Sed plus dubitatur de restitutione in integrum. vtrum illa impediat executionē. declaro. lata ē sn̄ia

in minorem vel eccĩam que sententia transiuit in rem iudicatã. minor vel eccĩa petit restitutionem in integrũ et illam obtinet. victor petit executionem sñie. opponit ei de restitutione pendente q̃ debebit suspendere sentẽtiam sicut in appellatione dicim⁹. quẽrit quid iuris Inno. in .c. suscitata. de restituẽdo in integrum. Aut p̃sumptio est cõtra petentẽ restitutionem in integr̃ et tunc impeditur executio Sz habebit locum cautio de qua. s. Iste est tex. in .d.c. suscitata. fm vnũ intellectum Aut p̃sumptio non ẽ cõtra petẽtẽ restitutionẽ. ꝛc tunc impeditur executio. vt in toto ti. C. vt in integrum restituant. et ita etiã ẽ tex. in .l. si causa cognita .C. de trãsac. Si autem talis restitutio haberet naturam supplicationis veluti si quis peteret restitutionem p̃cipis tunc nõ impedit executio ꝫ habet locum cautio de qua. s. vt in .c. suscitata. s. alleg. fm alium intellectum. ꝛ ista est doctrina Inno. in .d.c. suscitata quem sequitur Ange. in .d.l. falsam. et Bal. in .d.l. si causa cognita. et in .l. fin. C. si ex falsis instru Also de impeditinis executionẽ sñie. inter alia de nullitate ẽ videndum nunc qualiter ipa nullitas introducatur Et primum q̃ nullitas sñie interdum causat ex defectu iurisdictionis. et ista nullitas est potentissima inter alias nullitates q̃ vbi nullitas prohibet opponi p statutum vel decretum. poterit tñ opponi nullitas causata ex defectu iurisdictionis. glo. est singu. in .cle. vnica. et ẽ glo. fi. in ꝟficu. puto tamẽ. de sequest. pos. et fructu. Idem tenet Ang. in .l.i. C. q̃n p̃uo. non est. necess. Interdum nullitas causatur rõne psone min⁹ legitime existentis in iudicio vt in .l. cuz ad minores. C. si aduersus rẽ iudicatã. Interduz causatur ratiõe citationis omisse ad audiẽdã sñiaz vt .l. ea q̃. C. quõ ꝛ q̃n iudex. Causat etiã nullitas pluri⁹ alijs modis q̃s enumẽare nimis esset laboriosũ Sz ẽ attẽdẽdũ q̃ q̃n q̃s vult dicẽ sñiaz nullã. oz q̃ exp̃mat cãs nullitat. q̃n p̃supponit cãz nullitatis. alias nihil facit. ita dic̃ singu. Bal. in .l. q̃ testamẽto. i p̃n. ff. ꝺ exec. tu Est p̃tẽa aliud nõndũ q̃ vbi q̃s p̃ponit in libello appellatiõis iniusticiã ꝛ nullitatẽ sil'et semel ꝺ mõ. dico sñiaz nullã. ꝛ si q̃ ẽ appello q̃ lapsa instãtia appellationis. puta ãno vel biẽnio ñ pt ãpli⁹ ꝺ nullitate dici. ita dic̃ bar. i .l.i. C. q̃n p uo. ñ ẽ ne. Si ãt simplicit ẽ p̃posita iniusticia appellatio ꝛ nlla ẽ fẽa mẽtio nullitatis tẽ pempta instãtia cẽ appellationis dr̃ eẽ pẽpta instãtia iniusticie dr̃ etiã pempta instãtia nullitat. Adeo q̃ ex illa instãtia iniusticie appellatiõis ñ poterit p̃seq̃ nullitatẽ. Sz cũ ipa nullitas ñ erit pempta imo potẽit de nouo ut tẽtari nullitas fm Bal. q̃ ita nõuit in .l.i. C. q̃n p uo. ñ ẽ ne. Et potẽit tẽ nullitas itẽtari vsq̃ ad .xxx. ãnos. ita intẽt Bar. in .l. si exp̃ssim. ff. ꝺ app. ꝫ cãonistas vsq̃ ad .xx. ãnos i .c. venerabil. de exceptiõib⁹. Et ẽ rõ h⁹ dci Bar. q̃ nullitas p̃ponit ex officio iudicis. vt nõ. Bal. i .l. vnica. C. ne liceat i vna eadẽ q̃ cã ter p̃uo. Sz officiũ iudicis durat p. xxx. ãnos. gl. ẽ sing. i .l. q̃rela. C. de fal. Sz p̃t adhibẽi mod⁹ q̃ in isto cãu ñ potẽit itẽtari nullitas vsq̃ ad xxx. ãnos q̃ si victor petat ipaz sñiaz q̃ trãsiuit i rẽ iudicatã p supiorẽ cõfirmari. nã si p̃firmã fuẽit ñ potẽit ãplius vnq̃ ꝺ nullitate dici. ita dicit sing. Inn. i .c. cũ dilca. ꝺ p̃firmatis. vel iuxtili. Sz ꝟ cãu oportebit q̃ victor pbz coram p̃firmãte sñiaz latã valẽ. nõ ãt oportebit pbaẽ ipaz eẽ iustã. ꝫ Inn. i. loco p̃all Aduertẽdũ ẽ q̃ vbi itẽtat iniusticia ꝛ nullitas simul ꝛ semel p ut mor. ẽ: dico sñiaz nullã. ꝛ si q̃ ẽ ap/

pello dī nullitas icidēt itētā.ñ āt ꝑn
cipaliť.gl.ē singu.i.l.i.C.qñ ꝓuo.ñ ē
neces.quā gl.ibi ꝑmēdat Ang. Si q̄z
ꝓponať sola appellatio nulla fca men
tiōe nullitatis potēit iudex appellatio
nis eē ꝺ nullitate ꝓgnoscē ꝛ ꝓnūciaē
īmo ꝛ snīaz ānullaē ꝑ parte ꝛ ꝑ pte ꝑ/
firmare.tex.ē i .l.fi.ff.ꝺ iurepzo. ꝛ i.l.
q̄dā mulier.ff.fami.hercis.ita tz Ang.
i.l.i.C.qñ ꝓuo.ñ.ē.ne. Idē ꝛ Bal.i.l.
vnica.C.si de momē.appellatiōe non
fuēit ap. Si āt itētā ē sola nullitas tē
iudex ñ ꝑt ꝓgnoscē de iusticia vel iu
sticia cē fz Inno.i.c.cū ꝓtīgat i gl.q̄ i
cipit tq̄z ex eo de offi.dele. Idē tz Ja.
but.ꝑiū āt tz Bar.vt refert Ang.in
.l.iij.C.ꝺ accu.q̄s opiones Ange.p/
cordat.i.l.si pses.C.quō ꝛ qñ.iudex vi
delz ꝙ vbi snīa ē lata ꝓpē doiū ꝛ me
tūvez dic Bart.si āt snīa ē nulla alio
mō tē ꝓcedat qꝺ dic Innoc.ꝛ ci⁹ se/
q̄ces.ꝛ ita tenet Bal.ꝺ.visū ē de
nullitate snīe introducēda.fz restat v/
nū dubiū. vtz snīa i q̄ nō iserēť cā sit
nulla Breuiť dekmiat Bar.ꝛ bal.ꝙ ñ
īmo i snīa ñ req̄riť ꝙ cā expmať vt in
.l.i sūma i ꝑn.ff.ꝺ re iudi. Nā iudex i
snīa vī eē mot⁹ ꝓpť acta fca ꝛ ꝓpē ea q̄
ptinenť i actl. vñ ē ꝙ snīa īfert se sēp
ad acta.gl.ē sing.in.l.si qs.ad exhiben
dū.ff.ꝺ exhi.reis. Fallit tñ i aliq̄b⁹ casi
b⁹ i.q̄b⁹ ꝺz expmi cā i snīa.ꝑm⁹ ē i cā
appellōis fz gl.i.ꝺ.l.ꝑnarrata. Secū/
ꝺ⁹ē i cā excōicatiōis.nā nō valz snīa
excōicatiōis nisi i ea sit cā īserta.vt i
.c.cū medicialis ꝺ sē.ex.li.vi. Tertiꝰ
ē qñ recediť a iure ꝑi. puta qñ iudex
absoluit victū ab expēť.nā ꝺz inserē
cāz quaē absoluit.vt i.ff.ꝺz i auē.ꝺ iu/
di.ꝺ eē tz Bal.i auē.pꝰ iusiurādū.ꝛ i
bi ē ver⁹ tex. Quartꝰ casus ē qñ absol
uitur reꝰ quēt⁹ rei vēdicatiōe ꝙ ñ pos
sidebat. nā ꝺz adiici i snīa absoluo ꝙ
ñ possidz. Quintꝰ casꝰ ē in obꝛuatiōe
iudicij nā talis snīa ē nulla nisi inserať
cā.ita tz Anto.de but.i.c. examiata.ꝺ
iudi. Dos casus ponit hostienſ.in.c.
sicut.de re iudi. Vnū casū Adolphꝰ
addit in snīa cē crimīalis i qua eē ꝺz
expmi cā. Addo septimū i q̄ req̄riť ꝙ
in snīa expmať cā videlz qñ ferē snīa
ꝑ eū q ꝺz fūdatā suā itētionē.gl.ē i.l.
vtiq̄.ff.de reivēdi.ꝛ ꝺ tz sing.Ang.
Vñ si debitor pēdēte iudicio soluit
creditori.de cuⁱ⁹ obligatiōe erat ꝓba
tū ferē snīa absolutoria ꝺ mō Absol
uim⁹ titū ꝙ ꝓdēnatur⁹ fuisz nisi sol
uisset ita dicit Bal.in.l.vtiq̄ ꝓealle.
Quero incidenter de tali notabili
q̄one quā habui de fco et pulcra nos
habem⁹ in iure ꝙ snīa ñ ꝑt retractari
ꝑ instrumēta de nouo repta nisi in cā
rei publice eccie vel minoris. vt in.l.
īpator.cū ibi notat.cū gl.ff.de re iud.
Pone mō me⁹ victualis mihi solueit
pēsionem.iij.ānoꝝ.ꝑteritoꝝ ꝺ ñ ob/
stante adhuc peto de nouo pēsionem
defect⁹ Iste cōparet et dicit se solui
se Ego victuali dico oñde mō ego ꝑ/
didi ꝓfessionē nec aliť possū docē me
solusse vñ de nouo ꝓdēnať et cogiť
ad solutionē qua solutiōe facta iste
nouerit ꝓfessionē solutiōis Iste vult
repetē illud qꝺ solut. certe ñ ꝑt ꝓpť
autoritatē rei iudicate q̄ facit indebi
tū eē debitū vt i.l.i.C.de ꝓdi.inde.ꝛ
in.l.fideiussor.ff.mādati et ita decidit
Cy.in.l.i.C.ꝺ ꝓdi.inde. Dicēs ñ pos
se retractare snīam prētextu instrumē
ti de nouo repti. Bal.in.ꝺ.l.i.cōsentit
Cyno ꝺz dat vnū pulcrū modū ad
recuperandū istā pecuniā indebite so
lutā nā ille q̄ scienť recepit q̄ illud qꝺ
semel recepit ꝛ illicite ille pūiť crimīe
stellionat⁹ vt in.ꝺ.ff.vt in oīb⁹. Ultēⁱ⁹
nos mō hēm⁹ ꝙ de quocūq̄z crimine
quis potest accusare criminaliter.idē
potest etiam conuenire ciuiliter actio
ne in factū ad suum interesse vt in.l.
qui nomīe.ff.de falsis. vnde cum iste

qui recepit in debitum ex sententia
potest etiam accusari de crimine stelli
onatus vt diximus.poterit ergo etiã
conueniri actione in factum ad suum
interesse per suum debitorem. Sequitur aliqua videre de materia ap
pellationis cũ vsus appellandi sit fre
quens et necessarius per quã q̃dẽ ap
pellationem per iudicem appellatio
nis:iniquitas sententie et imperitia
iudicantis corrigitur licet interdum
iudices appellationum sententias so
leant bene latas in pius reformare:
hec sunt verba iurisconsultus in .l.
.i.ff.de app. Que nanq̃ appellatio int
ponitur a sententia diffinitiua ab in
terlocutoria et a grauamine extra iu
dicium illato et ab alio extraiudiciali
veluti est in electionibus.ꝛc. vt in.c.
cum sit romana.j.de appellat. Hec ap
pellatio debet continere personaz ap
pellantis ⁊ iudicem a quo appellatur
et sententiaz a quo appellatur.vt in.l.
.i.§.fi.de appel.et cum appellatur a dif
finitiua si appelletur ilico potest viua
voce appellari dicendo appello vt in.l.
.ij.ff.de appel.⁊ i.l.litigatoribus.C.e.
Sec⁹ est in appellatiõe de interlocu
toria quia etiã si ilico appelletur et in
contineti requiritur q̃ in scriptis ap
pellatur vt in.c.cordi.de appellati.li.
vi. Si autem appellatur a diffinitia
ex interuallo bene oportet q̃ appelle
tur in scriptis.vt in.l.iij.ff.de appell:
Ita nota.per Barto.et Ange.in.d.l.
litigatoribus. Sed dubitatur quo
mõ q̃s dicaꝫ incõtinenti seu ilico ap
pellare vt sciam⁹ qñ debeat appellari
i scriptis et qñ viua voce. Gl.in.d.l.
ij.⁊ q̃ eadẽ die.idem ⁊ Ang.i.d.l.liti
gatoribus. Bal.autem in.d.l.litigato
ribus.dicit incontinenti appellari iu
dice sedente pro tribunali et ita dicit
communiter seruari quod etiam tenz
Barto.in.l.i.§.q̃ libelli. de appellati.
⁊ idem voluit glo.in.d.l.litigatorib⁹.
et ita est etiam tenendum Ex quo se
quitur q̃ si hora tertiarum lata est sẽ
tentia si postea eadem die victus vo
luerit appellare hora vesperarum de
bebit in scriptis appellare a diffiniti
ua. secus si hora tertiarum appellaue
rit qua tunc poterit etiam viua vo
ce appellare vt ex supradictis nota
tur. Unum tamen noto q̃ vbi quis
interponit appellationem in scriptis
necesse est q̃ inferantur illa verba ap
pello.pronoco.que verba si non ap
ponantur nulla est appellatio. Istud
est.d.Ange.in.l.errore.C.de testam.
Illud tamen est etiam notandum q̃
vbi appellatio interponitur in scri
ptis coram iudice a quo non est ne
cesse legere appellationem Sed suffi
cit sibi dare copiam in manibus sine
aliqua lectura.tex.est singularis.in.c.
appellation.de appel.li.vi. Istud vo
luit Ange.in.l.i.C.de senten.ex peric.
recitan. Istud tenuit et Bald.in.l.liti
gatoribus.prealleg. Sed dubitatur
de huiusmodi appellatione que quo
tidie interponitur videlicet appello
viua voce reseruata mihi potestate
appellandi in scriptis qua appellatio
ne facta infra.x.dies appellaꝫ i scriptis.
Queritur que appellatio sit sequẽ
da prima vel vltima Barto.in.l. ⁊ cũ
pcuratoꝛ §.domin⁹.ff.de nouj.ope.nũ
cia. Dixit prima fore prosequenda et
habere vim.secũda viribus euacuata
nam prima appellatio facta viua vo
ce rescindit pronunciatum.vnde po
stea secũda appellatio nihil inuenit qđ
potest rescindere dum tamen iam fo
ret recisum per primam appellati
onem. Unde est sensus istoꝝ verꝝ
borum appello viua voce reseruata potestate appellandi in scriptis:

id est appello viua voce quam appel lationem volo esse redactam in scri/ ptis et sic in effectu non est nisi vna appellatio scilicet prima que fuit in/ terposita viua voce et postmodum re dacta in scriptis sicut fiunt cetera a/ cta. de cuius substantia non est vt fi/ ant in scriptis veluti sunt exceptio/ nes. ꝛc. fm Bar. in. l. i. ff. de excepti. et in. c. quoniaz contra fal. Istud est vi tile vt sciatur quando incipit instan tia appellationis interposite. vnde vtilius est fm Bal. interponere appel lationem in scriptis in decimo die q plus durabit instantia appellationis ita dicit Bal. in. d. l. litigatoribus. Considerande sunt quattuor tempo ra in materia applelationum. primuz tempus est interponende appellatio nis. Secundum est tempus petendi apostolos Tertium est tempus se p/ sētandi corā iudice ad quem. Quartū est tempus interposite appellationis prosequende Primum tempus scili cet interponende appellatiōis quod est. x. dierum vt in auten. hodie. de ap pel. et istud tempus incipit currere a tempore scientie et sententie et currit vt vult glo. et docto. in. d. auten. hoi die. Istud tempus de momento ad momentuz fauore rei iudicate. glo. in .c. exceptionem. de appell. li. vi. et gl. ē in. l. i. ff. quando appellandum sit. hoc tenet Bal. in. l. si quando. C. de testi. Idem tenet Ange. in. d. auten. hodie. Tempus autem petendi apostolos est. xxx. dierum. vt in. l. iudicis. C. de appella. Quod tempus incipit curre re a tempore sententie late vt in. d. l. iudicis. et sic spectat ad sollicitudinē litiganti petere apostolos. vel etiaz potest iudex de per se hoc facere. ita q non est vis an iudex per se aposto los tradat. an vero ad instantiaz par tis fuerint petiti et dati per iudicem habetur fm glo. in. clement. q̄uis. de appella. Pena autem appellantis non petēs apostolos infra. xxx. dies est q videtur sue appellationi renunciasse vt in. d. cle q̄uis. et in. c. ab eo. de ap pella. li. vi. Idem si post q̄ appellans petijt apostolos iudex respondet si/ bi dare illos velle in certo termino puta die lune. vel incerto termino pu ta q dixit dabo tibi apostolos infra terminum iuris prefixum et appellās non comparuit in termino ad accipi endum apostolos. certe videtur etiā renunciasse appellationi. vt in. d. cle. q̄uis. Eodez modo si comparuit ap pellans infra terminum a iudice sta/ tutum causa accipiendi apostolos et cum ipos obtulerit iudex appellans non vult accipere: videtur etiam tūc appellationi renunciasse. vbi autem iudex statuisset terminum certum ad accipiendum apostolos et appellans comparet in illo termino non sufficit nisi petat fm Bal. in. d. l. iudicis. Si autem iudex in termino statuto non dederit apostolos Sed alium termi/ num adhuc statuerit non sibi noceat appellans. vt in. d. clemen. q̄uis. Ter tium tempus est scilicet q statuisset iudex terminum appellanti in quo iu dici ad quem se presentet cum aposto lis. hoc tempus est in arbitrio iudi. a quo. vt in. l. preses et ibi glo. C. de appellationi. etsi infra illud tempus non comparuerit appellans corāz iu dice ad quem sue appellationi renū/ ciasse videtur. et debebit etiam iudici a quo fidem facere de sua presentatio ne facta coram iudice ad quem et ad hoc iudex potuerit statuere terminū appellanti scilicet infra quem appel/ lans nunciare debeat iudici a quo q presentauerit se cum appellationis persecutione coram iudite ad quem Et ita faciunt cauti Judices fm

Repetitio Lanfranci super .c. Quoniã

Ang. in. d. l. preses Quartus tempus est prosequendo appellationis instãtia et istud est annus vel ex causa bien/ nij. vt in auten. ei qui. C. de tem. app. Quo tempore elapso nisi in illo fuerit lata sñia alia pma sñia firma remanet vt in. d. auten. ei qui. et istud tempus incipit currere a tempore interposi te appellationis. casus ẽ in clem. sicut de appella. Que cle. multum fuit ne/ cessaria pro decisione huius q̃onis de qua cle. maxima erat altercatio. vt no tat. glo. in. l. fi. Sallud. C. de temp. app. Tamen satis hec decisio colligebaꝫ ex iuris ciuilis dispone videlz ex au ten. si tamen. C. de tem. app. Ex qua autentica deprehenditur eadem de/ terminatio q̃ ẽ in. d. cle. sic. Quero nunc qd temp⁹ appellandi vel prosequẽ di appellationem. possit p statutũ p/ rogari vel minui. R⁰ q̃ sic. lz nõ in to/ tum tolli. glo. est nõbilis. in. l. pscptiõe. C. si q̃ius vel rẽ pub. cõ. Et ibi. etiã tz Bal. Per psensum ãt ptiũ nõ põt progari tps appellãdi Sz instãtia p/ sequẽde appellatiõis bene possit pro/ rogari p psensum ptiũ. casus ẽ in cle. q̃dm. de app. Ita tz Bal. z Ang. in auten. ei qui. C. de tem. app. Vñ cuz ex forma decreti instãtia appellatiõis ñ possit durare nisi. xx. dieb⁹. ptes po/ terunt ex sensu suo progare istã istã tiam vsq; ad. l. dies. z pl⁹ put voluerit Item dicta instãtia appellationis nõ currit pendẽte ppromisso facto p ptes de cã vertẽte corã iudice appel latiõis z si arbitrator nõ tulẽrit sñiam intra tps cõpromissi tũc ptes erũt in illo statu in q̃ erãt añ ppromissũ fẽm z sic incipiet tũc tẽp⁹ instãtie currere appellationis. vt in. d. cle. q̃uis. z in auten. si tñ. C. de tem. app. immo nec pt p iudicẽ tps appellãdi vel pseq̃ndi appellationẽ augeri vel minui. glo. ẽ in. c. cũ rõna. de ap. z idẽ tz Bal. z Ange. in. d. auc̃. ei q̃ Quero infra qs tẽ p⁹ possit appellator petẽ corã iudice appellato pseq̃ appellationẽ. Inno. in. c. ex rõne de ap. dicit q̃ nõ põt pse qui nisi quando supereſt vnus mens/ sis tm̃ de instãtia vt in. auten. item si appellatorem. C. de tempo. appellat. Bar. in. d. auten. Item si appellatorẽ. habuit mirabilẽ intellectuz distiguẽs aut appellans vult pcedere aduersa rio non citato z nõ potest nisi quãdo vn⁹ mẽsis tm̃ superẽ Aut vult pcede re aduersario citato z tunc potest ad sui libitum quandocunq;. Ange. aũt miratur de opinione Bar. dicens. quis reuelauit Bar. talẽ distinctionẽ. nulla enim ratione sua opi. fundatur. quare dicit ipe teneo indistincte opinionem Ja. buttrigarij qui tenuit totum con trarium eius quod dicit Innocenti, videlz q̃ appellãs potest quandocũ q̃ prosequi appellationem si velit ap pellationem prosequi dummodo non nimis premature occupat tps appella tionis Et ista sententia est ipa veri/ tas quia casus est expressus in. c. ab/ latus. de appell. Et quia malicijs ho minum est obuiandũ vt in. l. fundo. .ff. de rei vendi. vnde si victus ap pellauit et postea non vult prosequi appellationem videtur esse in manife sta calumnia. ideo ei est remedio iu/ ris resistendum ne melioris conditi/ onis sit malefidei possessor q̃ bonefi/ dei. vt in. c. fi. de dolo et contuma. z ĩ .l. non solum. de noxalibus. z in. l. ser uus. ff. q̃ vi aut clam Quero vlte rius Jure cauetur q̃ instãtia appella tiõis durat ãno nisi fuẽrit appellãs im peditus tunc habet biennium vt in .d. auten. ei qui Quero si quis fue/ rit impeditus per vnum diem tm̃ in vno anno An ratione talis impe/ dimenti debeat sibi dari alius an/ nus Innocenti. in. d. c. ex ratione te/

nuit q̄ sic Bart.et Cy.in.d.auten.ci qui tenuerunt contrarium Ange.āt notabiliter distinguit in.d.auten.ei q̄ dicens Aut impedimentuz qđ fuerit in vna die absorbet totum effectum totius primi anni et tunc debet sibi dari ꝑter tale impedimentum vn⁹ annus Alias āt non. et ita etiam vi/detur concludere Bal.ibidem Pone exemplum. nam fm Innoc.in.d.c.ex ratione sufficit q̄ incipiat quis prose qui causam appellationis tali tempo re in quo si nō interueniat impedimē tum causa possit finiri.vnde si postea contingat impedimētum dabitur an nus fm distinctionem .s.dictam. Ec ce vltima dies instantie in qua debe/bat ferri snīa pro appellatiōe qui cū vellet venire ad iudicem causa citan di aduersarium.vel vt veniret ad au diendum snīam.fuit captus ab hosti bus vel interuenit magna mundatio aquarum propter quam non potuit vēire ad iudiciū.certe dabitur sibi an nus q̄ istud impedimentum quod oc currit ista die absorbet defectum isti⁹ anni Vnde ex his infertur q̄ licet sē tentia feratur vltima die instantie ap pellationis nihilominus citatio debz interuenire alias sententia foret nul/la,ita probatur in.d.auten.si appella torem.et hoc ē generaliter verum q̄ semper requiritur citatio ad audien/dam sententiam etiamsi feratur vlti/ma die instantie nisi qñ tps esset appo situm a iudice vel a partibus fm tex. in.c.sepe,de appella.tunc non requiri tur aliqua citatio si feratur sententia vltima die.secus si ferreret alia die q̄ vltima ⁊ ideo si factum est compro missum in arbitrum aut arbitratorez ꝛc.et sit appositus terminus per ptes infra quem debeant terminasse causā arbitri si lata fuerit sententia vltima die istius termini nulla requiritur ci tatio ad audiendum sententiaz.si aūt ferreretur sententia die anteriore vl/tima puta in penul.die tunc bene req̄ reret citatio.ita notabiliter dicit Bal dus.in.d.auc.ei qui. et dicit istam fu isse opinionem Inno.et Bar. subijcī ens ibidem q̄ idē est in prorogatiōe compromissi.videlz q̄ arbiter pote/rit prorogare vltima die etiam nulla citatione fca Sz postmodum tenebi tur arbitrator pronunciare talem pro rogationem ptibus alias non valēt sententia Idē si data ē balia arbitrato ri prorogandi compromissum: vt fit quotidie.nam tunc potuit prorogare quandocunq̄ etiam nulla citatione interueniente.sz postea tenebit noti ficare talem prorogationem partib⁹. Alias sentētia erit nulla Ita tz Bal. vbi .s.et in.l.eos .ff. apostolos .C. de appel.et in.l.ij.C.de sen ex peri.reci. Quero vlteri⁹ an omni tpe possit ī terponi appellatio.R°q̄ sic etiā tpe fe riato etiā ob honorem dici vt ī.l.i.C. de ferijs. ita etiā tenz ibi Bal. Subij cies q̄ in die feriato ob hōrē dei ꝑt offerri libellus appellatori⁹.p.l.miles ff.sexaginta..ff.ad.l.iuliā.de adulter. In quibus libell⁹ tali die ꝑt offerri vt ibi dicit qđ intelligo verū in libel lo qui porrigit iudici In alio autē li bello prorogādo pti nō ꝓcedit opīo Bal.q̄ die feriato talis act⁹ nō ꝑt ex/plicari.ita nōrūt Anto.de bu.⁊ Jo.de Imo.ī.c.ꝑtēa.de dila Quero vtrū appellatio possit interponi coram no tario si ibi nō sit iudex appellatiōis. Dico q̄ sic.cal⁹ ē ī auc.q̄ supplicatio. .C.de preci.impa.offerē. Et idē.dic rapha fulgo. dicēs se ꝑ obtinuisse de fco qñ iudex a q̄ ī vltia die q̄ debebat inkponi appell'o.latuit vt ñ inkponēt appellatio.vñ fecit q̄ appellās appel lauit corā nōrio iudicl.⁊ dic hoc iure potuisse fieri.cū ēc possit appellari et

interponi appellatio in iudicio et extra iudicium ſm docto. Quero quis poſſit appellare a ſententia lata p iudicẽ Reſpõdeo q oĩs q grauat⁹ẽ p ſententiaz a ſnĩa põt appellare adeo etiaz q tertia perſona que nõ fuit in iudicio poteſt a ſnĩa appellare ſi ſibi auferretur preiudicium. vt in.c.cum ſuper.de re iudi.et in.l.ſi ſuſpecta. de inoffi.teſta.et in.l.ſentẽtia.in princi. et in.l.ſuper luſorio.ff.de appella. ⁊ ĩ .l.parentes.ff.de appella: Pro intelligentia hui⁹ queſtiõis videlicz appellationis inẽponende per tertiam pſonã pmitto q res inter alios acta alijs non dz piudicare regulariter vt ĩ.c.q̃uis.de re iudi.⁊ ĩ.l.ſepe.de re iudi.et in rubro ⁊ nigro. C.res inter alios acta.ꝛc. Fallit tamẽ in caſu in q̃ ſententia facit ius q tũc nocet etiam alijs ĩter quos nõ ẽ actũ veluti ẽ querela inofficioſi teſtamenti deciſa per ſentẽtiã q̃ nocet legatarijs ſciẽtibus ſecus in ignorãtibus. vt notat Inno. in.c.cũ ſup.ſ.allega. Secundo fallit vbi defenſio pmo ſpectabat ad alium et ſciens cauſam agitari pmiſit alium ſubire deſenſionem. exemplũ eſt in debitore pmittente experiri hypothecaria contra extraneũ poſſedẽtez et in marito pmittenti vxori vendicare rem dotalẽ ſtante matrimonio nã ſnĩa lata nocebit marito. et debitori licet nũq̃ fuerit in iudicio. vt.in.l.ſepe preallega. De qua materia dicite vt ibi plene notabit. Undevbi dicitur q res inter alios acta. alijs non piudicat. verum ẽ quo ad plenum piudiciũ tñ preiudicat alijs quo ad qualez qualẽ preſumptionẽ vt in.l.ſi duo patroni.in prin.ff.de iure iuran. Ita nõ. Bar.in.l.ij.apud quem. C.de edẽdo. Idẽ tz Inno.in.c.cum ſup.preall: Hoc pmiſſo redeo ad ꝓpoſituz vnde qñ tertia perſona cõparet in iudicio q tractat de ſuo intereẽ aut ꝓparet ĩ cauſa pricipali añ litẽ conteſtatã. aut cõparet p⁹ ſnĩam cauſe principalis poſte caſu ipe cõparens nõ põt offerre aliquẽ libellũ ſz coadiuuare reum principalẽ cõuẽtũ et poterit teſtis pducere vt voluit gl.et Bar.ĩ.l.ſi ſuſpecta.in prin.ff.de inoffi.teſtamen.tamẽ ſz Inno.in.d.c.cũ ſuper.iſta tertia pſona poterit producẽ teſtes publicatis atteſtationib⁹ et teſtib⁹ ꝓductis p conuẽtũ. poterit etiã ſup nouo articulo producere et omnis defenſio pmiſſa ẽ reo ſicut actori. ſm Inno. qui etiam poterit reũ conuẽtũ ſi viderit ipz ſuſpectũ colludẽtẽ forte remouẽ ⁊ ipſe tunc ſubire põt defenſionẽ vt ĩ.l. ſup luſorio.in princi.⁊ in.l.ſnĩa pall. Idẽ ſi iſte cõparens ſit perſona ⁊ ad quã pſonam ſpectat defenſio ſm q.ſ. dixi. et tũc poterit iſta tertia pſona producere in iudicio oẽ ius ſuum ſimile iuri in iudiciũ deducto p reũ principalẽ ⁊ non aliter et poterit etiam defendere ius deductum per reum principalem ſm Innocen.in.d.c.cum ſup Officium autem iudicis qui habebit iudicare in hac cauſa erit tale quia ſi viderit reum principaliter conuentũ fouere iuſticiam abſoluet eum a petitione actoris etſi viderit eum fouere iniquam cauſam condemnabit eum ⁊ in ſua ſententia tertiam perſonam cõparentem non condemnabit neq̃ abſoluet. q hoc nõ fuit petitũ in libello q cum iudex in ſententiando debz ſequi formam libelli et in libello non nulla eſt facta mentio iſtius tertie pſone tamen ex ſententia in conſequẽtiaz et per indirectum nocebit et poterit huic tertie pſone ſm Inn. et h de pma parte Aut⁹ ſecũdo pncipalius tertia perſona comparet poſt ſententiam latam in cauſa principali appellando vel appellatione emiſſa per re-

um conuentum prosequendo Et hic est aduertendum q̄ si sunt late tres sententie contra reum conuentum principaliter ignorante tertia perso/ na que pertendit interesse ista ter/ tia persona poterit appellare non obstante q̄ de iure non liceat in vna eademq̄ causa tertio prouocare Eo/ dem modo si ista tertia persona igno rasset processum cause principalis et processum p̄me appellationis ꝫ sci/ uit processum secunde appellationis et non appellauit nihilominus lata tertia sententia poterit appellare Si autem sciuisset agitari oēs processus ꝫz cause principalis et binaruz appel lationuz et nunq̄ voluit comparere defendendo vel appellando non am plius autem audiend⁹ erit ſm Inno. qui ita notat in.c.cum super Et quā/ do ista tertia persona comparet in iu dicio appellādo appellabit hoc modo presensi talem sententiam esse latam taliter et tali modo et sub tali forma ⁊c. verum q̄ per talem sententiaz au ferē mihi magnum preiudicium ideo appello.⁊c. quare a vobis dñe iudex peto dictam sententiam pronunciari fore et esse nullam et me rite et recte appellasse Ita declarat Innocē. in.lo co prealleg. Officium autem iudicis erit in sententiando hoc modo q̄ si ille qui appellauit: appellauit rōne ple ni p̄udicij qđ sibi inferebaꝝ sicut est in eadē.s. posui Iudex pronunciabit sn̄iam iniuste esse lataz si ita erit. si āt illi qui appellauit non inferebatur plenum preiudicium ꝫ qualis qualis presumptio vt est regulariter quan/ do res est inter alios acta. ſm q̄.s. de claraui tunc sententia iudicis appel/ lati erit talis. si eā fert p̄ ista tertia p̄/ sona. dico et p̄nuncio talem senten/ tiā latā p̄ talē nō debere afferre aliq̄ p̄udicium nec etiā ālem qualez prelī ptionem titio.⁊c. intelligendo q̄ ille ticius sit illa tertia persona que com/ paruit ī iudicio.⁊c. Et sic videtis mō modum diuersum sententiandi in cā appellationis quando comparet ille cui infertur plenum preiudicium ap/ pellando et comparet ille cui non af fertur plenum preiudicium sed qua/ lis qualis presumptio Ex quo col ligitur q̄ ille cui nō affertur plenum preiudicium per sententiaz ꝫ fit sibi aut generatur contra eum aliqua pre sumptio p̄t appellare a lata sententia ī ter alias p̄sonas et istud est indubita tum. casus est in.l. sententia. in p̄nci. ff̄ app Ex quo infertur vna conclu/ sio generalis q̄ vbi res est inter ali/ os acta. licz dicatur q̄ alijs preiudi/ care nō ꝺz. tñ cū alicui generaliter p̄ talem sententiam quale quale p̄udi/ cium. Et aliqua leuis presumptio cō tra eū poterit appellare. ⁊ quō gene/ retur talis presumptio. ff̄. plane dirī. Hec sunt omnia notabilia verba In nocen. per euz tradite confuse et ob/ scure vt ī.c.cū. sup. de re iudi. que ma teria a nostris doctorib. iuris ciuilis est incognita tamen est materia sub/ tilis et quotidiana. quam vobis cla/ rissimam tradidi. et modo poteritis ī telligere totam theoricam Innocen. qui tradidit istā materiam in diuer/ sis glosis conculcando multas opi/ niones et obscure loquens. ex quorū dictis veritas est vobis patefacta Quero in quibus causis quis possit appellare. Respōdeo q̄ regulariter potest in quacunq̄ causa appellari nisi reperiatur specialiter prohibitum. Unde in casu non expresso in iure q̄ non possit appellari permissa intel ligitur appellatio. tex. in.l. in maiori/ bus. C. de appellationi. Ita tenz glo. et Ange. in.l. qui restituē. ff̄. ꝺ reiven. Hec regula fallit ī pluribus casibus.

Primo fallit in sẽtentia interlocu/
toria a qua de iure ciuili non appella
tur nisi in eadem lege exprimaẽ fm
q̃ cras plene dicam. tex.est in.l.ij. C.
de episc. audien.et in.l.ante. C.quoz
appella non recipi. De iure autez ca
nonico potest a quocunq̃ grauamie
appellari siue sit illatum in iudicio si
ue extra iudicium. vt in.c.super eo.ð
appel. Dixit tamen Guil.notabiliter
quem sequitur Bal.in.l.post sentẽ/
am.de senten.et interlo.omni.iud. q̃
licet de iure ciuili non possit appella
ri ab interlocutoria tamẽ poterit ap
pellari a grauamine illato. verbi gra
iudex nõ vult admittere alios testes
quos actor produxit:certe potẽt ap
pellari ab isto grauamine dato q̃ hic
nulla interuẽiat sententia diffinitiua
nec interlocutoria quod est singulare
Secũdo fallit in executiõe a qua nõ
pt appellari vt in.l.ab executiõe. C.q̃.
ap.non reci. Et i.l..b executore.ff.de
app.poterit tamẽ appellari a sñia lata
de exequendo vel non exequendo
fz glo.in.d.l.ab executore.ꝛ in.d.l.ab
executione. Et has glo.sequitur An/
ge.in.d.l. ab executione. qui dicit ita
in practica seruari subijciens cautum
debere esse aduocatum actoris peten
tis executionem vt instet cum iudice
vt non pronunciet aliquaz sententiã
esse exequendam vel non . quia pos/
set appellari a tali sententia . fz faciat
q̃ iudex ipam sententiã exequaẽ mit
tendo in possessionem . ẽ . Et tunc
ab ista executione non poterit appel
lari. Odof.et Bal.in.d.l.ab executiõe.
tenent q̃ etiã a sententia de exequen
do non possit appellari q̃ nunq̃ fm
hoc esset finis q̃ lata sententia pars
victa instaret cum iudice ipm debere
pronunciare esse exequendam sentẽ/
tiam vel non.et tunc a tali sententia
de nouo appellabit et sic res ad exi
tum non produceret.vos autem te/
nete opi.glo.que est communis et eti
am seruatur . nec obstat ratio odof/
fre.et Bal. q̃ bonus iudex ad cuius
officium diminuere lites spectat. vt ĩ
in.l.quidam existimauerunt.ff.si cer.
petat.non pronunciabit sententiam
cẽ exequẽdã.immo ipo facto exeque
tur sentẽtiã vt finis litibus impona
tur. Tertio fallit in sententia lata
super debito fiscali quia a tali senten
tia lata super tali debito non potest
appellari vt in..l abstinendum. C.q̃/
rum ap.non reci. Idem fm Bal.a sẽ
tentia lata super decimis non potẽt
etiam appellari q̃ equiparantur iuri
fiscali.ij.q.vi.c.si cpi. Quarto fallit
vbi est sententia lata contra contu/
ctum testibus in ꝓpria voce confessũ
q̃ talis non potest appellare vt in.l.
.ij. C.quorum app.non reci. Quin/
to fallit in sentẽtia lata super apertu
ra testamenti vel super missione here
dum in possessionẽ bonorum heredi
tarioz. vt in.l quisquis. C.quorũ ap.
non reci. Sexto fallit in sententia
lata contra virũ contumacem qui nõ
appellauit. vt in.l.ex consensu de app.
et in.l.et post editum.ff.ff.de iudicl.
Septimo fallit in sententia lata ꝑ
principem. vel lata per eum cui prin
ceps commisit causam appellatiõe re
mota quia ab illa sententia non pote
rit appellari. vt in.l.i.in fi.ff.a quibus
appellare non licet. Octauo fallit
vbi non interuenit pactum de non
appellando a sententia iudicis. nam
tunc non poterit appellari etiamsi sẽ
tentia foret iniqua. vt in.l.fi.ff.fi. C.ð
tempo.appel. Idem si litigantes
promisissent stare sententie certi iudi
cis.quecunq̃ foret illa sententia.nam
ꝑ talia verba tollitur beneficiũ appel
lationis.glo.est singu.in l.tale pactũ.
ff.qui prouocauit.ff.de pac.quam gl.

sequit Bal. z Ang. Nono fallit ī sē tentia lata a prefecti pretorio. vt in.l. .i.ff.de offi.prefecti ptorio. z in.l.a pre consulib⁹. C.de app. et in.l. vnica .C. diſen.pfec.pto. Et p consequens non poterit appellari a snia lata a cardīali cuz sit similis prefecto pretorio.gl. ē sing.in.l.i.ff.de offic.prefec. pretor. Decimo fallit ī snia lata p arbitriū q̄ est arbitrat⁹ de iure tm̄ et non de facto.q̄ ab eo snia non poterit appellari nec etiaz reduci ad arbitriū bōi viri.immo ei ē standum siue equa siue iniqua sit. vt in.l.diē pferri.in.ſ.stare .ff.de arbitris.et in.l.si societatē.in.ſ. arbitroz.ff.p socio. Ab arbitris aūt qui eliguntur ex necessitate vt sunt arbitri qui eliguntur ex forma statuti inter consanguineos secus ē q̄ ab eo rū snia pōt appellari glo.ē in.l. ab arbitro.ff.qui satisdare co.quā glo.ibi sequit Bar. Undecio fallit ī snia arbitratoris a q̄ nō pōt appellari sz si interuenerit deceptio vsq̄ ad sextā ptē dz reduci ad arbitriū boni viri vt in .l.si nolle.ff.p socio.ita tenz Bar. z ē pia opinio.in.d.ſ.arbitroz. Duodecimo fallit in snia lata p epm ex eius progata iurisdictione q̄ non poterit appellari.vt in.l.si quis ex consēsu sz vnū intellectū. C.de epis.audiē. Decimotertio fallit vbi aliqua cā commissa ē alicui in sua conscia nā tūc nō poterit a tali snia appellari.glo.ē in.c.sta tutum.in.ſ.insuper.de rescrip. lib.vi. Ita tenz Bal.in.l.ij.C.de sen.ex per. recitā. Decimoquarto fallit ī snia existentē nulla a qua nō pōt appellari.vt in.l.si constat.ff.de appella. z in .l.si expressim.ff.eo.ti.q̄ appellatio hz extinguē pnunciatum vt in.l.i.in fi.ff. ad terculia.sz id quod nullum ē nō pt extīgui vt in.l.i.in fi.ff.ad terculia. Decimoquinto fallit in sententia reductionis ad arbitrum boni viri.sup qua fallentia est dubitandum nam p/mo loco Inno.in.c.statutuz.de rescriptis.li.vi.tenuit q̄ a sentētia lata in cā reductionis ab arbitrio boni viri nō possit appellari et sic a sententia lata a bono viro non appellat̄.fm eū Bāc eandem sententiam tenuit Bar.in.l.i. .ff.de lega.i. Et idez tz Bal.ibidē. idē tenuit rustigarius disputando vt refert Jo.and.in addi.ad Spe.in titu.ō appellat.in.ſ.in quib⁹.in versic.quid si cōuenit. z idem ibi tz Jo.and. Cādez sententiam fuit amplex⁹ Salicet⁹ in.l. si societatem.in.ſ.arbitrorū.ff.p socio Et ita etiam de facto consuluit.conrīā āt sentētiam tenuit Bald.qui fuit sibi contrari⁹ in.l.vnica.C.ne luce.in vna eadem q̄z cā tertio quo.dicēs q̄ a sententia lata p bonum virum causa reductionis pt appellari et hoc q̄ non reperitur iste casus exceptus in iure igit̄ remanz sub regula premissa que est q̄ regulariter in omni causa pōt appellari vt in.l.in maiorib⁹ .C. de appella. Banc eandem sententiam tenuit Spe.de thau.ī cōsilio suo q̄ō incipit q̄ō si laic⁹. Idē tenuit Jo.de Im.ī consilio suo.illud reuocat̄ in dubium Bal.adhuc tenuit vnam aliam opinionem videlz q̄ pt appellari a sententia reductionis ad arbitrium boni viri si in appellatiōe asseratur qualitas et quantitas lesionis et ita intelligit opinio Petri cuz sequentibus Si āt in ipa appellatiōe nō sit expressa qualitas et quantitas lesionis z tunc non valet appellatio z sic remanz snia firma.ita tz ipe in.l.vnica.C.de his qui pe.nomine. Et hāc sentio in practica seruari z merito q̄ p ipam opinionem Bal.reducunt alie opiniones ad cōcordiā. sit ergo cautus ille qui vult appellare a sentētia reductionis ad arbitriū boni viri vt inferat in ipsa appellatione qualitatē z quantitatem le

sionis. alias succumbit quia iudex appellationis pronunciabit appellationi sue non fuisse deferendum nec debere deferre appellationi. ¶ Xvi°. fallit vbi qs appellauit dicēs statutuz. esse iniquuz qđ statutum ē generale fz Bal. qui ita nouit in. l. quisquis. C. q̃ rum app. non recip. ¶ Decimoseptimo fallit vbi sunt late tres sñie super eo dē articulo ꝓfirmatorio q̃ vlteri°ñ lz pronocare vt in rubro et ī nigro. C. ne fit in vna eadem q̃ cā tertio ꝓuocare ꝟbi tamen sñia eēt lata de consilio sapientis lz transiuerit in rem iudicatā poterit appellari. non a sententia lz tanq̃ ab iniquo consilio. iste est tex. ad lr̃am. ij. q. vi. ℣. biduum. versic. rursus. et ita tenet Ant. de bu. ¶ Decimooctauo fallit in sñia lata per sindicatorem. qui habet sindicare officiales suū puta ptās syndicat suum vicarium nam a sñia lata per ptātem super sindicatu non poterit appellare. ī. l. nulli. C. quoz appella. non recipi. ℣ecus esſz in sententia per aliuz sindicatorem q̃ tunc bene posſz a tali sētentia appellari. fm Ang. in. d. l. nulli. ¶ Decimonono fallit si statuto caueret vel consuetudine legitima haberet q̃ a certa sententia non posset appellari nā si pactum tollitur appellatio vt. s. dictum ē q̃ntum magis ꝑ statutum et consuetudinez. ¶ Vicesimo fallit in sententia lata super possessorio a qua non licz appellare. vt in. l. vnica. ī fi. si de momē. posſz. fuerit appellatum quod fallit nisi tale possessorium saperet naturam ꝓprietatis q̃ sētentia lata super tali possessorio bene posset appellari fm glo. in. l. vnica. C. si de momentanea possess. fu. appel. Et per hoc a sñia lata super ꝓstitutiõe legis si quis in tantam. C. vnde vi. poterit appellari. q̃ talis constitutio sapit naturā ꝓprietatis Illud enim interdictum dicitur sapere naturaz ꝓprietatis quod competit soli domino. Ita notat Ange. in. l. iuncti. C. de interdict. tex. etiam ē in. l. ij. in ℣. quedaz. ff. de interdict. Rō autem quare nō appellet a sententia lata super possessorio est fm quosdam q̃ talis sententia est interlocutoria et ab interlocutoria non appellatur. hec rō nō est bona q̃ sñia lata super possessorio ē diffinitiua cum in ea offerat libellus et litis contestet. vt in. l. i. et. ij. ff. vti possidetis. et in ℣. hodie. Instit. de interdict. et ita etiam tz glo. in. d. l. vnica. et etiã doct. verū tñ est q̃ causa possessoria dz agitari sūmarie. tex. est in. l. momẽtanie. C. vnde vi. Glo. ē in. l. i. ff. quoruz bonorum. Ita. tz Bar. in extraua ganti ad reprimendam. ff. in verbo sūmarie. fuit ergo alia rō quare nō appellet a sñia lata super possessorio q̃ gratia reparatur in petitorio vt in. l. qui petitorio. ff. de rei vendicat. ex q̃ sequitur q̃ si primo fuisset intentatū petitoriū et postea lata sententia super eo intentaret possessoriū: posſz appellari a sñia lata super possessorio q̃ mō non expectat ãpli°petitorium. fz Jo. monachi. in. c. vt certa. de elec. li. vi. et Bal. in. l. vnica. C. si de moment. possess. fuerit appellatuz. q̃ Jo. mōchi. in. d. c. vt certa. tenuit q̃ vbi in petitorio renunciatum ē conuentum dominium non ꝑt ampli°intentari possessorium et eū sequitur Bal. in. d. l. vnica. Et quo etiã infert Ange. in. d. l. vnica. q̃ vbi quis non posſz probare in petitorio a sñia lata super possessorio posſz appellare q̃ tūc in causa appellatiõis poterit iterum deducere petitorium et probare q̃ non ꝓbatum ꝓbabo qđ ē singulare. et sic vides q̃ nō ē indistī cte verum id qđ q̃tidie dicit q̃ a sententia lata sup possessorio non possit appellari. q̃ qualiter debeat intelligi li

quet ex predictis Attẽdite tñ q vbi/
cũq; nõ põt appellari a sñia lata in pos
sessorio tñ potest de nullitate dici fm
bal.q ita no.singu.in.d.l.vnica. tamẽ
talis nullitas non impediet executio
nem cum dicta nullitas siue intentẽ
principaliter siue per modum excepti
onis opponatur.non potest impedire
executionez sententie nisi sit euidens
nullitas fm Inno.q ita tz in.c.cum ĩ
iure peritus.de offi.dele. ¶ Predicti
omnes casus in quibus dixi non pos
se appellari.itelligitur de appellatione
a diffinitiua sñia Ab iterlocutoria ãt
planuz est non posse de iure ciuili ap
pellari regulariter vt in.l.ij.C.de e
piscopali audientia.et in.l.ante.C.q̃
rum ap.non.reci. De iure aũt canoni
co appellatur a quacunq; interlocuto
ria et a q̃cunq; grauamine illato siue
in iudicio siue extra iudicium vt in.c.
super eo.de app.de iure ãt ciuili pre/
dicta regula fallit q interdum põt ap
pellari ab interlocutoria vt quotiens
cunq; per obtentum in sñia diffinitiua
non reparat grauamẽ illatum per sẽ
tentiam interlocutoriam In tali int
locutoria sẽper põt appellari. vt in.l.
.ij.ff.de appel.recipiendis ¶ Subijcio
exemplum.iudex pronunciat aliquez
esse torquenduz ab ista interlocutoria
nõ poterit appellari.vt in.d.l.ij. Que
tortura lata per sñiam diffinitiuã nõ
põt tolli cum non possit fieri q factũ
sit non factũ. Etsi dicat que sit ratio
q ius ciuile noluit posse appellari ab
interlocutoria.ius autẽ canonicũ sic
Quidã dixerunt q ius ciuile fecit cã
minuendi expensas que multiplica/
rentur ꝓpter freq̃ntiã appellationuz
Canoniste aũt z maxime papa nõ cu
rauit de illis expensis q magis cura
uit lucrum.hec rõ non est bona.ideo
dicite fm Bal.q de iure ciuili instan
tia dz durare triennio.z non plus.vt
in.l.ꝓperandum.C.de iudi. Unde si
posset appellari ab omni interlocuto
ria futurũ essz cãm principalem non
posse finiri intra instantiaz hoc autẽ
periculum non subest de iure canoni
co.q fm ius canonicum causa princi/
palis non habet aliquam instantiam.
immo potest perpetuo durare.ita di
cit Ang.forte de iure canonico cautũ.
sz dicit se non recordare de capitulo.
vos dicite q casus ẽ in.c. venerabil.
de iudicijs.et vt perfecti⁹ intelligat.
appellationẽ ab iterlocutoria inꝑponẽ
dam ¶ Quero de aliquibus questio/
nib⁹ quas posuit Bar.in.l.ij.ff.de app;
recipi.et Bal.in.l.ij.C.de epis.audiẽ.
¶ Et primo q̃ro vtrum possit appel
lari a citatione.dicite fm Bar. q a ci/
tatione verbali non possit appellari
q comparẽdo põt suũ grauamẽ iusti
ficare q̃d verũ ẽ fm Bal.nisi citatus
nõ possit secure comparere quia tũc
poterit appellare coram honestis per/
sonis. argumento notatorũ in rubro
et nigro.C.de his qui ꝑ me.iudi.non
appella. Alia citatione autem reali vt
quãdo quis capitur personaliter q̃s põt
appellare q tale grauamẽ ꝑ obtentuz
in diffinitiua sñia non põt reparari cũ
carcer dicatur mala mansio.vt in.l.i.
.ff.q̃m.ff.de questioni ¶ Dz nunquid
interposita appellatione ab ista incar
ceratiõe iudex debebit supersedere z
nõ incarcerare q appellatiõe penden
te nihil debet ĩnouari sic iudex debe/
bit ne de carcere trahere detentũ Re
sponde q non.ĩmo debebit stare de/
tent⁹ in carcere z hoc q pẽdẽte appel
latione ab interlocutoria põt fieri ĩno
uatio et omnis ꝓcessus factus p⁹ ap/
pellationem ab interlocutoria valz z
tz nisi forte fca fuerit inhibitio ꝑ supi
orem vt pendẽte appellatione nihil
debebit ĩnouari Iste est casus expres
sus in.c.non solum de appel.li.vi. et

sic illa regula appellatiõe pendente. ꝛ
ꝯ intelligi de appellatione diffinitiã
ꝛ poterit talis incarceratus qui etiã
stetit per multuꝫ tp̃s in carcere appel
lare. licꝫ grauamen sit tam illatũ q̃ ñ
dicit̃ appellare a grauamine illato ſꝫ
a grauamĩe instanti ꝛ successiuo q̃ i
sta incarceratio et detentio hꝫ causã
successiuam. et ideo rõne future icar
cerationis durantis appello. ¶ Quõ
si iudex pronunciat se iudicẽ compe
tentem vel incompetentem. an possit
appellari ¶ Respondeo q̃ sic. glo. est in
auten. habita ne fili⁹ p pr̃e. C. tex. etiã
in .c. significantib⁹. de offi. dele. ¶ Quod
est verũ nisi eẽt q̃o iter duos iudices
de iurisdictione et superior cognosce
ret si pronunciat iurisdictionẽꝫ ad al
terum ptinere tunc non poterit alter
ab huiusmodi sententia appellare. ita
dicit singul. Ange. an. l. ij. ff. si quis in
ius vocatus non ierit. Et ẽ rõ quare
ſꝫ a sententia iudicis pronũciãtis se
iudicem incõpetentem possit appella
ri. s. etiã de iure ciuili q̃ quotiensc̃ũqꝫ
post interlocutoriã non spẽalit̃ seq̃t̃
aliqua diffinitiua: a tali sentẽtia inter
locutoria põt appellari. iste est tex. in
.l. vt prętor. an ℣ permittitur. ff. de mi
no. ℣ quando iudex pnunciat se iñ
competentem non amplius speratur
aliqua diffinitiua Et hec est bona rõ
quaẽ appelletur a sentẽtia per quam
pnunciatur iudicem fore incompetẽ
tem Sed non est bona rõ quare non
possit appellari a sententia qua quis
pronunciat se iudicem competentem
ſꝫ ratio huiusmodi ẽ q̃ p̃ appellatio
nem a diffinitiua non tollitur huius
modi grauamen. igit̃ ꝛ ¶ Quero vl
terius vtrum a sñia p̃ quam iudex p̃
nunciat procedenduꝫ fore super libel
lo ipo exñte iepto possit appellari ¶ Re
spondeo q̃ sic q̃ interest rõne fructu
ꝫ q̃ percipiũt tempe processus exist̃
tis nullus. ¶ Item q̃ro an possit ap
pellari a min⁹ breui dilatione dicite
fm canonistas qui melius dicũt q̃ le
giste q̃ sic. duobus interuenientib⁹ vi
delꝫ q̃ termin⁹ statutus est nimis bre
uis. et q̃ iste terminus sit perempto
rius. alias non p̃t appellari. tex. est in
.c. i. de dila. ꝛ ibi tenꝫ Inno. et hosti. ꝛ
ceteri doct. Sed si terminus ẽ nimis
longus nunquid a tam nimis longa
dilatiõe possit appellari Dicatis q̃ nõ
ſꝫ Bar. et Bal. nisi illa dilatio excede
ret causam p̃ncipalem. a. instãtiã cause
p̃ncipalis tũc possit appellari ſꝫ bar.
℣ bal. tꝫ q̃ nõ possit q̃ illa dilatio ẽ
nulla. vt in. l. scire oꝫ. in ℣ consequens
. ff. de excus. tu. Ego sto cũ Bar. q̃ ta
lem dilationem est valde iniquũ dare
vnde rõne iniquitatis põt appellari
¶ Item quero An denegata audiẽ
tia possit appellari. Pone iudex non
vult dare dilationem ad probandũ
iudex non vult admittere probatio
nes. dico q̃ põt appellari fm Bal. in
.d. l. ij. Item a sententia lata ab obser
uatione iudicij põt appellari que dici
tur interlocutoria. glo. est sing. in. l. ea
rum. ff. si ser. vendi. Et generaliter
fm B. l. ab omni interlocutoria sẽtẽ
tia excludente p̃cessum p̃t appellari.
ꝛ p̃ consequẽs excluditur processus
Item põt appellari a taxatiõe expen
sarum fm Inno. in. c. fi. q̃ met. causa.
¶ Quero vlterius si iudex p̃nunci
at appellationẽ eẽ desertã nũq̃d a tali
sñia possit appellari. determinat Bald.
q̃ sic. q̃ bene dicit q̃ ista interlocutoria
hꝫ vim diffinitiue. et quotienscunqꝫ i
terlocutoria hꝫ vim diffinitiue. a tali
interlocutoria semper põt appellari.
¶ Ir casus est i. l. inter vtile. ff. de mino. ¶ Ir
deo vtilius ẽ victo se absẽtare et nõ
p̃sequi appellationẽ inf̃positã ꝛ p̃mit
tẽ p̃nũciare appellationem eẽ deser
tam. ¶ Aduerte singulariter vnũ sin

gulare q̄ licz cā appellationis habeat annū vel ex causa biennuz. iudex per lapsum anni nunq̄z pōt ꝓnūciare appellationem eē desertā q̄ potuiſſz vi/ctus habere īpedimentū ita q̄ nō potuiſſz prosequi intra annum ita q̄ biennū ipo iure sibi largiaf de quo impedimēto nihil scit iudex. immo oz q̄ lapsum sit biennium ad h̄ q̄ iudex possit ꝓnunciare appellationē foze desertā. ita dic̄ singu. Bar. in l. eos. C. d̄ appel. ¶ Quero vlteri⁹. iudex ꝓnunciat deferendū eē appellationi nūqd a tali interlocutoria possit appellari. Bal. in l. vnica. C. ne li. in vna eadē q̄z cā tertio ꝓuo. tenz q̄ sic. et ꝓmo loco. h̄āc opinionē tenuit Jo. mona. ī .c. cupiētes. de elec. li. vi. ¶ Ex his oī b⁹ sub breuitate concludite de iure ciuili regulariter ab interlocutoria nō posse appellari Ab ista regula sunt tres fallentie. z sic tres conclude cōclusiones scilicz q̄ ab illa interlocutoria p̄t appellari et grauamē nō p̄t reparari ꝑ obtētū ī diffinitīa. hec regula ꝓbaf in. l. ij. de appel. ¶ Secūda regula sit ista ab illa interlocutoria p̄t appellari q̄ hz vim diffinitīe. hec regula ꝓbaf in. l. intra vtile. ff. de mīo. ¶ Tertia ergo sit ista ab interlocutoria p⁹ q̄z non sequi sperat aliqua diffinitiua p̄t appellari. hec ergo ꝓbatur in. l. vt p/tor. ff. ꝓmittitur. ff. de mino. ¶ Quero vtrum aliqua differentia sit ī appellatione ab interlocutoria in casib⁹ ī quibus poterit appellari et in appellatiōe a diffinitīa Sup̄ vidisti vnā dr̄am q̄ appellatiōe pendēte a diffinitīa nihil dz innouari. sec⁹ in appellatiōe ab interlocutoria qua appellatiōe pendēte nihil p̄t innouari nisi exp̄sse sit ꝓhibitū p̄ supiorē vt in. c. non solū. de appel. li. vi. Est et alia dr̄a q̄ in appellatiōe a diffinitiua non requirit expressio cause in appellatiōe. vt in. l. scio. ff. de appel. In appellatione autem ab interlocutoria debz exprimi et specificari causa. vt in. c. vt debit⁹. de appell. z in. c. cordi. de ap. li. vi. facit q̄ nō. ꝑ gl. et Bal. in. l. in minori. ff. de his. qui vt indig. Jtē appellari dz ab interlocutoria in scriptis. vt ī. d. c. vt debitus. et in. c. cordi. vbi autem appellaf a diffinitiua in contineuti p̄t appellari viua voce. vt in. l. ij. ff. nō tz. pm⁹ casꝰ est vbi ferf sn̄ia p̄ confessum nā p̄t a tali sn̄ia appellari sz ī ei⁹ appellatiōe debz exprimi cā puta q̄ dicat dn̄e iudex lata ē contra me sn̄ia q̄ confessum. ꝛc. ergo appello q̄ mea confessio ē facta ꝑ metum vel confessus fui metu. ꝛc. gl. ē sing. in. c. rōna. in. ℣. sinautez. d̄ ap. li. vi. ¶ Quam glo. sequunf doc. ¶ Secūdo fallit in appellatione reductionis ad arbitriū bōi viri in q̄ dz exprimi q̄litas z quātitas lesiōis. alias simplex appellatio non tz. vt. no. Bal. in. l. vnica. C. de his qui pe. no. ¶ Tertio fallit vbi late sunt tres sn̄ie cōformes z nō obstante hoc si vict⁹ appellat si iudex pnūciat non eē deferendū appellationi appellans a tali sententia dz exprimē cāz ſm Jo. Jmo. in. c. cupientes. lec. li. vi. z idem tz Bal. in. l. vnica. C. ne. li. ī vna eadēq̄z cā ꝉtio ꝓuo. ¶ Quarto fallit q̄n cōmissa ē cā alicui delegato cū clausula appellatiōe remota. nā dz talis appellator exprimē cām. alīs n̄tz appellatio. ita tz sing. Jnn. ī. c. vt debit⁹ hō. de ap. Et cōcludite istam regulā q̄ vbicunq̄z ꝓhibeā appellatio q̄ si q̄s appellat teneā exprimē cāz. alīs nō tz appellatio. ita dicit Lap⁹ abbas in. c. rōna. ī. ℣. sinautē. de ap. li. vi. z ibi voluit gl. z sic vbi p̄sūptio iuris ē p̄ appellātē. vn̄ q̄ non possz appellare dz exprimē cāz in sua appellatiōe. z sic n̄ ē mirū si q̄n appellatū ē sn̄ia cē quā q̄s ꝓgnoscit appellatiōe remota q̄ p̄sumptio ē p̄ appellantē Idem q̄n sūt

late tres sñie conformes scilz iudex pronunciat nõ cẽ deferendum appellationi. presumptio enim est p̃ appellantem. q̃ in vna eademq; causa non licz tertio q̃uocare. vt ĩ rubro. z in nigro. C. ne li. an vna eademq; cã. ẽc. Et si dicatur ista sententia per quam pronunciatur non cẽ deferenduz appellationi. ẽ interlocutoria sic non ẽ mirum si dz exprimi causa quia hoc est generale ĩ qualibz interlocutoria etiaz q̃ cũ habeat vim diffinitiue z ista est hic et non ꝓmissa est appellatio sicut a diffinitiua. vt in. l. antra vtile. .ff. de mino. Sed expressio cẽ reqrit in interlocutoria q̃ non ẽ ĩ diffinitiã appellatiõe. et sic nõ erit bona ista fallentia cum a tali sñia non sit appellãdũ sicut a diffinitiua sz vt ab interlocutoria lz hẽat vim diffinitiẽ Est z alia dra inter appellationem a diffinitiua et ab interlocutoria q̃ ĩ cã appellatiõis a diffinitiua p̃t fieri iustificatio ex nouis ꝓbatiõib⁹ vt ĩ. l. eos. ff. C. de ap. z in. l. per hanc. C. de tempo. ap. In appellatione autez ab interlocutoria non p̃nt fieri noue probationes. ĩmo dz ipa appellatio iustificari ex antiqs actis. casus. est in cle. appellanti. de appel. Attendite tamen q̃ vbi quis opposuisset exceptionem z voluisset etiam facere ꝓtestationem illius exceptionis offerens se paratum ꝓbare Si iudex nolit admittere talem exceptionem neq; ei⁹ probationes si grauatus appellat ad hoc vt istõ negocium deuoluat ad superiorem z attentata reuocantur et sufficiat probare corã iudice appellationis ad quem .s. q̃ posuit talem exceptionem corã tali iudice z obtulit se probaturum ĩ continenti. ẽc. et iudex nolit admittere hoc verificato lz non sit ꝓbata veritas exceptiõis coram iudice appellationis satis erit et iudex reuocabit attentata p⁹ talẽ appellationez q̃ eo ipo q̃ appellans opposuit exceptionem legitimã offerat se probaturuz incontinenti. et iudex nõ admisit. cõstat satis de grauamine illato. etiã veritate exceptiõis aliẽ nõ discussa. Si autem opposita fuisz exceptio z opponens non obtulisz se ꝓbaturum. quam exceptionem iudex noluit admittere vnde appellauit; tunc erit necesse coram iudice appellationis iustificare exceptionem et de veritate exceptionis docere Hec omnia probantur in. c. interposita in ꝓncipi. de appel. Si tñ in cãu quo opponens obtulit se probaturũ suscipiat ĩ se oñ⁹ ꝓbandi corã iudice ad quem veritatem exceptionis põt ꝓbare. etsi ꝓbauerit amplius nõ ĩquietabit̃ super illo negocio. z ita ĩtelligit̃ tex. fz doc. ĩ. c. ex pte de test. Ulterius quero quando appellatur ab executione in casibus p̃missis videlz q̃n excedit̃ modus in exequendo vt in. l. ab executione. C. quorum ap. non reci. Quero an dz appellari sicut fit ĩ diffinitiã an sicut fit in interlocutoria. Rñdeo fm Ly. Bar. Bal. z Ang. q̃ dz appellari sic̃ q̃n appellat̃ ab ĩterlocutoria z sic dz inseri cã z in scriptis. Sed q̃d in reductione ad arbitrium boni viri an possit reducẽs siue petens reductionem iustificare suam reductionẽ ex nouis probatiõib⁹ z ad. l. sic̃ dicim⁹ in appellatione a diffinitiua. An vero teneatur iustificare ex antiquis actis. hoc est vt clare intelligatis verũ instãtia reductionis ad arbitrium boni viri debeat iustificari reductio per nouas probatiões. dicite fm Bar. in. l. si societatem. in fi. arbitrorum. ff. pro socio. q̃ in casu in quo ad iniquitatẽ sententie demonstrandaz. requiritur dolus q̃ tunc nõ possunt fieri noue probationes quia dolus debet appa

rere ex ante gestis non autem ex futuris Aut iniquitas sententie potest ex periri ꝛ sine probatione alicuius doli et tunc possunt fieri noue probationes ¶ Aduertatis tamen ꝑm eundez Bar. ꝙ si coram arbitratore nulle sut formate vel facte probationes in scriptis. ꝫ assumpserunt probationes oretenus vt sepe faciunt arbitratores imperiti. si talis sententia reducatur ad arbitrium boni viri: poterit produci testes ad probandum ꝙ tales probationes fuerunt facte coram arbitratore quia acta possunt probari per testes ꝑm Bar. et Ang. in. l. emancipat⁹. C. de fi. instrumẽ. Etsi dicatur quãdo est necesse ꝙ probetur dolus in reductione ad arbitrium boni viri Dicite quãdo redarguitur dolus arbitratoris puta quia reducens dicit sententiam arbitratoris mentalem esse dolose et inique latam Nam tunc probari debet dolus. ꝛ ista iniquitas ex nouis probationibus tunc non poterit detegi. sed solummodo ex antiquis. Vbi autem non redarguitur dolus i sententia arbitratoris quia dicitur p reducentem se eẽ lesum in modica vel in magna quãtitate vel enormi ꝛc. tũc ad ostendendum talem iniquitatem ꝛ talem lesionem possunt fieri noue probationes. vnde potius cõsulimus volenti clamare contra sententiam arbitratoris vt dicat se esse lesum in modica et in magna quantitate ꝛ enormi quia poterit facere nouas probationes ꝫ dicere sententiam esse dolose. ꝛ inique latam. quia tunc nõ poterũt fieri noue probationes vt ex. s. dictis liquet. Consultissimũ tamen est vtrã ꝫ formam amplecti in reductione interponenda. videlicz ꝙ dicat sententiam dolose latam et se enormiter lesuz quia tunc sufficiet iniquitatem sententie detegere ex altero istorum vel ratione doli. et hoc non poterit facere ex nouis probationibus vel ratione modice lesionis. et hoc respectu. nouas probatiões poterit facere. ꝛ enormis lesio in presenti materia dicitur si quis sit grauatus in. vi. parte. vt in. l. vnde vi. ff. pro socio. ꝑm Bart. in. d. Arbitrorum. In contractu venditionis vel aliorum contractuuz enormis lesio dicitur vltra dimidium iusti pretij. vt in. l. ij. C. de rescin. vendi. Ex quibus omnibus potest queri an per pactum possit renunciari ad reductionem arbitrij boni viri vt quotidie fit Et dicite ꝙ non si interueniat dolus arbitratoris in sententia Eodem modo si non interueniat dol⁹ ꝫ adest lesio in magna quantitate Si autem in parua quantitate tenet renunciatio ꝑm Bar. in. d. Arbitrorum ¶ Circa hanc materiam appellationis nanqz ẽ sciendum ꝙ appellatio interposita coram iudice a quo habet vim libelli adeo ꝙ iudex ad quẽ possit procedere super ea nullo alio libello porrecto. ita Bal. tenet in. l. si quis libellus. C. de appella. ¶ Quero pro declaratione presentis materie. vtrũ appellatione pendente possit aliquid innouari. Dicite ꝙ regula est ꝙ non in rubro et nigro. ff. nil. vo. poss. app. pen. Quod qualiter procedat statim plenius examinatur Hec tamen regula fallit in quinqz casibus in quibus potest innouari appellatione pendente Primo quia innouare potest ex prouisione legis. vt in. l. per hanc. C. de tempo. appella. Secundo fallit innouatione que fit contra appellationez per titum Quam innouatiõem fieri non interest appellantis non fieri. casus est singularis in. l. creditor. ff. mandat. in prin. Tertio fallit quia potest attentari id quod potuisset attentari id quod in causa pncipali. vt in. l.

Repetitio Lanfranci super .c. Quoniã

postq̃ in ℣ imperator .ff. vt le. nomi ne. Quarto fallit quãdo appellãdo i nouat que inouatio fieri potest vt in .l. eos ℣ super his 7 in .l. minime. de ap pella. Quinto fallit quando appella/ tio est frustratoria euidenter et frino la. q̃ tunc non obstante tali appellati one est innouandum et põt fieri exe/ cutio. vt in .c. cum appellantibus fri/ uolis. de app. li. vi. Immo iudex tali appellatione pendente non teneꝫ de ferre. vt ibi dicitur ℣m q̃ etiam tenz Ange. in .l. abstinendum. C. quorum appel. non reci. Istas fallentias põit Ang. ī .l. pro hac. C. de tempo. ap Sed p discutienda hac materia duo sunt videnda. primum. an iudex ap pellationis possit inhibere iudici a q̃ ne procedat vel ne aliquid noue attẽ tat Secundum vtrum et qualiter at/ tenta reuocenꝫ Circa primum dicẽ. aut loquimur in appellatione ab inꝫ locutoria aut in appellatione a diffi nitua Priore casu si certuz sit aut du biũ. vel sit notorium non esse deuo/ lutum ad iudicem appellationis tũc non poterit iudex inhibere iudici a q̃ rex. ẽ in .c. romana. in ℣ si vero vocat. de appella. li. vi. Et ideo sit cautus ap pellatus vt vadat ad iudicem ad quẽ exponẽs ei q̃ aduersarius non appel lauit in termiõ iuris vel non ẽ expres sa legitima causa in appellatione vel aliud exponat per q̃d dubiũ scit iuris dictionẽ deuolutã esse ad iudicem ad quẽ 7 h dubio pẽdente nõ poterit in hibitio fieri iudici a q̃. et sic poterit ad vlteriora procedere. aut certũ ẽ q̃ negociuz deuolutũ est ad iudicem ad quẽ Sed dubitatur an causa expressa sit vera et tunc non potest fieri inhi/ tio iudici a q̃ nisi qñ icepit cognosce/ re ipe iudex ad quem vtrum causa ex pressa sit vera vel ne. tex. est in .c. ro/ mana ℣ q̃ si obijciatur. de appel. li. vi. et dicitur inceptum cognosci per so/ lam citationem. vt in .c. gratum. de of fi. dele. In secundo casu primum loq mur in appellatione a diffinitiua. et tunc si est certum posse appellari. vel est dubium etiamsi nulla inhibitio fi eret p iudicem ad quẽ iudex a q̃ nõ dz exeq̃ neq̃ aliquid innouare. vt in toto. ti. nil innouari posse ap. pendẽ. et ibi etiã 7 glo. q̃d ẽ verũ etiamsi iu dex a quo non detulerit appellationi ℣ Innocen. in .c. pastoralis. in gl. que incipit mirum est. de offic. dele. Pro quo est casus in .l. sciendum. ff. de app. Si autem est certum non posse appel lari. et tũc etiamsi appellatur poterit iudex a quo exequi et non deferre ex ecutioni Ita singu. tenet gl. in .l. vnti ca. C. nil nouari. poss. ap. pen. Et ideꝫ tenet Anno. in .d. gl. Si tamen vic⁹ appellans hoc casu accessisset ad iudi cem ad quem narrans se appellasse 7 debere sue appellationi deferri. non poterit iudex inhiberi iudici a quo ni si primo ceperit cognoscere vtrum appellatio sit recipienda vel ne Et eo casu poterit inhibere vt in .c. romana ℣ sinautem in casibus de appel. li. vi. Et notãdũ est ℣m Innocẽ. in .d. c. pastoralis. et in .d. glo. q̃ vbi est com/ missa causa alicui iudici appellatione remota q̃ si victus appellet etiam in casu permisso q̃ non obstante tali ap pellatione poterit iudex a quo exequi sententiam nisi sibi sit facta inhibitio quod est notandum. Et dixit Innoc. vbi. s. q̃ vtrum sit recipienda appel/ late absẽte et q̃ pr⁹ dz ꝓgnosci etiã par te recipienda appellatio vel non. 7 post modum cognoscitur an appellatio sit iusta vel non Et hoc de primo prici/ pali Et notate ℣m Ange. q̃ si inhibi tio aliter fiat q̃. s. dixi non valet nec tenet talis inhibitio. per. C. non solum

de appel.li. vi. Circa secundum pn cipale.dicatis q̄ vbi appellatione pē dente a diffinitiua sententia facta est innouatio in continenti per iudicem appellationis reuocantur attentata per viam attentati non expectato fi/ ne ipsius litis.et hoc siue facta sit in/ nouatio pēdente appellatiōe interpo sita siue sit facta pendente appellatio ne interponenda. puta quia executio sit facta intra.x. dies appellationis. tex.est singu.in.d.c.non solum.et glo. in.d.l.vnica.C.nil.nouari poss.appel. pen. Secus est in attentatis penden te appellatione interponenda ab inl/ locutoria quia non retractantur atten tata nisi secuta victoria appellationis fm Ange.in.d.l.per hanc.nam si fuis sent attentata pendente appellatione interposita ab interlocutoria. cui ap pellationi detulisset iudex a quo. ni/ hil tunc posset innouari ⁊ iō idē esset quod dixi de attentato pēdente appel latione a diffinitiua quia cum iudex a quo detulerit appellationi ligate sē manus sibi adeo q̄ vlterius non po test procedere fm Ang.in.d.l.per hāc vbi etiam iudex non detulit appella/ tioni ab interlocutoria. tunc poterit fieri īnouatio Et attentata non reuo/ uocabuntur nisi secuta victoria in ap pellatione. et hoc est verum nisi inhi bitio facta fuisset iudici a quo per iu dicem appellationis.naz tunc omnia attentata post inhibitionem statim p viam attentati reuocarentur.casus ē in.d.c.non solum. Et dicuntur per vi am attentati reuocari quia sicut de fa cto attentata fuerunt ita etiam de fa cto reuocantur ante omnia absq̄ vlla cause cognitione.et notate fm Ange. in.d.l.per hanc.q̄ iudex a quo tene/ tur deferri appellationi ab interlocu toria vbi causa expressa in appellatio ne reputatur legitima siue vera. Iste est.tex.in.c.romana. Cum autem. de appel.lib.vi. Hec omnia dicta proce dunt in appellatione ab acto iudicia li Secus nanq̄ est in appellatiōe ab acto extraiudiciali quia attētata pen dente appellatione interposita non reuocantur per viam attentati sed ex pectatur finis victorie. Ita Innocen. dicit singulariter in.c.cum inter cano nicos ō elec. Certe cū episcopus vel/ let eligere titium in archipresbyterū alicuius plebis.seius vadit ad episco cum ⁊ dicit ei.domine episcope sentio vos velle eligere talem in archipres/ byterum non eligatis quia est crimi nosus etsi vos intenditis eligere ex nunc ego appello Si episcopus non obstante hac appellatiōe procedat ad electionem non reuocabitur electio q̄ expectabitur victoria litis et sic vide tis vnam differentiam inter appellati onem iudicialē et extraiudicialem.

Est et alia differentia inter huiusmo di appellationes quia vbi appellatur ab interlocutoria ī iudicio quicquid est attentatum post appellationem e/ missam recipiens causam etsi non re spiciat articulum super quo est emis sa appellatio:reuocantur omnia per viam attentati. fm q̄ .s. dixi. vel expectatur victoria cause fm diuersi tem casuum de quibus.s. dixi. vbi au tem appellatur ab actu extraiudiciali attentatuz post appellationem decer nēs articulū sup q̄ ē emissa appellatio retractat solū ⁊ ñ aliud q̄ ñ r̄spiciat cām pncipalē. Ista ē pulcra doctria Inn.ī .c.cū nob de elec.quē sequunt ceteri doc. Pōe ex^m cū iudex vellz recipe ticiū ī testē cōpareo et dico nō recipi/ atis talem testem quia est infamis et appello,certe si post talem appellati/ onem receptus est titius in testem ⁊ etiā sunt recepti alij testes reuocabun tur omnia dicta istorū testiuz p iudi/

cem appellationis Sed cuz quis vel/
let titium eligere in archipzesbyterũ
ego appello. Si eligatur titius post
appellationem. et etiam seius reuoca
bitur solum electio facta de titio. non
autem de seio ¶ Attendite tamẽ i eo
q̃ dixi quando appellatur ab actu eẽ
iudiciali nõ reuocari posse tunc attẽ
tata per viam attentati. Fallit in
duobus casibus. primus si appelleẽ
coram iudice habente iurisdictionem
veluti si quis appellet a confirmatore
volentem confirmare electum Secũ
do fallit si post appellationem ptes
ex communi consensu eligant iudicẽ
appellationis nã postea attentata re/
uocabuntur per viam attentati fm
Inno. qui ita no. in. d. c. cum inter ca
nonicos. subiiciens q̃ si eps volens
eligere aliquem. et ab eo appelleẽ. si e/
lectio facta est per eum. non obstante
appellatione valebit. nec poterit reuo
cari per viam attentati. q̃ licz eps sit
iudex ordiarius cõiter hic nõ proces/
sit tanq̃ iudex in iudicio ꝛz pceſſit tq̃
iudex extra iudicium Conueniunt ta
men appellatio ab interlocutoria. extra
iudiciali. et in iudicio. in hoc q̃ in v/
traq; terminus appellandi est. x. diez.
ꝛ debet in appellatione exprimi cau
sa in scriptis. tex. ẽ in. c. concertationi
tue. de appel. li. vi. Hec. s. recitata tra
duntur copiose p Ang. in .l. per hanc
.C. de temp. ap. ita ipe plane .s. dicta
prosequitur. ꝛz nõ ita clare ¶ Quero
quo ordine sit appellandum ab inferi
ore a superiorem. vt in. l. i. in princ. ff.
de ap. A superiore autem ad inferio
rez appellari nõ potest. nec etiã a pa
re ad parem. cum par in parem nõ hz
imperium. vt in. l. nam et magistrat⁹.
.ff. de arbi. ꝛ in. l. ille in quo .ff. ad tre/
bellianum. ꝛ in. c. innotuit. de electio.
Sed in hoc est differentia inter ciui
le et canonicum. Nam de iure canõi
co appellatur ab inferiore ad superio
rem omisso medio. vt. ij. q. ij. c. metro
politanũ. et glo. ẽ in. c. li duobus. de
ap. De iure autẽ ciuili appellatur ab
inferiore ad superiorem immediatuz
tex. est. in. l. imperatores. ff. de appella.
¶ Item quero pone lata est senten/
tia per tres iudices delegatos vel p
tres arbitros: nũq̃d necesse sit appel
lare ab eorũ sententia coram oĩb⁹ iudi
cibus. vel sufficiat appellare coram vi
no Respõdeo q̃ sufficit appellare co
ram maiori parte Unde si tres iudi
ces tulerunt sniam sufficit coram du
obus interponere appellationem. tex.
est in clemen. i. de appel. Si autem ma
ior pars non reperiretur. tũc sufficit
coram vno et coram honestis perso/
nis appellare protestatione proposita
fm glo. in. d. clemen. i. Eodem modo
si lata foret sententia per vnum iudi/
cem tm̃. ꝛ non posset haberi copia iu
dicis a quo est appellatũ. tunc sufficit
appellare coram honestis personis p
testatione proposita Ex quo non po/
test reperiri iudex a quo est appellan
dum. Iste est tex. in. c. fina. de appella
tioni. et ibi tenet gl. ꝛ idẽ tz Ange. in
.l. ij. C. de his qui. per me. iudicis nõ
appellauerint. et etiam Innocen. idẽ
tenet in. d. c. fina. plus vult Jo. and.
in. d. clement. i. in glo. sua. q̃ vbi non
potest haberi copia iudicis a quo suf
ficit appellari coram iudice ad quem
quod intelligite semper premissa pro
testatione quia non habetur copia iu
dicis a quo per. d. c. fin. Facit ad hoc
quod habetur in simili de eo qui per
metum iudicis non audet appellare
coram iudice a quo quia sufficit tunc
appellare coram publicis psonis prei
missa protestatione in qua apponitur
causa quare non appellet coram iudi/
ce a quo. Sed in huiusmodi appel/
pellatione ad hoc vt teneat plura

requirunt ꝓmo requirit ꝙ inducat talis met⁹ q cadat ī cōstantem virum vanus autem metus non ꝓficit vt ī .l.metū.ꝛ in.l.isti quidē.ff.ꝙ me.causa. Secundo requirit ꝙ ꝓponat ꝑte statio dicendo appello coram isto tribunali pñtib⁹ istis ꝑsonis ꝙ non audeo appellare ꝓpt metū iudicis a q̄ Ita.no.gl.in.d.c.fi. Tertio requirit ꝙ huiusmodi protestatio inponat infra legitimū tp̄s appellandi puta intra .x. dies qui dent ad appellandum vt ī .d.l.ij. C.de his q̄ ꝑ me.in non ap. et si post.x.dies cēt timor necesse non ē amplius appellare.immo satis ē de ꝑ testatione iā facta.tutius ē tamen ad cautelam inponendo appellationem q̄ inponit qñ nō ꝑt haberi copia iudicis a quo et appellationē qñ ꝑ metum iudicis a quo quis non appellet coram eo. Nā prioze casu sufficit.appellare coram honestis personis protestatione premissa Item hoc casu sufficit appellare ad iudicem ad quē ꝛ glo.in.d.cle.i.posteriore vero cāu qñ ꝓpter metum non pōt appellari requiritur ꝙ appellet coram publicis ꝑsonis.et coram tribunali isti⁹ iudicis vt in.d.l.ij.et ibi tenet Bal. Et nota ꝙ ad ꝟ ꝙ iustificent hmōi appellationes requirit ꝙ probetur id in primo cāu ꝙ nō poterit haberi copia iudicis corā quo debebit appellari.et ꝟ ꝙ quando pōt haberi copia iudicis a q̄ semꝑ coram eo ē appellandum.alias non valet appellatio.ꝫm glo.in.d.clemē. i. et ꝫm Inno.in.d.c.fi. Et iste q̄ dicit non potuisse.se habere copiā iudicis ꝛc.hz nōe ꝓbare illam negatiuā q̄ est fundamentum sue intentionis vt no.Inno.in c.super his de accu. ꝛ Bar.in.l.hoc iure.ff.de verbo.obl. Similiter a posteriore casu necesse ē ꝙ appellans probz metū iustū puta ꝙ incarcerabit alios ille iudex ab eius sñia appellantes ꝫm Bar.in.l.de pupillo.§.si quis ipi pretori.ff.de no. ope.nun.ꝑ Bal.in.d.l.ij. Necesse est tamen hoc casu ꝙ ille qui facit huiusmodi protestationē dicat non audeo appellare q̄ iste iudex ē solitus incarcerare appellantes a suis sententijs ꝛ diffinitionib⁹.nā si solitus est incarcerare.hz tamen de iure nō esse sufficiēs metus sufficiat tamen ad inferendū iustam cām non appellādi coram iudice a quo ꝙ timeat ne sibi inferatur aliqua violentia ꝫm Inno.in.c.bōe memorie. In glo.que incipit appellatiōe de electiōe. Nam paria sūt aliquem de facto compelli vel timere ne de facto compellatur.ꝛ sic etiam paria sūt pati violentiam vel timere ne patiat̄ tex.est singu.in.l. nouissime.§. i.ff.de falso tutore. Aut intelligite sp̄ qñ est iustus met⁹. Et id quod dicit̄ de metu iudicis idem ē quando violentia īstruebat̄ vel infert̄ per familiam iudicis.ꝙ familia intelligit̄ facere de consensu domni.ꝫm Bar.in.d.§.si quis ipsi pretori. Item aduertatis ꝙ in omni appellatione interponenda nō est necessaria ꝓsentia aduersarij. nam poterit quis appellare non citata pte.ꝛ poterit recipere apostolos infra terminum sibi prefixum hz postmodum tenebitur insinuare pti.tex⁹ est notabilis in clemen.i.de appel.ꝛ istos apostulos nō tenebitur appellans petere quando appellat in casu quo non potest habere copiam iudicis a quo vel in casu in quo non audet appellare propter metum.hec est ratio quia ille non est iudex qui debz dare apostolos.ita tenet glo.in.d.clemen.i.ꝛ Bald.in.d.l.ij.prealleg.

Addevnum quod omisi in materia innouationis appellatione pendente videlz ꝙ si appellatiōe pēdēte vilapidaret frcūs ꝑ possessorē potit peti

sequestratio istoꝝ fructuũ vt in .l. imperatores .ff. idem rescripserunt .ff. de ap. Et fructꝰ dicunt dilapidari etiãsi conuertant in ꝓprios vsꝰ ſm Archi. xij. q. ij. et q res. etiaꝫ tꝫ Ang. in .l. diuꝰ .ff. de peti. her. Et eodẽ mõ dicat. in cã ꝓncipali, lꝫ nulla lege ꝫ cautuꝫ reperiat Ita determiat Bal. in .l. si fideiussor .ff. qui satisda. cogunt Alias ãt si non fiat dilapidatio fructuuꝫ ad instãtiã petitoris fructꝰ nõ debent seqstrari aduersario exñte possessore. immo dꝫ iudex ꝑcipe petitori vt molestet possessorẽ in sua possessione cuꝫ lite pendẽte nihil debeat innouari. potẽit tñ descriptio fructuũ fieri lite pẽdẽte si iudici fuerit visum. hec ẽ sñia Bal. in .l. fi. C. de edic. diui. adri. tol. qꝫ etiã voluit Inno. in .c. in pñtia in verbo petãt. de probati. Querit vtrũ in appellatiõe reqrit litis cõtestatio. Breuit dicite ſm Ange. q si vtraqꝫ ps ẽ pñs requirit lit. contestatio Si aũt altera ps ẽ absens nõ reqrit litis contestatio Iste est tex. in .l. fi. illud de tem. ap. C. Et ita ibi etiã determiat Ange. Quero subsequent. põe q iudex appellationis confirmet sñiam latã ꝑ iudicẽ cẽ ꝓncipalis. quis mãdabit sñiam executioni an iudex appellationis. an iudex primꝰ Dicite aut sñia ꝓma expresse ẽ confirmata ꝑ iudicẽ appellatiõis et tẽ iudex appellatiõis exequet sñiam vt in .l. ij. C. de episc. audien. Aut sñia ꝓma est confirmata tacite puta q nõ fũt petiti apostoli infra terminũ iuris vel nõ ẽ appellatoꝝ ꝓsecutꝰ appellationem intra tempus instantie et tũc iudex cẽ ꝓncipalis debet exeq nõ ãt iudex appellatiõis. Ita determiat gl. distinguens vt. s. in .l. eos. in ꝓn. C. de ap. et ibi etiã tenent doctꝫ. in .l. tale pactũ .ff. q̃ quocauit .ff. de pact. Qꝫ ẽ aduertẽdũ qvbi iurisdictio ẽ deuoluta ad iudicem appellationis puta q est incepta causa appellationis coram eo q iudex appellationis elapsa instãtia dꝫ pnũciare appellationem eẽ desertam et a tali bene poterit appellari ſm Bal. in .l. ij. C. de epi. au. Vbi ãt nulla ẽ deuoluta iurisdictio ad iudicẽ appellatiõis puta q nunq̃ comparuerunt ptes coram eo tunc non poterit iudex appellationis ꝓnunciare appellationeꝫ eẽ desertam cum in eũ nulla sit translata iurisdictio. ita tꝫ Ang. in .d. l. eos. in ꝓn. Quero vlteriꝰ qualit debebit ꝓnunciare iudex appellationis. Dicite q ꝓnunciabit hoc modo. Si volꝫ cõfirmare ꝑmam sñiam ꝓnunciabit bene iudicatum et male appellatum. si autem volꝫ infirmare ꝑmã sñiam. tẽ si ꝑma sñia fuit condemnatoria. sufficit q tũc dicat ꝓnunciamus male iudicatũ et bene appellatuꝫ. Si autem ꝑma sñia fuit absolutoria. quã sñiam vult infirmare tunc debebit hoc mõ ꝓnunciare. dicimus et ꝓnunciamus male iudicatum et bene appellatum. et ideo condemnamus dictum ritium conuentum in centum. ℔. ita q hoc casu necesse est vlterius procedere. ita nota. in .d. l. eos. in ꝓnci. et ad hoc facit. l. ofedeus .ff. de legat. iij. Et notandum est ſm gl. in .d. l. eos. in ꝓnci. q si primus iudex exꝑbationibus coram eo factis equam tulerit sententiam si postmodum in causa appellationis sint facte noue probatiões ex quibus debeat fieri sententia contraria iudex appellationis habebit iudicare male iudicatum et bene appellatum et debebit adiicere male iudicatum ex nouis probationibus. vt per hoc saluat honorem iudicis a quo. et ita debet intelligi glosa in .l. sicut dicere iudica. que dixit q in sententia cause appellationis debet inseri causa vt in superioribus dixi. nam hoc

intelligitur vbi per iudicem appellationis fertur sententia contraria prime ex nouis probationibus quia debz adijci se iudicasse taliter p nouas probationes z hoc cāu intelligitur iudicez appellationis iudicasse male iudicatū scilicet quo ad partes. quo autem ad iudicem cause principalis nō fuit male iudicatum. Ita determinat glo. in .d.l.eos. que omnia sunt notanda. Quero viterius vtrum appellatio facta per vnum ex pportibus prosit alteri non appellanti. dicite q sic vbi ea dē est cā defēsiōis. z cā non est separata alias non prodesset. tex. est in.l. si qui separatim. ff. quotiens cunqz .ff. de appella. ita determinat Bal. in.l.i. C. si vnus ex pluri. ap. Appellatio tamen interposita per non confessum non pderit consocio qui fuit confessus in causa principali fm Bald. in. d.l.i. Viterius non est omittendum vnuz singulare videlicz q licz causa prosequendi appellationis hz q̄ttuor mēses et idez est i causa nullitatis. fz docto. tex. est in.l.fi. C. si penden. app. mo. interue. Vbi autem pricipalis moriat pendente tempore appellationis tūc nullum tempus datur heredi prosequendi appellationem nisi qō superest. fm Bald. et reliquos docto. in. d. l.fi. Vltimo pro complemēto istius materie appellationis adicijo vnū singulare videlicet q licet dicatur q tempus prosequendi appellationis incipiat currere a tempore interposite appellationis. vt in clement. sicut. de appellat. tamen dictum tempus non currit nisi postqz est datus iudex qui habeat cognoscere de appellatiōe. vnde cum ex forma decreti instantia cause appellationis non debeat durare nisi .xx. diebus vtilibus. dato q interposita fuerit appellatio coram iudice. a quo tamē nūqz incipiant currere dicti .xx. dies nisi postqz ē electus iudex qui debeat cognoscere de appellatione. et ita vidi consultum per magnos docto. et ratio est in prompto quia absurdum est dicere deberi currere tempus appellationis anteqz adsit iudex coram quo dicta causa agitari potest vt in.l. si. in princip. ff. de conditioni. et demonstrationi. qui est optimus text. ad hoc. Simile videmus q vbi pos non comparet citata die quo iudex ñ sedit non potest contumax reputari cum steterit per iudicem vt in.l. si arbiter calendis. ff. de arbit. Preterea hi dies solummodo litigatoribus cedūt quibus ius pretor reddit. vt in.l.i. in fi. ff. de diuersis et tempora prescript. Sed cum datus non fuerit adhuc iudex cora quo debet prosequi dicta appellatio. ipe iudex non dicitur reddere ius z per consequens dicti .xx. dies vtiles non possunt cedere partibus Et hec sufficiant pro complemento huius materie appell.

De expensis

Cū in causis solent expense fieri et interdum etiam adeo grandes q vix absorbent summā negocij principalis. Inkdū q̄z victor vēiat in expēsis dānād⁹ interdū q̄z absoluēd⁹. iō v ipis expēs videam⁹ z pmo pmitto q i iure multiplr fit mētio v expēs. nā in kdū fūt expēse i re votali. z v his loqtur tot⁹ titul⁹ de expēsis i reb⁹ votalib⁹ fēis. Quedā sē expēse q̄ fūt in repetita et de his loqt lex i fūdo. ff. de rei vendica. Quedā sunt expense q̄ fiūt i litigijs. z hec ē mā nra In q̄ qdē mā habetis psiderare q ex duplici capite veniūt expēse seu impense reficiende. primuz caput ē ratione victorie Secūdū caput ē rōne ptumacie pmū caput pbat in.l. perandū. in. ff. finaut tex. C. de iudi. Et tex. in. c. finē litib⁹.

de do. ⁊ contum. cum multis similib⁹ De secũdo capite loquit tex. in. l. sancim⁹. C. de iudici. ⁊ totus titulus. ff. si quis ius di. non obtemp. Primo nanq; videamus materiam expensarum que veniunt ratione victorie. p⁹ modum videbimus de expensis que veniunt ratione contumacie. Et primo presuppono regulam satis vulgarem in iure que talis est. Victus victori in expensis debet condemnari. iste ē tex t⁹ in. d. ff. sinautem alteruter. et in. c. finem lit⁹. de do. et contuma. Dec regula in se habet equitatez. quia quis non debz ab alio iuste damnum petere vt in toto ti. ff. si quis ius dice. nō obtemp. Unde cum victus fecit expendere pecuniam victori litigando damnum dedit prestando causam diminuendi suum patrimonium et qui occasionez damni dat damnum dedisse videt. vt in. l. qui attulit. ff. qui ī hac. ff. ad. l. ad quili. Dec ār regula fallit in causa criminali in qua victus non cōdemnatur in expensis vt in. l. non ignorat. C. de fructi. li. expensis. Nisi pter desistentiam a lite quia tunc bene desistens punitur. in expensis vt ī l. iij. C. qui accu. pos. vel non. Dec ē sentētia Bal. in auten. generaliter. C. de epis. et cle. Et est vera sententia. Secundo fallit ista regula vbi vict⁹ habuit iustam causam litigandi. Nam tunc non condemnat in expensis ratione calumnie. vt in. l. qui solidum. ī fine. ff. de lega. iij. Dz dicitur habere iustam causam litigandi ꝓ mo quādo quis errauit in iure qđ est dubiz puta q; questio est super tali puncto ī quo sunt varie opiniones inter doc. Secūdo dicitur habere iustam cām litigandi ꝓpter veritatem incertā et cancellatam vt in. l. ij. ⁊ . iij. ff. de cōdi. inde. Ecce legatarius petit legatū ab herede. qui heres non habebat testamentum et resistit dicens se non teneri ad aliquod legatum quia nescit an sibi vel alijs sit relictuz in medio cause producitur testamentum. in quo apparet legatum deberi legatario. et sic pro eo fertur sentētia. certe heres non condemnabitur in expēsis propter iustam causam litigandi que est causa propter celatam et incertam veritatem cum non apparet testamentū. Attēdite tamen q; si post testamētum productum heres perseueraret in causa debz condēnare in expensis factis post testamentum productum. Et in expensis factis ante testamentum productum debet absolui et hoc q; ante testamentum habuit iustā causam litigandi. post autem testamentū habuit iniustam causam litigandi fm Barto. qui ita notauit in. l. quisquis infinito. ff. de postu. et ibi est casus de hoc. Idem tenet Ange. in. l. destituisse. ff. de iudi. Ex quo inferunt ipsi q; si habens iustam causam litigandi. apertis attestationibus vel productis instrumentis adhuc perseueret litigator debz condemnare in expensis factis post aperturam attestationum. in reliquis autem absolui et hoc quia post aperturam attestationum vel p⁹ productionem instrumentorum incipit scire se habere iniustam causam litigandi. Tertio dicitur quis habere iustaz causam litigandi quando quis anteq; inciperet litigare habet consilia sigillata aliquorum valentium doctorum consulentium pro eo. Nā tūc si precedentibus talibus consilijs incipiat litigare et succūbit non poterit pdēnare in expensis. Istud est dictuz singula. Ang. in. l. terminato. de fructi. et li. expen. Quarto dicitur q̄s habere iustam causam litigandi quando pduxit multos testes q̄ deposuerē ꝓ eoz q̄ repti sē infames vel expītati

vel alio modo inhabiles et succūbit non posset condemnari tunc in expē sis ꝑm Bal.q̄ ita notauit in.d.auc̄.ge nēaliter.quod intelligite ꝑm eundem Bald.nisi suspicio eēt contra produ centem nā tunc etiam condemnarek in expensis Quinto dicit quis habe re iustam causam litigandi quādo ad uersa pars probauit per vnum testē et in supplementum probationis ē ei delatum iuramentum Nā tunc si suc cumbēs habeat aliquas coniecturas ꝑ eo puta vnum testem nō poterit ꝑ demnari in expensis. si autez nulla fo ret coniectura pro succumbēte et de latum eēt iuramētum in supplemētuz ꝓbationis aduersario.et cā eēt in fa/ cto ꝓpio: dz succumbēs tūc ꝑdemnari in expensis.secus si cā essz in cō alie no Ita determinat bal.i.d.auc̄.generalik. Clarum nanqz ē q̄ si actor ꝓbauit z reus nihil.condemnari dz reus in expens Similiter et econtra si actor nihil.ꝓ/ bauit dz in expensis condemnari. Et qđ dico de actore et reo: intellige de omni eo ad quem spectat onus ꝓbandi qui si nihil probat dz in expensis cō/ demnari.ita determinat Bal.in.d.auc̄. generaliter Notate singulariť cir ca mām expensaꝝ q̄ rōne victorie q̄s pōt cōdemnari in expensis ex dupli ci capite, vel ex capite presumpte ca lumnie.z ſm hoc intelligite oīa q̄ .s. dixi Item pōt quis condemnari i ex pensis ex capite temerario temeritas enim nullum presupponit dolum in succumbente neqz maliciā.ſz quandaz fatuitatē importat.ita dicit Jo.and.i .c.i.de sen.ex.li.vi.quem sequitur An ge.in.l.eum quem temere.ff.de iudi.q̄ tex.ē melior q̄ aliꝰ ꝓbans de istis ex pensis rōne temeritatis Et breuiter quis dz condemnari in expensis rati one temeritatis q̄ quotienscunqz q̄s errat i iure dz in lata culpa. vt in.l.li/ beroꝝ.in.ſ.notanť.ff.de his qui nō.in fa. Itez quis dz condemnari in expē sis ratione temeritatis quotienscun/ q̄z venit ad iudicium et non fecit omi nia que debuit anteq̄z veniret ad iud cium. Istud est dictum sing. Bar. in .l.pperandum.in.ſ.sinautem.C.de iu di. Ecce exemplum nam vos habei.l. q̄ emptor non tenek stare colono.vt i.l.emptorez.C.locati.nisi essent obli/ gata omnia bona venditoris condu/ ctori.vt no.Bar.in.l.vnica.ſ.quod a/ git.ff.de superficiebus exempluz.loca tor vendidit domum extraneo cuꝰ lo catoris bona erant pignori obligata conductori.emptor venit ad iudiciuz et impetrat preceptū qđ sit conducto ri de vacuando domum infra tres di es.et fiunt multe expense tandem ꝓ ducto instrumento locationis per cō ductorem In quo apparent bona lo catoris fuisse sibi obligata.ꝛc.et per ꝓ seqns emptor tenek stare colono.cer te emptor dz condemnari in expēsis z ita vidi ꝓpter dictum Barto.q̄ iste emptor anteq̄z veniret ad iudicium nō fecit omnia ea que debuit. nam debu/ it adiri suum aduocatum.debuit z eti am interrogare locatorez de forma lo cationis Etsi locator dicat se non re cordari saltem adeat notar.l. qui fu/ it rogatꝰ de instrumento quia ad instā tiaz cuiuslibz ꝓtēdēt. interesse dz face re copiam volenti.vt nō.per Angel. in.l.si quis ex argentarijs.ff. de eden do. Aliud exemplum ponamus. Alli/ quis agit rōne prescriptionis quam putat esse completam in qua plura re quiruntur et non probat de omnib⁹ requisitis in prescriptione neqz capi pitulat bene ita q̄ succumbit.certe de bebit condemnari in expensis scilicet quia errauit i iure quia non putabat illud omissum requiri in prescriptiōe Item q̄ non fecit omnia que debuit

anteq̃ veniret in iudicium ꝛ sic condemnatur in expensis ratione temeritatis ¶ Ex quibus infert ad decisionem q̃onis vtrum iuramentum ꝺ calumnia excusat a condemnatiõe expẽsaꝝ Nã ly excuset cõdẽnatiõem expensarũ ratione presumpte calumnie Non tamen excusat a condemnatione expensarum rõne temeritatis q̃ temeritas causatur ex ignorãtia Istã opinionem tenuit Jo. de Imo. in. c. finem liti. de ꝺo. ꝛ contu. quã dicit fore communem Idem tenz Bar. in. l. i. ff. ff. ad turpil. ly ipse cõsuluerit cõtrarium ꝛ male. idem tenuit Bal. in aut. generaliter prealle. Pro qua sententia facit ratio inconuincibilis Nã de iure vna presũptio tollit aliam presumptionem vt in. l. diuus. ff. de resti. in inte. Unde fateri possumus q̃ ex iuramento calumnie nascitur presumptio q̃ quis causam iniuste non mouet cum postea iurans succumbit in causa presumitur ꝓpter hanc succumbentiam istum iniuste mouisse litẽ Et hec presumptio tollit aliaz presumptionem inductam ex iuramento calumnie. ꝛ sic concludite victuz victori debere condemnari ī expensis etiãsi iurauerit de calumnia ¶ Aduerte tamẽ q̃ expense que debentur rõne contractus puta ex ꝓmissione vt fit quotidie in instrumentis q̃ promittit restituere cum omnibus expensis iusta litigandi causa non excusat ab istis expensis. immo non obstante q̃ victus habuerit iustam causam litigandi debebit in expensis cõdemnari. Glo. est singula. in. l. iij. in ff. si rem. ff. de legat. iij. ꝛ ibi hoc Bar. succumbens in causa appellationis qui obtinuit in causa principali debeat in expensis cõdẽnari Concludite fm Inno. in. c. finez litib⁹. de ꝺo. ꝛ contuma. q̃ si sententia in cã appellationis est lata ex nouis probatiõib⁹ victus non ꝺz condemnari in expensis q̃ iste victus errauit in facto putans aduersarium ampli⁹ non posse probare ꝛ ignorãtia facti ꝛ non iuris excusat vt in. c. cum ignorãtia de re iudi. li. vi: Aut sententia ẽ lata in causa appellationis ex antiqs probationibus factis in causa principali et tunc victus ꝺz condemnari ī expensis ly obtinuerit in causa principali. qꝺ est notandum. et est ratio q̃ vict⁹ errauit ī iure putãs se probasse Ignorantia iuris non excusat vt. s. dixi. Hanc sententiam sequitur Inn. in. ꝺ. c. ignorantia iuris. Idem tenuit Bar. in. l. generaliter. in ff sententiã. C. de reb. credi. et est communis sententia ¶ Quero iterum nunquid iudex poterit sibi refuare condemnationez expensarum Dicite q̃ non fm taxationem bene potest sibi reseruare hoc modo condemnamus in expensis taxatione nobis reseruata Item ꝛz gl. in. ꝺ. l. terminato. quaz ibi communiter sequuntur doct. Et notate q̃ in taxatione expensarum tria debent concurrere per ordinem Primo iudex debz taxare expensas Secundo victor debz iurare se illas fecisse Tertio iudex ꝺz delato iuramento ferre sententiam super istis expensis declarando Hec tria probantur in auc. post iusiurãdũ .C. de iudi. ꝛ ī hoc ꝛz Bal. vnde si victor iuraret primo de expensis factis postmodum iudex taxaret nihil valeret. ita dicit tex. ad lram in autent. p⁹ iusiurandũ et sequunt doctores ꝛ ẽ rationis q̃ si hoc fieret detegeret ꝑiurii iurantis qꝺ esse non debet Et iudex tñ post delatum iuramẽtuz ꝛ taxationẽ declarauerit p sententiã suam expensas in minus tunc non valet sententia fm Inno. qui ita notauit in. c. fi. q̃ me. causa. Tamen taxatione facta. ꝛ etiam prestito iuramẽto per victorez

antecz declaret expensas per se taxatas per sententiã suã: iudex reuocare tanczs minus legitimam taxationem poterit. tamen victus poterit appellare ab huiusmodi taxatiõe expensarum si in totum se putat in nihiluz tenere vel in parte si putet excessum eẽ factum in expensax pdemnatiõe. Sz hoc casu debebit exprimere quãtitatem excessus alias non valet appellatio Ita diẽ Inno.in.d.c.fi.quem sequitur Bal.in.d.l. terminato. Quero vlterius nunquid in taxatione expensarum debeat citari aduersarius. Dicite aut victus comparuit tempore late sententie in causa principali et tũc debet citari ad videndum fieri taxationem aut fuit ptumax ad audiẽdũ sniam Et tunc si fuit citatus ad horã requireretur citatio ad taxationẽ Si autez fuit citatus ad diem. z ĩ alia die fiet taxatio non est necesse q̃ citetur. ita determinat Bal.in.d.l.terminato. q̃ etiam tenent canoniste in.d.c.finẽ litibus de do. z contum. Quero quis habeat taxare istas expẽsas. dicite q̃ iudex qui tulit sniam vel etiam eius successor qui eadẽ psona censetur respectu dignitatis. vt ĩ.l.cũ ꝓponebatur .ff.de re iudi.et in.c.si gratiose. de rescrip.li.vi. Item ordinarius habebit taxare expensas in quibus eẽ facta cõdemnatio per delegatum non ãt delegatus taxabit quia functus officio suo per sniam.ita determinat Bal. in .d.l.terminato.subijciẽs q̃ si arbitrator condemnauerit in expensis et p̃ sententiã adhuc duret temp̃ ꝓmissi si poterit adhuc tunc taxare Si ãt eẽ finitum tps compromissi et tunc non poterit taxare sed iudex ordinarius tũc habebit taxare argumẽto legis a diuo pio.in prin.ff.de re iudi. Sz quero pone q̃ iudex tulit sniam et absoluit victuz ab expensis nunquid tenebit talis absolutio? dicite q̃ nõ nisi sit expressa causa puta quia dicat propt iustam cãm litigandi. tex.eẽ ad lram ĩ d.auten.iusiurandum Sz diceret quis. pone q̃ iudex nec absoluit nec condemnauit. quid iuris in hoc casu an victor poterit tunc petere expensas a victo. dicite q̃ non nam si iudex omisit condemnare in expensis in sẽtentia cause pncipalis non amplius poterũt peti expense. casus est ad litteram in.d.l.termĩato. et est ratio vt ĩ tex. ibi ne finito negocio. lis noua oriatur. illa ratio est etiã quia ille expense veniunt officio iudicis mercenario qd̃ officiuz extractum eẽ per sniam in cã principali. Ita determinat Bar. in.l.a diuo pio.in ℣ sniam rome.ff. de re iudica. Hoc fallit vbi de forma decreti vel statuti cauetur q̃ victus victori debeat condemnari in expensis tũc qs potest petere expensas pditione ex lege etiãsi non fuerit condemnatus per iudicem. Istud est dictum Barto.in.l.iij.in ℣ si rem.ff.de leg.iij. Istud eẽ dẽm Ang.in.d.l.termĩato. tenete menti q̃ vidi semel ꝓnũciatũ. Quero vlteri9 iudex dixit in sniam victum victori condẽnam9 in expensis mõ vtraczs ps vicit q̃ vn9 obtinuit ĩ vno z ali9 in alio vel eẽ in vno eodemczs capitulo ꝓ pte obtinuit vn9 z ꝓ parte succubuit alter Dicite q̃ fiet mutua compensatio. ita q̃ neuter alteri tenebitur qd̃ procedit taxatione facta p iudicẽ. ad instãtiã vtriuscz partis in singulo capitulo in qb9 obtinuit sniam et victoriã. alias si expense sunt equales. sec9 ãt vbi alter fuisz sollicit9 ad faciendũ taxare pro parte sua z alter fuit negligens q̃ nunczs fecerit taxare nam tũc ille q̃ fecit taxare habebit expensas ali9 nihil habebit cũ de liqdo ad non liquiduz non possit fieri ꝓpensatio. vt in.l.fi. C. de ꝓpensa.

Item vbi expense in vno articulo essent maiores q̃ facte i alio in quo obtinuit aduersari⁹ tunc non fiet compensatio sed condemnabitur aduersarius in eo in quo expense alteri⁹ partis facte sunt in plus compensatis reliquis expẽsis in articulo in quo obtinuit aduersari⁹. ita determinat Bal. in. d. l. terminato. ¶ Sed dubito retẽto predicto casu si iudex dixit victum victori condemnam⁹ in expẽsis ⁊ iudex expressit quantitatem in ipa condemnatione qualiter hec res intelligetur. hanc q̃onẽ nemo tangit. puto tamen dicendum ex. s. dictis q̃ si expense equales sint q̃ tunc fiet mutua ꝓpensatio. ¶ Sinautẽ erũt inequales et vnus casus absorbeat maiorẽ ptez litis Ille dicat victor ⁊ ꝓsequat expẽsas si sue expẽse excedũt expẽsas aduersarij sui ergo bene facẽ iudex si cuz acciderit litigatores ita vnum obtinẽ in vno capitulo ⁊ alium in alio et expense sunt equales ⁊ dicat hoc modo ambas ptes ab expensis absoluemus ob mutuã victoriam ꝓpensatiõe habita Ita dicit Inno. quẽ sequitur Jo. de Imo. in. d. c. finem litib⁹. quẽ etiam sequitur Bal. in. d. auc. generaliter ¶ Vnum singulare non omitto q̃ si lata sit sentẽtia ꝓdẽnatoria in centuz ⁊ victus appellat et iudex appellationis solum condemnat illum victũ in quinquaginta Aduersari⁹ ei⁹. scilz victor debebit condemnari in expensis q̃ inique ille victor petijt cẽtũ cũ nõ deberet hẽre nisi q̃nquagita. nec hic ꝑt hẽre locũ mutua ꝓpensatio q̃ istud capitulũ ẽ in diuiduũ. Ita dicit singul. Inn. in. d. c. finẽ litib⁹. qđ multũ ꝓmẽdat Jo. de Imo. Illud ãt ẽ nõ dignissimum q̃ si q̃s petat in iudicio cẽtum ⁊ nõ fiat cõdẽnatio in iudicio nisi in quinquaginta victor dz ꝓdemnari in expensis. casus est expressus in. c. vnico. de plus petitiõi. Et ẽ rõ q̃ pl⁹ petijt re. ¶ Alteri⁹ facite vobis hãc ꝓclusionẽ q̃ si appellans succũbat in cã appellationis qui etiam succubuit in cã principali sp ẽ ꝓdẽnãd⁹ in expẽsis Hec ẽ ratio Bal. in. l. fi. C. qñ ꝓuoca. nõ est neces. ¶ Juxta p̃missa q̃ro. iudex non cõdemnauit victũ in expensis nunquid victor ꝑ hoc poterit appellare q̃ vict⁹ nõ est in expensis cõdemnat⁹ Dicite fm Cy. et Bal. in. l. fi. C. qñ ꝓuo. non ẽ ne. q̃ si vict⁹ appellauit in eo in quo ẽ condemnat⁹ tunc victor nõ ꝑt appellare respectu expẽsarũ etsi appellat supuacuo erit appellatio Et ẽ rõ q̃ iudex appellatiõis ad quẽ appellauit vict⁹ hẽbit ꝓgnoscere vtz vict⁹ debuit ꝓdẽnari in expensis vel ne. ¶ Ñ si apparuerit debuisse cõdẽnari ꝓdẽnabit. nã iudex appellationis hz reformare sniam latã in cã ꝑncipali vbi viderit expedire Et iõ supuacuo ꝑ victorẽ appellat vt. s. dixi ¶ Sit vict⁹ nõ appellasz in eo q̃ esz condemnat⁹ tũc bñ victor posz appellare eo respectu q̃ nõ eẽt cõdẽnat⁹ vict⁹ in expensis ⁊ ꝑbat ꝑma ps in. d. l. fi. in ff. responsio. vbi Cy. ⁊ Bald. similiter dicunt q̃ si actor petat centũ et reꝰ fuit condẽnatus tm̃ in quinquagita ⁊ in alijs quinquaginta fuit absolutus si reus appellauit rõne cõdẽnationis 5 quinquaginta non poterit actor appellare respectu absolutionis ab alijs quinquaginta. ita ꝑbat ad lr̃am in. d. l. fina. in vltimo responso. ⁊ rõ est q̃ iudex appellatiõis 5 q̃nquagita habebit cognoscere de toto negocio vt. s. dixi. Dz pone q̃ iudex nõ cõdẽnauit victũ in expensis in cãu in q̃ debuit condẽnari. nunquid faciet litẽ suaz iudex ¶ Dicite fm Bart. in. l. iij. in ff. hoc ãt. ff. de dam. infec. quẽ sequit Bal. in. d. l. fin. Aut fuit petitũ partẽ cõdẽnari deberi in expensis ⁊ tunc si iudex

omittat faciet litē suā vt in.l.ꝑadū ff.sinautē.C.de iudi. Aut nō fuit petitum per partem aduersam debē victū condemnari in expensis:ꝛ tunc si nō condemnet:non facit litem suam qꝛ iudex non tenet impertiri officium suū nisi petitus vt in.d.ff.hoc autem. Tamen iudex hoc casu si voluerit:poterit victum in expensis cōdemnare etiamsi non fuerit petitum qꝛ ea que emergunt pꝛ litem contestatam spectāt ad officium iudicis. vt in.l.ediles.ff.fi. .ff.de edilicio edicto. Quero vlteriꝰ vtrum succumbens in aliqua interlocutoria debeat condemnari in expēsis Respondeo qꝛ si interlocutoria ferē sup aliq̄ articulo iuris.victus non dz condemnari in expensis Necꝰ si super articulo facti.ita determinat Cy.in.l.pola.C.de his quibus vt ab idig.ꝛ tenz Bal.in.d.l.fi.prealle. Ideo vbi est articulus iuris:victus non pt in expensis condemnari.qꝛ est tale qđ pōt statim p iudicem expediri.ita qꝛ expense nō sē nēarie cum ius sit certum. Et potest poni exemplum.si facto sequestro ps veniat et dicat velle reuocare seq̄strū p satisdationem.aduersarius dicit per satisdationē nō posse reuocare seq̄strꝝ ꝛ iudex interloquitur posse reuocari. certe victus non condemnabitur in expensis.qꝛ an posset reuocari:an ne: stat in puncto iuris. Notandum est etiam qꝛ vbi iudex non condemnauit in expensis victū in interlocutoria poterit postea condemnare si obtineat etiam in diffinitiua sententia Si autem non obtineat in sentētia diffinitiua:nō poterit victum condemnare. Ita no. Ange.in.l.terminato.preallega. Et iō sit cautus ille qui obtinuit in interlocutoria vt faciat statim aduersarium ī expensis condemnari.qꝛ si postmodum succumbat in diffinitiua non posset.ꝛ ē etiam notandum.qꝛ vbi quis succūbit etiam in interlocutoria.que nō sit iuris condemnatur in expensis: victꝰ non habeat iustam cām litigandi.et an habeat iustaz cām litigandi inspicitur rōne illius articuli. super quo est lata sententia interlocutoria.non autez respectu totius cause Ita tenz Innocē. in.c.finem litibus.de dol.et contuma. Quero nuncvlterius que sunt ille expense in quibus victus debet condēnari Respondeo ſm Inno.in.d.c.finem litibus.de do.et contumac.qꝛ sūt expense necessarie ad causam.non aūt vtiles ꝛ sic expēse fēe in aduocatis ꝛ ī ꝓcuratorib⁹ et in itinere et in hospitiis.ꝛc.vt in.l.non ignoret.C.de fructi. ꝛ li.expen. Nec debent considerari expense nimis delicate: sed mediocres. vt in.l.si seruus.in fi.ff.de pigno.actione. Ideo si rusticus qui solitus est ire pedester voluisset accipere vnum equum ad vecturam cause veniende ꝺ rure ad ciuitatem. causa litem suaz soliciādi:he expense non veniunt ī refectione. Ista est glo singularis in.l. idē qꝛ in ff.idem labeo.ff.mandati. Naz inspicienda est consuetudo patriffamilias vt in.l.vel vniuersoꝝ.ff.de pigno. ac. Est autem in his expensis aduertē duz qꝛ debent deduci expense quas victor fecisset domi. illꝺ quod pꝛ ea superest venit in refectionem expensarum. tex.ē in.l.sed si.l.in ff.qꝛ autem.ff.de peti.here.ꝛ in.l.sed si ff.i.ff.ad exhibēdū. Ita tenz Ange.in.d.l.terminato.et in .d.ff.qꝛ autē. Et hec sunt vera vbi expense veniunt rōne interesse. puto ratione victorie vt est in materia nostra vbi aūt expense venirent ratiōe cōtumacie . de quibus ff dicemus.tunc nō deducuntur expense quas quis fuisz domi facturus.eodem modo nō deducuntur expēse quas quis fuisz domi facturus quando expense veniunt ex dispositione legis.veluti est in episco

Repetitio Lanfranci super .c. Quoniam

po visitante mõasterium. cui debent expense. nam non deducuntur expen se quas fecisset domi. et sic etiam in te/ stibus qui proficiscuntur ad locum iu dicij causa testimonij ferendi quibus debentur expense integre. non in eo q̃ expendissent domi. vt in .l. iij. in ſ. sa binus. ff. de testibus. ⁊ in .l. quoniam li beri. C. eo. Nam debebuntur expense integre. non detracto eo q̃ expendisset domi. Et idem in iudice delegato qui accessit ad certum locum vt ibi ferat sententiam cui debentur expense. cer te non deducuntur expense que fecis/ set domi. Ita no. singulariter Jo. an. in versicu. moderatas. in .c. statutuz. li. vi. quem Ange. sequitur in dicto ſ. q̃ autem ¶ Est quoq; aduertenduz q̃ si aduocatus peragat ꝓpriam causam et litemet obtineat: ⁊ cõdemnatus in ex pensis sit aduersarius: non poterit ꝑ expensa computare id qđ expendit in vno alio si ipe non fuisset aduoca/ tus glo. est singu. in .l. fin. C. de fructi. et lit. expe ¶ Attẽdite etiam q̃ iudex solum habet taxare expensas factas. nõ ãt faciendas. ita determinat Jnn. in .c. cum venisset de eo qui mitti. in possess. causa rei seruan. Quez sequit Ange. in .d.l. terminato ¶ Unum cõ memoro notandum videlicet q̃ si te/ stes extra iudicium iactauerunt se sci re veritatem. et postmodum recesse/ runt vel sunt mortui pendente iudi/ cio ante eorum depositionem. si vo/ lẽs producere testes succumbat eo q̃ nõ potuit per eos probare q̃ mortui vel absites nõ pdẽnabit in expensis. ita. no. Bal. ī .l. nõ ignorat. C. de fruc. et li. expẽ. Subijciẽs ibidẽ Bal. q̃ si citauerit aliquẽ temere puta q̃ citaue rit Johãnẽ de gãdio cũ plures sint io hãnes ď gãdio ī cremaz citat⁹ nõ ẽ il le qui debuit citare debebit ĩmo actor in expensis ꝑdẽnari. eodẽ modo si er ratum est de nomine citati. ita deter/ minat Bald. in .d.l. non ignorat. ⁊ in .l. sancimus. C. de iudi ¶ Ulteri⁹ quero Nunquid actor qui fecit expensas in recolligendo instrumentum a tabelli/ one possit petere sibi tales expensas refici Respondeo fm Bal. in .d.l. non ignorat. q̃ sic. si debitor fuit ī mora pu ta per interpolationem vel interposi tionem diei elapse. alias non ¶ Et q̃p pe vnum singulare est notandum ī ꝑ demnatione expensarum q̃ sententia lata in expensis valet. etiaz incerta fz Jnno. qui ita not. in .c. finem litib⁹. de do. et contuma. Hec satis quo ad ma teriam expensarum que debent ratio ne victorie. ꝛc. Nunc videamus de ex pensis que veniunt ratione contuma cie. Et premitto q̃ tales expense pos sunt peti siue coram iudice ordinario: siue corã iudice delegato. vt no. Bal. in .l. sancimus. C. de iudi ¶ Item pre mitto fm eundez Bal. ibidem q̃ tales expense possunt peti per edictuz si q̃s iur. di. non obtemp. Item possunt pe ti officio iudicis mercinarij. Item ta les expensas quis potest consequi ꝑ clausulaz iudicati vt in .d.l. sancimus Tertio premitto q̃ dicte expense ita veniunt reficiende ex parte actoris si cut rei vt vterq; possit eẽ contumax. Quarto ꝑmitto q̃ dicte expense veni unt reficiẽde ꝑ fictum contumacẽ si cut ꝑ veruz. ita tenẽt doct. in .d.l. sanci m⁹. His sic ꝑmissis q̃ro quãdo debeãt refici iste expẽse q̃ veiunt rõe ꝓtuma cie Rñdeo fz doc. ī .d.l. sãcim⁹. q̃ pñt refici ī qualibz pte litis. cum ī qualibz pte litis q̃s potest esse ꝓtumax. secus in alijs expensis q̃ veniũt ī totali lite q̃ ille reficiunt in fine litis vt ī .l. ꝑpe rãdũ ſ. sinaũt. C. de iudi. Particulaẽ aũt expẽse que veniũt rõne victorie pñt refici in singulo capitulo ⁊si fue rit obmissuz põt appellare ī quacunq;

ꝑte litis. vt no. Bal. in. d. l. sancim⁹
Quero vlteri⁹ qs fuit ꝓtumax in ꝓ/
ma citatiõe an debeat cõdemnari an
vero debeat expectari trina citatio. di
cite ſm Bal. vbi. ſ. q ꝑ⁹ma citationẽ
debet condemnari in expenſ. Vlte
ri⁹ quero An finita inſtantia poſſunt
peti tales expenſe. reſpondeo ſm pe/
trum quem ſequit Bal. vbi. ſ. q non
Vlteri⁹ q̃ro vtrum quis poſſit ꝓdẽ
nari in dictis expenſis ſine aliqua ci/
tatiõe Inno. tz q ſic. in. c. cũ dilecti. ſ
do. 7 ꝓtuma. Et idẽ tz Bal. in. d. l. san
cim⁹. Vlteri⁹ q̃ro. vtrũ cõdemnatus
in expẽſis ex ꝓtumacia poſſit appella
re. Rñdeo ſm Cy. q ſic. qñ contuma
cia eſt cauſa debiti. ſecus ãt ſi cõtuma
cia eſt cã ꝓnunciationis. q tunc non
appellat. 3 ta nõ. Cy. in. d. l. ſancimus
Finaliter q̃ro vtrum iudex teneaꝫ
in expenſis inq̃ſito qui eſt abſolutus
Reſpondeo ſm doct. in. d. l. ſancim⁹.
q ſic Si ꝓceſſit nullis precedẽtibus
indicijs neq; fama. alias non Intelli
te omnia .ſ. dicta de expenſis rõne cõ
tumacie ſiue ſit contumax in nõ veni
endo vt in auten. qui ſemel. C. quõ et
qñ iudex. Siue ſit contumax q venit
tz nõ ſtetit. vt in. l. ſcire. oz ff. ſufficit. ff.
de excu. tu. Siue venit 7 ſtetit tz no/
luit reſpondẽ. quo cãu etiaz dicit qs
cõtumax 7 ꝑt denegari iuriſdictio ta
li contumaci. vt in. l. tz ſi ꝑ ꝓtorem.
ff ſed ſi de certo. ff. ex quib⁹ cau. maio.
Per quẽ ff dixit ſing. Bal. in. l. cõſen
taneũ. C. quõ et qñ iudex. Q; iudex
põt denegare iuriſdictionem ꝓtuma/
ci in alia cã in qua nõ ẽ ꝓtumax dum
mõ ſit inẽ eaſdem ꝑſonas inter quas
fuit cã in qua fuit ꝓtumax Addite
q complemẽto huj⁹ materie vnũ qđ
voluit Inn. in. d. c. finem litib⁹. videt
tz q vbi ferẽ ſnĩa abſolutoria ab ob/
ſeruatiõe iudicij oz actor in expenſis
cõdemnari. ſimilẽ dixit Bal. in. l. ꝓpe
randum ff illo proculdubio. C. de iu.
dici. Q; vbi lapſa eſt inſtantia iudex
adhuc durat quo ad ꝓdẽnationez ex
penſaꝝ q condemnare oz actorem in
expenſis. nec ẽ neceſſariũ ꝓnunciare
inſtantiam eſſe peremptaz niſi ſolum
declaratiẽ. fz q ipe nouit in. d. ff. pcul
dubio et recte ibidẽ i textu ꝓbaẽ Et
ex his finẽ facio huius repetitiõis i
qua ſi qd bñ dictũ 7 poſitũ ꝛpiaẽ deo
laus ſit 7 glorioſe ỹgini marie ac btõ
Johi baptiſte cui⁹ feſtiuitatẽ ortho
doxa fides celebrat die craſtina Si
aũt aliqd min⁹ bene dictũ reptũ fuẽit
me humiliter vni⁹ cuiuſq; correctio/
ni ſubijcio. Sit laus deo

Explicit Repetitio Lanfranci ſuper
C. quoniam contra falsam.

Sequitur Tabula

contentor ī repetitione egregia Lan franci Iuris vtriusq doctoris cele/ berrimi sup Cle. Sepe de verb. sig.

Q Solus pnceps potest tollere ordinē iudiciariū aut pmittere cām cū hac clā. pcedas simplicit et de plano sine stre/ pitu et figura iudicij In repeti. pall'. in tertio euidentiali

Que sunt ꝟba vlt clām p dictā: ordinē iudiciariū diminuctia In eadē repeti. ī quarto euidētiali

De clausula. pcedas nulla iuris solē/ nitate seruata: si p pncipem ī scpto seu cōmissioñ sit apposita aut per ius cōe. quid opetur. et quas solennitates tol/ lit in. e. repeti. in euidential' in prima t secunda conclusionib⁹

Quid si pnceps in pmissioñ ponit ver bum summarie solummodo. puta dicit pcedas summarie. vl' ita dispon it ius cōe. quō sit tūc procedendū. et q̄ solen/ nitates intelligātur sublate In e. repet. sup verbo simpliciter in cōclusionib⁹

Verbū simpliciter quid importat ī pmissioñ pncipis ptinēte Simplicit pcedas ꝛc e. repeti. sup ꝟbo simplicit.

Quales pbatioñ requirūtur et suf/ ficiūt in causa sūmaria Ibidez in sexta cōclusione cū sequentibus

In quib⁹ causis requirit et sufficit sū/ maria cognitio Ibidez in xi. et xiij. con clusionibus

Et quō omnes cause regularit sūt ple narie nisi lex aut pnceps aliud expmāt in xvi pcloē ibidem

An vbi pnceps mandat procedi sū/ marie in cā. et tamen pceditur obser uato plenario iuris ordine: valeat pro cessus Ibidem ī xv pcl'one

Quid importat ꝟb. planū. ī pmissioñ vbi pnceps mandat procedi de plano vel ius cōe In e. repetit. super ꝟbo de plano in pn.

Item quas solennitates ordinis iudi/ ciarij tollit verbum procedat de plano Ibidez in conclusionib⁹ q̄tuor primis

In q̄bus causis pōt pcedi de pla/ no Ibidē ī ꝟsi. Circa tertiū subijcio ꝛc

Que causa dicit cē leuis In p̄alleg. ꝟs. Circa tertiū subijcio. in secūda con clusione.

An die feriata possit offerri libellus Et qui act⁹ iudiciarij die feriato fieri possint In dicto ꝟs. Circa tnū subijcio In tertia conclusione.

An q̄ act⁹ iudiciales seu iurisdict. fieri possint iudice nō sedeñ p tbunali sed stante vel procedeñ In dicto versi. Circa tertiū subijcio. in quarta pcl'one

Quid importat ꝟbū procedas sine strepitu a iure communi vel pncipe in cōmissioñ positū Vide in e. repeti. sup verbo sine strepitu.

Circa verbū procedas sine figura iudicij. q̄d dicit figura iudicij Vide ī e. repetit sup verbo figura iudicij.

Qñ oratio disiūctiua debeat resolui in copulatiuam. et habet vim copulatiue sup e. verbo figura iudicij

Q oratio resoluta al's soluta/ ponatur pro copulatiua Ibidem

Item quādo ecōtra copulatiua po nitur seu resoluitur ī disiunctiuā. ibidē ꝟsi. Econtra interduz.

Quas solennitates iuris tollit ꝟbū sine figura iudicij super ꝟbo figura iu dicij vers. Et pcludite vnā pcl'onez.

Libellus an sit necessarius in causis Et in quib⁹ causis necessario requirat Et an ex cōsensu ptiū vbi alias a iure requirit: possit omitti. In e repe. super verbo libellus

Quō sūmaria petitio differt a libello. Et a quo iure sit introducta Ibidez in .i. et ij. conclusionibus

Actor copiam libelli debz dare reo: pijs expeñ t sumptib⁹ Ibidē ī ij. pcl'.

An summaria petitio debeat necessario continere cōclusionem Ibidem in quarta conclusione

An procedit libellus aut saltē petitio sūmaria Pcto ticiū cogi ad soluēdū.x.q̄ debet. cū nō petat condēnari Ibidē in quarta cōclusione

Libellus non ē necessarius ī causa appellatōis ab iterlocutoria.licet sec⁹ in causa appellatōis a diffinitiua In e. repeti.sup eodē verbo libellus in vltima conclusione

An valeat summaria petitio.si in ea ponat conclusio incepta. sup ꝟbo libellus infra in e. repeti.

Quādo et ī quibus causis valz processus habitus lit.nō cōtestata. In e. repeti. vers. Capio gl.sup ꝟbo lit.cōt.

Item q̄ in causis matrimonialibus vsuraꝝ bñficialib⁹.et quibuscūq̄ sūmarijs nō requirit litis cōtesta . ibidē

Item an ī cā appellōnis.requirat lit. cōtesta.altera pte absen. ibidē pulcre.

Triplices sūt ferie scz solēnitates in honorem dei introducte.repetitiue inducte ob rem prospe gestā per principem aut p aliam causam Et messiū ferie seu vindemiarū q̄ dicunt rustice Et an ī hijs ferijs cause possūt ꝯtari saltē de ptiū cōsensu In e.repeti.sup ꝟbo ob nēcitates In pricula Sumit ex textu nostro a cōtrario et cetera

An et quādo iuri ꝓhibitiuo possit renūciari. Ibidem.

Q̄ exceptio declinatoria iudicij cōcernens actum successiuū potest opponi post lit. cōtesta. Ibidem vers. Ex quo sequitur vna mirabilis ꝛc̄

Ferijs repentinis potest renūciari pacto.nō āt simplici renūciatioē Ibidem vers. Addite in eo quod dicit gl.

Q̄ defensio tolli nō potest per clausulam a principe appositā In e.repet. sup glo. verbi defensiones

An valeat sūia lata attestationibus non publicatis Ibidem.

Sententia fieri debet fm formam libelli. non autez oz q̄ in summarijs sit oīmoda vniformitas In e. repet. ꝟsi. Capio tex.ibi iurē ꝓnunciatōis formā

Reconuentio in qua parte iudicij fieri possit In e.repet.sī ꝟbo exordio

Quādo actor agit corā alīq̄ iudice ex necessitate vt quia voluntarie illum nō adijt ꝫ necessitat⁹ forsitan electiōn rei vt in studentib⁹ qui eligūt rectorē ibi cessat reconuctio Ibidē in ctia pcl.

An instrumēta possint produci in causis p⁹ lapsū tmini statuti p iudicē ad producendū instrumēta in e. repetiti.circa glo. verbi nō obstantibus.

An et quādo iudex ī causis possit et valeat ītrogationes pti proponē et vsqz ad qđ tps Et qualiter. In e. repet.circa fi.ꝟsi. Venio nūc ad glo. in verbo interrogabit.et ibidē in conclusionibus vsqz ad finē repetitionis

Commentatio domini Lanfranci super Clementinam Bepe. De verborz significatione

Ista cle. in se cõtinet euidẽtem vtilitatem vt hic attestatur editor canonis dicens sepe cõtingẽ de facto cãs ꝓmitti cũ hac cla simpliciter ꝛ de plano ꝛc Et ideo potest dici secũdũ quod dixit iurisc̃ consultus in. l. ꝓma. ff. de ī inte. restit. q ista. cle. propt euidẽtem vtilitatem nõ indiget cõmendatione Et cuz ꝓtineat mãm q̃tidianaz merito q̃s dixerit materiam eẽ pleniꝰ attingendã vt vtar verbis Pauli inrisc̃ consulti in. l. legaui. in fi. ff. de libera. lega. Et cle. ista ẽ diuidenda vt dicit gl. ī q̃tor ꝑtes vt in ea habetis Premitto primo ordinem quẽ sum seruaturus in lectione huius clem̃. quia sequar ordinem per me adhibitũ ī repetitione. c. qm̃ contra fla. cui repetitioni est addenda materia hꝰ cle. cũ ꝓtineat materiã iudicialem. sup quolibet ergo ꝟbo tex. ponã materiã necessariam: illi verbo congruentem.

Secũdo ꝓmitto q d. Henricꝰ imperator fecit vnã extrauagantez que incipit Ad reprimendũ. In qua ponit ista cla. que est hic. sz in vno duntaxat differunt. quia vbi hic dicit simplicit: ibi dicitur summarie Item alius impator cõpilauit aliam extrauagantẽ que incipit qm̃ nup. vbi est inserta dicta cla.

Tertio premitto q solus ꝓnceps causam delegare potest cuz insertione presentis cle. glo. c̃ singularis in. c. fi. de hẽti. li. vi. Non tñ redditur ratio sz ad orationem qm̃ ordo iudiciarius est introductus ꝑ principez: itelligẽdo de papa et impatore. qõ patet quia hi sũt qui iura cõdiderũt ex q̃bꝰ ordo iudiciarius introductus est Nimirum itaq; si eiꝰ inferior talem ordinẽ subuertere nequeat. quia par in parem non habet imperiũ multo minꝰ iferior. c. innotuit supra de elec. et in. l. illa a quo ff. rempestiuũ. ff. ad trebel. Qui ordo ꝓfecto tolleretur si posset apponi dicta cla. vt patz ī hac cle. Tenete mẽti quia nemo tangit. Ex hoc sequitur corollariũ q legatus etiam de latere existens in prouintia sua: nõ poterit causam delegare cũ insertione dicte cle nec alius locum tenẽs cuiuslibet principis Ego limito istã glo. vno casu licet non reperiam tactũ: nisi princeps libertatẽ dederit suo locum tenenti delegandi cum insertione dicte cle. Nam tũc posset quia tũc cessat ratio prohibitiua de qua supra.

Quarto premitto q reperiunt̃ aliqua verba diminuentia iuris ordinem vltra istam clam de qua in hac Clemẽ sicut sunt ista verba Cognoscas fm rei veritatem. vel inspecta mera veritate facti. important ista verba tãtum quantum ista cla. de qua hic fm. d. Jo. de Imol. in. c. dilecti supra de iudi. vbi habet mentio in tex. de hꝰmoi verbis.

Reperitur ꝛ alia clausula sapiens diminutionem ordinis iuris veluti est ista Cognoscas causam nullam iuris solennitate seruata per quam clausula sublata est omnis obseruantia introducta a iure positiuo et remanemus in meris terminis iuris gentiuꝫ ſm Bar. in l. si filiusfami. ff. de donatione. Unde seruaẽ debebit in tali causa quodcunqꝫ suadet equitas naturalis que prouenit ꝓpie ex iure gentiũ. ¶ Ex hac doctrina infero ij. scriptas conclusiones ¶ Prima conclusio. vbi proceditur apposita dicta clausula erit necessaria plẽa probatio Itez nõ poterũt produci testes nisi parte citata Itez necessaria erit qualis qualis petitio Item ſm Bart. poterunt produci testes et examinari sine iuramento licꝫ Bal. in hoc contrarius sit Bar. vt no. ipse in l. milites. C. de testi. mili. et istud Bal. plus placet quia iuramentum est introductum de iure gentium anteqꝫ foret ius positiuum. iuxta illud quod habetur in hoc psalmo Jusiurandum quod iurauit ad abraaꝫ ꝛc. Item ſm Bar. poterunt recipi testes in diebus feriatis in honorem dei Si Barto. intellexit de mera examinatione dicit verum quia hoc permittitur in qualibet causa ordinaria vt no. gl. in cle. iudices. de offi. dele ga. Si autem intelligit de iuramento testis non dicit verum. maxime si dicta clausula põitur ꝓ principeꝫ secularem quoniam omnis actus iudiciarius est ꝓhibitus in die feriato in honorem dei vt in. c. fi. ſ. de fe. quod capitulum pr̃ceps secularis non potest tollere quia inferior ꝛc. ꝙ si eẽt apposita per papam hec clausula esset magis dubium Ego tamen idem credo per ea que. ſ. dixi ỽ iuramento testis non est opus replicare ¶ Secũda cõclusio vigore dicte clausule non erit necessarius libell⁹ in causa neqꝫ litis contestatio cum ista sint a iure positiuo introducta vt in. c. i. ſ. de libelli obla. ꝛ in. c. vero. de litis contest. Item non erit necessarium peremptorium ad sentẽtiã audiendã licꝫ alias secus vt in. l. ad peremptorium. ff. de iudic. Item non erit necessaria conclusio ĩ causa nec tot durationes dabuntur ar. huius clemen. Item non poterũt produci testes qui alias sunt ꝓhibiti testificari quando ꝓhibitio fũ datur super equitate naturali veluti si est inimicus capitalis secus est si est ꝓhibitio fundata super mero iure positiuo veluti si testis ẽ infamis vel bannitus ſm Barto. ita notat autem in l. si filiusfami. pr̃all.

Deverbo simpliciter

Aggrediar expositionem ter. nostre clemẽtine primus premissas que dixi in precedenti lectione. pro clariori doctrina capio verbum simpliciter. Circa cuius verbi expositionem glosa nostra dicit singulariter. i. sine plica. ꝛ sine inuolutione. et idem dicit Bar. in extrauaganti ad reprimendũ in verbo summarie Reperio ꝙ dicit legiste in. l. i. in ſ. si quis ita. ff. de verbo. obliga. et in. l. i. ff. de vulgari ꝛ pu. Exponunt simpliciter id est pure ꝛ sine conditione. vtraqꝫ expositio est bona ꝛ dixit Bar. vbi. ſ. circa fi. ꝙ nõ est vis vtrum causa committatur simpliciter an summarie quia tantum importat vnũ q̃ntũ aliud. Quid autem relaxetur de obseruantia iuris cõmunis q̃ mãdatur procedi sũmarie seu simplr̃ adijciẽdo alia ꝛba de plano

sine strepitu. ꝛc. Colligo totam veri/
tatem per .j. scriptas conclusiones ¶
Prima conclusio ¶ Vbi proceditur
summarie debz offerri libellus ple
ne ordinatus sicut in causa ordinaria
vt in. l. iij. in prin. ff. ad exhibendum.
licz diuersum sit statuto dicente q̄ in
causis miserabiliū personarum posi
sit procedi per simplicem querelam.
hec verba important vt possit proce
di sine libello. ſm Bal. qui ita elegan
ter loquitur in. l. i. C. vt in poss. lega.
¶ Secunda conclusio vbi causa est
summaria requiritur lis. contl. vt in
. l. signi. ℣ sed si non possederit. ꝛ ℣ idē
scribit. ꝛ in. l. sed iulianus. ff. ad exhi/
bendum ¶ Tertia conclusio ¶ In
causa summaria non potest procedi
feriis ob necessitatem hominum nisi
quatenus permittitur in causa ordi/
naria vt in. l. ij. ff. de feriis ¶ Quarta
conclusio. Exceptio requirens altio/
rem indaginez nō potest examinari i
causa summaria sed debet reseruari i
alio iudicio. Et dicitur exceptio re/
quirere altiorē indaginē quoties nō
potest expediri infra tātum tempus
infra quātū expediretur causa prīcipa/
lis. si non esset opposita dēa exceptio
vt nō. in. l. si is a quo. in prin. ff. vt in
possess. lega ¶ Quinta conclusio ¶
In causa summaria abbreuiantur
dilationes sine alia cause cognitione.
vt in. l. ij. in fi. ff. de re iudica ¶ Se/
xta cōclusio ¶ Necessaria est citatio
peremptoria vbi summarie procedi/
tur licet oppositum custodiatur vbi
simul sint annexa ista verba summa/
rie et de plano. ꝛc. vt i clem. nostra ¶
Septima conclusio ¶ Vbi in causa sū
marie non tractatur de preiudicio al
terius sufficit probatio per iuramen/
tum. vt in. l. thesaur⁹. ff. ad exhibendū
¶ Octaua conclusio. ¶ Vbi tractat
de preiudicio alterius. sed tale pre/
iudiciuz potest reparari in alio iu
dicio. ꝛ causa est fauorabilis sufficit se
miplena probatio. vt in. l. acquilia si
deletum. ff. ad. l. acquil ¶ Nona con/
clusio ¶ Vbi in causa summaria tra
ctatur de preiudicio alterius: repara/
bili in alio iudicio si causa non est fa/
uorabilis requiritur plena probatio.
vt cōstat in omnibus possessoriis que
dicuntur eē summaria. vt in. l. momē
tarie. C. vnde vi. ꝛ gl. singu. in. l. i. C.
quorum bonorum. quod est intelligē
dum. ſm Barto. Iudicium possesso/
rium esse summarium quo ad reum. si
autem quo ad actorem quia ex parte
actoris requiritur plena probatio. ex
parte autem rei ideo dicitur summa/
rium quia non potest opponi excep/
tionem requirentem altiorem indagi/
nem sicut contingit in omni causa sū
maria. vt. s. dixi. Sed debet reseruari
in petitorio vt plene per Ange. in. l.
. i. C. si per vim vel alio modo. et ple/
ne per Dyn. in. c. dolo facit. de re in/
dica. lib. vi. ¶ Decīa conclusio ¶ Vbi
preiudiciuz quod parat in causa sum
maria non possit reparari in alio iudi
cio requiritur plena probatio. vt in
. l. donatio. C. de donationi ¶ Vnde
cima conclusio ¶ Vbi fit missio ī pos
sessionem ex primo decreto sufficit
summaria cognitio debiti per iuram
tum creditoris ſm Specu. in ti. de pri
mo et secundo decreto ℣ postremo ℣
circa fina. tex. est in auten. de exhi. re.
℣ et si iurent ¶ Duodecima conclu/
sio ¶ In missionem in possessionem
ex secundo decreto requirit summa/
riam cognitionem et etiam plenam p
bationem vt in. l. fina. C. de bo. aucto.
iudi. possiden. Et gl. in. l. fulcinius ℣
. i. ff. ex quibus cau. in posses. eatur
Xiij. conclusio. ¶ Omnis causa exe/
cutionis est summaria cum non ha/
beat īstantiā vt dic Bar. ī. l. litib⁹. C.

de agri.et censi.libro.xi. Et Bal.in.l. vnica.ff.si quis ius dicere non obtẽ. Cũ alias omnis causa ordinaria de iu re ciuili habeat ĩstantiam vt in.l.ppe randum.in prin.C.de iudi. Cum eti am in causa executiõis non possit ap poni exceptio nullitatis requirẽs al tiorem indaginem ad impediendum executionez sicut est in qualibz causa summaria vt iam dixi Hec9 est vbi ex ceptio nullitatis potest incontinenti probari quia tunc impedit executio/ nem vt in.l.iiij.§.condemnatum.z ibi plene per legistas.ff.de re iudi. Iaſ dixit Bar.vbi.s.vnum notabile ver/ bum q quando contra executionem opponit exceptio nullitatis q̃ req̃rit altiorem indaginem.et sic non potest retardare executionem q victor an teq̃ habeat executionez debz dare fi deiussorem de restituẽdo victo id qõ habuit pro executione casu quo pbe tur dicta exceptio nullitatis. Pro q̃ alleg.casum in.l.fi.C.de ordi.cogni.z tex.ĩ.l.fi.C.ad le.coz.de fal.tenete mẽ ti. ¶ Xiiij.cõclusio ¶ Ubicunq; cog nitio summaria procedit ex oculata fi de.i.ex inspectione oculorum quod a tingit quando statutum dicit q viso instrumento sentẽtia mandetur exe/ cutioni vel per similia verba tale in strumentum debet eẽ sine vllo vitio carens limatura vel subscriptiõe vel cancellatione.ꝛc.dictum est singulare domini Bald.in.l.i.ff.vt in poss.lega. ¶ Xv.conclusio ¶ Ubi pricep mã dat procedi summarie si tamen proce datur seruato iuris ordine valebit p cessus fm.d.Bal.in.l.q fauoze.C.de legi. Pro quo facit glo.in.clementi. nostra Que glo.tamen loquitur qñ cõmissum est in potestate iudicis q pcedat summarie Sed questio Bal. loquitur quando interuenit manda/ tum principis et diligẽter sunt custo diendi fines mandati vt ĩ.c.cum dilec ta.de rescrip. Puto Bal.bene dicere si ps ipetrãs rescriptũ exceptiõez nõ appõat.alias nõ credo q bñ dicat p dictam rõnem qm̃ illa regula custodi endi sunt fines mandati.debet intelli gi vbi non custodiendi efficitur dete rior conditio mãdãtis vel cõditio ei9 in cuius fauorem emanat mandatum Alias nihil nocz non seruare fines mandati.ita sing.notant docto.in.l.si qs mihi bõa.§.fz si mandauerit.ff.de adqu.heredi.qõ perpetuo nõ. Apter intellectum regule ¶ Xvi.et vltima cõclusio ¶ Omnis causa regulariẽ ẽ ordinaria et requirit plenaz cause pg nitionem.vt in.l.iudices.C.de iudic. et est glo.magistra z notabilis in.l.iij. in.§.ibidem.ff.ad exhibendum illa er go cã erit sũmaria quãdo lex h̃ expri mit q pcedatur summatiz breuiẽ.ꝛc. vel quia princeps mandat per rescri/ tum suum. et per hec verba ego cõ/ plector quecunq; dixit Barto.vbi.s. De cuius mente sunt omnia fere.s. dicta lz procederim magis ordinate z clare.

De plano

Pro declara/ tione huius ter mini de plano. primo videndu est quid dicatur planum.secundo quid ĩ portet iste terminus de plano vbi cã cognosci debet de plano. Tertio in quibus causis possit procedi de plão Circa primum dico fm Barto.q pla num dicitur prout esse oppositum al to. Item dicimus aliquem vti stilo alto et vti stilo plano. Item planum dicitur prout est oppositum velocita ti. nam aliquem ire velociter et ire plane sunt opposita Circa secundum reperio primum diuersos tex.in qui/ bus dicitur debere cognosci de pla/ no. vt in.c.sicut.z in.c.olim.de accu. Et in.c.nouit.de iudi.z in.c.fi.de hes

reti.lib.vi.ꝛ in cle.diſpendioſaꝫ. de iu
di.et in iſta cle. Et in.l.ne quicq̄ ff.de
plano .ff.de offi.proconſulis.ꝛ in.l.ij.
ff.dies.ff.quis ordo in bonoꝝ poſ/
ſeſſione ſeruetur.ꝛ in.l.leuia.ff.de accu
ſationi.ꝛ in.l.vnius ff.fina.ff.de queſti
oni.ꝛ in.l.miles ff.ſexaginta.ff.ad.l.iuli
am.de adulte. Quid importat iſtud ꝟ
bum de plano Inno.et Poſtien.in.c.
olim j.de accuſa.et Jo.andre.in.c.fin.
j.de here.li.vi. Et Spe.in titu.de inq̄
ſi.in ff.non tractem⁹.verſi.quid igitur
tenent per hoc non eſſe ſublatuꝫ ordi
nem iuris Nam debebit offerri libell⁹
et lis conteſtari et adhiberi plene cau
ſe cognitio. ſed duntaxat ſtrepitus
partiuꝫ ꝛ aduocatoꝝ erit ſublatus
Poterit enim iudex ſnīam ferre non
auditis aduocatis Nec data dilatiōe
ad habendum aduocatos ꝛ iſtud ē v/
tile q̄ litigator calumnioſus cauſa pte
landi litem ſepe petit a iudice qđ vult
facere allegare ſuum aduocatum Et
licet cauſa ſit clara iudici adeo q̄ non
egeat aduocatis.tamē ſi denegat vel⁹
le audire aduocatum facit ſe ſuſpectuꝫ
vbi autem cauſa cognoſcitur de plāo
iſtud non erit.glo.vero in.l.ne quicq̄
ff.de plano.preall.dicit q̄ ꝓpter verbū
de plano poterit cauſa expediri iudice
eunte per palacium ꝛ ſine cauſe cogni
tione.glo vero in.l.leuia.ꝛ in.l.vnius
ff.fina.preall.dicit q̄ vbi cognoſcitur
de plano.non erit neceſſarius libell⁹ ꝛ
poterit cauſa expediri iudice non ſe
dente pro tribunali. ꝛ iſtud videt ſeq̄
Barto Glo.que eſt in dicto ff.dies.ꝛ
in.d.ff.ſexaginta.concludit hoc dunta
xat importare verbuꝫ de plano.q̄ po
terit cauſa expediri iudice non ſeden/
te q̄ tribunali.et nihil dicit de libello
Et ſic magnas contrarietates videſ.
primo inter gloſas iuris ciuilis Secū
do inter canoniſtas et legiſtas. Vos au
tez pro veritate habenda facite ꝟ.ſcri/
ptas concluſiones Prima conclu/
ſio ſit iſta Vbi cauſa cognoſcitur ꝺ
plano neceſſarius eſt libellus et ī hoc
verior eſt opinio canoniſtarum pro
quo adduco caſum expreſſum in.l.mu/
les ff.ſexagīta preallegato vbi dicit iu/
riconſultus q̄ libellus ꝺ plano die fe
riato offerri poteſt. Ergo bene ſequi
tur q̄ propter verbum de plano non
eſt ſublatus libellus cum dicatur of/
feratur.ꝛc.et miror de Bartolo q̄ nō
viderit illum textum Secunda con
cluſio Vbi mādatur procedi de pla
no cauſa expediri poteſt iudice non ſe
dente pro tribunali.caſus eſt apertus
qui non poteſt cauillari.in.l.vnius ff.
fina.ff.de queſtionib. vbi ad litteram
ſunt hec verba formalia cuſtodie ſiue
iudice ſedente pro tribunali: ſiue de
plano:audiri poſſunt Nam illud ver
bum de plano ibi nil aliud poteſt ſi/
gnificare ſm rationem recti ſermonis
niſi iudice non ſedente pro tribunali.
Et ita procedunt gloſe ſupra allega/
te que hoc tenent Tertia concluſio.
Quoniam cauſa cognoſcitur de pla/
no:ſublatus eſt ſtrepitus partium et
aduocatoꝝ quia non erit neceſſe da
re dilationem ad habendum aduoca/
tum. Nec erit neceſſe in cauſa audire
aduocatos quia ſepi⁹ faciunt magnos
ſtrepitus cum ſermonibus ſuis alle/
gando.ꝛc. Et hoc modo procedit opi/
nio Johannis andre.ſ.gloſa ſua in.c.
final.de hereticis.libro ſexto.
Quarta concluſio Vbi mandatur
in cauſa procedendum de plano : po
terit peruenīri ad examinationem te/
ſtium ꝛ etiam ad ſententiam diffiniti/
uam lite non conteſtata contra re/
gulas iuris Quoniam regulariter

testes debẽt examinari litꝭ.cõtꝛ. ⁊ multo magis sẽtẽtia ferri litꝭ.contestꝭ. vt in toto titu. litꝭ. contestat. ⁊c. Istud est dictum singulare Innocentij in.c.olim. de accu. qđ est notandũ. ¶ Circa tertiũ subijcio .j. scriptas cõclusiones. ¶ Prima pclusio In omnib⁹ causis ĩ qb⁹ lex vel canon vel statutũ disposuit pcedẽ dũ eẽ de plão vt ptigit in iurib⁹ tã iurꝭ. q̃ canõici vel cĩlis p me. s. all. tẽ pgnoscẽ de plão Alias oꝫ q̃ ordinarie pceđaꝯ fm ordinẽ iurꝭ. vt in. l. iudices. C. de iudi. nisi q̃tin⁹ ꝛriũ fit ĩtroductũ: dicã in sequẽti pclusiõe. ¶ Secũda pclusio In cauꝯ leuib⁹ siue ciuilib⁹ siue crimĩa lib⁹ pt pcedi de plão. vt ĩ. l. leuia. ff. de accusa. Et leuis cã dicit rõne modice rei vel rõe psone. vt q̃ psona dõestica puta filij⁹ furaꝯ pri fm Bart. in. d. l. leuia. Dicit eẽ tñ leue delictũ q̃n ad eẽntiã delicti nõ reqrit dol⁹ ꝫ sali. in. l. nõ iõ min⁹. C. de accu. vt ẽ ĩ dãno dato p pecudẽ: dño pecuũ ignorãte. nã ipe teneꝯ ad dãnũ. ꝫ nõ fuerit ĩ dolo vt ĩ toto titu. ff. ad adq. Et idẽ dõm ẽ ĩ statuto. q̃ viget q̃i vbiq̃ de euntib⁹ de nocte sine luĩe p⁹sonũ ktie cãpãe. dato q̃ qs nõ vadit ad furãdũ vel ad aliũ maleficiũ ꝓmittẽdũ ⁊ sic nõ ẽ ĩ dolo. tũ oꝫ puniri vigore statuti. ⁊ cũ sit leue delictũ. dixit Bar. in. d. l. leuia. q̃ cũ ipse esset iudex maleficiorũ pũiebat tales reos de nocte cogẽdo solueẽ etiã nulla facta pdemnatiõe q̃ ẽ crimẽ leue. ⁊ pt de plão pcedi. Nescio si bñ faciebat q̃ cũ reqraꝯ libell⁹ vbi pcedit ꝺ plão pũter reqrit snĩa cũ libell⁹ exigaꝯ ꝓpt sentẽtiã vt nõ. ĩ auc. auferaꝯ. C. de litꝭ. pꝛ. ⁊ in. c. i. s. de libel. obla. ¶ Tertia pclo Etiã ĩ cauꝯ arduis ĩ qb⁹ pcedit ꝫ ordinẽ iurꝭ. pt libell⁹ offerri die feriato in hõrẽ dei. caꝯ ẽ in. d. .j. sexaginta. q̃ ẽ intelligẽdũ fm Host. in. c. pterea. s. de dila. de oblatiõe q̃ fit iudici etiã ĩ cã mẽa sua sepi⁹ de oblatiõe libelli. q̃ oꝫ fieri pti. vt no. in. d. c. i. de libel. ob. et in. l. i. .ff. de edendo. ⁊ in. l. edita. C. eo Et sequitur Bal. in. l. ex quacũq̃ cã. ff. si qs in ius voca. non ierit. Cuius rõ est in promptu quoniã omnis actus iudicialis qui non exigit contentionem pti/um potest in die feriato in honorẽ dei explicari vt dicim⁹ in exammatiõe testis fm glo. in clem. iudices. s. de offic. delega. Istud ꝺ directo contigit ĩ oblatiõe libelli. que fit iudici q̃ nulla requirit pñtia partis neq̃ citatio. et consequent nulla põt verti contentio ĩter partes ꝓ tali libello. Dixit tñ Bal. in. d. l. ex quacunq̃. q̃ istud qđ dicit de libello. q̃ possit offerri in die feriato ĩ honorẽ dei: oꝫ intelligi de die feriato de iure communi. Secꝰ si essꝫ feriatus de iure speciali tũc non possꝫ offerri. Et pono exẽplũ q̃n statutũ sicut ⁊ vbiq̃ disponit q̃ non reddaꝯ quis ĩ certis festis que non sunt de precepto de eccĩa romana vt festum sancte Katherine. ⁊c. ¶ Ex his habetis duas singulares limitationes ad istã regulã q̃ libellus põt offerri die feriato in honorem dei. Prima ẽ Host. q̃ oꝫ intelligi de oblatiõe q̃ fit iudici non autem pti. Secunda ẽ Bat. vt intelligatur de die feriato. de iure communi. secꝰ de iure speciali Ego tñ puto posse sustineri ꝑriũ ꝑ Bald. ꝫ eiꝰ autoritas sit magna nec habeat contradicentẽ. et primo arguo sic. facilꝭ tollit ius speciale q̃ ius commune vt in. l. eius militis. ff. de militia missus. ff. de testam. milit.. Si ergo libellus potest offerri die feriato de iure ꝑi. ⁊ sic tollitur ista feria haberur ꝓ non feria et sic tollitur quo ad libellũ quanto magis debꝫ posse tolli feriam inductam a iure speciali Istud pcedit ꝓ locum maiorẽ arguendo. Secundo mouet me ratio fortissima deducendo hoc dcm Bal. ad absurdũ Nam nemo dubitauerit q̃ maior reuerẽtia ẽ adhi

benda introducte ferie per summum pontificem et per sanctam romanam ecclē.pro festo q̄ festo per statutū vt ꝑ laicos et seculares ꝑdicto. Sed festo introducto per summum pontificem ⁊ sic de iure communi nō adhibetur reuerētia qñ offerat libell⁹ ipo festo vt valet ergo idem multo fortiꝰ dicendum est hoc fieri posse q̄ offeratur libell⁹ in die feriato ex iure speciali seu statuti.cogitabitis.quia mihi videtur hē bone ratiōes contra rōnes Ex his etiā infert Bar.in extrauagāti ad repmēdā i ꝟbo de plano q̄ nūcius ꝑt facere relationē sue citatiōis in camera iudicis nō sendētis ꝑ tribunali intelligite in die feriato in hōrē de iure credo voluisse Bal.in.c.fi.ſ. de feriis Alex dicēt Bar.nisi cōsuetudo se haberet sicut ē vbiq̄ q̄ relatio citationis fieret notario nō iudici qđ dicit Barto.dicendum esse de iudice idē est dicendum de notario Quarta conclusio Vbicunq; actꝰ expeditur ex voluntate ptiū vi voluntarie iurisdictiōis sicut ē emācipatio filij.manumissio serui.adoptio filij.legitimatio filij spurij.ꝑt expedire iudice non sedente ꝓ tribunali cū de plāo expediatur ⁊ idē ē in datione tutoris quando tutor datur pupillo vt in.l.q̄ hz.ff.q̄libet.ſ.de tute.⁊ per hoc appareret de imperitia multoꝝ iudicuꝫ qui q̄ñ volūt inꝑponē decretū suuꝫ sup legitimatiōe spurij vel emācipatiōe alicuiꝰ filij vel in datione tutoris vadūt ad domū emancipandi vel ad domuꝫ mulieris q̄ datur in tutricem.⁊ dicūt notario scribe q̄ ego eligo hūc locuꝫ ꝑ meo idoneo tribunali Et ad hunc actū putātes aliē non valē actuꝫ qđ est falsū.cum ista possint expediri etiamsi eēt in platea vel in prato.deābulando vt ex p̄dictis ptꝫ.⁊ sic ē expeditū istud verbum de plano

Sine strepitu

Istud verbū non fuit necessarium cū idē importet qđ verbuꝫ de plano fm Bar.in.dicta extrauagāti in verbo ⁊ sine strepitu. q̄ ego ꝑsuadeo ex hoc q̄ñ loq̄ns plane dicit loqui sine strepitu.⁊ loq̄ns alte dicit facere strepitū.dixit tñ ipe q̄ operabit istud verbū q̄ litigatoꝝ poterit loq̄ iudici in aure etiā sedendo ꝑ tribunali vbi alias iudex nō deberet ꝑtē audire nisi palā loq̄utē ⁊ repio q̄ dñs Jo.de Imo.vt credo i.c.accedēs .ſ.vt lit.non contē.dixit istā eē iustaꝫ cām recusandi iudicē delegatum tq̄ suspectum quod est notandum.

Et figura iudicij

Glo. nostra hic ponit quid sit figura ⁊ bñ dicit.postea ponit tres alias formas istiꝰ clausule vel q̄ pōatur copula vnica añ illud verbū et figura iudicij vel q̄ nulla ponatur copula inē ista verba in clausula contēta vel q̄ ponatur disiūctiua inter vnūquodq̄ istoꝝ verboꝝ et in oibꝰ bñ dicit volo q̄ notetis istā glo.singulariter i duobꝰ in ꝓmo i eo q̄ disiunctiua ponit ꝑ copula q̄ñ ē eadē rō . Ex q̄ colligite q̄ disiunctia sp resolutur in copulā vbicunq; ē eadē rō i vno extremo q̄ i alio et ex hoc ego dico q̄ ista fuit rō. lz legiste non dicant quare disiuncta posita iter personas honoratas resolui in copulam.vt in.l.cum q̄ dā. C. de verbo.signi. Nam ideo cum testator dixerit lego titio vel seio.x.resolui ly vel i copulā ⁊ q̄ ē eadē rō dādi titio q̄ ē i seio.⁊ iō resoluit i copulā. teneti menti ꝑpetuo istā glo. In 2° ē singularis.l..ista gl.in eo q̄ dicit q̄ vbi nulla copula est apposita inter ista verba in clausula posita.qđ idē ē si esset apposita copula ⁊ allegat bonaꝫ legem .ſ.legē triplici.ff.de verbo.signi.

Ex hoc resultat quedaz singularitas q resoluta habet vim copule ⁊ sic ista a pari dijudicãtur si in rescripto dicaẽ Delegam⁹ causam titio. seio. sempronio. vel q dicatur delegamus causã titio seio ⁊ sempronio. ſz aduerte q qñ nulla ponitur copula inẽ personas dz apponi punctus inẽ vnamquãq; personam ⁊ hoc est qđ quotidie dicitur. pũctus habet vim copule. vt nõ. ī .d.l. triplici. Ecõtra interdũ copula resoluiẽ in disiunctaz et ꝫ contingit vbicunq; copula ⁊ ponitur inẽ incõ possibilia .tex. est singularis in .l. si titio. ff. de vsufructu legato. et per hoc sustinetur procuratorium in quo dicitur communiẽ q talis constituit titium suum nuncium et procuratorem. impossibile ẽ q respectu eiusdẽ act⁹ simul et semel quis sit nuncius et procurator q nũcius cõcipit verba in psonam dñi. puta dicendo titius dicit q debes sibi dare. ꝛ. vt in .l. licet .ff. de constitu pecun. Et procurator concipit verba in personam propriam vt in .l. quecunq; gerim⁹. ff. de acci. ⁊ obli. vt patet in hoc exemplo Ego titi⁹ procurator procuratorio nomine seij peto a sempronio. ꝛ. ẽ. Resoluetur ly et. positus inter ly nuncium. ⁊ ly procuratorem in disiunctam vel. et erit sensus. talis constituit titium suum nuncium vel suum procuratorem. tenete mẽti quia multi ẽciperẽtur. Et cõcludite vnam conclusionem generalem circa istud verbum sine figura iudicij. quod p verbum istud tollit̃ omnis obseruãtia iuris positiui in iudicijs requisita ⁊ remanet obseruantia iuris gentium et naturalis. quod ius naturale tolli vel auferri non potest veluti ẽ defensio. vt in cle. pastoralis .s. de re iudi. hoc voluit Bar. in .d. eẽ vaganti. in verbo ⁊ figura iudicij. ex hoc infertur q cuz citatio sapiat speciem defensionis non tollitur per dictam clausulam. hoc probatur in cle. pastoralis vbi dicitur sententiam esse nullã qa fuit omissa citatio ad audiẽdam sententiam et tamen ille qui tulit sententiaz imperator hẽricus nõ tenebatur seruare ius positiuum. sed solum naturale et ius gentiuz. Et papa dicit sniam esse nullam ꝓpter defectum citationis volẽs innuere q citatio ẽ de iure naturali quod apparet ex citatione quam fecit dominus noster de adam dum dixit Adaz vbi es ẽ. ista fuit citatio Item per istaz clausulam non tollitur legitimatio personarum vt probatur in .d. extrauganti. Si enim quis tanq; procurator alterius petat etiãsi procedaẽ vt dicte clausule dz anteq; audiaẽ probare pius de mandato suo quoniam foret iniquum si non haberet mandatum sententiam debere domino nocere forte ignoranti. ẽ. que autem specialiter reseruata intelliganẽ ꝓpter dictam clausulam tex. noster late prosequitur incipiẽdo a libello. que omnia seriatim et distincte prosequar declarando. ⁊ quoniaz premittitur in ordine littere de libello qui non est necessario offerendus ideo scribite verbum necessario in littera tex.

Libellus ẽ. Glo. sumit argumentum a cõ trario sensu q ī causis regulariter libellus ẽ necessarius vt .iij. q̃one .iij. auferatur. ⁊ in .c. i. de libel. obla. ⁊ in auẽ auferatur. C. de lit. cont. postmoduz querit nunquid ex conuentione ptium posset libellum remitti et recitat multas questiones de qua questione etiam per glo. in .c. de causis. de offic. delega. ⁊ per docto. in .c. i. de libel. obla. et p legistas in .d. auẽ. auferatur. ⁊ omissis opinionibus: hec est communis conclusio quam sentit hic glo. et

voluit Jaco.butrigarij ⁊ etiã bal.in d. auc. auferatur q̃ libellus ſolennis a Jure requiſitus poteſt ex cõuentione partiũ remitti ſz qualis qualis petitio nequaquã omitti poteſt que petitio p/tineat intentionẽ petẽtis Circa cuius libelli ſeu petitiõis materiam quo at/tinet ad ꝓpoſitum infero has cõcluſio/nes Petitio qualis qualis id eſt que nõ cõtinet ſolennitatẽ a Jure requiſi/tam ſed nudam intentionez duntaxat petentis eſt de Jure naturali ſeu gen/tiũ nimirũ ſi omitti nõ poſſit per ea q̃ dixi in verbo et figura iudicij Item Secõo iõ eſt neceſſaria qualis q̃lis pe/titio quia ſnĩa dz formari iurta petiti/onis formã vt in hac cle. Sed ſi nõ eſ/ſet fcã petitio Judex neſciret ſuãz for/mare iuxta petitionis formã igit̃ ꝛc. Secõa cluſio Qualẽ q̃lis petitio dr̃t a libello qr libell⁹ ſemp offerr̃ in ſcptis vt in iurib⁹ ꝓalleg. Petitio ãt põt o/reten⁹ fiẽi fm̃ oẽs doct. Adeo q̃ etiã ſi fuerit redacta ĩ ſcptis p actorẽ et tradi/ta notario vt redigatur in actis tñ di/catur petitio nõ ãt libellus fz ange.in l.i.ff.de eden: Eſt ⁊ alia differentia qm̃ actor dz dare copiã libelli ꝓpꝛijs expẽ/ſis vt no.glo.hic et in cle.ſcõa ſ. de ap/pella. Jn petitiõe aũt actor nõ tenetur dare copiã parti ſed ſi reus velit copi/am illam habere requirat a notario ſu/is expenſis qõ eſt notãdũ fz d.florenti/nũ in hac cle Tertia concluſio vbi proceditur appoſita iſta cl̃a ſine figura iudicij tñ exigitur citatio vt in cle.pa/ſtoralis de re iudi. Quarta cõcluſio Dec clauſula ſine figura iudicij eſt tãte importãtie q̃ licet alias petitio dz cõ/tinere narrationẽ et cõcluſionem hoc caſu non eſt neceſſaria cõcluſio ſed ſuf/ficit narratio ex qua deprehendatur in tentio petentis vt in c. afferte ſ. de pre/ſumptioni.et no.glo in l.ij. C. de ſen.ex periculo recitan. vbi habetur qõ mu/lier ſimpliciter narranit regi ſalomoni abſq̃ aliqua concluſione hoc modo.fi/lius meus viuit et filius iſtius mortu/us eſt et ſalomon tulit ſententiam vt habetur li.regum c.iij.et in d.c. afferte Et ſi quis dixerit quid facit ad propo/ſitum illud c. afferte cum ibi nulla fiat mentio de cl̃a ſine figura iudicij ꝛc. re/ſpondeo q̃ bene facit quoniaz ꝓnceps non eſt ligatus lege poſitiua vt in l. digna vox C. de legi.tñ ligatur ad ſer/uandum ius naturale et Jus gentiuz vt no.in d.l.digna vox et probatur in cle.paſtoralis ſ. de re iudica. Sic eſt de directo in caſu noſtro quoniaz Judex inferior cui cauſa eſt delegata cum di/cta cl̃a ſine figura iudicij ꝛc. eſt redact⁹ ad inſtar principis vt nõ teneatur ſer/uare niſi ius naturale et ius gentium vt dixi ſ. in verbo et figura iudicij Ji/gitur bene concluditur quod dicitur ĩ ꝛc. afferte adaptari ꝓpoſito noſtro. qõ eſt mente tenendum pro intellectu di/cti c. afferte quia decre. ex hoc reddit declarata Ex hac concluſiõe ſequitur corollarium q̃ procedit petitio vbi p cluſio eſt inepta ꝓpt̃ iſtã cl̃am licet ali/as proceſſus corruat vt in c. examina/ta ſ. de iudi. et in l. ꝑma ff. ſi meſſor fal. mo. dix. Sequitur aliud corrollarium quod in huiuſmodi cauſis procedit ta/lis libellus peto ticiũ cogi ſolui ad ſol/uendum licet nulla ſit facta mentio de condemnatione licet in cauſis ordina/riis libellus corrueret niſi prius fuiſ/ſet petitum deberi cõdemnari cum ex/ecutio non poſſit fieri ante condemna/tionem vt in l.i. C. de ex. rei iudi. Hãc concluſionem aſſumo ex dictis bar. ex dcã extrauagãti ſup verbo et figura Quinta concluſio Jn cauſa appellatio/nis ab interlocutoria non eſt neceſſari/us libellus licet ſecus ſit in appellatio/ne a diffinitiua fz Matheum et d. An/tho. in cle. vnica in cauſa poſſeſſionis

et proprietatis qđ dicit spe. in ti. de li/ bellorum. cõcep. in ℣ nunc dicendum in curia romana ita de facto seruari tñ ſm prefatos doct. vbi. ℟. in cã bñficiali siue loq̃mur ĩ cã principali siue in cau/ sa appellationis non est necessarius li/ bellus. tenete menti ¶ Aduerte in eo q̃ bar. dicit procedere petitionem vbi ẽ ineptapclusio. contrariũ expresse tenet glo. nostra hic in verbo pronunciatio quã sequitur bal. ¶ Pro cõcordia vero potest dici q̃ procedat opinio bar. q̃n constat. de intentione petentis si autez de eius intentione nõ constet id est q̃ nõ potest apprehendi quid petat actor tunc verum dicit glo. q̃ absolui debet re⁹ ab obseruatiõe iudicij ¶ Capio glo. in verbo litis contl. ¶ Hic ergo hic habe tis vnum casum in quo potest procedi ad diffinitiuam sniam litis nõ contl. vi delicet q̃n proceditur sũmarie et sine fi gura iudicij ¶ Ex quo sequitur q̃ cuz in causa mrimoniali in causa vsurarum et in causa decimarum ⁊ in alijs causis de quibus in cle. dispendiosam ℟ de iu/ di. vbi ꝓcedatur sũmarie de plano ⁊ si ne figura iudicij poterit procedi ad dif finitiuam litis nõ contl. ¶ Est et alius ca sus ¶ In quo proceditur ad diffinitiuã litis nõ contest. nec ordine iuris serua to viz q̃n est questio Juris ſm Jnno. qui ita singulariter dicit in c. cuz inter ℟ de cõsue. qđ sic declaro ¶ Pone q̃ ver titur questio super verbis rescpti vel super verbis statuti quia vnus dicit i/ sta verba debent intelligi hoc modo et alius dicit q̃ debent intelligi alio mo/ do vel pone q̃ est questio quia vnus dicit q̃ rescriptum nõ tenet de iure ali us dicit q̃ immo tenet et valet ¶ Jsta est enim questio iuris certe nõ debebit lis contestari nec ordo iuris seruari in ista questione per predictam ¶ Est ter tius casus videlicet q̃n implorat offi cium iudicis nobile sicut est restitutio in integrum quia forte ecclesia vel mi nor petit restitutionem in integrũ ad/ uersus eius ꝓtractũ vel sniam ꝓter ei us lesionem poterit procedi ad diffi/ nitiuam litis nõ cõtest. ſm Jnno. in c. dudũ ecclesia de elec. in quarta colum. de quo dicto ange. facit magnum festũ in l. fi. in ℣ Illud ℂ. de tempo. appel. pl⁹ subiciens ibidem Jnno. in vi. column. q̃ si absens qui noluit comparere ad litez contestandam receptis testibus compareat volens litis prestari. nõ est audiẽdus ¶ Plus dixit et mirabiliter et d. bal. in l. consentaneum ℂ. quomodo et q̃n iudex q̃ hoc casu iste qui fuit cõ tumax si volet litigare in alio casu co/ rã eodẽ iudice etiã ꝑ diuersã psonã Ju dex poterit denegare sibi audientiam allegat tex. singularẽ in l. sed si. ꝑ preto rem ℣ sed dum de decreto ff. ex qui cau ma ⁊. ibi probatur et est bonus tex. te nete menti quia ista oĩa sũt singularia ¶ Est et quartus casus videlicet in cau sa appellationis vbi ad diffinitiuam po test procedi altera parte absente etiam lite non cõtesta. vt in l. fi. ℣ Illud ℂ. de tẽpo. appel. qđ notabiliter limitat d. Jn no. ĩ c. ex lr̃is ℟ de ĩ ite restitu ¶ Q̃n ap pellator est absens secus si appellatus qui fuit victor in causa principali ⁊ ita declarat illum ℣ melius q̃ legiste nec ẽ mirum quia est quid imputandum ap/ pellatori qui introduxit appellatiõnem coram iudice ad quẽ quare non prosequ tur appellationem. hoc dici non potest de appellato ¶ Ex his habetis q̃ in om/ nibus istis quatuor casibus poterunt recipi testes lite nõ contest. qđ est no/ tandum pro ampliatiõe c. q̃n frequen ter ℟ vt lite non contest. vbi nõ ponũt isti casꝰ ¶ Sequit glo. ĩ verbo ob necessi tates ¶ Sumitur ex textu nostro ex p trario sensu q̃ ĩ causis ordinarijs vbi nõ proceditur sine figura iudicij potest q̃ cedi in ferijs ob necessitatem hominũ

intelligite de consensu partium et iudi ce consentiẽte vt no.in l.i.ff.de feri. ⁊ in c.si ſ de feri. Nõ sic in fi. repẽtinis et feriis in honoꝛez dei quibus renun ciari non potest Sed mirũ videtur q feriis ob necessitates hoim possit renũ ciari qm̃ Iuri prohibitiuo renũciari ñ potest glo.est singularis in rub.C. nõ fide ꝛc.constat añt istud esse ius phi/ bitiuum vt nõ reddatur ius in feriis ob necessitates hoim ideo renunciatio nõ tenet Rñdeo Ideo renũciari põt quia verba edicti de istis feriis dicunt nemo inuitus compellatur litigare vt habetur ĩ l.i.ff.de feriis erga a ꝓtrario sensu poterit litigare istis dieb⁹ ex vo luntate partiũ Sed insurgit dubitatio si duo volunt litigare in istis feriis ali quibus diebus scientes esse ferias po stea altera pars vult cessaẽ a litigio du rãtibus feriis quid iuris. Ista questio sepe est de facto et vi.spe.in ·S· circa fi. Prima añt pars opponit non posse q litigando videtur renunciasse istis fe/ riis quid iuris est Ista questio sepe ẽ de facto ⁊ ego vide specu.in ·S·fi.circa fi.de feriis inclinat in hanc sniam reũ nõ videri nõ renũciasse qui est fugiti/ uus quia reoꝝ est fugere vt no.in c.cũ olim de dolo et cõtuma.quasi secus sẽ ciat esse in actoꝛe Matheus añt in cle. prima ſ de iudi.tenet inductam esse re nunciationem Angelus vero in l.i.ff. de fe. Notabiliter distinguit inter ex/ pressam renunciationem et cautã vt p expressaz renũciationem amplius non possit opponi exceptio feriarum quasi in totũ videatur renũciasse In tacita vero que inducitur ex litigio nõ indu catur renunciatio feriarũ quo ad tẽp⁹ futurũ et quo ad acta fienda ꝫ acta fcã valebunt quia eoꝝ respcũ videtur in ducta tacita renunciatio ⁊ sic exceptio feriarum impediet ꝓcessum fieri in fu turũ sed p talẽ exceptionẽ nõ annulla bunt acta iam facta et in hac snia fuit d.iohã. de imo. in c. fi.ſ. de fe.licet nul lam faciat mentionẽ de angelo.et istud teneatur ac etiã notetis Ex hoc sequi tur vna mirabilis conclusio f.ange.in d.l.prima q exceptio declinatoria iudi cij qũ concernit actum successiuuz põt opponi post litis cõtest. qõ est singulaẽ limitans omnia iura dicentia q excep/ ceptio declinatoria debet opponi añ li tis contest.quia illa regula debet intel ligi qñ exceptio cõcernit actũ momen/ taneũ qui explicatur a momẽto secus ĩ acto successiuo vt est litigare in feriis ob necessitates quia iste ferie nõ finiũ tur momẽto sed pluribus diebus suc/ cessiue durant vñ ista exceptio oposi ta post litis contest.hoc modo ꝓhibeꝛ nõ procedatis dñe iudex quia sunt fe/ rie Impediet processum fieri. ꝫ ꝓces/ sus iã factus in feriis tenebit Ego ꝑ dictum ange.cõprobo valida rõe quo/ niam exceptio declinatoria que oriꝛ p⁹ litis contest.potest opponi post litis ꝯ test. vt in l.sc̃a de consorti. eius.litis Et fcĩt c.pastoral' cũ ibi no.ſ de excep. Sed ista exceptio sunt ferie quotidie oritur quia quotidie inducitur graua/ men ex talibus feriis nam respectu di ei hodie in eo possum dicere non vo lo compere hodie quia est dies feriat⁹ Nõ possum dicere cras et sic in sequẽ tibus diebus quia semper grauoꝛ de die ĩ diem ideo semper de nouo nasciꝛ ista exceptio qõ tenete menti. Et addi ti in eo q glo.dicit q feriis non po/ test renunciari. Quã glo.oẽs canoni/ iste et legiste sequuntur qõ Jo.an dixit vnum singulare verbum in ·S·fi.de fe.ĩ addi.ad specu. q feriis repentinis põt renunciari per pactum licet nõ p sim/ plicem renunciationem.nec reperio ꝓ tradicentem.ex hoc potest inferri vna mirabilis limitatio ad illam regulaz q Iuri prohibitiuo renunciari non põt

Cõmẽtatio Lanfranci super Cle. Bepe

qz illud custodiẽ p simplicẽ renũciatio/
nẽ. sec9 si p pactũ exp̃ssũ. nã nõ ẽ dubiũ
q9 ius ẽphibitoziũ q9 in feriis repenti/
nis nõ reddaẽ ius z tñ Jo. an. dic valẽ
renũciationẽ p pactũ expressũ. g̃ bñ sui
mit dcã limitatio a nemie tacta Nam ĩ
alia mã fit eadẽ drã inẽ renũciatiõem z
pactũ Nã dicit q9 iuri de futuro renũci
are non põt vt ĩ. l. q̃ supstitis. ff. de acq.
hẽdi. z ĩ. l. si ita scptũ. ff. si sub pditõne. ff
de le. secũdo. tñ volũt oẽs q9 p pactum
possit renũciari iuri de futuro vt habeẽ
exp̃ssũ ĩ. l. i. C. de pac. Gl. sup ẏbo de
fensiones Circa vnum qõ s dixi vbi
pceditẽ p officiũ iudicis possit procedi
ad snĩaz diffinitiuã lit. nõ pt. f Jnn. ob
stat tex. ĩ. c. fi. sup̃ de off. iudi. Vbi dicit
q9 exposcit lit. ptes. ĩ Saluãdo Jnno.
rñdeo q9 vbi re9 ẽ pñs oĩo dz lis pte/
stari z ita dz intelligi iste tex. vbi ãt re9
ẽ absẽs z nõ vult ppere z sic nõ pt lis
ptestari vt scribit inno. ĩ. c. olim. de acc.
z glo. ĩ aut. q̃ sel. C. quomõ z qñ iudex.
tũc vẽ dicat sibi locũ doctria Jnnoc. z
hanc distinctionẽ psuadeo p ea q̃ habeẽ
ĩ. l. fi. f. illõ. C. de tẽ. app. vbi similis dis
tinctio fit in causa appellatõnis Se
quit gl. sr ẏb. defensiõis Addite ad
istã gl. q9 cũ defensio ñ possit tolli p istã
claz z sñ figura iudicij Ex h videt di
cendũ q9 si ferat sententia testibus nõ
publicatis nõ valet snĩa qm̃ videt tol
li defensio aduerse pti qz ps nõ potẽit
opponẽ p dcã testiũ. z hãc snĩaz tz bar. ĩ
eruaganti ad repmẽdam. licz ipe ptriũ
tenẽ videat ĩ. l. platã. C. de sen. z int.
om. iudicũ. z idẽ ibi tz glo. bal. z iacob9
but. Vos ãt pcordãdo opiões dicite f
ange. ĩ dicta. l. platã c9 ẏba sũt nota di
gna Q snĩa valet etiã ĩ causis ordina/
riis lata: testib9 non publicatis Qm̃ i/
stud nõ est ptra ius pstitutõnis lz ẽ pt
ius litigatoris sibi auferẽdo defẽsiõez
Nã ex hoc reddit sententia iniqua et iõ
poterit appellari z appellatio iustificabi
tur ex h solo qz in instãtia cẽ pncipalis
nõ fuerit testes publicati f ange. nõ po
test eñ dici snĩaz istã esse nullã quasi la
tam sñ cause cognitione. quoniã testes
sp dicunt iudici publicati etiã an aper/
turã f Jnno. ĩ. c. cũ clamor. s. de testib9
z glo ĩ. l. cũ de ĩdebito ĩ pncipio. ff. de p
bati. Vbi tñ testes fuisset examinati p
iudicẽ alteri9 iuris. qz ibi testes pmora
bant z iudex ptulisz snĩaz añquã fuis
sent sibi trãsmissa dcã testiũ tẽ bñ snĩa
foret nulla q̃si lata sine cause cognitiõe
p. c. cũ bertol. sup̃ de re iudi. z ita dz in
telligi gl. f ange. ĩ dcã. l. platam
Capio tex. ibi Jur pnũciatõis formã
bar. ĩ eruagã. sr ẏb. z figura iudicij sin
gularit notat istũ textũ Dicens q9 licz
ĩ causis ordinariis snĩa debeat cẽ pformis
libello z ĩ nullo debeat esse difformis
vt ĩ. c. lz heli. de simo. Tñ vbi p/
cedit sñ figura iudicij: nõ ẽ nẽe q9 snĩa
sit pformis libello lz sufficit q9 pnũciet
iuxta petitionem. i. sufficit q9 in aliquo
ueniat. lz ĩ oĩb9 nõ ueniat Vñ si peti
tus fuerit equ9 q̃ forte ẽ mortu9 z pñr
succedit estiatio si ista cã eẽt ordinaria
nõ posset fieri sentẽtia in estimatõe cũ
nõ fuerit petita. tñ si pcedaẽ sñ figura
iudicij poterit fieri pdẽnatio in estima
tione. qz nõ pt negari istã snĩam esse la
tam iuxta formã petitionis id est ẏpe
licz nõ f ipãz petitionẽ. tenete ẽ. Ad
dite q9 illa regula. sentẽtia dz esse pfor
mis libello: intelligi dz ĩ modo decidẽ
di id est q9 p snĩaz dz declarari id qõ ẽ
petitũ ĩ libello pdẽnando vel absoluẽ
do. nõ aũt debẽt illa ẏba intelligi p vt
iacẽt seu sonant videlz q9 snĩa deãt eẽ
cõformis libello iudice iudicãte vt pe
titur in libello qz f hoc oĩs sententia
esset cõdẽnatoria qõ est falsũ. cũ actor
in libello sp petat reũ cõdemnari
Sequit tex ĩ ẏbo exordio Ad 20.
intellectũ istiº gl. circa mãz recõuentionũ
pono aliquas conclusiones Prima.

cõclusio Recõuẽtio dz fieri ante litĩ contestũ. vel in cõtinenti post litĩ. cõtest. ad hoc vt introducaẽ ꝓuilegium cause reconuentionis qđ priuilegiuz in hoc consistit vt simultaneus ꝓcessus agiteẽ conuentionis ⁊ reconuentionis. vt in. c. i. de mutu. peti. Et ꝙ vtraq; cã eadem sententia termine tur Quantum autem ad competentiam iudicis introducendam potest fieri recõuentio in quacunq; parte iudicij. vt in. c. dispendia. ℣. reus. de resc̃p. li. vi. Tex. ẽ sing. in hac materia hoc casu non simul agitabiẽ causa conuẽtionis et reconuentiõis. sed prius terminata causa conuẽtionis: postea procedetur in cã reconuentiõis. ⁊ tenebitur actor comparere licz alias sibi iudex non foret competens. Secũda conclusio Vbi opponiẽ contra iudicẽ exceptio excommunicationis: opponens non ꝑt vti reconuentione. glo. est in. c. i. in verbo rescriptum. de rescrip. li. vi. Quam glo. valde commendat Ange. in. d. auc. et consequenter. Tertia cõclusio. Tota materia reconuentionis debz intelligi quando actor agit ex voluntate. non autem necessitate coactus Nam tunc reconuentio nequit locum habere veluti si quis est passus iniuriam vel furtum vel rapinam. nam ꝓpter hoc necessitatur agere certe conuentus non potest istum actorem reconuenire ℣z Ange. in. d. auc. et consequẽter. Et est casus in. l. ℔. in ℣ sed si agant. ⁊ in. l. si tõgius. in ℣i. ff. de iudi. quod est valde notandum. ꝙ per hoc limitatur tota materia reconuentionis Ex hac conclusione inferiẽ vnum notabile corollariuz ꝙ in causa appellationis non habet locum reconuentio. ⁊ iaz vidi de facto quoniam appellans necessitate coactus appellare ⁊ ire ad iudicem ad quem ꝓ iniuria sibi illata propter iniquam sententiam latã per iudicem a quo. casus est in. l. i. ⁊ ℔. ff. eum qui appellat in ꝓuincia se defendi debere Et hanc conclusionem notat. egregie. d. Ang. in. d. auc. consequenter. et ẽ menti tenẽda Huncvenio ad gl. in verbo non obstantibus. Istaz glo. quotidie allegant legiste ⁊ ad eam recurrunt ꝙ dato termino ad ꝓducendum instrumenta possunt ꝓduci etiã post lapsum terminuz nisi ius aduersarij sit factuz deterius quã gl. tz Bar. in. l. mancipiorum. ff. de optione lega. Nec non Jaco. de are. ⁊ Cy. et Ang. in. l. si ea. C. q̃ accu. possunt. ⁊ ipemet Ang. in. l. i. ℣ ⁊ edenda. ff. de edendo. Eandem sententiam secut⁹ est Bald. in. l. i. ff. si ex noxa. causa agaẽ. ⁊ tenẽt omnes canoniste. Sali. autem in. d. l. si ea. subtilius ẽ hunc articulum inẽpretatus ⁊ posuit vnam suaz distinctionẽ valde notabilem que est memorie commendanda ꝙ veritatem continet et ẽ etiam in iudicando tenẽda quoniam non reprobat sententiã cõmunem sz distinguit declarando in q̃ casu debeat intelligi snia cõmunis. et vidi ꝙ. d. Johan. de Imo. in plurib⁹ locis dicit ꝙ semper tenenda opinio doctoris distinguẽtis quando sua distinctio est vera. Cuius sali. verba reduco ad ℣. scriptas claras conclusiões Quinta conclusio Si nullus terminus est datus ad ꝓducendum instrumenta seu iura possunt instrumẽta produci ad conclusionem in causa. .c. cum dilectus. de fide. instru Secunda conclusio Vbi datus est terminus per iudicez ad producẽdũ instrumenta post terminum non possunt ꝓduci de rigore iuris. Rõ conclusiõis ẽ ꝙ omnis dilatio ꝓbatoria. est peremptoria. vt dicit Ange. in. l. fina. ff. de dilation. ⁊ etiam tenet Spe. in. ti. de dila. ⁊ ceteri docto. Tertia con

cluſio Vbi ille cui ẽ dat⁹ termin⁹ ad ꝓducendu3 inſtrumenta potuit ꝓducere inſtrumenta m t̃mino et non ꝓ/ duxit non audit⁹ p⁹ terminum nec de rigore iuris nec de equitate. Siue ius aduerſarij ſit factum deterius ſi/ ue non Rõ ꝯcluſionis qm̃ negligen ti ꝓducẽ iura de iure non ſbuenit ſed duntaxat diligenti vt in.l.admonẽdi .ff.de iureiuran.vbi videt caſ⁹ iſtius ꝯcluſionis.et in.l.fi.ff.ex qui.cau.ma. ¶Quarta ꝯcluſio P⁹ terminũ lapſũ poſſunt ꝓduci inſtrumenta de equita te ſi ius aduerſarij non ẽ factũ deteri⁹ dummodo ꝓducens non fuerit in ne gligentia durante termino puta qua ignorabat ſe habere inſtrumentũ vel ſi ſciebat non potuit producere aliq̃ iuſta cauſa impedit⁹ ⁊ in hoc ſtabitur iuramento ꝓducentis ſi fuerit igno/ rãs.ꝛc. Iuxta decretalẽ paſtoralis.ſ. de excep. Rõ ꝯcluſionis ẽ qm̃ vbi in diſpoſitione eſt dies ⁊ non pẽa admit titur purgatio more ſi ius aduerſa/ rij non ẽ factum deterius dummodo p⁹ modicũ tps q̃d reſidet in arbitrio iudicis ⁊ ꝓbant in.l.ſi ita q̃s ꝓmiſe/ rit.ff. ſeya caue.ff.de ꝟb.obli ¶Quĩ ta concluſio P⁹ terminum lapſũ nõ ꝓñt ꝓduci inſtrumenta ſi ius aduer ſarij ẽ factũ deteri⁹ etiamſi ꝓducẽs fu erit diligens durante termino. ⁊ in h̃ caſu ẽ intelligenda glo.noſtra. ⁊ opi nio doctoꝝ. Rõ ꝯcluſionis ſumit ex his q̃ dixi in rõne ꝓxime p̃cedentis ꝯ cluſiõis a p̃rio Intelligo tñ iſtã gloſã q̃ ius aduerſarij dz eſſe effectñ dete ri⁹ p⁹ lapſuz termini ꝓducẽdi puta q̃ teſtes ſũt mortui p⁹ lapſũ t̃mini q̃ q̃s poterat reprobari inſtrumentum. ſin autem fuiſſent mortui pendente ter/ mio tũc non puto ꝓcedere glo. q̃ nõ ẽ leſus poſt lapſum termini ſz in ip̃o termio ¶Sexta ⁊ vltima ꝯcluſio In caſib⁹ in q̃b⁹ ꝓducunt inſtra p⁹ lapſũ termini debz citari ꝑs aduerſa ad vi dendum fieri ꝓductionem Alias nul la ẽ iſta ꝓductio q̃m vbi tractatur ꝺ preiudicio alterius is citari dz vt i.c. vnico de ſcrutinio. Ex his habetis expeditum iſtũ articulum pleniſſime ⁊ vtiliter Senio nunc ad glo. in ꝟbo interrogabit. Iſta gl. reputat ſingula ris et ſp allegatur Sed ꝓ plenio/ ri doc/ trina tollite has breues concluſiões Prima ꝯcluſio In cauſis ordinarijs iudex ex ꝓprio officio poteſt in quacũ q̃ pte iudicij ptem interrogare: ꝛ nõ ad inſtantiam partis. Ita dz intelligi tex.in.c.inter dilectos.ſ.de fi. inſtru. ⁊ xxx.q. vlti.in.c.inter adamantem ⁊ tex.in.l.vbicunq̃.ff.de inter.actio. ¶Secũda ꝓ. Vbi ꝓcedit ſine figura iudicij ĩ q̃cũq̃ pte iudicij.põt iudex eẽ ad inſtãtiã ptis litigatorẽ interroga re vt in hac glo.notabili ¶Tertia ꝯ cluſio. Illud q̃ dicitur iudicem poſ/ ſe interrogare in quacunq̃ parte iudi cij dz intelligi ſup actitatis id eſt ſup ꝓductis in cauſa.non poteſt autez in terrogare ſuper nouiter actitandis.i. ſuper aliquibus q̃ non ſunt deducta in iudicio ſm Spe.in titu.de poſitiõi bus.ſ.iij. ꝟſicu.regulariter. ⁊ Inno. in.c.inter dilectos.ĩ additionibus ſu is Hoc tenent hic.d. Florenti. mathe us ⁊ Laudinus ¶Quarta et vltima concluſio et notanda Vbicunq̃ iu dex poteſt interrogare partem poteſt in qualibet interrogatiõe deferre iu/ ramento interrogato.ſm.d. Bal.qui ita conſuluit vt ꝑz in conſilio ſuo q̃ incipit Statuto peruſij cauetur.ſbij/ ciens rõnem qm̃ cum lex dederit po teſtatem iudici faciendi interrogatio nes veriſimile ẽ et credibile q̃ lex vo luerit etiam dare ptãtem circa quali/ tates interrogationum vt poſſit adij cere iuramentum vel pretermittere. ⁊ idem de alijs qualitatibus quod eſt

notandum q̄ non tangitur in lectu/ris q̄ ē res p̄ticabilis et poterit face re magnū hoīem in causis.ꝛc. ¶ Vltimo addite circa illum articulum vtrū termini possint p̄duci instrumēta q̄ omnia q̄ dicta sunt in instrumētis ha bent locuꝫ in testib⁹ vt possit post ter minum elapsum p̄duci eo modo quo dictū ē in instrumentis ſm Cy.in.l.si ea.s̄.alle.quod etiam voluit.d. Jo. de Imo.in.c.lꝫ causaꝫ.s̄.eo.lꝫ.dñi.de ro ta in suis conclusionibus aliter senti/re vident Sed p̄mum ē verius,p̄ter identitatē rationis eadem ē ratio i te stibus que in instrumentis.igit̄.ꝛc.

Circa articulum vtrum iudex possit interrogare partem.ꝛc. Addite q̄ dñs Anto.de but.consuluit iudicem posse int̄rogare in quacunq̄ p̄te iudicij par tem ad fundandum intentionē alteri⁹ partis.et hoc per glo.singulareꝫ in.l. vbicunq̄ p̄calle. vt pꝫ in.dicta gl. dū dicit, vel sicut fit bononie, queritur a debitore q̄d debeat. De q̄ cōsilio facit mentionez .d. Jo.de Im.in.c.i.s̄.de iu di.sequens hanc doctrinā q̄ ē notāda Circa id quod dixi de iuramēto intel ligendum ē ſm Bal.in causis summa/riis seu extraordinarijs quod idem ē In causis autem ordinarijs sunt fien de positiones ⁊ pars dꝫ compelli rñ/dere per iuramentum vt in.c.si p⁹ p̄/stitum.s̄.de confess.li.vi. Et quia dēm Bal.est singulare quod non reperitur in aliquibus lecturis.sed duntaxat in quodam suo consilio tum q̄ materia ē vtilis tum quia consilium ē paruū. idcirco illud subijcio scribendum

¶ Statuto perusij

cauetur q̄ si actor voluerit stare sacra mento rei vel reus sacramēto actoris de causa vertenti. ꝛc. iudex cogat iura re ꝛc. titius deposuit centuꝫ penes se/ium. quos centum petitos in iudicio: seius negat/dicēs se nil debere. titi⁹ pe tit seium sb̄ iuramento illum debere ī/terrogari an receperit ab illo illō de/positum. seius negat se velle respōde/re cum iuramento. sed solum vult rñ/dere an debeat vel non. queritꝝ quid iu ris. respondeo: vbicunq̄ equitas mo/uet iudicez: iudex interrogare p̄ōt. ita etiā est in ei⁹ arbitrio interrogatorum forma. ff. de iureiuran. l. iusiurandum. ad pecunias. ℣. si de qualitate. pone q̄ apud me deposuisti. x. in secreto. ⁊ illa tibi restitui. si iudex hꝫ hanc conscīaꝫ non dꝫ interrogare an receperit: nec an debꝫ. Si ℣o iudex habet aliam consci entiam: tunc p̄ōt interrogare an debe at et etiam cum iuramento Et hec p̄/cedunt vbi p̄cedit̄ summarie vel ex̄ ordinem. vbi ℣o iudiciū eēt ordinariū tūc legitime responderi debꝫ positiō/ibus nec in iudicio extraordinario seu sūmario interrogatoria sunt in arbitrio iudicis. vt. s̄. dictū Bald.

Cle. diſpendioſam. De iudicijs

Quon eſt neceſſe diuidere iſtā clementinā. q̄ glo. optime diuidit Voto tamen ex p̄n° dum dicit diſpendioſaz pro rogationem litium introduci ex ſubti li obſeruatione ordis iudiciarij q̄ p̄n/ ceps facit cauſas ſummarias vt lites abbꝛeuienť ⁊ ideo infero et ſepe dixi q̄ cum ex forma ſtatutoꝛum inſtantia cauſe principalis nō debeat durare ni ſi per vnum menſem ſi princeps ſcri/ bit in cauſa p̄cedi debere ſummarie ⁊ ſine figura iudicij licz iſta clauſula nō habeat inſtātiā q̄ ſūmaria/ dico q̄ nō poterit exceder mēſem quia fieret cō tra mentem principis qui fecit cauſaz ſummariam cauſa litem abbꝛeuiandi. In glo. ſuper verbo beneficijs Ibi tutoꝛibus et curatoꝛibus ſimilantur Iſta eſt glo. ſingularis ⁊ notanda per quaz habetis q̄ hoſpitalarij ſunt ſimi les tutoꝛibus et curatoꝛibus minoꝛū. Nec ſimilitudo conſiſtit in hoc quia ſi cut tutoꝛes et curatoꝛes gubernāt mi noꝛes. ita hoſpitalarij debēt guberna/ re infirmos et miſerabiles perſonas. vt in cle. q̄ cōtingit. j. de religioſis. do. ⁊ in. l. oꝛphanatrophos. C. de epiſc. et cler. Ex hoc infertur notabiliter q̄ ſi cut tutoꝛ poteſt facere compꝛomiſſuz. et tranſactionem in cauſa pupilli. vt in. l. preces. C. de trāſla. ⁊ ibi oꝛdiaria Ita hoſpitalarius poteſt facere com/ pꝛomiſſum et tranſactionem ſuper re hoſpitalis quod eſt menti tenendum. In eadem glo. ibi Negare non po/ teſt quin canonicatus regulares. &c. p̄/ iuncta glo. j. Ibi non minus q̄ in ſecu larib⁹ Vanc glo. ſingulariter no. Do. flor. q̄ appellatiōe canonici continet tam canonic⁹ regularis q̄ ſecularis. ⁊ ſic appellatione canonicatus continet etiam regularis In eadē glo. ibi. nō ē locus huic conſtitutioni. Vanc glo. ſequunť landin⁹ ſenlin⁹ ⁊ paul⁹ de leſa. ſz. d. flor. dicit q̄ ſi ageret de p̄prietate eccie et reus exciperet allegando titu lum beneficij. Adhuc non eſſz locus huic conſtitutioni q̄ inſpicitur id q̄ principaliter deducitur in iudicium. ſ. cauſa pꝛopꝛietatis In eadem glo. in fine dubitatur de vna queſtione cir/ ca materiam huius gloſe Done: clerī cus eſt ſpoliatus beneficio ⁊ agit poſ ſeſſorio recuperande nunquid erit lo/ cus huic conſtitutioni vt poſſit p̄cedi ſummarie. &c Bertrādus tenuit q̄ ſic. motus: quia hec cauſa tangit cauſā be neficialem cum talis ſpoliatus habeat neceſſe docere de ſuo titulo vt volu/ it glo. ſingu. ⁊ ē glo. vlti. in cle. vnica. j. de cau. poſſeſſ. et pꝛopꝛiet. ⁊ ita dicit vidiſſe ſeruari i palatio pape. D. autē florenti. ē in contraria ſententia. quo/ niam cauſa poſſeſſiōis beneficialis nō ē ſpūalis vt no. glo. in. c. litteras. ſ. de iuramen. calum. Opinio bertrandi eſt verioꝛ per ſuam rationez. nec habz re fragari glo. allega. per. d. floren. quoni am vt inquit. d. Anto. de but. illa gl. de bet intelligi in poſſeſſoꝛio quod non hz annexam cauſam ſpūalem. negari autem non poteſt quin poſſeſſoꝛiū re cuperande in cauſa beneficiali nō ha/ beat ānexam ſpiritualitatem cum de/ beat doceri de titulo beneficij. Vl⁹ et go dico ſubtiliter intelligendo illā gl: q̄ illa glo. ꝓbat de directo contra dñz florenti. nam dicit illa glo. q̄ in cauſa ſpūali iuratur de veritate tamen dicit lecus ē in cauſa poſſeſſoꝛij tunc ego ar

guo sic In illa glo. ponitur regula et ponitur exceptio. Hec est regula. ī cā spūali iuratur de veritate. postea ponitur exceptio q̄ hoc nō hz locum ī causa possessorij. Hz nos habemus q̄ exceptio continetur sub specie regule vt no. in rubr. de Re. iu. li. vi. ꝛ est casus in. l. nam q̄ liquide. in fin. ff. de pe. lega. Ex quibus relinquitur q̄ vera est opinio bertrandi non attentis allegatis per. dn̄m florentinum. ꝛc Capio nunc glo. super verbo decimis In glo sup verbo in decimis Ibi non puto hoc fuisse de mente. ꝛc. Hec glo. tenetur per doctores. Et dominus Florentinus addit vltra glosam vnam rationem quoniam ista clemen. loquitur de decimis ad quas soluendas quis potest cōpelli per censu. eccles. vt in tex. dicitur. hz decimam papalem dicit ipse quis non cogitur soluere per censu. eccles. cum hoc non reperiatur iure cautum ¶ In eadem glo. ibi Ista constitutio iura corrigens. ꝛc Ista glo. est notabilis quā semper allegabitis ꝛ in scholis ꝛ in practica q̄ vbicunq̄ vna lex vel cōstitutio continet ius spūale cōtra ius cōmune: non potest extendi ad aliquē casum non contentum in. l. ex identitate rationis hz subsit eadem ratio in casu non expresso. que est in casu expresso Et legiste allegant glo. ad hoc ī auten. quas actiones. C. de sacr. sanct. ec. sed ista est melior glo. In eadem glo. ibi tunc puto locum esse constitutioni gl. bene dicit Capio. in glo. in prestatione in fi. Ista glo. est vera que ponit differentiam inter decimas prediales et decimas personales quia in primis non deducuntur expresse facte circa fructus. in posterioribus ꝺo sic. et bene probatur in iuribus in glo. allega. Glo. in verbo tenentur. ibi. s̄. de decimis. c. a nobis. Ex ista glo. colligitis notabiliter q̄ fundata est intentio rectoris parochialis contra laicum petendo decimas quia quilibet laicus ē obligatus ad soluendum decimas nisi ostendat contrarium. puta quia habet priuilegium immunitatis. ꝛc ¶ Glo. in verbo premoniti. ibi q̄ faciunt monitionem generalem. ꝛc ¶ Ex ista glo. noto q̄ rector ecclesie potest obtinere litteras monitionis et excommunicationis pro decimis non solutis. et in futurum non soluendis Et Landinus ponit practicam istarum litterarum vt fiant ī hac forma. Donemus vos quatinus infra tot dies. puto infra decem dies pro primo. et decem dies pro secundo. et decem dies pro tertio peremptorie soluere debeatis decimas ꝺ fructibus talium possessionum citatī. in tali parochia tali rectori ipsius parochie. ꝛc Alioquin pro nunc vt ex tunc vos in his scriptis sententie excommunicationis innodamus ¶ Subijcit dominus Florentinus hanc formam esse bonam sed debere adiici vna clausula. videlicet saluo si quis sentiat se grauatum ꝛc ¶ Nam propter dictam clausulam fm eum ille littere resoluūtur in simplicem citationem vt voluit glo. in. l. de pupillo. ℌ meminisse. ff. de no. ope. nunciat. Putat tamen ipse q̄ tales littere concedi non debent nisi prius habita summaria informatione vtrum predia sint sita sub parochia ipsius rectoris. ꝛcē. Et istud etiaz voluit Landinus quod est equum et honestum ¶ In eadem glo. ibi in fin. addite q̄ si questio fuerit inter duos laicos super successione feudi antiqui decimarum habebit locum hec constitutio fm dominos de Rota concluso, nt sua li. Et placet domino Florenti. et docto. quoniam licet questio sit inter laicos. tamen litigatur de decimis que sunt ius spirituale. Et si quis dixerit ¶ Non est possibile q̄ laicus

sit capax iuris decimarū vt in.c.cām q. .s.de prescrip.ergo hec ḡo non ꝓcedit Rñdeo faciendo aliqnas ꝓclusiones. q articul⁹ ē pulcer ⁊ q̄tidian⁹ ¶ Prima cōclusio. Laici sine peccato ꝑnt detinere decimas in feudum quas habuerūt ipsi vel sui antecessores ante lateranense consilium vel tpe ipius cōsilij. qđ consiliū fuit ꝑm Jo.an. Anno .d. M.centesimoqmo. tēpe alexandri tertij summi pontificis. quā infeudationem consilium iō induxit ī personā laicoꝝ ꝓpt̄ ꝓsecutionē quā tē patiebatur eccīa vt laici hñtes tales decimas eccīaz defensarēt hāc ꝓclusionē tenēt oēs doc.ī.c.cū aplica de his q̄ fi. a pla. sine ꝓsen.ca. Et idē eēt hodie si laic⁹ in feudū acciperet decimas a summo pōtifice ꝙz prefa.doct. ¶ Secūda ꝓ⁹ Laicus non ꝑt hr̄e in feudum decimas q̄ sūt sibi date p⁹ lateranēse cōsiliū. imo detinēs peccat mortalit.c.phibem⁹ ℌ. q̄uis.s.de de.⁊ ita intelligit̄ decre.cāz .s.de ꝑscrip ¶ Tertia cōclusio. Laic⁹ ꝑt accipe decimas q̄ ad vsum frēm⁊ sic ꝓ ꝓctum locatiōis seu cōductionis ad tps.nō āt in ꝑpetuū ⁊ nō ſ̄ noie feudi Hec ē cōclusio ꝓis doct.in.c.phibem⁹.palle. Et ꝓ ſ̄ apparz falsa opiō Alberi.de rosato.quam posuit in.l.inter antiqua.C.de vsu. dicentis q̄ decime ꝑnt locari laico in perpetuū qđ ē falsuz.q ista eēt q̄dā aliēatio.ꝛc ¶ Quarta conclusio⁊ notāda Ubi ē cōtentio int rectorem eccīe ex vna ꝑte allegantē laicū non posse tenere decimas in feudū q̄ habuit laicus citra cōsiliū lateranense.eꝫ dicat laic⁹ q̄ sui aīcessores habuerūt in feudū aī lateranense cōsiliū: onus ꝓbandi incūbit laico.ꝑm Hosti.Archi.⁊ Jo.an.in.d.c.cū apostolica. Et hoc iō q̄ ius cōe ē ꝓ eccīa vt in.d.c.cāz Jus āt allegatū ꝑ laicū: ē spēale. Igit̄ ſ̄ ꝓbare dz cū presumptio sit ꝑ ipm ¶ Quīta cōclusio⁊ vltima Si laic⁹ q̄one exīstēt vt in prima cōclusiōe ꝓbz se et suos aīcessores tāto tpe fuisse in quasi possessione feudi decimarū cui⁹ initij memoria non existit In ꝑuū fundata ē intentio laici ⁊ ēnſ ferē on⁹ ꝓbandi ī eccīam q̄ illud feudū fuit p⁹ lateranense cōsiliū Nec fuit notabilis doctrina.d.Anto.de but. i.d.c.apostolica.s.all. Nec q̄ allego rationē q̄m ius ꝓbatū tanti tpis cui⁹initij memoria nō existit in contrarium hz vim priuilegij et loco priuilegij habeꝫ vt in.l.super quibus.ℌ.preterea.deverbo.signi.⁊ in.l.hoc iure.ℌ.duct⁹ aque. .ff.de aqua quotidi. ⁊ estiua. Nulli āt ē dubium per.s. dicta q̄ laicus potest habere feudum decimarū ꝑ priuilegium a summo pontifice indultum. Ex glosella super ꝙbo coercere ibi appellatione remota. Concludit ista glo.q a snīa lata super decimis non pōt appellari.⁊ bene ꝓbaꝫ in.c.tua.ꝛ° in fi.ō deci.ī gl.alle. Ego āt plen⁹ ⁊ clari⁹ dicēdū esse existimo ꝑ ℌ.scriptas conclusiones ¶ Prima conclusio.a snīa lata super decimis negatiē videlicz q̄ laic⁹ non dz soluere decias indistincte poterit appellari ꝓpter regulā q̄ se hz q̄ ī oīb⁹ causis pōt appellari vt in.l.de minoribus.C.de appel.⁊ glo.in.l.q restituere.ff.de reiendi ¶ Secunda conclusio. A snīa lata sup decimis affirmatiue puta q̄ laic⁹ ē cōdēnat⁹ ad soluendū decimas appellari nō ꝑt vt ī gl.nr̄a cū iurib⁹ in ea allegat. Hanc conclusionē limito ꝑm doct.maxime ꝙz.d.Anto.in.d.c.tua. nisi appellans exprimat cām in appellatione que habeat offuscare notoriū iuris id est nisi exprimat causam iustam que admittitur de iure ⁊ que habet excusare de iure laicum a solutione decimarum. nam tunc tenet appellatio. puta si dicat ego appello a snīa tēꝫ iniqua et iniuste lata cōtra me q̄ habeo priuilegium de non sol-

uẽdo decimas. Ista est iusta causa nõ soluendi decimas. vt vult glo. in ista cle. in verbo teneret. Secus eẽt si ex primeret cã que a iure non admittit. nec q̃ hz excusare quem a solutiõe decimarum, puta si diceret ego non solitus sum soluere decimas. vel q̃ rector parochialis est persona inhonesta. ⁊ sic de similibus vt habet in. d. c. tua. Et hic erit casus specialis ĩ quo exprimi dz cã in appellatiõe a diffinitiua cum regula sit in cõtrariũ. Fz vtrũ q̃ius q̃ in appellatiõe a diffinitia nõ dz exprimi cã vt in. l. scio. ff. de appel. Et generaliter traditur ꝑ regula q̃ quotienscunq; ꝓhibita ẽ appellatio vel per legem vel per statutum. Fz tñ permittitur appellatio in aliquo cãu speciali: ille qui appellat in illo casu speciali dz exprimere cãm in appellatione, aliter non tenet appellatio. Hec doctrina colligitur ex verbis Bar. in. l. a sñia. ff. de appel. quod etiã tenuit ꝺ. Rapha. cuman⁹ consulendo vt pz consilio suo quod incipit viso cõpromisso Antho. ẽ. Ex quo infert q̃ stãte statuto q̃ sñia arbitratoris nõ possit reduci ad arbitriũ boni viri q̃d statutum recipit interpretationez nisi interuenerit dolus arbitratoris Fz bal. in. l. cũ antea. C. de arbi. Et Hostien. et Inno. in. c. ij. q̃ met⁹ cã. Si litigator voluerit reducere ad arbitriũ boni viri sñiam arbitratoris erit op⁹ q̃ in libello reductionis exprimat dolum arbitratoris per sup̃ dicta. ⁊ ita ẽ in p̃nti materia. q̃ regula ẽ q̃ a sententia lata sup̃ decimis non appellatur. tñ ẽ aliq̃s casus spẽalis in quo appellat ꝓncipalit ꝓpter priuilegiũ ꝺo exprimit illa cã in appellatione. ẽ. vt ꝺ. dixi. In eadem glo. in fi. Hec glo. ẽ singularis ex qua colligitis q̃ nunq̃ iudex ecclesiasticus põt petere brachium secular nisi interueniente p̃tinacia condemnati vel debitoris. et sic dz precedere censura ecclasiastica anteq̃ inuocetur brachium seculare vt sentit glo. relata ad tex. Et notate q̃ ꝺ. Bal. in. c. si duobus. ꝺ. de appellat. dixit singulariter q̃ iudex secularis non debz dare brachium iudici ecclesiastico. nisi prius habita summaria cognitione iudicis ecclesiastici vt ꝑg noscat si debz dare sibi de iure vel nõ ⁊ idem sensit ipe in. l. in criminali. C. de iurisdict. om. iudi. ⁊ hec in ordinario ¶ Delegat⁹ autem etiam summi pontificis nõ põt implorare brachium secular ꝑ sua sententia exequenda vel ꝑ sua iurisdictione defensanda nisi in lris sue commissionis hoc spẽalit cõtineat Istud fuit ꝺ. singulare Archi. in. c. officium. de here. li. vi. ibi probat ꝑ locuz a spẽali ¶ Circa istam mãm decimarũ pro plena expeditione glo. sup verbo premoniti: subijcio aliq̃s ꝓclusiones ¶ Prima est ista. potest iudex in sententia sua ꝓdemnare laicuz ad soluẽdum decimas in tps futurũ singulo ãno fm. ꝺ. laudinũ ⁊ ꝺ. florẽtinũ Et rõ ꝓclusionis ẽ q̃m decima est seruitus realis ⁊ in seruitutib⁹ tract⁹ futuri tpis possit spectare ad iudicez vt in. c. in nostra. ꝺ. de sepul. id est q̃ iudex in sua sñia potest condemnare debitorẽ respectu tpis futuri Ex hac conclusiõe resultãt due singulares limitationes ad duas regulas generales ⁊ ꝑmo ad illam regulã q̃ vulgo q̃tidie allegat Tractus futuri tpis nõ spectãt ad iudicem. vt in. l. i. ff. de vsuris ¶ Scda regula ẽ q̃ iudiciũ non dz pendẽ nec fũdari super incerto et futuro. vt in. l. non quemadmodum. ff. de iudi. Ite due regule limitant̃ nisi cã ventilet̃ sup seruitute q̃ tũc põt iudiciũ eẽ sup̃ incerto ⁊ futuro. ⁊ tract⁹ futuri tpis põt spectare ad iudicem ¶ Secunda conclusio. Ubi q̃o decima

Cõmẽtatio Lanfranci super Cle. Bepe

marum ꝓcernit spũalitatẽ iudex eccle siastic⁹ dumtaxat ẽ iudex cõpetens. sin autem q̃o concernat meram commo ditatem fructuum. vel ꝓcernat dumta xat factum tunc iudex secularis est iu dex competens. Hec fuit snīa Frede ri. de senis consilio suo. cc. xl. ⁊ idem tenuit Petr. thauk. in repetitiõe sua in. c. ea q̃. de reg. iur. li. vi. Et si q̃s di xerit quõ poterit cognosci vtruz q̃o decimarũ ꝓcernat spũalitatẽ an factũ dicite q̃ vbicũq; fit mẽtio de iure ĩ telligit eẽ q̃o fr spũalitate vt q̃ dicat plat⁹ mihi ꝓpetit ius decimãdi vel mi hi competit decima. vel si plat⁹ petẽt certã quantitatẽ fructuũ ꝑ decima ⁊ laicus opponeret tibi non debetur decima vel tibi non competit ius de cimandi dicit ãt concernẽ fẽm vbi cunq; fit mẽtio fructuũ vt q̃ plat⁹ pe tit vnã summã frumenti ꝓpter decis mam et laic⁹ dicit se soluisse vel non dũ diẽ solutiõis aduenisse. vel dicit tot fruct⁹ pstare nõ debẽ q̃ non per cepit tm̃ bladum. ꝛc. ita q̃ q̃o dumta xat ẽ sup ipo facto. prima ps conclusi onis nota. Secũda ps ꝓbat q̃m̃ spi ritualitas ẽ cã phibitiua cõgnitiõis iudicis secularis cũ illius fit incapax vt in. c. cãm q̃. de prescrip. vnde cessãte ipa spũalitate cessabit phibitio ꝗa cessante causa cessat et effect⁹. ꝛc. ꝫ iu re disposituz ẽ fruct⁹ decime posse lo cari ad tps. vt ĩ. c. vestra. de locato. er go tales fruct⁹ non concernũt spũali tatẽ cũ ius spũale locari non possit vt in. c. penl̃. ne prela. vi. suas. Tertia rõ q̃m̃ compositio nõ põt fieri sup iure spũali. vt in. c. fi. de rerũ pmuta. ꝫ sup fructib⁹ decimarũ põt fieri composi tio. s. rõne tpis preteriti. vt no. gl. sin gular. in. c. vt sup de Re. ec. non alie. Ergo bene cõcludit q̃ vbi ẽ q̃o sup fructib⁹ decimarũ q̃ ista non ẽ causa spũalis sed ꝓphana. Et sic necessaris

sequit q̃ cognitio talis cause spectet ad secularẽ iudicẽ. Pl⁹ dixit. d. lodo. de ro. in. l. ticia. ff. solu. matrimo. q̃ vbi cunq; est q̃o sup fructibus decima rum vterq; index tam ecclesiastic⁹ q̃ secularis ẽ iudex competẽs. moueꝫ. q̃m̃ in crimine sacrilegij vterq; iudex ẽ competens vt in. c. cum sit generale de fo. competẽ. Sed detinens fruct⁹ eccie cuiusmodi ẽ recusãs soluere de cimas ꝓmittit sacrilegium. vt in. c. in quirendum. de pecu. cleri. ergo cõclu dit vtrunq; iudicẽ eẽ cõpetentẽ sup fructibus decimarum Ego fui secut⁹ .d. lodo. alias legendo dictam. l. ticia. Sed nunc non placet ei⁹ opinio ꝟti li⁹ inuestigando intellectuz dicte de cretal. inquirendo. moueor: q̃m̃ actor sequi dz forum rei. nisi causa sit eccle siastica vel spũalis cogitur iure: pote rit laicus coram ecclesiastico iudice conueniri. cum fm omnes ista causa sit ꝓphana Nec hz refragari capitu lũ inquirendum p. d. lodo. allegatuz q̃m̃ differentia ẽ vtrũ res sit eccie vel an debeat eccie fm glo. singu. q̃ facit istã differẽtiã in cle. auditor. sup ꝟbo debitum. de rescrip. nam vbi res ẽ ec clesie: eccia hz ius in re. et sic domini um. vbi autez res ẽ debita eccie tunc eccia non hz ius in re sed ad rem. vt in d. glo. singularit notat. Nunc aũt si videat tex. in. d. c. inferendum. loq̃ tur de fructibus qui sunt eccie. id est q̃ sunt in dñio eccie. dum dicit ibi de redditibus eccie. et sic ly eccie est ca sus gti q̃ gtiis denotat dñium vt in. l. .iij. ff. de reli. ⁊ sump. funerũ. Quo casu fateor q̃ detinẽs fruct⁹ qui sunt eccie ⁊ in eius dominio committit sa crilegium vt ibi dicitur Clerum deci me ante q̃z sunt solute non sunt in do minio ecclesie sed sunt sibi debite. et per istum modum loquitur textus in .c. tua nobis. s̃. de decimis. ⁊ hoc casu

dicēdum non est non soluentē ꝑmittē sacrilegium. nec ī isto casu loquitur.c. inquirēdū. Nā si esset vex qđ dicit.d. Lodo. sequereť absurdum ꝙ oīs debitor ecclesie rōne fructuū q̄ nō solueret:cōmitteret sacrilegiū qđ est falsuz. Ex quib⁹ cōcludo sclārem dūtaxat eē iudicē cōpetētē.tenete mēte ꝛc ꝙ intellectu.d.decre.inquirendō ꝛ facit magnū honorem ꝛc. Ex quib⁹ omnibus īfero vnū corollariū ꝙ exīte questione sup fructibus decimarū poterit fieri compromissū in laicū de quo alias vidi valde dubitari.ſz non est dubitādū ꝙ ꝑdicta ꝛ ita vidi cōsultū ꝙ Vincentinū in ꝓsilio suo qđ incipit ꝛ secut⁹ ē etiā bal. In glo super verbo vsuris in fine

Hic tāgiť vn⁹ articul⁹ q̄tidian⁹ ꝛ adeo practicabilis sicut ali⁹ articul⁹ q̄ sit ī toto corpe iuris canonici In quo pauci sciūt enucliaē ꝛitatē . ego copiosissime examinabo merā attingens veritatem ita ꝙ nulla relinquať occasio dubitādi

Pūctus questionis

talis ē In qōne vsuraꝝ q̄ sit iudex cōpetēs:an iudex eccīasticus an iudex secularis? Prima cōclusio sit ista.vbi cūq̄ agiť q̄o iuris sup vsuris ꝛ idē ī cā matrimoniali:sol⁹ iudex ecclesiasticus cognoscit In hāc sntiaz cōcurrūt oēs doctores.ꝛ dicim⁹ esse questioēz iuris sup vsuris q̄tiēs allegať ꝙ ꝓtractus ē vsurarius vel fenoratici? Secūda cōclusio vbi ē questio fcī sup vsuris liczmagna discordia sit inť scribentes: tñ hec est vera sntia:ī iudicando ꝛ cōsulēdo tenēda:ꝙ sol⁹ iudex ecclesiastic⁹ de illa cognoscit nō āt sclaris. Et dicim⁹ qōnez fcī eē sup vsuris vbicūq̄ qs repetit vsuras solutas. Hāc sntiaz tenuit Jo.an.ī hac gl.ꝛ ī.c.tuā.de ordine cognitionū.eādē tz lap⁹ abbas de castilio/no allegatiōn.sua lvi ꝛ lxx. Idē ample dicit dñs flor. ī dcō.c.tuā.subijcies hāc fuari in practica.placuit hec sententia d. Jo.de ymo.in d.c.tuā. Dicēs ī iudicando hanc deberi teneri ꝓpť auctoritatem Jo.an. Hanc eādem secutus est d.bal.ī.l.quotiēs .C.de iudi.ꝛ ī.l.tricia.ff.solu.ma.ꝛ ī.l.offi.C.de sa.sā.ec. Quam opinionem est imitatus.d.raphael fulgosius ī.l. omni ꝑallegata.eā quoq̄ ī legendo et cōsulendo secutus est d.raphael cumanus hanc allegans esse tutiorē Pro hac cōclusione nota bili primo facit text⁹ noster ī verbo super vsuris.vbi disponiť ꝙ papa questionē sup vsuris deberi agitari sūmarie et de plano ꝛc Et intelligēdū ē ꝙ papa loquiť ī foro ecclesiastico vt etiam vult glo:quia nihil attinet ad eū de foro seculari Ex hoc seqtur hāc causam spectare ad iudicē ecclesiasticuz siue sit questio iuris siue sit questio facti cū papa loq̄tur indistincte et generaliť. scilicet enim papa distinguē si voluisset inť questionē facti siue iuris Secōdo facit tex.in hac eadem clē.dum dicit idem eē in tangētibus causaz vsurarū.nō pōt enim negari quin questio facti vsurarū non tangat questionem iuris. Tertio ꝙ hac ꝓte facit qđ voluit gl. illius in c.ex litteris.supra de iureiur̄.vbi dixit ꝙ causa vsurarū ē quasi spuālis ergo illi⁹ est incapax iudex secularis. Quarto adducitur quia ex facto oritur ius vt ī.l.si ex plagis.ff. cū in cliuio.ff.ad le. acq̄. Ex hoc sequiť ꝙ nō ꝑt cognosci de questione vsurarū que ē facti quin etiaz cognoscat de iure cū tale factū habeat iuris concomitantiam Quinto allego tex.cle.ex grandi.in versi. vt cetera infra de vsu.vbi vsurarij compellūtur per censuram ecclesiasticam edere codices rationū ꝓ restituendis vsuris:talis censura nō infertur per iudicē secularē cui⁹ est incapax. ergo ꝓgnitio spectat ad eccīasticuz Sexto idē videm⁹ ī cauť electionū vbi indistincte

Judex ecclesiasticus cognoscit nō ad/
dita distinctione vtrū sit q̄o fcī vel q̄o
iuris q̄re igit aliud dicēdū ē in crimie
vsuraꝝ ¶ Septio cal' exp̄ss' ī c.tuas s̄
de vsuris vbi mutinenſ epus cōpellit
per censuram eccliasticā vsurarios resti
tuere vsuras et cōstat hāc esse meram
questionē fcī q̄d ergo amplius dubitā/
dū est cū habeam' casuz exp̄ssum et ab
istā sn̄ia nullaten' discedatis lz nō nul/
li p̄trariā sint sn̄iam imitati dicētes q̄
vbi est q̄o fcī sup vsuris cognitio spec
tat ad secularē inter quos fuerit prio/
ri loco pau.de lisa ī hac cle.ꝛ tō.psulu/
it Frede.de se. consilio suo c lx quā eti
am d.Antho.de buk.p expressuz tenet
in c.cū sit generale de foro ppe. et in c.
tuā de ordine cogn. Jdē d.bal. in auc.
ad hec C.de lati.lib.tol.ꝛ in auē ei qui
C.de bo.aut.iu.possidendis et in c.tuā
allegato et sic fuit sibi p̄trarius et cō
sequēter in hoc articulo de ei' auc. nō
est curādū Jstā sn̄iam ītrepide sequit
d.lodouicus de roma asserēs se bis ita
cōsuluisse et iudicasse.hāc opinionē v/
biq̄ tenet d.bal.in l.ticia ff.so mat.in l.
oī et in l.quotiēs allegatis et ī l.ij.ff.
de iurisd.o iudi. ¶ Pro quib' adducūt
j.scripte ratiōes et p̄mo tex.in c.ad no
strā s̄.de iureiurā.q̄ nihil facit quia illa
sunt verba narratiua casus.nō āūt sūt
v̄ba decisiōis pape et ita fuat glo. no
stra hic et bn̄ Secdo fit talis cōsidera/
tio Jsta cā cū cōtineat nudū fcm̄ nō ē
spūalis et pseq̄nter secularis iudex po
terit cognoscere.hec nō vz q̄m licet nō
sit spūalis tn̄ est annexa spūalitati cum
ex fcō oriat Jus vt sup̄dictū est ꝛ tō
indicatur de p̄nexis q̄ de p̄ncipali vt ī
nr̄a cle.p̄bat Jstud videmus in silī in
iure p̄bonatus quia nō est spūale lz est
annexū spūali vt no.d. antho in c.quo
niam s̄.de iu.p̄na. De quo iure patro
natus nō cognoscit iudex secularis lz
ecclesiasticus vt in toto ti.de iu. p̄o.

Tertio subiūgitur talis rō Nā iudex
secularis facit seruare iuramēta vt ī c.
licet mulieres de iure iurando li.vi. et
tn̄ iuramentū p̄tinet in se ius spūale vt
in to.ti.de iu.iurādo ergo idē in cā' v/
surarū Jstud argumentū min' cōclu/
dit q̄ alia. nā fz hoc seq̄reť q̄ iudex
secularis se intromitteret de quocūq̄
iure spūali qđ est falsū p predicta. Nā
iudex secularis nō p̄mittit venire con
tra iuramentū denegādo audientiā vo
lēti venire cōtra iuramentū nō āūt q̄
aliq̄d p̄nūciet sup iuramento nā viso
iuramēto dicet iudex secularis ego nō
possum cognoscere de tua causa quia
venis p̄tra p̄hibitū iuramētū qđ te ligat
auctoritate canonis.et dīni iuris nō āt
sup hoc vnū faciat p̄cessum et sn̄iaz lz
in questione vsurarū si posset recogno
scere oporteret facere p̄cessum ꝛ sn̄iaz
diffinitiuā p̄mulgare et istud nō pōt
p rationes fcās q̄ altera p̄te ¶ Quar/
to subiūgitur q̄m iudex secularis pu/
nit aliquē de p̄iurio vt in l.fi.ff.de cri/
mine stelli.et tn̄ istud est crimen eccles
asticum vt no.in c.cum sit generale de
fo ppe.ergo idem dicendum in questi/
one vsuratum. Huic respondet q̄ lz
sit crimen ecclesiasticum est tn̄ etiā cri/
men ciuile qđ apparet q̄ ius ciuile illd
phibet vt in d.l.de p̄iurio quia lex et
in l.q̄ p salutē ff.de iurān.nimirū si pu
niatur etiā p iudicem secularē ¶ Quin
to mouentur isti quoniam iudex secu/
laris potest relaxare iuramentum illi/
citū. qđ nō credo nec video aliq̄d al/
legatū per eos pro ista rationeꝛ si hoc
apparere posset faceret mediante aucto
ritate canonis et eius p̄missiōe q̄ p̄mis
sio nō repit in questiōe vsuraꝝ nō eni
cōperio legē neq̄ decretalē que exp̄ri
mat iudicē secularē de vsuris posse co
gnoscere siue sit questio fcī siue sit que
stio iuris ¶ Sexto allegatur q̄ ī cri
mie sacrilegij iudex scl̄aris p̄t p̄gnosce

et punire ergo idē in questiōe vsurarū Ista rō nō est ꝓcludēs nā spēale est in crimine sacrilegij q̄ vterq; Judex tā ecclīasticus q̄; secularis est competens vt in c. cum sit generale prealle. Istud speciale nō est trahendū ad cōsequentiam vt idem dicere debeamus in questione vsurarū vt in l. qd̄ vero ff. de legi et in regula iuris ¶ Septimo ⁊ vltimo d. Iodocus adducit casum expressum. pro ista opinīōe quē dicit a nemine esse visum neq; cognitū scz tex. ī c. post miserabilē s̄ de vsu. vbi patet q̄ pncipes ⁊ ptātes sc̄lares cōpellūt iudeos restituere vsuras cui⁹ verba formalia sunt hec Judeos ad remittēdas christianis vsuras per principes ⁊ potestates cōpelli precipim⁹ seculares ecce dicit d. Iodo. q̄ secularis intromittit se de restitutione vsurarū et sic cognoscit de q̄stione vsurarū q̄ cōsistit in fcō ꝑput ē in restitutiōe ⁊ de hac decre. facit magnum festum dicens nō posse respondere. et propter hoc adheret huic opinioni que est falsa quō ergo respōdebimus huic decretali ego dico salua eius reuerentia q̄ illa decre. post miserabilem alle. per eū confundit ei⁹ opinionē quā tenet Ego volo ostēdere oculata fide q̄d in illa decre. est determinatio pro ꝓtraria opinīōe quā ego teneo Moueor ad declarationez dicte decre. Nā pp̄ scribit cuidā archiepo Nos p̄cipimus deberi compelli iudeos ad remittendas vsuras chr̄ianis per principes et potestates seculares ex hoc seq̄tur incōuincibiliter q̄ cū pp̄ precipiat istis secularibus potestatibus ꝑ restitutione vsurarū q̄ ista materia restitutiōis spectat ad fozū ecclīasticū aliter se nō intromitteret pp̄ ad p̄cipiendū q̄ nemo debet mittere falcem in messem alienā in. c. nouit de iudi. et q̄cūq; iudex secularis compellet iudeū restituere vsuras non hoc facit ex sua secularī et ordinaria iurisd̄. ꝫ facit ex potestate delegata per papā et ex precepto facto sibi per papam et dicitur tūc iudex secularis vti iurisd̄. pape q̄ delegatus fungitur iurisd̄. delegantis nō aūt sua vt in l. prima in principio ff. de offi. ei⁹ cui mandata est iurisdictio Quibus ex omnibus patet luce meridiana clariorem esse et veriorem pretactam conclusionez q̄ talis est Jn questiōe vsuraꝝ sine sit q̄o fcī siue iuris iurisdictio spectat dūtaxat ad iudicez ecclīasticū Hec placet opinio dñi pauli de castro q̄ voluit q̄ in tali questiōe possit vterq; iudex cognoscere taz secularis q̄; ecclesiasticus quia de seculari nō reperio de iure cautū Hec sufficiant pro pñti articulo ¶ Contra conclusionē sc̄dāz quā teneo et ē tenenda orta est dubitatio ꝓbabilis inter socios ꝑter decre. p⁹ miserabilē sic deducēdo nā ex dcā decre. ptās secularis ex p̄cepto pape pōt cōpellē ad restitutionē vsuraꝝ ergo sp̄ sc̄laris potēit cognoscē vigoē dcī precepti et tā q̄; delegat⁹ cū nō referat qua ptāte sc̄laris cognoscat an ex ordinaria an ex delegata nā satis erit q̄ pōt adiri sc̄laris ꝑ questiōe vsuraꝝ Rn̄deo q̄ ꝓclusio ꝓcedit generalit̄. isto casu dūtaxat excepto q̄n q̄o vsuraꝝ ventilaī ꝓtra iudeū ꝑ restitutiōe vsuraꝝ. extra hūc casū sp̄ cōpellit Judex ecclīastic⁹. ē videri ī oīb⁹ decretalib⁹ loq̄ntib⁹ de restitutiōe vsuraꝝ Jn q̄b⁹ scribit ep̄is vel p̄latis ecclīasticis vt cōpellāt ad r̄stitutionē vsuraꝝ vt ī c. ptēa et in c. q̄; pnicioſū et ī c. tuas et ī c. michael s̄ de vsuris vbi āt pp̄ vult iudeū debēt cōpelli ad r̄stitutionē vsuraꝝ ꝓmittit hāc questiōnē iudici sc̄lari vt ī d. decre. p⁹ miserabilē ⁊ ī c. q̄nto ℞si. p̄ncipib⁹ e. ti. Rō spēalitatis ē ista q̄m r̄mediū coactiuū q̄ vtī iudex ecclīastic⁹ ꝑ r̄stitutiōe vsuraꝝ ē cēsura ecclīastica vt ē videē ī c. s̄. alle. Jn q̄bus fit mētio de excōicatione

vel de censura eccliastica Istud ãt remedium coactiuũ eẽt iane cõtra iudeos qz nõ timẽnt excõicationẽ nec excõicatio aliqd nocẽt ipsis iudeis qz excõicatio ẽ extracõicationẽ fideliũ positio extra quã cõicationẽ ipsi iudei sunt positi et extra eccliam vñ excõicatio nihil opa/ret Jõ pp videns nihil posse operari ꝓcipiendo iudici eccliastico ꝙ cõpulsione iudeoz ad restitutionẽ vsuraz i sbsidiũ hãc cãz cõmisit pncipib⁹ secularib⁹ et ptãtib⁹ nõ expmẽs modũ coactiõis sicut expmit in mãdato iudicis. eccliastici ꝙi velit pp ꝙ Judex secularis vtat suo remedio coactiuo quod i aliis causis solet sclaris exercẽ veluti est remedium mulctãdi z remediũ manu militari res iudeorum auferendi in executione suoz̃ preceptoz̃ vt in l. q restituere ff. de rei vendi. Et ex his remanet absoluta dubitatio ꝓtracta Et his etiam habetis declarationem dicti decre. p⁹ miserabilẽ Pro plena doctrina materie incepte facio aliqs ꝓclusiones Prima cõclusio sit ista Exceptio quod causa est vsuraria potest opponi post litis ꝓtest. licet sit declinatoria iudicij q̃ regularit debet opponi añ litis ꝓtt. vt i l. fz si susceperit in pn. ff. de iu. et i l. fi. C. de excep. et nota. in c. in int monasterium s. de Re iudica. Hec fuit cõclusio ange. in l. ij. ff. si quis Jn ius voca. nõ iue. magis generalit loqntis et ꝓ rla tradentis ꝙ vbicunqz exceptio reddit iudicium retro nullus potest in quacũ qz parte iudicio opponi et etiam post sententiam Que conclusio probatur ꝓ tex. in l. licet C. de procura. Dubiũ nõ est hanc esse huiusmodi exceptionem vt iudicium retro nullum reddat Ratione cause cuius iudex secularis est incapax que exceptio dicitur concernere defectum iurisd. propter quem defectum talis exceptio potest opponi etiã post sententiam. etiã cõtra executionẽ solet allegari glo. fin. in cle. vnica de sequest. pos. et fructu Cautus tñ ẽ ꝙ opposita exceptione coram iudice seculari ꝙ contractus est fenoraticius vel ꝙ causa est ecclesiastica procuẽt oponẽs impetrare inhibitionem a iudice eccliastico dirigendam iudici seculari ꝙ se non intromittat de tali causa sub pena excommunicationis ꝛc. Quam inhibitionẽ si sprenerit iudex secularis ad ulteriora procedẽdo totus processus fiet irritus f. frederi de senis cõsi. suo c. l. z sequitur d. pau. de castro in l. tricia ff. solu. mrio An añt in tali inhibitione requiratur citatio partis aduerse facte cõclusionem et erit scda cõclusio Inhibitio facta ꝓ iudicẽ eccliasticũ iudici seculari vt nõ ꝓcedat in cã cui⁹ cognitio spectat ad eccliasticũ ẽ nulla nisi ꝓcedat citatio ptis aduerse f. lapũ de castillio. allegatione sua lx. et lxij. Jd no. d. Jo de Imo. in c. cum quidam s. de Jure iurã. Ratio est quia vbi tractatur de preiudicio alicui⁹ illa sp debet citare z est regula vulgaris in c. i. de scru. et in l. vnoquoqz de re iudicata Tertia conclusio testes singulares plene ꝓbant in causa vsurarum f. bal. in l. i. C. de testa. et id voluit ange. in quadam sua disputatione que incipit astenf mi les ꝛc. et hoc est contra regulas Juris vbi testes singlares. nõ ꝓbãt vt in c. cũ dilecti de elec. et in c. cum dilecti de accu et c. licet vniuersis de testi. immo plus est et istud ẽ notãdũ ꝙ licet ꝓt vnus testẽ deferat iuramẽtũ i supplemẽtum probationis. vt no. in c. fi. s. de iure iuran. et in l. bone fidei C. de rebus creditis et in l. admonendi ff. de iure iurã Tamen vbi sunt plures testes singulares non potest deferri iuramentũ in suppletionẽ probatiõis. dictũ ẽ singulare d. bal. in l. de quibus ff. de legi et est ratio quia nõ potest scire cui dcõ testi. debeat magis adhibẽ fidẽ vni ꝙ alteri

cum quilibet dicat diuersa ꝛ separata et ideo non pót animum suum cõformare alicui dicto ꝛ consequenꝫ non ꝑt peruenire ad delationem iuramenti ¶Istud ẽ dictũ de singularibus testibus ꝙ plene probent in causa vsurarum ꝫ in se rõnem qffi vbicunqꝫ testes deponunt aduersa tñ dictũ eorũ concernit vnũ totũ talis singularitas nõ impedit ꝓbationẽ testiũ.immo bene probãt ꝟm Innoc.in.c.qualiter et qñ.2°.ẽ.de accusa.ꝛ glo.in.l.hoc carmen.ff.si hoc testes.ff.de testib. ¶Iñ si duꝫ est q̃o.super possessione fundi vn⁹ testis deponat sup possessione et reddat rõnem dicti sui ꝙ vidit recipere frumentũ.et alius testis reddat rõnem ꝙ vidit percipere vinũ.plene isti testes ꝓbãt ꝙ licꝫ dicãt diuersa.tñ tendũt ad idẽ.ꝙ vtrunqꝫ dictũ cõcernit istud totuꝫ qõ ẽ possessio.naꝫ perceptio vini est sensus possessiõis ꝛ perceptio frumenti est sensus possessiõis vt nota. in.l.ticia.ff.de solutioni.ꝛ facit.l.pomponi⁹.ff.quibus modis vsuamit. ¶Ita ẽ in re ꝓposita.ꝫ isti testes sint singulares et vnus dicat de vno contractu vsurario.alius dicat de alio.tamen ex vtroqꝫ concluditur vsura ꝛ sic cõcernũt ista dicta vnum ꝛ idem.ꝛ tendũt ad eiusdẽ rei finꝫ qõ sufficit in testib⁹ vt in.l.qui sniam.C. de penis.Et ista vocaꝫ singularitas testiũ subiectiua.ꝙ snbijcit quidẽ toto sic̃ paries dr̃ ps isti⁹ toti⁹ qõ ẽ dom⁹.vñ i re ꝓposita testes deponũt super ꝑticularibus concernẽtes istud totum qõ ẽ vsura.iõ plene ꝓbãt vt .ẽ.dixi.Est et quedã testiũ singularitas amminiculatiua vt si vn⁹ testis deponit de veritate contract⁹ ꝙ dicit ꝙ vidit ticiũ mutuare.x.scio ¶Ali⁹ testis dicit ꝙ sci⁹ ẽ cõfess⁹ se habuisse.x.a titio mutuo.tales testes faciũt sẽipleniam probationem.videt enĩ semiplene probata confessio ꝙ vnum testẽ.ꝛ semiplene probatus ꝑ̃tus mutui per alium testem.tamen non poterunt ꝓiungi iste due semiplene probationes ad faciendã vnam semiplenaꝫ probationem ꝙ testes deposuerunt sup diuersis articulis ꝫ proderit in hoc qa poterit deferri iuramentum in supplementum probationis.ille qui produxit testes super mutuo vel super confessione si fuit pñs Est quedã testium singularitas abstractiua et ista est illa de qua quotidie loquimur testes singulares non probant nec poterit deferri iuramentum in supplementum probationis.vt dixit ibi Bal.in.l. de quib⁹.ff.ꝺ legi. Et possũt reddi testes singulares in omni spẽ predicamẽtorũ que sunt.x. ¶Primo ĩ predicamento substãtie.vt ꝙ vnus testis depõit de asino et alius de boue. ¶Itẽ in predicamento qualitatis:ꝙ vnus testis depõit sup vino albo.ali⁹ super vino rubeo ¶Itẽ in ꝑnto qñ.vt ꝙ vn⁹ testis dicit ꝙ fuit in calendis maij.ali⁹ dicẽ ꝙ fuit in calendis iunij. ¶Item in predicamento vbi.vt quia vnus testis dicit ꝙ fuit in domo.alius dicit ꝙ fuit ĩ platea. Et est idẽ discurrendũ per ceteꝛa predicamẽta. ista fuit doctrina in .l.testiũ. C.de testi. ¶Venio ad aliã speciẽ ꝓct⁹ feneraticij.ꝛ q̃ro nunqd si apparet instrumentum venditiõis cum pacto de retrouendendo censeaꝫ cõtract⁹ feneratici⁹ ¶In hoc fuerunt tres opini.qñ interuenit modicitas ꝑcij ꝫ reiectis opiniõib⁹ tenetur ista conclusiõnẽ q̃ ẽ ꝑis legistaꝫ et canõistarũ ꝙ vbicunqꝫ in ꝓctu venditionis ẽ appositum pactum de retrouendendo ꝛ intuenit modicitas ꝑcij ꝙ res valebat centũ et est vendita ꝓ sexaginta qõ censeꝫ cõtract⁹ feneraticius ꝛ contract⁹ pignoris etiamsi emptor nõ ꝓ sueuerit fenerari.hoc expresse tꝫ glo.

in.c.conquestus.s.de vsuris.z Inno. in.c.ad nr̃am.s.de emp.et ven. z cete ri sequunt. Pro qua cõclusione.sub iũgo rõnem sbtilissimã quã cõpio fu isse dñi christofori de castiliã in quo dã suo cõsilio que talis ẽ. Nã debem⁹ iudicare actum eẽ et fieri debere fm nãz eius cũ nã rei ẽ de ei⁹ ẽntia vez ista ẽ natura vẽditiõis qõ pciũ ẽ con forme rei vendite q si res valet cẽtũ pir emit p centũ vel si nõ p centuz non fit excessus neq diminutio pcij pir z fm cõem cursum. Natura ãt pi generis hec ẽ q creditores nõ mutu ant pecũias i tãta q̃ntitate q̃ntũ valz res pignerata vt videm⁹ p expericiã.immo plus dicũt legiste.in.l.si res obligata.ff.de lega.i.q qñ res pigno rat p tãto q̃ntũ valet illa res censet venditaz alienata.p quo est tex.sing. in.l.q habebat.ff.de lega.iij.q bene p bat. In re ãt pñti nos videmus istũ contractũ in q̃ ẽ magna deceptio pcij magis assimilari pignori q̃ venditi oni.z potius assumere naturã pigno ris q̃ vẽditiõis ergo eum contractũ iudicabim⁹ eẽ pign⁹ et cõsequent cen sebit cõtractus feneratici⁹. tenete mẽ ti q est pulcra ꝓsideratio. Secũda conclusio. Vbi in venditiõe fit pactũ de retrouendendo. z pciũ ẽ iustuz ta lis contract⁹ ẽ licitus z est vera ven ditio.glo.est in.d.c.conq̃st⁹ pal.z tex. in.l.ij. C.de pac.int ep.z vẽ. Tertia conclusio. Vbi in contractu ven ditionis ẽ appositum pactũ de retro uendendo certo tpe. Ita q nõ liceat ante illud tempus redimi nec post il lud tps censet contractus feneratici⁹ fm Posti.in.c.ad nr̃am palle. Aggredior aliam speciem vsuraz q̃rẽdo si q̃s petat cẽtũ vigoẽ instrumenti de posiri et opponat q illud instrz sit fe neraticium q ẽ de duple fere sortis z ad hoc probandũ ꝓbat aliqua instru menta facta añ p̃sens instrumentũ et aliqua facta p⁹ pñs instrm p istũ cre ditorẽ eẽ feneraticia nõ ꝓbat tñ prei scise istud instrm de quo agit eẽ fene raticiũ nunquid satis erit probando dicta istrumẽta feneraticia ad hoc vt censeat istud feneraticiũ. Pro pie na doctrina dicte materie infero has conclusiones in iure tenendas. Prima conclusio. In dubitatione premissa p batis aliquibus instris añ pñs instrz factis et aliquib⁹ factis p⁹ pñs instrz factis ẽ feneraticiũ: probatum ẽ etiã istud pñs eẽ feneraticiũ fm Jo.and. in.c. quanq̃. de vsuris.lib.vi.in no nella.lz archidia.ibidẽ tenuerit con trium lz ei⁹ opio vt attestatur Jo.an. nunq̃ fuit in scholis neq in palatio recepta. Cuius Jo and.conclusio ẽ li mitanda. Dũmõ inueniat iuramẽtũ debitoris asserentis instrz eẽ fenera ticium fm Ang.in sua disputatiõe q incipit hastensis miles. ratio cõclusi onis est q ex assiduitate fenerandi p sumit cõtra feneratorez q qui semel malus sp presumitur mal⁹ in eodem genere mali. vt in.c.semel mal⁹.de re iudi.li.vi. Secundo q ꝓbatis extrei mis presumit mediũ. vt in.l.sicut.ff. videt.ff.quib⁹ mod pigno.vel.hypo. solui. Secundo venit limitanda hec conclusio qñ apparent instra eiusdez speciei seu generis eẽ feneraticia naz si eẽnt diuersi generis non ꝓcederet dicta conclusio fm Ange.vt si instru mẽta sint de mutuo.et istud de q agi tur sit de depositu.z sic pñt cõcorda ri cõtrarie opiniones cũ distinctiõe. vt intelligat opinio archidiaconi qñ instra ꝓcedentia et sequentia pñs in strumentũ de q agit sunt diuerse spe ciei ab isto pñti. Opinio ãt Jo and. ꝓcedit vbi instrumẽta sunt eiusdem spẽi. Secunda conclusio. Si oppo nit instrm productũ eẽ feneraticium

de duplo fere sortl. dz cōpelli debitor soluere simpluz añq audiat. nec ꝓgs cat de exceptiōe. istud est sing. dictū dñi bal. i. l. q̄dā existimauerūt. ff. si certuz pe. ¶ Tertia conclusio Stāte statuto q̄ instrm̄ feneratitium non posit mandari executiōi tñ non obstāte statuto dictū instrm̄ mādabitur executioni vsq; ad verā sortē dēm ē singulare. d. Bal. in. l. exceptione. Iulianus. ff. q̄ me. cā. ¶ Quarta conclusio. Etiamsi probetur consuetudinem eē creditoris q̄ qñ mutuat pecunias q̄ facit pactum de excipiendo vnū solidū pro libra si petēs sibi restitui vsuras solutas probet istud nihil facit nisi etiā ꝓbet q̄ tales vsuras exegerit et receperit fm Cy. et Bal. in. l. i. C. de probati. ¶ Ultio dubitaē vtz valeat statutū seu ꝓstitutio epi fca cōgregata synodo et cū eiꝰ cōsensu q̄ possit probari quē eē vsurariū p vnū testē ¶ Facite istā conclusionē negatiuaz q̄ nō valet fz Fre. de se. in sua disputatiōe que incipit ē constitutio synodalis. ꝛc. Dotꝰ pluribus rationibꝰ ꝓmo q̄ inferior nō pōt tollē legē superis. vt in. cle. ij. s. de elec. Secundo q̄ epꝰ iurat seruare iura canonica. vt i. c. ego. n. s. de iureiurā. Tertio ꝓ hoc videē casus in. c. q̄ super his. s. d̄ mato. et obedi. vbi dicitur q̄ episcopꝰ nō pōt condē statutū ꝑ ius canonicum. Quarto q̄ episcopꝰ teneē ac ei precipitur seruare cōstitutiōes sūmoz pōtificū. c. i. s. de constitu. Quīto q̄ episcopꝰ nō pōt statutū condere in pniciē alicuiꝰ tertij nisi illo consentiente fm Inno. Posil. et Jo. and. in. c. ij. s. de locato. et in. c. quod trāslationē. s. de offi. dele. Sexto et vltio quoniam statutum et cōsuetudo equiparanē. vt in. l. de quibꝰ. ff. de legibꝰ. sed cōsuetudo iuri ꝑia non valet nisi consentiente eo q̄ pōt legem condere vt not. glo. in Rica. s. de consuet. Et archidi. xi. dis. c. in summa. ergo in statuto predicto ad hoc vt valeat cum sit iuri cōi contrariū exigitur consensus pape q̄ potest tollere legem suam q̄ nemo pōt ponere sibi legem a quo recedere nō pōt vt in. l. si quis. in prin. testamē. ff. de lega. ij. Et conclusio est verissima et notanda. quā etiā sequit Ang. i dis puta. prealleg. ¶ Pro complemento materie addo duas limitationes ad illam conclusionē q̄ iudex eccīastic⁹ dū taxat cognoscit de cā vsurarū vt ē ḡo Hanc ḡonem ꝓmo limitat lapus de castiliano allegatione sua. lx. et. lxij. nisi petatur vsura tanq̄ inēsse velut si fideiussor soluisset ꝓ principali et oportuisset recepisse pecūias sub vsuris. et vsuras soluere. vt in. c. puenit. s. de fideiuss. Hec limitatio hz in se rationem quoniam non exigitur sub nomine vsure sed sub nomine intereē nec petitur sb nomīe lucri. qb̄ ē de natura vsure. sed sub nomine damni sibi incumbentis. ¶ Secunda est limitatio Bal. in vsibus feu. Inde est questio calculi vel est questio vtrum fructus debeant computari in sortez vel ne. quia debitor petit q̄ fructus percepti rei computabitur in sortem tunc fm eū cognoscit laicꝰ hāc limitationē. ego non teneo nec vos teneati. q̄ ista ḡo hz ꝓcomitantiā iuris. q̄ oz vt discutiaē vtrū sit vsura vel ne. sed ego puto posse aliter limitari. et ēt io istam cōclusionem qñ esset ḡo super quātitate fructuum perceptorum q̄ dicit debitor tu ꝓcepisti. c. sūmas fruměti de fūdo pignerato cōpēsa ī sortē eꝰ dicēt creditor ego ñ accepi nisi quinquaginta iudex laicꝰ poterit cognosci de hac ḡone q̄ est mere ꝓphana et secularis. et ita credo tenuisse Bal.

De causa possessionis et proprietatis

Repetitur hāc rubricā hō ordie pce dā Primū qdē declarabo termios in rubrica positos Secūdo p iunctiones qdā pono cuidētialia. tertio māz possessoriū z possessori aggrediar illā p cōclusiones expediēdo Dic itaqz rubrica de cā possessiōis z proprietatis. ly cā nō accipit put differt ab effectu cū oē generās dicat cā. z oē generatū dicat effectū Cā accipit hic p cone et ē sensus q papa vult tractare d cone possessionis. z de cone proprietat. seu dñij Et cā prie dr qñ lis incipit. lis āt p litē contestatā. Sm glo. in l. cās. C. de trāsacti. Dicit dñs flor. i. cle. fi. s. d p curatorib' q lis ponit p cā et cā ponit pro lite et credo q dicat verū Cō trauersia āt dicit in iudicio aut ex iudicio. vt no. gl. in l. luci' S. tres hēdes. ff. ad trebellianū. De hoc note q̄ habem' glo. in l. qui fidē. ff. de transact. l. z in l. ij. C. finiū. regū. Solebat tamē Bar. reprobare glo. dicte legis cās' dicens litē dici etiā añ contestationē vt in. auc. qui semel. C. quō et qñ iudex. ibi in tex. q si nondū lis concepta sit hz mihi nō placz sniā Bar. p quē ego allego casū i. l. edita. C. de edēdo. vbi dicit legislator. et ita actio spēz future litis demōstrat. nā actio dr edita porrecto libello vt i. l. i. in. pn. ff. de edēdo Et ibi appellat tunc tpis lis futura. Teneo itaqz pro cōstāti int litē z cāz nihil itē vt eē sentit d. flor. Hz tantū importat vnū q̄ntum aliud

Possessio

Per istam rubricā a pte colligit dr̄am eē int possessionē z proprietatē p copulā et. cui' nā ē copulare diuersa iuxta illud Alexādri Jūgit diuersa cōiunctio significā. z bene pba tur in. l. nāliter. S. nihil cō. ff. d adq. possess. Possessio āt loqndo grosso mō. q nō tā intēdo diffinire possessionez consistit i solo vsu rei. qui eniz vtit re dr illā possidere dūmō illū vsū nō recognoscat ab alio Tūc diceret hēre tenutam seu detētationē talis vtens vt ē videl i cōmodatario depositario conductore et simlib' vt in. l. quānis S. si conductor. ff. de adqui. pos. Proprietas āt idem ē qd dñiuz descēdēs a nomie adiectiuo pri' pria propriū. gtio prij. vltimo i mutata in e fit proprietas Solem' ei qd nr̄m ē eē nostr̄z prū. i. q hēm' dōiniū illi' rei Premitto secūdo pncipaliter q in hac mā possessionis z proprietatis fit mentio de dupliei iudicio. s. de possessorio z petitorio Possessoriū ei dr vbi cōtēdit de possessiōe. petitoriū āt vbi contēdit de dñio alicui' rei Sit ergo cau t' q vult cōsulere sup hmōi mā vel al legare vt in pmis videat de q̄ qo vētiletur an de possessorio an de petitorio an de vtroqz Nā si in libello apparuerit mentionē duntaxat fieri d possessiōe vt q dicatur debē restitui possessiōez. ꝛc. Possessoriū dicetur intentatū Si vero i dñio mētio habet: vt q dicat in libello q petat iudicē pronūciare debere ipm eē dñm. manifestum est fore intētatum petitoriū Si de vtroqz fiat mentio. vtrunqz erit intētatū z sic petitoriū z possessoriū ert accumulata q̄cumulatio an pcedat vi debim' j. qd āt dico si fiat mentio de possessiōe vel de dñio. ꝛc. itelligo si mētio fiat i cōclusiōe libelli nō āt dz attendi narratio z facite ista regulaz Ad cognoscendum qualis actio sit intentata et quale iudicium in q̄libet casu de mundo dz inspici conclusio non āt narratio Ista est doctrina Jn no. in. c. sup lris. s. de. rescrip. quem sequitur Cy. i. l. edita. C. de edē. z Bal.

in.l.si seuerior,C.ex qui. cau. infam. irrogat 7 Bar.i.l. aurelio .ff. de libera legata.7 Ange.in l.qui interrogat.ff.de peti.hered. ¶ Secundo premitto q istud iudiciū possessoriū apud legistas dicitur int dictū nil aliud est dicere interdictū q iudiciū Vñ cū dicitur interdictū adipiscēde vel interdēm vti possidetis vult dicere.i.iudicium seu actio qđ idē ē Cū interdictū dicat quasi iter duos dictū 7 istud ē de natura iudicij q sp ē q inter duas ptes ¶ Quarto pmitto q quantū ad pñtē mām attinet: triplex est iudicium possessoriuz q̄ddā ē possessorium adipiscende quoddā ē possessorium retinēde 7 quoddā ē possessorium recuperāde. ¶ Possessorium adipiscēde ē qñ quis vult adquirere possessionē rei quā nunq̄ habuit vt cōtigit in herede qui pt intentare pro possessiōe habenda bonoz hereditarioz quā possessionē nunq̄ habuit.et tale iudicium vocatur interdictū q̄rū bonoz vt in.toto ti.ff.7.C.q̄z bonoruz. Interdēm retinēde dr qñ quis turbatur in possessiōe in qua de pñti ē.et ex tali turbatiōe oritur interdēm vti possidetis. vt in toto ti.ff.7.C.vti possidetis 7 facto vnā regulam p doctrina istiꝰ possessorij q quotiēscunq impeditur aliquis actꝰ p quē probet possessio quis tunc dicitur turbari in possessione 7 competit interdictum vti possidetis vt in.l. vim facit.ff.ō vi et vi armata. Vnde cum possessio probetur p perceptionē fructuuz. vt in.l.ticia.ff.de solu.7 i.l.pomponiꝰ.ff. quibꝰmo.vsufruct.amit. Si quis impeditur recolligere fructꝰ diceretur turbari in possessione7 idē si impediatur arare seminare.7 idē ō singulis actibꝰ possessionis.vt no.glo.in.l.iij. .C. finiū regun.quā glo.ibi no. Bar. In isto possessorio quis non perdit possessionē immo illā retinz et intentans istud possessoriū asserit se possessorem.z cum q̄ritur de turbatione q aduersariꝰ nō sinit ipz pacifice 7 qete possidere.hoc probatur in.l.i.ff. pe nul.ff. vti possidetis ¶ Possessoriuz āt recuperandę vocamꝰ cum quis ē priuatus possessione cum priuatione alicuius rei vt si est res mobilis et ei p vim auferatur et vocatur tunc violentia ablatiua. 7 competit interdēm qđ dicitur vtrobi Si āt quis spoliat possessiōe rei īmobilis ppetit iterdēz vñ vi.et talis dicitur violentia expulsiua.qñ autē quis turbatur in possessione vt.s.dixi nuncupatur violētia turbatiua sinautē aliquis compellat per metū ad aliquid faciendum vel ñ faciendum dicitur violentia compulsiua Est 7 secunda que dicitur violētia inquietatiua que nil ad mām nr̄az ¶ De his specieb⁹ violētie habemꝰ gl. nōbilē i.l.i.C.qme.cau. ¶ His p̄missis pro clariori ītelligentia materie capio iudicium magis frequentatuz qđ ē maioris importātie.s.iudicium possessoriuz recuperande lz possessoriuz retinende sit etiam frequentissimum. ¶ Pro introitu itaq materie formo vnum dubiuz.quotuplex ē spēs possessorij recuperāde id ē q̄t sunt remedia predicta.pro possessiōe recuperāda dico q sunt quinq.s. interdictuz vñ vi.conditio legis si coloni .C.de agri.et censi.li.xi. Officiū iudicis vt ī .l.7 non tm̄ in p̄.7 in glo.ff.de peti. hereditat in.l.acquilius regulus.ff.de dona.7 in.l.manifestissimi.ff.sed cuz ī secunda.C.de furtis.7 ibi glo. Item conditio ex canone reintegranda.ij. .q.i. Item conditio ex decretali sepe de rest. spoli. ¶ Pro quorum remediorū intellectu 7 doctrina subiicio has conclusiones.et est pulcra mā ¶ Prima conclusio. Si quis est spoliatꝰ ali

Lanfrancus super Rubrica De causa

qua possessione spoliato competit interdictum vnde vi cōtra spoliatorez et heredes eius. non āt contra tertiā personam q̄ forte habuit cām a spoliatore forte emendo vel aliter contrahendo. Et illa conclusio probatur in .l. cum a te. ff. de vi et vi armata. Rō conclusionis q̄m istud iudicium hz actionē personalē competētem q̄ dr̄ actio in factū. vt in §. fi insti. de int dictis. Actio aūt psonalis non datur contra singularē successorē vt in .l. i. §. si heres. ff. ad trebellia. ⁊ in .l. heris. .C. de dona. et in .l. fi. ff. de contrahē. ēp. Secunda conclusio ē Vbi possessio qua quis ē spoliat⁹ peruenit ad tertiam psonā scienter compellit ad restitutionē possessiōis p conditionē decretalis sepe. s. de resti. spo. vt expsse dicit tex. in .d.c. sepe. Hz ē aduertēdū diligent q̄ ad hoc vt competat conditio ex illa decretali non sufficit solum tertiū ad quē puenit possessio scire rē eē alienā hz exigit q̄ sciat in specie pōrem possessorē fuisse spoliatum Istud ē dictū singu. dñi Ange. i quodā suo consilio qō incipit in predicta q̄one ⁊ ē consiliū. c. quinquagesimū 2m̄ī ordine cōsiliorz suorz Istud etiam sentit. d. Jo. de Imo. in .d.c. sepe. Ex hoc infero corollariū q̄ ille q̄ intentauit cōditionē ex .d. decre. sepe. non sufficeret victoria cē pbare Istū tertiū possessorē scire rez eē alienā. hz nēe ē pbare q̄ sciuerit p̄mū possessorē fuisse spoliatū Licz aliqs videtur supuacuū q̄rē de noīb⁹ istorū remedioz. q̄ d iure canōico nō dz exp̄mi nomen actionis. vt in .c. dilecti. s. de iudi. Rñdeo q̄ nō debz exp̄mi nomē actionis vt sit necesse dicere in libello ego ꝓpono int dictū vñ vi. vel canonē reitegrādā ⁊ sic d singulis debēt tamen exp̄mi talia verba ex q̄b⁹ resultet certa actio vñ i int dcō vñ vi talis erit forma libelli Ego talis deiect⁹ fui a possessiōe talis fundi tali die p ticiū quē ego possidebā et in cui⁹ erā possessione. quare peto dēm titium cōdēnari deberi ad restituēdū mihi possessionē dicti fundi cuz omnib⁹ fructib⁹ vñ perceptis ⁊c. vel poterit concludē prout de consuetudine est. quare peto me reintegrandum forе ad possessionem dicti fundi. poterit insup addi Item peto ꝓnunciare debere dictum titium forе spoliatorē possessionis dicti fundi Aduertite duo singularia in isto interdicto vñ vi vnū est q̄ iudex pōt condemnare spoliatorez i fructibus perceptis etiaz si nō sit petituz in libello per actorem qō est mirabile Istud est dictū sing. Inno. in .c. grauis. s. de resti spo. Nam iudex non dz impertiri officium suum nisi petitus. vt in .l. iiij §. hoc autem. ff. de dam. infect. Ideo istud redditur singulare in hoc interdicto. ⁊ idem i vi olentia compulsiua. vt ibidem p. Innocen. Secundum singulare est q̄m necesse est in hoc interdicto ꝓbari debere de vi de tempore de die possessoris qualiter deiectus possidebat eo tempore quo fuit deiect⁹ hz regulariter in alijs actibus nō sit nēe probare tē p⁹ Hec est doctrina Inno in .c. qualiter et q̄n. ij. de accusat. Vbi autem intentatur conditio decretalis sepe. sic dēbit formari libell⁹ Ego talis fui i possessione talis fundi qua possessione fui spoliatus per titium qui titi⁹ p⁹ea dictum fundum vendidit scio. q̄ quidem scius sciuit et de presenti scit dictum titium me spoliasse dicta possessione quare peto dictum scium cōdemnari deberi ad restituendum mihi possessionez dicti fundi Ex his verbis cōstat intentatā forе cōditionē decretalis. sepe. hz mentio expssa nō sit habita de nomīe actionis ⁊ ita

dicendū ē de ceteris singulis actionibus. ¶ Tertia conclusio. Ubi quis cecidit a possessione sua et pervenit ad tertium possessorem cum vitio cōpetit cōditio legis colonj. C. de agri. et censi. li. xi. cum qua tamē Bar. ⁊ Jnno. concurrit beneficium canonis reintegranda per quod beneficium succurritur cuilibet possessori a sua cōditione cadenti contra quencunq; possessorem qui sit in mala fide constitutus. et differt istud remediū a beneficio decretal'. sepe. q; dicta decretalis sepe. exigit q; quentus sciuerit agentē fuisse spoliatum. nec sufficit rem esse alienam. in hoc autez beneficio canonis reintegranda. satis est conuentū scire rem esse alienam. vñ in isto bñficio sic formabitur libell'. Ego talis eram in possessione talis fundi verū titius me spoliauit dicta possessione q̄ possessio p' ea peruenit ad scīū qui scius scit rem eē alienam ⁊ sic est in mala fide. quare peto dēm scium condemnari deberi ad restituendum mihi dictam possessionez. Dict' tñ canon reintegrāda: habuit plures intellect' Jo. enim caldri. dixit dictum canonē non vendicare sibi locuz nisi in reb' clericorum et iste est verus intellect' quinimmo vt dicit Jo. de Jmol. posse non habere locum nisi in rebus episcoporum q; in illo tex. non fit mētio nisi de episcopis. ⁊ ista est rei veritas ꝫ iste intellectus non tenet communiter. Fuit secund' intellect' dicentium canonem reintegranda. non producere nouum remedium. ꝫ q; dicat vtendum eē antiquis remedijs. iste intellectus a nemine tenet ⁊ merito cū fm hoc nihil operaret ille canon q̄ non est dicendum. Fuit ergo terti' intellect' q; iste canon concurrat cum omnibus alijs remedijs spoliatorijs id est q; vbicūq; hz locū aliud remedium puta interdictū vnde vi vel decretalis. sepe. possit etiam habere locum iste canon reintegranda. ⁊ iste est verus et tenet. Ex quo infero bonam cautelam vt nunq; vitiet libell' in mā spoliatiōis vt in fine libelli ad ijciatur ista clausula. ⁊ pro dicto suo iure obtinendo ꝓponit canonem reintegranda nam potest deseruire iste libellus in cāu i q̄ ꝓpetit interdictum vñ vi ⁊ in casu in quo competit decretalis sepe. ⁊ in casu specifico in quo cōpetit. canon reintegrāda et ita vidi p non nullos libellantes apponi illam clausulam quod est notanduz nec huic repugnat. c. cuz dilecti. de iudicijs q; verum est q; non est necesse exprimi nomen actionis tamen potest exprimi si actor vult exprimere ita intelligatis. Fuit quartus et vl. intellectus vt dictus canon vēdicet sibi locum in quibuscunq; rebus tam clericorum q; laicorum rebus. ⁊ iste communiter tenet cum precedenti. vt in quit. d. Jo. de Jmo. lz verba tex. non cōgruant tamē ab hoc intellectu minimum est recedendum cum mutādum nō sit q̄d sēper certaz habuit interp̄tationem vt in. l. minime. ff. de legib'. ¶ Quarta cōclusio. Nullū ē proditū remediū possessorū possessori possessione cadenti contra terminum bōe fidei possessorem. Hec est sententia Jnno. in. d. c. sepe. et sequuntur communiter canoniste. Idem tenet Bar. in. l. manifestissimi. in ℈ sed cū in secūda. C. de furtis. ⁊ in. l. siue autez. in ℈ si duobus. ff. de publiciana. ⁊ idē ibi Bal. hoc etiam voluit Cy. in. l. cum res. C. si res aliena pigneri data sit. quam opinionē sequitur. d. Paul. de castro. in. d ℈ sed cum in secunda. Ange. fuit sibi contrarius in hoc articulo q; vnum dixit in. d ℈ si duobus. ⁊ aliud dixit in. d ℈ sed cum in secunda

et lz Inno. contrariuz tenere videat in .d.c. sepe. tamē non nulli doctores saluant Inno. vt eius dictum intelligatur qñ res prouenit ad nouuz possessorem cum vitio quia erat furtiua res vel vi possessa. ꝛc ¶ Quīta cōclusio Vbi habēs meram detentationē cadit a detentatiōe rei et sua intererat rez hr̄e veluti ē commodotarius qui tenetur restituere rem commodatam ꝛ depositarius qui tenetur restituere rem depositam. et sic de similib⁹ competit officium iudicis ad adhocandā rem ꝑ male fidei possessorez veluti si quis furetur rem commodatā commodatario non poterit aduocari ista res p commodotarium intētādo officium iudicis vt in .l. ꝛ nō tm̄ in prin. ꝛ ibi glo. ff. de petitiōe here. ꝛ glo. in .d. ꝟz cuz ī secūda. ꝛ facit text. cum glo. in .l. acquili⁹ regul⁹. ff. de ꝺonatio. Et forma libelli erit talis. titi⁹ commodauit mihi talem librum qui liber est mihi surreptus per seiū. quare peto ipsum condemnari ad restituendum mihi tenutam dicti libri plus dicenduz est circa canonē reintegrāda q etiā competit contra possessorē ignorantem in bona fide exñtem. tm̄ possessio peruenit cum vitio. i. q possessio erat violenta vel aliter vitiosa ex facto primi occupatoris. hoc tenz Innocen. in .d.c. sepe circa finem ꝛ ceteri doctores sequunt. vnde hoc cāu procedit libellus in isto canone etiaz si non fiat mentio q iste possessor fuerit sciens Est tamen singulariter notandum ſm Jo. and. in .d.c. sepe. q ad hoc vt procedat iudicium in isto canone reintegranda exigitur q in libello exprimatur species vitij possessionis. et deinde probetur puta q dicat q fuit spoliatus possessionē vel fuit subtracta per furtum. vel q coactus fuit per vim vel per metum illam alienare. vel q perdiderit rez ex alia causa iniusta. nec sufficit probare q semel possederit istam rem ꝛ q nō possidetur per alium nisi doceatur de spoliatione vel de alia specie amissionis ex iniusta causa vt. s. ꝛ cum fuisset hec questio de facto in ciuitate cremone: non fuit hec materia per illos docto. bene intellecta neq; bene practicata. Dicit Specu. in titu. de restitutio. spolia. in quarta parte versi. nij. q vbi intentatur canon reintegranda necesse est: probare possessionez agentis et spoliationem. intelligite qñ allegatur spoliatio. si autem allegaretur alia species amissionis tunc deberet probari illa causa puta furtuz vel violentia ꝓpulsiua ꝛc. Itē reperio i materia ista fuisse consultum per plures docto. scilicet per .d. Galphar. de peri. per .d. florenti. de salus. de placētia. et per .d. Johan. de dalante de senis. ꝛ per .d. Johan. de laudinis. de senis. et per .d. Bar. placij. de senis. ꝛ p .d. nico. succini de senis. excellentissimi doctor. collegij senensis. ¶ Hec omnia remedia possessorij recuperandi succedunt nisi prescriptio alleget et probetur nam si quis possessionez violentam vel aliter vitiosam tenuerit per .xxx. annos ad minus prescribit de iure ciuili. vt in .l. sicut. C. de ꝑscrip. xxx. annorum. et idez de iure canonico nisi possessor fuerit in mala fide. vt ī .c. male. fidei possessor ꝺ re iudica. li. vi. et in .c. fina. de prescriptio. ¶ Ex premissis constat dicta remedia competere spoliato possessionem que quidem spoliatio singulari immittitur prenilegio. sed quod vulgo legitur et regula satis vulgata habetur que talis est. spoliatus ante omnia debet restitui ꝛc in .d.c.i. ꝛ in .c. mulieris. de resti. spo. ꝛ in .c. cum dilectus. et in .c. fi. de ordin. cogni. ꝛ .ij. q. ij. p to

tum. et in.l.si quis ad se fundum .C. ad.l.iuli.vndevi. Oportet vt exponamus istam regulam dum dicit spoliatus exaudiendus.siue iste spoliatus fuerit male fidei possessor siue fuerit predo.vt in.d.c.i.cum concordantijs ille.ibi in glo. Et dum subijcitur ante omnia diuersimode nōe est exponi Considerādum est enim q̄ intentato possessorio recuperāde reus interdū vtitur reconuentione que reconuentio non potest habere locum vt in.c. fina.d ordi.cogni.tunc exponitur ante omnia restituendus est id est antequā audiatur reus super reconuentione. vbi tamen reus reconueniret actorem super alia spoliatione. tunc bene admitteretur reconuentio.z simul tractarentur in eodem iudicio tanquam mutue petitiones.vt in.d.c.cum dilectus. Interdum reus opponit compensationem et tunc illa non admittitur cum habeat instar actionis vt in.c.cuz inter.s.de excep.et tunc debet exponi ante omnia id est antequā audiatur reus super eo quod petit per compensationem. interdum reus possessorio recuperande opponit exceptionem dominij quia dicit se esse dominum rei ad cuius possessionē petit se restitui agens.et clarū est talē exceptionē admitti nō debere nisi vt ꝺicam.glo.est in.c.i.de restitu.spol. et tenent omnes canoniste et etiaz legiste in.d.l.si quis ad se fundum.cū illa exceptio dolo facis q̄a petis q̄ restituturus es non habeat locum possessorio recuperande fm omnes etiamsi opponens offerret se incontinenti probaturuz de dominio et tunc exponē ante.i.ante contentionez fiendam super dominio.hoc probatur in tex.dicte decretalis p̄me.de resti.spoliat.ibi ante contentionem.ꝛc. Exceptio autem defectus iurisdictionis in persona iudicis potest opponi sicut in alijs iudicijs et exceptio excommunicationis contra partem agentē. Hec fuit doct. Ange.in.l.si quis a se fundum.que est notabilis. Aduertite q̄ ista regula ita generalis spoliatus ante omnia debz restitui patitur plures limitationes singulares. Prima limitatio sit ista Vbicunq̄ ponitur exceptio dominij contra agentez possessorio recuperande consentiente actore si probetur de dominio spoliatus non est restituēdum.casus est in .c.i.de restitutio.spol. Sit ergo cautꝰ agēs vt quando viderit exceptionez dominij opponi replicet tunc non potest opponere istam exceptionem q̄ ego debeo per prius ad istam possessionem restitui. Secunda limitatio. vbi oppōitur per reū exceptio notoria defectꝰ iuris agentis spoliatꝰ non ē restituēdꝰ veluti si clericꝰ spoliasset laicū possessione alicuiꝰ beneficij nam cum notoriū sit laicum non posse obtinere beneficium.siue fuerit conuētus clericus q̄ laicum possessorio recuperande.si clericus obijciat lz spoliauerint te. tu tamen non potes obtinere quia tu es incapax beneficij. cum sis laicus spoliatus.hoc casu nō debebit restitui ad possessiōem Ista fuit nota Inno.qui semper allegaꝫ in .c.cōstitutus.s.de filijs p̄sbyt.z Jo. and.in Rica.de resti.spoli.in addi ad speculum. Et istud est intelligenduz in beneficialibus et causis spiritualibus etiamsi exceptio opposita non fūdaret ius excipientis In alijs autez causis tempalibus ad hoc vt exceptio notoria.vt.s.excludat agentem possessorio recuperande necesse est q̄ talis exceptio fundet ius excipienti. glo.est singularis in.c.ad decimas.in verbo eundem clericum.de resti.spolia.li.vi. Ita concordat notabi Ant.

de but.in.c.in lris.ꝫ.de restitut.spol. dictum Innoc.et Johan.and.cum.d. glo.ne videant adinuicē aduersari ⁊ sequit etiam dns de Imo.quod autē dicit ō exceptione notoria ꝙ repellit agentem possessorio recuperāde ē intelligendū qñ ista exceptio pt incōtinenti probari.aliter nō habz locū fz Inn.i.c.lris.de resti.spol.⁊ sequit.d. Ant.de but.in.c.significauit.ō diuor. Et ꝓ ista secūda limitatiōe allegat ange.tex.quē nō vidi ab aliq̄ canonista allega.in.c.accepta secūdo responso de resti.spo.⁊ bene ꝓbat Intelligite notoriā eē exceptionē fm docto.siue sit notoria p cōfessionē actoris siue p euidētiā facti.siue p aliā spēm notorietatis ⁊ sufficit fm.d.Anto.in.d.c.significasti.eē notoriū iudici tm̄ vel aliis personis tm̄ et non iudici ¶ Attendite ꝙ ē vn⁹ tex.qui videt destruere totā istā māz in.c.cū dilect⁹.de ordi.cognitionis vbi ps confitebat dominiuz ptis conuēte possessorio recuperāde et sic ē notoriū agentē non hre ius ⁊ tm̄ ibi talis confessio nihil operat Inno.formauit istud contrariū ⁊ nō soluit Ang.dedit vnā solutionē q̄ nihil valet Ideo dicēdū ē meli⁹ vt etiā voluit.ō.Jo.de Im.in.d.c.cū.dilect⁹. ꝙ ibi ps non cōfitebat aliquid fz dicit tex.ꝙ nō negabat.vñ ista stant simul ꝙ aliqs taceat ⁊ sic nō negat neq̄ affirmat fz est qd̄ā mediū int affirmare et negare vt i.reg.is qui ta.de regu.iuris.li.vi. Reperio aliū tex.contrarium huic determinatiōi.in.c.significasti palle.⁊ in.c.porro.de diuor.vbi dicit ꝙ si quis dimisit vxorē sine iudicio eccie fz notoriū sit int eos eē parētelā.si mulier petat se restitui ad possessionē ē restituēda.et tm̄ erat notorium nō ipaz hre ius.⁊ sic ꝑdicit p dicte doctrine.d.Anto.de but.in.d.c. porro. dicit.hic ē casus exp̄ssus.ꝙ agēti possessorio recuperāde nō pt opponi exceptio notoria defect⁹ iuris ꝓprietatis contra omēs doc. nec aliter soluit et est forte contrarium quare dominus Bar.de saliceto.in.l.a se fīi dū pal.distiguit aut ista exceptio ēat notoria tēpore spoliationis. et tunc erat nata ⁊ n̄ potest oppōi vt in.d.c. porro.aut talis exceptio notoria est orta post spoliationem facta ipi spoliato ⁊ tē talis exceptio hz obstare vt i.c.significasti.ō diuor Ista ē bō solo q̄ntū ad soluendū contrarietatez illarum duarum decretaliuz porro ⁊ significasti.fz contra suam solutionem ē tex in.d.c.excepta.vbi tex.loquitur indistincte nec ibi apparet abiuratio nē eccie fuisse post spoliationē et tm̄ denegatur restitutio.vnde ille tex.est simpliciter intelligēdus vt iacet. Item contra dōinū Bartolomeū fcit ratio quam ponunt doc.maxime i beneficialibus que ita vendicat sibi locum qñ exceptio est nā ante spoliationem sicut si post. Ego āt puto prōcedere p̄dictā doctrinā doctoz sine scrupulo nec hz obstare.c.porro.si sb tiliter intelligat nihil enim facit ad ꝓpositum.quam rem sic declaro nā ibi comes pontini vxorem suam dimiserat absq̄ iudicio eccleſie Ista mulier intentauit possessorium recuperande petens se restitui vt reciperetur i domum per suum maritum.comes pontini opposuit exceptionez ꝙ ideo eā dimisit ꝙ ista mulier fuerat cognata alterius vxoris sue defuncte.papa dicit maritum compellendum recipere vxorem. nec ibi apparet ꝙ ista exceptio opposita contra restitutionez fuerit notoria.quod autē sbiicitur in tex.ibi prudentia tua cognoscat ꝙ etiamsi parentela eēt publica et notoria absq̄ iudicio eccleſie ab ea nō potuit separari.ꝛc Ista verba non con

cernunt exceptionem opponētis nec referunt ad restitutionē ꝫ sunt verba pape volētis q̄ mulier nō posset p̄ pa autoritate dicti absq; iudicio eccie etiamsi parentela eēt publica et notoria et illa verba nō possunt referri ad restitutionem. Unde ista stant simul q̄ vir nō possit dimittere vxorē suaz absq; iudicio eccie et q̄ p̄ea si ipa fuerit dimissa nō teneat tñ ipam recipe si est aliqua exceptio notoria impeditiua. et iste casus ē descisus in decre. sequenti significasti. vbi papa exp̄sse determinat q̄ licet maritus p̄pria autoritate dimiserit vxorem suā. si post q̄ fuerit dimissa cōmittat adulterium. illā recipe non tenet. ꝫ marit⁹ nō bene fecerit eam dimittē sine iudicio eccie vt in. d. c. significasti. ¶ Quibus ex omnib⁹ habetis dilucidatū intellectū illarū duaz decre. porro. z significasti. Et rñdendū in forma in. c. porro. dz dici q̄ ibi exceptio opposita cōtra petentē restitutionē nō erat notoria nimirum si admittatur restitutio. z ista ē veritas. In. c. aūt significasti. exceptio erat notoria Ideo impedit restitutio q̄ exceptio orta fuit p⁹ spoliationē. ex quib⁹ volo ampliare dictū Inno. et sequaciū hoc mō Exceptio notoria excludens ius agētis siue sit orta ante spoliationē siue sit nata p⁹ spoliationē impedit possessiōis restitutionez. et sic non hz locū regula Spoliat⁹ añ oīa dz restitui. p̄ma ps p̄batur in. d. c. excepta. secunda ps p̄batur in. c. significasti. prealle ¶ Tertia limitatio. vbi p exceptionē inferr̄ p̄iudicium aīe. spoliat⁹ non restituitur. exemplū vt si vir petat sibi debere vxorē restitui. mulier oppōit p̄ntelā. certe si fieret restitutio q̄ ad copulā carnalē eēt periculū aīe q̄ in gradu p̄hibito ¶ Hec limitatio p̄batur in. c. lr̄as. de restituti. spoli. tñ non obstāte tali exceptiōe fiet restitutio quo ad cetera obseqa et ita intelligit̄ tex. in. c. porro. d. dnor. ꝫ gl. ibidē ne videāt adinicē adnersari ille due decre ¶ Quarta limitatio: si contra petentē restitutionem possessionis opponat̄ de spōtanea ēditione q̄ spoliator dicit ego non spoliaui te: sed tu tradidisti mihi sponte. ñ fit restitutio ꝫm Innoc. in. c. sup. ī. de renun. ¶ Attē dite singulariter ad vnū q̄ si testes p̄ducant̄ hīc inde pl⁹ creditur duob⁹ de spoliatiōe deponentib⁹ q̄ centū de spōtanea traditiōe deponentib⁹ ꝫm Inno. in. c. sup. b. palle. q̄d dictū valde extollit dictū Ange. in. l. si quis ad se fundū palle. z ē rō q̄ spoliatio faciliꝰ cadit in sensū testis q̄ spōtanea traditio libera volūtas nō potest videri q̄ stat ī mente violētia bene videri p̄t q̄ ptz ad oculū ¶ Quinta limita⁹. vbi contra petētez restitutionē opponit̄ de renūciatiōe iuris agendi. sup spoliatiōe. z si illa exceptio p̄bat̄ r̄stitutio denegāda ē. vt ī. l. p⁹ q̄ liti. C. de paū l. ¶ Sexta limitatio vbi spoliator dicit se spoliasse ō licētia iudicis et hoc probat spoliat⁹ nō restituitur ꝫm Inno. qui ita no. singul. in. c. super hoc prealle. et sequitur Angel⁹ in. d. l. si quis ad se fundum ¶ Septima limitatio. vbi contra spoliatuz beneficio producitur reseruatio papalis denegat̄ restitutio. ita cōcludūt dñi de ro. p̄clusiōe sua. xvi. Ex q̄ sequitur q̄ bñficio reseruato pape inferior ordinari⁹ p̄ferendo nō trāsfert neq; titulū neq; possessionē. Ad hoc faciūt nōta p̄ doct. in. c. vt nr̄m de appel. z in. c. si eo tpe. de p̄ben. lib. vi.

¶ Octaua limitatio. vbicūq; spoliatus in libello suo spoliatorio p̄ponit quod est contra se et concludit pro iure cōtenti talis spoliatus non est restituendus. iste est tex. sin. in. c. ad decimas de restitu spoli. li. vi. fm. d. Barto. de

saliceto. cuius fuit hec limitatio ī. l. si quis ad se fūdū. prealle. q dixit q̄ p̄ illā decre. ad decimas. limitant oīa iura canonistaꝝ q̄ volūt spoliatū debē restitui. Nona limitatio vbicūq; in tētat simul petitorū et possessorum ecc̄ p̄bata spoliatiōe non fit restitutio Iste ē tex. ad lr̄am in. c. cū dilect⁹. de cā poss. et p̄rie. Decia et vltia limitatio Vbicūq; si spoliato restitueret possessio auferreret actori facultas agēdi. de p̄petate. p̄opt potentiā aduersarij nō est tūc spoliat⁹ restituend⁹ fm. d. pau. de castro. in. l. q̄uis. C. de edic. diui. adri. tol. Undecia limitatio in cā bñficiali si spoliatio fca ē lite pēdēte sit q; notorū spoliatū nullū h̄re ius. spoliat⁹ non restituit fm dños v̄ ro. pclusiōe. xuij. Ratio huj⁹ limitatiōis q̄ ī iudicijs q̄s nō audit nisi sua int̄sit. vt ī. c. cū int canonicos. s. de elec. et. c. sup his. de accus. et. l. posthum⁹. ff. si q̄s ex rei. plene p̄ ang. ff. v̄ inoffi. test. l. igit. ꝛc. Circa nōaria ad p̄bationē possessiōis recuperāde scz int̄dōm vñ vi hēm⁹ glo. notabilē ī. c. ad decimas. de resti. spo. lib. li. vi. Exigentē dūtaxat duo scz possessionē et spoliationē h̄ ē q̄ probet se spoliatū et q̄ possedebat tp̄e spoliatiōis. p̄ q̄ facit tex. in. c. olim. p̄mo. de resti spol. Et cū hac doctrina oēs p̄trāseūt Ex his seq̄t q̄ ī isto possessorio nō exigit titul⁹. et ē generale ī q̄libz possessorio fm Ang. in. l. i. ī pn. ff. de edēdo. Ex h̄ sequit corollariū q̄ vbi agit possessorio recuperāde. vel ec̄ retinēde q̄s ñ cogit dicē titulū sue possessiōis et pono rē in practica. spoliator cōuēt⁹ opponit ꝯ spoliatū petētē restitutionē dicēs p̄ñe iudex. iste spoliat⁹ nullū h̄z ist fm v̄ ista re nec p̄t oñdē. int̄roget is ip̄m q̄ titulo possidet istā rē. certe iudex nō d̄z facē istā int̄rogationē. et si fecerit nō tenetur respōdere q̄i sit impt̄inēs ī h̄ iudicio v̄ ista int̄rogatiōe In possessiōe retinēde dicite. vt dicā. ff. in suo loco. Hec mā patitur vnā singularē limitationē videlz vbi quis ē spoliat⁹ bñficio nā ad hoc vt q̄s possit restitui ad suū beneficiū debz p̄bari titulus coloratus beneficij. glo. est singu. in ista cle. in glo. fi. q̄ d̄z Inno. ī. c. ex p̄te de resti. spo. et archidiacon⁹ in. c. cū qui. de eo qui mit. in cā. rei ser nā. li. vi. Et notāt dñi de ro. cōclusione sua. xuij. Idē Jo. caldri. idē Johā. de Imo. qui dicūt h̄ac fore cōez opiōnē. tenuit et dñs Flox. in cle. ista fuit ec̄ snīa Specu. in ti. de teste. ff. nunc dicendum versi. sz pone in beneficiali b⁹. Cui⁹ limitatiōis rō ē q̄ſi canonic⁹ ingress⁹ d̄z patē ad bñficia eccl̄iastica et sic sine canonica institutione h̄ri non p̄ñt. vt in. c. cuz qui p̄alle. facit regula. i. de re. iuris. ī. vi. et p̄ma. q. ij. c. nō solent. Hec limitatio moderanda est vt nōbiliter cōcludūt dñi de rot. predēca pclusiōe. xuij. Q̄ñ spoliatio bñficij p̄cessit añ litē cōceptā Spoliatiōe aūt int̄ueniēte lite pendēte non exigitur probatio tituli sed satis ē etiā probare spoliationē et possessionez et tal⁹ re uocatio fiet ex mero officio iudicis p̄ viam attentati nullo ordine iuris seruato fm p̄feta. dominos et sic nō erit necessari⁹ libell⁹ neq; litis contestatio. ꝛc. Rō est quare aliud statuitur hoc casu q̄z p̄iore casu quoniā p̄iore casu spoliatione antecedente ante litem ceptam sola pars spoliata ē offensa Posteriore autem casu etiam iudex quinimmo et lex est offensa quę iubet lite pendēte nihil debere innouari in toto titu. vt li. pen. ꝛc. Ideo ī penam spoliatoris hoc statuitur vt sufficiat spoliatum probare possessionem et spoliationem absq; titulo colorati beneficij. Hec dixisse sufficiant p̄ro fundamento possessorij rei

cuperā de transeundū nūc ē ad q̄dam fundamēta possessorie retinēde Et p̄mo circa libellū ¶ Dico q̄z introductōe subijcio has p̄clusiones. p̄ma p̄clusio sit ista: In possessorio retinēde q̄ noīat vti possidetis. In narratiōe libelli duo sunt nēcaria. p̄mū q̄ q̄s narret se possidē. secūdū q̄ narret se turbari In ista possessiōe hāc cōclusionē firmat Bar. i. l. i. ℣. in ꝑdictū. ff. vti pos. Secūda p̄clusio In isto inꝑdicto seu possessorio retinēde concluſio libelli dz tria continēi. s. q̄ desistat a turbatione. itē q̄ in futurū non turbet. tertio q̄ condēnet ad interesse turbatiōis p̄terite. ¶ Quartum addūt vltramontāi q̄ cogat cauē cū fideiussorib⁹ de non molestādo in futurū. et ē vera sn̄ia vltramontanoz. q̄ ꝓbat in. l. vnica. C. vti possidetis. et placz Bar. eē vbi. s. Forma igit̄ libelli erit talis. Coram vobis dño ptāte. ꝛc. comparet petrus de talib⁹ exponens q̄ sei⁹ ipz turbat in possessiōe talis fundi. quē ipe petrus de p̄ti possidz. quare petit p̄ vestraz sn̄iam diffinitiuā pdēnari debē dictū seiū ad desistēdū a dicta turbatiōe. Itē q̄ in futuz ād⁹ nō turbet Itē q̄ eū cōdēnetis ad satisfandū. q̄ nō turbabit in tp̄s futurū. Itē q̄ eū pdēnetis ad oē interesse dēi petri qđ p̄tēdit rōne turbatiōis p̄terite. Hāc formā ponit Bar. lz nō ita clare. i. d. ℣. in ꝑdictū Sit ergo caut⁹ q̄ vult aliquē accusare de turbata possessiōe vt sciat concipe libellū. nā alias de facili ꝓcess⁹ poſſet corrui. z qualit̄ ꝓbabunt̄ cōtēta in libello. s. cōtēta i narratiōe q̄ nēcario debēt probari vt actor obtineat q̄ntū ad ꝓbationē turbationis nō ē īsisten dum Nam istud constat ex his q̄ dixi in euidencialibus vbi dixi quando q̄s dicat turbari in possessiōe. z dedi vobis vnā pulcrā regulā videte ibi z istud sufficit q̄ ad turbationē ¶ Stat mō difficultas nō modica in mō ꝓbā di possessionē In h̄ sunt duo cōsideranda. p̄mū: modi p̄ q̄s probet̄ possessio. Secūdū cui⁹ tp̄is debeat ꝓbari possessio Rone p̄mi subijcio has cōclusiones Prima cōclusio Si ꝓbet̄ aliquē percepisse fruct⁹ ex fūdo ꝓbata ē possessio vt in. l. pomponi⁹. ff. q̄b⁹mo. vsu. amitt. z in. l. titia. ff. de solutiō. Secūda cōclusio. Vbi q̄s probat se arasse vel seminasse vel alio mō agrū coluisse ꝓbata ē possessio. glo. ē sing. in. l. iij. C. finiū. regun. quā ibi nō. bal. ¶ Tertia cōclusio si ꝓbet̄ quē recepisse pēsionē ꝑ t̄ affictū fūdi vl' dom⁹ ꝓbata ē possessio i p̄udiciū soluētis z eē in p̄udiciū t̄tij. nisi ꝓbet̄ aliū fruct⁹ collegisse. vt no. Ang. in. l. q̄dā mulier. ff. de rei vēdi. z Bar. in. l. q̄uis ℣. si cōductor. ff. de adq. poss. z canoniste tradūt. i. c. inꝺ dilēcos. de fi. īstru. Sola āt locatio nō īducit ꝓbationē possessiōis vt ꝓbet̄. i. d. c. inꝺ dilectos ¶ Quarta cōclusio. Vbi ver⁹ possessor cōstituit se possidē noīe alteri⁹ puta titij trāsferet̄ possessio ficte in tituū. tex. ē i. l. q̄ meo. in p̄n. ff. de adq. pos. et nūc intelligitis oīa instrumēta maxime vēditionū. in q̄b⁹ apponit̄ illa clausula. q̄ q̄dez vēditor ꝓstituit se nomīe dicti emptoris possidē predictū fundū nā per ista ℣ba ꝓbat̄ q̄ possessio ē trāslata i emptorē p̄ illa verba q̄ q̄tidie ponunt̄ i instr̄is vēditionū. titi⁹ vēdit vēdidit z tradidit scio talē fūdū. ꝛc. ñ ꝓbat̄ aliq̄ ēnstatio possessiōis ꝛz dūtaxat illa ℣ba importāt q̄ v̄ data licētia p̄ vēditorē ēptoꝛi capiēda possessionē ꝑ ꝓpa autoꝛitate. iste ē tex. sing. i. l. p̄dia. ff. d ad q̄. pos. z tenēt ibi oēs doc. ¶ Quīta 2°. Si veditor simplr̄ cōfiteꝛ se ēptoris noīe possidē ēnstata ē ficte possessio i ēptorē z sic ꝓbat̄ possessio p̄ ista ℣ba Glo. est singular. ab omn⁹ approbata. in. l. ab emptiōe in p̄n. ff. de pact.

Sexta cõclusio. Vbi verꝰ possessor conducit fundum a tꝛio puta a ticio translata ẽ ficte possessio in ticium ⁊ sic iste etiã ẽ modꝰ probãdi possessionẽ. tex.ẽ.in.l.qñ.in prin.ff.de adqui. poss.et in.l.q̃dã mulier.ff.de rei vendica. Isti enĩ sunt tres modi per q̃s trãsferꝛ possessio ficte id est ex artificio iuris ciuilis .s.per ꝓstitutũ ꝓ ꝓfessionẽ et ꝓ ꝓductionem vt.s.probatũ ẽ. Aduerte ad duo singularia.qꝰ ꝛz per istos modos ficte trãsferaꝛ possessio tũ transferens possessionem ficte vno ex predictis tribꝰ modis non habeaꝛ a vera traditiõe.immo nõ obstãte dicta traditiõe ficta poterit cõpelli tradere possessionẽ realiter ⁊ manualiter.gl.ẽ sing.in.l.ab emptione.in.l. palle.fꝛ qꝰ ẽ considerandũ in hac mã Est qõ ad hoc vt ꝓstitutũ vel ꝓ ꝓfessionẽ vel ꝓ cõductionẽ trãsferaꝛ possessio ⁊ trãslata eẽ ĩtelligaꝛ Exigiꝛ qꝰ ille cõstituẽs cõfitens vel conducẽs possideat tempore q̃ constituit se possidere.et idẽ dico in alijs modis de q̃ bꝰ.s.gl.ẽ singu.approbata ꝓ omnes in .l.q̃tus ⁊ conductor.ff.de adqui poss. Erit ergo practica talis qñ quis vult ꝓbare possessionẽ ꝓ instrm in quo ẽ cõstitutũ nẽe est qꝰ faciat vnum capitulũ et illud probet qꝰ talis qui constituit se possidere noïe talis.ꝛc.tẽpe constituti possidebat dictũ fundũ. et idem dico in alijs spẽbꝰ ficte traditionis. Qõ dẽm ẽ de cõstituto simplici idem dicite de eo qui ꝓstituit se precario noïe possidere.vt ꝓbaꝛ in.d.l.inẽ dum.et in toto titu.ff.de precario. Et plene hĩ pBar.in.l.qꝰ meo.palle. nõ ãt ẽ credendũ vt eẽ alias dixi qꝰ ꝓ extimũ aut cadastꝛ probeꝛ possessio nec q̃ dñiuz.vt no.Bar.et Bal.in.l.si pr .C.de actioni.ẽp. Et plures vidi dubitari in practica.vñ licz ego dediss̃e officiali cõis multos fundos in scriptis dicens eẽ meos:rogans qꝰ põat in extimo meo.per hoc nõ probaꝛ qꝰ possideam illos fundos.nec qꝰ sẽ mei in preiudiciũ tertij non bene probarent communitatẽ.et istum q̃ fecit ponere in extimo in eiꝰ ꝓiudiciũ ad hoc vt cogaꝛ soluẽ collectas ꝓ istis rebꝰ.ꝛc. Hec sunt nõ.dñi Ang.in.l.x.de verbo. obli ¶ In consideratiõe scõdi has facio conclusiones ¶ Prima cõclusio In possessorio retinẽde ad hoc vt agens obtineat oꝛ possidere tpe litꝭ.ꝓ testate.vt in ℔ hodie Instl.de interdictis ¶ Secũda conclusio declaratia ꝓ oris Ita demum ĩ bꝰ possessorio nẽcaria ẽ probatio possessionis tpe litꝭ.cõtestate si non constat ỽ anterioꝛi possessiõe fm Alberi.de rosa.in.l.siue possideꝭ.C.de probationi.vñ si actoꝛ ꝓbauit se possedisse duobꝰ ãnis elapsis vel alio tpe añ litꝭ.cõtestatã et asseraꝛ etiam de pñti possidere ꝓsumiꝛ continuata possessio vsq̃ ad tempꝰ litꝭ. cõtestate et vltra fm communẽ opinionez docto.in.l.siue possidetis. preall. ¶ Tertia conclusio Si ille de cuius possessione agitur mortuus est presumitur eius possessio continuata vsq̃ ad mortem si constat de eiꝰ possessiõe per aliquod tempꝰ. dictum est singu. dñi Anto.de but.in.c.cum ad sedẽ.s. de resti.spo. Idem voluerunt dñi de rota conclusione sua.lxxij. Ex q̃ infero ad practicã qꝰ si ꝑ petẽtẽ rem suam opponatur exceptio prescriptiõis.x. annoꝝ.ꝛc.si probat excipiens possessionẽ vnius ãni et nõ vltra ꝛz pater plurib annis vixeriꝭ pꝰ illũ annuz satis dicit eẽ probata possessio per totum tempꝰ subsequens dictum ãnũ vsq̃ ad mortẽ quod est notandum qꝰ nõ reperi aliquem doc.legistarũ hoc tangentem licet materia sit ciuilis ¶ Venio propicius ad materiam istiꝰ possessoꝝ retinende vbi plura sunt

possessionis et proprietatis

videnda Et primū qd exigat ex pte p/ uenti isto possessorio. glo. in. c. cum di lectus. §. de cā pos. et ppte. z q requi ritur conuēt⁹ turbare et asserere se possidere que glo. ab oīb⁹ reprobatur Ideo pro plena doctrina huius arti culi fiende sunt .j. scripte conclusiones Prima conclusio Possessorū reti nende competit p turbantē aliquem in possessione; siue iste turbans asser rat se possidere siue nō. Hec ē sntia p munis doctorū in. c. licz cām. §. de p/ bationi. Et ibi expsse firmat. d. Jo. & Jmo. idem Bar. in. l. si pri⁹. ff. de ope. no. nūci. Secūda pclusio Possesso rium retinende cōpetit p diffamatorē q̄ vadit diffamādo q res nō est talis possessoris. vel q ē mala fidei. ꝛc. z pp pter hoc non reperiunt q̄ velint la/ borare et colere fundū Hec cōclusio p bat in. l. vim facit. de vi z vi ar. Ita pcludit Bar. in. l. i. §. hui⁹ āt in ꝑdicti. ff. vti. possidetis. Diuersum foret si ꝓpt talē diffamationē laboratores nō re mouerent a cultura fūdi. z ita dz ītelli/ ligi Jnno. in. c. ij. §. de in inte. resti. vt inquit. Barto. cui⁹ sntia placz Ter tia conclusio. Possessorium retinēde ꝓpetit p impediētē vti iure seruitutl. fm Bar. in. l. si duo. §. ij. ff. vti possidet/ tis Et ē bona gl. ibi Pro q̄ facit etiā gl. ī. l. secuti. §. aristo. sī ꝓbo vti. pos. ff. si seruit⁹ vendicet Eodē mō fm Bar. Istud possessorium ꝓpeteret volenti phiberi aliquē vti sue seruituti. Ex q̄ infero ad practicam q̄tidianā q̄ si quis velit ducere aquā p fundū meū ad fundū suū cā adaquādi seu irrigā/ di dicēs se posse facere iure seruitutl. q̄ sibi ꝓpetit seruit⁹ aqueduct⁹ p fun/ dū meū. ego potero intentare contra istū possessorio retinende eo q̄ videt me turbare ī possessione fundi mei cū non permittat me libere illuz possidere cum asserat debere seruitutem. ꝛc.

Econtra iste qui vult ducere aquam per fundum meū. si ego phibeo ipz aquam ducē. poterit intentare istud possessorium retinende contra me q̄ euz turbo in quasi possessione seruitu tis suc. ꝛc. Quarta conclusio Si vi usufructuari⁹ phibeat a dño ꝓprietario vti frui fundo. et accipe fruct⁹ potēit intentare istud possessorium retinen/ de asserrendo se turbari in quasi pos/ sessione iuris usufruct⁹. nō autem dz dicere se turbari in possessione fundi quādo phibeat a dño. ꝛ debz dicere se turbari in quasi possessiōe usufruct⁹ q̄ q̄ ad dñm ꝓprietariū usufructuari⁹ dicit quasi possidere ius usufruct⁹ na turalit et ciuiliter. glo. ē in. l. ait ꝓtor. in. §. ei qui. ff. ex quib⁹ cau. maiores. in inte. restituunt. Et dicit Cy. in. vnica. .C. vti possi. q̄ non est alia glo. in mū do. Dz Bar. in. l. naturalit. in ꝓncip. .ff. de adqui pos. dicit q̄ sunt alie due glo. idez dicentes. s. in. l. si plures .j. de/ iectū. ff. de vi et vi arma. z in. l. fi. ff. vti pos. Et ista quasi possessio cōstituit in omnibus iurib⁹ incorpalib⁹ p pati entiam aduersarij. vt in. l. penul. ff. de seruitutibz. titu. generali. z bene facit quo ad usufructuariū. tex. in. l. iij. §. da re. ff. de usu. Eo cuz ipo q̄ vtar vna seruitute sciente et patiente aduersa/ rio meo ego dicor eē in q̄si possessiōe iuris seruitutl. z sic eo ipo q̄ usufru/ ctuari⁹ percipit fruct⁹ patiēte ꝓprietar rio dr eē in quasi possessiōe iuris pci piendi fruct⁹. z sic de singulis ē dicen dum Caueat igitur usufructuari⁹ qui phibeat a ꝓprietario percipe fruct⁹ vt non dicat se turbari in possessiōe fūdi q̄ succūberet p ea q̄. s. dicta st Quī ta conclusio Si usufructuari⁹ phibeat pcipe fruct⁹ p ꝯtiā psonā nō āt p ꝓprie tariū ppetit possessoriū retinēdi z dz dicere q̄ turbatur in possessione fun di quē possidet naturalit considerata

ꝓprietate fūdi. Et ita intelligitur tex. in.l.naturaliter preallega. Caueat ḥ casu fructuarius ne dicat se prohiberi vti.frui.vel se turbari in quasi possessione vsufructꝰ q̄ succumberet quia ista narratio non congruit nisi quando ꝓhibeꝫ aꝓprietarius Hz dz dicē q̄ turbatur possessiōe fūdi Ista q̄ dicta sunt in istis duabꝰ conclusionibꝰ vltimis sunt de mente Bar. Iz nō ita clare in.l.naturaliter preall. Ex p̄missis ptz q̄ possessio de p̄ti est fundamentum necessariū in personam agentis possessorio retinende. ⁊ hoc siue sit possessio naturalis ⁊ ciuilis simul. siue sit possessio naturalis vel ciuilis tm̄ cum competat etiaz possidenti naturaliter tantum veluti est videre in vsurario vt in.l.fi.ff.vti possidetis. ⁊ sic istud possessorium hz contrariam naturam petitorij. qđ petitoriū ē ipa rei vendicatio que nō ꝓpetit habenti possessionem vt in.l.i.§.vlti.ff. vti possid. Liquet ēē ex premissis ex pte conuenti non ēē necessariā possessionē sufficit sola turbatio Iz conuentus non contendat se possidere vt.s. dēz fuit et in hoc ēē p̄ria ē natura petitorij que daē p̄ possidentē. ⁊ possessio ē fundamentuz ex parte conuenti vt ī .l.vni. C. de alie.iu. ē. ⁊ in.c. examinata. s. de iudi. et in §.i. Inſt. de actioni. stat maxima dubitatio q̄n vtraq; ps ptēdit se possidere et forte neutr vult dare libellum ne per hoc constituat actor Est etiam maxima dubietas q̄n vtraq; probaut de possessiōe que debeant ēē partes iudicare debetis vt habeatur veritas harum dubitationum: colligo has conclusiones in iuē tenendas. Prima conclusio vbicūq; disceptatur de possessiōe ⁊ vtraq; ps asserit se possidere nolens dare libellū q̄ dicit vna ps ego sū in possessione si aduersa ps aliquid vult det libellum ⁊ econtra altera pars dicit alteri pti. istud fit multotiēs iudex debz sine libello et sine litis contestatiōe sūmarie recipere informationes de possessiōe ꝼm Ja. butrigarij. in.l. incerti .C. de interdictis. quem sequit Bal. in.l.fi. C. de edic. diui. adria. tollendo Et si constat alterum possidere et alterum non per dictas informationes Iudex debz percipere parti ꝺ cuius possessione non cōstat ne accedat ad possessionem. nec isto casu etiamsi timeretur q̄ ptes veniant ad arma nō dz sequestrari possessio apud officiuz ꝼm Inno. in.c.Iz.s. cām de probatio. Et in hoc sepe errant rectores terrarum et vidi errare q̄ sequestrant impetrenti Quia nutez per dictas informationes non cōstaret quis haberet melioza iura in possessiōe tunc iudex dz seq̄strare possessionez et fructꝰ apud officiū dōec cā fuerit finita ī iudicio ordiario et apparuerit quis sit possessor ꝼz Bal. in.l. vnica. C. de ꝓhi. seq̄stra. pe. Et per Inn. in.d.c.Iz cām ⁊ p ceteros canonistas Secunda conclusio Si altera pars porrexerit libellum in possessorio retinende Ille obtinebit qui probat possessionē se hīe tēpe litī contestata Inſt. in §. hodie. de interdictis. quod intelligite vt.s. ē declaratum Tertia conclusio Si in possessorio retinende vtraq; pars ꝓbaut de possessiōe sua ille preferē et obtinet qui probauit per ptes qui dicunt magis verisimilia. etsi omnes testes dicant eque verisimile obtinebit qui ꝓduxit testes honestiores et exñte paritate honestatis obtinebit qui produxit testes numero plures qui deposuerunt ꝺ possessione. vt in .l. hoc carmen. in §. si testes. ff. de testi. ⁊ c. ī nostra p̄ntia. de testi. Quarta conclusio. Ubi ē omnimoda paritas testium ꝓ vtraq; pte ille obtinet q̄

ꝓbat de ātiq̃or possessiõe ꝙa possessio recẽtior presumitur clãdestina vt in.c.lz cãm.s.alle.facit qđ habeť in.l. fi.C.de edic.diui.adri.tol.Et in hãc conclusionem concurrunt omnes doctores taz canonistę q̃z legiste Dicebat tñ Bal.in.l.i.C.de seruis fugi.q̃ dz intelligi id quod dicitur de possessione recenti q̃ possessio p̃sumať clãdestina sez si est possessio pui temporis qđ iure nõ ꝓbať nec est tenẽdũ

¶Quinta conclusio si probatũ ẽ per vtranq̃z ptem equaliť de possessione etiam respectu eiusdem tpis q̃ vnus de tã ātiq̃ possessiõe sicut aliꝰ alle obtinet qui probat titulũ. casꝰ est singularis et non ẽ alibi in.c.lz cãm preal. Ex quo sequiť corollarium q̃ licz in possessorio recuperande non admittatur exceptio dominij neq̃z tituli et consequenter neq̃z probatio Tamen in possessorio retinende admittitur exceptio tituli et eiꝰ probatio Ex quo sequitur q̃ poterunt fieri põnes ꝛ capitula de dominio ꝛ de titulo nec poterit ps aduersa repellere nec excipe non debẽ admitti tq̃z imptinẽtia qđ sunt ptinẽtia q̃ casu quo pariter per vtranq̃z ptem probareť de possessiõe obtinebit ille qui probauerit titulu ꝛ multo magis dominij Hec ẽ doctrina Ja.butrig.in.l.incerti prealle.quẽ sequitur Bal.in.l.ordinarij.C.de rei vendica. Idem Bar.in.l.si de eo.ℌi. .ff.de adqui.possess.et non nulli canoniste in prealle.c.licz cãm. Erit ergo practica q̃ agens possessorio retinende vel conuentus faciat capitulu q̃ ipe emit dictum fundum a tali vel q̃ sibi est donatus ille fundus vel capitulare ꝺ alio titulo Et si aduersa ps confitebitur respondere põnibꝰ satis erit Sinautez negabit habebit necesse probare q̃ faciet producẽdo instrumentum tituli. vel si non essz cõfectũ instrumentum probando per testes.

¶Sexta cõclusio Si i possessorio retinẽde pter probatũ est de possessiõe omni respectu et ab vtraq̃z pte ꝑductus est titulus vel a neutra pte ꝑductus est titulus neq̃z probatus Maxima ẽ i hoc casu dubietas iter omnes doctores legistas et canonistas. qualiter debeat iudex iudicare. sunt qui dixere iudicem hoc modo iudicare debere vti possidetis ita possideatis. et hoc vbiq̃z tenuit glo. iuris ciuilis qđ reprobať q̃ snīa debz esse certa. vt in ℌ curare. Institl. de actioni. Idem fz hoc dareť cã ꝓtibus veniendi ad arma et ad rixam quod prohibere ꝓtor dz vt in.l.equissimum.ff.de vsufruc. quare alia fuit opinio q̃ iudex nihil debeat pronunciare sed superside dz et hoc voluit gl. iuris canonici in.c.lz cãm ꝓalle. quam opinionem improbauit Bar. in hac re nouam habens cõsiderationem videlz q̃ iudex dz adiudicare possessionem vtriq̃z pti pro dimidia pte ꝑ indiuiso. ita dicit ipe i l.si duo. in pn.ff.vti possidetis. mouit eum talis ratio. qđ idem videmꝰ in legato vbi si testator eandem rem legat pluribus insolidũ cum vterq̃z eã rem in totum habere non possit. faciunt sibi legatarij ptes per concursũ ita q̃ vnus habeat ptem dimidiaz rei legate alius dimidiaz vt in.l.re comũ cte. cum ibi plene notatis. ff. de legat. .iij. Ita dicendum hic cuz vtraq̃z ps plene probauerit de possessiõe in solidum cum non sit possibile duos eẽ dños eiusdem rei in solidum vt in.l. .iij.ℌ ecõtrario.ff.ꝺ ac.poss.ꝛ facit qđ habeť in.l.si vt certo.ℌ si duobus .ff. commodati. facient itaq̃z etiã hoc casu isti litigantes sibi ptes in possessione sibi ꝑ concursum vt quilz eorum habeat dimidiam ptem Que consideratio non placuit dño Francisco de

ramponibus qui dixit exemplū Bar. delegato non esse bonum quoniam i. d. exemplo erat certum factum q̄ cō stabat testatorem istud legatum in solidum vtriq; fecisse: sed erat dubium in ture cui deberz res adiudicari. in questione autem nostra factū non est certum quia incertum est quis possideat propter contrarias probationes Ideo. d. Johā. de Imo. in. d. c. lz causam. amplectitur opinionez glo. ibidem q̄ iudex debebat supersidere a iudicando. Ego āt in hac re aliter sentio videlz q̄ vbi apparet in possessorio retinēde quis sit actor et quis sit reus q̄ vn⁹ dedit libellum contra alium conuentum sicut communiter euenit tunc ego dico q̄ iudex intrepide dz ferre sniam pro reo Ad hoc ego adduco text. expressum dicētē hoc in. c. ex lris. s. de probation. qui cōpti m⁹ text. ad hoc nam parib⁹ existentibus pbationibus actoris et rei fit p fusio probationum naz probationes actoris confunduntur cum probationibus rei. et perinde est ac si essz: probatum et sic resultat regula q̄ actore non probante reus dz absolui. ppe/ deret autem dicta dubitatio vbi vterq; dedisset libellum z sic vterq; eēt actor et re⁹. tunc enim ego sto cum gl. in. sc canonici. z qō dicit Bar. magl. p cedit ex equitate et ex amicabili possessione q̄ ex rigore iuris. z laudād⁹ eēt iudex qui partes induceret ad talem compositionem q̄ aliud non deberet querere pretor. nisi vt ptes sint concordes vt in. l. i. in ff. z p⁹. ff. de op. no. nun. Spe. tamen in tit. de petitorio et possessorio ff. fi. dat vnam bonā cautelam in hac dubietate q̄ debeat ille qui vidz se equaliter pbare ō possessione sicut aduersa ps q̄ intret in possessionem armata manu lite pēdēte protestando q̄ hoc facit pro cōser uatiōe sue possessiōis z precipiat seu denunciet aduersario sibi minādo q̄ non audeat intrare possessionem. nā si aduersarius non audebit intrare videbit suspicari se posse repelli z. ppē istam suspicionem pdet possessionem q̄ regula est q̄ quilibz possessor non audens intrare possessionem ꝓpter suspicionem ne repellatur si intrat sē per pdit possessionem. vt in. l. clam possidere. ff. quo ab nūdinas. ff. de ad qui. possess. et in. l. si id qō. ff. fina. eod. ti. q̄ cautela est bona sm. d. Jo. de Imo. nisi alia ps foret potens. et non timerz talem denunciationem. tuc ei daret occasio ꝓtibus veniendi ad arma et sic eēt periculosa ista cautela.

¶ Septima conclusio In isto possessorio retinende non pōt obtinere q̄ possidet ab aduersario vi clam vel p̄ cario vt in. l. vnica. C. vti possidetis. secus si possideret a tertia persona vi clā. ꝛc. Ex hoc sequit sm doct. q̄ spoliatus possessione pōt impune turbare in possessione spoliatorez in possessione fundi quo est spoliatus etiamsi turbaret ex intervallo q̄ non potēt conueniri isto possessorio sez interdicto vti possidetis etsi intentaret istū remedium succumberet actor q̄ possidet vi ab isto conuento cum eum spoliauerit Ex quo sequit q̄ maior ē violentia expulsiua q̄ turbatiua q̄m spoliato non permittitur suum spoliatorem deijcere ex intervallo vt in. l. .iij. ff. ez igitur qui armis. ff. de vi z vi armata. Dz bñ ꝓmittit turbatio ex intervallo īferēda spoliato p spoliatorē suum vt ex predictis colligit. lz Guil hel. de cunio disputando tenuerit in possessorijs non teneri lit. contestari ne cum tamen contraria opinio est verior vt probatur in ff. hodie. instit. de interdict. z est glo. in. l. fin. C. si p vim vel alio modo. et alia glo. in. l. lo

eius ff. tabule. ff. de tabulis exhi. qđ etiam tz Bart. i. l. naturaliter ff. nihil commune. de adqui possess. in vltima charta. ¶ Vis itaqz expediri. per que ꝓgnoscitur natura possessorij recuperande et natura possessorij retinende venio ad mãz petitorij z possessorij z qm̃ Bar. attestante materia est obscura z subtilis pro faciliori intelligẽtia premittam quedam euidentialia. postmodum iuxta consuetum ordinem materiam explicabo per conclusiões. ¶ Premitto itaqz ꝓmo qꝺ in hac materia petitorij z possessorij habetur mẽtio de accumulatiõe z de renunciatione et de suspensione. ¶ Accumulatio põt considerari dupliciť. ¶ Primo qñ in vno eodemqz libello eodemqz tempore simul intentatur petitorium et possessorium. ¶ Secundo quia primo intentato petitorio tm̃ vel possessorio tm̃ lite pendente super intentato puta possessorio. formetur nouus libellus in quo intentetur petitorium et vtruncqz prosequatur qđ an de iure liceat ff. videbitur. ¶ Renunciatio etiam põt considerari dupliciter. qꝺ quedam ẽ renunciatio expressa z qꝺ dam tacita Renunciatio expressa vt qñ est intentatum vnum remedium pendente lite illi renuncietur exꝑsse puta petitorio. et intentetur possessorium quod an fieri possit ff. patebit. Renunciatio tacita ita explicari põt vt qꝺ quis intentauit petitorij scilz rei vendicationem ꝑ quaz quis videtur aduersarium asserere possessorez vt in ff. ¶ Instituti. de actioni. et in. c. examinata. de iudi. Quo iudicio pendente iste idem qui intentauit petitorium: intentat possessorium retinẽde Nam ex hac propositione possessorij tacite renunciare videť petitorio. qꝺ intentãdo possessorium videtur fateri se possessorẽ cũ aliter sibi nõ ꝓpereret hoc possessorij retinẽde vt in ff. retinende Instiť. de interdictis. qđ qualiter intelligatur latius in cõclusionibus subijciem̃. Suspensio sic declaraťur vt qꝺ quis intentauit petitorium z lite pendente intentat possessorium non ꝓsequendo petitoriuz Sz duntaxat possessorium. hoc enim licz qꝺ petitorium dicať suspensum ex iuris dispositione. vt in. c. pastoralis. ꝑ alle. plene nõ. ¶ Secundo ꝑmitto qꝺ reperiunť plures regule ipeditie accumulationis plurium actionum seu remedioꝝ ¶ Duma rla ẽ ratiõe cõtrarietatis vt qñ duo remedia fm naturam suam et originem ꝓpriam sunt ꝛ rie nature talia remedia non possũt simul accumulari in eodem libello. vel etiam in diuersis et hoc potest ꝓtingere in petitorio et possessorio retinẽde. qñ intẽtanť eodẽ respẽcu z respectu eiusdem rei Nã ista adinuicẽ aduersanť qꝺ petitorij ꝑsupponit aduersariũ possessorem ¶ Possessorij ãt retinende ꝑsupponit agentẽ possessorez z vt sepe ꝑdictuz ẽ. tamen interdũ põt admitti accumulatio petitorij et possessorij retinende vt ff. videbitis. Secunda regula impeditiua est ratione electionis quãdo plura remedia competunt ad idem Nã electione vnius remedij aliud tollitur vt in. l. qꝺ in heredẽ ff. eligere de tributoria Et est glo. notabilis in fi. l. C. de codiciľ. ¶ Tertia regula impeditiua est vbicunqz sententia absolutoria lata in vno iudicio parit exceptionem rei iudicate in secundo. tunc impediť accumulatio vt in. l. fundi. z in. l. fundum. ff. de excep. z nõ ꝑ Cy. in. l. edita. C. de edendo. ¶ Quarta regula impeditiua est quotienscunqz actor videtur asserere in secũdo iudicio se habere illud quod petebat in ꝓmo et potest poni exemplum in petitorio pri? in-

tentato contra possessorem quo pendente ipe idem intentat possessoriu retinende. Per cuius remedij ppositionem actor videt se asserere possessorem vt sepe dictum est quam possessionem petebat intēdādo petitoriu et hec pbanē in ff. nihil commune fm communem lecturam. Quinta regula impeditiua ē rōe duplicitatis vbi quis idem consequitur per vnū remediu qō p aliud qō liqbit in conclusionib⁹ Sexta et vltima regula impeditiua ē rōne ordinis iuris. z ista ē magis consultatiua regula q̄ necessitatiua hoc est quia ius consulit q̄ ille cui competit possessoriu et petitoriu prius debeat intentare possessoriu quia est facilioris probationis q̄ petitoriu. vt in .l. is qui destinauit. ff. de rei vendicatione. z ex euentu finis possessorij declarabit̄ quis debet sustinere onus petitoris in petitorio. Hec probantur in.l. ordinarij. C. de rei vendi. z in l. incerti. C. de iterdictis. et in.l. si de vi .ff. de iudi. Has regulas posuit Bar. in ff. nihil cōe pall. Secundo premitto q̄ petitoriu et possessoriu possūt septem modis in iudiciū deduci et ñ alio modo Primo q̄ interdum vn⁹ z idem primo intentat petitoriu et pendente lite postea intentat possessoriu Secundo modo q̄ vnus et idem primo intentat possessoriu et lite pendente p⁹ea intentat petitoriū. Tertio modo quia vnus et idem simul et eodem tempore intentat petitoriu et possessoriu. Quarto quia vnus primo intentat petitoriu. et lite pendente alia pars aduersa postea intentat possessoriu Quinto q̄ vn⁹ intentat possessoriu et lite pendente aduersa pars postea intentat petitoriu Sexto q̄ vn⁹ ꝓponit possessoriu et aduersa ps ꝓponit petitoriū et eodem tpe Septimo vterq̄ litigator vnus aduersus alterum vicissim et eodem tempore simul preponit petitoriu et possessoriu. Qualiter aūt hec contingant aut possint contigere examinabit̄ per conclusiones. Iz prius q̄ descendo ad conclusiōes formo vnū dubium. vtrum petitoriu z possessoriu possint simul accumulari et intelligite in vno et eodem libello vel diuersis eodem tempore. tamen Jo. z Azo glosatores in.l. si ō vi. ff. de iudi. tenēt ñ admitti accumulationē qō videt̄ pbari in.l. ordinarij. z in.l. si ō vi. z ī.l. incerti. preal. Martin⁹ ād gl. in. ō. l. si de vi. z admitti accumulationez in omnibus possessorijs excepto possessorio retinende ꝓp̄ ōrietatem et repugnantiam resultātē vt. s. declarau. Petr⁹ de bellaptica. quem refert Cy. ī. l. vnica. C. vti possid. dicit numq̄ in suo capite potuisse cadere q̄ non amittat̄ accumulatio in omnib⁹ possessorijs cum cesset oīs regula impeditiua accumulatiōis. z dicit Cy. hanc opinionē petri fore verā tanq̄ euangelium Bar. autem in. ō. ff. nihil commune. dicit opinionem Petri esse magis fallam q̄ inde scharaot qui Bar. discurrit per omnes regulas impeditias accumulatiōis ꝓbās p illas regulas īpediri accumulationem. tandem ipse Bar. concludit opinionem martini continere veritatez que probat̄ in. c. pastoralis. de cā possessi. et proprieta. Ego credo q̄ petrus habuerit sanuz intellectum z q̄ dixerit veritatem q̄ etiam fm alios docto. interdum admittitur accumulatio petitorij z possessorij retinende quod contingit qñ intentans petitoriū possidz solū ciuilē nā tē p̄t ītētaē petitoriuz ꝓ recuperanda possessione naturali exñti penes aduersariū z etiaz ꝓ hac naturali potuit ītentare pos

sessorium retinende eo q turbatur i
sua ciuili ppt illā nālem nihil ē qđ p
hibeat hāc accumulatiōem. cū nulla
hoc cāu resultet cōtrarietas Non est
credendū q Petr⁹ de bellaptica qui
int oēs docto. fuit subtilissim⁹ fuerit
opiniōis q in petitorio ⁊ possessorio
retinende admittat accumulatio. ca/
su quo resultat ꝓprietas Sed voluit
dicere q ē possibile accumulationem
admitti i q̄libz possessorio vt. s. decla
rauī Ut igit liqueat ista mā petitorij
⁊ possessorij subijcio q. scriptas cōclu
siones Prima cōclusio sit ista. qñ vi
n⁹ et idē pmo ꝓponit petitorium ⁊ p⁹ea
ex intuallo tā cepta lite ꝓponit pos/
sessorium adipiscende respectu ciusdē rei. ⁊ ista remedia sic se habent q
vnū tollit i electōe alteri⁹ solū pcedit
sup pmo nec pōt possessorium oppōi
et iste ē casus in. l. fi. C. de codicillis.
et ibi cē no. i gl. Idē foret ēt si pmo
cēt intentatū possessorium adipiscende
ppt eandē rōnem Rō cōclusiōis ē
q ℔ subintrat vna regula ipeditiua ac
cumulatiōis q̄ fuit pmissa i euidētia
lib⁹ q talis ē q vbi duo remedia ppe
tūt p eadem re q̄rū vnū tollit electi
one alteri⁹ impedit accumulatio ⁊ bñ
dixi vobis accumulationē nō solū in/
telligi qñ simul ⁊ eodē tpe intentant
duo remedia Sed etiā dicit accumu/
latio qñ ista remedia intētatur diuer
so tpe lite certa pmo sup vno reme/
dio ⁊ hoc mō intelligit ista cōclusio
Aduertite q ista conclusio ℔z lo/
cuz etiāsi ābo remedia cōcernerent
petitorium vt probatur in. d. l. fina
Secunda conclusio Si pmo est intē
tatū petitorium et postea intēdit possel
sorium adipiscende p vnum et eūdē ac/
torē et sunt talia remedia q vnū nō
tollitur electiōe alteri⁹ admittitur ac/
cumulatio seu concursus si nō ē con
clusum in Si āt essz conclusum i
cā tunc nō admitteret nisi ex cā aliē
iudici videretur. ⁊ conclusio ꝓbatur
in. c. pastoralis. s. sepi⁹ alleg. Pro ista
cōclusiōe facit gl. i. l. si de vi. pall. Quā
cōclusionē putat bar. pcedē ꝺ eqtate
canōica ℔z de rigore iur. ciuilis putat
q si ceptū ē iudiciū sup petitorio q
ppt hoc nō ꝺz differri possessorium
qđ ē momētaneū etiāsi non speretur
ferri snīa incōtinenti sup petitorio.
Tertia cōclusio Vbi pmo ē itētatū
petitorium ⁊ vn⁹ ⁊ idē postea ꝓponit
possessorium recuperāde admittitur ac
cumulatio fm. verā opinionem Bar
tini glosatoris de qua. s. dictū ē. pro
q̄ pclusione videtur cas⁹ apt⁹ in. l. cū
fundū. ff. ff. de vi ⁊ vi. armata. Rō
cōclusionis ē qm̄ cessat hic oīs regu
la impeditiua accumulationis. si bñ
discurratur p oēs regulas impeditiu
as. ꝛc. Hec cōclusio limitat nisi qs
vellet intētare possessorium recuperā/
de p⁹ cōclusionē in cā sup petitorio
q tūc nō pōt intētari possessorium ℔z de
iure canonico. p. d. c. pastoral. ℔z de
rigore iuris ciuilis poterit vt inquit
Bar. et vt. s. dixi. Hec cōclusio ē cē
limitāda fm Bar. vbi actor vult ꝓba
re et on⁹ pbādi assumit i se sup vtro
q̄ iudicio Finat actor q pmo intēn/
tauit petitorium et lite pēdēte p⁹ea itē
tat possessorium recuperāde nō vellet
suscipe i se on⁹ pbādo sup petitorio.
tē allegās q possessio vitiosa q̄ est i
reo scz violēta non ꝺz releuare reum
ab onere pbādi vt in. l. vis ei⁹. ⁊ ibi
casus. C. de pbati. tē intētato 2° pos
sessorio suspēdet petitorium ⁊ pcedet
tm̄mō sup possessorio. ⁊ ex fine litis
possessorij apparebit cui incūbat on⁹
pbādi sup petitorio vt in. d. l. fina. ⁊ i
. l. liberis. ff. ff. de libera cā. Nā si ob
tinebit actor sup possessorio on⁹ pbā
di sup petitorio incūbet reo ꝓpter e/
molumētū possessiōis. si āt obtinebit

reus in possessorio onꝰ ꝓbãdi super petitorio incũbz actori. Quarta cõclusio Si quis ꝓmo ꝓpõit petitoriuz ⁊ postea ipe idem proponat possessorium retinende rõe iuris incorpalis puta rõne seruitutis ꝑ qua cõpetit interdictũ retinẽde. vt dixi. §. ⁊ ꝓbaꝫ in. l. sicuti §. aristo. ff. si seruitꝰ vendicetur ⁊ notaꝫ in. l. i. post prin. ff. vti possidetis. pᵒ prin. Admittiꝫ accumulatio si actor vult in vtroqz remedio ꝓbare Si aũt non velit in vtroqz ꝓbaꝫ ꝓcedetur sup possessorio suspẽso petitorio vt dixi in ꝓcedente cõclusiõe vt appareat quis onꝰ ꝓbandi sustinẽ dz ī petitorio. ꝛc. Vñ si ꝓmo itẽtauit actionẽ confessoriã q̃ dr petitoriũ Et cõpetit ꝑ iure seruitutis vbi qs asserit sibi deberi seruitutẽ. vt in §. eque Inſtl. de actio. Si pendente lite sup ista confessoria q̃ forte non possiz ꝓbare dominiũ fundi mei cui dico deberi seruitutẽ quod dominiũ est nẽe ꝓbari petendo seruitutẽ vt in. l. sicuti §. ſz si q̃raꝫ. ⁊ ibi etiã bona gl. ff. si seruitꝰ vẽdicetur Timẽs ne succumbaz in petitorio volo intẽtare possessoriũ retinende in q̃ sufficit mihi ꝓbare q̃ sũ in quasi possessiõe seruitutis: hoc certe fieri poterit ꝓz distictionẽ quã. §. posui. Quinta conclusio Si intẽtet ꝓmo petitoriũ ⁊ pᵒea ꝑ eũdẽ actorẽ lite pẽdẽte intentet possessorium sup re corpali Si itẽtent diuerſ rei spectibꝰ admittiꝫ accumulatio. Rõ ẽ q̃ nulla regula subest impeditiua accumulatiõis. ⁊ probaꝫ hec cõclusio ī. d. §. nichil cõe. ſm vnã lecturã. Etiã nõ in. l. clam possidere §. q̃ ad nũdinas. ff. d adqui. pos. Hãc cõclusionẽ tzẽ dy. ⁊ sequunt oẽs doct. q̃ cõclusio sic ꝓt explicari puta q̃ ego intẽtaui rei vẽdicationẽ rõne naturalis possessiõis q̃ est apud ticiũ. postea ago vti possidetis pendente lite rõne ciuilis possessionis turbate que ẽ apud me. certe admittetur talis accumulatio q̃ ista remedia competunt diuerſ respectibus. Sexta conclusio Si vnus ⁊ idem ꝓmo proponit petitorium ⁊ lite pendente ꝓponit possessoriũ retinẽdo eodem respectu rõne possessionis q̃site post petitoriũ intentatũ: admittitur accumulatio Hec conclu° ꝓbatur in. d. §. nichil cõe ſm q̃rtaz lecturã Rõ conclusionis ẽ q̃ nulla insurgit cõtrarietas que hz impedire accumulationem. nec subest alia regula impeditiua. Et põt hec conclusio ita exemplificari Ego ago rei vendicatiõe ꝓ titium rõne fundi quem dico spectare ad me iure dñij qui fundꝰ eo tempore possidebatur per Ticium pendente lite super isto petitorio ego adquisiui possessionem ipsius fundi Iste autem titius turbat me in ista possessiõe certe admittetur accumulatio et potero intentare possessorium retinende rõne possessionis q̃site pᵒ intentatum petitorium in qua possessione de pñti turbor ⁊ poterit ferri sẽtẽtia super vtroqz remedio nã si ferretur ſnia sup possessorio vt desistat a turbatione ⁊ ferretur ſnia sup petitorio ꝓpter fructꝰ fundi q̃s forte ꝓcepit titiꝰ vel ꝑ stipulationẽ de euictione vt probatur in. l. vtiqz. et in. l. si a bone fidei. circa pñ. ff. de rei vendic. ⁊ in. l. si seruus. ff. rẽ ratã haberi Si autem nulli venirent fructꝰ vel aliõ interesse deberet ferri ſnia absoluto ria pro reo vt in. l. sinautem §. i. ff. de rei vendica. ⁊ in. l. q̃tiens. ff. de solut. ⁊ in §. fi. inſtl. de ꝓpe. ⁊ tpa. actioni. Septima conclusio si ꝓmo intentat petitorium postea per eundem intentatur possessorium rõne possessionis quam actor habebat et sciebat se habere tẽpore intentati petitorij si pendente lite sr petitorio intentetur pos

possessorium retinende non admittit accumulatio Et conclusio probat in .d.§.nihil commune.in.iij.lectura Ratio conclusionis est quia intentando possessorium sciens me possidere video renunciari possessioi quaz habebam et per consequēs possessorio ād mihi p ea competit vt not. in.l.si dino pio.in prin.ff.vti possideti.z in gl. notatur in.d.§.nihil commune. in tertia lectura patet q videatur renunciare possessioni quoniam possessori ñ competit rei vēdicatio scz habenti vtranqz possessionez.s.ciuilem et naturalem Nam cum loquimur d possessione indubio itelligitur de vtraqz possessione ciuili et naturali.tex.est notabilis in.l.ij.§.qd vulgo.ff.p herede. Licet si proferatur a vulgaribus puta testibus rusticis vel aliter ideotis q talis possedit talem rem.ꝛc. Intelligūtur deponere de possessione nāli que potest percipi per sensum corporis vt no.Bar.in.l.stipulatio ista in.§. hi quoqz.ff.de verbo.ob.Et dic Anto.de but.in.c.cum ad sedem.s.de resti.spo.Et ibi pl⁹ dixit.d.Anto.q si testes dixerint quē tenuisse vel detinere talem fundum.ꝛc.pbata est possessio quod est singulare et hoc ideo qa qui detinet presumitur possidere fm Inn.ī.c.cū olim.de pule. Impedieꝫ utraqz accumulatio hoc casu propter vnam regulam impeditiuam accumulationis scz rōne electionis q eo ipo q elegit petitorium sciens se possidere:sublatum videtur possessorium per electionem petitorij vi tacite renunciationis ¶ Octaua conclusio. Si intentetur pmo petitorium per actorem nescientem se possidere q forte possidebat per alium id est q alius possidebat nomīe suo ipo igno rante et postea pendente petitorio intētet possessorij retinende et cōuentus negat illum possidere tunc nō admittetur accumulatio. Sed pcedet super possessorio:suspenso petitorio. et ita pt intelligi text.in.l.incerti:z in .l.ordinarius.z in.l.si de vi.s. sepius allegat. Ratio conclusionis est quia subest vna regula impeditiua accumulationis scilicz ratio contrarietatis. Nam intentans rei petitorium asserit aduersarium possidere vt.s. sepe dictum est Intentans autem possessorium retinende asserit possidere. Ista autem inter se sunt repugnātia et contraria ergo.ꝛc. Si autem reus confiteretur ipsuz possidere.tunc etiaz nō admitteretur accumulatio alia ratione quia intentando possessoriuz sciens me possidere qd cōstat per cōfessiōem aduersarij ego actor video renunciare petitorio. Que dicta sunt vbi pmo intentatur petitorium:eadē dicenda sunt vbi pmo intentatur possessorium ¶ Nona conclusio. si vnus pmo intentat petitorium z alia pars secundo intentat possessorium recuperande ratione violentie commisse p⁹ litem contestatam super petitorio admitttur accumulatio vt in.l.si constiterit. C.finiū regij ¶ Decia cōclusio Si pmo ꝓponit petitorij per vnū z lite cōtestata super petitorio.reus cōuentus intentat possessorium recuperande propter violentiam illataz ante iudicium ceptum super petitorio admittitur accumulatio id est q procedetur in vtroqz iudicio. si intentantur diuersis respectibus puta quia ago rei vendicatione contra te ad fundum vel ad aliam in qua tu habes solam detentationem cuius detentionis ratione datur rei vendicatio. vt in.l.officium.ff.de rei vendicati.reus autem intentat possessorium recuperāde quia fuit spoliatus ab actore possessione saltez naturali quā habebat

in ista re ante iudiciuz ceptum sup petitorio et ꝓbatur hec conclusio in ·ff· nihil commune. sepi⁹ allega. ꝑm quintam lecturam. ¶ Undecima conclusio si primo intentetur per vnum petitorium ⁊ postea per aliud intenteꝫ possessorium ante litem contestatam super petitorio vtrunqꝫ iudicium poterit ꝓponi Sed procedetur dūtaxat in possessorio suspenso petitorio Ratio conclusiōis est propter priuilegium spoliationis q̄ est vt spoliat⁹ ante omnia restituatur. quod est intelligendum nisi reus conuentus petitorio confessus fuisset se possidere tempore intentati petitorij quia tunc intentando possessoriuz eēt sibi contrarius nisi reuocaret confessionem ꝑm ea que notantur in. l. his qui se obtulit. ff. de rei vendi. Et procedit ista cōclusio probando confessionez errore am. aliter non. ¶ Duodecima conclusio ¶ Vbi primo per vnum est ꝓpositum petitorium ⁊ lite contestata sup petitorio pars conuenta ꝓponit possessorium recuperande non admittiꝫ possessorium si iste proponens conuētus petitorio confessus fuit se possidē ratio est propter contrarietatez inde resultantem cum ꝑmo sit confess⁹ possidere et modo agendo possessorio recuperande neqꝫ se possidere ⁊ sic obstat vna regula impeditiua accumulationis scilicz contrarietas. ¶ Decima tertia conclusio Si primo intentato petitorio ꝑ vnum et lite super hoc contestata per conuentum proponiꝫ possessorium nec appareat q̄ iste conuentus confessus fuerit tempore petitorij se possidere admittitur accumulatio et procedetur in vtroqꝫ iudicio. nec hoc casu audietur ꝓponēs possessorium opponens debere suspendi petitorium ꝓcedi in possessorio ꝓpter priuilegium cause spoliationis. ratio ꝑz Bar. q̄ ista exceptio suspendat petitorii ex dilatoria ⁊ iō oz ꝓponi ante litez cōtestatā. vt in. l. exceptionē. C. de ꝓba. ego puto teneri contrariā opinionē videlz q̄ solum ꝓcedat i possessorio petitorio suspenso ꝓpt ꝓuilegiuz cē spoliationis ꝺ q̄. s. nec obstat ratio Bar. qm̄ exceptio dilatoria ꝑt opponi p⁹ litē cōtestatā qñ oriē lite cōtestata. ita q̄ non erat orta ante litē contestatā tex. est qui sp allegat in. l. ij. C. de ꝓ sortib⁹ eiusdē lib. Et in p̄senti conclusiōe ista exceptio suspendat petitorii nō erat orta ante litē contestatā sup possessorio cū eī eo tpe non eēt intentatuz possessoriū recuperāde talis exceptio opponi nequiuerat ⁊ ita tenete cū Bar. ¶ Decimaquarta conclusio Si vn⁹ ꝓponit ꝑmo petitoriū ⁊ alt⁹ p⁹ ea ꝓponit possessorium adipiscende admittiꝫ accumulatio si intētanē diuersis respectib⁹. si āt eodē respectu intētanē si añ lite contestatā super petitorio re⁹ intēret possessorium sup possessorio tm̄ ꝓcedatur ratio q̄ reus proponēdo tale interdictum negat se possidere vt in. l. fi. ff. de rei vendi. Si āt reus ꝓposuit possessorium adipiscende lite contestā sup possessorio ꝑ actorē et tūc dicendum ē in oīb⁹ vt ibi dixi in possessorio recuperāde. ¶ Decima quinta conclusio Si ꝑmo intentat petitorium ꝓ vnū et postea ꝑ reum cōuentū intenteꝫ 2° possessorium retinende admittiꝫ accumulatio si diuersis rēspectibus intentētur sicut communē ꝑt euenire qm̄ intentans petitoriuz asserit aduersarium possidere et aduersarius intētādo possessoriuz retinende asserit se possidere. et sic cessat omnis regula impeditiua accumulationis. ¶ Decimasexta cōclusio. si ꝑmo intentat petitorium per vnum ⁊ postea intentatur possessoriuz retinende ꝑ conuētuz petitorio si actor asserit se posside

re ea possessione quam habebat ante intentatum possessorium suspenso petitorio pcedeꝛ ī solo possessorio. Ratio duplex est qꝛ si sup vtroqꝫ pcederet actor eet sibi contrarius ⁊ sic hoc impedit rō contrarietatis. Alia ē ratio ordinis qui vult possessorium pꝰ tractari qꝫ petitorium vt in.l.ordinarij.p̄allega.cum similib⁹ Si tamē asseret actor sibi q̄sitam possessionem lite contest.super petitorio possꝫ super vtroqꝫ iudicio pcedi vt in.d.ℌ nihil p mūe fꝫ quartā lecturā.qđ declarādū vt.s.dixi in alijs cōclusiōibus q̄n vnꝰ us et idem ītētat petitorium ⁊ possessoriū retinēde diuerso tīn tpe. Decimaseptima pclusio Q̄n vnus ꝓmo ꝓponit possessorium recuperande ⁊ reus conuentus scō intentat petitorium p modum agendi pcedit in solo possessorio ⁊ non admittit petitoriū ⁊ hoc ꝓpter p̄uilegium cause spoliationis de quo .s.satis dictuꝫ ē. Decima octaua conclusio Si vnꝰ ꝓmo intentauit possessorium recuperande et conuentus scō intētet petitorium ī modū excipiēdi non admittitur exceptio petitorij nisi consentiat intētās possessorium vt in.c.i.s.de restit. spo. De hꝫ latissime dixi.s.ī vna limitatiōe data ad illam regulam spoliatus aī omnia dꝫ restitui.aī. Decima nona cōclusio Si primo ē intentatum possessorium adipiscende per vnum ⁊ postea p conuentum intentetur petitorium ꝫ admittitur accumulatio et poterit super vtroqꝫ procedi si intententur sup diuerso rīspectu qꝫ nulla obstat regula impeditiua accumulatiōis Si aīt intentenť sup eodem respectu ⁊ tunc nō admittit accumulatio. rō est qꝫ ille qui proposuit tale possessorium negat se possidere vt in.d.l.fin.ff.de rei vēdi.⁊ sic ipedit rōne contrarietatis Admitteret tīn accumulatio ⁊ pcessatio vtriusqꝫ si intentans possessorium assereret possessionē de nouo q̄sitaꝫ ⁊ si cōueniret ratione possessionis pꝰ ea adquisite. Vicesima conclusio. Si primo intentet possessorium retinende et postea scō reus intentat petitorium prius cognosceret de possessione suspenso petitorio rōne contrarietatis ⁊ hoc q̄n intentant eodem respectu ⁊ rōne eiusdē possessionis. Si autem intentant diuersis respectib⁹ ⁊ tūc admittitur accumulatio cū nulla subsit regula impeditiua. Vicesima prima conclusio Vbi simul ⁊ eodem tempore vnꝰ proponit possessorium et alius preponit petitoriū prius debet de possessorio cognosci. siue sit possessorium recuperande ꝓpt priuilegiuꝫ spoliationis siue sit possessoriū adipiscende rōe ꝓtrarietatis siue sit possessoriū retinēde rōe cōtrarietatis ⁊ ordinis.⁊ ita tenꝫ glo.in.l.incerti.C.de interdictis.⁊ sequitur Bart. in.d.ℌ nihil commune.quod ē intelligēdum nisi diuersis respectibus petitorium et possessorium intentarentur fꝫ Bar.qꝫ tunc admitteretur accumulatio nec subest aliqua regula impeditia accumulatiōis ⁊ psecutiōis vtriusqꝫ. Vicesima secūda pclusio. ℌm oēs vbi vtqꝫ litigator simul et codeꝫ tpe ꝓponit possessoriū ⁊ petitoriuꝫ qꝫ vtqꝫ asserit se possessorē et dōm ⁊ vterqꝫ porrigit libellū ꝑ alterū dꝫ ꝑcedere possessoriū ⁊ prius tractari.vt ī .l.i.ℌ hoc āt.ff.vti possidetis.et in.l.īter litigatores.ff.de iudicijs.lꝫ ꝓmum teneat gl.in.l.incerti ſꝫ reꝓbatur Ex his conclusiōibus habetis expeditaꝫ materiaꝫ accumulationis petitorij et possessorij clarius vt arbitror qꝫ p alium quam māꝫ late ponit Bar.sed nō ita clare nec cum tali ordine. in.ℌ nihil commune.preallegat.et per dominum Anto.de but.in.c.cum dilectus

de causa poss. ⁊ ꝓprie. Et prime octo conclusiões concernunt quãdo vn⁹ ⁊ idem intentauit petitoriũ ⁊ possessorium. relique. xiiij. concernunt quãdo vna ꝑs intentauit petitoriuz ⁊ alia possessorium. vel vtraqz vtrunqz intentauit ¶ Nũc iuxta ꝓmissam materiam formo dubiũ necessarium vtr in casibus in quibus dictum est non concurrere simul petitoriũ vel possessoriuz: sit necesse q opponaꝫ exceptio ad hoc vt processus sit null⁹ An vo sine aliq exceptione processus sit ipo iure nullus ¶ Pro determinatione huius dubij formo ꝓscriptas conclusiones ¶ Prima cõclusio. vbi petitorium ⁊ possessorium non concurrunt rõe ordinis seu ꝓlationis processus valz si non opponatur exceptio: et põt h modo declarari Nã ordo est q prius debz intentari possessorium et postea petitoriuz. i. q primo dz finiri q̃o sup possessorio vt in. l. ordinarij. et in. l. incerti. sepi⁹ allegat. Si autem iste ordo peruertaꝫ vt q primo intentaꝫ petitorium vel primo etiã intentaꝫ possessorium et anteqz lis sit finita super possessorio intentatur petitorii. Ista dr̃ peruersio ordis vni⁹ cause ad aliã quo casu datur regula talez preposterationem non vitiare processum nisi opponatur exceptio. vt in. l. si mancipium ff. et in glo. ff. de euicti. Et alia glo. ordinaria in. l. ij. C. communi diuidun. tex. est in. c. cum dilectus. s. de ordi. cog. et bene facit tex. in. l. fundi. ⁊ in. l. fundum. ff. de excep. Si aũt ecẽt peruersio ordinis vnius cause ad seipam vt q ꝓmo ꝓducunt testes anteqz fiat litis contestatio tunc process⁹ est nullus ipo iure etiam non opposita exceptione vt in. l. platiũ. C. de sen. et inter. om. iudi. et tenent omnes Et de preposterationc vni⁹ cause ad aliaz loquit tex. in. l. i. ff. fami. hercis. ¶ Secunda conclusio Vbi impedit accumulatio petitorij et possessorij q electione vnius tollitur aliud si in eodẽ libello accumulant processus valet nisi opponatur exceptio ꝫ Bar. in. d. Nihil cõe ¶ Tertia conclusio. vbi petitorium et possessorium simul accumulant in casu ꝓhibito non in eodẽ libello sed successiue q primo intentato vno iudicio nondum finito aliud intentatur. ⁊ tunc processus non valz ipo iure. nec est op⁹ opponere exceptionẽ. rõ est q cum fuerit electũ primũ iudicium videt ipo iure ab alio excluſus vt in. l. fina. C. de codicil. Formo aliud dubium econtra. nunquid in his casibus in quibus possessoriuz ⁊ petitoriuz possunt simul accumulari q̃d quando sit vt vidistis in conclusionibus dicta iudicia sint eadem sententia terminanda An vero de eo p⁹ iudicare debeat ꝺ quo ꝓus constat: facite has conclusiones De iure canonico petitorium ⁊ possessorium simul intentata debent eadem sententia terminari siue ambo iudicia proponant vt in. c. cuz dilectus. sepius alleg. siue ab vno intentetur vnuz et ab alio remouetur aliud vt in. c. cuz dilect⁹. pal lega. ⁊ istud est seruandum in foro ecclesiastico ¶ Scda con⁹. De iure ciuili vbi petitoriũ ⁊ possessoriũ ab vna pte intẽtaꝫ pt iudex sepatim ꝓnũciare. nec tenet eadẽ snĩa illa tmĩare ⁊ h est qd voluit petr⁹ quẽ sequit Cy. ĩ. l. incerti. C. ꝺ ink dic. q dixerũt p⁹ pnũciadũ sr̃ illo iudicio ꝺ q̃ ꝓ⁹ stat h sensit gl. iurl. canõici. i. c. ij. s. de cã poss. ⁊ ꝓprie. ¶ Tertia cõclusio Vbi petitoriũ intẽtaꝫ ab vno. et possessoriũ ab alio etiã de iure ciuili debẽt eadẽ snĩa tmĩari ⁊ h ꝓt näm cõuẽtiõis ⁊ reconuẽtiõis q ẽ vt eadẽ snĩa vtraqz cã tmiet vt in. l. i. in fin. ff. que sent. sine ap. rescin. Et nõ in auten. et consequenter

.C.de sent.ꝛ int̄.o.iudicū.ꝛ in.c. vi nico.de mut. petitioni.ꝛ in.c. dispen dia ℔reus.de rescp.li.vi. ¶Pro cō plemento materie petitorij ꝛ possesso rij ſ̄ſcio alias cōcluſiōes ad hāc ma teriā n̄carias ꝛ ptinētes. ¶Prima con cluſio ſit iſta ℔petitorū dr̄ intētari e/ tiāſi nō intēteť dn̄ū p ſolā intētatio nē tituli vt ſi peto equū a te ex titu/ lo vēditionis q̄ mihi vēditū. ꝛ ſic de ſimilib⁹. Hoc ē dēm ſingul.d. Jo. de ligna.in cle.n̄a ſub hac rubica ſi/ tuata.ꝛ placꝛ dño Florē. ¶Secun da concluſio Vbi in libello concludi tur actorē debere reintegrari ad poſ ſeſſionē lꝛ ī narratione facta ſit men tio dn̄ij vel ꝓprietatis: dicit intentatū poſſeſſoriū nō ā̄t petitoriū q̄ dꝛ attē di concluſio nō ā̄t narratio ℔ꝛ Jo.an. ī.c.cū eccīa ſutrina.de cā poſſ.ꝛ ꝓprie ta. ¶Tertia cōcluſio Si ī cōcluſiōe libelli de qua in ꝓxima concluſiōe.ſ. addať ꝛ peto ſr̄ p̄miſſis iuſticiā mini ſtrari dicit tūc ēc intētatū petitoriū ſm Jo.cald.in.c.cum dilectus.ſ.ꝺ oꝛ di.cogni. ¶Quarta cōcluſio Vbi in cōcluſiōe libelli petit rē ſibi reſtitui p̄ adaptari tā ad petitoriū q̄ ad poſ/ ſeſſorium ſm.d.Anto.de but.in.c.pa ſtoralis.de cā poſſeſ.ꝛc.ꝛ ſequit ēc.d. Jo.de Imo.Formo vnū dubiū.intē tatū ē petitoriū ꝛ lite pēdente inten tať poſſeſſoriū in q̄ ꝓceditur ſuſpēſo petitorio nūquid lata ſnīa ſup poſſeſ ſorio poſſit p⁹modū redire ad petito riū ſuſpenſuꝛ.facite has cōcluſiōes. ¶Prima cōcluſio Si ille q̄ intētauit poſſeſſoriū pēdēte petitorio ſuccum/ bat ī poſſeſſorio p̄ redire ad petitori um ꝛſi ꝓbabit ſe dn̄m obtinebit ī pe titorio p quā victoriā extingueť ℞ p⁹ poſſeſſorij q̄ cōſequeť poſſeſſionē qa ꝓprietas trahit ad ſe poſſeſſionē vt ī .c.cū dilect⁹.de cā poſſ.ꝛ ꝓpriet. Nec ſnīa lata in poſſeſſorio p̄iudicabit in petitorio cū ſit ſuper re diuerſa.vt in .l.ꝛ an eandē ℔ſi.ff.de excep. rei iudi. ¶Secūda cōcluſio Si ītētās poſſeſ ſoriū ſuſpenſo petitorio ſuccumbens in poſſeſſorio nō ꝓbet ſe dn̄m ī petito/ rio ꝛ q̄ rediit ſuccumbit in petito/ rio ꝛ cōdemnabiť in expenſis. vt ī.c. finem.litib⁹.de dolo ꝛ cōtu.cū ibi no/ tat. ¶Tertia cōcluſio. Si intentas poſſeſſoriū ſuſpēſo petitorio obtine/ at in poſſeſſorio p̄ redire ad petito riū. ꝛli ꝓbabit ſe dn̄ꝛ ferēť ſnīa decla ratoria in qua declarabiť dn̄s ꝛ reus cōdemnabiť in expēſis nō tā condē nabiť ad reſtitutionē poſſeſſionis cū illā actoꝛ ſit conſecutus p victoriā in poſſeſſorio Et multū ꝓderit talis de claratoria q̄m p illā fiet fides de dn̄io p̄ conuentū.glo.ē ſingu.in.l.ſi a te ℔ſi. .ff.de excep.rei iudi. ¶Quarta cōclu ſio Si intentās poſſeſſoriū ſuſpenſo petitorio ꝛ obtineat in poſſeſſorio ſi redeat ad petitorium.in q̄ ſe non pōt ꝓbare dn̄m: ſed reus ꝓbat ſe dn̄m fe reť ſnīa declaratoria ſup dn̄io rei ſi ē petitū vt nō.in.c.ex conq̄one de reſti tu.ſpolia. Et in.l.circa.ff.de ꝓba. Et ſm.d. Jo. Imo.poterit recupare poſ ſeſſionē quā ꝓdidit ex ſnīa latā poſ/ ſeſſorio ¶Quinta concluſio. Si iten tato poſſeſſorio p⁹ petitoriū ſuſpen/ ſum et lata ſententia in poſſeſſorio ac toꝛ intentet petitoriū et neuter poſ ſit ꝓbare de dominio ſm veram o/ pinionē licꝛ ſint plures opiniones ī hoc nō.c.paſtoralis p̄alle.dꝛ reus ab/ ſolui propter regulaꝛ iuris actoꝛe nō ꝓbante.ꝛc. Et hoc ſiue actoꝛ incipi at nouam inſtantiam ſuper petito/ rio poſt executionem factaꝛ in poſſeſ ſorio ſiue proſequať petitoriū ex anti qua iſtātia ſuſpēſa ꝛ cōdēnabiť victꝰ in expenſis.ita.d. Jo.de Imo.in di/ cto.c.paſtoralis Et ſenſit Inno.ibidē in ſua prima opinione Subſequēter

dubitat vtrum̄ lata sñia in possessorio suspenso petitorio et lata sñia super possessorio a qua ē appellatū de iurē canonico si cā appellatiōis ē ꝓmissa alteri iudici de volūtate vtriusq; ptis. iudex appellatiōis potēit ꝓgnoscē de petitorio suspēso ꝟz dños de ro. ꝓclusiōe sua. cxxvi. ¶ Secūda ꝓclusio ¶ Vbi est appellatum a possessorio suspenso petitorio et causa appellatiōis dūtaxat ē ꝓmissa iudex appellatiōis ñ poterit cognoscē de petitorio altēa ꝑte inuita ꝟz prefatos dños in ꝑdicta cōclusione. ¶ Istud singulariē limitat in cauſ bñficialib⁹ ꝑ appellationē ad se dē aplicā deuolut. q; ad īstātiā appellāt. vel appellati iudex appellatiōis poterit etiā de petitorio ꝓgnoscē. casꝰ ē in cle. ista. ¶ Tertia conclusio. ¶ Si est ꝓmissa appellatiōis cā et negocij ꝓncipalis iudici appellatiōis inēpositē a sñia lata sup possessorio potēit iudex appellationis ad instātiā alteriꝰ ptis cognoscere de petitorio qđ fuerat suspensū i cā ꝓncipali ꝟz. d. de ro. i ꝓclusiōe ꝑalle. ¶ Vltimo vtr̄ ꝓmissa cā appellatiōis intelligat ꝓmissa cā ꝓprietatis vel eꝫfacto has cōclusiones. ¶ Prima ꝓclusio ¶ Si ē ꝓmissa simplicit causa puta q; ꝓnceps scribit ꝓmittimꝰ tibi cām quā hz titꝰ vel hr̄e sperat ꝫ seium. ꝛc. ¶ Intelligit ꝓmissa tā cā possessiōis q; ꝓprietatis. ꝟz dñz Jo. de im. in. d. c. pastoralis. ¶ Secūda cōclusio ¶ Vbi ē commissa cā possessiōis ꝑ dictionē taxatiuā puta q; dicit cōmittimꝰ tibi cām possessionis dūtaxat: nō intelligit commissa cā ꝓprietatis. ¶ Rō q; vnius inclusio ceteroꝝ ē exclusio vt in. c. nōne bñ dicimꝰ de presum. ¶ Tertia cōclusio ¶ Vbi ē missa causa possessiōis sine dictiōe taxatiua de q; nō ꝑt cognosci nisi etiā cognoscat̄ d dñio. puta q; est q̄o de possessiōe inē duos q; vterq; eoꝝ se asserit dñm et possessorē: intelligit ēē cōmissa q̄o ꝓprietatis. Glo. ē singu. in. l. si de ꝓprietate. C. si a ñ cōpetē. iudice. ¶ Quarta cōclusio ¶ Si cōmissa ē cā possessionis sine dictiōe taxatiua de qua possessione pōt cognosci absq; q; cognoscatur de dñio non intelligit cōmissa cā ꝓprietatis. Exēplum ē qñ cōmittit cā possessionis i possessorio recuperā de rōne spoliatiōis. Nā ad victoriā nō ē nēce ꝓbare dñium ꝟz sufficit ꝓbare possessionem ⁊ spoliationez. vt nō. glo. in. c. ad decimas. de restit. spo. et ita concludit glo. ꝑalleg in. d. l. si de ꝓprietate. quā sequitur dñs. Jo. d. Jmo. in. c. pastoralis. preall.

Finis.

De testamẽtis et vltimis voluntatibus

Raynucius

In tex. ibi Raynucius ꝙ clera Nota ſm Jo. and. ꝙ filius inᷓdū denomiᷓt a nᷣre. nā maᷓ Raynuciꝯ vocabaᷓ clera vt pz ī tex. nᷣro ibi Ordem inſup clerā. qᷣ contigit ſm eū duplici reſpectu. aut ꝙ mᷣ ẽ nobiliſſima ⁊ pᷣ viliſſimus Aut ꝙ pater ẽ ꝓmortuꝰ relicta vxore vidua ⁊ relicto filio. et ita contigit in decre. noſtra vbi pz nullā factam mentionem patris et tñ ẽ facta mẽtio filiarum vxoris Hoc᷑ nō in tex. ibi. Adiecte vero impuberi reliquit cetera bona ſua comũcto verſi. alterogeꝯ filie. ⁊c. Qꝛ teſtatoꝛ pt filios ſuos ⁊ filias ſuas in bonis inequales efficẽ pt plꝰ vni reliquẽ ꝙ altẽi tñ laudabile ẽ ⁊ honeſtū eq̃litatẽ inᷓ filios ſeruare ꝓpᷓ diſcordiā inᷓ filios euitādā vt in. l. illud. C. de dona. Daᷓ eī nō neceſſitaᷓ oīa bona ſua relinq̃re filio lz in ſtictu nāli ⁊ q̃dā iure nāli hereditas parentū dicaᷓ debita filijs vt in. l. ſcripto. in fi. ff. vnde liberi. Cñ vi cōpulſiua et coactiua non eſt aſtrictꝰ niſi dū taxat ltiaz relinq̃re exceptis caſibꝰ exheredatiōis qui notanᷓ per glo. quitauallis. de iureiurā. In gl. ſup ẏbo relinq̃ns omiſſo ordine glo. ꝓmo expediā finᷓ glo. vbi tāgitᷓ intellectus noſtri tex. in verbo relinquẽs pᷣmo dū expediam ꝑncipiū glo. Dicite igiᷓ in glo. ibi ꝙ eam inſtituit ſibi heredez in illis rebꝰ. alias non valuiſſz teſtm̃ iure nouiſſimo. ⁊c. Ex iſta gl. colligitᷓ intellectꝰ iſtoꝝ verboꝝ relinq̃ns dominum et q̃ndā ortuz ī eodē teſtamẽto vt ſuppleaᷓ relinquens ſcz titulo inſtitutiōis. quam expōnẽ ſequitᷓ Joh. and. et pᷣr doc. Quā Bal. deridet dicẽs ꝫ mō exponẽdo textū. nil aliᷣ eẽ niſi velle ſupplere tex. et addere textui qᷣ eſt inᷣcōueniens Cū nec taleᷓ auctoritatẽ habuerit glo. neq; docto. Ideo dixit ipe multū ſingulariᷓ in. l. fi. C. fami. herciſ. ꝙ vbi teſtm̃ ẽ factū inter filios ſeu filias vbi certa quãtitas eſt relicta filie lz non titulo inſtitutionis ꝙ teſtamẽtū valet. ꝓ hoc videᷓ caſus hic ꝫ cū Dihi nō placz intellectꝰ Bal. ꝙ ẽ nimis reſtringẽ ſ. aliud q̃z capituluz. in auᷓ. vt cū de appella. cognoſciᷓ Vbi indiſtincte dᷣ legitimā deberi relinqui titulo inſtitutionis ꝫ Bal. ſeq̃reᷓ ꝙ ille ſ. dūtaxat vendicaret ſibi locum vbi extraneꝰ ẽ heres inſtitutꝰ vniuerſaliᷓ ⁊ ſic ille ſ. nobis parū ſeruiret cum raro eueniat patrẽ inſtituere eᷣneū vniuerſaliᷓ ⁊ filiuz dūtaxat in ltia Magis crebro euenit vbi pater inſtituit vnū filiū in ltia. aliū filiū inſtituit heredē vniuerſalē vt videmꝰ de facto q̃ caſu dictꝰ ſ. ſm euz non haberet locū qᷣ ẽ abſurdū cū leges adaptenᷓ ad ea q̃ ſepius nō ad ea q̃ raro eueniūt vt in. l. ad ea. ff. de legi. Etſi Bal. voluiſſz itelligẽ ꝙ teſtatoꝛ relinquẽs certas res filie: alia filia vniuerſaliter eẽt inſtituta ꝙ videaᷓ vlr filiā hẽdis inſtituere ī illis rebꝰ. adhuc iſtud nō ꝓcedit ꝙ ẏbum ſlinq̃ adiectū certe rei ſeu certi. ſb vl q̃ntitati inducit legatū Si āt adiiciaᷓ vniuerſitati bonoꝝ ꝙ dicat reliq̃ oīa bona mea titio tūc inducitᷓ heredis inſtitutio. glo. ẽ ordinaria in. l. his verbis in ꝓn. ff. de here. inſtitu. Et iſtᷣ vltimum videᷓ probare in tex. nᷣro ibi relict cetera bōa. ⁊c. Quare ego teneo cōez opinionẽ nec ẽ eᷣnea expoſitio gloſe. quia debemus itelligẽ tex. eo modo vt valeat teſtamentum Cū in dubium non reuoceᷓ de validitate teſtamẽti Et lz tex dicat relinquens: non fuerunt verba teſtatoris. ſed ſūt verba caſum referentis ꝫ commune vulgare. quia ſolet dici relicte ſunt

tot res tali. ꝛc. Posset etiam aliter dici q; de equitate canonica valeat testamentuz relicta filia legitima lz nō titulo institutionis q; ius canonicuz nō cōsiderauit rigorem iuris ciuilis et ista potest esse bona. quia lz glose expositio sit cōmunior. In eadez gl. ibi. sed standū ē illi auctētice vt cū de appellatione cognoscitur. ꝛc. Ex ista glo. colligunt duo. primum q; etiaz ꝺ iure canonico legitima debet relinqui filio titulo institutionis. et sic de iure canōico stamus iuri ciuili qñ nō est decisuz in iure canonico. Et ratio quare filius debeat habere legitimaz titulo institutionis est quia iste titulus est honorabilior et plenior. vt in l. filium ℣ sed porro. ff. de le. prestā. Honorabilior. quia heres presētat p sonam defuncti. et vtilius est esse heredez propter ius accrescendi q; possit habere locuz vniuersali herede renūciante vel decedente ante aditam hereditatē q; non esset filio existente legatario q; inter succedentes diuerso iure non habet locuz ius accrescēdi vt in. l. sed cum patrono. in prin. ꝺ bonorum poss. titulo generali. ¶ Secundum quod colligitur ex ista gl. est q; lz leges in eodem volumine consistentes sint confirmate eodem tempore per legislatorem tamen illa dicitur esse prior que precedit ex ordine scripture. et illa dicit posterior que est vltima in eodem ordine quod est vtile pter statuta in eodem volumine contenta Si reperiatur contrarietas inter duo statuta et vltimuz debeat seruari tanquam derogans priori et ita determinauit Cy. in. l. ij. C. de testam. tute. et ceteri sequuntur. lz nullam faciant mentionem de ista glo. que decidit expresse hanc questionem z nemo allegat tenete menti ¶ Reuertor ad pncipi. glo. ibi non valuisz testamen tū Hoc verum nisi fuisz exheredata filia expressa causa exheredationis vt in auten. nō licz. C. de hbe. pretteritis In eadē glo. ibi computabit in legitimam Est intelligendum quando filia essz instituta ī certa re vel qñtitate lz minima nam tunc legatum sibi factum vel datum nomine dotis pputaretur in legitimam vt in. l. quoniam nouella. et in. l. si quando ℣ et generaliter. C. de inoffici. testament. Sufficit enim ad validandum testamentum vel filius vel filia instituatur in duodecim denarijs vel etiam in vno nummo. glo. est singularl. in. l. .ij ℣ minorem versicu. etsi puto. ff. de minori. In eadem glo. ibi agere posit ad supplementum : tollite has conclusiones pro plena doctrina : Prima conclusio. Si testator nihil relinquat filio in testamento non legitime exheredato non valet testamentum. vt in glo. et in. d. auten. nō licet. coniuncto textu Institutl. de exhere. libero. in princip ¶ Secunda conclusio Si filio est relicta legitima titulo legati. non valet testamentum vt in. p̄dicto ℣ aliud ꝙq; capitulū. Tertia conclusio. Si filius est institutus in sua legitima vel in tanta quantitate que ascendat ad legitimā lz ali⁹ fili⁹ vel extraneus sit insolidū heres institutus valet testamentum vt in tex. nostro in pncip ¶ Quarta conclusio. Si filius est institutus in certa re vel quantitate'. que non ascendat ad legitimā. valet testamentum zsi cēt filia z habuisz dotem in legitima deberet computari dos vt dcā. l qñ nouella. vel si habuisset legatuz deberet pputari in ltia vt ℣ et generaliter. palle. Donatio āt inē viuos nō deberet pputari nisi fuisz expssū ī donatiōe vt ī. d. ℣ z genēaliē. et ī. l. si non mortis causa. ff. de ioffi tes.

Quinta conclusio Si filiꝰ est institutus in certa re vel quantitate que non ascendit ad lr̃iam valz testamentum Sz debet agi ad supplementum legitime per.l.omnimodo.C.de inoffi.testa. Et idem cẽt si instituto ī certa quantitate eẽt factum legatum vel dos data filie et omnia simul cõputata non ascenderent legitimam vt sentit glo.nostra et bene in eadem gl.in fi. Ex ista glo.colligitur ꝙ vbi filius ẽ institutus in re certa dato coherede vniuersali. talis filius non habeẽ loco heredis sz loco legatarij de qua materia plene per Cy.Bar.Bald.et Ange.in.l.quotiens C.de here.instl. Tamen quantum facit ad ꝓpositum facite has conclusiões. Prima.ꝙ vbi filius est institutus in certa re vel quantitate dicto coherede vniuersali.talis filius habetur loco legatarij. quantum ad hoc non possit conuenire a creditorib⁹ hereditarijs. nec ipe possit conuenire debitores hereditarios vt sentit glo.nr̃a et ꝓbatur ī.d.l. quotiens. Secunda conclusio. Filius institutus in re certa vel quantitate dato coheredi vniuersali habeẽ loco heredis quo ad ius accrescendi si fuerit exclusus heres vniuersalis repudiatione vel morte ꝫz Bar.in.d.l.quotiens.et dñz Antoni.vt hic. Tertia conclusio Filiꝰ heres institutus in certa re vel quantitate dato coherede vniuersali habetur loco heredis quantum ad hoc vt testamentuz non rumpatur quasi filius non habuerit legitimã titulo institutionis.gl. est singu.ab omnibus approbata in.l. si quis.prior.ff.ad trebellianuz. Gl. super verbo absq; liberis ibi fuerit cõpendiosa Ex hac glo.relata ad textũ elicit ꝙ in substitutiõe compediosa nõ requiritur ꝙ adsit aduerbiũ ẽndocunq; . ꝫ glo.in verbis sequẽtibus videat sentire ꝙ in tex.nr̃o fuerit apposita dictio quandocũq; qđ ẽ falsũ. vt ex tex.apparet manifeste Cõcludo igit̃ a pari dijudicari siue testator dicat titiũ heredẽ instituo z si decesserit sine liberis talem substituo siue dicat quandocunq; decesserit sine liberis.nam vtrobiq; ista est compendiosa substitutio in eadem glo.vbi Et tales sbstitutiones dicunt̃ dicte Ista glo.multũ errauit Primo q̃ omisit vnam spẽm sbstitutiõis scz reciprocam q̃ fit ꝑ hec verba titiuz z leuz heredes meos instituo ipos q; vicem substituo vt in.l.luci⁹.z in.l.nã ẽ iurc.ff.devulga.et pupil. Que eẽ directa ẽt directas ꝓtinz sbstitutiones vt in.d.iurib⁹ plene nõ. Secõdo errant gl.ī eo ꝙ dicit cõpẽdiosaz eẽ directã. nã hoc ẽ falsuz.nã cõpẽdiosa in/ẽntũ ꝓtinz pupillarẽ qđ ẽ vbi his cui facta substitutio decedit in pupillari etate est directa vigore pupillaris in eo cõtẽte Sz ꝓpendiosa facta ꝑ ẽbũ obliquum vel ꝑ verbũ ꝓẽ p⁹ pupillarem etatez ꝓtinet fideicommissariam z sic est fideicommissaria immo semꝑ ẽ fideicõmissaria.si ẽ facta ꝑ verbuz obliquum vt in.l.cẽturio.ff.de vulgari.z pupil.et ibi plene dixi ī mea repetitiõe.vbi eẽ posui ꝙ intelligẽtia q̃ dicunt̃ verba directa verba ꝓia et verba obliqua. Quãtũ tñ attinz ad expositiõem hui⁹ gto Substitutio directa est vbicunq; substitutus capit bona hereditaria ꝓpria autoritate et hoc contingit quando quis est substitut⁹ vulgariter vel pupillariter vel ꝑ rectaz Substitutio obliqua seu fideicommissaria dicitur vbi quis capit bona hereditaria de manu alterius. vt si testator dixerit titium heredem mihi instituo z ẽndocunq; decesserit volo ꝙ restituat hereditatẽ meã scio nã ly sci⁹ dr̃ substitut⁹ ꝑ fideicommissuz

ꝛ oportebit bona petere ab heredib⁹ tiꝯ ꝛ de manibus suis habere ꝙ hac doctrina est glo. singularis in. l. filius familias. ff. qui satisda. cogunt. In eadem glo. in fi. De materia huius gl. dicite vt plene scribo in. d. repetitione legis cēturio. In glo. in verbo more rē. potuit soror remittere sorori Ex ista glo. noto q̄ potest fieri cōtra voluntatem testatoris ex causa probabili quod contingit vbi testator grauauit heredem restituere hereditatē alteri in casu quo moriatur sine liberis Maz pendente isto dubio pōt ille ad quem debent deuenire bōa in casu defectus liberoꝝ transigere cum herede ad hoc ꝛ vt tollatur votum captādi de mortis et sic causa ē ꝓbabilis Nec enim renunciatio fieri pōt ꝛ sit super iure de futuro quando fit per pactuz vt est casus in. l. i. C. de pactis. ꝛ regula sit q̄ iuri ō futuro renūciari nō pōt vt in. l. si ita scriptū. ff. sub conditione. ff. de leg. ij. Illa regula dz intelligi per simplicem renunciatōnem que fit altera parte absente Per pactum autem bene potest renūciari iuri de futuro vt ex p̄missis ptz Pōt q̄z etiam ꝙ simplicem renunciationē renūciari iuri de futuro ī iudicio. gl. est singularis in. l. iij. ff. de cura bonis dādo. nō est quippe sine ratione q̄ renūciari possit iuri vt in gl. nostra licz sit contra voluntatem testatoris quoniam talis conditio est apposita in fauorem heredis cui fauori ipemet renūciare potest vt in. l. penul. C. d pac. Sicut dicim⁹ q̄ pōt remitti satisdatio delegatis p̄standis in aduentū diei vel conditionis vt habetis in ti. C. vt in poss. lega. In gl. in. l. fina ff. omnibus. Ex ista gl. colligitur q̄ heres grauatus restituere hereditatem post mortem suam non potest alienare bona in vita sua pendente conditione Adeo vt dicitur in. d. l. fi. q̄ si fuerit aliqua res alienata pendente conditione eueniente conditione alienatio efficitur irrita vsq̄ ad temp⁹ quo fuit facta et sic restitui debebunt omnes fruct⁹ vt ibi plene habetur Quidam inuersicu. adiiciens coniuncto versiculo in eo autem iuxta finem decretalis confundi theorica legistaruz in. ff. gallo. in. l. i. ff. de li. ꝛ postu. qui dicūt q̄ vbi testator instituit filiū et ex eo nepotem non intelligitur vterq̄ heres eodem tempore sed ordine successiuo videlz pater si viuit in vita testatoris et ne post in casum quo filius moriatur in vita testatoris hic autē dicitur oppositum(dū dicit q̄ p̄nominatus iudex condemnauit Reinerium ad restitutionē alterolre ꝛ filie ei⁹. ac Pro absolutione huius contrarietatis dicunt legiste vbi. s. q̄ dicta doctrina ō qua in. d. ff. p̄cedit concurrente ordine caritatis et ordine necessitatis volunt dicere q̄ vbi testator instituit p̄rium filium et nepotem natuz ex eo filio q̄ solus filius intelligitur heres institutus si viuat in vita testatoris vt. s. dixi. q̄ p̄sumit ex ordine caritatis testatorez magis diligere filium q̄z nepotem natum ex filio Nā auus diligit nepotem contemplatiōe filij. tex. est singularis ī. l. dedit dotē. ff. de colla. dotl. Ordo necessitatis dr q̄ si testator vult q̄ valeat testamētū suum exigitur. q̄ instituat nepotem ī casu q̄ decederet filius viuo testatore vbi ista duo non simul concurrūt tūc institutis patre et filio simul eodem tempore vterq̄ erit heres equaliter Et istud ꝓbatur in decre. nr̄a q̄ non allegat ꝙ aliquem legistam Nam ꝛ p̄ currēt ordo caritatis in nr̄a decre. q̄ raynucius testator verisimilit magis diligebat alterotā filiam suam q̄z sobolem in vtero altrolre gestatam ta

mẽ non currebat ordo necessitatis q̃ esto q̃ testator non substituisz sobolem altrolre per hoc ei⁹ testamentuz nõ vitiabaꝫ. vñ si testator instituerettitium extranеum et filium dicti ticij sibi heredes minime dubium q̃ taz filius q̃ pater equaliter essent heredes In eadẽ gl.in.ℱ. sed q̃ nostra. Dubitatur si grauatus restituere puta filiꝰ post mortẽ suam bona hereditaria si alienauerit aliquam rem puta domuz vel predium possit ille in quem est facta alienatio retinere et dicere q̃ elegit ltiam filij in illa re alienata Inno. in.c. Reynaldus.j.determinat q̃ sic. vtraq; pte consentiente. Idem tenet glo.in.l.fina.ℱ.sed quia nostra. C.cõia delega.que res est sine dubitatiõe q̃ nihil aliud querit pretor nisi vt partes sint concordes.vt in.l.i.ℱ. et post. ff.de ope no.nun. Quid autem si ille ad quem venirent bona non velit eẽ contentꝰ Hec est difficultas et dubitatio Bart.in.l.marcellus.ℱ.res que.ff. ad trebellia. Determinat eligi posse dummodo malicioſe non fuerit facta alienatio q̃ illa filiꝰ non alienauit prĩcipaliter nisi ad hũc finem vt istis bonis defraudaret eos ad quos deuenire debebat. Hanc opinionem sequit Bal.in.l.filium quem habente.C.fami.hercis.dicens hoc maxime procedere ex equitate canonica. menti tenendum est Roto tex.in versi.mortuo.q̃ vbi testator aliquem instituit heredẽ et grauauit restituere bona sub conditiõe si decesserit sine liberis quod verificatur ista ꝓditio sine liberis.z sic est locus restitutioni etiamsi quis habuerit filiuz qui mortuus sit viuo ipõ Immo plus dicendum est.dato q̃ ly liberis sit numeri pluralis.q̃ testator dixit si decesserit sine liberis z sic videbatur q̃ ad hoc vt deficiat ista conditio sufficiat habere vnicum filiũ.q̃ ẽ verũ dicere nõ habere filios q̃ pluralis locutio duorũ numero est contenta vt in regula iuris.z in.l.vbi numerus.ff.de testi.tamen in contrariũ est veritas nam deficit conditio ista. si sine liberis decesserit etiam relicto vnico filio z sic non erit locus restitutioni bonorum.tex.est notabilis.in.l. non est sine liberis.ff.de verb.sig.Gl. in verbo filium in fi. Ista gl.dicit verum vbi testator dixerit si decesserit sine liberis appellatione liberorum ꝓtinentur nepotes.vt in.l. liberorum. ℱ.sed q̃ papilius.ff.de verbo.sig. Si autez testator dixerit si decesserit sine filijs tunc non sufficeret relinq̃re nepotem. vt in.d.ℱ z q̃ papiliꝰ.z ibi plene per Barto. Et ego plenius notaui hunc articulum in.l.gallus ꝑnarrata. Nota ex tex.in versi.postmodum.q̃ ille qui succedit vigore fideicommissarie commissionis dicitur succedere testatori.non autez dicitur succedere ei q̃ grauatꝰ fuerit restituere.ꝓbatur etiam in.l.coheredi.ℱ.cum filij.ff.de vul. z pup. Gl.super verbo substitutiõis in fi. Pro veritate istiꝰ glose dicite q̃ ista glo.non bene dicit quantum ad intellectum nostre decretalis Nam in nostra decre.non fuit facta substitutio ꝑ verbum substituo.nam testator non dixerit quandocunq; decesserit adiecta sine liberis talez substituo.z dixit si adiecta decesserit sine libẽis alterolra succedat.ꝛc.quo casu fm cõem opinionem cuz illud verbuz succedat sit verbum ꝑẽ vt no. Bar.in.l.centurio. ꝑalle. Si decessisset ista adiecta in pupillari etate alterolra successisszvigoꝛe pupillaris vt in hac constitutione cõtenta. Si autẽ decessisz pⁿ pupillarẽ etatem. tunc succederet alterolra vigore fideicommissarie. q̃ substitutio facta ꝑ verbum commune si decedat ille cui ẽ facta substitutio pⁿ pupilla/

rem etatem trahitur ad fideicommis/ sum et ad fideicommissariam substi/ tutionem vt fuit in casu nostre decre ta. Unde idem ē si facta essz substitu tio p verbū sbstituo qđ est verbū cōe vt dixi per .d.l.centurio. Nota ex ver si.tutore q potest opponi cōtra agē/ tem exceptio prescriptiōis seu vsuca ptionis que fz ꝓpriam vocabuli signi ficationem inter se differunt q vsu capio dicitur in rebus mobilib⁹. pre scriptio autem in rebus immobilib⁹ largo modo z ex larga significatione Vsucapio est nomen generale comp hendens etiam prescriptionem vt pz etiam in diffinitiōe vsucapionis vt ī .l.iij.ff.de vsuca. Et est aduertendum q exceptio prescriptionis pōt etiam opponi ad processum vt in.l.emptor .C. de lon.tem.prescrip. Et nō in.c.i. de litis cont.li.vi. vocat enim prescri ptio longum silentiū vt probat in te/ xtu nostro hic. et pbat in.l.i.ī fi.ff.ad tercullian. Poterit etiam opponi ad merita cause et hec est ꝓpria natura omnium exceptionum peremptoriarū vt in.l.sñias. C. sñiaz rescin.non pos. z sic hec exceptio hz naturā exceptio nis litis fonte. que sunt tres. scz. excep tio iurisiurandi. transactionis. et rei iudicate. vt in.d.c.i. plenius habe tur. z in.l.elegant ff.si post rē.ff.de p/ di.indebi. Facit qđ habetur in.l.i.ff. de iure iuran. vbi opponit exceptio peremptoria ad processum dz opponi ante litl.cont. referendo se ad ꝓcessū dicendo nō vlterius ꝓcedatis vel au diatis domine iudex. ꝛc. vbi opponit ad merita cause dz opponi post litl.cō test. referendo se ad iusticiam cause. puta q dicat dñe iudex nihil debeo vt apparet a tali sententia lata. ꝛc. nec pt exceptio peremptoria opponi ad pro cessuz nisi sit exceptio litis finite vel prescriptionis vel alia exceptio que presupponit agentem experiri sine ac tione sicut ē exceptio solutionis qa solutione ei⁹ qđ habetur omnis tol litur obligatio in Instl. quib⁹ modis tollitur ob. vt in prin. Sic solent tra di in.c.ū. sepius alleg. In glo. in ver/ bo annalis. in fi. vult dicere ista gl. q olim fuit introducta prescriptio āna lis que hodie est sublata et habebat locum solum in re mobili in cuius lo cum successit prescriptio triennij vt ī Instit. de vsuca. in prin. et in iurib⁹ ī glo. allega. in glo. in verbo vsucapio. ibi. C. e. ti. li. i. Glo. bene dicit ex qua potestis notare q qñ dat in dotē res estimata. iste non ē verus titulus do tis sed dicit venditio z videt hre ma ritus in dotem preciū rei. vnde solu/ to matrimonio debebit restitui preci um. non ant ipsa res vt in.l.in rebus. .C. de iure dotiuz. et ī.l.plerunq ff.si autem. ff.e. Si autem dat ī dotem ī estimata tunc erit ꝓprie dos et soluto matrimonio ipsa res debebit restitui ī casum dotl. exigendi Hec probant ī hac glo. et ī iuribus ī ea allegat. In eadem glo. ibi psonalis est. dicite ple m⁹ q pro re legata in testamēto iter dum competūt tres actiones scilz ac tio ex testō. rei vendicatio. z hypote caria Et hoc hz locuz qñ legatur cer ta res seu species nā competit rei vē dicatio ad ipsam rem legatā q p mor tez testatoris q dñiuz rei legate trāl fertur in legatariuz vt in.l.a titio. ff. de furtis. Hypothecaria ꝓpetit ī cer tēis rbus testatoris q p re legata se tacite obligata omnia bōa testatoris vt in.l.i. C. ꝓia delegat. Actio perso nalis competit ex testō p re legā vbi autē legat certa res in communi pu ta vnum plaustz vini. vel. x. florēn. tunc nō ꝓpetit nisi actio psonalis vel hypothecaria vt hr ī.d.l.i. z no. in.l. ff. de legat. i. in eadē glo. in fi. Ex ista

glo.colligite q̄ non valēti agere non currit p̄scptio qō ē intelligendum qñ q̄s de iure non p̄t agere sicut est furiosus.filiusfamilias.infās.ꝛc.vt in.l.i. .C.ō bo.maternis.ꝛ ī.l.i.§.ad hec.C. de anna.excep. Et in.l.fi.§.done.ff.de iure delibe. Vbi āt aliq̄s ē ip̄edit⁹ō facto,p̄ter aliq̄ō impedimētū vel ignorantiā tūc bene currit p̄scriptio sed sibi datur restitutio aduersus talem p̄scriptione vt in.l.et acquili⁹. cum glo.ff.de seruituti.rusticorū p̄dio.ꝛ per Bar.in.l.i.§.si autē.ff.de itine.actuq̄ priuato. In glosella super verbo lōgi tp̄is. Dec glosella ē notāda q̄ vbi in legibus vel statutis habet mentio longi temporis dz itelligi de spacio.x. vel.xx.annorū.x.scz inter p̄ñtes.et.xx.inter absentes In textu in versicu.insuper.nihil p̄ōt ex illa colligi dignū nota In glo.sup verbo tertia ibi.§ dic q̄ istud erat ſm cōsuetudinem ciuitatis Ex ista glo.noto q̄ p consuetudinē et p statutum ciuitatis p̄ōt disponi ī successione contra ius commune vt vlteriores ī gradu p̄ferant̄ p̄rimioribꝰ.nec ē mirū q̄ successio ē de iure ciuili vt in.l.i.ij.ꝛ .iij.ff.de peti.here.ꝛ in.l.lege obuenire.ff.deverborum sig. Immo plus tenent p̄iter legiste q̄ per statutum p̄t ī totum tolli ltīa filijs p̄ Dy.in.l.indultum.de reg.iur.li.vi.p̄ Ang.in.l.pomponius.§.iiij.ff.de inofficī.testam. Dicunt̄ quoniam ltīa ē introducta ō iure ciuili respectu quote.q̄ sit.iij. vel dimidia.ꝛc.ergo eodē iure tolli potest q̄ statutum est p̄s iuris ciuilis vt in .l.oēs populi.ff.de iusti.et iure. Dicit tamen hic multum notabiliter.d.Anto.de but.ꝛ placz.tamen de equitate canonica restringere tale statutuz vt filijs non adimantur alimenta sicut ī simili dicim⁹ q̄ de iure ciuili filij nati ex dāmnato coitu non sunt alendi vt in auten.ex cōplexu.C.de incest.nup. tñ de equitate canonica debēt ali vt in.c.cum haberet.de eo.qui duxit in mrimonio quā pol.p adul. Et p hoc dicebat Bar.in.l.fina.ff. de his qui infrau.cre.q̄ ꝛ sacerdos non possit dotare filiā suā p̄ dicta.tñ ex dicta equitate canonica sibi tantum relinquet̄ qō sufficiat ad alimenta In eadem glo.in fi.nihil ē addēduz q̄ glo.bene dicit.ꝛc. Noto ex tex.in versi.differiens conuncto versi.sequenti in eo vero.ꝛc.ꝛ ad hoc semper allegatur p canonistas et legistas et etiam in palacijs q̄ filius rogatus restituere hereditatem post mortez.ꝛc.detrahit duas ptes scz ltīam et quartam trebellianicam De iure autem ciuili non p̄ōt deducere nisi vnam quartaz.casus ē in.l.iubem⁹.in prin.C.ad trebellian. cui textui nō potest responderi. p̄batur ī auē.C.cōia delegat.ea q̄ Et sit quicquid velit fatentur omnes legiste q̄ de consuetudine totius mūdi seruatur.hec decre.ꝛ decre. Reynaldꝰ.§.e.vbi etiam hoc p̄batur vt dedu cantur due q̄rte hoc q̄dē ordine vt p̄mo deducat̄ ltīa q̄ ē tertia.de residuo postea deducat̄ quarta que ē trebellianica.ꝛ ita docet glo.nostra ī hac decre.quaz legiste semper allegant Nā si quis diligenter calculauerit istas detractiones videbit duas quartas remanere penes detrahētē ꝛ sic dimidiuz p̄tis hereditatis q̄ due quarte faciunt dimidiā.cū quattuor quarte constituant totum lz ltīa sit hodie tertia vel dimidia ſm numerum filiorum. In glo.in verbo integraliter ibi.C.de inoffi.dona.li.i.ꝛ.ij. Conclu dite q̄ vbi donatio ē inofficiosa quia p̄ donat oīa bōa sua alteri.ꝛ sic filiꝰ remāet p̄natus Ista donatio p̄ōt reuocari tq̄ inofficiosa et rescidi vsq̄ ad ltīam et non vltra ſm communē

p ñ

opinionez doc. ī l. tītia. cū testamēto. Impator. ff. de lega. ij. et in l. i. C. de inofficio. donati. Non āt pt rescindi in totum, si āt pr vendidit oīa bona tūc nullum hz remedū filio p̄ empto rem. vt in l. nusq̄. adeo. ff. si qs a patre manu. fuerit. nisi emptor pticipauerit fraudem. et fuerit facta vēditio ī fraudem filij. q̄ pr vendidit vt filio puaretur et emptor ꝫ scīuit tempe alienationis. nā tunc revocabitur per filiū per titu. de his qui in frau. credi. vt an Fitez si quis in frau. cum gl. Instl. de actioni. Ex versi. in eo noto q̄ iudex appellationis pōt sniaz a qua ē appellatū pro parte confirmare et pro parte reprobare. quod est intelligendum qñ sunt diuersa capitula. Secūdo noto q̄ fructus percepti post litem contestataz computanē in. iiij. trebelliani ca. Tertio noto q̄ filius non pōt aggrauari in legitima dz enim filio habē ltiam deducto omni onere et cōditione ac grauamine. concordat text. in l. quoniā cuz pōribus. C. de inoffi. test. Quarto noto tex. ibi ltiam ipaz vidē lz .ic. Q̄ id probatur ita bene sicut alibi mō intelligatur legitima q̄ ītelligitur tertia portio. vel dimidia fm numerū filiorū eiꝰ ptis q̄ qs eēt habiturus ab intestato nullo cōdito testamento Vñ dz iste tex. ita exponi ltiaz ipaz. i. tertiā portionem vel dimidiaz q̄ est ltia attento numero filiorū eius ptis q̄ sibi debebaī ab intestato. vñ si quis habebat tres filios. et queratur de eoz ltia si pater habebat in bonis tricenta ltia istorum filioz erunt cētū inter ipsos diuidēda Dz aduertēdū ē q̄ si testator habebat ī bonis tricēta et erat debitor de ducentis oz q̄ p̄ soluaī es alienum et sic creditoribus quib⁹ satisfactū. non remanent nisi cētum. vnde isti filij habebunt tertiam portionez de istis cētū. Hoc pz q̄ dr ltia certa portio bonorū nō autē certa portio hereditatis vt in l. cū q̄rit. C. de inoffi. testa. bona āt intelliguntur que supersunt deducto ere alieno vt in l. bonorū Fin bonis. et in l. subsignatum Fpnceps. ff. de verbo. signi. Adeo q̄ si pr fuerat vsurari⁹ p⁹ debent solui vsure et de residuo dz ltia deduci. et idem ē de ceteris male q̄sitis. Hec ē nota dñi Bal. in l. si filio. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. q̄ est notādū In glo. sup verbo q̄rtā. ibi ꝫ debeī filijs tm̄ Ista glo. vī male dicē q̄ immo debeī eē pntib⁹ vt nō. ī auc. nouissima. C. de inoffi. testa. Pōt ita uari vt glo. intelligaī si qs hz filios et habz pntes ltia dūtaxat debeī filijs exclusis pntib⁹. quoniā si talis decessisz ab itestato tota hereditas deuoluereī ad filios Dzvbi qs non hz filios si hz pntes illis debeī ltia vt ī auc. pīsbyteros. C. de epis. et cle. Que ltia etiā hodie in pntib⁹ē reducta ad tertiaz partē bonoz filij. vt eē tenuit. d. Anto. q̄ eē volūt legiste in auc. ē. sed pl⁹ alle. In eadem glo. ibi vt alij restituant hereditatē. Ista glo. ē illa de q̄ loq̄ī tex. nr̄ vbi trahiī p rogatū restituē hereditatem q̄ retētio q̄rte fuit īducta ne testamēta ꝫuerterenē q̄ videns heres institut⁹ se rogatū restituere hereditatē: nullū hī et ꝫmodū de ista hereditate nō adibat hēditatē. pr pt q̄ō veniebat q̄ testamētū corruebat q̄ hēditate non adita nō debenē flicta ī testō. vt ī l. eā quā. C. de fidei cōmiss. Per retētionē igit isti⁹ quarte hēs inducet ad adeundū hereditatē et testamēta ꝺfunctū hēbūt execution Ibidē glo. ibi q̄ debeī iure īstitutionis Ista ē alia q̄rta q̄ dr quarta a iure institutiōis q̄ differt a precedēti quarta q̄ precedēs ꝺtrahiī ꝺ tō hereditate qñ heres ē rogat⁹ restituē totā hēditatē alteri Ista āt detrahiī

de singulis legat. ⁊ ꝟ cõtingit qñ heres nõ est rogat⁹ restituẽ alteri hereditatẽ. Dz sunt facta tot legã p testatorẽ ꝙ nihil ãpli⁹ remanz in hẽditate ꝟ videns heres non vult adire hereditatẽ ꝙ dic̃ nullũ debeo habẽ cõmodũ cũ tota hereditas sit exhausta legat. qđ fit vt nihil valeat relicta ĩ testamẽta vt ĩ. d. l. eã quã. quare ꝓuisũ ẽ ꝙ hẽs detrahat hoc casu de q̃libet legato quartã ptẽ q̃ vocat quarta legis falcidie vt in Instit. de le. falcidi. in ꝓn. Glo. ĩ verbo ltĩaz Ubi residuo videt detrahere quartã Ex ista glo. cõiũcto versi. ꝓcedẽti Incipit qui iuẽ nature Colligit ⁊ sp ista glo. allegat ꝙ singulari ⁊ nõ ẽ alibi qualit debẽt detrahi iste due ptes versi. filiꝰ ẽ rogatꝰ restituere hereditatẽ pꝰ mortẽ suã ꝙ ꝓmo dz deduci ltĩa de toto ꝓtimonio testatoris ꝓut tñ soluto ere alieno. Qua ltĩa soluta de eo qđ ĩñ restabit detrahere quarta trebelliãica. vñ si testator hẽbat ĩ bõis tricẽta ⁊ filiꝰ sit rogatus restituere hereditatem si decesserit sine liberis ñã emergẽte casu fideicõmissi filius decedat sine liberis heres filij ꝓximior qui dz restituere hereditatẽ ꝓmo detrahet ltĩam filij testatoris in qua ipe succedit tq̃z ꝓximior filio ⁊ ĩ qua nõ potuit grauari filiꝰ vt restitueretur. vt ĩ nr̃a decre. ĩ versi. ꝙ vo. ⁊ sic tricẽtis. detrahat cẽtũ ⁊ sic restabũt solũ ducẽta. de istis ducẽt. iste heres detrahet quartam trebelliamcam et sint quiquaginta ꝛc. Ex qđ sequit ꝙ iste heres hẽbit cẽtũ ⁊ quiquagĩta ⁊ dimidiũ bonorũ q̃ sũt due quarte dimidẽdo hereditatẽ in quattuor ptes In eadẽ gl. in fi. Ista ẽ cõis opio a qua nõ ẽ recedẽdũ ꝙ vbi ẽ filius rogatus restituere hereditatẽ pure. puta ꝙ testator dic̃ filiũ meũ heredẽ instituo et volo ꝙ restituat hereditatẽ meã scio non deducit nisi vnã quartã Si ãt filius dz restituere sub cõditiõe puta ꝙ testator dixit si filiꝰ meus decesserit sine liberis volo ꝙ restituat hereditatem meã scio tũc deducuntur due quarte vt ĩ tex. nr̃e decre. ⁊ ĩ. c. reinaldꝰ ꝝ. e. et hec cõpio q̃ tenetur de cõsuetudine ꝓ totũ orbẽ vt attestãtur legiste ⁊ ita glo. nostra bñ dicit in fi. sui

Capitulũ Reynaldꝰ multũ famosuz

Ex ista decretali vsq; adversi. porro in textu sunt eliciẽda ꝝ. scripta notabilia. ꝓmũ ꝙ testator põt filiũ suum heredẽ ĩstitutũ grauare de restituendo hereditatẽ cũ moriretur nõ adiecta illa cõditione. si decesserit sine liberis Et tñ lex supplet illã cõditionẽ vt videatur rogatus cũ illa cõditiõe vt in. l. cũ auus. ff. de cõdi. ⁊ demõst. ⁊ ĩ. l. cũ acutissimũ. C. de fideicõmiss. Scõo notãdũ ex isto tex. ꝙ vbi ẽ factũ cõpromissũ in tres arbitros pñt partes cõponere ĩ cõpromisso ꝙ mortuo vno ex arbitris duo supstites possunt ꝓcedere nec miruz ꝙ ptãs arbitrorum dependz a voluntate cõpromittẽtium. vt ĩ. l. nõ distinguem⁹ ℣ nunc. ff. de arbitris. Tertiũ

p tiũ

notandum q̄ arbitri in sua snīa pñt phibere ne res alienet. An istud sit verū q̄ ad cōmissionē pene. vel q̄ ad impediēdā dñij transactiōem vt videbim⁹ in glo. In glo. i. ibi hac conditione Ista glo. sensit vnam fortē oppositionem p̄ tex. Nam videt tex. sibi adinuicem contrarius Nā primo dicit hoc mō. qui mod⁹ fit per vt. vt notat ī l. i. C. ō his q̄ sb mō t p Bar. in ſrica. ff. de condi. t demōstrat. t in .c. verum. de condi. appositis Et postea in tex. subijciunt ista verba si absq̄ liberis masculis moreret Ex quibus verbis apparet fuisse cōditionē ꝑt dictionē si que ē nota cōditiōis fm logicos vt in .d. iuribus. s. alle. cō pbat Duius contrarij timore gl. dat duas solutiones primo vt exponat b modo .i. hac conditiōe t est satis bona Ex quo has positiones hētis colligere q̄ vbicūq̄ reperiūtur ista verba b mō siue ī pūlegio siue in statuto siue in aliq̄ instr̄o t deiñ sequūtur verba denotantia cōditionē illa verba hoc mō debent exponi .i. hac conditiōe Uersa vice vbi in aliq̄ instr̄o vel pūlegio. ꝛc. reperiuntur ista verba cum hac conditiōe deinde sequūtur verba denotantia modum . puta vt q̄ faciat tale quid vel q̄ faciat tale quid debent exponi verba hac conditione .i. hoc modo vt ꝑbatur in .l. si vt ꝑponis. C. de condi. ob cām. Et fuit nota silice. C de inoffi. testa. Secundo soluit glo. in fin. sui q̄ ista verba hoc mō nō fuerunt verba testatoris sed verba conditoris canonis. Sed illa verba si absq̄ liberis ꝛc bene fuerunt verba testatoris t ista ē ec̄ bona sz ꝑma melior In secūda glo. nihil ē addendū necq̄ diminuendū sz dicēdum vt dixi in .c. raynuci⁹. glo. super q̄busdā nihil facit nisi q̄ declarat textū In glo. cōpromissi. bñ dicit. t nihil dicendum. Glo. in verbo neutra pars in fin. Ex ista glo. colligit alienationē non impediri p snīam arbitrorū .i. q̄ si arbitri preceperunt non posse nec deberi alienari certā rē nō obstante tali phibitiōe poterit alienari. tñ icidit ī penā ꝓmissi talis alienans. t glo. bene dicit. Diuersum est in snīa iudicis ī qua si phibet res alienari nō valebit alienatio. cas⁹ ē in .l. in quor. ff. de pigno. Hoc tñ cāu poterit obligari pignor. vt ibi dicitur. Et idem ē in phibitiōe facta p. l. iurl. commūis q̄ impeditur alienatio vt z in toto ti. de re eccle non alie. t in .l. fi. C. de re alie. non alie. Stat maior dubitatio nunqd p testatorē vel p pactū p̄hentiū possit phiberi alienatio alicui⁹ rei Pro veritate habenda huius dubitatiōis facio ī. scriptas conclusiones Prima Preceptū de non alienādo factuz p testatorē nulla expressa cā non valz nec ē seruandū. vt in .l. fil⁹ familias. ff. diui. ff. de le. i. Et ī .l. pater. Iulius agrippa. de legat. iij. t in .l. q̄tiēs de fideicōmiss. Secunda cōclusio Testator pōt phibere alienationē alicuius rei ī suo testō dūmō sit expressa cā vel designata ꝑsona in quā velit dictā rē deuenire ī casū alienatiōis vt in .d. diui. exp̄sse cō pbat Et sat. dr expressa cā vbi testator iussit rē nō alienare extra familiā sz oēs doc. Tertia cō. vbi testator iussit rē nō alienari nō poterit phibitus alienare in aliū transferre hē dē instituēdo vel legādo. vt in .l. peto. ff. fre. ff. de lega. ij Quarta cōclusio. Si res est phibita alienari i testō non intelligitur phibita alienatio q̄ ī ducitur p successionē ab itestato. gl. ē singularl. in .l. si quis ita pmiserit. ff. ea lege. ff. de verb. obl. Ex quo dicūt ibidē dato q̄ stāte statuto q̄ res īmobilis non pōt alienari in forensez nō

intelligitur phibitum eẽ qñ forensis
põt succedere ab intestato ⁊ pbat in
.l. vnica.C.ne liceat inhabi.li.xi. Qđ
statutum receptũ ẽ valere apud no/
stros maiores ita tñ vt non contine/
at eccĩas nam non obstante tali statu
to poterit res immobilis alienari in
eccĩam cuz tale statutum sit contra li
bertatẽ eccĩarum Ita determinat Bar.
in.d.Ꝯ diui.⁊ Bal.in.l.fi.C.de sa.sanc.
ecc.et Ange.in.l.penul.ff.de pactis.
¶ Quinta conclusio. Nõ põt contra
hentes per pactum facere ꝙ res nõ
alienet Casus ẽ in.l.penul.ff.de pa/
ctis. ¶ Sexta conclusio.Iz ꝙ contrahẽ
tes non possit impediri alienatio. ta
men faciens contra pactũ tenet ad ĩ
teresse vt in.l.ea lege.C.de condit.ob
cãm ⁊ in.Ꝯ ea lege.ꝫ.alle. ¶ Septima
conclusio. Vbi per pactũ phibita est
alienatio põt paciscens reseruãdo sĩ
bi aliquod ius in re impedire aliena
tionem puta reseruãdo vtile domini
um vel directũ vel ius pignor.casus
ẽ singu. in.l.ij.ff.de distract.pigno.et
hec est cõis conclusio doct. Ex quo
sequitur ꝙ cuz hodie in q̃libz instro
apponat obligatio generalis oĩm bo
norz Si apponat pactũ ĩ instro de nõ
alienando valebit ⁊ tenebit talis pro
hibitio. ¶ Octaua conclusio Vbi res
de iure communi phibita ẽ alienari
nisi in certũ casũ. vt ẽ in re ecclastica
q̃ nõ põt alienari nisi ex causa necessi
tatis vel magne vtilitatis vt ĩ clem.
monasteriorũ.de re.eccle.non aliena.
⁊ c. si in exceptiõe.xij.q.ij. Si testa
tor in testõ talem rem phibeat alie/
ri expressa causa non poterit aliena/
ri ista res etiã pmissum ꝺ iure cõmũi
quod est singulare. Istud ẽ dictũ sin
gula.d.Bal.in auẽ.hoc ius porrectũ.
.C.de sa.san.ec.canonizata ẽ Et ẽ rõ
huius dicti ꝙ verba testamẽti debẽt
aliquid operari vltra ius commune.
vt in.l.si qñ.in prĩc.ff.de lega i. Sz
si solũ ista phibitio operet in casum
iuris cõis.alla phibitio testatoris ni
hil operaret.vt ergo operet inductũ
ẽ vt non possit fieri alienatio etiã ĩ ca
sib⁹ pmissis a iure commũi.qđ ẽ no/
tandum. ¶ Nona ⁊ vltima conclusio
Vbi quis iurat non alienare certaz
rem Si tñ alienat non obstante iura
mẽto valz alienatio et transfert dñi/
um.tñ erit periurus.dictum ẽ singula.
Inno.quez sequunt omnes doc.in.c.
dilecto.ꝫ.de prebendis. Capio gl.su
per verbo ltie in.Ꝯ si quis rogatus.
Ex ista gl.colligitis ꝙ filiꝰ naturalis
excludit substituturz.vnde si testator
filiũ heredẽ instituerit vel alium et
ipsum grauauerit restituere heredita
tem si decesserit sine liberis Si iste fi
lius moriatur relicto vno filio natu/
rali.iste filius naturalis habebit he/
reditatem.non autẽ fiet restitutio ĩ/
psi substituto.Iz ista gl.q̃ simplr ita ĩ
tellecta nõ dicit vez sz ẽ recurrẽdũ
ad distinctiõez Ꝯ si ds rogatꝰ.i.gl.alle.
Et ꝙ plĉa doctrina huiꝰ articuli sĉĩ/
cio has conclusiones Vbi apparz ꝺ
voluntate testatoris ꝙ voluerit na/
turalem excludere substitutum: sub/
stitutus erit exclusus Et satis dĩ ap
parere ꝺ ista voluntate testatoris oĩ
institutus eẽt talis persona q̃ nõ põt
hĩre filios legitios sicut est sacerdos
vel furiosus.vt in.l.heredibus.ff.ad
trebellia. Vel etiam si ĩ aliqua pte te
stamenti facta sit mentio de filijs na
turalibꝰ.ar.legl.qui duabꝰ.ff.de lega.
.i. ¶ Secunda cõclusio Non apparẽ
te de voluntate testatoris vt.ꝫ. Si te
stator ẽ ĩ dignitate positus.vel sit alĩ
as honeste vite naturalis non exclu
dit substitutum. cum non psumatur
talem testatorẽ vite laudabilis cogi
tasse de filijs talibus naturalibus.
Tertia conclusio.Si testator non est

honeste vite naturalis excludit substitutum cum cesset presumptio de q̄ in precedenti conclusione dictum est Et ita debz intelligi glo. nfa in casu isto vel etiam in cāu p̄me conclusiōis Et hoc ē qđ nūc dicit tex. ī. d. ff. si qs rogat⁹. dñ dicit hoc ex voluntate testatoris. z dignitate z conditiōe psone. q festinabitur ⁊c. ¶ Quarta conclusio Spuri⁹ nō excludit substitutū siue testator fuerit laudabil' vite siue nō. qm̄ cū corr⁹ talis sit reprobat⁹: isti nō intelligunt nec debent notari filij. vt ī aut ex applexu. C. de incest. nuptijs. ¶ Quinta conclusio. Ea q̄ dicta sunt qñ testator granat heredē si decesserit sine liberis locum sibi vēdicāt vbi testator instituit filiū grauādo eum de restituendo post mortem non adiecta cōditione si decesserint sine liberis: vēdicant sibi locum etiā in isto casu fm Bar. in. d. ff. si quis rogatus. Et voluit gl. fm vnaz opinionē. in. l. generaliter ff. fi. C. de institu. et substitu. ¶ Sexta cōclusio. Si quis accepit fundū in emphiteosim p se z filijs suis non intelligit de naturalib⁹ fm Bart. in. d. ff. si qs rogat⁹. lz Spe. tenuerit idez deberi dici q̄ in vltimis voluntatib⁹ vt ponit in titulo de locato in ff. nunc aliqua. ff. sicu. lxvij. Quod dicit Bar. ē verū. cū filius naturalis habeat p extraneo quoad patrem z sic per eū nō pōt naturali actio q̄rivt dicim⁹ de mīe. p quā nō pōt filio actio queri. vt in. l. debitor. ī fi. ff. ad trebellia. Potest vt etiā dicit Bar. Specula. sustineri qñ filius naturalis ratam hēret stipulationem p̄tis. cum tunc alteri per alterum possit adquiri actio vt no. glo. singula. in. l. huiusmodi. in p̄n. ff. de legat. i. ¶ Septima cōclusio. Vbi testator granat heredē de restituēdo hereditatē si decesserit sine liberis substitutus excluditur Si heres decedat relicta filia. q̄ masculinum genus concipit femininum. vt in. l. qui duos mulos. de leg. iij. In eadem glos. ibi aliter nihil operaret. ff. Istam glo. signate et semper allegabitis q̄ verba testamenti. ita debent intelligi vt aliquid operent Concordat gl. que reputatur singularis in fi. z ē gl. fi. ff. ad municipa. Idem dicendum in verbis statuti z verbis p̄uile gij Sed tamen vbi statutum vel p̄uilegium est contra ius commune. Ita debent verba interp̄tari pure q̄ operentur aliquid vt min⁹ ledat ius commune q̄ possit. vt in. c. si papa. de p̄uile. li. vi. ¶ Nota ex verſicu. porro. q̄ pōt filius⁹ grauatus restituere hereditatem post mortem suam alienare p̄ modum legati de bonis in quibus ē grauatus ītiam et trebellianicam. Secūdo nota q̄ testator pōt apponere pēnam in testamento vt in. l. vnica. C. de his que pene nomīe Et in ff. pene. Instituti. de lega. Quod est etiaz intelligendum vt etiam dicit glo. vbi preceptum testatoris ē honestum. Nec⁹ ē si eēt turpe vel inhonestum. nam tūc nec preceptum nec pena vllas vires habere possunt. vt in iuribus in glo. alleg. Glo. super verbo medietatem Ibi adita hereditate. Addite etiam sine traditione. et ē speciale in legatis vt dōnium transeat in legatarium nulla interueniēte traditiōe heredis. Cū regulariter dominia non transferant sine traditione vt in. l. traditionibus. C. de pac. Et intelligite q̄ transfert vere adita hereditate vt ī gl. ij. i. l. si tibi homo ff. cū seruus. z in. l. seruum filium ff. eum qui. de lega. i. Ficte autez transfertur dominium etiam a morte testatoris. vt ī. l. a ficto. ff. ō furtis. In eadem glo ibi non transisset in legatarios Ex hoc sequitur q̄. s. dicta debent intelligi. Quando testator legauit rem propriam tunc enim transfert

tur dominium vt. ꝫ. Ex non sic quã/ do legatur res aliena cum dominus non possit transferri sine voluntate domini vt in. l. id qđ nostrũ. de re iud. In eadem glo. ibi. ⁊ illud hz locum. scz q dominus transeat in legatariũ. Et conseqnt possit agere rei vẽdicatione ad rem legatam In eadem glo. ibi. ⁊ non actione in rem Dicite clarius q vbi testator legat rem propriam competunt legatario tres actiones p consequendo legato scz actio in rem et actio de testamento Et hoc casu petat sibi tradi rem legatam. ⁊ actio hypothecaria ī alijs rebus testatoris. q̃ sunt sibi obligate pro legato. vt in. l. .i. C. communia de legat. Vbi autem testator legat rem alienam nõ competit nisi hypothecaria ⁊ actio ex testamento Et intentat actio ex testamento contra heredem vt illam legatam redimat Deinde tradat legatario. Et ita debet intelligi glo. dum dicit. potest agere contra heredem actione ex testamento ad totam rem. Etsi heres noluerit rem redimere tenetur prestare estimationẽ. vt in glo. In eadẽ gl. in fi. glo. bene dicit. Et glo. super verbo vbi in ℱ sinautem aliquid. Pro intellectu glose dicite clarius q̃ glo. ⁊ plenius: faciendo tres conclusiones Prima conclusio Vbi legatum est puro vel in diez mortuo legatario ante additionem dicti legati et ante aduentũ diei legatus transmittitur ad heredẽ legatarij. vt in. l. vnica ℱ i. C. de cadu. tollen. Secunda conclusio Si legatũ fiat sub conditione mortuo legatario pendẽte conditione legatum nõ trãsmittitur ad heredem legatarij vt in ℱ sinautem aliquid. C. de cadu. tol. Et ī glo. nostra. q̃ est ad hoc notanda. Et aduertendum ẽ q vbicunq; legatur habita commemoratione mortis heredis legatus dicitur conditionaliter dicatur lego centum ticio post mortem heredis mei. vt in. l. heres meus in prin. ff. de condi. ⁊ demonstra. Et glo. in. l. post mortem. C. de fideicommiss. Et gl. est hic ad textum relata ī princi. singularis ⁊ notabilis Dec cõclusio ẽ limitanda vbicunq; conditio apponitur verbo dispositiuo. vbi autem apponitur conditio verbo executiuo quia dicat testator hoc modo. lego centum titio . que volo sibi solui post mortem heredis mei vel alterius. Iste ẽ tex. singula. in. l. fi. C. quando di. lega. cedit. Tertia conclusio Vbicunq; adijcit conditio cum tempore certo nunquam inducitur conditio Ista est glo. singular. approbata per omnes in. l. seius saturnius. ff. ad trebellia. vt quia dicat testator Lego centum titio cum petrus venerit infra mensem a ciuitate rome. ẽ. In eadem glo. ibi si quis titio notanda ẽ. Ex quotiensc̃unq; in testamento vel etiam in alio contractu dispositio refertur ad pl̃em cum filijs suis vel et filijs suis dimidia pars attribuitur soli patri ⁊ alia dimidia attribuit filijs simul. Si ergo testator dicat h̃ mõ lego. x. titio ⁊ filijs suis vel qs dicat vẽdo tibi et filijs istã domũ. dimidia ps attribuitur pri et alia dimidia oĩb9 suis filijs per istã gl. Glo. sup verbo legauit ibi. scz eos instituit hẽdes. Ex ista glo. nõ q idem ẽmun9 ī eadẽ oõe ponit ꝓprie et ponit improprie ẽm. diuersos respect9 ⁊ sic facit ꝺ illã regulã q vbicunq; vna determinatio respicit plura determiabilia dz equalit̃ determiari vt ī. l. h̃ iuẽ. ff. ꝺ vul. ⁊ pup. Ille nit hec rla ex h̃ tex. cũ glo. limitãda, istud debere intelligi nisi resultaret absurd9 iuris intellect9. Nã si patrui haberent̃ p legatarijs sicut auunculi null9 esset heres ī testõ. ⁊ sic nõ posset adiri hereditas. vt ī glo. Et qñ etiã

p v

ex tex. manifeste apparet patruos fu isse heredes habetis aliud notare ex glo. ad textum relata. Nō verbū lego adiectū vniuersitati bonoꝝ inducit hēdis institutionē. Idē ē i ꝓbo relinq̄ Glo. ē singularis in. l. his verbis. ff. de heredi. instit. in prī. In eadē gl. i. F. āte heredis institutionē. Vult ista glo. q̄ testm̄ corruit vbi hereditas nō est adita p heredē. Et ista ē cōclusio legis l. notissima. que bñ ꝓbat hic i. F. in glo. alle. Et in. l. prime. ff. de his q̄ in testa. delen. In eadē gl. in fi. Ista ē glo. multū notāda. ꝛ nescio si sit alibi i iure canonico. Que ponit vobis q̄d operet ista clausula q̄ q̄tidie apponit in testis videlz si non valeat iure testamenti: valeat iure codicilloꝝ vel iure alterī⁹ vltime volūtis. Ista enī cl'a hz istū effectū q̄ vbicunq̄ heres institut⁹ nō adit hereditatē vel alia ex cā vitiat heredis institutio legata relicta i testō debent aduenīe tib⁹ ab i testato. Multos alios casus enumēat glo. iurī. ciuilis ad quā ego me remitto in. l. eaz quā. C. de fideicōmiss. Nō volo tamē omittē vnū quod ē valde singulare i pñti mā. q̄ corruēte testō q̄ vitiata sit heredis institutio vel q̄ hereditas non sit adita ꝛ in oēz casū si q̄ hereditas nō sit adita. C. ñ debēt ꝓstari legata relicta ad pias cās p adiectionē bonoꝝ fiendā vni ex creditoribꝫ. dabit curatoꝛ reruꝫ testatoris q̄ satisfaciet creditoribꝫ ꝛ alijs ꝛ illis soluī. prestabit legata. ꝛ sic dī fieri per adiectionē. Dictuꝫ fuit Bar. in. l. i. C. de fac. san. ec. Et sequit Ang. in. l. eaz quā. s. alle. et sequunt ceteri. Nō ad ꝓsic. demū. Ex versi. demum. q̄ ivno ꝛ i eodē libello pōt peti ꝓncipale debituꝫ ꝛ pena. Sub ꝓditōe tñ. Possū ei dicere peto mihi tradi domum ꝛ si non prestiterit domum peto centum noīe pene. De qua mā plene p legist. in. l. si pacto. quo penā. C. de pact. ꝛ i. l. nuda. C. de ꝓtrahē. ꝛ ꝓmitt. sti. Et ego plene dixi in. l. si insulā. ff. de ver. ob. Glo. in verbo petēda i ꝓn. glo. dicit verum ꝛ hoc casu non hz locum exceptio dolo facis q̄ petis q̄ restituturus es. nā istud intdictū q̄rum legatoꝝ. est interdictū adipiscende possessionis. in q̄ dicta regula cessat. In eadem ibi transit ad legatariū recta via. Istud ē declarandū vt. s. dixi āpliustron repeto. Glo. in verbo ꝛ ipm in fi. glo. Dicite p solutione ꝛ ijq̄ regula ē q̄ iudiciū non dz cē ipēdenti. tamē vbi speratur in iudicio illud q̄ est icertū fieri certū. tūc pōt iudicū esse impēdēti. sicut i. decre. nr̄a. Nā auūculi petebāt legatū a patruis heredib⁹. Qui si nolent prestare petebant solui penam apparebit enī in iudicio si volunt soluere principale si soluūt ꝓncipale res expedita ē. Si non volunt soluī pena ē certa q̄ icurrūt pena. Glo. in verbo quacunq̄ in fi. Ista glo. nihil aliud vult nisi ponē vnā differentiam intr fideicōmissum ꝓticulare et fideicōmissum vniuersale. Vaz in fideicōmisso ꝓticulari trāsferr dominum adita hereditate sine aliqua restitutiōe fienda p heredē. vt. s. fari. dictum est. In fideicommisso autem vniuersali non transferr dominum nisi facta restitutiōe vel verbo p heredē. Re q̄ heres realit restituit. ꝓbo q̄ heres dicit ego restituo tibi hereditatē accipias p te sum contentus. Nam tunc translatum est dominiuꝫ anteq̄ realiter apprehendat bōa. Ex ꝓsi. prefatus iudex. Moto i tex. in petente vtraq̄ pte dicti iudicis sniam i firmari quatenus fuerit contra se p mulgata. ☞. Qui inolcuit practica per istum tex. vbi est lata sententia partim condemnatoria et partim absolutoria quia pars appellat a sententia

in passib⁹ ⁊ pũctis faciẽtib⁹ ꝑ eã ⁊ ap
ꝓbat sñiam in ptib⁹ faciẽtibus ꝓ ea.
Secõ noto ibi tex. lite corã se ltie
ꝓtestata Ex litis contestatio oz fieri
in cã appellatiõis. qõ ẽ intelligẽduz
vtraqz pte pñte altẽa ãt pte abñte ꝑ
cedi ꝑt lite non contestata vt in.l.fin.
Fillud.C.de tẽp.appel. Et hoc vult
glo.hic sup verbo ptestata. Luz qua
ptrãsit.d.Ant.Licz Innoc.⁊ nõ nul
li aliẽ dicant. sz tenete glo. Et ex hoc
relinquit expedita ipa gl.hic Ter
tio noto ꝙ fili⁹ grauatus restituẽ here
ditatẽ detrahet ẽtiam ptem iure de
bitã ltie ⁊ detrahet quartã treballiani
cam Quarto noto ꝙ fili⁹ non põt
grauari in sua ltia immo illa oz hẽ
oi onere deducto vt in qñ. in prozit
b⁹. C.de inoffici.testa. ⁊ in.c.raynuci
us. s. e. Quito noto ꝙ fili⁹ ꝑt in vl
tima volũtate alienare ltiaz sibi debi
tã de iure nature et etiam quartã tre
bellianicã. sz in alienatione nõ expri
mat hãc eẽ suã ltiaz vel trebellianicã
An ãt inẽ viuos posit alienare dixi
vt i.c.raynuci⁹ Dicite vt ibi Sexto
noto ꝙ arbitratores non pñt impedi
re alienationẽ rei sup qua ẽ ꝓnuncia
tum. rõ ẽ ꝙ ptes ꝑ pactum hoc efficẽ
non pñt. vt in.l.penul.ff.de pac. ergo
nec arbitratores Qui oẽm ptãtẽ ha
bent ꝙdam baliam ꝓcessam a ptib⁹. vt i
.l. nõ distiguem⁹ ff non de officio.ff.ꝺ
arbitris. Uñ qõ faciũt arbitratores
videnẽ ipi ptes efficẽ Itẽ noto ꝙ fal
cidia debeẽ iure institutiõis ⁊ detra
hiẽ de legatis scz quarta ps de ꝙlibet
legato. qñ legata absorbent totam hẽ
ditatez Itẽ noto ꝙ falcidia detrahiẽ
ꝓ voluntatem testatoris. In gl. nihil
habem⁹. saluo ꝙ notãda ẽ glo. super
verbo exꝓsserit quã nõ memi me ita
pulcrã vidisse q̃ docz modũ detrahẽ
di tertiã iure ltie. ⁊ quartã trebellia
nicam ⁊ q̃ debeat prius detrahi an ẽ
tia iure ltie an quarta trebellianica.
Docz quoqz ac declarat quõ deducẽ
do tertiam rõne ltie ⁊ quartã trebel
lianicã Intelligatur duas quartas de
duci. ⁊ glo. loquiẽ clare ꝙ nulla indi
get additione. ergo notetis perpetuo.
Glo. fi. in fi. Ex ista glo. colligitis v
nuz casuz. in quo non detrahiẽ falci
dia de legatis videlz qñ testator sciẽs
facultates sui patrimonij exꝓsse ꝓhi
buit detrahi falcidiã vt ꝓbat in auẽ.
sz cuz testator. C.ad.l.falcidiã Est aliꝰ
casus in q̃ falcidia nõ detrahiẽ. s. in re
licꝯ. ad pias cãs vt i auẽ. similiter. C.
ad.l.falcidiã Et solz vt plurimũ dubi
tari nunq̃d quemadmodũ falcidia nõ
detrahiẽ de relictis ad pias cãs pari
formiẽ dicendũ sit de quarta trebelli
anica vt non detrahaẽ de relictis ad
pias cãs. ⁊ est casus multum quotidi
anus in quo dicit domi. Ant. vidisse
consilia ꝙvtraqz pte Jo. ei and. in. c.
si pater. de testã. li. vi. tz ptem affirma
tiuam posse detrahi Bar. in.l.marcel
l⁹. ff. ad trebellianum tz ptem negati
uam non posse detrahi ꝙ multas rõ
nes Equior est sñia Bar. vt hic sen
tit d. Anto. quã tenete ꝙ ẽ cõior vt
ꝙ legistas plene nota. In anẽ sz cum
testator palleg. Et in.l.si quis ad de
clinandam. C. de episco. ⁊ cleri.

Lex admonendi.

LEx admonendi. Hec lex diuidit in duas ptes. ꝓmo loquit in iuramẽto nc̃ario. 2° loquit in iuramẽto volũtario et iudiciali. Secũda ibi. Et si alias. Hoc dicit Juramẽtũ necessariũ facit ꝙ ſnia retractat ꝑ instrã de nouo reperta sec⁹ cẽ in iuramẽto voluntario et iudiciali. Hoc nõ ꝓmo ꝙ sẽtẽtia retractat ꝑ ĩstrumẽta de nouo repta qñ ẽ lata precedẽte iuramẽto nc̃ario. qđ iuramẽtũ dicit deferri in defectum ꝓbatiõis qñ deferẽt pti q̃ nihil ꝓbauit. qñ ãt deferẽt pti ſemiplene ꝓbanti dr̃ deferri in supplemẽtũ ꝓbationis. Hec ẽ nõ dñi Bal. i. l. in bona fide. C. de re. cre. 7 qđ dic̃ tex. ſniam retractari p instrã de nouo reperta intelligit idẽ cẽ ꝑ testes nouiter reptos nã appellatiõe instrumentoꝝ cõtinẽtur testes vt in. l. i. ff. de fide instru. Nota 2° in tex. in qui b⁹ nunc ſol⁹ vſur⁹ ſit qđ ꝑ istũ textũ terminãt Ja. but 7 Bart. ꝙ si in ꝓma dilatiõe data ad ꝓbandũ qs non poterit ꝓbare ꝓpt̃ ĩpedimẽtũ 7 sit data ſcõa dilatio. In ista secũda dilatione nõ poterit ꝓduc̃ testes in qb⁹ñ habuit oẽm diligẽtã debitam in illorũ ꝓductiõe in ꝓma dilatiõe. Ulteri⁹ nota in versi. solent ꝙ attendẽd⁹ est stil⁹ iudicioꝝ q̃ seruand⁹ adeo ꝙ iuxta q̃ nõ seruat cõsuetudinẽ iudicij ita facit litẽ ſuã ac ſi nõ seruaret iusõe dẽz ẽ ſingulare. d. Bal. i. auc̃. iubem⁹. C. de iudicijs. Et ꝙ dicit tex. solẽt notare ſignificatiõnẽ huiꝰ verbi ꝙ cẽ ſolitũ diceret cẽ ꝑ vnã solaz vicẽ. tex. ẽ ſing. in. l. mela ff. ꝺ alimẽto. 7 cibo lega. qui tex. ñ ẽ alibi. Sec⁹ ẽ i verbo cẽ cõsuetũ qñ nõ ꝓt dici aliquẽ cẽ consuetũ nisi ſit vſitatũ saltẽ per duas vices. vt ẽ glo. ſing. in. l. iij. C. de episco. audi. Hoc nõte ꝙ ẽtidie contingit de facto i ꝓtractib⁹ 7 in alijs dispositiõb⁹. Jõ qñ ꝓtingat vobis aduertite ꝙ ba vtr̃ ſit ꝙba solitũ an verbũ consuetũ. Nota i tex. ubi in dubijs cauſ quid vbi fca ẽ ſemiplena ꝓbatio vr̃ cã ẽ dubia. Itez nota in versi. trãſactũ sit ꝙ iramentũ volũtariũ vel iudiciale dr̃ i ſe ꝓtinẽ trãſactionẽ iõ nõ retractat ꝑ instrumẽta ꝺ nouo repta ſic nec trãſactio vt i. l. ſñ ꝓtextu. C. de trãſacti. In gl. ubi ꝙs nõ hẽm⁹. Ex ista gl. colligũt doc. de mitiõez ꝙnis ꝙ ſi in statuto dicat ꝙ ꝙs puniat ꝺ delicto i tãta pena ſm formã alteri⁹ statuti 7 illud statutũ ñ repiat i volũie statutoꝝ ꝙ tñ istud statutũ debit seruari ꝙ facit mẽtionẽ de alio. Ad hoc allegat aliã gl. d. lodo. de R̃. videlz gl. in ſ. quanq̃ notatã in. auc̃. de reſt. et allegat casũ. xviij. diſ. c. rõanoꝝ. Pro q̃ etiã fcit ſz ipz articul⁹ de testamẽtis. i. l. ad statutũ. 7 i. l. ſi donatio. C. ꝺ donа. 7 l. luci⁹ ſ. quiſquis. de le. ij. Et d. pau. de castro. Ad hoc alle. tex. i. l. eũ qui ſ. iulian⁹. de constituta pecũia in versi. ſz iuramẽtũ ſeij qđ vez dicit. d. Bal. in. l. i. in fi. C. de epiſ. 7 cle. qñ in statuto faciẽte mẽtionẽ de alio ꝙ ñ repiat ẽ iſert⁹ tenor. vbi ãt nõ cẽt inſert⁹ tenor tẽ tale statutũ nihil opare tur. 7 ꝺ plz dño Lodouico 7 mihi. idẽ dic̃ Jo. and. i addi. ad ſpe. in ti. de feu. ſ. i. i eo qui oĩ ãno ꝓmiſit ſoluere vnũ par caponũ ꝙt faciebãt sui ãcessores ꝙ ſz nõ appareat quantũ soluebãt sui ãcessores tenebit ſtipulatio ꝙ illa verba ꝙt cẽ nõ iducit ꝙditionẽ ꝙ tãtũ valz dicẽ ꝙt faciebãt tui ãcessores quãtũ ſi dicẽt quãtuz faciebãt tui ãcessores ꝙ ꝙba nõ faciũt ꝙditiõez vt i. d. Hinhan⁹. ſ. alle. Hiuersũ ẽ ſz bal. i eo ꝙ rñdz põnib⁹ rñdeo ꝙt i tali iſtro ꝓtinet 7 istr̃z non reperit. illa reſponſio nihil valet. ita

dicit ipe: C. de erro. aduo. l. fi. In ea. glo. ibi. que scz hunc ponit casuz qui sequit Ista glo. expsse affirmat dictū Baldi. pcedēs videlz q̄ qñ tenor statuti de quo fit mentio i aliquo statuto si est insertus in illo licet ipsuz statutum non reperiatur. q̄ statutum ē seruandum In glo. in versi. noua instrumenta ibi non nouiter fabricata. Ex hac glo. colligit d. Bar. q̄ sententia non pōt retractari per instrumenta nouiter fabricata. z sic instrumētū factum ex conuentione ptium qđ obuiat sententie non valet Contrariuz tz. d. Rapha. fulg. pro quo allegat casum i. l. uij §. si quis ex conuentione. ff. de re iudi. Dñs paul⁹ dicit dictum d. Raphae. procedere quando apparet expresse ptes voluisse a sententia recedere alias procedat dictum Barto. Dominus autem Iodo. de ro. multuz elegāter loquitur in hoc passu dicēs esse fictos plures casus Interdū ptes inter se conficiunt instrumentuz conforme sententie. et istud valet vt in. l. uij §. si. quis ex conuentione. de re iudi. Interdum fit instrm contrarium sniē. et istud potest esse triplex. q̄ aut cōtinz fictā solutionē eius qđ cōtinet sntia puta per acceptilationē et tale instrumentum valet vt in. l. si cognita. C. de transac. in fi. Aut tale instrm continz transactionem et tūc tale instrm nullius momenti si sentētia transiuit in rem iudicatam. tex. ē notabilis in. l. eleganter §. si p⁹ ff. de cōdicti. indebi. q̄d verum ē vbi inueniret iuramentum tunc p iuramentum validaretur trāsactio. aut saltem valeret in vim pacti gratuiti fm Bar. i. l. siquis maior. C. de transaction. qñ iuramentum hz vim clausule qđ si ñ valet vt ago: valeat vt valere pōt. vt in. l. cum pater §. filius matrem. ff. de legat. ij. Aut fit instrumentum p qđ ptes renunciant sntie et tunc instrumētum est seruandum per glo. singularē in. l. duobus. ff. de excep. rei. iudi. Cum quilibet possit renūciare iuri suo nec hāc hz officē gl. ꝓria i. l. si diuersa. C. de transa. que dicit q̄ de consensu ptiū non pōt tolli sententia lata. q̄ dz intelligi fm le. quā allegat illa gl. s. fm. l. i. C. quādo prouo. non est ne. videlicz qñ secunda sententia feratur p eūdē iudicem sine aliqua instātia q̄ casu nō valet secūda sntia ēē lata de cōsensu ptium et prima firma manz Ita intelligūt doc. illā. l. i. hz q̄ qs nō possit renunciare sententie late i suum fauorē nullibi ē iure cautū. immo ꝓriū p regulā generalem posita in. l. si qs in scribēdo. C. de pac. z. C. de epis. z cler. z i. l. index. de mi. placz mihi q̄ gl. i. l. si diuersa. s. alleg. intelligat qñ scda sntia fuit lāptra pmā ex eadē instātia ꝑ pmā z p eundē iudicez q̄ casu secūda non valet prout dicit Bar. i. l. nā et postea in §. si dānaret. s. eo. quam glo. multū commendat. d. Bal. in. c. inter mōasterium. extra de re iudi. z dicit illaz singularē. tñ ñ placz mihi intellect⁹ Bar. nec alioz doctoz volētiū q̄ lex. i. C. qñ puo. nō ē ne. restrigat ad vnū casū tñ. videlz qñ sntia scda ꝑ pmā fuit lata sine instātia et p eūdē iudicē. hz hec doctrīa sit vera in se. tñ ille tex. nō pbat nec ex ꝓbis. tex. hūpt ꝓpheē dicit eī ibi legislatoz sniaz eē nullā z nllas vires hre. sūpcit rōez q̄ ꝑ res pō iudicatas lata sit z sic loqr idistincte q̄ sntia lā ꝑ pmā sniam ñ valz nō distinguēdo vtrū scda sntia sit lā sine instātia noua vel cū instātia noua An p eūdē iudicē an p diuersū. nec ē bōa rō bar. quā solut⁹ ē reddē quare sntia ꝑ sniam non valet videlz q̄ repit lā sine instātia qa fm cum nūcq̄ i alio casu sntia pt sentētiā eēt nulli⁹ momēti qđ ē ꝙ directo contra tex. i. d. l. i. que loquitur gene

raliter ideo.d.Anto.de butri.in.c.in ter monasterium de re iudic. Intelligit dictam.l.i.indistincte siue sententia secunda sit lata sine instantia. vel sit lata ex noua instantia quia vtrobiq; est nulla sz i hoc est cõstituẽda differentia vtrum secundo iudici qui tulit secundam sententiam fuerit opposita exceptio ꝓme snie et prima sentẽtia producta⁊ oñsa secundo iudici an non fuerit illi ostẽsa et ꝓducta Prio re casu secũda sẽtẽtia est nulla lata cõtra ꝑmã et hoc qñ reperitur lata cõtra notoriũ iuris quod ẽ etiã notoriũ iudici⁊ ita debz intelligi tex.in.l.i.C. quãdo prouocare non est necesse. verũz ẽm eum si coram secundo iudice non fuisset refricatum in dubium de viribus prime snie. Posteriori vero casu vbi snia non fuit ꝓducta nec oñsa secundo iudici tunc bene valet sententia contra sententiam cum non sit notorium iudici de prima sententia. Et iste est casus expressus in.d.c.inẽ monasterium. Dixerit mõ aliquis quam specialitatẽ contiz lex nostra in prima ꝑte q̃ vult snĩam latam ꝓcedente iuramento necessario retractari per instrumenta de nouo reperta Cuz hoc sit generale in omnibus casibus in quibus lata est sentẽtia per falsas probatiões q̃ illa põt retractari per instrumenta de nouo reperta⁊ etiamsi non sunt de nouo reperta. vt est casus expressus in.l. diuus.ff.de re iudic. Respondeo q̃ in hoc consistit singularitas legis nostre qñ vbi lata est sentẽtia ex falsis ꝓbationibus. sẽtẽtia põt retractari idistincte per instrumenta de nouo reperta. etiamsi non sunt de nouo reperta et videbatur idem esse in casu nostro cum iuramentum necessarium sit species ꝓbationis cum perficiat semiplenam ꝓbationem. Alio q̃z mõ videbatur dicendum q̃ in nullo casu snĩa lata ꝑtextu iuramenti necessarij nunquaz possit retractari attenta regula ff. dato in.l.ñ erit.s.e.q̃ cauetur iuramẽto dato nihil aliud eẽ querendum neq; posse q̃ri tamen iurisconsultus eligit mediaz viam nam q̃ iuramentum necessariũ hz vim ꝓbationis. ideo statuit q̃ posset snĩa lata illius ꝓtextu retractari ꝑ instrumenta de nouo reperta ⁊ ĩ hꝫ ꝓticipat aliqualiter de natura aliaruz ꝓbationum non in totum quia alie ꝓbationes retractant simul cum sentẽtia per instrumenta etiaz de nouo reperta. verum q̃ iuramentum necessarium pure ꝓtinz in se religionem sic iuramentum voluntarium et iudiciale per snĩaz. nec iuramentum necessarium poterit retractari ꝑ instrumẽta de nouo reperta. et in hoc capit nãm iuramenti voluntarij et iudicialis ꝓpter eandem religionem quã in se hz nec est mirum si aliud statuatur in iuramento necessario. et aliud in iuramẽto voluntario et iudiciali quoniaz diuersa est ratio inter ista iuramẽta. nã in iuramento voluntario et iudiciali fuit consensus deferentis iuramentũ inducens tacite quandam transactionem largo modo vt ꝓbat in textu nr̃o in fi. ibi trãsactũ eẽ vr̃. Iõ imputã dũ ẽ deferenti iuramẽtũ q̃re ꝓsẽserit dẽe delatiõi hꝫ ĩputari nõ põt ĩ iuramẽto nãrio aduerse pti q̃ ñ detulit iuramẽtũ hz iudex eẽ pte iuitaz nõ cõsẽtiẽte vt ĩ.l.i. bõe fidei cũ ibi nõtl. C.e. Iõ magis succurrit ĩ iuramẽto nãrio aduerse pti aduersario iurãti q̃ co acte passo ẽ iurare ac ĩ iuramẽto volũtario et iudiciali ꝓpa voluntate deferẽtũ iuramẽtũ ẽ iuratũ⁊ sic posuert se in hac nãcitate q̃b⁹nõ ẽ succurrẽdũ vt in.l.si fideiussor ff. si nãria.s.q̃ sal. da. cogun. Reperio.d. Benedictũ de blumbino qui dixit vnum notabile

verbum pro intellectu glo.in illo ver
bo nō nouiter fabricata scz p alteraz
partē tm̄ vt credo q̄ ipe melius dicat
q̄ alij. z q̄ ista fuit mēs gl.lz z.s.dēa
fuit vera prout recitaui Ideias tamē
q̄ p̄is opinio doctoz ē q̄ ista retra/
ctatio q̄ fit i.l.nostra.fiat petita resti
tutiōe i integrū z sic.j.quadriēnuz lz
raphael fulgosi⁹ fuerit i vna singulari
opinione q̄ immo ipo iure retractet
productis instrumentis nouiter rep
tis absq; aliqua restitutiōe in integz
p hac sua opinione dicit cē casum in
l.nr̄a.ibi in tex.permitti cōstitutl.pn
cipium ex integro cām agere Nā di
cit ipse restitutio in integrum q̄cit
beneficio pretoris vt in toto titu.s.
ex quibus ca.maio.non aūt q̄uenit i
integrum restitutio ex aliqua consti/
tutione principis.et tamen dicit tex.
noster p̄mitti constitutione principis
contra cū.d. Raph. clem videt face/
re tex.nr̄ ibi ex integro cāz agere qđ
est ꝓprium vbi petita ē restitutio i in
tegrū z obtenta q̄ cā de nouo agit vt
in lr̄a.z postea.ℋ. si mino.s.c.z ibi no
tat. Bar.lz sit subtilis rō Raphaelis
tenete communem opinionē. Ex his
omnib⁹ habetis plene declaratam gl.
super istis verbis non nouiter fabri/
catis et nouiter reperta quantum at
tinet ad theoricam Veniam⁹ mo
do ad practicam qualiter practicabit
lex nr̄a in hac mā Dicite q̄ si re⁹ ē ab
solutus q̄ iurauit in supplementū p̄
bationis vel i defectum.hec erit p̄cti
ca.nā actoz q̄ hz instr̄a de nouo repta
intentabit p̄orem actionem re⁹ cōpa
rebit et opponat de iuramēto sibi de
lato et de sententia pro eo lata q̄ trāsi
uit in rem iudicatam Actoz replica/
bit q̄ ipe p⁹ dictam sententiam reppe
rit aliquos testes vel instrumenta ex
quibus apparet ipsum fouere iusticia
z ius esse suum z incidenter petis
in integrum restitui aduersus dictam
sententiam et iuramentum dicens ꝺ
modo cum post sententiam ad man⁹
meas peruenerit et ad noticiam aliq̄
instrumenta vel testes habere Ex q̄
bus manifeste constat ius cē pro me
peto me debere restitui aduersus di/
ctum iuramentum et sententiam con
tra me lata Hoc ꝓbato videlz q̄ ius
sit suum et ipo iurante q̄ talia instru
menta nouiter sunt reperta post sen/
tentiam quia de hoc statur iuramen
to suo vt in.c.pastoralis.de excep.iu/
dex restituet ipm in integrum z sic ꝺ
nouo incipiat causam contra reum.in
tētando primaz actionem perinde ac
si non esset lata aliqua sententia neq;
delatum iuramentum.z hoc est quod
dicit tex.noster ibi ex integro causaz
agere id est q̄ de nouo incipiat totam
causam.poterit etiam actoz principa/
liter petere restitui in integrum coz̄
iudice absq; eo q̄ intentet primam ac
tionem faciendo et probando prout
dixi.s.z sic duobus modis practicabi
tur ista materia vel petendo restitu/
tionem in integrum principaliter vel
deducendo illam in iudicium inciden
ter quod fieri potest ſm ea que vidi/
stis in ℋ si minoz.s.c.titu.in.l.nā z po
stea. Et idem in oīb⁹ q̄ ad practicā ser
uabit qñ actoz obtinuit vigore dicti
iuramēti q̄ re⁹ p instr̄a de nouo rep/
ta p̄incipalit et incidenter poterit pete
re restitutiōem in integruz vt dixim⁹
in actore.lz āt in casu huius legis et
etiam generaliter in omnib⁹ casibus
in quibus sniā ꝓbatur lata per falsas
ꝓbatiōes snīa rescidat p restitutiōez
in integrū.vt i.l.diu⁹.j.de re iudi.tam̄
repio vnū casum int̄ alios dignuz no
taz quotidianum.videlicet q̄ si quis
sit condemnatus ad soluendum credi
tori suo et soluerit. qui creditoz scie/
bat nil sibi deberi. et sit in dolo.

Lex admonendi.

Si postmodum debitor instrumenta reperit ex quibus probatur solutio. sine aliqua restitutione contra sentē tiam sibi succurritur per viam actio/nis repete id quod solvit per conditionem sine causa.glo.est singularl.in.l. si fideiussor.ℸ in omnibus.ℸ.mandati. quod tenet dñs Ange.in.l.si pretor.ℸ marcellus.ſ.de iudicijs.et in.l.si ſñ.ℸ q̄ si procurator infra rem ratam haberi ℸ Innoc.in.c.grauis.de depoſit. ℸ Specu.in.titu.de executio.ſentent. in.ℸ poſtremo verſicu.illud autem.ℸ Anto.de but.in.c.cum Bertol.de re iudica. ℸ etiā hunc poterit dari actio in factum ad ſuum intereſſe ſm Bal. in.l.i.C.cōditione indebi. Sed intē tata vna actione et ſibi ſatiſfacto nō poterit aliam intentare vt in.l.q̄ in heredem.ℸ eligere.ſ.de tributoria. ac vbi iſte creditor qui conſecut⁹ eſt ſolutionem indebitam fuiſſet ignorans q̄ putabat ſibi deberi.tunc ceſſant p̄dicte actiōes ℸ ſibi ſuccurreretur p̄ reſtitutionem in integrum p̄ illā clauſulā Si quacunq̄ iuſta cauſa eē mihi videbitur vt in.l.i.ſ.ex quib.cau.ma/io. Dicit ita glo.in.d.ℸ in omnibus ad finem glo.ℸ idem tenet Jo.and.in ti. de inſtru.edi.in.ℸ nunc dicendū ver. ſz quid ſi ſoluit.x.in addi.ad Specula. dicens q̄ dicta reſtitutio competit p̄ legem ſi is ad quem in fi.de adquirē. here.ℸ idē Jaco.de are.in.l.ſi mater. ℸ de exceptio.rei iudi.in fi. Hoc idem tenet Anton.de bu.in.d.c.cuz bertol. in eadem glo.ℸ ea.l.i.in fin. Hanc ſolutionem ſequuntur omnes doc.videlicet q̄ tranſacti non poteſt reſcindi p̄ rertu inſtrumentorum de nouo repertorum vt p̄batur hic in.l.alle.pro cōtrario In eadem gl.ibi prima ſolutio magis placz.hanc ſequuntur omnes doc.videlz q̄ vbi eſt lata ſētentia nul lo precedēte iuramento nec retracta tur per inſtrumenta de nouo reperta. ℸ ita intelligatur lex imperatores.ℸ.de re iudica.ℸ in.l.ſub ſpēz.C.de re iud. vbi autem ſententia eſt lata precedēte iuramento neceſſario et tunc retractatur per inſtrumenta de nouo repta et hic eſt caſus in.l.noſtra. Dñs autem Criſtoferus de caſtilliano habuit mirabilem et ſubtilem intellectum in.l.iſta dicens q̄ iſta lex debz aliter intelligi q̄z intelligunt doct.noſtri videlz q̄ vbi eſt delatum iuramentum ſiue voluntariū ſiue iudiciale ſiue neceſſarium nulla ſecuta ſētentia nō p̄ retractari tale iuramentum p̄ inſtrumenta de nouo reperta Ut vbi ſentētia eſt ſecuta poſt iuramentuz ſit qualecunq̄z iuramentum ſententia retractat̄ur per inſtrumenta de nouo reperta Ponetur ad hunc intellectum per textum noſtruz ibi ſz he conſtitutiones. tunc videtur locum habere cum a iudice aliquis abſolutus fuēit et ſic interuenerit ſnīa diffinitiua.et ibi ī tex.q̄ ſi alias inter ipos iureiurā do.ac.vbi expreſſa dicit iuriſconſult⁹ q̄ ſi iuramentum interuenerit inter ptes ſine ſententia nō conceditur eidem cauſam retractare Et q̄ intelligatur tex.q̄ nulla interuēiat ſnīa.p̄batur per illud verbū poſituz in tex. q̄ ſi aliquis.quaſi velit iuriſcōſultus dicere q̄ ſi aliter q̄z.ſ.dictum eſt iure iurando tranſactum ſit cum.ſ. dixerat de ſententia que interuenerit vt ptz in verſicu.abſolutus Secundo moueor rōne ſbtili Nā dicit ipe quādo iuramentum interuenit ℸ ſecuta eſt ſnīa:iuramētum habz vim p̄bationis vt lex ſi poſſeſſori.ℸ fin.ſ.e: Et ſic dicit ſnīa lā mediāre p̄batione iuramenti Siue ſit iuramentum voluntarium ſiue neceſſarium ſiue iudiciale. Non ē ideo mirū ſi iſto caſu ſnīa retractat̄ per inſtrā de nouo reperta q̄

istud ē generale in omni casu in quo probatur sñiaz latam ex falsis probationibus vt est casus in.l. diuus ff. de Re iudi. Sed istud speciale priuilegium inducit lex ista. q vbi alias lata sententia per falsas probationes retractatur talis sñia siue instrumenta sint reperta de nouo siue non At vbi lata ē sententia mediante probatione iuramentali non poterit retractari nisi instrumenta sint de nouo reperta. Nec est singularitas huius legis At vbi sententia non est secuta post iuramentum: iuramentum habet vim trās actionis et pactionis vt dicit tex. noster expresse in. fi. ibi iureiurādo trās actum sit vnde sicut transactio nō pt rescindi propter aliqua instrumenta de nouo reperta vt in.l. sub pretex. C. de transac. Idem dicendum de iuramēto quod continet in se transactionem Certio subtilissime mouet ad probandam istam suam considerationez vltima similitudine. Nam videmus q vbi pecunia mutuatur nulla interueniente stipulatione q actio oritur ex ipso mutuo ꝫ vbi interuenerit stipulatio post numerationem actio oritur ex stipulatione non āt ex numeratione. vt in.l. si stipulatus. et i.l. seqn: ff. de noua. et sic isto casu quando interuenerit stipulatio: numeratio nullum pducit effectū producendo actionem quam alias pduceret si non interueniret stipulatio Ita in re ppōsita qñ p iuramentuz non interuenit sentētia: iuramentum hz suam efficaciam z suam virtutem q pducit actionem. et videtur continere transactionem. vt in fi. legl. nostre Et cum iuramentum hoc casu remaneat in suo roboze z habeat omnes suas virtutes et efficacias non poterit rescidi pretextu īstrumentorum de nouo repertorū sīc nec transactio cum et ipsum cōtineat trās actionem vt. s. dixi Sed vbi secuta ē sententia iuramentum perdidit propriam naturam: non amplius habet vim transactionis nec ex ipso oritur actio fm opi. placenti. quaz dicit ipse esse veriorem Sed actio oritur ex sē tentia et omnis effectus attribuitur sententie et iuramentum remanet in meris finibus et terminis probationis quia solum habet vim probationis vt ī. d. ff. fi. in.l. sed si possessori. vñ sicut sententia lata ex alijs probatiōibus retractatur p īstrumēta de nouo repta pbādo ipsā latā ex falsis pbationibus fz q. s. dixi. Ita etiā retractabitur sententia precedente probatione que fit per iuramentum Ista sunt oīa dicta dñi Cristof. Contra istum ītellectum facit tex. nr ibi. solent enī sepe iudices in dubijs causis ꝛc. per qđ videtur q lex nostra nō possit habere locum nisi quādo ē facta semplēa probatio q̄ casu dz deferri iuramētū necessarium Nā tūc cā ē dubia. vbi ℞o actor nil probat vel plene pbat cā ñ ē dubia q si actor nil pbat reus dz absolui z si plene pbat reꝰ dz cōdēnari q̄bus casibus solet iuramētum iudiciale deferri ergo non procedit iste ītellectus Dupliciter pōt responderi primo q cā ē dubia per solam negatiōez vt in.l.i. et ibi notatur. C. de pcur. Ideo interueniēte sola negatiōe res dicē dubia. z puēietur ad iuramētū iudiciale. Secūdo dico q ille versicu. solent. non importat nēcitatē: ꝫ iurisconsultus ponit contingētiam facti q iudices solent in dubijs causis deferri iuramenta Non negat quin et alias deferatur iuramētū. Immo tex. ī pn. le. nostre loquitur generalit. ita q pt ītelligi de omni iuramēto nec restringitur lex nostra que in pncipio loquitur generaliter p illum versicu. solēt: q̄ sunt ℞ba narratia iurisconsulti Nō

ãt illa verba posita in versi. solẽt. cõtinẽt aliquã decisiõez Secũdo opponitur ꝓ intellectũ vñi Cristof. de tex. nostro in fi. q̃ tex. vꝝ ponderare ꝓsensuz ptiũ adhꝫbitũ i iuramẽto ibi iureiurãdo trãsactũ sit. ⁊ sic denotaꝫ intuẽisse ꝓsensũ vtriusq; ptis. cũ trãsactio ñ possit fieri nisi vtriusq; ptis. cõsensu. vt in toto ti. de trãsac. Ex q̃ sequit q̃ tex. iste non hꝫ locũ in iuramẽto nãrio qñ deferꝫ etiã altera pte inuita vt in. l. in bone fidei. cuz ibi notat. C. e. et tñ. d. Cristof. vult q̃ etiã iuramẽtũ nãriũ sñia nõ secuta per instrã de nouo repta retractari nõ possit ergo intellectꝰ suus non ꝓcedit Solutiõ. dicendũ ẽ q̃ iurisconsultus in versic. q̃ si alias consideauit id qñ cõiter euenit ⁊ qñ fieri assolet videlz considerãdo iuramẽtũ voluntariũ et iudiciale cuz ista deferantꝫ plerũq; nõ sequẽte aliq̃ sñia quare ista duo iuramẽta de p̃ se ꝓducunt iurl. effectꝰ. s. actionẽ et exceptionẽ. vt i. l. nã et postea. in ꝑn. s. e. ⁊ i. fi. At iuramẽtũ nãriũ sñia non secuta nullũ effectũ hꝫ nisi semiplene ꝓbationis q̃ ꝓbatio parũ ꝓdest nisi sequaꝫ sñia q̃ cũ ex ꝓbatiõe ñ oriaꝫ vt nõt. glo. sing. in. l. fz si possessor. ff. fi. s. e.

Tertio oppõitꝫ ꝓ dictum intellectum nã duo vincula sunt potentiora q̃z vnũ et qñ pꝰ iuramẽtũ sequitꝫ sñia repuntur duo vincula. s. sñia et iuramẽtum Debz itaq; minꝰ posse retractari p instrã de nouo repta sñia et iuramẽtuz sit q̃z adesset solũ iuramẽtũ ⁊ tñ ꝓiuz vult iste tex. itellectꝰ. ergo male. Solutio dicit q̃ argumẽtum ꝓcedit nisi iuramẽtũ ꝓderet nãm suam ꝓpẽ seq̃lã sñie q̃ sñia facit q̃ iuramẽtũ nõ hꝫ vim mere ꝓbatiõis. nisi vt dictũ fuit heri. fz quãdo sñia non sequitꝫ tũc bñ iuramẽtũ ẽ vinculũ. ꝛc. Ex q̃ ꝓducitꝫ actio et exceptio. vt in. d. l. naz ⁊ pꝰ ea ff. Et tunc continz transactionẽ. vt in fi. le. nr̃e Et ex oibꝰ habetis defensatũ intellectum. d. Cristof. q̃ talis ẽ ⁊ nouissimꝰ vbi sñia sequitꝫ pꝰ iuramẽtũ voluntariũ iudiciale et nãriuz retractaꝫ sñia et iuramẽtum p instrã de nouo repta. secus est vbi nulla sñia intueneritꝫ pꝰ iuramẽtũ. et iste est vnꝰ singularis et subtilissimꝰ intellectꝰ disputabilis et repetibilis. In cadẽ glo. ibi hoc in odiũ plurãtis. hãc opin. repro bãt oẽs doc. q̃ ea rõne attẽta deberet posse retractari sñia lata ꝓtextu iuramẽti volũtarij ⁊ iudicialis in odium plurantis Jõ. d. Iodo. de ro. adduxit tres rões singulares ꝑ quas dicit istã legem cõtinẽ singularitates quas nullus doctoꝝ vnq; aduertit. Prima rõ dicit ipe notabiliꝫ in. l. nr̃a q̃ retractatur sentẽtia lata ꝓtextu. iuramẽti nãrij et non i alijs casibꝰ p instrã de nouo repta vt in. l. impatores. ⁊ in. l. subspẽ in glo. alleg. hoc iõ est qñ sñia lata ex ꝓnilegiatis ꝓbationi. nunq; trãsit in rẽ iudicatam vt dicit singulariꝫ Inn. in. c. tua nos. de co. cle. ⁊ mu. Et Ange. hoc sequitꝫ in. l. i. C. sen. rescin. non posse. q̃ reputat hoc eẽ miraculũ ⁊ singulariꝫ eẽ notãdũ. ⁊ ꝓbationem ꝓnilegiatã voco quotiẽscunq; ex forma statuti vel ex fõz alteriꝰ dispositionis fit plena ꝓbatio ꝓ id qñ disponit ius cõe vt si dicat statutũ in aliq̃ casu sufficẽ ꝑ testẽ solũ vel ꝑ famã vt est in multis statutis sñia lata ex hmõi ꝓbatiõe nunq; trãsit in rez iudicataz q̃n qñq; possit retractari ꝓbando sñiam iniquã. Vtꝰ dicti rõ ẽ in pr̃optu qñ faciliꝰ introductũ ẽ qñ a iure speciali tollitur q̃z ãd a iure cõi ꝓcediꝫ vt i. l. militis ff. militia missus ff. de test. mili. Hac rõne attẽta. dicit. d. Iodo. in. l. nostra sñiam latã ꝓtex. iuramẽti nãrij retractari ꝑ instrã de nouo repta cum repiaꝫ sñia lata ex ꝓnilegiatis ꝓbatiõibꝰ. Nã iste q̃ iurat dr̃ eẽ testis in cau

sa ꝓpria vt in.l.fi.C.de fideicōmiss.q̄ testificatio de iure cōi ē ꝓhibita vt in .l.o ffūb⁹ C.de testi. z l.nullus.ff.de testi.ergo bñ relinquit hāc eē rōem cōcludentē quare in.l.nostra sntia retractaf q̄ lata ex priuilegiatis probatiōibꝫ b⁹ Dec doctrīa.d.lodo.ē singula.z vera ē in se Gz cum reuerētia nō cōcludit q̄ ad .l.nr̄am q̄m si lex nostra esset fundā super ista rōne videlz q̄ iō retractet sntia per istr̄a de nouo reperta q̄m sntia ē lā ex probationibus priuilegiatis attēta rōne ista sntia retractaret per quascunq̄ probatiōes etiaz si istrumēta nō eēnt de nouo reperta ꝓpter generalitatez dce regule q̄ sntia lā ex probatiōibꝫ priuilegiatis nunq̄ transit in rē iudicatā i qua regula nō distīguit vtrū ꝓbationes adducte ad retractāduz sntiaz sint de nouo reperte vel nō.et tñ in.l.nostra vt videtis nō permittit retractari sntia lā p̄cedēte iuramēto nēcario nisi vno casu scz per istr̄a ꝑ nouo reperta.ergo bñ cōcludit prīmā rōem.d.lodo.non eē veraz q̄ ad.l.nostraz.lz dēm suum sit verum et singulare ꝓbōit et secundā rōnez idē.d.lodo.q̄ iō in.l.nr̄a sntie retractatio permittit q̄m sntia ē lā ex p̄sumptiōibꝫ q̄ sntia nunq̄ transit i rem iudicatā.ter.ē singu.in l.si qs adulterij.C.de adul.Alt in.l.nr̄a sntia ē lā ex p̄sumptionibus.videlz ītercuentē iuramēto nēcario q̄d iuramētum īducit p̄sumptionē q̄ ita sit prout iuramētum ē.iō talis sntia bñ retractabit per istr̄a de nouo reperta Jsta etiaz sc̄da rō nō est bona ad.l.nr̄am lz in se contineat vēitatē et sit singularis.z hoc per eādē rōem quā dixi reprobādo prīmā quā aliter nō reprobo Subiecit idē.d.lodo.aliā rōnem tertiaz q̄ iō i.l.nr̄a ꝑmittit sntie ītractatio q̄m si seruaret dicta sntia nō posset fieri sine pcō iurantis qui iurauit falsum. et regula ē q̄ quotiens immīet periculū aīe si seruat talis sntia nunq̄ fit in rē iudicatā.glo.ē singu.approbā in.c.iter monasterīuz ex de Re iudi.. i vltīa gl. Jsta etiā rō ñ ē bona.q̄m videz cēt.ergo dicēduz q̄ sntia ē lā p̄cedēte iuramēto voluntario vel iudiciali q̄ si qs iurauēt falsuz i his iuramētis ē periur⁹ sicut q̄ iurat falsuz i iuramēto nēcario.z tñ .l.ista non permittit sntiam retractari per istr̄a de nouo reperta q̄ñ p̄cessit iuramētū voluntaruz vel iudiciale vt in fi.l.nr̄e. Est ergo vera illa ratio doctoꝝ q̄ iō permittit i.l.nr̄a sntia retractari per istr̄a de nouo reperta q̄ sntia ē lata p̄cedentibus minus plenis ꝓbatiōibꝫ.s.mediāte iuramēto nēcario parti delato q̄ nō potuit plene probare ꝓpria Loquūtur q̄ñ sntia fuit lā p̄cedētibꝫ integris probationibꝫ q̄ cāu nō ꝑt retractari per istr̄a de nouo repertavt i.d.legib⁹ si ſ ſpē z in.l.imperatores in glo. alle. Jn eadē glo.ibi fm py. Jsta ē secunda solutio ad cōtrariuz q̄ non tenet per doc.nostros q̄ ad.l.nostrā.tñ in se est singularis.z notāda:per quam colligitur q̄ lz regula sit q̄ p⁹ cōclusionē in cā nō ꝑnt ꝓduci instrumēta vt i.c.cū dilect⁹.d fid.īstru.tamen vbi instra sūt de nouo repta p⁹ conclusionē in cā producunt lz in cā sit cōclusuz.hoc probāt ℞ in ista gl.singu.fm Bar.et alios z idē ē i cā criminali fm Bar.in.l.diui frēs.ff.de penis.et etiaz vbi iudex ex aliq̄ iusta cā req̄rit aliq̄d instrm produci post cōclusionē in cā poterit produci veluti ē q̄ñ ñ apparz de instrumēto mādati procuratoris ꝓpter q̄d sntia cēt nulla.et iudicis interest suā sntiaz valē cū iudici sit permissuz de facto supplē ad hoc ne sua sntia sit nulla.dēz sing.ē.d. bal.i.l.vnica.C.vt q̄ desīt aduo. Et i hoc casu poterit iudex requirē ꝓduci instru-

mittū mādati lz sit cōclusuz in cā. gl. ē
sing. in. c. i. de elec. li. vi. ⁊ etiā vbi par
tes de cōi concordia faciūt instrumētū
per quod discedit a lite pōt ꝓduci p⁹
conclusionem in causa vt in. l. i. §. ⁊ p⁹
§. de o. no. nun. Et etiā multo magis
idem dicēdū ē in personis ꝓuilegia
tis veluti est eccīa pupill⁹ et res publi
ca vt instra de nouo reperta ⁊ etiā q̄
non sunt de nouo reperta pñt ꝓduci
p⁹ conclusionez in cā. lz regula sit ī cō
trarium In eadem glo. ibi. Vel ter/
tio dic Ex ista tertia solutiōe q̄ singu
laris est ē ⁊ menti tenenda habet. l.
q̄ in. l. nra sīa fuit lata sub conditio
ne. scz si iurauerit lz in se sit notabilis
tñ non est bona ad. l. nr̄am q̄ diuinat
nec apparet ex text. q̄ sīa fuerit lata
sb cōditione. Ex ipa tamē colligit sin
gulariter Bar. q̄ vbi sententia fertur
sub conditione si iurauerit q̄ alia ꝑs
poterit probare anteq̄ iussus iurare
iurauerit. et sic ista sententia proderit
vtriq; pti cū vtraq; pars poterit ꝓba
re et hoc euenit qñ iudicia nō debēt
claudicare vt in. l. fi. C. de furti. Et lz
expresse et in. c. ij. de mu. pet. Secū
do nō ex ista solutiōe q̄ sīa pt ferri
sub conditione intrinseca. et conditio
nem intrinsecam voco: qñ cōditio cō
tinet aliquē actum q̄ ē de nā ꝑcessus
⁊ cause veluti si iurauerit vel si ꝓba
uerit. omnis alia cōditio q̄ non sit de
nā cause vocat extrinseca Extra glo.
fuit quartus intellect⁹ oldra. ad. l. no/
stram dicentis q̄ lex nr̄a intelligit in
cāu. l. finalis. C. e. ⁊ q̄ ibi sūt cōstituti
ones principū de quib⁹ fit mētio ī. l.
nr̄a Hic intellect⁹ r̄ probat qñ ē nimis
restringere. l. nr̄am. q̄ loquit generā/
liter. impossibile est illud q̄d dicit de
constitutiōib⁹ p̄ncipum q̄ illa. l. fi. fuit
Justiniāi qui fuit p⁹ multos alios p⁹
iurisconsultū auctorem huius. l. gaiū.
Adeo q̄ gai⁹ nou potuit referre ꝑsti
tutiōes q̄ non erāt in rer̄ nā Fuit et
q̄nt⁹ intellect⁹ richardi de sali. et Bar
tolomei. et⁹ nepotis q̄ illa. l. loquat in
cā pupilli eccie vel rei publice In q̄
b⁹ sīa lata pretextu iuramenti nēcarij
retractat ꝑ instra de nouo repta sicut
retractat in his casib⁹ etiāsi sīa ē lā
ex alijs plenis ꝓbatiōib⁹ vt in. l. impa
tores §. de re iudi. Iste intellect⁹ lz in
se aliqualē colorē tñ nimis restrigit
text. nr̄m q̄ loquit indist. nte. ⁊ qñ rō
sup qua fundat determiatio. l. nostre
lz locuz in oī cāu ēt ēt hos casus. ēt
scz q̄ iō retractat sīa q̄ reperit lata
ex minus plēis ꝓbatiōib⁹. q̄ rō habz
locum siue ferat sīa in cā pupilli vel
alterius cuiusue ꝑsone. Sz huic pōt
rñderi ꝑ dño Bartolom. q̄ ista rō nō
fuit iurisconsulti. lz est rō docto. q̄ dil
putādo nō attendit et videt q̄ iste ī/
tellectus possit tolerari lz. d. lodo. ex
toto reprobz Nouz me talis conside
ratio. naz per alias leges generaliter
erat statutum q̄ in cā pupilli eccie vl̄
rei publice sīa lā posset retractari ꝑ
instrumenta de nouo repta. vt in. l. i.
C. de sen. la. ad fi. li. x. ⁊. l. impatores.
hic alleg. Erat mō dubium nunquid
istud hēat locum in predictis causis
qñ sīa est lata precedente iuramēto
nēcario quod iuramentum ꝓpter eius
religionem continz multuz ſpēalia. ⁊
maxime q̄ dato iureiurando nihil ali
ud querit nisi an iuratum sit vt. l. nō
erit §. dato. ff. e. tñ iurisconsultus indu
cit per istam. l. q̄ idem sit in dict. casi
bus pupilli eccie ꝛc. qñ sīa ē lata pre
cedente iuramēto necessario. non ob
stante predicta dubitatiōe q̄ insurgit
ex §. dato ꝓalle. Istum intellectū mihi
ꝑsuadeo ēē verum et ita esse de mente
iurisconsulti. quā quidem rōez ꝑ tex.
nostr̄ comprobo ibi in ꝓn. admonēdi
vero sumus Intēdū etiā post iusiurā
dum exactum ꝓmitti constitutiōe ꝓn

Quãdo ſententia nõ tranſit in rẽ iudicatã

cipum.ꝛc.dicit eĩ iuriſconſultus int/
dum ꝓmitti cãm de nouo agẽ poſt ex/
actum iuſiurandum ⁊ ꝓpter hoc appa
ret regulaz eẽ incontrariaz per dicti
onem int. dñ. j. de condi. inde. Nam ſi
eſſz vez q̃ in omni caſu ſnĩa lata p̃te/
xtu iuramẽti nĉarij poſſit retractari
ꝑ inſtr̃a de nouo repta. tex. nõ vſ⁹ fu
iſſz ꝛbo interdum ſic, ꝓt b̃ non põt
ſuſtineri intellect⁹ ꝓis. Et ſi dixeritis
verbum interdũ denotat ſolũmõ poſ
ſe retractari ſnĩa ꝓcedẽte iuramento
nĉario ſz non ꝓcedente alijs iuramen
tis volũtarijs vel iudicialib⁹ et ſic re
gula ſtat firma. in iſtis duobus iuramẽ
tis et exceptio reſpicit iuramentũ ne/
ceſſariũ. ⁊ iõ bene adaptat ꝛbũ int. dũ
Rñdeo q̃ tex noſter refert conſtitu/
tiones ꝓncipũ ꝓmittentes interdum
retractari cãz de nouo ĩ quibus cõſti
tutiõibus nõ ponit regula q̃ in iura
mento voluntario et iudiciali nõ poſ
ſit ſnĩa retractari. et ita adhuc ꝓcedit
ſenſus datus ad. l. interdum. ꝓ ſuſten
tatione intellectus dñoꝝ Bartolom.
et Richar. Ex quibus concludo q̃ iſ
te intellectus ẽ bonus ⁊ magis eſt ꝺ
mẽte lr̃e q̃ intellectus cõis doc. ⁊ ita
põt ſuſtineri diſputãdo In eadẽ glo.
ibi vel poſt rẽ. ſolutio glo. non eſt bo
na Jõ dicite ſm doct. q̃ ibi loq̃t in iu
ramẽto volũtario et iudiciali qꝺ non
põt retractari In eadẽ ibi ſic ꝓpter eta
tẽ res videat Ex iſta gl. nõ q̃ ſnĩa lã
ſup etate nõ tranſit in rem iudicatam
qꝺ intelligite verũ vbi ſnĩa ẽ lata ſup
etate ꝑ aſpectũ corꝛis Nã tũc nunq̃
tranſit in rẽ iudicatã. fz Bal. q̃ ita no.
ſingulariť in. l. ſi minorẽ. C. de ĩ inte/
gr̃ reſt. mĩo. Ubi ãt ſnĩa eẽt lata ꝓce
dẽtibus veris ꝓbationibus ſup eta/
te. tũc bene tranſit in rẽ iudicatã. vt ĩ
. c. cum dilectus. in fi. eẽ de elect. ⁊ ſic
hic ẽ vnus caſus in q̃ ſnĩa nõ trãſit ĩ
rẽ iudicataz Sunt et alij q̃s hic põit
lodo. Et ego ſilr̃ ponã perbreues et
vtiles ꝓcluſiões Sit ergo hec prima
ꝓcluſio Snĩa lã ſr̃ etate ꝑ aſpectũ cor/
poris nunq̃ trãſit in rẽ iudicatã. Se
cunda concluſio. ſnĩa lata ꝓpter dẽm
periti in arte ſua nunq̃ tranſit in rem
iudicatã, dictũ ẽ ſingulare Jo. and. ĩ ti
tu. de homi. fi. ĩ addi. ad ſpe. qꝺ etiã
tenuit Anto. de but. in. c. ꝓpoſuiſti. eẽ
de ꝓba. Ex q̃ plus dico q̃ ſnĩa lata de
conſilio ſapiẽtis: nunq̃ trãſit ĩ rẽ iu
dicatã. tex. ẽ ſingu. ij. q. vi. ℔ bi dũ ver
ſi. rurſus. Tertia concluſio. ſi victor
confiteť ſnĩam eẽ iniquã ꝑ ſe latam.
nunq̃ tranſit in rem iudicatam. vt
poſſit executioni mãdari. dictũ ẽ ſin
gulare Inn. in. c. q̃ pleriq̃ ꝺ immuni.
ecc. Et idẽ. d. Ant. de bu. ĩ. c. fi. ꝺ ſpõ.
Quarta conclu⁹ Ubi ſnĩa ẽ lata ꝑ ꝓ/
batiões a iure reꝓbatas nunq̃ trã
ſit in reꝝ iudicatã. dẽm eſt ſingu. Bal.
in. l. libertoꝝ. C. de teſti. per tex. ĩ. c. ij.
de pu. vul. Quinta cõcluſio. Ubi ob
tinens ſnĩaz patiť exceptiões opponi
ꝑ ſnĩam non trãſit ĩ rẽ iudicatã, dictũ
ẽ Inno. in. c. fraternitatis. de fri. ⁊ ma
le. ⁊ in. c. cũ. de reſcrip. Sexta conclu
ſio. vbi ex tenoꝛe ſnĩe deꝓrehẽditur ini
q̃tas nũq̃ trãſit in rẽ iudicatã fz Jn
no. in. c. cum bertoldus. de Re iudi. ⁊
ꝓ tex. in. c. inter ceteras. e. ti Septima
concluſio. vbi cã redijt a nõ cã ad cãz
ſnĩa nõ tranſit in rẽ iudicatã. tex. ẽ in
. l. ſi fullo. j. de cõdi. ſine cã. Octaua cõ
cluſio Ubi aliqua exceptio non potu
it opponi ex ꝓceſſu aliq̃ obſtãte ſtatu
to. talis ſnĩa non tranſit in rẽ iudica
tã ſm Bar. in. l. i. C. q̃ vi aut clam. et
Bal. in. l. i. C. ꝺ condi. inde. Nona cõ
cluſio in cã mr̃imoniali contra matri
moniũ ſnĩa lata nunq̃ trãſit in reꝝ iu
dicatã. tex. ẽ in. c. latoꝝ. et in. c. ꝓſangui
nei. eẽ de Re iudi. Decima concluſio
ſnĩa lata in cã beneficiali nõ trãſit in
rẽ iudicatam. fz Inn. in. c. bertoldus

de re iudi. lz. tex. in cõtrariũ videaꝝ facere ſm. d. Iodo. in. c. cũ dilect⁹ in fi. ℣ elec. Undecima concluſio vbi ſnĩa eſt lã p iudicẽ pecunia corrupta nõ trãſit i rẽ iudicatã. p. l. venales. C. quãdo pno. nõ ẽ ne. Et generaliter idẽ ẽ vbi cũqz ſnĩa ẽ nulla vt in. l. ſi expreſſim. de ap. p gl. ⁊ doct. Xij pcluſio Ubi ſnĩa ẽ lã p minorẽ ex falſis allegationib⁹ nũqz trãſit in rem iudicatã. vt in. l. i. ⁊ ij. C. ſi ex fal. allega. Xiij. cõcluſio vbi ſnĩa eſt lata p mĩorẽ abñtem ex iuſta cã ex falſis allegationib⁹ pñtl. talis ſẽtentia nõ trãſit i rẽ iudicatã. tex. ẽ fz vnum intellectũ in. l. ſi ꝓtor ℣ marcellus. ℟. de iudi. Xiiij conclusio vbi ſententia eſt lã ex pbationib⁹ priuilegiatis vel ex preſumptiõib⁹ vel vbi pculuz aĩe imminz victori ſeruãdo ſnĩam nunqz trãſit in rem iudicatã vt. ℟. probatum ẽ referendo rõnes. d. Iodo. ad iſtam. l. Xv. concluſio. vbi ſnĩa ẽ lã p textu iuramenti nẽarij. ſnĩa non tranſit in rẽ iudicatã. qñ poſſit retractari p inſtãa de nouo ẽptam vt ẽ caſus ĩ. l. nr̃a fz cõez ſitellectũ Ultra predictas pcluſiões addo duas ſingulares pcluones. Prima q in qb⁹cunqz caſib⁹ ſẽtẽtia nõ trãſit in rẽ iudicatã ſp teſtes pñt pduci añ ſnĩam p⁹ publicatas at teſtationes Glo. ẽ ſingularis. in. c. ſeries eẽ de teſti. ⁊ ibi probaꝝ in ter. Alia cõcluſio. q vbi ſnĩa ẽ lata et victor ſtetit p. xxx. annos ĩ quib⁹ non petijt eaz mandari executioni preſcriptuz ẽ rei iudicate et ſnie. adeo q dicta ſnia nõ poterit ampli⁹ executioni mãdari obſtante preſcriptione. d. ẽ ſingulare. d. Bal. i Rica. eẽ de re iud. ⁊ ẽ rõ q ſpacio. xxx. annoz̃ oĩs tollit actio ⁊ officium iudicis vt in. l. ſicut. C. ℣ preſcriptione. xxx. annoz̃ Et glo. in. l. q̃relas. C. ℣ falſis q̃ loquit de officio iudicis In eadem glo. in fi. ibi lege ſi quis libertatẽ in fi. In. d. l. dz̃ p glo. q teſtis

examinatus et iurat⁹ ſup vno articulo ſi deponat aliquid extra articulũz nõ valet et idẽ voluit in. l. ſi duo patroni ℣. dez̃ iulian⁹. ff. eo. ti. ſecus dicũt docto. i locis pcalle. qñ teſtis iurauit dicere veritatẽ ſuper tota cã q tũc ſi aliquid dicit eẽ articuluz bene valet. ⁊ idẽ ſi diceret aliquid eẽ articulum qđ eſſz acceſſoriũ vel depẽdẽs a contentis in articulo ſm Ange. in. d. l. ſi quis libertatẽ ℣. diuus qđ ẽ intelligẽdũ qñ eſſz teſtis iuratus ſuper articulo tm. nluas nõ haberet dubiũ Et q̃ apparet verã ſnĩam eſſe. d. Bald. in. l. i. C. ſent. reſcin. non poſ. dicẽtis q ſi teſtis iurauit dicẽ veritatẽ ſup certo articulo cõtinẽte q titi⁹ mutuauit. x. ſcio ſi teſtificat vera eẽ contẽta ĩ capto. ſz addat q ſeius ſoluat dicto titio. licz iſtud ſit extra articulũ valebit dictũ ſiuz q ẽ dependẽs a cõtẽtis in articulo Et ſi teſtis ſimpli⁹ iurat dicere veritatẽ nõ exprimendo ſup tota cã. itelligit̃ iurare de dicẽdo veritatẽ ſup tota cauſa ſm Anto. de but in. c. de teſti. extra de teſt. Et idẽ voluit. d. Ang. in. d. ℣ diu⁹ In gl. i verbo aſſolutas ibi. ſz tamẽ quiſquã In oĩb⁹ iſtis legib⁹ hic allegatis in glo. iuramẽtũ qđ deferꝝ reo vocaꝝ iuramẽtũ purgatiõis quod tẽ deferꝝ qñ actor aliqualit̃ probauit ſz ſua probatio ẽ min⁹ q̃ ſemiplena q̃ caſu nõ ꝓt eẽ locus huic iuramẽto nẽario q̃d defertur duntaxat ꝓter ſemiplenã pbationẽ Dicẽ q p illã q̃lẽ qualẽ probationẽ actoris aliqua ſuſpicio generaꝝ ꝓ reñ vt purgeẽ iſta ſuſpicio iuramẽtũ deferꝝ reo ⁊ vocaꝝ iuramẽtũ purgationis. et de hoc loquit̃ text. iuriſcanonici. in. c. fi. extra de iureiurã do. d. Bartho. dicit q iſtud iuramẽtũ purgatiõis nõ põt retractari p aliq̃s probatiões ſuperueniẽtes. ⁊ idẽ dicit. d. Anto. de but. in. d. c. fi. de iuramento delato in o diũ delin. de q̃ loquitur

tex.in.l.si qñ.C.vnde vi.tex. in.c.fin. q̄ met°cā dñs āt lodo.tz contrariū p̄mo per tex.in.c.attestatiões.7.c. cō tinebāt de desponsa impu.7 in.l.vide amus.ff.penul.ff.ti.i. Secūdo ad h̄ alle gat dcm Inno.in.c.q̄ ꝓter.ex̄ de ele cti.vbi dicit Inno.q̄ probato impedi mēto p̄ iuramentū pt p̄ alias probati ones p̄tū ꝓbari Ego adduco tertiaz rōnē p̄ confirmatiōe dci.d.lodo.scz dēz Bal.in.l.ij. C.si aduersus libertatem 7 in.l.i.C.de Re iudi.dicēris q̄ stan te statuto q̄ de dāno dato stet̄ iuram̄ to accusatoris q̄ p̄ inspectionē oculoz iudicis videntis cōtrariū nō stabitur illi iuramento et istud etiā tz Ange. in.l.qui bona.ī.ff.qui damnū.ff.de dam. infec. Et hoc q̄ probatio per inspecti onē oculoz derogat oīm spēi ꝓbatio nū. Nō est sing.d.azonis in titu.C.ō de leg.adq. Et sequit̄.d.Bar.in Rica .C.de prob. Et p̄ eūdē in.l.ō negātē. .C.lega.adqui. Dis non obstātib°pu ta sniaz Bar.veriorem p̄ regulā q̄ se hz q̄ dato iureiurādo nil aliud q̄rit̄ nisi an iuratū sit.vt in.l.non erit.ff.da to.ō.e. Vñ stādū ē regule nisi quate/ nus reperiat̄ expresse a iure dispositū contrariū in aliquibus casib°vt est in iuribus alle.p.d.lodo.q̄ potius faciūt p̄ in articulo nr̄o.qm̄ ex hoc apparet legem exp̄sse dispositisse in illis casib° exp̄ssis posse p̄tractari iuramētū p̄ alias ꝓbationes.q̄ si hoc non exp̄ssisz posset retractari.nō retractaret̄ atten ta regula generali.de qua.ō.vt in isto iuramēto purgationis.in q̄ loquit̄.d. Bar.7 de iura.de quo in.l.si qñ.C. vñ vi.non apparet p̄ aliquā legē exp̄l sum q̄ possit tale iuramētū retractari p̄ aliquas probationes igit̄ stabimus regule.de qua in.ff.dato.7.d.Bal.ē ve rum generalit̄ in omni casu ꝓter ma gnā efficaciā ꝓbationis q̄ fit p̄ euidē tiā facti ex inspectiōe oculoz q̄ p̄ illā q̄ fit ex inspectiōe oculoz tollunt̄ ce tere probationes contrarie.attēto di cto.dñi Azonis.de q̄.ō.7 in confirma to p̄.d.Bal.et ē singulare in gl.ibi Et tūc reus ē absolut°7 sine iuramento. hoc est verū nisi ante q̄ actor petierit terminū ad probādū elegerit velle sta re iuramento rei tunc reus cogit̄ iu/ rare aut referre aut soluere vt in.l.ius iurandū ad pecunias.ff.ait p̄tor .ff.e.ni si habeat iustā cām recusandi.vt in.l. generaliter.ff.sinautē.C.e. et ideo gl. nostra dz intelligi cum dicet sine iura mento q̄n actor suscepit terminū ad p̄ bandū et nihil probauit in ēmio si tē velit deferri iuramētum reo non au/ diet̄.7 ita sp̄ ad hoc notabit.istā glo. quam doc.non alleg.q̄ aliter glo.essz falsa. Bar.āt limitat istā gl.inquantuz dicit reuz absolutū actore nō ꝓbante si datus est termin° actori ad p̄bandū et nihil ꝓbauit secus aūt si actor non ꝓbauit de instātia et nullus fuerit ei terminus datus ad probandū q̄ tunc debz ferri absolutoria ab obseruatio/ one iudicij.vt in.l.ꝓperandū.ff.i.C.de iudi. Dicit tñ q̄ si terminus eēt statu tus instātie de consensu partium vel p̄ delegantē lz non foret statutus ter minus ad proban.si actor non proba uit dz ferri absolutoria diffinitiavelu ti ē in cōpromissis q̄ q̄tidie fiunt ī ar/ bitros infra certū terminū terminan dis Ad hoc alle.gl.in.l.si de meis.ff.fi. .ff. de arbit.in versi.liquet.7 dicit hoc tenē Inno.in.c.sup eo.extra de appel. Banc opin.tenuit et specu.in titu.de sen.ff.nūc dicēdū.ff.si.vt āt.idē tz hic Ang.tz et Bal.in auten.ei qui.de tē po.app. Et idē ipse tz simul et.d.An to.de but.in.c.fi.ex̄ de iureiu. et hanc teneatis in iudicā° ꝓter tātoz doct. auctoritatē Raphael āt fulgo.tz con tra Bar.forte non vik aliis doctor.q̄ tenent cum Bar.cum de illis ipse nul

lam faciat mẽtionẽ nisi de Inno. quẽ dicit non dicere id qđ dicit Bar. ꝛ qđ ibi loquit in cã appellatiõis. ꝛ in hoc Raphael non bñ dicit q Inno. loq tur indistincte. Mouet Rapha. qm gl. alleg. p Bar. hic: non dicit q ibi non apparz q non essz statut⁹ termin⁹ ad pbandũ Preterea dicit Rapha. eam pem glo. etiã in l. perãdũ ff. sup bo kmio. C. de iudi. q dicit sniam ferendã pro reo actore non pbante. et loquẽ qñ causa agitat cora iudice q cãu fate tur Bar. q si non esset statutus termi nus actori ad probandũ ferẽ absolu toria ab obseruatione iudicij. quare g mouet ipe ad dicendũ contrariũ quã do cã agitat coram arbitro. p illã glo. ff. que aliud nõ vult nisi qđ dicit in. d. l. perandũ ff. i. alle. Ego puto sniam raphae. eẽ veriorẽ in disputãdo ea rõ ne qm arbitria sunt acta ad arbitrium iudicium vt in l. i. ff. de arbitris. Si ergo in iudicijs seruatur in cãu Bar. q ferẽ absolutoria ab obseruatiõe in dicij quaẽ non idez in arbitro cum in pcedendo fuet ordinẽ iuris sicut ꝛ iu dex iudicare dz de iure tm sicut ꝛ iu dex vt not. in. d. l. i. Putarem tn q si cã ageret coram arbitratore q nõ hz seruare ordinẽ iuris in pcedendo vt no. in. c. quintauallis. p Inno. extra de iureiurã. q indistincte possz procedere opi. Bar. et sequaciũ. vt non fiat dẽra actore nõ probãte vtrũ fuerit statut⁹ termin⁹ ad pbãdũ vel nõ ꝛ hoc nisi arbi tratori constaret actorẽ non potuisse ex insta causa de iure suo docere i ter mino compromissi tunc equius erit si arbitrator absoluat ptes ab obserua tione iudicij. i. reponẽ ptes in pstinuz statum ẽ diffinitiẽ pnunciare. nec p bat iure qđ dicit Bar. videlz qm ẽ po situs termin⁹ instãtie p ptes faciẽdo compromissuz qđ itelligit terminus statut⁹ perempton⁹ ptibus ad probã dum i toto isto termino Et tõ propt hoc determinãt indistincte arbitrum actore nõ probãte etiãsi nullus ẽ sta tutus termin⁹ ad probãdũ q debeat absolui reus diffinitiẽ. tm vt dixi i iu dicãdo non recedatis a Bar. ꝛ sequa cium. In eadẽ glo. ibi reus condẽ natur Hoc est verũ etiã si iudex velz deferri iuramentũ actori q actor non tenet iurare cuz per probatiões habe at actor suã intẽtionem fundatã vt i. l. in contractib⁹ ff. i. C. de non nu. pe. qui tex. est singularis. Et si cõsuetudo cẽt q deferret iuramẽtũ testi pti q hz fundatã suã intẽtionẽ p alias pba tiones: talis cõsuetudo non valeret tex. est singul. in. c. ij. de probat. In eadẽ glo. ibi si non semiplene. glo. po nit quattuor spẽs semiplene probati onis. duas addũt docto. s. famam ꝛ cõ fessiõem factã abñte pte. et ista singu la prosequunt Ultra ista reperio du as alias notabiles spẽs semplene pro bationis. vna ẽ in confessiõe facta in tormentis. quã dicũt iura non valere vt in l. i. ff. diui. ff. de qsti. lz talis confes sio non bene pbet: tn facit semiplenã pbationem. glo. ẽ singul. in. l. ij. C. de custo. reo. Quã glo. commẽdat Bal. i practica. C. de proba. et etiã pau. de cast. Alia ẽ in testib⁹ deponẽtib⁹ de tenore instrumenti q nõ fuerit pñtes tpe in strumẽti confecti. si tn deponũt q vi derint illud instrumẽtũ et eius teno rẽ: facta est semiplena probatio de cõ tentis in instro. adeo q poterit defer ri iuramẽtũ i supplemẽtũ pbationis. glo. ẽ singularis. approbata p doc. in. l. si cut. C. de fide instrum. Tertia speci es est probationis facte absente pte q semiplene probat fz Bar. hic et alios imo de equitate canonica facit plenã pbationẽ fz Ant. de bu. i. c. si cautio. de fi. istru. Idem est vbi cõfessio ema nat absente pte sup iuri reali fm Inn.

no.in.c.veniens.extra de renun. ⁊ d. Anto.de but.in.c.si cautio.⁊ idem est vbi confessio emanat super his q̄ dependent a mera voluntate confitētis vt in ratihabitione et aditione hereditatis.glo.c̄ singu.ī.l.pomponi⁹ scribit.s̄.de nego.gest.et ⁊ Ange.in.l.papinian⁹.§.meminisse.de inofficio. testa.et idem Bar.in.l.certum.§.si quis absente.de confess. Idem c̄ q̄n confessio emanat absente parte tertio acceptante nomine abn̄tis ⁊ ab illo non habz speciale mādatum illo absente postea ratificante.glo.c̄ singu.in.l.huiusmodi in prin.ff.de lega.i. Dicebam enim per glo.nostram optime probari q̄ vbi ē statutus terminus actori ad p̄bandum q̄ tunc p̄t deferri iuramētū reo vt cogat iurare qđ plene probat dñs dicit gl. Aut actor nil p̄bauit de itētione sua.et tūc reus ē absoluend⁹ etiā sine iuramēto Nam noto illud verbū glo. aut actor nil probauit de intentione sua.ex quo dat intelligi q̄ statutus fuerit terminus actori ad p̄bandum q̄ tunc proprie dicitur non probasse vbi lapsa ē instātia etsi nunq̄ fuerit statut⁹ terminus actori ad p̄bandū ⁊ nō p̄bauit dī pot⁹ actor nil actitasse q̄ nō dī p̄basse ꝑm Bar.⁊ alios Rep.to tñ Alberi. de ro.ī ista.l. tenē p̄tiū. q̄ imo etiā vbi statut⁹ termin⁹ est actori ad p̄ābdū si nil p̄bat p̄t iuramētū reo deferri ⁊ dic̄ ita vidisse pluries practicatū ⁊ fuit originalis sn̄ia Guido.de zuza.vt ipe Alberi. attestatur et placz mihi hec sn̄ia.lz.d. Pau. nullam faciens mentionem de Alberi.teneat cōtrariū in.l.manifeste.ff.e.p sn̄ia .d. Alberi.moueor q̄ iudex nō dz se astringere ad vnā spēz probatiōis vt in.l.i.ī fi.ff.de testi.⁊ in.l.iij.e.ti. Ūñ lz actor nō potuerit p̄bare p testes vel ist̄a nō ē sibi sublata facultas probādi p aliā spēm probatiōis nec p̄t cōq̄ri reus si sibi deferat iuramētū si dicat q̄ actor hoc faciat calumnioſe cuz semel obtulerit se velle probare p alias probatiōes ⁊ nūc recurrat ad iusiurandum q̄m si hoc timet reus prodituz ē ei remediū deferendi iuramētuz de calumnia ipsi actori. vt ī.l.iusiurādum.§.qui iusiurādū.ff.e. Secundo moueor p leges ordinantes iuramentuz posse deferri reo q̄ non distinguūt vtrum iuramētum deferat reo añq̄ sit statutus termin⁹ ad probandū actori vel p⁹.ergo nec nos distinguē debem⁹ ī.l.de p̄cio.de publiciana Dicebam ec̄ q̄ confessio facta abn̄te p̄te semplene probat fz.d.Bar.et alios. Dñs Bar tho.ād de sali.⁊ d.Iodo.ꝺ ro.reprobāt Bart.et dicit.d.Iodonic⁹.q.c.fi.de succes.ab itesta.sup q̄ se fūdat Bar.nihil facit q̄ ibi p̄fessio emanauit p̄nte p̄te cū reuerētia sua Istud nō ē verū.⁊ d. Iodo.exp̄sse dicit p illud tex.nā ibi dicit papa q̄ testimoniū de q̄ ibi videlz vn⁹ test̄.deponēs q̄ ille archipresbyt̄ contulit sua bona ī mōasterio.⁊ alij testes deponētes de p̄fessiōe archip̄sbȳi q̄ fuit facta in p̄ntia abbatis nō sunt probantes ꝫz amminiculantes veniūt Ecce q̄ ista p̄fessio nō fuit facta p̄nte p̄te q̄ si fuisset facta p̄nte p̄te plene p̄barēt testes Sz q̄m facta fuit in abn̄tia ep̄i q̄ ē ps vt apparet in.d.c.iō nō facit talis p̄fessio plenā p̄bationē sed p̄iūcta cū alijs āmiculis plene p̄bat vt ibi plene hr̄.ex q̄b⁹ p̄cludo p dño bar. ⁊ ita tenē debet. Quarta spēs sēiplene probatiōis.s.fama q̄ regulariter fcit semiplenā p̄bationez fz cōez opinionē doc. Ita tz gl.ī.l.iij.ī.§.ceiusdē q̄z.ff. de testi.⁊ glo.ī.c.i.et de ap.⁊ gl.ī.c.vēies p⁹.et de testi. Idē tz Cy.ī.l.p̄petatis .C.ꝺ p̄ba.q̄ dic̄ idē tenē spe.ī ti.ꝺ notori.⁊ fa. ⁊ dic̄ ita vidisse p̄ticari.eā dē opinionē tz.d.Bar.de sali.in.l.eadē. .C.de appel.et idē tz.d. flauian⁹ de ca

stro sancti petri in.l.iij.§.eiusdem q̃q̃ ff.de test. Istud idē tz p̃ceptor me⁹.d. Petrus de besu in.l.de minorē.§.tormenta.et istud tenere debetis in iudicando.et idē vult Bal.in.c.veniens.i. extra de testi. Excipiunt tamē aliq̃ casus ī quib⁹ fama facit plenā p̃bationē z Primus casus ē.qñ ad p̃bationē alicuius rei sufficit famam eē vt si statutum dicat q̃ ad probandū quē vsurariū sufficiat p̃bare famā.vt in.l.i.§.i.ff flumini. Secund⁹ casus vbi lex vult q̃ sufficiat famam eē de aliqua re tūc p̃bando famā p duos testes p̃bata ē plene fama et facit plenā p̃bationem vt si statutū dicat q̃ q̃s teneat p̃bare famam eē in aliq̃ loco.q̃ ē notandū. ꝓpter statuta disponentia q̃ sufficiat probari mortē p famā. Tertⁱ⁹ casus vbi cōis opio hr̄ p veritate. vt in.l. barbare⁹ philipp⁹.ff.de offic.presidis Quartus casus ē in cauſ breuib⁹ vel modici preiudicij.z ita intelligit glo. in.l.vbi adhuc.C.de iure dotiū. z q̃ dō no.d.Bar.in.l.si constante.in prin. solu.matrimo. Quint⁹ casus est vbi nō hr̄ mēoria eēntie rei de qua q̃rit̄ velut ē qñ q̃s vult p̃bare de dominio antiquissimo alicui⁹ qui mortu⁹ est iam centū annis elapsis ꝺ quo non habeē memoria q̃ visus fuerit per aliquem viuentez Et ita intelligit glo.in.l.hac qui nra.§.cum me absente.ff.de ne. gest. Et gl.eē in.l.p̃rietatis.C.de p̃ba. et probat̄ in.l.si arbiter.§.de probatio. Sext⁹ casus est vbi veritatis rei nō pt̄ hīi certitudo p probatiōez de visu vel per aliū sensum corpis concludentē.vt si ynus iuit ad preliū z dato magno cōflictu iste sit interfect⁹ in multitudine gentis.dato q̃ aliquis non viderit illum interfici ꝓpter tantā gētis multitudinē si probeē p famam q̃ ille sit ibi interfect⁹.talis fama plene probat ar.cor q̃ notant̄ p Ang.in.l.ff.§.ff.ff.de his q̃ no.infa. Et idem ē qñ aliquis perit p naufragiū in mari Istos casus ponit.d.Bartho.de sali.in.l.ea q̃dē.C.de accu.z alios ponit.d.Bar: in.l.de minore.§.tormenta.§.de q̃stio.z .d.Ang.ponit aliq̃s casus in.l.ac quia.§.cum abñte.palle.z Cy.ponit aliq̃s casus in.l.siquidē.so.ma.C. Est z vnus casus in q̃ fama plene p̃bat q̃ hr̄ de iure canonico videlz qñ agit̄ de impedimēto matrimonij contrahēdi Casus est ī.c.sup eo.de cōsan. z affi. Est ar casus in q̃ fama non plene probat neq̃ semiplene videlz ī cā crimialiter vt no.gl.ī.c.veniēs ꝓmo.extra de testi.qm̄ in crīnalibus debent eē probationes luce meridiana clariores.vt in .l.et scient cuncti.C.de proba. Plus dicit Anton.de butri.in.d.c.veniens. z.d.Bartho.de sali.in.l.ea quidē.C. ꝺ accu. q̃ etiā si de delicto agat̄ ciuliter:fama non facit semiplenā probationē.hz glo.in.d.c.veniens sentit p̃riū quam glo.ibi.d.Jo.de Imo. dicit ibi posse teneri.et ego puto opionem gl. fore de iure veriorē qm̄ in ciuili causa etiam magna fm cōem opinionem vbi fama orta est ex trīs p̃sumptiōibus facit semiplenā probationē.ergo idem dicendum vbi agitur de delicto ciuliter cum non possit negari quin talis causa sit ciuilis cum sit ciuiliter mota.vbi tamen ex sententia talis delicti erogatur infamia vt ī actiōe furti.tunc putarem famam non efficere semiplenam probationem quia causa famosa equiparat̄ criminali.vt nō.in .l.iij.§.ff.eo. Et volunt doct.hic z in .l.in bone fidei.C.e.et hoc modo possunt reduci opiniones contrarie ad p̃cordiā.videlz q̃ vbi agit̄ de delicto ciliter ex q̃ delicto nō resultat infamia: vera fm opi.d.Anto.de sali. Vbi aūt ifamia erogatur: vera sit opinio contraria Ego tamē disputatiōis gr̄a pu

to q etiã i cãu q̃ fama semiplenã pba tiõez efficiat: nũq̃ possit deferri iura mentũ in supplemẽtũ pbatiõis qm̃ a/ lia cã ẽ crĩalis. ⁊ omnes fatenť non posse deferri iuramẽtum vt videbit. vt q cã ciuilis magna equiparať crĩ/ nali vt in.l.q̃ litem.ff. de execu.tut. er/ go nunq̃ erit locꝰ delatiõi hui⁹ iura/ menti fama pbata Etsi dicať qd ergo pderit famam efficẽ semiplenã pbati onẽ. rñdeo qm̃ p alias semiplenã pba tionẽ fiat plena pbatio. Vñ due semi plene pbatiões etiãsi sint diuersi ge/ neris simul coniũcte faciũt plenã pro bationẽ vt in.l. excusanť ff. etas ff. de ex cu.tut. ⁊ ibi glo. singu. ⁊ Dynꝰ istud non admittat in crimialibꝰ Sz. d. Al beri. dicit idẽ videsse seruare in crĩna libꝰ. Ita no. ipe in. d. ff. Dicit tñ Bal. vnum singulare verbũ pro intellectu .s. dicte glo. singulari. q illa gl. pcedit qñ sunt psumptiões plene pbare. naz tũc ex pluribus psumptionibꝰ cõiun/ ctis fit plena pbatio veluti si fama ẽ pbata p duos testes et cõfessio facta abñte pte ẽ pbata p duos testes tunc vendicat sibi locuz pdicta glo. Acv/ bi eẽnt plures psumptiões nõ plene probãtes veluti si vnꝰ testis de fama vnꝰ testis probans confessionẽ factã abñte pte ⁊ vnꝰ testis de fuga et vnꝰ testis de scriptura puata. Omnes iste psumptiones simul cõiuncte non effi ciunt plenam pbationẽ. Istud ẽ dẽm singu. d. Bal. in.l. si qs ex argentarijs in ff. in versi. qd si plures. s. d eden. q dicta sunt de fama tenete in iudicãdo tñ videť mihi disputando cã posse de fensari q fama nũq̃ faciat semiplenã pbationẽ quinimmo plenã. Do mo/ net primo tex. in.l. iij ff. eiusdem ff. de te sti. deducendo ꝟ mõ tex. Nam in tex. pꝰ principiũ ponit vnũ dictum i genẽ vt colligit ex illo tex. ibi sepe sine pu blicis munimẽtis cuiusq̃ rei veritas deprehendit Istud dictũ in genẽ Iu/ risconsultꝰ declarat specificando ⁊ seq̃ tur in tex. ibi alias numerꝰ testiũ. ali as dignitas ⁊ auctoritas. alias veluti consentiens fama confirmat rei de q̃ querit fidem Non ẽ dubium q dictũ iurisconsulti generaliter positum itel ligit de plena pbatione ex eo apparet q his verbis vtit cuiusq̃ rei veritas deph̃endit cũ veritas non dicať deph̃/ hensa nisi sit plene pbatum. vt ꝟ nõ. per Bar. et alios. et pz ad intellectum vnde cũ postea sequanť dicta verba alias numerꝰ testiũ. ⁊. si adesz aliqua obscuritas q̃ adesse certum est ꝓpter varios intellectꝰ doctoꝝ dz declara/ ri per proximum tex. pcedentem qui exp̃sse loquit de plena probatione cũ sequentia soleant declarari per prece dentia vt in.l. si seruus plurium ĩ pn. ff. de lega. i. Secundo me mouet dictꝰ tex. quoniam non est dubitandum q numerꝰ testium facit plenam probati onem haberi. et idem est de auctorita te testium vt per illaz plene probatio inducať ⁊ extinguatur pbatio facta p viles testes vt in.l. ob carmen ff. si te/ stes ff. de testib. Et iurisconsultus ista tria parificauit in. d. ff. eiusdem. scz nu merum testium. autoritatem testium. et famam. cuz igitur sint parificata er go fama facit plenam pbationẽ sicut illa duo quibus parificatur et eo ma/ xime q vbi vnum determinans respi cit plura determinabilia dz equaliter de terminare in.l. iam hoc videť ff. de vul. ⁊ pupil. sz in. d. ff. testiũ adest ꝟbũ p̃firmat determinãs ⁊ ĩspicies tria determi nabilia fz nãz testiũ dignitatẽ testiũ ⁊ fa mã ergo debẽt oĩa pariformiť determi nare. ⁊ si pariformiter determinat nẽ cariũ ẽ dicẽ q fama efficiať plẽa pbatio sicẽ ⁊ numerꝰ testium et auctoritas testiũ Tertio pro hac sñia adduco multos tex. qui probant famã plenaz efficere

probationē.tex.ē in.c.super eo.de cō sangui.et affini.tex.ē in.c.illud. de p̄ sump.tex.eē in.l.si arbiter ff.de proba. z in.l.i ff de flumi.z in.l.barbarius. ꝺ offi.p̄si.et in.l.i.C.de testi. z in.l.iij. C.de sen.et int.o.iudi. Nō obstabit huic intellectui meo.tex.in.d ff eiusdē ibi.veluti consentiēs fama q̄ velit iu risconsult⁹ q fama debeat eē consen tiens id simul cum alia ꝓbatiōe senti ens ergo de per se sola nō facit plenā ꝓbationem.rñdeo q intelligit cōsen tiens scz assertiōi p̄us.i.q fama idez sentiat qꝺ dicit ꝓducens testes sup fa ma Nō obstat.etiā tex.i vsi.cōfirmat p quē videt apparē q fama non faci at plenā ꝓbationē q non pōt confir mari fides nisi adsit aliqua fides con firmanda.q illud quod nō est:confir mari non pt.vt nō.in.l.et q.s.de iurl. om.iudi. Rñdeo q illud verbū cōfir mat retinz significationē sui ꝟbi sim plicis et sic accipit pro firmat. Nā vi videm⁹ q alias ꝟbum simplex hz si gnificationem sui ꝟbi cōpositi.vt nō. gl.in Rica.in pn.ff.solu⁹.matrimo⁹.z ē tex.in.l.reddendi ff.de verbo.sign. Se cūdo idē videm⁹ q ꝟbum compositū cuz con significat idem qꝺ verbū suū simplex.vt ē vidē in verbo comedo. qꝺ componit ex con et edo et illud ꝟbū idē significat qꝺ significat ꝟbū ed do.et non pl⁹.nimirū ergo si verbum confirmo compositū ex con et firmo. illud idez singnificat q̄ verbū firmo ¶ Sexto z vltio moneor p ista expo sitiōe notabili p text.in.l.hoc carmen ff si testes ff.de testi. In tex.ibi confir mabit q̄ iudex. motum ai sui.ē. Naz ly confirmabit ponit p firmabit grā absurdi intellect⁹ euitādi sicut etiaz ē in.d ff eiusdem.q absurdū esset q ly confirmat respiciens plura determinabi lia inequalit determinaret videlz q p ut respicit numez testium et auctori tatem intelligatur de plena ꝓbatiōe Ita est eē in.d ff ois. Nā visis testib⁹ p iudicē et attestationibus coz intel lectis nō pt iudex confirmare motuz ai sui q nunq̄ fuerit firmatus sup aliq quo nondū visis aliquib⁹ ꝓbatiōib⁹ hz ipis visis dicit firmare motū ai sui sup istis probationibus verisimiliori b⁹ Et illuz tex.ita intꝛetat papa qui accepit illum et posuit in.c.in pñtia.ꝺ testi.vbi papa non vtit ꝟbo cōfirma bit hz vtit verbo firmabit qꝺ quātuz ad effectum tantū importat quantum verbū confirmabit Ex his omnibus concludo tres cōclusiōes nouissimas quas disputādo sustinē potestis Pri ma conclusio. Intellect⁹ datus per do ct⁹.ad ff eiusdē.in.l.iij.de testi.non est bona Secunda conclusio.fama regu larit facit plenam probationem p̄ om nes doc. Tertia conclusio.fama nun q̄ facit semiplenam probationem cō tra om.doc.hz generaliter dico in vna mea conclusiōe q fama regularit fa cit.plenam ꝓbationē.qm aliqñ dico ñ facē plenā.sed quantā faciat fidez P casu nō repio a iure expressum Istud contingit in cā crīnali vt ē expsū i.c. ꝓterea.eē de test. Nō qñ i crīnalib⁹ fa ciat semiplenā ꝓbationē.vl'min⁹ q̄ se miplenā reliquit iudic.arbitrio hz q dicē Bar.loq̄ndo generalit in oi cāu in .l.de minore ff tormēta ff.de qōnib. Rō h⁹ fallētie ē qm i crīnalib⁹ debēt eē p batiōes luce meridiāe clariores vt i.l. sciāt.C.ꝺ pba. Hoc volui addē Nec obstat cōclusioni mee.d.c.preterea. z que.s.per me relata sunt disputando tenē potestis.tñ in iudicādo a cōmūi opione nō recedatis quā cōem opi.s. vobis recitaui. Aduertatis tñ singul larit q vbicunq̄ fit mentio de fama p leges et doc.ꝺz intelligi de fama pu blica que habuit ortū ex legitimis p/ batiōib⁹ tē talis fama ē sufficiēs indi

cium ad torturam. vt no. Bar. in. d. ff. tormenta et fali. in. d. l. ea. qdem. vbi añe fama non haberet ortum ex ltis p̄ sumptionib⁹ non diceť fama: ꝫ potiꝰ vana vox ppli. vt in. l. decurionū. C. de pe. et talis fama non facit plenam neq; semiplenā ꝓbationē ꝫ facit q̄lem qualē p̄sumptionē. adeo q̄ existētib⁹ parib⁹ ꝓbationib⁹ vtriusq; ptis q̄ ꝑ se hz̄et talē famā obtineret. ita singulariť tz Bar. in. d. ff. tormēta. et recte in dicio meo q̄ nō p̄t negari quin talis fama in se cōtineat testionū de auditu, qō testimōiū de auditu lz leges dicant non valere vt in. l. testium. C. de testi. tñ facit aliqualē p̄sumptionē fm. d. Anto. de but. in. c. ꝓterea. eē de testi. et sequiť. d. Jo. de Im. ibidē In eadem glo. ibi vel ꝑ septuraz domesticam Ex ista glo. colligitis quītam speciem semiplene ꝓbatiōis q̄ diciť scriptura priuata Et huius scripture priuate triplex est spēs ꝑma vocať appodissa seu apoteca q̄ dať a parte pti. vt in. l. plures appoſ. C. de fid. ītru. Secunda diciť liber rōnū de qua in. l. si qs ex argentarijs ff. edi. s. de edē. Tertia diciť epla vt in. l. publea ff. lucius. ſ. depositi. Circa primam si q̄rať quātam fidez faciat: dicatis fm Bar. Aut ista scriptura confessať ꝑ scribētem et facit plenam fidē. aut negať: et tunc si hz̄ subscriptionē ptiū et subscriptionē triū testiū. vel q̄ tres testes p̄ntes fuerūt qñ dēa cedula scpta fuit et tūc plene ꝓbat vt in. l. scripturas. et in auten. si quis igiť vult. C. qui po. in pig. ha. Aut dicta scriptura hz̄ solā subscptionez testiū et adiuuať ꝑ ꝓpationē litterarū et plene ꝓbat. Aut hz̄ subscriptionē triū testiū. nec iuuať ꝑ ꝓpationez ltarū et non facit neq; plenā neq; semiplenā ꝓbationē. et idē cēt si solū coadiuuaret ꝑ compationē litterax vt i. l. cōpatiōes. C. de fi. instru. Et hec ꝑcedūt qñ paꝛs scribit dictā scripturā Hac vbi scriptura est per tertiuz scripta ipo mandante facit semiplenam ꝓbationem Et ita etiā p̄t intelligi gl. nostra. et glo. in. l. in bone fidei. C. de Re credi. Circa secundā scpturā scz libz rōnum dicať. q̄ si cōfessatoꝛ plenā fidem facit contra scribentē glo. ē singul. in. l. q̄dā ff. nummularius. s. de edendo. ꝓ se āt nil ꝓbat vt in. l. rōnes. et in. t. exemplo. C. de ꝓbationib. Fallit tamē in aliquib⁹ casib⁹ vbi creditur libro in fauoꝛē scribentis Primus casus ē si consuetudo est q̄ talis liber plene ꝓbat per scribentē vt in. c. cuz dilect⁹. de fi. instru. Secūd⁹ cas⁹ vbi rōne quātitatis rei ita p̄sumiť esse sicut ē scriptū veluti si tutoꝛ scripsit in libro suo vinū et frumentū emptum ꝑ pupillo aliunde nō hñti non p̄sumiť ita esse sicut ē scriptum. Nā verisimile est pupillum nō posse aliť viuere vt in. l. fi. de alimen. pu. p̄stan. et hoc si quantitas rei conueniat aliīs tis pupilli Tertius casus ē si in libro tutoris ꝓtineť. c. indiuiduū q̄ tūc aut in totum stari dz aut in nihilo vt in. l. publea ff. fi. iuncta glo. ſ. depositi. Quartus est in his que dependent a mera voluntate scribentis vt ī. l. nen seni⁹. ff. de negoc. gestis. veluti si scribat quis q̄ soluat ꝑ fratre suo animo repetendi. nā q̄ soluit aīo repetendi: plene ꝓbatur per istam scripturam Quintus casus et vltimus est quando liber rationum continet capitula etiam diuidua ex quibus vnum est ꝑ scribente et aliud contra scribentem. vel etiam omnia sunt ꝓ scribente et ista capitula continent verisimilia. tē facient plenam ꝓbationem cum iuramēto scribentis fm Guilhel. de acc. cum. in. l. edita. C. de eden. quod verū limitat Bald. in. l. i. C. de edend. scilicez quādo est difficultas ꝓbatiōis.

puta q̄ iste liber continz expensas minutas q̄s fecit tutor p pupillo. nā de expēsis stat iuramēto tutoris q̄ sunt difficilis pbationis ita in ꝓpriis tminis Determinat Alberi. de rosa. Barto. et Ange. in l. fi. ℣. in cōputationem. C. de iure delib. Addit vnū singu/. d. Anto. de but. i. c. fi. extra de iureiu rā. q̄ int dū liber rōnū faciat p scribē te semiplenā pbationē videlz q̄n ille q̄ scribit mortuꝰ ē erat hō bone fame et maxīe conscie. plꝰ dicit d. Bal. in. l. bōe fidei. C. e. q̄ si fiscus vel eccia succedit pnato hñti libz rōnū: facit plenā fidē pro scribente. ad h alle. le. int cartulas de iure fisci. l. x. C. q̄ puta rē limitādū. sm illud dictū dñi Anto. videlz q̄n defunctꝰ fuisz bone conscie vbi āt liber rōnū ē pfectū p tertiū puta p mercarē publicū bōe fame et iuratuz tal liber rōz faciet semiplenam pbationē fz Bar. hic et Ja. but. et Ang. in l. q̄dā. ℣ nūmulariꝰ. ff. de eden. In libris āt publicorū officialiū etiāsi non sunt notarij veluti exigentes datias et talias cōis adhibet plēa fides. fz Ange. in. d. ℣ nūmularios. Dicit tñ Bar. q̄ vbi q̄s mādat scribi. ktio i libro rōnū q̄ tūc talis liber rōnū non fcit pbationē p̄ istū mādātem. ita dicit ipe hic et in. l. nuda. ℣. de dōa. Sec⁹ vbi ipe scribit in ꝓprio libro rōnū aliq̄d cōtra se vt facit plenā pbationē Et ita colligitis vnū alium spēalē. in q̄ cōfessio facta abñte pte plene pbat videlz vbi talis cōfessio ē redacta in scptis p ptē scribētē et ē rō q̄ scptores sp loquunt vt i arcani. C. de hēdi. Vñ cū pducitur liber rōnū corā iudice pñte aduersa pte illa scptura loquit et sic illa confessio videt tē fieri pñte parte aduersa q̄d ē notādū. q̄d dicit Bar. de titio scribente de mādato debitoris nō placz. d. paul. q̄ parta sūt quē p se scribē vel mādare alij scribenduz vt in. l. ℣ deiecisse. ℣. de vi et vi armā et in. l. ita tñ ℣ prin. de adminis. tuto. et in. c. mulieres: de sen. ex. Et iudicio meo bñ dicē Q̄nq̄ āt liber negat q̄ non sit scptꝰ de mānu scribentis q̄ debitor negat se scripsisse et tūc oz euenire ad cōparationē litterarum tunc talis liber plenaz efficiat probationē fz Bar. et omnes Circa tertiam scripturaz priuatam q̄ dicit epistola que mittitur absenti si confessat plene pbat contra scribētē si negatur permittētē eē scriptam de sua manu si habeat sigillū indubitatū q̄d constat eē mittētis esse epl'am. tūc plene probat. gl. ē sing. in. l. ij. C. de relic. non admē. et tz Spe. in titu de pbationi. in ℣ fi. verti. x. et. d. Ant. et Jo. de Imo. in. c. ij. de fi. instru. et facit q̄d hz in. l. si qua per calumniam. C. de epis. et cleri At vbi epistola non hz sigillū tūc nihil pbat talis epistola nisi fiat comparatio litteraꝝ qua facta si reperiatur similitudo plene pbabit vt hic tz. d. Bar. i. l. nuda. alle. Et. d. Anto. de but. et Jo. de Imo. in. d. c. ij. Addo pro declaratiōe in eo q̄ dicit Bar. q̄ vbi scriptura priuata hz subscriptionē testiū q̄ facit plenā pbationez et subscriptionē ptium hoc non ē verū neq̄ necessarium in distincte. sufficit ei subscriptio vnius ptis q̄n agitur de obligatiōe debitoris sufficiat subscriptionem debitoris nec est necessaria subscriptio creditoris Item a solutiōe facta p debitorē sufficit subscriptio creditoris. et ita de cōsuetudie seruatur Dicit tñ Iodo. de R o. vnum singulare q̄d lz de iure ita sit vt p̄dictum est q̄n appodissa ē scripta manu debitoris vel creditoris tamen vbi appodissa est scripta per manum tertij tūc requirit subscriptio ābaz ptiū indistincte et in oi cāu. p hoc alle. ter. in. l. scripturas. C. qui potio. in pigno. habe. non placet mihi hec consideratio dñi Iodoc.

qm̃ non video rō̃em dicē int̄ casuz ꝛ casū.i.qñ scriptura ē de mān ptiū vel ktij nec obstat tex.p eū alle.q̄ intelligit ille tex.fz qđ intelligunt alij tex. loq̄ntes de subscptiōe ptiū videlz qñ agit de mutua obligatiōe ptiū.nō reperit tex.in iure q̄ loquit de subscptionevnꝰ ptis tm̃ qñ cedent scripta p manum debitoris creditoris Et.doc. ꝛ ipe.d.Iodo.hoc inkptāt:ipos tex. intelligē do.s.qñ i tali scriptura ptiet hinc inde obligatio ptiū.eadē inkpta tiōe venit itelligēdꝰ tex.p eū allegatꝰ qñ scptura ē de manu tertij Addo eē inquātū dixi exñte sola subscriptiōe testiū sine ptiū subscriptiōe fieri semiplenā pbationē.idē intelligit Bar.si in scriptura priuata nō ē subscptio testiū neq̄ ptiū.sed extra scripturā inkfuerūt tot testes q̄t sufficiunt ad pbandū contractū de q̄ agit si attesten tur se fuisse pñtes qñ cedula fuit scripta ꝛ idē dicit Bar.eē de epla q̄ dat abñte pte q̄ ē de appodissa p q̄ fcit qđ tē ppte nō dicit epla q̄ epla nō pōt esse nisi int̄ abñtes.gl.ē singul.in.l.i. .C.d ꝓhib.ꝛ pmitt.sti. Ex his oīb⁹ habetis expeditū q̄ntū attinet ad pbationē scpture puate.ex q̄ etiā satis claz cōstat de alia spē semiplene pbatiōis q̄ fit p cōpationē litterarū.fz gl.nrāz hic Mā in appodissa deficiētib⁹ testib⁹ cōpatio litterarū fcit semiplenā pbationē fm Bar. In libro āt rōnū ꝛ epistola ipsa cōpatio facit plenā fidē vt ipsemet Bar.hic attestat.ꝛ in.l.nuda de dona. Et rō dñe q̄ scribēs appodissā hz qđ sibi imputet si nō adhibuit testes qñ fecit dictā scripturā Sed scribēti librū rōnū vel epla imputari nō pt si testes nō adhibuit qm̃ vat de difficile eēt q̄tiēscūq̄ qs scribit aliquid i suo libro cōuocare testes silr i epla quā clausā mittit et sigillatā vt p eū scripta alijs nō innotescāt q̄ vult scripta eē nec vult sua facta oīb⁹ pate facta eē qđ eēt si ad hoc oporteret testes cōuocare ꝛ iō ius ātiquū adhuc remanet incorrectū q̄ ad eplam ꝛ libꝛ rōnū Et nō q̄ cōpatio litterarū nihil ꝓdest si i oīb⁹ nō repiat silitudo litterarū etiāsi ꝑ maiori pte adeēt silitudo tex.ē sing.in.ff.si quis igit.in auē.d fi. instru. Et ibi dicit Ang.eē singularitē notādū. Dicit etiā alberic.de ro.in.l. cōpatiōes.C.de fi.instru. Q̄ dissimilitudo litterarū maxime deprehēdit ex duob⁹.s.ex diuersitate signi tabellionis 2° ex litter.l.duplicatis vt si i vna scptura nōri⁹ vel alia pſōa scribit vnaz dictionē p litterā duplicatā puta p duo d d.vel p duo b b.ꝛ in alia scribebat p simplex Ex hoc reprobata ē similitudo litterarū qđ ē bñ nōndum qđ expedit vidē De mā ꝓbatiōis litterarū videat l. p Bal.in auē.fz nouo iure.C.si cer.pe. Et p Ange.in.ff.si qs igit.in auē.de fi.instru. Et p canonistas in.c.ij.extra de fi.instru. In eadē glo.ibi vel per fugā rei Ex glo.nota aliā spēm semiplene pbatiōis q̄ fit p fugā fz ista glo.indistincte non bñ dicit Sed intelligenda est in casu quem alle, videlz i ff.sup hoc in auē de collat. Pro declaratiōe faciatis tres casus q̄ ad id qđ glo.dicit de fuga rei Primus casus si rector vel officialis aufugit de officio ante finitum officiuz incidit in crimen lese maiestatis et sic capite punietur Ex q̄ sequit q̄ fuga facit plenā pbationē.tex.ē singu.in.ff.i.i au ten.de administra. Et hoc ē qđ dicit Bar.q̄ fuga facit plenam pbationez quādo cadit in nomē delicti vt in.d ff. .i. Idez est fm eum si delictum probatur solum ex suspictione quia tunc facit fuga plenaz probationem vt i.l. ipuberib⁹ ff.de suspec.tut. Tertio in casu singulari fuga facit plenaz pbatiōez eo q̄ aufugiēs hī ꝑ confesso.tex.

est singu. in. l. cõsiliarius. C. de assessoribus ¶ Secundus casus principalis ē ḥ ptās aufugit post finitum officium intra quīq dies ī quibus dz stare ad syndicatū vt in. l. i. C. vt omnes causę tam q̄z m. Et reuertitur ſpōte vel coactus q̄ reducitur per vim. tūc fuga nullam facit probationez plenam nec q̄z semiplenā. text. ē singu. in ¶ necessitatis in auc. vt iudi. sine quoq̄ suffrag. Idē et 1° casu dicit Bal. fugam nullā probationē. etiaz semiplenam facē q̄n aliqua iusta causa precessit causa fugiendi puta timore partialitatum. Ita dicit ipse in. l. in bōefidei. C. eo. Et fuit originalis sententia petri de bel. prti. et est. text. singular. in. l. quid sit fugitiuus in ¶ idē ait primo ¶. de edilicio edic. Tertio casu etiam nullaz facit probationem quando fugiens reuertitur etiam extra casuz officialitat⁹. de quo .s. dictum est tex. ē singul. in. l. quid sit fugitiuus ¶ idem ait. l. secundo ¶. de edi. edic. et ita dicit singu. Bart. in. d. l. quid sit fugitiuus ¶ i. quod puto limitandum vbi aufugerit non animo redeundi ſz vbi aufugisset malo anio ſz postea reuerteretur talis dicitur fugitiuus. tex est in. d. l. quid sit fugitiuus ¶ apud labionem. ⁊ communiter hoc casu fuga plene probat. Tertius casus principalis est Si officialis aufugit post depositum officium intra quīq dies vt. s. et nunq̄z reuertitur tunc fuga facit semiplenam probationez. tex. est singula. in ¶ super hoc. in autenti. de collato. et in hoc casu intelligitur glo. nostra ex quo sequitur q̄ si hoc casu compareant habere debentes ab isto fugiente coram syndicatore stabilitur iuramento habere debentis quoniam fuga facit semiplenā probationē creditori. In alio etiam cāu fuga facit presumptionem et indicium sufficiēs ad torturam in maleficijs quādo iste aufugit ante accusationem vel inquisitionem inchoatam secus si aufugit post accusationem vel inquisitionem inchoatā. dictuz est singulare. d. Bal. ſ. l. i. ¶. de bo. eoz. qui mortem sibi consti. Et sequitur. d. Ange. in. l. ḥ. C. de q̄stioni. Adde ex predictis vnuz dictum singulare. Bal. Nam dicit glo. singul. in. l. eos ¶. de custodia reoz̄. et est glo. fina. q̄ aufugiēs de carcere haberetur pro confesso vt etiaz tz lodo. d roma in. l. lege cornelia ¶. ad cilli. Et hoc etiā verū est. istud q̄n aufugit carcere fracto. vbi aūt carceratus aufugerit carcere repto aperto. vel q̄ ostium non est clausum. put solitum est cum catena tunc aufugiens de carcere non habetur pro confesso. Ita dicē singulariter Bal. in. l. succurritur. ē. in quibus causis maiori. Et idem ibi tenet Guil. de cunio. et sequitur etiam .d. lodo hic quod dicit de carcere fracto. ego intelligo de carcere fracto p fugientem ſz si esset fractus per aliuz vel alios non ad instantiā istius nūc fugientis tunc non haberetur pro cōfesso q̄ eadem est ratio que est quando aufugit ostio apto. Et sic dupliceē habetis limitationem ad dictam glo. in. l. eos. videlz q̄ illa glo. non procedit quando quis aufugit reperto hostio apto Secūdo non p̄cedit quādo carcer fuit fractus per alium et non ad instantiam nunc fugientis. In eadem glo. ibi lege theopōpus. Ista lex ꝓbat contrarium videlz q̄ vnus testis faciat semiplenaz ꝓbationem. habemus tamē tex. expressum iuriscano nici qui hoc dicit in. c. ex insinuatiōe extra de procuratori. et allegatur etiam capitulum vltimum de success. ab intest. ſz non ita clare facit Ex glo. tamen nostra notate q̄ vbi ꝓbatum ē per vnum testem defertur hoc iuramentuz Hec tñ regula fallit in aliquibus

casib⁹ posit. hic p Bar. ⁊ ī multis alijs q̄s nō posuit Bar. q̄ ponunt in diuer
sis locis extrauagāt. bus. ⁊ d. Iodo. ⁊ ro. collegit. xxviij. casus Ego āt colle
gi xxxv. casus inter quos omiseram quinq; collectos per. d. Iodo. In illis quinq; additi. meis. xxxv. erunt. xl. q̄s omnes casus pro clariori doctrina cō
uerto in conclusiōes negatiuas Quā
rum conclusionū hec sit prima ī ordi
ne. Testis non reddens rōnem dicti sui etiā non interrogat⁹ nō facit locū esse huic iuramento. d. ē singu. Bal. in. c. sacramētū. de cognitiōe recti feu
di. in vsibus feudor Et sequit. d. Iodo. de ro. Reputans esse singulare q̄ di
ctū mirabile videt q̄m duo testes nō reddentes rōnem dicti sui etiā non in
terrogati p iudicem si deponāt super his q̄ percipiunt per sensus corporis plene ꝓbant sec⁹ ē si deponerent sup his que consistunt in iure puta super dominio q̄ tunc non valet dictus eo
rū nisi reddant rōnem dicti sui etiam non interrogati vt no. docto. in. l. solam .C. de test. ⁊ in. c. cum cām. ex de test. ergo in his q̄ percipiunt p sensum cor
poris debēt vn⁹ testis facē semiplenā ꝓbationē etiāsi non reddat rōnem di
cti sui q̄m nō ē interrogat⁹ Rñdeo q̄ hoc ideo ē q̄ istud iuramentū defert p rigorē ex sola eq̄tate q̄m de iure q̄s non pōt esse testis in cā ꝓpria vt ī. l. ī omnib⁹. C. de testi. Ac iste iurans hī loco testis vt in. l. fi. C. de fidecommis. Ex equitate tñ lex mihi deferre hoc iuramētū cum habeat semiplena pro
batio. et non possint haberi alie ꝓba
tiones eo maxime. q̄ non ē presumen
dum quem velle deierare cū nemo p̄
sumat immemor salutis eterne. fina. .C. ad. l. in rem. Hz cum iste testis ñ reddat rōem dicti sui non caret istud aliquali suspicione boni viri cum iu
dex non plene examinauerit istū testē et sic quodammō videat istū testē nō plene deposuisse dictū suū; et ꝑiter cef
sat hoc iuramētū q̄ omnis lex cā im
pedit delationem h⁹ iuramenti exorbi
tātis a iure cōi vt ī. j. scriptis conclusi
onib⁹ videbit. Et ista fuit rō. d. Bal. in effectu. Iz breuius loquat in loco p̄
allegato. Pro hac rōne facit id q̄d ipe di
xit singulariter in. c. sicut. extra de iudi. videlz q̄ si commissum ē iudici q̄ di
ligenter examinat testes si testes nō reddunt rōnē dicti sui etiaz non inter
rogati non valet eoz testimoniuz. q̄d ē notādū pro singulari limitatione le
gis solā. cuz ibi notatis. C. de testi. hu
ic etiam accedit aliud singulare dictū .d. Ja. butrig. quē sequit Bal. ī. l. p̄sby
teri. C. de epis. et cleri. q̄ Iz testes con
tenti in instrumento contradicant in instrō si non reddant rationem dicti sui etiaz non interrogati instrm non reprobat q̄d diligent notetis ꝓ limi
tatione notatoz in. l. scriptura. C. de fi. instru. Secunda conclusio vbi te
stes sunt singulares nō defert iuram̄
tum in supplementum probatiōis. ita tz Bal. in. l. de quibus. ff. de legib⁹. q̄d est verū q̄n testes sunt singulares sin
gularitate abstractiua. vt q̄ vn⁹ dicit vnum alius dicit aliud. ⁊ istoruz dic
ta non sunt compossibilia q̄a omnia non possunt simul esse vera vt si vn⁹ testis dicit contractum celebratum pa
due. ali⁹ dicat venecijs. nā impossibile ē eūdem contractū potuisse celebrari in diuersis locis eodem tpe. et ita dz intelligi q̄d q̄tidie dicit testes singula
res nō probāt vt ī. c. cū dilecti. de ele
cti. ⁊ in. c. licz. de prob. ⁊ dicit Bal. vbi .ff. q̄ testes p̄nt reddi singulares ī om
nib⁹ x. predicamentis. et dicit verum si quis discurrat per omnia predicamēn
ta. hinc sequit vnum mirabile videlz q̄ melius erit alicui hr̄e vnum solum testē q̄ habere plures qui sint singu

res q̃ per vnũ solũ testẽ potest deferri hoc iuramentum non autẽ si sint singulares plures Rõ huius conclusionis est in promptu quare hoc casu non deferatur iuramentum q̃ cum testes dicant diuersa q̃ simul omnia nõ possunt esse vera vnde iudex non potest animum suum applicare dicto vnius testis q̃ alterius adeo q̃ nõ poterit eligere viam deferendi iuramentum in supplementum probationis q̃ nõ poterit deferre iuramentum pti ad q̃ faciendaz probationẽ q̃m iudex ẽ incert⁹ qõ sit ver⁹ int dicta istorũ testiuz diuersorũ quare.d. Pau.de castro. singulariť dixit ĩ ista.l.q̃ si testes sunt singulares ꝛ vnus testis sit honestissime vite ac optime reputatiõis ꝛ alij testes nõ sint tãte reputatiõis poterit iudex adherere aĩm suuz testi optiẽ opiniõis q̃ in arbitrio iudicis ẽ q̃nta fides sit testib⁹ adhibẽda vt ĩ.l.iij ℞sic.tu magis scire poterit ff.de testi.ꝛ ℔ casu puto posse deferre iuramẽtũ ĩ supplementum probationis q̃ cessat ratio ꝓhibitiua de qua.s. Ex quib⁹ sequunť duo singularia ꝑmum habetis vnam singularem limitationẽ ad omnia iura dicentia q̃ testes singulares non probant Secundo habetis vnam limitationẽ ad dictũ Bal.de q̃.s. q̃ interdũ põt deferri iuramẽtũ in supplementuz probatiõis testib⁹ existentib⁹ singularibus singularitate etiã abstractiua videlz q̃n iudex arbitrať ex iusta causa adhibendam fidez magis vni testi q̃ alteri vt.s. declarauí. Vbi autem testes singulares sunt singularitate amminiculatiua.tunc bene deferť hoc iuramentum vt si vn⁹ testis deponit de veritate contract⁹ q̃ fuit pñs ꝛ alius deponit de confessione. testes probant et poterit deferre hoc iuramentũ. ſm ea q̃ no. Bal.in.l.iureiuran.C.de testi. Idem est vbi testes sẽ singulares singlãritate in genere contenta. Hoc casu non solum hoc iuramentum deferť.sed si concludunt plene probant veluti si in probanda possessione q̃ est vnum totum et genus respectu contẽtorũ sub ea si vnus testis product⁹ sup possessione depõat de vna specie q̃ dicat q̃ vidit bladuz colligere et alter dicit q̃ vidit seminare. Isti testes licz singulares probãt plene.glo.ẽ singularis in.l.ob.ff.de testi. Idem tenz Inno.in.c.qualiť et q̃n 2°.cẽ de accu.ꝛ omnes sequunť ꝛ ẽ rõ q̃m ad hoc vt testes concludant ꝛ ꝑbent non ẽ necesse q̃ deponant ꝑ eadem verba ſz sufficit q̃ tendant oẽs ad eiusdem finem.tex.ẽ singularis in .l.q̃ sniam.C.de pe. vñ lz isti testes dicant diuersa tamen tendũt ad eundẽ finem.s.ad probandam possessiõem q̃ possessio ita demõstrať ꝑ collectionẽ feni sicut ꝑ collectionem bladi ꝛ sic ꝺ singulis Istam diuersitatem singulariter tatum ponit Bal.in.d.l.de quib⁹. licz magis succincte Certia conclusio ẽ ista. vbi ille qui adduxit semiplenã ꝓbationẽ vel qui iurare ꝺz ẽ talis q̃ non potest esse testis.vel non ẽ omni exceptiõe maior q̃ ẽ infamis infamia facti:hoc.iuramẽtũ sibi deferri nõ ꝑt ſm Bar.hic.quod etiam clarius tenz dñs Bal.in.l.qui accusare.C.de eden do. Ex quo sequiť stipendarijs hoc iuramentum deferri non põt q̃ sunt infames infamia facti ſm.d.Albẽi.ꝺ rosa.in.l.iij.ff.iulia ff.de testi. Ex quo etiam sequiť q̃ de.istis continue ĩ tabernis cõuersantib⁹ ꝛ in baritaria ludentib⁹.hoc iuramentum non ꝑt deferri q̃ isti omnes sunt infames infamia facti Cuz nihil aliud sit infamia facti nisi quando re ipa.i.ex ipo facto ꝛ opinione hominum infamie notã non aufugit. Iste ẽ.tex singula q̃ nõ ẽ alibi in.l.ij.ff.de obli.ali.li.prestã.

Quarta conclusio ē. vbi testis non ē omni exceptione maior nō deferē hoc iuramentum q̄ est affinis colonus vl̄ alia persona domestica. ita tz hic dñs Bar. z idem. d. Bald. in. c. fi. extra de iureiuran. et est ratio q̄ cum deferat istud iuramentum oz q̄ sit facta semiplena p̄batio vt in. l. in bone fidei. C. e. Sed per huiusmodi p̄sonas nō fit semiplena probatio cum aliqualit eis diminuatur de fide. vt nō. in. c. accedens. extra vt li. non contest. z in etiam. C. de testi. circa conclusionem illam q̄ nō deferē hoc iuramētuz infami infamia facti Infertur etiam ex hoc q̄ etiam spurio hoc iuramentum non deferē q̄ quilibz spurius est infamis infamia facti Ita tz Azo. in ti. de infami in sua summa. z sequit Bald. in. l. in bone fidei. C. co. z hic lodo. de ro. Ex quo etiam sequit q̄ si q̄s p̄bauerit per vnum testem q̄ sit spurius nō poterit hoc iuramentuz deferri quod est notandum Quinta conclusio vbi lex vel statutum requirit certum nūerum testium nunq̄z pōt hoc iuramentū deferri Ita tz Bal. in. l. ij. C. de bo. poss. fm tabu. et sequit etiam hic. d. lodo. subijciens cē hoc casu aliud singulare videlz q̄ vbi per statutū vel legē exigatur certus numer⁹ testium illi testes nihil probant nisi fuerint rogati glo. ē sing. in. l. nullum. j. de repu. in fi. glo. prime. Et per hoc habetis vnam additionem ad glo. in. l. ad fidem. j. de testi. Que ponit certos casus in q̄b⁹ testes debent esse rogati. vt q̄s ptes dicāt estote testes De hac re tpe contract⁹. z ibi non ponit illū casum. nec aliquis doctor ibi ponit quos videri Sexta conclusio. vbi lex vel statutū formaliter requirit in aliquo actu vtendo nomine superlatio probationes exactissimas vel plenissimas vel alio simili casu suplatiō vtat non defertur hoc iuramentum. glo. ē sing. in. l. fi. s. q̄ me. cā. et sequunt docto Septima conclusio vbi lex vel statutum exigit p̄batiōes liquidas et indubitatas nō defertur hoc iuramentum. ita tz Bal. in. l. fi. C. de secun. nup. In quo tex. iuxta fi. legislator vtit predicto modo loquendi videlz q̄ fiant probationes liquide et indubitate Octaua cōclusio i cā syndicatus vbi syndicator rector ciuitatis vel alij⁹ non deferē hoc iuramentum. ita tenet. d. Ange. in. l. ij. C. vbi ratio agi oz. Et ratio ē q̄ ibi in illa. l. ij. vbi probat hec conclusio legislator vtitur nomine suplatiuo dicens q̄ instructio oz esse sufficiens z documenta verissima. vnde stante alia priori conclusione hoc iuramentū nō deferē per gl. ī. l. fi. s. q̄ me. cā Nona conclusio Vbi contra semiplene p̄bantē ē aliqua presumptio etiaz leuissima hoc iuramentum non deferē. gl. ē notabilis i. l. i. C. qui aduer. q̄s. Et hoc ibi tz Bal. z alij Ex quo sequitur q̄ si testimonium de auditu essz contra semiplene probantem non essz locus huic iuramento q̄m lz a iure repellat tale testimonium vt nō. in. l. testimonium. C. de testi. tamē facit qualemqualem presumptionē. vt no. p Anto. de but. i. c. pterea. extra de testi. X. cōclusio. Vbi hī recursus ad iudicē ecclesiasticum p̄pter defectum iusticie in iudicis secularis non est loc⁹ huic iuramēto Ita singu. tenet Bal. in. c. si q̄s p tringinta si de feudo fuerit controuersia Xi. cōclusio Vbi semiplene probata ē ītiatio p̄sonaz non defertur istud iuramentū. Ista ē conclusio. d. Ang. in. l. non solū. fi. s. de pcura. z alle. d. lodo. vnam glo. singu. in. d. l. non solum in prin. Sed ego eam nō regio ī libro meo. ex quo sequitur q̄ si probatū ē de mādato procuratoris p vnum testem non poterit deferri

istud iuramētuz Iz franc. accursij tenuit contrarium in.l.i.C.de procur. Sequit̄ et secundo q̄ si tutor vel curator vel syndic⁹.si probet̄ per vnū testē q̄ quis sit tutor curator.ꝛc. non poterit obtinere vere q̄ non poterit hec probatio supplē p iuramentū cum hic agat̄ de lr̄iatione psonaz q̄ casu non recurritur ad istud iuramentū.s.dēm

Xij.conclusio. vbi allegeꝝ aliquod pactuz extranei a p̄ctu celebrato.i.qđ ē diuersum a nā contract⁹. ꝛ qđ non solitum est apponi in simili contractu iuramētū de q̄ loquimur in p̄ncipio non poterit deferri facta semplena probatione Iste ē tex.in.c.p̄terea in ti.quid sit inuestitura in vsib⁹ feudoz. Istud ponit Bal.in ti.de cogni.recti feudi.i vsib⁹ feudoz Ex q̄ sequit̄ q̄ si i instr̄o cōpleto et perfecto altera ps alleget fuisse appositum vnum pactū et fauorabile qđ non reperit̄ in instrumēto insertum ꝛ tale pactū non erat de nā ipius cōtract⁹ non poterit deferri iuramentū si est facta semplena p̄batio Rō ē q̄m vt.s.dixi.in q̄nta conclusi/one vbi aliq̄ mīma p̄sūptio ē p̄ aliquē semplene probātem non deferꝝ iuramentū Iz vbi aliter vnū extraneū pactuz diuersū a nā cōtract⁹ ꝛ nō solitū apponi In simili contractu p̄sumptio est contra istum allegātē tale pactū q̄niam notarius sp intelligit̄ eē rogat⁹ de conficiendo instr̄m fm nām ip̄ius contract⁹ tex.ē sing.in.l.fi.C.de fi. instrumē.quē tex.solent multi allegare q̄n nō p imperitiā omīt aliquid scribere de substantialibus instr̄i vt p̄ nō vitiet̄ instrumentū In simili pro hac conclusione solz dici q̄ vbi i istr̄o apponit̄ clausula insolita inducit̄ suspicio fraudis.gl.ē singularis.in.l.viij. ff.de consti.et instit.qđ ē notādū p cōtractib⁹ vsurariorū

Xij.conclusio. vbi allegatur error notarij si p̄batus ē error semiplene non pōt istud iuramentum deferri Hanc conclusionez ponit Bal in.l.imperia.s.de ista.hoīm Et rō huius conclusionis ē vt dixi i alia cōclusione q̄ p̄sūptio est cōtra allegantē errorē q̄ non p̄sumit̄ q̄ nō rius debeat errare in his que spectāt ad officiū suū ar.l.iubem⁹.C.de testa. maxīe cū sit iurat⁹ exercē suū officiū legaliter.ꝛ ista cōclusio p̄t esse rō p̄cedentis p̄clusionis

Xiij.conclusio ē Vbi statutum lex vel alia dispositio requirit probationes lr̄ias semiplena probatiōe exh̄te non deferꝝ hoc iuramentum q̄ iuramentum non ē p̄batio lr̄ia vt vult gl.i.l.cum de indebito in p̄in.sup verbo lr̄is.ff.de proba.ꝛ alia gl.in.l.sp.ff.officio.ff.q̄ vi aut clam. ꝛ ita exp̄sse tz.d. Alberi.de ros.i.l.cū d̄ indebito.p̄realle.lz.d.lodo.de ro.vi deat tenere p̄ncipium p.c.2m extra de p̄bati.qđ dicit tenē gl.in.c. statutū.ff.sup de rescrip.li.vi. Vlos ām tenete q̄ ad p̄nitem conclusionem q̄ non possit deferri istud iuramentū cū sit p̄prie p̄batio ꝛ communiter non ē lr̄ia probatio Ad hoc alle.tex.in.l.lz si possessori.ff.si.s.eo.ti. In tex.ibi perinde q̄ haberi q̄ iuratum est atq̄ si p̄batum essz ex hoc ter.manifeste apparz ꝑ p̄prie loquendo aliud esse probationē ꝛ aliud esse iuramentum ꝛli vultis plene videre istum articulum vtrum iuramentum sit probatio lr̄ia videatis in.l. cū de indebito.i p̄in.p̄reall.vbi disputatum

Xv.conclusio Vbi de dolo agit̄ non deferꝝ istud iuramentum.dēz est Bal.in.l.i.C.q̄ aduer.q̄s.ꝛ glo h̄ tz in.l.iij.in.ff.i.s.de minori. Cui⁹ē rō q̄ dolo debz p̄bari ex indicijs p̄spicuis vt in.l.dolū.C.de dolo. Item i cā famosa nō iuratur vt videbitis.ff.ꝛ actio de dolo irrogat infamiam vt.l. penultima.C.de dolo

Xvi. conclusio vbi semiplene probans fuit ne

gligens in faciendo plenas probatio nes non hz locum hoc iuramentum. Ita dicit Bal.in.c.fi.extra de iureiu. et non hz contradicentē ¶ Xvi.con clusio Procuratori non pt deferri iu ramentū in supplementū pbationis nisi habeat speciale mādatū ꝺ iurādo in aīam dñi Hanc conclusionē ponit .d.pau.de castro.in.l.fulgo.ff.de in litē iurā.inferendo de iuramēto affectio nis ad istud iuramētū qm̄ vtroq; cāu sol⁹ iudex defert hoc iuramētum vt ī .l.videam⁹.ff.deferre.ff.ti.i.ꝛ in.l.in bo ne fidei.C.e. Non placet mihi valde hec consideratio q; non ē cadē rō in vtroq; casu nā iō pcurator non iurat de affectione q; non pōt scire animū alteri⁹ et ad suā affectionē se referre non pōt vt in.l.videam⁹ versi.hz tñ ff. ti.i. Iō putarē si pcurator noueritve ritatez eā vna sicut principalis posi sit iurare Alias staret conclusio dñi pauli ¶ Xviij.conclusio Ubi agit de interesse rōne lucri ꝺz plene pbari nec pt ad hoc iuramētū deueniri. hoc ē sin gulare dēm Bal.in.l.vnica.C.de sen. q; p eo.inter pfec. Nec hz contradicē tē quē videri ¶ Xix.conclusio Ubi ē tale factū qꝺ verisilr deuenit ad noti cīā pluriū facta semiplena pbatiōe ñ pt deferri istud iuramētū Hāc cōclu sionē ponit hic Bar.ꝛ idem Bal.in.l. in bone fidei.C.e. ¶ Xx.cōclusio Cō tra presumptiōez consuetudis nō de fertur hoc iuramentū.tex.ē nōbilis ī ff.preterea.in ti.quid si inuesti.in vsi/ b⁹ feudoꝝ.et ibi hoc tz Bal. ¶ Xxi.con clusio. Ubi pbatio deducit ī conditi onē vt q; dicat in statuto vel in testō vel rescripto si pbauerit vel si pbatū fuerit nō pt deferri iuramētū in sup/ plemētū probationis Istud singula/ rit tz Bar.in.l.ait pretor.in ff.si iudex iuxta.in fi.ff.de re iudi. Idē tz Bal.ī.l. in bōe fidei.C.e. Sed cōtrariū hui⁹ ipe tz hz vos tenete Bar. Pro q; rō ē in promptu q; conditio ꝺz implē ī for ma ꝑpria et specificata vt in.l.q; here/ di.in prin.ꝛ in.l.meui⁹.ff.de condi.ꝛ de monstra.ac iuramētū non ē ꝑprie pro batio.tex.ē expressus ī.l.hz ff. posesso ri.ff.ti.s.e.dū dicit tex.perindeq; habe ri qꝺ iuratū ē acsi probatū esz Plus ego dico q; si iuramentū esz ꝑpe p/ batio.tñ non pōt deferri istud iura/mē tum qm̄ cōis vsus loquendi ita se hz q; non vocat iuram̄tū pbationē Im mo ꝑprie iuramētū ē spēs separata a pbatiōe Nā dicit quis ego pdidi cāz q; steti iuramēto aduerse pti.q; nihil p bauerat et etiam hz probauit p̄tez teste ꝛ iudex detulit sibi iuram̄tū nun q; reperiet q; cōis vs⁹ loq̄ndi vocet iuramētū ē pbationē ꝛ nos habem⁹ regulā q; cōis vsus loquēdi derogat proprie verboꝝ significationi.tex.ē ī .l.liberoꝝ.ff.qꝺ tñ cassi⁹.ff.de lega.iij.et in.l.annicul⁹.ff.de verbo.signi. Ad pre dicta bñ facit tex.in.l.luci⁹.ff.de condi. ꝛ demōstra. ¶ Xxij.conclusio Ubi p bat consuetudo non defert hoc iura/ mētū dictū ē Bal.ī.l.de qb⁹.ff.de legi. ¶ xxiij.conclusio. Ubi ꝺz pbari noto riū non pt deferri istud iuramētū.vt tz Bal.in.d.l.de quib⁹ Ex quo infer tur.xxiiij.conclusio. Ubi ꝺz pbari cōis vsus loquēdi vel cōis vsus ytē di vel cōis vsus intelligēdi Istud iu ramentuz nō poterit deferri Rō ista rum triuz conclusionū ē vna q; ē ta/ le quid qꝺ verisimiliter ꝺz sciri p plu res ¶ xxv.cōclusio. Ubi quis ē facil lis ad iurādū non defert iuramentuz Ista ē nō singularl.Bal.in.l.q; sub p̄ ditōe.ff.de condi.insti. ¶ xxvi.conclu⁹. Ubi ē q̄o vtrū filiꝰ sit ltimus vel il/ legitimus nō defert hoc iuramētum fm Bal.in.l.ī bōe fidei.C.e. ¶ xxvii. cōclusio.vbi agit de rescidēdo sniaz istud iuram̄tum nō hz locuz Hec vo⁹

trina est.d.Bal.in.l.fi.C.si minor se maior.dixe. Et ibi probatur in text. hoc sequitur.d.Iodoci. ¶ xxviij.conclusio.vbi quis semel iurauit falsuz ñ pt sibi hoc iuramētū deferri ita tenz hic.d.Iod.alle.de pse.dist.iiij.c.puuli. ¶ xxix.conclusio.vbi lex vel statutū exigit plenā pbationē:non ē loc⁹ huic iuramēto.glo.ē singu.in.c.cupietes.ī versi. plenā fidē. de electi.li.vi. xxx. conclusio. vbi statut⁹ē tmin⁹ p oē gen⁹ pbationū ad probandū elapso termīo nō pōt eē loc⁹ huic iuramento. Hāc conclusionem ponit Bal.in.c.fi. de iureiu. ¶ xxxi.conclusio.vbi petit pena debita ex contractu non pōt deferri hoc iuramentū.d.ē singulare ī.l. vnica.C.de his q̄ pene noīe.qđ pura intelligendo qñ pena esset magna.sec⁹ si esset modice quantitatis vt diximꝰ ī alijs casibus. ¶ xxxij.conclusio In causa crīali non deferť iuramentū ī supplementū pbatiōis. Ita tenēt oēs vt hic p Bar.z gl.i.l.iij.ff.i.ſ.e.z spe.ī ti. do iura. dela.ff.i.ſicu. vt pleni⁹ Bal. et alij in.l.bonefidei.C.e. D. autez Iodo.dicit hoc eē arbitrariū p tex.ī.c.fi. in fi.extra e.ti.qđ non puto vez q ī illo tex.añ finē fit mentio generalis đ iuramēto deferendo.z sic generalit đ oīb⁹ causis z ſbijcit eē ī cā famosa. Postea in fi.tex.dī q ex qualitate persone z circūſtantijs cē iuramētū deferť actori.nā clausula in fine posita dz referri ad oīa pcedētia vt ī.l.i.C.de li.pteri.cū ibi no.vñ istud arbitriū ītelligo īspectis circūſtātijs cē q si cā erit ciuilis z ñ magna deferť actori. Si āt erit crīmalis vel ciuilis magna nō deferť ita q ī arbitriū iudicis non pferť vt possit deferre in crīnali vel non deferre z iudex arbitrari dz q̄litatē cāz z circūſtātias z tūc deferre iuramentū vel non deferre attenti.circūſtātijs cause eo mō q̄.ſ.dixi.z đ mō habeti.ī tellectū .d.c.fi.z rō ē in promptu ī criminalib⁹ q ī crīnalib⁹ debent eē pbationes luce clariores. vt in.l.sciāt.C. de pba. ¶ xxxiij.cōclusio. Vbi cā est famosa z non crīmalis non deferť đ iuramentū vt tenent pīter canoniste in.c.fi.extra.e.z spe.in.d.versi.plen⁹. z Bar. tz ꝯnū p.l.nā z p⁹ea.in ff.si dā neť.ſ.e.z illud loquit in iuramēto iudiciali qđ deferť de consensu ptiū. ac istud iuramentū deferť pte inuita. vt in.l.in bone fidei.cū ibi nota.C.e. ¶ xxxiiij.cōclusio In cā vsurarū vbi de vsuris agit non deferť đ iuramentū vt tz Bal.in.l.in bone fidei.C.e. quā cōclusionē puto procedē vbi ageret de crimine vsurax ad finē.vt puniat vsurari⁹ qđ pt eē ex forma statutoꝝ vt ē in hac ciuitate.vbi āt agit de repetitiōe vsurarū sine dubio poterit ī istud iuramētū deferri.vt voluit Jo. and.in.c.quanq̄z de vsu.in nouel.li.vi. Et sequit Bal.in.l.i.C.de sa.sanc.ecc. vbi dic q si testator iusserit male ablata vel extorta restitui stabit iuramento creditoris p̄cedentib⁹ aliquibus in dictis ꝓ đo đ fcit q̄d not. Inn.ī.c.ille vos de pign.dicens q in cā vsuraria pt diffinitiē pnūciari ex solis p̄sumptiōibus.fcit etiā aliud dictū singulare.d.Bal.in.l.quanq̄.C.de seruis fugiti.qui dixit q ī dīctis q̄ secrete cōmittunť sicuti ē istud crimē vsurarū pt ad diffinitiuā pueniri ex solis indicijs. ¶ xxxv.conclusio vbi cā ē ciuilis z magna:iuramētuz istud non deferť Istud colligit ex gl.hic dū dicit q dz summa eē modica z idē glo.in.d.l. in bone fidei.z oēs sequunť.rō ē qm cā ciuilis magna equipat crimali vt ī.l. ꝑpť litē ī.de excu.tut. Et cā magna z pua dī inspecta q̄litate psonax.vt hic dicit Bar.z probat in.l.ſ si suplit ff.libertl.coniūcta.glo.ibi.ſ.de iudi. z ibi eē p Ang.z si in fine eē nō apparebit

ꝑ probationes vtrũ cã sit magna vel
qua iuramẽtũ deferr̃ ꝙ regula ẽ ꝙ in
oi cã deferaṫ nisi appareat de casu spe
ciali vt in.d.l.i bone fidei Jo sit cautꝰ
ille in cuius ꝓiudiciũ venit deferẽdũ
istud iuramẽtũ vt añ cõclusionẽ i cã
capitulet et ꝓbz ꝙ ista cã ẽ magna
Exxvi.cõclusio In cã mrimoniali et
monachatꝰ nõ deferr̃ istud iuramẽtũ
ꝑ mrimoniũ et mõachationem ꝑ ãt
mrimõio ⁊ mõchatiõe bñ ꝺferr̃ Hãc
cõclusionem firmat.d.bal.et eẽ idẽ tz
.d.pau.i.l.iij.ff.i.s.e Exxxvij.cõ°.i cã
bñficiali ñ ẽ locus huic iuramẽto ꝙ ñ
ꝓt tractari de ꝓiudicio tertij.l.eccie
q̃ forte regẽtur ꝑ intrusuz.i.nõ hñtez
titulũ si possz eẽ locus huic iuramen
to Hãc cõclusionẽ tz.d.Bal.in.l.i bo
nefidei Exxviij.cõclusio.vbi ẽ sola
fama ꝓbata ñ ꝓt deferri istud iuramẽ
tũ. Ita tz Bal.in.c.fi.eẽ eo.titu.q̃ pro
cedit ff z illã opionẽ ꝙ fama nõ semi/
plene ꝓbet.ff z cõem opi.doc.q̃ vult
ꝙ semiplene ꝓbat Ista cõclu°ñ ẽ ve
ra ꝙ imo defertur Exxix.cõclo vbi
adest ꝓsumptio miꝰ semiplena ꝓba
tiõe:nõ põt deferri istud iuramentuz
Allegaṫ.gl.singularl.in.l.iij.ff.i.s.ꝺ mi
noribus ff z tunc exñte ꝓsuptiõe cõꝝ
reũ poterit deferri iuramẽtũ purgati
onis ipi reo vt dixi.s.in prin.legl. C
El.cõclusio.et vltia Dec ẽ i cã feuda
vbi ẽ q̃o de feudo iuramẽtũ istud nõ
deferr̃ nisi possessoꝛ vt in.c.i.ff.itẽ sixa
sall°in ti.de cogni.recti feu.in vsibus
feu. Et firmat eẽ ibi Bal. Rabet. ad
dere vnũ mee cõclusiõi i qua dixi ꝙ i
stud iuramẽtũ non defertur vbi agiṫ
de ltiatiõe ꝑsonaꝝ.vbi ãt agitur ꝺ re
uocatiõe ꝓcuratoꝛis deferr̃ hoc iura
mentũ.tex.ẽ in.c.ex insinuatio.de pro
curato. Vbi si quis vult ꝓcuratorez
eẽ reuocatũ ꝓbata reuocatiõe ꝑ vnũ
testẽ defertur iuramẽtũ i supplemẽtũ
ꝓbatiõis ⁊ sic defertur ad probãduz
ꝑsonã non ltiam i iudicio ꝑ quẽ text.
dicebat.d.lodo. dictã cõclusionẽ non
eẽ verã tz Alng.cã teneat et gl.et bal.
et forte ꝑ illũ tex. sustinẽtur illud qꝺ
diẽ.d.lodo. Supersṫ videẽ articuluz
q̃tidianũ videlz vtꝝ post conclusionẽ
i cã possit ps petẽ ꝙ istud iuramẽtuz
deferatur Bar.et ceteri doc. excepto
sali.tenent ꝙ non.et ita ẽ i iudicãdo
tenendũ ꝓmo mouẽtur.qm̃ ꝑ cõclusi
onẽ in cã cõcluditur ꝓti vt nõ possit
amplius aliquẽ actũ efficẽ.vt ꝑ Inn.
in.c.pastoralis.de cã possess.et ꝓbe.
et no.i auten.in ff ꝙ vero.in auẽ.de te
sti Secũdo mouẽtur p.c.cũ dilectus.
extra de fi.instru.vbi instr̃a nõ ꝓsit ꝓ
duci post conclusionẽ i cã.ergo nec i/
sta petitio fieri cũ sit eadẽ rõ.⁊ cũ ista
cõi opione transit lodo.ꝺ ro. Sali.ãt
tz ꝓtrariã opi.motus ꝓmo ꝙ istud iu
ramẽtũ defertur pꝰ conclusionẽ i cãvt
i.l.generaliṫ ff.i. C.e.ergo ipa petitio
iuramẽti vr̃ eẽ ꝓmissa post cõclusionẽ
i cã. hanc rõnẽ sic declaro.nã vno sic
concesso videtur eẽ cõcessuz oẽ ꝑ qꝺ
deuenitur ad illud cõcessuz.text.ẽ i.l.
ad rẽ.et i.l.ad legatũ.s.de procu. Sz
cõcessuz ẽ ꝙ iuretur post cõclusionẽ
i cã ergo pariṫ videtur esse concessa
petitio iuramẽti vt eo tpe fieri possit
vt ipa sit ncariũ añs ad delationẽ iu
ramẽti Tertio mouẽtur qm̃ petitio de
fendi istud iuramẽtum si fit ante con
clusionẽ i cã porrigit effectũ suũ post
cõclusionẽ in cã q̃ effectus consistit i
ipo iuramẽto et sic vr̃ ꝙ ipsa petitio
ꝓferaṫ ad tẽpꝰ pꝰ conclusionẽ i cã vt i
.l.ꝙ sponse. C.de donati.ꝓt nup.et
in.l.in tps.ff.de hẽ.insti. Si g̃ vr̃ facta
añ cõclusionẽ i cã multo magis pote
rit ipsa petitio fieri post cõclusionez
in cã Quarto mouetur qm̃ iste l'mp lr
probãs non potuit prouidere vtrum
debẽt ꝺferri istud iuramẽtũ añ publi
catas attestationes cũ ñ potuerit sci

re quid testificarent testes ꝫ tunc de/
mum id sit cuz publicatus ē p̄cess⁹ q̄
publicatiōe facta concludit in cā Si al
tera ps aliud voluit p̄bare ⁊ istā opi
nioēz in disputādo putoveriorē p̄t du
as p̄mas rōnes sali. facilis ē rō ¶ Ad
obiecta. qm̄ p̄ma rō docto. p̄cedit nisi
p legem p̄mittat p̄t aliquē actuz facē
p⁹ p̄clusionē in cā ac in re nr̄a vt dixi vo
bis lex p̄mittit istā permissionē q̄ v/
no concesso vr̄ eē cōcessuz p qđ pue/
nit ad illud cōcessuz nō obstabit. c. cū
dilect⁹. de fi. instru. q̄ n̄ ē eadē rō qm̄
effect⁹ p̄ductionis instr̄oz q̄ cōsistit in
p̄batioe n̄ ē permissus p⁹ cōclusionē
in cā. vt in. d. c. cū dilect⁹ Ꝫz effect⁹ pe
titi iuramēti ē p̄missus p⁹ cōclusionē
in cā. vt in. l. generalit. ℌ. i. C. e. ergo et
ipsa petitio p rōez iā dictā in p̄tia re/
sponsiōe Sed an iudex ex suo officio
nemie petēte possit p⁹ cōclusionē in cā
ℌ iuram̄tū deferre Bal. loq̄t vno mō
hic et in. l. i. C. sent. rescin. nō poss. ⁊ i
. l. vnica. C. vt q̄ desūt aduo. ꝫz q̄ pos
sit iudex deferre Pro qua opiniōe fa
cit tex. in. l. vbicunq; .s. de int. acti. ⁊ i
. c. int̄ dilectos. extra de fi. instrumē. ⁊
xxiij. q. v. c. iudicantē. Jn qb⁹ dr̄ iudi
cē in quacūq; p̄te iudicij posse p̄tē in
terrogare si velit iurare ⁊ volenti iu
rare deferre. idem Bal. in. l. in bonefi/
dei. C. e. dicit q̄ iudex poterit defer/
re iuramētū sup̄ declaratiōe actitato/
rū. pro q̄ facit nō. Jnno. in. c. int̄ dile
ctos. ℌ fi. instru. in suis addi. ⁊ qđ no.
Spe. i. ti. de posi. in. ℌ. iij. opponit vsi.
r̄gulariter declarātes itellectū le. vbicū
q;. p̄alle. videlz q̄ ꝫz q̄ illa lex g̃aliter
loq̄t q̄ iudex possit in q̄cunq; p̄te iudi
cij partē interrogare. ℌ dz itelligi q̄ p⁹
cōclusionez in causa possit interroga
re super declaratiōe p̄ductorū in cau
sa Si autem vellet iudex interrogare
sup̄ alio iure ℌ nouo in cā non p̄ducto
ℌ nō p̄t ꝫz contrariū consuluerit. d.
Ant de but. vt ipe no. in. c. i. de iudic.
Jta ergo erit in cāu nr̄o p semiplenā
p̄bationē nō habeat iudex plenā vēi
tatez. adeo q̄ iudex remaneat dubius
vt dicit iurisconsult⁹ in. l. nr̄a in ver/
sicu. solēt. causa declarādi istā dubita
tionē ortā ex iure iā p̄ducto in iudi/
ciū poterit p̄tē interrogare si velit iu
rare et sibi deferre iuramētū. et istam
p̄tē ꝫz hic. d. Iodo q̄ tñ continet idem
qđ p̄ima opio q̄ ad effectū videlicz q̄
possit deferri istud iuram̄tū p⁹ cōclu
onez in cā ex officio iudicis. ꝫz. d. Iodo.
ipse intelligat q̄ p̄t. d. Jnno. ⁊ Spe.
de qb⁹. s. dicentiū q̄ iudex p̄t interro
gare ad declaratiōez productor. ū. q̄
ex hoc sequat q̄ istud iuram̄tū n̄ pos
sit deferri in nostro casu p̄misso Sed
ego dico q̄ ē totū oppositū q̄ immo
ex eoz dict. infert q̄ p̄t deferri vt
. s. late declarau. Jdē Bal. in. d. c. i. de
iter. c. g. in vsi. feu. q̄ iudex nō p̄t ex
suo officio p⁹ conclusionē in cā ꝺferre
iuramētū. vos āt tenere p. s. dicta
p̄tē affirmatiuā q̄ ex suo officio pos/
sit iudex istud iuramētū deferre post
conclusionē in cā etiā nemie petēte ⁊
ꝫz in iudicio nunq; petitū fuerit p p̄
tem iuram̄tū debē deferri Addite tñ
ℌm. d. Iodo. ⁊ bñ vnū singulare verbū
in his q̄ dicta fuerūt heri q̄ ꝫz ℌm cō
munē opi. p̄te petēte ferri iuramētuz
p⁹ conclusionē in cā nō possit tñ vbi i
cā p̄cedit sūmarie ⁊ de plāo sine stre
pitu et figura iudicij iur̄ cle. sepe de v̄
bo. signif. poterit iudex deferre istud
iuramētū p̄ti etiā p⁹ conclusionē in cā
q̄m̄ iudex p̄cedēdo summarie vt. s. p̄t
p̄tē interrogare p⁹ conclusionē in cau
sa absq; eo q̄ hoc faciat ex ꝑpio offi/
cio Nam poterit etiā facere ad instā
tiā partis Jsta ē gl. sing. in. cle. sepe in
v̄bo interrogabit de verbo. signi. quā

glo. sequūtur ibi oēs docto. Aduertite quia istud non procedit in cāu nro p illā glo. q̄ nihil fcit ad ppositū q̄ illi gl. loquit q̄n iudex interrogat vnā pt̄ ad instātiā alterius partis Nā vna ps dicit Dñe iudex interrogeti. ad uersariū meū in tali re. ꝛc̄ In re āt nostra illa ps q̄ dz interrogari ē illamet q̄ instat coꝝ iudice vt deferat sibi iuramētū ꝛ sic illa glo cum reuerētia nihil facit. puto tñ .d. lod. bene dicē q̄ ē cadē rō in cāu nostro q̄ ē in casu dce glo. plo dico q̄ in istis causis sūmarijs non concludit ī cā de nōitate vt ī. d. cle. sepe. Ex q̄ sequit dubiū ē indubitabile videlz q̄ po conclusionē in cā vtz possit peti istud iuramētū deferri q̄ poterit vsq̄ ad calculuz ferende sñie. posz pcedere dubiū vbi de veritate ptium eēt facta conclusio in causa. nunc videndū ē cui debeat deferri istud iuramētū. an actori vl reo. ꝛ possent adduci multe rationes hincinde studio tñ breuitatis veniam ad veritatez Tres ei fuerunt opiniões. vna fuit opīo azonis q̄ deferat reo. ꝛ istā vbiq̄ sequit glo. nostra vt hic et ī. l. in bone fidei et in. l. maritus. de q̄oni bo. Pro qua casus ē expressus in. c. fi. in fi. extra de iureiurā. et eam tenz ibi Jo. and. ꝛ Anto. de but. Secūda fuit opinio hugonis q̄ deferat actori. quā sequit Bart. pet. de bellapti. Ange. et multi alij Tertia fuit opi. Spe. in ti. de iura. de li. contest. §. i. versi. ꝛ vt plm. quam tenz Bal. et eam etiā tz hic .d. lodo. pro qua ipe alle. vltra omnes docto. tex. expressum in. c. romana. de testib. in. vi. ego āt puto omnes bene dicere in diuerso tamen cāu quas studeo concordare Ex qua concordia habetis veritatem ꝛ dilucidum intellectum ad istum articulum. Considero itaq̄ q̄ aperto processu ꝛ visis testibus productionem. ac intellectis attestationibus coruz cui debeat deferri istud iuramētū an actori vel reo. dico q̄ hoc est arbitrariuz hoc est q̄ iudex debet arbitrari istud cuz cause cognitiõe vt in. l. in bonefidei. in qua cause cognitione quattuor sunt considerāda per iudicem vt dicit dñs Bal. in. d. l. in bonefidei. Primū qualitas psone semiplene pbantis. nā habito respectu ad aliaz partem contrariam videlz vtruz iste semiplene probans sit talis persona que possit esse testis. p alio vel non. ꝛ qualitate testium vt sit omni exceptione maior fm ea que habuistis in superioribus. Secūdo cōsiderabit qualitatē cause vtrum sit criminalis vel ciuilis. et si ciuilis vtrum sit magna causa vel parua quia si magna non defertur vt. s. habuistis Tertio considerabit quantitatem rerum quia pro magna re non debet deferri pro modica sic vt in gl. nostra Quarto cōsiderabit comperiendo posse deferre istud iuramentum scienti nō autez ignoranti ne ignoras cogatur sibire periurium vt in. l. videamus ff. tit. .ī. ꝛ sic vterq̄ cōsiderabit quis melio sciat quia si vnus scit per propriuz sensum corporis. Alius sciat de auditu vel de fama p quā famaz nō dicit hīe noticiā rei vt vult glo. singlris in. l. ī bonefidei. Et isti defertur iuramentuz. ꝛ si vnus scit de facto proprio. alius de facto alieno defertur scienti in facto propo. ꝛ si vterq̄ eque bene scit tunc iudex cōsiderabit quod est verisimilius quis debeat magis iurare veritatem ꝛ illi defert et presumitur q̄ nobilis melius dicat veritatem q̄z ignobilis ꝛ in dignitate constitutus q̄z alio nō habens dignitatē. et diues poti q̄z paup nisi sit diues ex ditijs male adqsitis. fz cy. ī. l. i bōefid. ꝛ masculo

potius q̄ mulier ꝺz Ja.de are. Et ex
his sequitur q̄ vera sit opinio spe.et
sequacii Ubi āt actoris et rei oīno ē
paritas nihil ꝝpugnat dilatiōi iuraīi
ti. vēa ē opinio glo.nr̄e et canōistarū
q̄ deferāt reo.tex.ē.express⁹ in.c.fin.
extra de iureiurā. Et ꝓbāt eē in ter.
hic in verli.fm hec ꝓstitutiōes.vbi di
cit iurisconsult⁹ hīe locū legē nr̄az vi
bi ꝙo ē absolut⁹ ergo bene apparz q̄
erat ꝺlatū iuramētū reo q̄ si fuissz de
latū actori re⁹ fuissz cōdēnat⁹ Pro q̄
opinione facit rō q̄ actore nō ꝓbāte
reus ꝺz absolui vt in.l.q̄ accusare. C.
de edē. vñ cū actor nō plene probaue
rit re⁹ eēt absoluēd⁹ vez q̄ apt sēiple
nā ꝓbationē actoris.generā ē ꝑsūptio
ꝑ reū tō deferī iuramentū reo vt pur
getī ista ꝑsumptio ⁊ suspicio. ⁊ ħ mō
vera ē opio Bar.⁊ sequaciū ⁊ ē de cō
suetudie fm Alberic.de rosa.q̄ dic̄ de
cōsuetudie seruari q̄ vbi ē semiplene
ꝓbatū p actorē: iuramētū istud defer
tur actori hñti semiplenā ꝓbatiōez et
dicit vez.ꝺ.Alberi.q̄ ita seruat̄ ī ista
ciuitate ⁊ ī alijs ciuitatib⁹ lombardie
vbi fui.et q̄tienscunq̄ vn⁹ doctor fa
mosus qualis fuit Alberic⁹ attestat̄ ꝙ
suetudinē absq̄ alia ꝓbatiōe: ꝓbata ē
consuetudo Ita sing.dic̄.ꝺ.Bar.in.l.
de quib⁹.ſ.de legi. Subsequnt̄ q̄rit vi
tz si iudex male arbitret̄ ī delatiōe h⁹
iurati q̄ cū debz deferri actori deferāt
reo vel cōtra vtz possit appellari Bal.tz
q̄ sic.⁊ sequit̄.ꝺ.Iod. Vot⁹ ꝙ ea q̄ no.
glo.simul.et Bar.in.l.si qua pena.ꝑ. de
ꝛbo.sig.vbi dī q̄ in mulcta cui⁹ quā
titas relinquit̄ arbitrio iudic.appella
ri ꝑt ⁊ ꝓbāt in.l.⁊ ī mulct. C. de app.
Idē videt tenē gl.exp̄sse in.c.sup his
eē ꝺ accu.in ꝛbo arbitriū.ī ꝛsi.astrin
gend⁹ Sc̄ō mouet ꝙ.c.i.eē de dilat.
vbi appellāt a nimis breui dilatiōe ⁊
tñ dilatiōes st arbitrarie vt ī.l.i. C. de
dila. Tertio mouet tali rōne. nā nlla
lege repit̄ cautū q̄ a sñia lā ī his q̄ re
liquunt̄ ab arbitrio iudic.nō possit ap
pellari ꝛz habem⁹ regulā q̄ ī oī cā pōt
appellari nisi quatenꝰ reprobāt̄ spēalit̄
ꝓhibitū.glo.ē singu.approbā ꝙ doc.
in.l.qui restituē.ſ.de rei vēdi. ergo ve
ra ē hec sñia Bal.q̄ pt appellari Cō
tra hāc determiatiōez facit dēz Inn.
in.c.pñti de rescript.⁊ in.c.cū ꝙst⁹ de
feriis. dicentis q̄ vbi aliquis aliquez
facit ex arbitrio cēcesso q̄ ei⁹ arbitrio
relinquit̄ nō pt appellari ⁊ videt̄ seq̄
Bar.in.l.i.in repetitiōe sua.ꝑ. de lega.
ij. Huic rñdet.ꝺ.Iodo.q̄ Innoc. male
dicit ꝙ rōnes ꝙ⁹ allegatas Ego āt pu
to istas opiniōes posse ꝓcordari vide
lz q̄ vera ē sñia dēi Bal.⁊ glo. Et q̄
ī his q̄ relinquunt̄ arbitrio iudicis pos
sit appellari si ī appellatiōe exp̄matur
cā lz alias ī appellatiōe a diffinitiua ne
cessario nō sit exp̄mē cām vt ī l.iij.ꝑ. ꝺ
appell. Doc.ꝓbo duab⁹ rōib⁹.ꝓmo q̄
istud videm⁹ seruari ī appellatiōe int̄
posita a sñia lā ꝙ bonū viz cognoscen
tē de sñia arbitratoris cui⁹ sñia fuit re
ducta ad arbitriū boni viri. iuē.l.si so
cietatē.ꝑ. ꝙ socio.ī.ff. arbitror.⁊ ħ cāu
in tali appellatiōe int̄posita ꝺz exp̄mi
qualitas et quātitas lesiōis.⁊ sic effe
ctus cē exp̄mit̄ Istō ē singulaē.ꝺ.bal.
in.l.vnica. C. de his q̄ pe.noīe. qō di
ctū seruat̄ in practica Ubi āt non ex
primitur qualitas ⁊ quātitas lesionis
⁊ sic non apparet de causa: appellatio
nō admittitur fm cum Ita erit in ca
su nr̄o qm̄ si exp̄matur causa in ap
pellatiōe ꝓcedit appellatio. vbi autē
nō exp̄mitur cā nō admittitur appel
latio ⁊ ita loquitur opio Inno. Secū
do moueor ex his q̄ volut.ꝺ.raphael
de Ra.consulēdo vt pz ī consilio suo
qō incipit viso ꝓmissō Antonij di
cēs q̄ vbi sñia arbitratoris reducitur
ad arbitriū boni viri ī ipsa reductiōe
ē exp̄mēda cā alias ñ ꝓcedit ⁊ vt vī

arbitrator cognoscit ⁊ pnunciat ex arbitrio sibi concesso p ptes vt in.l.nō distinguem⁹.§.recepisse.ff.de arbitris Et iudex cui⁹ arbitrio relinquit cognoscit ⁊ pnunciat arbitrio sibi p legē concesso ergo bene sequit ex ipa parificatione q̄ si q̄s velit appellare ab huiusmodi sñia per iudicez lata debebit expmē cāz ī appellatiōe.nā hec ē bōa equipatio q̄n vbi ptes dant arbitriū arbitratori videt arbitrator ipz habē lege confirmante ⁊ approbante ꝓpromissuz.ar.l.lege obuenire.ff.de ẏbo.signi.Cū contract⁹ legē ex cōuētiōe accipiāt.vt in.l.i.§.si cōuenerit.ff.depo.⁊ in .c.i.de dila.p.d.lo do.alle.fcit p hac cōsideratiōe q̄ ibi appellat a nimis breui dilatione ⁊ sic appellat ab inclo cutoria in qua appellatiōe dz exprimi cā vt in cle.appellanti.de appell. Et notant doc.ī.l.mīorib⁹.C.de his q̄b⁹ vt indig. Et sic p̄t seruari opio Inn. vt verus sit q̄ in his que relinquuntur arbitrio iudicis si appellet nō exp̄ssa cā sicut cōiter ē in qualibz appel. a diffinitia nō tz appellatio Istud tz p constāti q̄ lz eo mō q̄ in supiorib⁹ dixi delatio hmōi iuramēti inferatur in arbitriū iudicis vt considet oīa q̄ dicta sunt in precedēti lectiōe fz theorica posita in.c.rōana.de testib.li.vi. Tñ nō ē in arbitrio iudicis vtz deferat istud iuramētū vel non deferat q̄nimmo cogit deferre in cāu in q̄ sit loc⁹ dilationi.tex.ē in.l.in bone fidei. .C.e. In tex.ibi cā cognita.descidi oz ff. Nā ly.oz ē verbū q̄d importat necessitatē.vt no.in.l.sepe.§.de offic.p̄si. ⁊ ita tenēt oēs docto.cōcordit Solz dubitari si actor plene probauit ⁊ reus semiplene.vtz debeat deferri hoc iuramētū reo. Bar.⁊ Bal.q̄s cetēi sequūtur dicunt q̄ vbi probatiōes sūt ꝓrie.q̄ vn⁹ dicit q̄ mutuauit. alī⁹ dic̄ q̄ non ē vez.non defert iuramētum reo.immo actor obtinebit sine iuramēto q̄ melī⁹ pbauerit.vt in.l.ob carmē ẏ.§i testes.ff.de testi.et ī.c.in nra pñtia. eē de testi Sinautē pbationes nō sūt ꝓrie ꝛz diuerse.q̄ actor plene pbauit mutuū.⁊ reus semiplene pbauit solutionē tūc bñ defert iuramētū reo q̄a reus in sua exceptiōe ē actor.vt in.l. .i.ff.de excep.⁊ in.l.in exceptionib⁹.ff.ff pba. Hoc pcederet fm illā opinionē q̄ actori deferat illud iuramētuz.ff q̄ dicit vt.s.dixi Sz quid si vterq̄ semiplene pbauit Intelligatis.pbatiōib⁹ exñtib⁹ ꝓrijs clax q̄ istud iuramētuz non p̄t deferri ⁊ hoc q̄ exñte mīma suspitiōe ꝑ actorē semiplene pbantē non p̄t sibi deferi iuramētū p gl.singularez in.l.i.C.q̄ et aduersꝰ q̄s. Itē cū hincinde sit semiplene pbatio iste due semiplene pbatiōes cōfūduntur adinuicem ⁊ remanz perinde ac si nihil eēt probatū. Et sic succedit regla Actore non probante reus dz absolui Vbi āt vterq̄ plene pbat tā actor q̄ reus milli dubiū q̄ sñia ferat p reo tex.ē notabilis in.c.ex lr̄is.ff de pba. Vltio adduco vnū notabile ẏbū.d. bal.ī mā hac dilatiōis iuramīti q̄d dixit q̄ vbi q̄o ē ff possessiōe sēp dr̄ cā parua lz si ageret de ꝓprietate eēt cāma gna Et iō ī iudicio possessorio deferr̄ iuramētū in supplemētū pbatiōis: nec potēit repelli p exceptionē q̄ nō posit deferri q̄ ista sit magna cā cum l. cū sit pua ar.le.momētanea.C.q.le.p ī iusta.ha.⁊ ī.l.momētanie.C.vnde vi.ff

Lanfranc⁹

Pro euidētiori intellectu interpretatiōis statutorū habēdo premitto quedam necessaria

Et ꝓmo aduertēdū ē ꝙ statutoꝝ triplex ē spēs. Quoddā statutū ē fz ius pētꝫ h ē qñ statutū ꝓtinz illud idē ꝙd ius pē qđ tm̄ valz fz Bar. i. l. i. ī ꝓnci. ff. ad. l. falcidiā. Idē videm⁹ ī alijs conuentiōib⁹ ꝫ pactis. in qb⁹ deducit ius pē q̄ valent cū sint facte cā dubitationis tollende. vt. in. l. q̄ mutuaz. in ꝓn. .s. mandati. Erit etiā vtile fm Bart. ꝙ statutū contineat ius cōe ꝙ erit ꝓdita noua spēs agendi ꝙ amodo agi poterit conditiōe ex statuto. Addite ꝙ erit etiam vtile ꝙ si renunciatū fuerit iuri cōi vel iuri simplr ꝙ intelligit renūciatū iuri cōi tm̄ vt no. Bal. in. l. ij. ꝫ p⁹ tres. s. si qs cau. ꝫ sic poterit vti statuto. Quoddā ē statutū qđ est preter ius cōe. qđ intelligit quando ꝓ statutū disponit aliq̄d qđ non ē cautū de iure cōi. nec pro nec contra. Et hmōi ē maioꝝ ps statutoꝝ. Quoddā ē statutū qđ est contra ius cōe. et istud ē qñ per statutum dispōit aliq̄d cui⁹ contrariū disponit ius cōe ꝫ tale statutum valz qm̄ iperator dedit ptātem oīb⁹ populis conficiēdi sibi statuta oportuna non inspecto vtrū sint ꝟ ius cōe vel non. vt in. l. oēs populi. .s. de iusti. et iure. Alñ si impator non dediss̄ hanc licentiam: statutū contra ius non valeret. ꝙ inferior nō potest tollere legē supioris. in. c. innotuit. de elect. Hinc videm⁹ ꝙ eps cū capitulo suo non pōt condē constitutionez contrariā iuri canonico vt ꝓ Ange. ī disputatiōe sua q̄ icipit hastēf mules. Et hoc ꝙ eps nō hz licētiam a papa talē legem condendi. Secūdo premitto. ꝙ statutoꝝ quoddā ē fauorabile quoddā est odiosum ꝫ quoddā ē penale. Fauorabile dr̄ qđ principalit cōfectū ē in fauorē personaꝝ. veluti est statutum ꝙ qui ceperit bannitum lucrat mille. Est enī fauor capientis. Odiosuz dr̄ qđ principalit concernit odium alteri⁹ vt qñ statutū repellit certum gen⁹ ꝓsonaꝝ a succesiōe et generaliter vbicunq; statutū cōtinz penā dicit odiosuz. tex. ē in. ff. ꝙ vero leōis. in auc. de non alienandis. ꝫ ita ibi fz Jacob⁹ de bel. Et Bal. in. l. fi. C. de ius vocando. ꝫ in. l. illud. C. de sa. ec. Penale dr̄ vt verbū sonat qđ cōtinet penā. et hec sunt omnia statuta maleficiorū que tamen vt dixi odiosa reputantur. Tertio premitto ꝙ in statutis considerand verba statuti et rō seu mens ipius statuti. verba enīz statuti dicuntur determinatio statuti q̄ colligit ex tenore ꝟboꝝ. Rō āt statuti seu mēs idē sunt vt no. bal. ī. l. nō dubiū. C. ꝺ legi. Hz ꝓprie loq̄ndo rō statuti dr̄ qñ rō statuti ē scꝑta ī statuto. mens āt statuti dicitur qñ rō non ē scripta in statuto. Hz tm̄ extrinsec⁹ intelligit. Et tūc dicit constare mente statuti etiāsi rō statuti nō sit scꝑta qm̄ rō statuti ē fūdata super equitate naturali fz pe. Bal. ꝫ Cy. in. d. l. non dubiū. Dā mens statuti dr̄ anima statuti fm Bal. in. l. si qs seruo. C. de fur. Et illud quod continetur ex mente legis dr̄ continē in ipsa lege vt ī. l. nō min⁹ et rei. ff. verbū ex legib⁹. ff. de ꝟb. signi. Et in. l. cum mulier. s. eo. Quarto

ꝑmitto q̄ iste termin⁹ interꝑtatio sumit duob⁹ modis vno modo ꝓprie ꝑz ci⁹ ꝓpriam significationē. Alio modo large ſm cius largā significationem Interꝑtatio proprie dicit .i. declaratio Ista ē glo. ſin. in. l. i. ſup verbo interꝑtationem. ſ. de orī. iuris Largo autē modo interꝑtatio ſumit ꝓ interpretatione correctiua restrictiua et extēſiua Glo. eſt notabilis in. l. i. ℣ qui operas. ℣. ad terculia. Et ſentit etiā glo. ī .d. l. i. de orī. iuris Et volens tradē mām interꝑtationis statutoꝝ ꝓſequar has quattuor ſpēs interꝑtationis ꝑmo icipiā a legiorib⁹ videlz tractās d interpretatiōe expoſitiua ſeu declaratiua. Secundo de interpretatione correctiua tertio de interpretatiōe reſtrictiua. quarto et vlti. ſubiungam longam et prolixaz mām interꝑtatiōis extenſiue tradendo mām ſingulareꝝ interpretatiōis perveras et indubitatas concluſiōes quas fundabo et auctoritatib⁹ doctorū et ratiōib⁹. reſecando omnia ſuperuacua Circa interpretationez ſtatutoꝝ expoſitiuā ſeu declaratiuā facio has concluſiōes Prima concluſio ſit iſta vbi ſtatutū nō hz niſi vnum ſignificatum. ab illo ſignificato non ē recedendum ſi emerſerit aliqua dubitatio circa ſenſum verboꝝ ſtatuti adeund⁹ ē populꝰ qui ſtatutū declaret qm̄ ei⁹ eſt interpretari cuius eſt condere vt ī .l. omni inouatiōe. C. de ſa. ſan. eccle. et in. l. cum de nouo. C. de legib⁹. et ī. c. cum veniſſent. extra de iudi. Non aūt hoc ſtatutum poterunt declarare cōditores ſtatuti q̄ ſūt functi officio ſuo ſtatutis factis nec amplius repūtāt populum quem repūtabant tempe q̄ cōdebant ſtatuta et cenſebunt ſtatuta ꝑ ipm populū facta eo q̄ ꝑditores ſtatutoꝝ electi ea faciebant auctoritate ſibi data per populū et regula ē q̄ actꝰ attribuē illi cuius auctoritate eſt cōfectꝰ vt in. l. i. ℣ ſoia. C. de ve. iure enu. et in. c. hi qui de preben. li. vi. et in. l. item eorū ℣ ſi decuriones. ſ. q̄ cuiuſcunq; vniuerſitatis. no. et h̄ in prima ꝓcluſione Secunda concluſio. ſi ſtatutuz habeat plures intellectꝰ ſeu plura ſignificata et omnia ſignificata ſint ſm ꝓpriam ſignificationem ille ſenſus accipiē qui magis congruit ſubiecte materie vt in. l. ſi vno. in princ. ſ. locati. et in. l. ſi ſeruus plurium ℣ fi ℣. de legatis. i. et in. l. inſulaz. ſ. de preſcrip. verb. et in. l. ſi ſtipulatus. in prin. ſ. de vſur. .l. plenum ℣ equicij. ſ. de vſur. et habi Tertia concluſio ſi ſtatutum habeat plura ſignificata et vnum ſit ſm propriam verboꝝ ſignificationē et aliud ſit ſm impropaz. dz attendi ſignificatum ꝓprie verboꝝ ſignificatiōis vt in. l. conſtitutiomb⁹ ℣. ad municipales. l. i. ℣ fi. is qui nauez. de exercitoria .l. iij ℣ hec verba. ſ. de nego. geſ. Ad h̄ faciunt notata ꝑ doc. in. l. non aliter ℣. de leg. iij. in illa q̄one quō debeāt intelligi ꝟba teſtamēti. Hec cōcluſio limitat in vno caſu niſi capiēdo ꝓpriū ſignificatū reſultaret abſurditas et aſſumēdo impropriū ſignificatū reſultaret eqtas tūc ſtatutū intelligit ꝑz impropriā ꝟborū ſignificationē et maxie ſi cū alia impropietate ꝓcurrēt cōis vſus loq̄ndi vt in. l. liberoꝝ ℣ q̄ d tñ caſſius. ℣. de lega. iij. l. cū de lamiōis ℣ aſinā ℣. d fūdo inſtruc. inſtru q̄ legat. cū filib⁹. Rō huius limitatiōis ē q̄m vbi attēta ꝓpria ꝟboꝝ ſignificatiōe ſtatuti reſultat abſurditas dī fieri ꝑ mētē ſtatuti et eō Si attēta ī ꝓpria ꝟboꝝ ſignificatiōe rſultat eqtas dī fieri ꝑz mētē ſtatuti. Dō rīa ē q̄ vbicūq; mēs et ꝟba ſtatuti adūuicē ꝓdicūt q̄ ꝑz ꝟbū īferē vnū ꝑz mētē inferē totū ꝓpriū: ſtādū ē mēti ſtatuti et a ꝟb ē recedēdū vt nō. ī. l. ñ dubiū. C. d legi. et fcīt. l. cū viz C. d fideicō. et tex. ſing. d. bal. quē ſp alle.

ꝛ dicit non esse alibi in.l.scire oz.in.ſ. aliud versi.consequens.ff.de excusa.tu to. Hec ꝓclusiones eliciunt ex doctri na docto.nostorum quam ponunt cir ca interptatiaz iuris communis in.l. non possunt.s.de legi. Hāc doctrinā elicio ex theorica .d. Bartho.de sali. in.l.ij.C.de noxa.lz ego magis me ex tenderim. ¶ Circa secundam int̄pre tationem statutoz q̄ correctiua nomi nat Sciendum est q̄ quedam ē int̄p tatio correctiua actiue.i. cum querit vtrum statutum corrigat.quedā ē int̄ ptatio correctiua passiue.hoc est cum querit vtrum statutum corrigatur. Circa primam facio.ff.scriptas ꝓclusio nes. Prima conclusio Statutum dire cto contradicens iuri cōi.puta q̄ ius commune dicit q̄ fur fustib⁹cedat.sta tutum dicit q̄ laq̄o suspendat.si ꝟba statuti possunt aliquid operari non i/ ducendo correctionem. tale statutum non intelligit corrigere ius cōe. imo tale statutum ē coadiuuādum diuisi/ one.i.q̄ est fienda diuisio casuum vt euitet correctio vt in.l.vnica.C.de in offi.dote.ꝛ in.c.cuz expediat de elec. li.vi. ¶ Secunda conclusio. Ubi sta tutum contradicit iuri communi.ꝛꝟbi ba statuti nihil operant nec p̄nt oper rari nisi inducat correctio iuris com/ mūis.statutum tunc corrigit cōe ius Rō conclusiōis est q̄m verba debēt aliquid operari et semper statutū ita exaudiendū ē vt eius verba aliquid operent glo.ē sing.in.l.i.ꝛ ē gl.fi.ff.ad municipales Hec conclusiones eliciū/ tur ex dictis .d.Bar.de sali.in.l.ij.C. noxa.et sunt satis clare et vulgares opiniones. ¶ Circa secundam interp tationem correctiuaz passiue. hē dan tur conclusiones Prima hec est ꝟbi i eodem volumine reperiunt duo sta/ tuta contraria. primū corrigitur per vltimum. Hec fuit conclusio Cy.in.l. .ij.C.de testa.tute. Quam conclusio/ nem etiam tenuit d.Bar.in.l.omnes. populi .s.de iusti.et iure Rō conclusi onis est duplex.prima q̄m idem vide mus in.l.iuris communis vltimam de rogare priori.vt in.c.i.de consti.li.vi. Non ergo diuersum dicendum est in statuto cum et statutum sit lex pro prie ciuitatis vt i.d.l.omnes populi.ꝛ i.ff.ius autem Instit.de iure natura. gen.et ciui. Secunda rō quoniam lz omnia statuta posita in eodem volu mine eodem tempore confirmētur.ta men priorit as et posteriorit as attendi/ dit quo ad situationem ꝛ sic confir matio videtur facta ſm ordinem situ ationis vt omnia statuta confirma/ ta eē intelligantur ſm ordinem situ/ ationis vt illud quod est prius in or dine scripture censeat primum et sic d singulis.lz eodem momento omniuz confirmatio introducat. Hec ratio.p batur in.d.l.ij.C.de testa.tu. Secūda conclusio ius commune superueni ens statuto antea facto . quod statu/ tuz contradicit iuri communi non in ducit correctionem statuti Hec cōclu sio probatur per casum expressum in .c.i.de constit.li.vi. Et ratio subijcit quoniam statutum est facti et eorum que sunt facti q̄ presumuntur in scien tia principis esse ꝛ consequenter nec voluisse statuto derogare cum dicit soleat ignorātia facti prudentissimos homines fallere.vt in.l.ij.s.de iuris ꝛ facti ignorant. ¶ Tertia conclusio. Jus superueniens statuto antea fa/ cto continente id quod ius commune primū.sicut tollit ius cōe ita ꝛ tollit dictū statutū Hec fuit conclusio Jo. andre.in.c.i.in gl.sua palleg. De q̄ tñ dubitat.d.Barth.de sali. Gz Bar.i.l. .i. in prin.ff.ad .l.falci.tacite videt sen tentie Jo.an.inherere De ista mate/ teria quando ius cōe supuenit p⁹sta

tutum habemus pulcrum tex.in.l iij. in ff.duus.j.de sepul.viola. Cui⁹ ff.intellect⁹ē dubi⁹ Circa tertiam iterpta/tionez statutorū q artatiua nuncupatur seu restrictiua Ja.de are.ꝛ oldra. quos Bar.in.l.i.ff.nūciatio.j. de no.o. nun. In hoc articulo distinguebāt aut termin⁹ vniuersalis referr ad verbū ꝓis pūtis vel preteriti et tunc restrīgit. vt in.l.inter omnes.ff.qui satisda. cogun. Ex quo inferr ad mām testū deponentium.qđ oēs dicebant sic esse Vaz ly omnes restringit ad eos qui loquunt de ea mā.ita dispositio refertur ad futura sicut contingit in statutis de legib⁹ quoꝝ nā ē dare formam futuris negociis vt in.l.leges sacratissime.C.de legi. Et tunc aut talis dispositio contineat noui aāl. concessi/onem et tunc restringitur Aut continet act⁹ iā concessi extensionē. ꝛ tūc non restringit Ista sunt verba sua q̄ reprobant ꝑBartho.de sali.i.l.ij. C. de noxa.vt ibi plene per eū. D.autez Bar.in.l.omnes populi.ff.de iusti. et iure.ꝛ in.l.adigere.ff.q̄uis.de iure patro. Et.d.Bal.in.l.non dubium.C.đ legi.vsi sunt tali distinctione Aut ī tali dispositione generali.si non fieret restrictio qs indebite damnum pateret ꝛ tunc fit restrictio vt in.l.ij.C.đ noxa.et in.l.adigere.ff.q̄uis.j.de iure patro. Aut si non fieret restrictio.qs a lucro priuaret et tunc non fit restrictio vt in.l.ꝓspexit.j.qui ꝛ a quibus. Aut si nō fieret restrictio qs de iure nō admittit ad lucꝝ ꝛ tūc fit r̄strictio vt in.l.i.C.de sac.san.eccle. Et in.l.vt gradatim.ff.et si lege.j.de mune.ꝛ honori. Fallit tamē fm Bar.rōne publice vtilitatis vt in.l.si quis in graui.ff. verum.j.ad sillianū. Fallit etiā secūda ps distinctionis sue in.l.penul.ff.i.C. de ri.nuptia. Hanc doctrinam multi moderni sequunt Quam improbat.d. Barth.de sali.in.d.l.ij.qm̄ ista doctrina non est ꝓfecta.qm̄ fm hoc multotiens eueniret q̄ statutum non restrīgeret rōne absurditatis cuiāde quo caū semper dz fieri restrictio vt in.l.nā absurdum.j.de bonis liberto. Idez dicit ipe lex prospexit nō probat id qđ dicit Bar.q̄ ideo nō fiat restrictio qa priuaret seru⁹ lucro libertatis vt vult Barth. Dz ideo ibi nō fit restrictio q̄ ita lex scripta est ꝛ ideo seruanda licet dira sit Tertio hāc doctrinā Bar. reprobat.d.Anton. rosel.dicens esse casum expressum contrariuz in.l.si q̄ in prin.C.de inoffi.testa.vbi lex erat generalis et generaliter promulgata et dās liberā testamēti factionē vt in illo tex.hī Et tñ dicit in text.q̄ talis cui est concessa libero testamēti factio non poterit filium preterire. ꝛ sic fit restrictio istius generalis libere testamenti factionis Nam verbum libera importat liberam voluntatem non regulatam ab arbitrio boni viri fm q̄ no.bar.in extrauaganti ad reprimendū super verbo videbit.et tñ ibi tractat de priuando filios lucro heredi/tatis paterne Quā dz tē lucrum fm eū vt in.l.ij.C.de iuris et facti igno. Ista fuit consideratio subtilis.d.Anto. Sed ego puto q̄ Bar.non meruerit reprehendi per illam legem si q̄ Immo iudicio meo ibi casus est pro Bar.in prima parte sue distinctiōis. dum dicit Bar.q̄ vbi si non fieret restrictio quis indebite damnum pateretur Nam ita est de directo.in.d.l.si quando Nam filius si posset preteriri pateretur damnum q̄ perderet hereditatez paternam que sibi debita esse censet vt i.l.ī scripto ff.fina.j.vnde liberi. Et pro hoc adduco casum ad litteram vbi fit differentia inter suos et extraneos qui veniunt ad hereditatem . quia extranei tractans

de lucro filius tractet. de dãno ne p/
dat hereditatem paternaz. tex. ẽ sing.
in. l. fi. ꝑpe finẽ ℣ plurimuz. C. de codi
cil. Ex quo manifeste apparet non ob
stare rõnẽ dñi Anto. lz subtilez. ⁊ sic
remanz Bar. defensatus. q̃ ad istaz p/
tem illuz ãt defensare non pñt nec a/
lius quisq̃ defẽsare poterit ab eo qđ
dicitur q̃ sua distinctio non est perfe
cta et istud est verum. et iõ superuẽit
hoc loco dictum Bar. de sali. multa ℣
ba profundens in hac mã in. l. ij. C. d
noxali. et q̃i i omnibus male dixit Di
stinguit ipe. q̃ aut i statuto est rõ scpta
et expressa et tunc verba statuti gene
ralia restringunt Dicebat ipe q̃ ibi n̄
erat rõ expressa, sed male dicit. immo
pz manifeste in tex. abi ne q̃one subdu
cantur. ⁊c. Aut et secundo rõ non est
scripta in statuto vel lege. ⁊ tunc aut
statutũ ẽ emanatũ super eo qđ non ẽ
dispositũ de iure pi nec pro nec ꝓ. ⁊ tẽ
non est tractandũ de rescriptiõe cum
nihil caueat a iure communi ⁊ sic sta
tutum erit generaliter intelligendũ ⁊
ab eis verbis non erit recedendũ. l. i.
℣ is q̃ nauẽ. de exercitoria. ℣. barth.
merek reprehendi in hac ꝑte ea rõne
qua ipe reprehẽdit Bar. fm. d. Anto.
⁊ bene Nam lz non sit cautum a iure
communi tñ possz resultare absurdũ
si nõ restringeret Quo cãu fienda eẽt
restrictio vt ipemet fatek reprehẽdẽ
do Barto. Aut ⁊ ctio statutũ emanat
sup eo qđ disponitur a iure a cõmũi
q̃ forte contradicit iuri commni. Et
tũc vbicunq̃ nõ potest fieri restrictio
salua rõne recti sermonis ⁊ intellect⁹
non ẽ fienda restrictio. Ex q̃ infert si
statutum dixerit quicunq̃ occiderit
hoiem quouis modo decapiteꝝ q̃ vi
gore talis statuti ita generalis per illa
verba generalia quouis mõ si quis
occiderit culpa sine dolo vel ad sui de
fensionem debebit capite puniri. Qđ
dictum ẽ falsissimum qm̃ statutum dz
restrigi vbicunq̃ si non restringak re
sultat absurditas. Iste est tex. singula
ris et notandus in. l. scire oz ℣ aliud.
ℨ. de accu. tuto. lz non est dubium q̃ si
ex forma dẽi statuti debeat decapitari
occidens aliquem ad sui defensionem
resultat maxima absurditas ⁊ ipemet
reprehendetur Bar. voluit q̃ restrin
gatur cã absurditatis euitande ⁊ si di
catur quid ergo operabunt ista ver
ba q̃is modo ita generalia Rñdeo
q̃ operabunt q̃ continebũtur oẽs
mõi per quos mors perpetrak ab eo
q̃ occidendo dicit committẽ delictum
vt si veneno aliquis occidat vel si gla
dio vel si fustibus vel lapidib⁹. ⁊c Nõ
enim est assumendus intellect⁹ verbo
rum statuti Qui statuẽtes voluerint oc
cidentem ad sui defensionem debere
decapitari. cũ i eo non possit dici esse
delictum q̃ defensio est ꝓmissa a iure
naturali vt in cle. pastoralis. de Re iu
di. Et sic vsq̃ hic nihil bñ dixit Aut
ꝑt fieri restrictio salua rõne recti ser/
monis ⁊ tunc in penalibus et delicti
fit restrictio Casus est in. l. ij. C. d no
xa. ⁊ in hoc bene dicit Aut loquimur
in priuilegijs et beneficijs et tunc nõ
fit restrictio qm̃ beneficia principum
sunt plenissime interpretanda vt in. l.
bñficiũ. ℨ. de cõstit. ꝓnci. ⁊ in. c. cũ dile
ct⁹. de don. Et iste est casus in. l. si qs
in graui ℣ vtrum ℨ. ad sillianum. Aut
sumus extra istos casus q̃ non sum⁹
i materia penali q̃ est restrigẽda nec
i mã priuilegioz nec beneficioz q̃ est
extendenda Sed sumus in alia mã ⁊
rõ non est scripta in statuto ⁊ tũc fit
restrictio fm rõnem Ista sunt verba
. d. Bar. Ex quibus nullam habetis
perfectam doctrinã ist⁹ materie. Et
iõ consideratis iuribus diuersis que
allegank in ista mã ⁊ consideratis hic
inde multoz doctoz dictis in varijs

locis dispersis extirpans ab vnoquo q̄ doctor q̄d verum senserit: dimissis his in quo errauerūt pfectā doctrinā isti⁹ articuli tradere decreui per pulcras cōclusiones. Prima cōclusio sit ista vbi statutū generale siue lex generalis restringitur per aliam legē vel statutū: rescriptio statuti planep̄cedit hic est casus in.l.q̄uis.s.de in ius vocand.⁊ hanc conclusionem ibi tenuit Ange: eandem tenuerūt Bar.⁊ Bal. in.l.non dubium.C.de legi. Secūda conclusio.vbi in statuto est scripta rō ip⁹ statuti.statutū quātuncūq̄ generale restringitur p rōnē.i.q̄ nō hz locū illud statutū lz loquaī generaliter nisi vbi hz locum ratio.hec cōclusio in.l.adigere.ff.q̄uis.j.de iure patrona.et in.l.milites aurum.in.princ.j.de re.mi. Et in.l.non solum.ff.s.de ritu nup. Dicit tex.in.l.milites auruz. q̄ milites non p̄nt emē p̄dia ī ea prouincia.in qua militant Istud ē statutum.subiungitur ratio in statuto ne occasione culture agroz arma deserē coganī. postea subijcit generali lege q̄ poterunt emere predia in alia prouincia et hoc ideo quia non hz locuz rō prohibitatiua q̄ cū illa prouincia sit remota a loco vbi militant nō ita de facili est p̄sumendū q̄ qñ debent militare vadunt ad agros suos cuz sint in remotis. Dicit tex.in.l.non solum. in prin. q̄ tutor non potest collocare in matrimonium filio puellā cui⁹ fuit tutor. Subijcit rō ne predia forte que debent puelle per administrationem tutoris non remouentur quasi velit dicere q̄ rō prohibitionis fuit q̄ forte iste tutor erat obligatus isti puelle p̄ administratione ⁊si contraheretur mr̄imonium vt.s.nunc̄ redderet rōnem administrationis puelle.et sic remaneret defraudata.dicit postea text. in eadem.l.in.ff.q̄ si auus fuit tutor neptis: poterit eam collocare in mr̄imoniū alteri suo nepoti ⁊ hoc ideo q̄ cessat rō prohibitiua matrimonij q̄ nō p̄sumitur in auo fraus erga suaz neptem rōne affectiōis auie.ita dicit ibi tex. Rō p̄clusionis hec ē q̄ rō ⁊ mēs legis. nihil sunt nisi ipa lex vt habui isti.ī tex.in.l.cū mulierē.s.e.ī fi. Et nota te perpetuo q̄ vbicunq̄ in statuto in prin.statuti aliquod proemium inest semper proemiuz dicitur rō statuti et causa finalis statuti Iste est text. singu.fm.d.Bal.in.l.fi.j.de heredi.inst. Et ita ibi no.singula.Bal. Hec ē conclusio indubitata quā ponit Salic.ī.l.i.C.de noxa.et etiā eā sequitur hic d.Ant.⁊ bn̄ obstat huic cōclusioni tex.in.l.prospexit.vt colligit ī illis verbis Ne mancipia per manumissionem questionis subducanī Ideo dixit Jac.de are.q̄ illa lex caret spiritu quod dicere non est tutum. Jō dixit .d.Bal.in.d.l.non dubium q̄ rō illi⁹ legis restringitur in generibus singulorum non aūt in singulis generū Dicit.d.Anto.de rosel.q̄ non vidit rōez drñe inter vnum et alium et bene dicē iō idem.d.Anto.aliter rñdit ad illam .l.dicens q̄ ī illa.l.p̄spexit.rō legis nō cessat in totum.lz in plus et in min⁹. Qñ dicit ipe lz serui qui erant extra ministeriū in agro et in villa non possent habere plenam noticiam de his de quibus.sunt interrogandi serui q̄ stabant in familia vxoris vel mariti. tamen inducentur ad aliquaz īformatiōem puto q̄ bene dicat q̄ etsi stabāt in villa isti serui et in agro.tamen poterant ire ad domum mulieris ⁊ redire vt moris ē Iz non possum saluaī .d.Anto.in eo q̄ subijcitur in text.idem esse in seruis emptis post diuortium q̄ lex ibi dicit expresse q̄ nec illi p̄nt manumitti et tamē certū ē q̄ ibi ñ possunt induci ad aliquod de gestis

nte diuortium. et sic non video vl/
latenus illam legem fore bene intel
lectam quare mihi videtur clarum es
se intellectum huius legis videlicz q
tō ibi a verbis legl. generalis non re
cedamus q legislator hoc expresse de
termīat qđ vult q seruet illa lex pro
vt ē scripta ad vnguem Nā tūc qū il
lud exprimitur in.l.vt ibi sit: tunc stan
duz ē verbis generalis nec restringit
per rōnem in.l.ibi est casus singula
ris et iste est verus intellectus istius
legis ¶ Ex quo resultat tertio con
clusio nona. Q vbicunq in lege vel
statuto generali habentes scriptam
rōez expressā cauetur seruari debere
illud statutum prout iacet ad lrāz tūc
non restringitur per rōnē. Ita p bar
expresse ī.d.lege p spexit ¶ Quarta p
clusio. vbi in statuto est expīa rō nō
solum restringitur per rōnē expressā
ꝫ etiā restringit per similem rōnē ex
pssc. Ista conclusio pbar p glo. singu
larē in.cle.i.super verbo homines.et
de elec. Nā dicit ter.ī illa cle.i.q nō
duz elegi prelatus diuerse professiōis
et habitus ad aliquod monasterium.
7 subiicitur rō q non debent associa/
ri simul hoīes diuerse pfessiōis Que
rit.d.glo.quid in monasteriis monia/
lium qui regulant per homines: mun
quid poterit eligi presidēs q sit diuer
se professionis et habit⁹? Rndz gl.q
non.et tamen non restringit per ratī/
onem positam in tex. Sed hz locū si/
milis rō expresse q quēadmodū non
congruit associari homines simul di
uerse professionis vt in.d.cle. Eo mō
n pgruit vnum monasteriū monialiū
debere regulari per prelatū diuerse p
fessionis ꝫ congruentius sic regi de/
beri p psonā eiusdē pfessionis et ha
bitus et hoc ē manifestū ¶ Quinta p
clusio Vbi lex vel statutum generale
nō restrigeret resultaret absurditas
tūc statutū generale restringit vt euit
tet absurditas etiā si nō sit scripta rō
in statuto Istam conclusionem probo
et adduco casum singularem hoc pro
bantem in.l.scire oz.in.ff.aliquod.ff.de
excu.tuto. Et ita oz intelligi text. cū
glo.in.l.i.C.de sa.sanc.eccle. Et in.l.
honori. Et ita debz intelligi text.in.l.
cesar ff.de publicia. Ita debz intelligi
tex.in.l.fi.C.de testa.mil.nonne ē ab
surdū q vn⁹ furiosus et pupill⁹ octo
annoz debeat posse facere testm: cer/
te sic, cum careat testatione mentis 7
ita bene dicit glo.in.d.l.habeat vn⁹
quisquis dicit gl.scz habilis 7 cōpos
mentis 7 sic de singulis Ex hoc infer
tur q statutum quo cauet q homici
da capite puniat debeat intelligi vbi
interuenit dolus secus si homicidiuz
fuit casuale vel ad sui defensionem q
tunc non habebit locum dictum statu
tum et sic fit restrictio Esset enim ab/
surdum quē decapitari debere ex ho
micidio ad sui defensionem facto vel
casu fortuito perpetrato Hanc cōclu
sionem sentit.d.Bal.in.i.non dubiuz
.C.de legi ¶ Sexta conclusio hec ē
Vbicunq si non fieret restrictio sta
tuti fieret preiudicium iuri tertij tūc
etiam statutum oz restrigi Iste ē tex.
in l.si quando in prin.C.de inoffi.tes
stam.7 ē rō q beneficia principū ita
sunt interpretāda vt non ledatur ius
tertij.vt in.l.ij ff.merito.7 ff. si quis a
principe.ff.ne qd in loco publico. sta
tuta enim cum confirment a pncipe
largo modo possunt dici beneficia ꝫ
ea q notant p Bar.in.l.omnes popu
li.ff.de iusti.et iure ¶ Septima cōclu
sio. vbicūq statuto cauet aliquid qđ
etiam disponitur a iure cōi statutū re
cipit restrictionem vt intelligat fm
formā iuris cōis Iste ē modo intelle
g⁹ legis,ij.C.de noxa ¶ Octava con

clusio ¶ Ubicūq; cā vel rō nō ē expſa in ſtatuto ſz vnica rō reddi poteſt ſtatutū reſtringiť p illam rōnem Hec ē concluſio dñi Bal. in l. maximū viti um. C. de libe. preteri. Quod ſequiť hic et. d. Anto. Ratio concluſionis ē q; vbi non pōt reddi niſi vna rō ſtatuti illa habeť p expreſſa i ſtatuto. gl. ēſingu. in l. quamuis. C. de fideicommiſſ. Et ibi no. Bal. ¶ Nona concluſio ¶ Ubi eſt vtile reipublice legem non reſtringi: non fiat reſtrictio. Iſte ē tex. ſingu. in l. ſi quis in graui. ſ. vtq; verſ. hi quoq; ſ. ad ſillcianū. Decima et vltima concluſio ¶ Ubicunq; i ſtatuto nulla ē expreſſa ratio ⁊ dubia eſt cauſa ſtatuti q; neſcitur quid potuit mouere ſtatuentes ad faciendum tale ſtatutum. tunc ſtandū eſt legi et ỹbis legis. ⁊ ab illis non eſt recedendū vt i .l. i. ſ. is qui nauē. ſ. d exercitoria. Hec fuit concluſio. d. Bal. in l. maximū vitium. ſ. alle. et ſequiť ſ d. Anto. ⁊ bñ.

¶ Venio ad quartam et vltimam interpretationē. ſ. extenſiuā: nam in qua videdū ē vtq; ſtatutum poſſit extēdi ad alium caſuz q; non cōtineť in verbis ſtatuti. Iſte articul⁹ ē dubitabilis, p̄ē varietatē glo ſarū ⁊ docto. ⁊ textuū. nec vſq; i hodiernum video p aliquē hāc mām perfecte examinatā. ſz. d. Anto. de but. in .c. fina. extra de conſue. pleni⁹ attigēit q; ali⁹ ſed non pfecte Quē ſecut⁹ p⁹ca .d. Anto. roſel. et⁹ diſcipul⁹ et⁹ ordinē ſequens Ego aūt ex coniūctione legiſtarū cum canoniſtis q; in variis locis diſperſum reperi componā Ex q; hec mā clare ⁊ pfecte tradite relinquetur Primo adducam q; pbant extēſionē ſtatuti hre locū. poſtea ponaz ea ex q; bus apparet ſtatutū non poſſe extēdi. Tertio ponā nonnullox doctox opiniones Quarto et vltimo contrarietatem diſſoluā dando in mā q̄plures pclusiones Ex quib⁹ veritas clarior apparebit ¶ Capio primum q; ſtatutuz extendať ad aliū caſum, pbat glo. in. c. oēs. in ver⁹ apoſtolice. extra de feri. vbi quod dicit de apoſtolis in illo tex tu glo. extendit ſe ad btām v̄ginem mariā Secūdo idez voluit glo. in cle. .i. de rerū pmutatiōe. quā cardialis ſequiť ibi. tertio obtinet glo. vt hi q; obligant res mioz i. ſ. i. in auc⁹. Quarto facit glo. in. l. i. ff. de calum. Ibi extendit glo. tex. loquentē in datore in accep tore Quinto hoc idem ſentit gl. i auten. de trien. ⁊ ſemiſſe. ſ. i. in glo. que incipit. ſ. Et concordat glo. in. l. q; vero .ff. de legi. ⁊ gl. in. l. ſi conſtātē in pn. ſ. .e. vbi lex loquēs de viro q; vergit ad inopiā extēdiť ad ſocerū. Sexto hoc voluit glo. in. c. non dz de conſangui. ⁊ affini. Septio hoc pbāt notata i auten. nouiſſima. C. de inoffi. teſtam. vbi lex loquēdo de ltia filioz extendiť ad ltiam parentum. Octauo hoc pbať in .c. tranſlato. extra de conſti. Facit etiā glo. in. c. ſi poſtq; ō electi. li. vi. In verbo pmiſſione Et glo. in cle. fi. de etat. ⁊ qualit. In v̄bo admittendō. ⁊ glo in .c. ordinarij. de offi. ordia. li. vi. In v̄. aiaz cura. Nono ſ probat glo. i cle. generalē. de electiōe Decimo expreſſe firmat glo. in. c. i. de poſtula. plato. Et glo. fin. in. c. quā ſit. ⁊ in. c. ſciāt. de electi. li. vi. Et Dan. de liſa. in cle. i. de electio. Undecimo. ē glo. in. l. i. ſ. dolū. ff. de dolo. vbi lex loq̄ns in vno numero puta ſingulari: extēdiť ad pluralem ⁊ eō. et facit lex tertia in. ſ. negocia. ff. de nego. geſ. Duodecimo adducit glo. ſ tenēs in cle. ⁊ſi principalis. i verbo ad principalis finē de reſcrip. vbi lex loq̄ns de vicario epi extēdiť ad vicarium capituli. Xiij. hoc velle videť glo. in. c. vt ſciāt. de electi. li. vi. Xiiij. ad ſ faciūt notata in auc. de filijs añ dota-

lia instru.natl.§i. vbi lex interpretās trahit ad alium casum in q̄ ipsa non loquit̄ ꝛ loquit̄ lex interpretata p̄ q̄ faciunt notata per Jo.an.in.c. dispen via.de rescrip.li.vi.in nouella in ꝟbo quotiens xv.ista probantur in.l.sena tus. ꝛ in.l.libertum.in §.senatum.ff.ō ritu nup.vbi lex ꝓhibens filiuꝫ tuto ris contrahere matrimonium cuꝫ pu pilla ipsius tutoris extenditur ad he redeꝫ extraneū ipius tutoris xvi.vi det gl.ī.l.vnica.ō his q̄ ante ap.tabu. Que extendit dispositionē illius legl. vt fiat transmissio ad ascendentes ꝫ lex loquat̄ de transmissionib⁹ ad libe/ ros descēdentes dūtaxat xvij.gl.vo luit hoc expresse in.l.q̄ ꝓpter necessi/ tatē §.de Re.iu.vbi lex ꝑmittens ali enare res eccie ob redemptionē capti noꝫ extendit̄ ad alienationem ob ali menta.p quo etiā facit̄ nō.in.auc.p̄/ terea.C.vñ vir ꝛ vxor.ꝛ gl.in.l.i.C. de iurī.et facti ignoran. Et glo.in.l.mi les.ff.de re iudi.vbi dicta de milite ar mate militie extēdit̄ ad militē celestl. militie xviij.hoc ꝓbat̄ p optimū tex. l.l.§j.C.p̄ quas ꝑsonas no. adq̄. Ex. reperio glo.hoc affirmantē in.l.obes. .C.de predijs mīoꝫ. Et gl.in.l.si mo ra.in ꝟbo culpam .s.e.vbi lex loq̄ns p dictionē taxatiuā in certo cāu extē dit̄ ad alium Ex.est glo.in.l.illum.C. de sacro san.ec. Ex.i.p exp̄ssum ꝫ gl. coniuncta textui in.l.ij.§.contrarium. in verbo liberationē §.de ꝓrio iudi.tu te.Cui accedant notata per glo.ꝛ do ct̄o.in auten.sacra pubeꝫ.C.si aduer/ sus ven.Exij.hoc videt̄ probari in.l. filium habens.s.ad macedonianum. ꝛ in.l.si filiꝰ C.ad macedonian. Exiij. ad hoc faciunt notata p Bal.in auten ti.quas actiones.C.de sa.sanct.eccle. qui dicit statutū extendi ad alium ca/ sum ꝓpter identitatem rōnis vbi rō ē sumpta in statuto q̄ vbi est eadē rō.

Mō dicit̄ extēsio ꝓmi eū vt no.glo.in .c.si postq̄.de electi.li.vi Et in.c.i.de temp. ordinan.li.vi. Exiiij.ꝛ vlti. Ad hoc faciunt que notant̄ p̄ docto.in.l. si quis seruo.C.de furtis.ꝛ que notā tur in.l.ij.de indic.vidui tollen. In ptrariā ptez facit q̄ nō fiat extensio ad alium casum nō contentū in statu to qō no.idē Jo.and.in.c.cū illis.de ꝓben.li.vi. Et qō no.doct.in.c.postu lasti.de rescrip. Scdo facit' qō no.idē Jo.andre.in regula odia ꝛ in regula ignorantia.de Re.iuris li.vi. Certio adducit̄ glo.archidiaconi in.c.i.de tē/ po.ordinan. Quarto glo.ē in regula. Que a iure cōi de re iu.li.vi Facit qō hr̄ in.l.i §.de legiti.tuto. Quinto hoc voluit glo.in.c.i.ne cleri.vel vouē.li. vi.in ꝟbo declaram⁹. Sexto ꝙ hac sē tētia videt̄ casus expressus in.l.fi.C. de interdic.mr̄imo. Vbi lex ꝓhibens mr̄imoniū int̄ pupillā et filiū tutoris non extendit̄ ad curatoreꝫ ꝫ sit ꝓ oīa eadem rō Septio ad hoc allegat glo sam singula.in.l.ij.C.de patrib⁹ q̄ filī. distraxerūt vbi lex statuit filiū posse vendi ꝓpter famem non extēditur ad alium casum ꝓpter identitatem ratio/ nis Octauo pro hoc facit tex singula. in.l.pr̄em §.de adulte.vbi lex permit/ tit pr̄em occidere adultex repertū cū filia non extenditur ad auum.ꝫ si eā dem rō Nono pro hoc videtur casus express⁹ in.l.lege iulia §.hoc capite.s. de ritu nupti. Decīo hoc ꝫ glo.in au ten.quas actiones.C.de ss.sanc.eccl. Que non vult fieri extensionem etiā ꝓpter maioritatem rationis. Undecīo et vlti.hoc tenuit Cy.in.l.quicū/ q̄.C.de seruis fugiti ꝛ Ja.de aren.in .l.si quis in tantam.C.vndevi. Et.d. Simon rolo. Idē consuluit consilio suo qō incipit Factū sic se habēs i su is sic decessit.ꝛc. Bal aūt in auē.quas actiones. dicit statutū qō est ꝓtra ius

commune nō posse extendi etiam ꝓpt maiorit̄ rōis qm̄ ratio non est exꝑsa ratio in statuto Si autem est exꝑsa in statuto tunc bene fit extensio q tunc prope non est extensio vbi ē eadem rō. glo. ē in. c. si post. de elect. li. vi. ⁊ in. c. i. de temp. ordinā. li. vi. Istā distinctionē sequit̄. d. Florian⁹ de castro sancti petri bononiensis. ī. l. hec actio. ¶. Si quadrupes pauperiez fecisse di cat Ang. ⁊o in. l. itē venit̄ in ff. aptā da. ¶. de peti. hēdit. in distincte ⁊ statutum non posse extendi propter idētitatē rōnis et beneꝓbatur ibi Cy. in. l. i. C. q̄ sit lon. consue. ponit suā opinionem Bar. autē hic pōit vnā suā distinctionem q̄ non est perfecta Aliqd etiam ponit in. l. si constante in prē. ¶. e. in nona q̄one Aliquid etiam ponit in. l. marcellus. in ff. ꝑ autem. ff. ad trebellianum. ⁊ in. l. si quis seruo. C. de furti. Et in. l. omnes populi. ¶. ff. de iusticia et iure. D. Bal. aliqua verba de hac materia dixit in. l. his solis. C. ⁊ reuocan. dona. Et in. l. data. in sua repetitione. C. q̄ accusa. pos. vel nō. Ex qm̄ ex dictis predictoꝝ docto. nō hr̄ perfecta doctrīa nec clara Ideo ex oīum doctorum tā canōistaꝝ q̄ legistarum diuersa doctrina hinc inde dispsa qd̄ veritatem attigit in vnam colligens ꝓ vtilitate mea et aliorum ꝑ. scripturas subiscio cōclusiones ex quibus apparebit veritas et perfecta doctrīa.

¶ Prima conclusio. Statutū continens odium irrationabile non extenditur ad alium casum etiā propter maioritatem rationis Exemplum pōt poni in statuto q̄ filia femina non succedat existentibus masculis. quod statutum ē contra rationem naturalem q̄ filia non dēat eq̄liter succedere sicut et filius vt in. l. maximum vitium. C. de libe. preteri. Hec fuit cōclusio Cy. in. l. quicunq;. C. de seruis fu. Quod etiam tenuit Ja. de are. in. l. si quis in tantam. C. vnde vi. Consuluit dns siuorol⁹ de amodeis ꝺ medio lana ꝓsilio suo quod icipit Factum sic hz in suis decessit. Hinc dixit Bar. in. l. cunctos populos. C. de sum. trini. et fid. catho. Q. dictum statutum non extenditur vltra territorium statuentis adeo si essent bona alibi sita vbi nō vigeret dictum statutū tūc succederet filia equaliter cum filio Hinc etiā dixit. d. Bar. de salice. in. l. i. C. ad le. iuli. ꝺ adul. Q. lex spēalis spēale disponēs in fauorē filiorum q̄ hereditas non adita transmittat̄ ad filios non extenditur ad casum in q̄ filius succedit de iure spēali Hec tamen conclusio vēit limitāda p ea q̄ dicam in sequenti ꝓclusione ¶ Secunda conclusio Statutum extendit̄ ad alium casum propter identitatem vel maioritatem rationis attenta larga significatiōe vocabuli vt est videre in statuto excludēte filiam feminam a successione exñtibus masculis Nam licet statutum loquatur de filia extendetur ad neptem natam ex filia qm̄ maior ē ratio in nepte q̄ ī filia. q̄ largo modo appellatione filie continet̄ neptis vt plene notatur in. l. si dotali. ¶. eo. Hec fuit concl̄o. d. Bal. in. l. maximum vitium. C. ꝺ liberis preteri. Et sequitur. d. Anto. ꝺ bu. in. c. fi. de consuetu. Et ita pt etiā limitari p̄cedens conclusio propter latam significationē vocabuli vt fiat extensio. et ita intelligit̄ glo. in. l. secū da. C. de p̄ri. qui fi. su. distraxe. fm. d. Anto. de but. Qui extendit ⁊ legē secundam que loquitur de venditione filie vt etiam extendat̄ ad pignoris obligationem qm̄ appellatiōe venditionis ex larga significatiōe ceteri cōtractus p̄tinēt̄ur Ad hoc faciūt nota ta p Cy. quem secut⁹ ē Nicolaus de materell'. Item itelligit̄ glo. Pau. ꝺ

lisar.ī cle.i.de elect.in.verbo eligãtur vbi statutum in electione extenditur ad aliam prouisionem q̄ non dr̃nt in lata significatione ¶ Certia conclusio Statutum in vno correlatiuorum extendit̃ ad reliquum. Hec conclusio p̄batur in.l.ij.C.de indict.vidui.tol. Et sic statutum in marito extenditur ad vxorē.vt no.Bal.in.l. libellor.s. his q̄ no.infa Et intelligit̃ glo.in.l.i. .s.de calum.vbi statutus in datore extendit̃ ad receptorē.p hoc facit glo.ī .c.si post.de electi.li.vi.in verbo oī/no Ad predicta etiā facit lex.fina.ff.de accep ¶ Quarta conclusio.qñ lex antiqua expresse dicit duos casus parificari ꝛ q̄ vnus casus extendat̃ ad aliꝰ nouū statutū disponens in vno tm̃ extendit̃ ad reliquum dūmodo illud statutum emanet in materia parificata. Secus si statutum emanet in diuersa mā in qua non est facta parificatio per.l.veterem. Hec est conclusio dñi Anto.de but.in.c.fi.de consue. Facit qꝺ no.per glo.et Bar.in.l.qꝺ vo.s.ꝺ legi. Et in.l.si quis seruo.C.de fur.et facit quod no.glo.in auten de trien.et semiss.in vbo in omnibus ff.i. Et incipit scz faciunt notata p Cy.in autent. si nouo iure de adulte. Et quod not. Bar. in.l.inter accusatorē ff.de publi. iudicij Et faciūt que habentur in.c. constitutione.de regulari. li.vi.in diuersa materia vt dixi.s.p̄dicta non p cedūt sic intelligit̃ gl.ff.z.d.Ant.in.d. .c.que a iure.et in.c.q̄ statutū.de p̄bē dis.li.vi. Et qꝺ nota.in.l.i.de legit.tute. Sic intelligit̃ glo.fm̃eum in.c.i. ne cler.vel monachi.li.vi.in verbo declaram⁹ vbi personatus ꝛ curatus parificant̃ solum in materia in qua parificate reperiunt̃ ¶ Quinta conclusio. Vbi duo casus parificantur vi regle antique:tunc statutum disponens aliquid in vno parificator extendit̃ ad reliquum.et hec fuit conclusio Bar.ī .l.marcellus.ff.q̄ autem.ff.ad vreb. Et ī.l.si qs seruo.C.de furtis. Et ibi etiā tenet Ange.p hoc facit optimus.tex. in.c.translato.extra de constitutioni. Et bñ facit tex.ī auc.ꝺ nō.eligē.scꝺo nubente.ff.i.in ver.q̄ vero.ꝛ ff.colligentes. vbi dicit̃ constitutiones extē di ad extranea pluries assimilata ꝛ in pluribus ꝑtibus iuris decisionibus comparata et sic etiam intelligitur gl. in cle.i.de eta.et qualita.in verbo admittendis.ꝛ glo.in.c.ordinarij.de offi.ordi.li.vi. In vbo animar̃ cura Et est diuersa conclusio a precedenti q̄ ī precedenti conclusione lex antiqua expresse dicit statutus in vno debere extendi ad reliquum Conclusio p̃ns nō presupponit q̄ expresse per legem antiquam deberet fieri extēsio vnius casus ad alium Sed simpliciter duo casus parificantur p legem veterem voluti ē illud quod dicitur In quib⁹ cessat falsidia cessat et trebellianica vt in .d.l.marcellus.ff.q̄ autem. Si postea fit statutus nouus aliquod disponēs super falcidia habebit locum et in trebellianica Hanc conclusionez limitat vniuersaliter.d.Ant. in.d.c.fina.vbi a iure duo reperiuntur parificata in eadem materia saltem in genere secus si omnino essent diuersa vt quia in vna materia non parificarentur si ema naret lex noua disponēs aliquod ī vno non haberet locum in alio Et hoc ꝑ glo. singularem.c.p̃mi.ne cleri. vel monachi.li.vi. Eodē modo fm̃ eus si essēt casus duo parificati solū in aliq̄ casu et non communiter seu generali ter in omnibus prout facit glo.in.c.ls canon de electi.li.vi.in vbo parochi/ alis. pro hoc faciunt nota.per glo.et Guilhel.de cumio.in auten.quas acti ones.C.de sacro sanct.eccl.vbi statutum in minoribus extēditur ad eccle

fias et econtra quando sumus in eadem materia in qua parificant ꝫ ī materia in inte.restitu.quia tam eccīa ꝙ minor ꝫ beneficium restitutiōis. vt in.cle.vnica.de ī inte.resti. Sec⁹ ē in materia in qua nō parificātur veluti in prescriptione.nam tūc statutum in vno super materia prescriptionis nō extenditur ad alium .in ecclesia enim alia esset prescriptio vt in.l.fi.C.de sacrosanct.eccle. Et in auten.quas actiones preallega.et alia prescriptio seruatur in minore.vt in.l.sicut.C.de prescriptio.xxx.vel.xl.annorum coniuncta.l.fina.C.in quib.cau.in integ.restitu.non est necel Sexta conclusio. Quādo duo sic se habent ꝙ vnū venit ad alterum consecutiue dispositum in vno extenditur ad reliquum. Hec conclusio probatur per notata in.c.cum in cunctis.extra de electi.sic declarando.certa enim etas est determinata in dignitatibus inferioribus habentibus annexum ordinem.et certa etas est determīata ordini nulla existente dignitate Si etas restringit in dignitate per aliquod nouum statutū restringetur etas ꝛ in ordine et sic dictum statutum extendetur. Hec fuit conclusio.d.Anto.in.d.c.fi. Septima cōclusio. Qñ duo sic se habent ꝙ vnum mensuratur ad instar alterius dispositum in vno extendetur ad reliquum.ita intellige glo.in.c.non debz de consanguinita.et affinitat. Cuius conclusionis potest poni exemplum. Vaz tutela legitima defertur ad īstar successiōis ab intestato puta quia repellit feminaz a successione.intelligit etiam dicta dispositio vt repellatur a tutela Hanc conclusionē voluit Bar. in.l.iij.de legitimis tut. In illa questione quam pōit Q; si per statutum agnati preferunt in successione cognati preferuntur etiam in tutela Hanc cō conclusionem etiam ponit.d.Anto.in .d.c.fina Octaua conclusio Quādo duo se habent inuicem gradatim ita ꝙ vnum mensuratur gradatim ab alio in aliquo accidenti.vt quia determinatum est certum tempus ordini subdiaconatus et certum tempus ordini diaconatus.et certum tempus ordini presbyteratus Si fiat mutatio in vno ex gradibus tm̄ facta videtur et alijs.ita intelligitur glo.in clemen.generalem preallega.et.d.Anto.in.d.c.fi. Potest pōi aliud exemplum. Nā licitum est sine insinuatione donare certam quantitatem laico Et duplus plus licitum est donare ecclesie sine insinuatiōe Si ī laico augmētat q̄ntitas p aliqd statutū nouū. vt possit fieri dōatio sine insinuatiōe āpliabit ꝛ ī ecclesia ꝫ Guil.Bar.ꝛ Cy.in.l.illō .C.de sa.sanct.ec Nona pclusio Qñ duo sic se habēt ad inuicē ꝙ vt pambula ordinātur p oia ī eūdem finē vt cū postulatio ꝛ electio que ordinātur ad finē ꝓuidēdi eccīe: ꝓpter idētitatē rōis: dispositū ī vno extēdet ad reliquū ꝼm.d.Ant.Glo.ē in.c.i.ꝛ.ē gl. fi.de postu.prelato.et glo.est ī.c.quaz sit.et in.c.sciāt. de electi.li.vi.ꝛ Pau. de lisa.in clemem.i.de electi Decima conclusio Vbi dispositio nullū sortitur effectum nisi fiat extēsio tūc statutum extēditur ad alium casum. vt ī.l.si stipulatus fuero per te.ff. de verbo.obli. Hec ē conclusio Bar.in .l.non dubium.C.de legibus ꝛ in.l. omnes populi.ff.de iustici. ꝛ iure. Undecima conclusio Statutū extendit ad casum ꝛrogatum loco casꝰ ꝓtēti in statut.glo.ē singul.in cle.ꝛsi principalis.in verbo ꝓncipalis in fin. gl. de rescꝓ.ꝛ fuit pclusio Jaco.butriga.in.l.placz.C.de sa.sanct.ec. Et voluit.d.Anto.in.d.c.fi. Duodecima cōclusio Lex interpretās extēditur

intelligit in omnē casum legis interpretate.tex.ē in auc.de filijs añ instrumē. dota.na.ff.i. Et nō in.c.dispendia de rescrip.li.vi. ¶ Decima tertia conclusio. Lex nouā interpretans veterē extendit ad aliam legem ex paritate rōnis.hoc pbat in glo.penul.in.c.q contra.de elect.li.vi. ¶ Deciaquarta conclusio. Lex penalis extenditur p/pter identitatē rōnis qñ rō ē scripta in.l.Glo.ē in cle.i.de elec. Vbi autez rō non est scripta in.l.tunc non extenditur ꝓpter identitatem rōis.hoc tamen limita q etiamsi rō non est scripta in.l.vel in statuto. Si tamen non potest reddi nisi vnica ratio:illa ratio non habetur ꝓ expressa.et sic poterit extendi fm Bal.casus est singu.in.l.ij, ibi vnicus.ff.de li.et postu. ¶ Decia quinta conclusio Vbi lex non ē pēalis extendit propter identitatem rationis.siue ratio sit scripta in.l.siue nō. Has duas conclusiōes ponunt dñi/cus de sancto geminiano ⁊ Jo.ō Jm. i.c.si postq̄.de elect.li.vi. Et ita debet intelligi doctrina Bar.quam tradidit in.l.si constante.in prin.ō.eo. Qui dixit q statutum quod est fm ius commune vel pret ius commune debere extendi propter eandem rationē Hā dz intelligi cum predicta distinctione vtrum lex sit penalis vel nō Et vtz sit expressa ratio vel non. Jta etiam dz intelligi glo.cum.d.distinctione ō consangui.⁊ affini. Due conclusiones debent intelligi extra'cas' singulares q̄ comprehenduntur in precedentibus conclusionibus⁊ eodem modo intelligatur sequens conclusio. ¶ Decimasexta conclusio Vbi statutuz proferē ꝓ dictionem taxatiuā tm extēdit propter identitatem rōnis ad casum simlem in materia fauorabili Glo.est in.l.illud.C.de sa.sanct.ec. Et ita etiā itelligit gl.in.l.obes.C.pred.mlo. Et gl.in.l.si moza.ō.e. Hec fuit conclusio Bal.in.d.l.illud. Fuit etiam conclu' Bar. in.l.si cōstante.in prin.in nona questiōe.ō.e. ¶ Deciaseptima conclusio. Lex loquens per dictionem taxatiuam vel etiam sine taxatiua in materia odiosa nō extēditur propter idē/titatem rōnis Jta intelligitur glo.in .l.ij.C.de patri.qui fi.distrax. ¶ Decimaoctaua conclusio Statutum exorbitans a iure communi seu lex vero/gatiua simpliciter loquens si contin; casum fauorabilem extenditur propt identitatē rationis ad alium casum. Hec cōclusio probatur per tex.in.l. .ij.C.per quas person.no.adquisi.ꝓ quo facit glo.in auten.res que.C.cō/munia delega. Probatur etiam hec ꝯ clusio per.l.senatus.⁊ per.l.libertum. ff.senatum.ō.de ritu nupt. Sic declarādo.nā rla iuris communis sic se hz tam ciuilis q̄z canonici q matrimonia debent esse libera vt i.l.ticia.ff.de verbo.obli.⁊ in.l.fi.C.de spon.⁊ in.c.gēma.extra de spon. Emanauit p ea lex exorbitās ab isto iure ꝑ q quā ꝓhibetur matrimoniū int filiā tutoris⁊ pupillū tutoris.vt in.toto ti.C.de interdict.mrimo. Et sic hoc casu impedit libertas mrimonij. vt non possit ꝑhi mrimoniū cū q̄cūq̄ psona Et istō cō/cernit fauorē pupilli ne pueꝝ ꝓmodo iuris sibi ꝓpetētis ꝑ suū quondā tutorem ex admistratiōe tutele. Jsta lex ita exorbitās q̄ loquit de filia tutoris extēdit ad hēdē extraneū q̄ndā tutorl.⁊ ad neptē.vt in dicā.iuribus ꝓbat⁊ h ō ē ꝓpt idētitatē rōis Pro hac eē ꝓclusiōe fcit gl.i.legl.vnice.C. de his q añ ap.tabu. Et sic eē ꝓt itelligi gl.in.l.si pstāte.ō.e. Que extēdit id qō dicit Si cōstāte mrimo. De viro ad socerum. que repetitio ē ꝓtra ius cōe disponēs constante matrimonio dotem non posse exigi vt in .l.ij.i pn.

s.e. Et concernit fauorem mulieris. do
te posse repeti propter inopiam pstā
te matrimonio ne dote priuata rema
neat hāc conclusionē ponit Lodo. ō
roma in repetitiōe sua quam facit in
auten. de hēdita. z fal. col. i. Quā con
clusionez ipe limitat pmo. vbi extēsio
redūdaret in preiudiciū alteri⁹ cas⁹ Si
milit fauorabilis nō tūc fiat extēsio.
glo. ē ordīaria ī. c. q a iure. de re iu. li.
vi. Et in. c. pstitutionē. de regulari. li.
vi. Rō huⁱ⁹ limitatiōis ē q pietas cō
tra pietatē extēsiōis pulegio nō vti
tur vt in. ℣. sed ℔ de pñti. vt in auten.
de sanc. epis. Secūdo limitat p tex. in
.l. fi. C. de inter. mtimonio. cui⁹ limita
tionis rōnem non bñ video Decia
nona conclusio Statutū siue lex spe
cialis exorbitās a iure pmūi ptinēs ī
se odiū puatū seu odiū psonaz puata
rū extendit propter identitatē rōnis
Hec conclusio probatur in. l. filiū ha
bens. s. ad macedo. piūcta. l. si fili⁹. C.
ad macedonianū. Nā macedonianuz
ē inductuz in odium creditoz z sic p
uatarū personarū vt in. l. i. s. ad mace
donia. Et loquitur in filio cui ē pecu
nia mutuata extendit ad nepotem p
pter identitatem rationis vt in dictis
legibus comprobatur et etiam exten
ditur vt ibi dicitur ad omnes res in
quibus consistit mutuum. Hec con
clusio limitatur nisi odium priuate p
sone viuentis Quia tunc non fit extē
sio. fz. d. lod. Tex. ē in. l. patrē. ℣. ad. l.
iuliam. de adul. Qui tex. fz eum ē sin
gularī. sic deducendo. nam permissum
est pri occidere filiā reptaz in adulte
rio Continet ista lex odiū filie Et p
tinet id priuatio status persone viuē
tis Quia tractatur de morte filie non
fit extensio de patre ad auum vt ī. d.
.l. prem cum. l. sequen. lz sit eadem rō
Vicesima conclusio. Statutuz ex
orbitans a iure communi cōcernens
odium publicum p indirectū non ex
tenditur ad alium casum. pter iden
titatē rōnis. tex. est singu. fm. d. Lo
do. in. l. lege iulia. ℣. hoc capite. s. de ri
tu nuptia Vicesimaprima z vltima
conclusio Statutum quantūcunqz sit
stricti iuris extenditur propt vtilita
tē reipublice. tex. ē singu. in. l. hoc mō
in fi. ℣. de condi. z demonstra. In text.
ibi legem etenim reipublice vtilem so
bolis procreande cā latam aduuan
dam interpretatione. et vt non so
lum fiat extensio hoc casu. Si statu
tum continet merum fauorem. Sed
etiam si sit penale fm Bartolum qui
ita singulariter notauit in. l. quemad
modum. C. de agri. et censi. lib. xi. Ex
quo ibi infert q statutum puniens cō
mittentem maleficium extenderet ad
mandantem. quod est singulare Pro
quo facit tex. in. l. si quis. s. de iurisdi
cti. om. iudi. Ex hoc habetur vna sin
gularis limitatio ad illud quod dixit
.d. Bald. in. l. illud. C. de sac. sanct. ec.
Q quantūcunqz lex sit fauorabilis ta
men si est appolita pena censetur odio
sa Et fuit originale. d. Jaco. de belui
so in auc⁹ de non alienandis. in. ℣. quia
vero Et ibi probatur vbi lex continz
fauorem reipublice lz ibi pena incer
ta sit censetur fauorabilis per predi
cta. et bene probatur illatio Bartol.
Quoniam interest reipublice malefi
cia punire. vt in. l. ita vulneratus. ff.
ad legem adqui. Mimirum si fiat talis
extensio in delictis contra ius natu
rale vel ius gentium commissis. Cuz
talis int̄pretatio satis ex mente ipsi
us legis oriatur volentis maleficia
puniri fm. d. Pau. de castro. Qui ita
singulariter notauit in. l. bona fides.
.s. deposit Ex his omnibus relin
quitur nunc ista quarta interpretatio
extensiua plene discussa et determina
ta. vt ammodo nichil dubitandum

apud quenquã relinquat lz.d.Lodo
ui.in.Histo.non attigens specialit hãc
mãm dixerit certã doctrinã tradi nõ
posse.Oz salua ei⁹ pace Ex predicta i/
uestigatiõe in variis locis docto.col/
lecta relinquit certa ⁊ perfecta doctri
na Et cuilibz intelligenti liquere põt
Est ergo finis huic repetitioni vtilis
sime mãm quotidianã cõtinenti sicut
alia que sit in corpore iuris.Quam iõ
dixi plenius attigendã sequens iuris
consultum in.l.legaui.j.de liberatione
legata In qua si quid boni ⁊ vtilita/
tis continetur Soli deo omnipoten/
ti gratificandũ est a quo predicta pro
ueneruit me nudũ ministerium pbẽte.
In quibus autẽ defectus apparuerit
illum subiscio a quocunqz doctore et
scholari emendanduz Grãs tñ ago al
tissimo creatori nr̃o.qui gr̃az dedit ex
eius infinita bonitate hanc mãm tã
dispersaz simul compilari q̃ non tm̃ p̃
sentibus:sed posteris maximũ pbebit
iuuamen Sit igit benedict⁹ de⁹ pater
omnipotens filius ⁊ spũssanctus qui
regnat trinus ⁊ vnus p̃ infinita secu
la seculorum Deo gr̃as

Lanfrancus

Lex Centurio de vul. et pu. sub.

Famosa ē ista .l. habens mām difficillimā et ita vtilez sic̄ lex q̄ sit i corpe iur. tō plen⁹ ē attī gēda iuē .l. legauit .j. de libera. le. Et lz ista substitutio cōpēdiosa de q̄ i hac le ge mētio hr vltia hēat i ordie gl. p⁹ tñ ei⁹ mām interserā nō opponēdo nec q̄rēdo. lz verissimas conclusiones at/ tingendo. Ex quib⁹ clarior doctrina redderetur p⁹ca ad māz ipaz substituti/ onū condescendā Breuiloquā pmittē do seu reciprocam Exinde vulgarē z pupillarē z deniq; exemplaria finē tractat⁹ accipiet. Diuidit i duas ptes in pma loquit de cōpēdiosa substitu/ tōe que valet iuri cōi vt directa In secunda loquit de compendiosa . que valz priuilegio militis Secunda ibi. Post eam autē Sumatur hoc modo Compendiosa a milite facta impubēi valet intra tempora pubertatis iure directo Et omnia bona cōprehendit tam pupilli q̄z testatoris. Post etatē vero pupillarem valet priuilegio mili tari et bona militis testatoris tm̄ cuz fructibus comprehēdit hoc dicit. vel breuius poterit fieri digressio de dirca pupillari iuri communi valenti ad di rectā militarem ꝑm temporū distincti onem. hoc dicit in tex. ibi directo sub stituit Duplicem habent sensum hec verba. vnus est sensus q̄ ista sunt ꝟ/ ba testatoris qui in substituendo vta tur his verbis. titium directo substi/ tuo filio meo Et tūc iste tex. redditur singularis Alz lz verbū de se sit cōmu ne sicut ē verbum substituo per adiū ctionem alicuius qualitatis efficitur directum: vt si testator dicat directo substituo. quod est notandum Alī⁹ est sensus q̄ ista verba directo substituit sint verba iurisconsulti referētis ptū/ gentiā facti et lz ꝓz itellect⁹ sit nōbi lior. tñ iste secund⁹ ē magis amic⁹ litte re Et sentit glo. in verbo directo In tex. ibi Etiam ꝓpria bōa filij Iste text. semp ē allegand⁹. lz docto. nō aduer/ tant coniuncta glo. In verbo filij Qz dictio etiam ē implicatiua includens alium casum min⁹ dubitabilem q̄z ex/ pressum Nam parū dubitationis ha/ bebat. q̄ testator substituēdo filio pu pillariter posset bōa sua purificata ſb stitutiōe pupillari trāsferre i ſbstitutū q; ⁊libz pt rei ꝓprie legem imponē vt in .l. penul. C. ad exhibēdū. z. l. legem .C. de pactis. Magis dubitandū fue/ rat de bonis pupilli vt um substitut⁹ illa habere posset tō iuris cōsultus istū casum exp̄sit tq̄z magis dubitabilem includens per dictionē etiā bona pat na In tex. ibi iure communi capiet. i. ex iure q̄ cōiter competit videlz q̄ cōpetit maiori parti gentiū z hoīm puta omni persone que miles nō ex/ istit si faciat testamentum et talis dic̄ tur paganus in hac materia dictus a pagos q̄ est villa q; ceteri hoīes ex/ ceptis militibus stant in villa z in do mibus suis et ibi testantur . Milites vero in castris degūt. i. bellant . In tex. ibi post eam autem etatem. i. post etatē pupillarē In tex. ibi ex priuilegio militū Ex ꝟ dat intelligi q; si pagan⁹ substituat p verba directa vltra pu/ pillarē etatē talis substitutio p⁹ illam etatē non valet cum istud sit speciale priuilegiū militis vt in tex. ergo in ꝯ riū ē ius cōe de q̄ plen⁹ ē dicēdū vt i .l. ꝟbis cūlib⁹. ſ. e. In text. cū fructib⁹ inuentis in hereditate. dupler cadit sr ꝟ ꝟbo fructib⁹ ꝟz cōez snīaz ꝟ itel ligitur de fructibus perceptis p filiū etiā p⁹ aditā hereditatē Cū lex ista ge nēalit loquat̄. g̃ genēalit itelligēda ē vt in .l. i. ſ. generaliter .j. dele. pstan. Se cunda est expositio Ange. que verior

videt ex mihi pl⁹ placet. Iz preceptor meus arguat contra ipam. Dñs autez pau. nullam eligit. voluit enim Ange. intelligi debere de fructib⁹ perceptis in vita testatoris ⁊ non nondum consumptis qui veniāt in substitutione sicut cetera bona testatoris: cōem itellectum improbans qm̄ cum filius per aditionem hereditatis dominium rerū hereditariarū consequat vt in. l. cū heredes in prin. ff. de adqui. poss. consequenter fructus perceptos ex hmōi bonis fecit suos ꝙ q̄d ex meo venit: meum est vt in. l. solum §. meum. s. de rei vendi. Et cuz in tali substitutione iure militari valente: non veniunt bona pupilli. vt in fin. huius text. ergo nec venient huiusmodi fruct⁹ tanq̄ res pupilli. Secūdo si vera eēt communis expositio doctor sequeret absurdum. s. ꝙ melioris conditionis eēt extraneꝰ q̄ filius. qm̄ extraneus graduatus de restituendo hereditatē fructus perceptos post aditam hereditatez lucratur et non veniunt in restitutione. Casus est in. l. in fideicommissaria in princ. ff. ad trebellia. Multo ergo magis idem dicendum est in filio vt illos lucretur. Iz iste rōnes concludant. Cōtra hanc Ang. expositionez ego adduco vnam rationem inconuincibilem. Nam tex. noster loquitur de substitutione post pupillarem etatem ⁊ pt eē verisimile testatorē defunctuz per quattuor. sex. decem annos antes q̄ substitutio pupillaris eueniat: quo fit vt fructus tanto tempore durare non possint ex iuris presumptione cum presumantur fructus non posse durare vltra triennium. gl. est singul. in. l. vnica. C. si aduersus vsucapionē. Quomodo ergo poterit procedē Ange. dispositio vt tex nr̄ intelligatur de fructibus in vita testatoris. Posset utiq̄ sustiere Ang. si testator diu vixisset post testamentū ⁊ filius decessisset ante triennium p⁹ mortē testatoris vt etiam si forte exīti filio. xiij. anno⁹ testator decesserit. et filius similiter in xv. anno. Et generaliter pōt pcedere quod dicit Ange. Si intra mortez testatoris et mortē filij non fuerit spacium triennij. Posset et etiam sustineri Ang. respondendo huic rñsioni. nec Quicz sit presumptio iuris fruct⁹ nō durare vltra triennium. non tamē est pīsumptio iuris ac de iure quin pt admitti probatio in contrarium considerato ꝙ reperiunt fructus qui maiore tempore triennij durant vt sunt vina vasstellina ⁊ maluatici. ⁊ sic concluditur pro intellectu Ange. Iz rcuēa Iz rōnabilis sit snīa ange. tamē violat tex. nostrum dum dicit inuentis in hereditate Que verba debent intelligi de hereditate pupilli cū iste substitut⁹ non apprehendat hereditatez testatoris Iz solum filij. qm̄ cum filius adierit hereditatem patris desijt esse heres vt no. glo. in. l. i §. veteres igit. s. ditas vt no. glo. in. l. i §. veteres igit. s. adqui poss. Et sic erit sensus vt dicam⁹ vt fructibus inuentis per substitutū in hereditate. s. filij. ⁊ sic erant pcepti per filium vel poterant et sic pt intelligi de quibuscunq̄ fructib⁹ Iz puto tex. aliter posse intelligi sustinēdo Ange. videlz cum fructibus inuētis supple per filium heredem in hereditate scz patris testatoris. Et ista videt congruens expositio vt cōgruat precedentibus vbi dixerat venire in substitutione bona patris solū Et subijcitur cū fructibus inuentis in hereditate. s. patris Et persuadet hec expositio Ange. arguēdo de substitutione fideicommissaria ad istā substitutionē dir ectā militarē. in qua substitutione fideicommissaria fructus debēt restitui fideicommissario ꝙ percepti fuerant añ aditā hēditatē ꝙ hēdē

et pupillari substitutione

vt in.l.ita tñ.§.i.in fi.ff.ad trebel. Ita intellige hunc tex.qđ est notandũ Ex peditis textualibus anteq̃ ꝺdesce dã ad expeditionem glo.magne ꝓ habenda faciliori intelligẽtia quedam decre ui esse ꝓmittẽda Primo itaq̃ premit to ꝙ paganus non põt substituere directo alicui maiori.xuij.annis vel etiam alicui extraneo p⁹ q̃ fuit heres vt in.ff.masculo. Inst.de pupil.sub.id ẽ ꝙ in casum mortis heredis instituti: testator non põt efficẽ ꝙ ali⁹ sit sibi heres directo.non sic ẽ ꝑ obliquum ⁊ ꝑ fideicommissum. Nã testator põt q̃ncunq̃ heredẽ grauare vt p⁹ mortem heredis eius bona ipsius deueniant ĩ alium vel alteri restituant vt in.l.coheredi.ff.cum filie.ff.e. Ex hoc casu resistituens hereditatẽ detrahit quartaz ex senatus consulto trebelliano. Etsi fuerit fili⁹ testatoris grauat⁹ restituere p⁹ mortẽ suaz detrahet duas quartas vt in.c. Reynald⁹. ⁊ in.c.raynuci⁹.eẽ de testa. ⁊ glo.in.l quanq̃.C.ad legẽ falci. Alia glo.in.l.pãpinian⁹.in.ff. me minisse.ẽ.de inoffi.testa. Si tamẽ restitutio deberet fieri ĩ ꝓtinẽti p⁹ mortẽ testatoris fili⁹ nõ detraheret nisi legitimam vt in.ẽ.allega. locis plenissime ꝓbat Secũdo premitto ꝙ ẽ dare substitutionẽ directã ⁊ substitutionẽ obliquã seu fideicõmissariã. Substitutio directa tunc dicit vbi sbstitut⁹ capit bona hereditaria ꝓpria auctoritate Obliqua seu fideicommissaria dicitur vbi ꝯs capit bona de manu alterius. Hanc doctrinam ponit glo.singularis.l. in.l.inter omnes .ẽ. qui sa.dar.cogũ. Ex quibus infert ꝙ substitutus vulgarit hoc modo si heres non erit tal sit heres vel substitut⁹ pupillarit veluti si dicatur si filius meus morietur in pupillari etate:talis sic heres dicit sbstitut⁹ directo Cum capiat bona ꝓpria auctoritate Infert q̃z quencũq̃ grauatũ de restituẽdo p⁹ mortẽ suam dici substitutũ ꝑ obliquum vel fidei commissum Certio premitto ꝙ in materia h⁹ sbstitutionis ꝓpendiose ꝛ satur spẽs triplex verborum Nã quedam sũt verba directa quedã sunt verba obliqua.et quedam sunt verba ꝓia De singulis dicendũ ẽ Pro quoz ꝛ boz noticia habẽda dupliciť subiungo doctrinam ꝓmo ꝑ viam regularũ. Secũdo ꝑ ipsorũ verborũ declaratio nem seu nominationẽ Et ꝓmo capio regulas circa verba directa Prima regula sit ista Illud ẽ ius directũ qđ nõ petitur ꝫ petitio ꝓpetit ipo iure Hec sunt verba azonis.in ti.de fideicommiss.in sua summa. Ex quo sequiť ꝙ heres institutus cũ sit heres directo non petit ab aliquo ius hereditarium Ꝫ petit res hẽditarias ꝓpť istũ ius qđ si competit ipo iure Ꝫ fideicommissari⁹ vniuersalis bñ petit ius hẽditariũ.q oz ꝙ ꝓmo transferať in eũ q̃ petit res Secũda regula Omne verbũ ꝙ quod immediate vniuersaliť succedit testatori ẽ verbũ directũ vt not.in.l.eam quam.C.de fideicommiss Quarta regula Verbũ directũ significat successionẽ descẽdẽtl.ab istituto ad sbstitutũ imediate ꝙ institut⁹ moriť Ita die gl.in.l.eã.quã.palle Quinta rla. Oẽ ꝛbũ qđ alĩ⁹ ministeriũ excludit vniuersali sbstitutiõe Est verbũ directũ iuxta notã in.l.si qs ita.ff.de vsu. Iste regule ponũtur p Bal.in.l.fi. .C.de sa.sanc.ec. Nũc sbsecio exẽpla ꝛboz directorũ.⁊ primũ certissimuz iuris ẽ ꝙ ꝛbũ instituo ẽ ꝛbũ directũ.

q̄ talis mod⁹ significādi datus ē sibi a iure vt in toto ti. de heredi. īsti. Idē dicendū ē de his ꝟbis heres esto. vt in .l. fi. C. de heredi. instī. ⁊ .l. i. in fi. ff. de .i. Et ita intelligit glo. in. l. verbis ci ulibus. ff. c. dum dicit q̄ dubia substitutio iterpretatur directa. sez qñ sūt ibi verba directa tamen dubium erat in hoc an eēt substitutio vel ne. Non autem erāt dubium qualis esset substitutio Et in hoc casu proprie loquitur fm Baldū. tex. in. c. si pater. de testa. li. vi. Idē ē i his verbis dñs esto. vt in. l. his verbis. in pn. de here. instī. Sez dubitat de ꝟbo moriat. vtrū sit directuz et tenet q̄ sic q̄ casⁿ ē expssⁿ i. c. si pater. p. l. Dl⁹ dubitationis ē ꝺ verbo succedat. puta q̄ dicat testator pⁿ mortē filij mei si decesserit sine liberis ei succedat sempronius Bar. tenuit hic q̄ sit verbum p̄ē p. l. restituta ff. cum. l. sequenti ad trebelli. vbi dicit q̄ restitutio ē successio. Bal. āt in. d. l. fi. dicit ꝺ eē vez qñ refert ad res. vt si dicatur qñcunq̄ filiⁿ meⁿ decesserit bona mea succedāt titio. vbi autem verbum succedat refert ad persona vt q̄ testator dicat succedat filio meo tunc ē verbū directum Nā p fideicommissum substitutus non succedit instituto sed testatori vt ff. e. l. coheredi ff. cū filiⁿ. īꝟsi. nec fideicommissū Itē ꝟbū. ad iudico ē ꝟbū directū vt inst. de eo cui libert. cā bona adiciant Rō ē q̄ oē verbum quod includit dispositionem et executionē ē verbum directum Et p hoc etiā verbū assigno ē verbū directū vt i. l. i. ff. de assig. liber. Et de offici. ordia. c. ij. li. vi. Sz quid de ꝟbo accrescat? certe ē ꝟbū directū vt in. l. qui patri. ff. de adqui. heredi. ⁊ in. l. vnica. C. qñ non pe. par. Et idē si testator dixit trado vel cōcedo q̄ tūc testator sumpsit sibi officium executionis fz eiusdem in. d. l. fi. ¶ Circa verba communia due subijciunt regule. Prima q̄ omne ꝟbuz generale qd̄ eque stat significatiue directi ⁊ obliq̄: adiectum vniuersalitati ē commūe Sz si adijciatur specialitati ē obliquū. vt in. l. ico gi ff. geneālit ff. ad trebelli ¶ Secūda regula. Omne ꝟbū qd̄ qñcq̄ repitur i significatiōe directi. quādoq̄ in significatiōe obliqui ē commune. Exēpla de verbis cōibⁿ sunt directa et primo verbum remeant ē commune. vt. C. de dona. propt nup. l. si tñ ante. Item verbum redeat vt in. l. si duobus. de mili. testa. Itē et verbum reuertatur vt in. l. i. ff. de donatio. Item et verbum deuoluat vt in. l. iij. de alē. libe. Item verbum iudico vt in. c. iz. de sepul. li. vi. Itē ꝟbum deueniat. iz Inno. tenet. Qd̄ at p̄tiū i. c. raynuciⁿ extra de testa. Qd̄ non ē verum fm Bal. cum parem habeant significationē directi ⁊ obliqui Que de sui natura. i. fm modum significandi attribuitur tali dictioni ab intellectu Et de isto verbo deueniat sē duo tex. vnus. in. l. penul. ff. de solutioni. Alⁱ i prima ꝓstitutione. in vltⁱ. feu. Et sic sentit Bal. q̄ sit ꝟbum cōe ⁊ idem hic exp̄sse tz Bar. Et idē Ange. cōsilio suo. xij. qd̄ incipit. Jacobus hñs vnicam filiam Aduertēdū ē fm Bal. i. d. l. fi. Qⁿ oē verbum commūe efficitur directū si addat dictio eo ipso vt si testator dicat si filius meus sine hēde decedat eo ipso bōa perueniāt ī titium. Nam etiam isto adiuncto efficitur directum q̄ exponit eo ipso id ē sine aliq̄ homis obstaculo vel admiculo Ita exponit glo. in. c. cum qui de preben. li. vi. Et in. c. i. de sepul. li. vi. Item verbuz deuolutur ē commune fm Bar. in. l. ij. ff. de alimen. ⁊ ciba. lega. Idem ē de verbo pūciat. vt. l. l. cuz viz. C. de fideicommiss. Et in .l. balista ff. ad trebell. vbi pbat q̄ sit obliquum. Tamen Bar. hic tz q̄ sit

commune dñs Sigo. in consilijs su
is tenz q̄ sit obliquū qđ mihi pl⁹ pla
cet per dictos tex. Verbuz substituo
est verbum commune. tñ vbi adjcit
huic verbo substituo hoc nomen he/
res vel heredem: ē directuz. puta si te
statoz dicat titius heres esto. tsi hēs
non erit meum ei substituo Ita no/
tanter dicit Bal. in rica. C. de impu.
et alijs substi. Circa verba obliqua
tales dant regule Prima. omne ver/
bum quod requirit factum alicuius
ad tranfferendum ius in alterū: ē ob
liquum Secūda regula. oīe verbū
qđ importat tale ius ex quo non pōt
adiri hereditas nec bonoz possessio
peti: ē ẏbū obliquū Tertia rgula. oē
verbum p qđ mediate succedit testa/
toi ē obliquū Quarta regula. nul
lum verbum ē ita directum qđ si posi
tum sit in alterius ministerium non
efficiat obliquū. Casus ē i. l. ex facto
ff. ad trebell. Quinta regula. capere
de manib⁹ alterius restitutionis iure
congruit substitutiōi fideicommissa/
rie Exempla verboz obliquoz faci
liter patent vt ex dictis regulis com
probat Mā vbicunq; qs capit de ma
nu alterius: tale verbum ē obliquuz.
vt ē in verbo restituat vt in. l. cohe/
redi ff. cū filie ff. e. Et p totū tit. ad tre
belli. vt ē etiam verbū det vt in. l. fū
di trebaciani ff. de vsu lega. Et idē in
verbo reddat. De verbo āt habet i/
dem videt dicēdū q̄ sit obliquū vt si
testatoz dixit si filius me⁹ moriet vel
quādocunq; moriet titi⁹ habeat bona
mea. hoc videt pbari in. l. fideicōmis
sa. in ff. filio ff. de le. iij. Contrariū tenu
it azo in sua summa de heredi. instit.
p⁹ pn. dicens ee verbū directū q̄ hīe
ē ius dñij vel possidēdi. Mā dr habē
q̄ hz persecutionē vt ff. de verbo. ob.
l. stipulatio ista ff. habere. t de ẏbo. si/
gni. l. hīe. Hz si esz obliquū oportet
q̄ quis ab alio peteret vt ex pdictis
colligit. Probabilius tamē dici pōt
ex predictis istud ẏbū ee cōmune vt
etiā hic videtur ee de mente Bar.
Quarto premitto magnū effectum re
sultare ex cognitiōe verboz vtz sint
pmunia directa vel obliqua. qm̄ vbi i
substitutiōe adiectū ē verbum dire/
ctū: substitutio valz iure pupillaris
vsq; ad pupillarē etatē. monēte āt eo
cui ē fca dicta substitutio p⁹ pupillarē
etatē talis substitutio euanescit q̄ ver/
ba directa nō pñt obliquari nisi put
tradit in. l. verbis ciuilib⁹. ff. e. Cū āt
non possint obliquari: resultat iurl. ef
fect⁹. de quo in primo euidēti ali vide
lz q̄ qs non potest substituē directo
maiori. xiij. annis p⁹ q̄z semel fuit he
res sicut ē filius qui adiuit hereditā
tē patris cui ē facta substitutio p verb
bum directum p ppendiosam tñ hoc
modo qñcunq; filius me⁹ decesserit
sine liberis titi⁹ sit hēs: ista ẏba sit hēs
sūt directa vñ si fili⁹ moriat in pupilla/
ri etate succedet substitut⁹ vigore dire/
cte pupillaris Si āt moriat p⁹ pupil
larē etatem: nihil capiat substitutus
q̄ ista verba sit heres non pñt obliq;
ri. cū sint mera directa. vt exponam⁹
sit heres. id ē restituat sibi hēditas.
vbi autē verbū ē obliquū appositum
i substitutiōe compendiosa vt in hoc
exēplo qñcunq; fili⁹ me⁹ morieť: here
ditas mea restituat scio. moriat quo
uis tpe fili⁹ siue in pupillari etate si/
ue p⁹ pupillarē etatē idem resultabit
iuris effect⁹ q̄ omni tpe erit fideicom
missaria substitutio t obliqua. Quia p
missum ē a iure cuilibz testatoi eius
heredē grauare p fideicommissuz si
ne distinctiōe alicuius tpis vtrū mo
riat in pupillari etate vel p⁹ in toto
ti. ad trebel. Si āt verbum in substi
tutiōe positum ē commune veluti si
dicatur. quandocunq; decesserit fili⁹

meus titius eidem substituo tunc v/ troq; tpe valet substitutio ⁊ moriat quouis tempe institutus siue in pu/ pillari etate siue p⁹ pupillarem etatē substitutus succedat. ſz diuerso mo do quia si moriatur in pupillari etate succedet iure directo id ē vigore pu pillaris comprehense in compendio/ sa Si autem decedat post pupillarē etatem tunc substitutus succedet ex fideicommissaria et obliqua. q; ver/ bum commune p⁹ pupillarem etatem trahit ad directum. ⁊ hec est rō qua/ re dicatur ꝟbum commune .q; morī/ ente instituto in pupillari etate ver/ bum commune trahitur ad directum Etsi moriatur post pupillarez etatē trahitur ad obliquum et fideicommis sum. ⁊ sic ſm grāmaticos potest dici principium q; ptem capit directi⁹ ⁊ par tem capit obliqui diuerso tempore ꝓ siderato. merito igitur vocatur verbū commune q; ē commune directo ⁊ ob liquo Sunt tamen qui dicunt vbi ꝓ pendiosa sit p verbum commune qđ vtroq; tempore ē fideicommissaria. quod an sit verum latius ꝙ. videtur

Quinto et vltimo premitto q; com pendiosa substitutio dr̄ ſm Azon. in sua summa. que sub conditione mor tis vel alia comprehendit multa tem pora vt in exemplo in. l. nr̄a posito. si fili⁹ me⁹ infra. xxv⁹. annum sine liberis decesserit complectitur multa tpa scz temp⁹ pupillaris etatis ⁊ tempus qđ ē vltra pupillarem etatem ⁊ istud p̄t contingē duplicit vel qđ contineat certum temp⁹ determinatum. vt in. l. nr̄a Si infra. xxv⁹. annum etatis sue decesserit. vel q; contineat temp⁹ icer tum et indeterminatū veluti q̄ncūq; fi li⁹ me⁹ decesserit talis sit heres In gl. in ꝟbo directo. Hec glo. concludit q; ista verba ille sit heres sunt verba di/ recta ⁊ dicit verū ⁊ omnes sequuntur eam In glo. magna ibi. Capit iure directo. In ea ibi ſz phi. dixit contra ⁊ male. Ibi q; miles etiā maiori ſbsti tuere potest Nō referatis ista verba seu rōnem istā ad opinio. phi. ſz refe/ ratis ad p̄ncipiū legis. que rō venit ꝓ hūc modum Heres substitutus si in tra. xxv. annum decesserit institut⁹ ca pit iure directo bona testatoris filio decedente p⁹ pupillarem etatē Rō ē vt dicit glo. q; miles p̄t substituē ma/ iori. addite. ſ. directo Et q̄ sequitur q; substitutio facta ꝓ verba directa p eū q̄ p̄t substituē maiori Sit q̄s: valz ſz iure directo. ꝓ hoc dicto valet alia ra tio. qm̄ oīs substitutio q̄ conuenit re bus et psonis in dubio dz iudicari di recta. vt in. c. si pr̄. extra de testa. li. vi. Dz iste miles p̄t substituere directo cuilibz maiori. nec qualitas rei con/ tradicit ergo substitutio facta ꝓ mili tē dz int̄pretari directa In eadem ibi lege p̄cib⁹ Ista gl. duo cōcludit vnū exp̄sse ⁊ aliud tacite Exp̄sse q; vbicū q; mr̄ ei⁹ cui facta ē substitutio ꝓpen diosa ē in medio: substitutō facta per verba directa trahitur ad fideicōmis sum ⁊ hoc contingit fauore mr̄is vt la chrymosa non p̄dat filij hereditatem pendiosa facta verbo directo ꝓ mili/ tem: p̄t valē omni tpe iure directo ⁊ iō nō trahitur ad fideicōmissū Nec obstat lex p̄cib⁹ q; ibi erat ꝟbū p̄ē ſb stituo q̄d trahit̄ ad fideicōmissum p⁹ pupillarē etatē de q̄ lati⁹ dicē dū. ꝙ. vbi tractabo mām Secūdo glo. aliud tra ctabit. ꝙ. ſz Bar. Dz fideicommissaria q̄ p̄tinet in ꝓpēdiosa ē tacita directe: subiscit exēpluz de vulgari expressa q; p̄tiet tacitam pupillarē. glo. dicit ve/ rum quantuz ad verba spēalia q; cer tum est q; in compendiosa non sunt expressa verba specialia: q̄ conueniūt fideicommissarie. ſz consideratis ver

et pupillari substitutione

bis generalibus satis dicitur fidei/ cõmissaria expressa in compendiosa per illa verba quandocũq; decesserit que p suam generalitatem comprehẽ dunt omne tps In eadem ibi non cõ tinet in se tacitã pupillarẽ ¶ Ex hac glo.infertur q vulgaris expressa nõ continet tacitam pupillarem quando mater est in medio. Contrarius tenu it glo.in.l.fina.C.de insti.t sbstit.Et in.d.l.precibus. Et in hac questione fuerunt contrarie opiniones inter ci tra montanos t vltra montanos. de quo plenius dicam ff. In hac.l.in ma teria vulgaris In eadem ibi sed po/ stea nulla. Ista glo.concludit q si cõ pendiosa est facta a pagano vbis dire ctis valeat intra tempus pubertatis iure directo. postea autem expirat t non obliquatur Idem tenet glo.in .d.l.fin.t.l.precibus Sed glo.magna inst.de pupilla.substituti.tenuit con trarium q immo obliquatur post pu pillarem etatem Sed quod dicit glo: communiter tenet t ff.in conclusioni bus plenius examinabo In eadẽ gl. in.fi.vult q sbstitutio compendiosa facta p verbum commune substituo. omni tempore censeatur fideicommis saria Et videtur esse communis sen tentia lz fortiter obstet tex.in.c.si pr. preall.quod ff.plenius examinabo. Sequentem ordinem pollicitum cir ca istam materiam compendiose.que vtilior est omni alia materia substitu tionum.vt inquit.d.Pau.C Pono ff. scriptas conclusiones Prima conclu sio Substitutio compendiosa facta p verba directa intra pupillarem etatẽ valet iure directo. post pupillarez ãt etatem expirat. Hec est cõmunis sẽ tentia docto.t glo.nostre hic t in.l.p cib⁹.C.eo.t in ff. qua ratione. Instl. eo. Et idem tenuit glo.in.l.verbis ci vilibus.t in.l.in pupillari.s.eod. Et idem tenuit gl.iuris canonici in.c.ray nucius.extra de testa. Et glo.in.c.si pater.de testi.li.vi. Et omnes legiste qui fuerunt ante Bar. istam sententi am tenuit Alberi.rosa. t etiam Ang. in.l.pcibus pallega. Et nri moderni aũt esse communem Ex pma pte cõ clusiõis declarando sequitur q si filius moriet⁹ in pupillari etate: substi tutus admittetur ad omnia bona vi/ gore pupillaris comprehense in com pendiosa Ex qua pte conclusionis se quitur q si filius moriatur p⁹ pupilla rem substitutus nihil habebit.sed bo na ibunt ad veniẽtes ab intestato pu pillo primiores Aduertenda igitur sunt verba testamenti seu substituti onis valde diligenter Qua ꝓpter si te stator p hec vba sbstituerit quandocũ q decesserit filius meus: talis sit he res. Que iam dicta sunt sibi locũven dicabunt t idem si p alia verba Hãc conclusionem limito veram in paga no.in milite non pcederet cum post pupillarem etiam valeat iure directo casus ẽ in.l.nra Secundo limito sin gulariter fm.d.Bal.in.d.l.precibus. Nisi in testamento sit apposita clausu la codicillaris que communiter appo ni solet in testamentis Si non valet iure testamenti: valeat iure codicillo rum Hoc nanq; casu cum directa sb stitutio p⁹ pupillarem etatez valere nequeat iure testamenti valebit fidei cõmissi q videbuntur dicta bona in codicillis ẽ dicta sbstituto.quod dictũ multuz commendat fulgosius.in.l.p cibus.dicens se consuluisse t multz placet ibidem dño Pau. Plus dico maiorez vtilitatẽ continere hoc di/ ctuz Bald.q; quicquid verset in dis putatiõe huius conclusionis cuz in omnibus testamentis apponatur di cta clausula Pro q dicto allegat tex. notabilis in.l.si frater tuus.C.de fi/

deicommiss. Et glo. singu. in ℣. extra neo. Inst. de pupil. sub. Que glo. bñ facit ad finem in rõne sui. Hanc pclusionem etiam firmauit Inn. ⁊ p⁹ eum Jo. and. in. d. c. raynucius. Sed idez Joh. an. in. d. c. si pater. in nouella tenuit p⁹ pupillarem etatem directã sb stitutionẽ valere iure fideicõmissi q̃ ẏba directa obliquãtur p⁹ pupillarẽ etatez. que ãt opio sit verior q̃ videbitur Bar. autem tertio loco hic nisus fuit concordare has conclusiones dicens pcedere opinionem communẽ vbi ẽ facta substitutio p verba directa ciuilia id est que sunt introducta a iure ciuili veluti est hẽs esto. si hẽs erit. ãc. Quib⁹ verbis vtuntur leges iuris ciuilis vt videmus. Opinio autem Jo. and. pcedit vbi substitutio ẽ facta p ẏba directa non ciuilia id ẽ q̃ non sunt introducta a iure ciuili nec talibus verbis reperiunt vti leges iuris ciuilis ꝫ introducta sunt a communi vsu hominum sicut est verbuz moriatur vt q̃ testator dixerit quandocũq̃ filius meus decesserit: moriat scio. ⁊ ita loquitur tex. in. c. si pater. q̃ vtitur ẏbo moriatur Nam tunc obliquabitur tale verbum directum p⁹ pupillarem etatẽ. Pro hac opinione Bar. adduco rõnem qm̃ non repitur q̃ lex ciuilis pḥibeat obliquationez ẏbox directox nisi sint ciuilia. vt ī. d. l. verbis ciuilib⁹. Et omnia intelligũtur iure licere nisi expresse repiat pḥibitum contrarium vt in. l. nec non ℣. q̃ eis. s̃. ex qui. cau. mai. Igitur poterunt obliquari que sunt ciuilia Nemini placet hec opinio Bar. ⁊ maxie q̃ iure non pbatur talis distinctio. et maxime q̃ glo. in. l. verbis ciuilibus exponit. i. directis. Et hãc expositionem sequunt docto. ⁊ sic remanz dca lex verbis ciuilib⁹ loqui de ẏbis directis non adhibita distinctione vtruz sint ciuilia vel non Quare quarto loco. d. Bal. subtilius considerauit dicens vtrum verba substitutiõis referant ad filiuz vt q̃ testator dixerit q̃ndocunq̃ decesserit filius meus titius sit hẽres filio meo. Et tũc loquit opinio cõmunis q̃ hic apparet devolũtate testatoris voluisse vt dca ẏba non obliquent. q̃ si obliquarentur ⁊ transirent in fideicommissum: sbstitut⁹ nõ eẽt hẽres filio ꝫ testatori. Si ãt ẏba testatoris sunt relata ad ipsum testatorem q̃ dixerit quandocũq̃ decesserit filius meus talis sit mihi hẽs vel simpliciter dixerit sit hẽres: non referendo verba ad filium nec ad ipm testatorẽ. tunc p⁹ pupillarẽ etatem sbstitutio valebit iure fideicommissa ⁊ sic vtraq̃ opio. s. cõis ⁊ Jo. an. reducunt ad concordiã. Que sñia Bal. mihi valde placet ⁊ puto verissimam. ⁊ placz etiã. d. Pau. Contra quã insurgit. d. Rapha. ⁊ etiã. Salice. in. d. l. pcib⁹. dicit. d. rapha. contra Bal. eẽ casuz in. l. si ita scriptuz ℣. qui filio ī. de de bono. posth. fm rabu. vbi non fit drñtia vtrũ dicat sit mihi hẽres an filio meo. Di cit Sali. Bal. sñie resistere text. in. l. i. s̃. eo. Et videri caplm expssũ p Bal. in. d. c. si pater. ⁊ in. d. c. raynuci⁹. vbi pz verba fuisse relata in ẏba filij. Et tñ substitutio directa obliquat. nã ibi dicit text. in. c. si pater. fili⁹ moriat filie. ⁊ in. c. raynucius: ẽ verbũ succedat q̃ vna filia succedat alteri ⁊ tam̃ obliquant scom Adducit. d. catho eẽ tex. in. l. fi. C. de hẽ. insti. ⁊. l. pcib⁹. pal. ꝫ renera p dicta nõ hñt opioni bal. obstare. q̃ vt dicit. d. Paupl⁹. tex. ī. d. ℣. q̃ filio loquit de substitutiõe pupillari directa in qua non refert vtrum dicatur sit hẽres mihi. an sit hẽres filio meo. q̃ si est hẽres filij: est etiã hẽres testatoris p regulam hẽres hẽredis ẽ hẽres testatoris Nos autem lo

quimur in compendiosa in qua constat si testator dixerit sit heres filio nõ voluisse testatorem verba directa obliquari. quoniaz si obliquarentur tũc substitutus non est heres filio ꝫ testatori. vt instl. eo ff. fin. z in. d. ff. cum filie Et eadem responsio adhibetur ad. l. l. in ff. i. s. eo. Non obest etiam sententie Bal. tex. in. c. si pater. quoniam ibi non apparet in aliqua parte tex. q̃ illa verba moriatur filio meo obliquãtur post pupillarem etatem nec ibi vlla fit mentio de obliquatiõe respectu substitutionis facte in. d. c. Dicit enim ibi tex. q̃ substitutiones facte ibidem cum decesserint filius et filia ante tẽpora pubertatis q̃ sunt directe pupillares Quid autem si dicti filius et filia decessissent p̃ tempora pubertat. An illa verba obliquarentur? nihil ibi dicitur Nec istud dubium ibi mouetur. verum subijcitur ĩ tex. q̃ inter dum directa ex causa obliquatur. nõ tamen se referendo ad precedentem casum Et glo. ibi super verbo interdum allegat tres casus in quibus obliquatur scilicet legem ceuola. ff. trebellian. Et tex. in. l. p̃cibus prealleg. Et casum. l. nostre centurio Sed p̃fecto in. l. precibus non fuerũt ẏba directa sed communia fm communem intellectum in. l. autem nostra centurio. ẏba directa non obliquantur. Sed p̃ pupillarem etatem valet iure directo ex priuilegio militari bene autem allegat allegando. legem ceuola. que est singularis in hac materia. per quã legem traditur regula Ex quotienscunq̃ ẏba directa nũcq̃ potuerunt valere iure directo obliquantur vt plene dicam in. l. ẏbis ciuilibus Minus obest tex in. c. raynucius. quia ibi erat ẏbum succedat quod est commune z etiam hic tenet Barto. vt probatur in. l. restituta ff. fina. Cum. l. sequen ff. ad trebellian. vbi dicitur q̃ restitutio ẽ successio et nemini dubium q̃ verbũ restituere est verbum obliquum vt. s. plene dixi Item potest esse directum quia heres vniuersalis vocatur successor vt in. l. quedam ff. nihil. s. de ẽvendo. Cum igitur reperiatur istud verbum succedat interdum applicari verbo directo inter obliquum sequitur q̃ verbũ cõe Et sic saluata ẽ opinio Bald. Nec ad rem ꝓpositã facit lex precibus. nec lex fin. de heredi. instituto. quia in. l. precibus vt dixi sunt verba communia Et lex finalis loquitur de substitutione vulgari. ẽ. Reperio vltimo loco Petrum de besa. p̃ceptorem meum habere nouam considerationẽ vt nos referamus ad. l. illud ff. retractari. ff. de iure codicillorum vt consideretur que fuerit voluntas testatoris. an q̃ obliquarentur verba directa vel non. Et hoc perpendatur ex qualitate persone. quia si testator erat imperitus tunc verba non obliquantur cum ipse debuerit scire significationem verborum Sinantem nõ fuit imperitus iuris tunc debeant obliquari cum testator nescierit importantiam verborum. z sic non potest capi coniectura q̃ voluerit substitutionem non valere p̃ pupillarem etatem. Et sic si bene considero q̃ preceptor meus ãplectitur opinio Jo. an. nisi in casu in quo testator est iurisperitus. quod mihi non placet Nam cum sit iurisperitus: non debuit ignorare significationem huius verbi vniuersalis quandocunq̃. quod comprehendit omne tempus. etiam añ pupillarem et post pupillarem Si eĩ nõ voluisz substitutionem valere nisi vsq̃ ad pupillarem etatem. directam pupillarem fecisset et non compẽdiosaz ponendo inter tot doctor: opinionem Preterea communiter testamenta fi

unt . quando quis est in extremitate mortis constitutus quo fit vt quis etiam iurisperitus difficiles articu / los iuris vt substitutiones non posi sit in mente habere . Et sic in nullo placet hec consideratio Supereſt vi dere que opinio sit in iure verior. an communis. an Jo. andr. Pro vtraq; adducunt multe rationes ⁊ iura Pro communi opinione adducit primo text. i. l. Ꝟbis cilib⁹. s. eo. vbi dicit p⁹. xiiij. annuꝫ substitutionē directaꝫ frustra fieri. ergo non obliqabit p⁹ dictū tē p⁹ vt valeāt iure fideicommisse q; tūc non fieret frustra Secundo casus vi det in. l. in pupillari. s. e. vbi dr̄ finiri substitutionē pupillarē supueniēte pū bertate lꝫ longi⁹ temp⁹ sit compheñ / sum Tertio fcit rō q; eadē res nō dꝫ diuerso iure censeri. l. eum qui res. j. ff vsu. ergo nō poterit substitutio cōpē / diosa valere vno tēpe directo et alio tpe iure fideicōmissi. Quarto adducit tex. nr̄ vbi spēale ē in milite q; vale / at p⁹ pupillarē etatem. ergo p̄rium ē ius commūe. s. in pagano Pro hoc al legat casus in. l. si frat tu⁹. C. de fidei commis. vbi dr̄ ita demū succedi ex fi deicommissaria si Ꝟba sunt apta ad fi deicommissū. ſꝫ palā ē Ꝟba directa nō eē congrua fideicommissaria. ergo. ꝛc Quinto p hoc ē qm̄ si erit fideicom / missaria non ita de facili reperiet hē / dē ꝓpter on⁹ fideipmissi. Jgit ista ps nō ē āplectēda facit in. l. coheredi. ff. cum filie. j. e. Sexto. nam substitutio q; semel expirauit amplius non pōt re / uiuiscere. l. qui libe. l. ff. testō. j. ff bon. poss. fm tabu. Sꝫ ista substitutio expi rauit pubertate vt in. d. l. in pupillari igit non poterit p⁹ pupillarē etatem iuri fideicommisse Septimo vbi erra tur i nomie appellatio: nō valꝫ dispo sitio. l. si quis fundi vocabulo. j. de le / ga. i. Sed vbi fit substitutio directa q; debeat trahi p⁹ pupillarē etatē ⁊ ātē. ad fideicommissum videt erratuꝫ in nomie appellatio q; debuit fieri substi tutio p fideicōmissum. igit ꝛc Octauo videt cas⁹ in. l. cohēdi. ff. cū filie. Ꝟsicu. nec aliud. j. vbi dicit ita demū obliga ri filiū p⁹ pupillarē etatē si Ꝟbis pre carijs ē fideicommissum Nono ꝓbat a simili. nam libertas data seruo que non valet directo. non pōt etiam da ri per fideicommissum vt in. l. si ser / uus legatus. ff. si seruus. de lega. ij. er / go ita in proposito. si non valebit sb / stitutio iuri directo p⁹ pupillarez eta tem non dꝫ etiam valē p fideicommis sum Decimo censetur mens testato / ris qualia sunt verba. l. labeo. ff. de su pel. lega. Sꝫ Ꝟba significant substitu tionem directam ergo aliam diuersaꝫ non presumitur testatorem voluisse facere substitutionem Undecimo. ce stator potuit per fideicommissum sb stituere p⁹ pupillarez etatez. ſꝫ nolnit Et dict⁹ testator non potuit sbstitue re directo p⁹ pupillarē etatē. ergo ad inuicez aduersantibus potestate ⁊ vo luntate sequitur vt necessario dicatur quod nolui potui: quod volui adim / plere nequiui. vt in. l. multuꝫ. C. si qs alteri vel sibi. Duodecimo. si constat q; testator voluerit facere testamen / tum et legata reliquerit in minus so lenni voluntate. que tamen valeret vt codicillus Si non valet vt testamen tum: non valebit vt codicillus vt i. l. .ij. de iure codicillorum. ergo idem di cendum in questione presenti q; cuꝫ testator voluerit substituere directo. etiam post pupillarem etatem ⁊ non valeat lꝫ possꝫ valere iure fideicōmis se si voluisset testator. tamen cum nō appareat hoc voluisse: non valebit et iam iure fideicommisse Decimoter tio et vltimo. Nam substitutio indu bio videtur facta vsq; ad etatē i qua

et pupillari substitutiõe

non potest filiꝰ testari Que nõ durat nisi ad finẽ pupillaris etatis ergo pꝰ pupillarẽ etatez non videt se extendi dicta substitutio Pro opinione Jo. and. qꝫ ꝟba directa obliquanť post pupillarem etatẽ z sic valeat iure fideiꝯ missi Adducunť ĵ. scripta Et ṕmo qm̃ voluntas testatoris est obseruãda cẽ a ꝟbis recedendo. l. non aliter. in ṕn. ĵ. de leg. iij. Sz manifestum ẽ testatorẽ voluisse bona sua debere puenire ad substitutum quouis tẽpe decedat institutꝰ vt pz ex significatiõe aduerbij qũcunqꝫ. igiť. ꝛc Secundo huic accedit qm̃ eadez verba ponunť in propria significatiõe respectu vnius tẽporis z impropriant respectu alteriꝰ. casus ẽ singularis. in. l. pater seuerinaz ĵ. conditionum ꝟba ĵ. de condi. z demonstra. ergo idem dicendum in re nostra. vt ꝟba substitutionis directe ponanť proprie ante pupillarẽ etatem. z improprie pꝰ pupillarem etatez: obliquanť Tertio ꝓ hoc videt casus in. l. ex facto. in prin. ĵ. ad trebellia. vbi si testator grauat heredem suuz vt aliũ faciat heredem: non valz hmõi dispositio Tamen ibi dicit qꝫ videt grauatus heres restituere hereditatem per fideicommissum non absurdum erit in re ꝓposita. vt lz substitutio directa durare non possit post pupillarẽ etatem videat tamen rogatus heres de restituendo substituto Ista sunt fortiora argumẽta q̃ possent fieri ꝓ hac ꝑte que optime concludunt Quarto adducit lex precibus ꝑalle. q̃ tamẽ vt iam dixi non facit qꝫ fm verũ itellectum ibi fuit facta substitutio ꝓ verbum cõe substituo Quinto adducitur. c. si pater. coniuncto. c. raynucius Sz nihil faciunt. vt. s. dixi Sexto facit quia non videt testator elegisse viam impugnatiuam sui iudicij vt in. l. iij ĵ. de testa. milit Septimo facit ĵ. si ex fundo. in rõne sui. s. ti. i. Octauo. qꝫ facilius vna spes mutať ĩ aliam q̃z pereat vt ẽ videre in nouatiõe Nono facit lex nr̃a vbi spẽale est in milite vt valeat iure directo. ergo iure communi obliquabit ĩ pagano. Decimo facit qꝫ in compendiosa ĩ est qꝫ si decesserit sine liberis vt in. l. generaliter ĵ. i. C. de instit. et sub. Et. l. cũ acutissimi. C. de fideicõmiss. Et in. l. reddendũ ĵ. i. qui petant tutoris nomen. s. ergo erit fideicommissaria per nota. in glo. ꝑ. d. l. precibꝰ Undecimo. verba debent aliquid operari. l. ſi qñ. de le. i. Sz si expiraret substitutio pꝰ pupillarẽ etatẽ illa ꝟba qñcũqꝫ decesserit nihil operarenť Duodecio sbstitutio, fca inť liberos hz ĩ se clausulam codicillarẽ. l. fi. C. fami. herciſc. ergo obliquabit ꝟtute dicte clausule vt in. l. cephala ad trebellian. Xiij° pro h̃ facit tex. in. l. codicillis ĵ. penulti. de lega. ij Xiiij° Si expiraret cõpendiosa pubertate supueniente nulla eẽt differentia inter pupillarem et compendiosam qꝺ ẽ falsuz. qꝫ si eadẽ essent cur diuerso nomĩe nũcuparenť. l. si idem. C. de codicill Decimoquinto. in fideicommissis non ẽ attenda verborum subtilitas. l. cum quidam. C. de ne. f Decimosexto. pꝰ debet ponderari aduerbium quando cunqꝫ q̃z verbum vel nomen. l. pomponius scribit. s. de nego. gest. quia aduerbium qualificat cui semper inniti tur vt. l. cum interdicte. C. arbit. tute. et sic dat qualitatem verbo directo vt possit obliquari Decimoseptimo. verba heres esto habent hunc sẽsum id est dominus esto vt in. l. his ꝟbis in princi. s. titu. i. Et instl. de heredi. qua et differentia ĵ. penult. Sz illa verba dominus esto possunt verificari vtiliť ꝓ fideiꝯmissũ ergo idem in istis ꝟbis heres esto Decioctauo

Verba debent intelligi ſm ſubiectā mām.l.plenū.§. ꝛ quid ſi.ſ.de vſu. et habita.ergo intelligent ſm etatez ad quam referuntur. Decimonono Quando non peccatur in forma ſed ſolum in mā.ſi non valet vt ago:valet vt valere pōt.l.ſi vn⁹.§.acceptilate .ſ.de pactl. Eſñ in ꝓposito ſi non poterit valere vt directa:valebit vt obliqua vel fideiꝯmiſſaria. Vicesimo. ſiue dicam⁹ directam ſiue dicam⁹ obliquaz:vtrobiqz dicit ſubſtitutio ꝛ ſic non eſt magna digreſſio. ergo potēit obliquari ꝙ in habentibus ſymboluz facilis eſt tranſitus.l.in rem.§.idē qñ cunqz.ſ.de rei vendi. Vicesimoprimo. Que dinumerantur ex tpe:ex tpe recipiunt valorē et ſubſtātiā ſm varietatem tempoꝝ.l.ſi ſeru⁹ meus.§.fi.de de ſtipu.ſeruo. Sz iſta ſubſtitutio qñ cunqz deceſſerit dinumerat ex tempore mortis ꝛ ſic ab etate igit ꝛc.l.ſi ī annos.ſ.quibus mo.vſu.amit. Vicesimoſecundo et vltimo Nam ſicut dicimus ꝙ in vulgari expreſſa non continetur pupillaris contra matrem ꝛ tamen ſi probetur contraria volūtas continebitur .l.in teſtamēto.C.de teſta.mili.ergo idem in hac ſubſtitutione vt lz non contineat de natura ſbſtitutionis directe,tñ ꝓpt voluntatem teſtatoris contineat fideicommiſſaria q̄ volūtas colligit ex illis verbis q̄n docunqz deceſſerit vt voluit ſbſtituti onem durare in quocunqz tēpe mortis Ex quo articulo vides quinqz diuerſas opiniones.ꝛ nulla ē vera ſimpliciter niſi opinio Bal.que continet meram veritatem.Et cum ſua diſtinctione ad concordiam reducunt opinio communis et opi.Jo.and. Ideo cum vtraqz opinio poſſit ſaluari ī caſu ſuo non eſt opus ad argumenta ī contrarium allega.reſpondere Cauſa tamen diſputandi ſiue contentus dictas cauſas interſeruiſſe vnuz ſupeſt neceſſarium ꝙ complemento preſentis concluſionis qđ nemo tangit. Et hoc pro limitatiōe dicti dñi Bal.ſ.relati Quem moderni ſequūtur videlz q⁹ ſi apponat clauſula codicillaris in teſtamento ſi non valet iure teſtamenti valeat iure codicilloꝝ ſubſtitutio ꝓpendioſa facta ꝙ verba directa obliq̄ tur poſt pupillarem etatē. Iſtud nō puto verum q̄n verba ſubſtitutionis ſunt relata ad filium. vt ꝙ teſtatoꝛ dixerit quandocūqz deceſſerit filius meus:titius ſit heres filij mei q̄m videntur grauari venientes ab inteſtato ꝙ fideicommiſſum de reſtituendo hereditatem filij poſt mortem ipſius filij. Quod fideicommiſſum non tenet decedente filio poſt pupillarem etatem tex.ē in.l.ſi fundum ꝙ fideicommiſſū .§.fi.cum.l.ſequen.ff.de lega.i. qđ ē mē ti tenenduz Quibus ex omnibus pro vtilitate prime concluſionis habenda ſunt extirpande quattuoꝛ concluſiones et tenende in iudicando Prima concluſio. Vbi ſubſtitutio eſt facta ꝙ verba directa ꝛ verba ſubſtitutionis ſunt relata ad teſtatoꝛez vel ſimpliciter ſunt ꝓlata ſbſtitutio directa obliqua p⁹ pupillarē etatē Secūda ꝓcluſio facta ſbſtitutione vt.ſ. ſi ꝝba ſbſtitutionis referant ad filiū ꝓpēdioſa expirat ſupueniēte pubertate Tertia ꝓcluſio.fca ſbſtitutiōe ꝓpendioſa ꝓꝝba directa ſi ē appoſita cla codicillaris ī teſtō Si nō valz iure teſtamenti: valeat iure codicilloꝝ Si ꝝba ſbſtitutiōis ſt relā ad teſtatoꝛē vel ſt ſimplr ꝓlā ꝝba directa obliquabunt p⁹ pupillarez etatē ꝛ ſic valebit iure fideicommiſſi. Quarta ꝓcluſio Subſtitutione cōpēdioſa facta ꝙ ꝝba directa ſi verba ſbſtitutiōis referant ad ꝓſonā ſbſtituti clauſula codicillar.in teſtō appoſita nihil opat̄ Cō hāc cōcluſionē ptz ex

et pupillari substitutiõe

his que in anteriorib⁹ plene enarra
ta sũt Si qs tamẽ vellz defensare opi
nionẽz Jo.and.de facili possz Et faci
lis est responsio ad legẽz verbis ciui
lib⁹ dum dicit frustra fieri conuenit.
qm̃ intelligit q frustra fit substitutio
p⁹.xiij.annũ vt valeat tc substitutio
pupillaris vel tc substitutio directa
an autem valere possit vt fideicõmis
saria nihil ibi dicitur. Vinus obstat
lex in pupillari que expresse loquit in
pupillari non in compendiosa. Et q
dicebatur eandem rem non posse di
uerso iure cẽseri faciliter tollitur qm̃
hec operaf dictio qncunc ꝓpter quã
datur intelligi testatorem voluisse in
quocunc tpe decederet heres substi
tutionem durare eo modo quo pote
rat qđ non poterat durare iure dire
cto omni tpe nisi ī pupillari etate. Ji
gitur vt actus potius valeat tc pere
at potius iudicabitur substitutio fi
deicommissaria tc q pereat.l.qties.ff
Re.dubijs Ad argumẽtũ i forma re
spondendo dicendũ ẽ q eađ res non
potest diuerso iure censeri verũ ẽ ni
si rõne diuersitatis temporis resulteet
diuersa ratio vt pz in re nra Cetera ī
contrariũ allegata tollũtur per ratio
nes factas pro pte Jo.andre.z iõ nõ
insisto ¶ Sequit igitur conclusio se
cunda que talis est ¶ Substitutio cõ
pendiosa facta per verba directa pu
beri omni tempore valz tc fideicom
missaria et iure fideicommissi. Hanc
conclusionem tz gl.in.l.verbis ciuili
bus.ff.e.dum dicit vel ꝓpter suam p
sonam. Idem tz glo.in.l.ceuola.j. ad
trebellian.dum dicit Itẽ hoc qđ tra
hitur ad fideicommissum ẽ vez si nul
lo tempe potuit valẽ iure directo. Et
hanc conclusionem habent vel tenẽt
Bali.z Jo.de Imo.ꝓ indubitata. q
etiã placz dño Catho. Quam etiã se
cutus est Bar.in.l.i.ff si quis ita.de vi
bo.obli.in illo procardo. Si non va
let qđ ago vt ago valet vt valere po
test dum dicit si substitutio estinua
lida trahitur ad fideicommissum licet
ni.d.l.verbis ciuilibus dixerit hocve
rum si apparuerit testatorem voluis
se codicillari alias non. Pro ista sen
tentia faciunt.j.scripti tex.l.codicillis
in fi.j.de lega.ij.l.ceuo.fallega.l.penul
ti.in fi.de condi.insti. Et.C.de testa.
.l.hac consultissima.ff.penul.z j.de le.
ij.lex cũ quis decedens.ff.ceuola.et de
leg.i.lex vt filiusfamilias.ff.vt heredẽ
Et tex.in.l.ex facto.in princi.j.ad tre
bellian. Et tex.in.l.qui filium.in prin
ci.eo.tit.z tex.ī.l.imperator ī ff penul.
j.de leg.ij. In omnibus istis iuribus
qs suã hereditatẽ volebat trãsferre di
recto z cum non potuerit dicitur ibi
q valet iure fideicommissi.et sic vide
tur casus pro hac conclusione. Secũ
do pro hoc facit quia nos recedimus
a propria verborum significatione v/
bi voluntas testatoris refragatur z ꝺ
cuius voluntate constat. vt in.l.non
aliter in princi.de leg.iij.vnde licz fz
propriam verborum significationem
ista verba sint directa et consequen
ter non debeat substitutio valere. ta
men cum voluntas testatoris fuerit
hereditatem suam vebere ad substitu
tum peruenire. Istud obseruandum
erit q alia ratio persuadet vt actus
potius valeat tc pereat vt in.l.quoti
ens.de reb⁹ dubijs.z vt etiã verba ali
qđ operent vt ī.l.si qñ.ī pn.de le.i. Et
maxime q vt plurimũ testatores ne
sciunt vti istl.subtilitatib⁹ iuxta nota
ta ī.l.qties.C.fa. hercis.p glo ¶ Ter
tio qm̃ non ẽ verisimile z si notarius
hec ꝟba scripserit hoc voluisse testa
torez sivim verbox intellexisset cum
non sit credendum testatorem viam
elegisse que suum iudicium videtur
impugnare vt in.l.iij.j.de testam.mili.

Fatuus enim diiudicaretur testator faciendo substitutionem inualidā cū posset facere validam et potissime cū validitas consistat in mutatione vnī verbi scz ponendo directū p̄ commu ni. Apud eī imperitos nulla videtur dr̄ia. sit mihi heres vl' sbstituo. Quar to qm̄ hodie non videt differentia in ter verba directa et obliqua. vt in.l.q̄ niam indignū. C. de testa. Quinto nā iterdū fideicōmissaria trahit ad direc tā vt defūcti volūtas seruet. l. neq; ff. i. de testa. mili. z. l. antōi⁹. de fideicō/ miss. liber. ergo idem dicendū i re no stra vt directa trahatur ad fideicom/ missariā p̄ conseruatione voluntatis defuncti q̄ contrarioz eadē ē disciplī na. Contrariam sn̄iam tz gl. in. ff. extra neo. instit. de pupil. sub. in glo. fi. in fi. Et idem tenuit Raymund⁹ de vorli uo in tractatu suo substitutionū. z e/ tiam Jaco. de are. q̄ talis substitutio non valeat. Quaz sequitur. d. Rapha. cuma. Pro qua sn̄ia p̄num allegatur lex verbis ciuilib⁹. Que loquit̄ genera liter p̄m eos non distinguendo vtruz fiet substitutio puberi an impuberi. Sz nil facit. z respondeo vt dixi respōdē do oppositioni communi ꝺ Jo. and. ī precedenti conclusione. Secundo al/ legat̄ tex. in. l. ij. ff. de iure codicillorum Sz potest responderi illi q̄ loquitur de principali substitutione directa he redis in qua consistit substātia testam̄ ti vt in. l. i. §. e. Que si non valet iure directo: non valebit iure fideicommis si si constat testatorem voluisse face/ re testamentum. Tertio introducitur q̄ casus sit in. l. verbis ciuilibus indu cendo alio modo q̄z .§. induxerim. Qm̄ illa lex dz intelligi de substitutio ne facta puberi q̄ si esset facta impu beri nulla eēt dubitatio. et omnis lex dz eē de dubitabili. cui respondendū ē vt. §. dixi. Quarto facit quod not. in

l. ceuola. q̄ vbicūq; potuit substitu tio aliquando valere iure directo. non poterit obliquari vt valeat iure fideicommissi. Sz ista sbstitutio quā/ docūq; decesserit tal' sit heres cōtinz in se vulgarem directam vt no. glo. in Hqua rōe. ff. e. ergo non poterit ob liquari. Pōt rn̄deri q̄ predicta intel ligunt̄ de substitutiōe directa. que pre supponit heredē admisse hereditatem et ita est de mente gl. in ceuola. vt pz in prin. glo. duz dicit pz q̄ hic fuit pu pillaris directa et trahit̄ ad fideicom/ missariam. et p̄bat̄ in eadem glo. circa medium dum dicit et sic detrahit̄ q̄r ta. z sic presupponit̄ fuisse aditam hē ditatez q̄ solus heres detrahit trebel lianicaz. q̄ sponte adiuit z restituit. vt in. l. quia poterat. ff. ad trebellian. Itez p̄batur in eadem glo. dum dicit. Itē hoc q̄ trahit̄ ad fideicommissariam. ꝛc. Nō ista verba referunt̄ ad precedē tia q̄t̄ p̄nomen hoc quod ē demon/ stratiuum ad oculum vt not. in. l. i. de ope. no. nun. Et. §. glo. fecerat mentio nem de pupillari que trahit̄ ad fideī commissariam. z sic non obstat eī lex fina. C. de heredi. instit. Que etiā alle gat̄ p̄ hac p̄te q̄ ibi sbstitutio vulgā/ ris fuit. q̄ potuit valere iure directo. ideo non trahitur ad fideicommissari am. Quinto adducit̄ talis rō vbi sunt verba fideicommissi ex contraria vo/ luntate fideicommissi p̄iecturata defi cit fideicommissum. l. generaliter. C. de instit. z substi. ergo in p̄posito ꝺba directa impediant fideicommissum. Il stud nihil est dicere quoniam hic non constat de ꝺria voluntate defūcti. imo totum oppositum q̄ arbitrandum ē testatorem noluisse voluntatem suā infringi q̄d fieret si sbstitutio in totū periret. Sexto adducit̄ p̄cād. illud. Si non valet q̄d ago vt ago: nō valz vt valere pōt. vbi agit̄ de obligatiōe

et pupillari substitutione

inducenda: vt in.l.i.ff.de iure codicill. Sz istud tollitur per ea que dicta fuerunt in cōclusione precedenti principali. Septimo arguitur.qm̄ eligē do vnam viam etiā incompetentem videt alteri vie competenti preiudicare faciliter.respondet q hic elegit ignorant viam incompetētem cū nō sit verisimile testatorem scisse vim verboz in apicibus iuris consistentem. sicuti ē hec materia substitutio/ num.ideo sibi non preiudicat.vt in.l. mater veridens.s.de inoffi.testa. De quo plene dixi.in.l.clodius clodian⁹. ff.de adqui. her.dicitevt ibi plene Ad ducit q cum sit manifest⁹ sensus testatoris volētis directo substituere nō ē recurrendum ad interp̄tationem vt substitutionem directā int̄pretemur obliquam.q interpretatio non cadit circa manifesta.vt in.l.illa. aut ille.ff. cum in verbis.ff.de lega.iij. Sed istō nihil valet per.s.dicta.potz enim considerandum ē testatorem voluisse facere substitutionem validam q̄z inualidam z iō a ꝓpria verborum significatione recedimus vt testatoris conseruet voluntas vt dicta.l. non alit. Octauo.z vltio formatur rō.q ex vltia voluntate minus solenni.etiāsi sit clara:non orit obligatio vt not.in .l.i.C.de fideicommiss.z in.l.cum qs de iuris et facti igno.parum facit. qa vt iam sepius dictum ē cuz verba dissona sint a voluntate testatoris:sequimur voluntatem verbis omissis z argumentum ꝓcedit vt est defectus in substantia testamenti.q non adest numer⁹ debit⁹ testium tunc non dicit cōstare de voluntate defuncti . nimirū si non orit obligatio q non ē in re nostra Ex quibus pz hāc opinionez non veram.neq posse defensari. Ange.autem in.l.precibus.voluit has opiniones concordare ; distinguens. aut ꝝba sunt directa ciuilia z vera sit opi.raymū.et sequacium. Aut fuerūt verba directa non ciuilia z tunc si in testamento et idem.aut in codicillis z tunc sit vera opinio ꝯria. Ista distinctio Ange.procedit circumscripta voluntate defuncti Sz cum sepi⁹ relatuz ē in superioribus voluntas testatoris preferat ꝓprie verboz significationi substitutionis. Ideo primam opinionem tq̄z veriorē puto tenendam et hoc per rōnes q hac parte in superioribus alle. Quibus ex omnib⁹ colligo vnam conclusionem cum corolla/ rio que talis ē Substitutio cōpendiosa facta per verba directa que ex aliq̄ causa nunq̄z potuit valere iure directo:obliquat et valz iure fideicōmissi Ex quo sequitur corollarium Substitutio compendiosa facta p ꝝba directa maiori.xiiij.annis siue in testamēto siue in codicillis:statim valet iure fideicommissi z sic censet a principio fuisse fideicommissaria Tertia pncipalis conclusio sit ista Substitutio compendiosa facta a pagano filio impuberi p verba communia intra pupillarem etatem ē directa z p⁹ pupillarem etatem ē fideicommissaria Banc sententiam firmat glo.in.ff. qua rōne Insti.de pupillari substi. Quam etiaz tenuit Ja.de are.z Cy.in.l. precibus. Si facta ē per aduerbium distributiuum temporis veluti ē quandocunq̄z decesserit filius.eaz quoq̄ sequit Ange.dicens ita communiter teneri Salice.in.d.l.precibus.hanc indistincte sequitur Et ita etiam consuluit collegium doctorū bononie vt refert dominus Pau.cui placet hec opinio Placuit etiā .d.Catho.quam non putat p/ cedere Cy.et Jaco.de are. vbi non ad essz talis dictio distributiua Sed simplicit dictum fuissz si filius me⁹ decesserit sine liberis:talem sbstituo Vaz

tunc omni tempore fideicommissari am aiunt. Iz eorum primum dictuz ar bitrer verissimum. Posterius tamē ē falsum. et contra eos ē casus in. c. si pater. ff testa. li. vi. vbi fuit de directo hec forma substitutionis et ibi dicit fore pupillarem et hoc tenendo q ꝟbum moriatur ibi positum sit commu ne vt voluerunt nonnulli. Iz ego te/ nuerim contrarium. ſ. Quicquid sit i distincte teneo conclusionem p vera Pro qua casus ē expressus in. d. l. p/ cibus. Nam ibi fuit facta substitutio per verba communia scz per verbū substituit vt etiaz tenuit Bar. z ibi p batur in text. in verbo substituit. ibi enim dicitur q si moriatur filius in fra pupillarem etatem q substitutus erit heres Si p° pupillarē etatē dece dat mater iure fideicommissi tenetur restituere substituto bona testatoris et sic fideicommissaria ē nec ē veruz q nonnulli docto. asseruerunt q ibi sit speciale i milite qm in illa lege. nō apparet q dispositio illius legis sit fū data super aliquo priuilegio militari q si voluisset imperator expressisz si cut fecit iurisconsultus in nr̄a. l. Pre terea videamus in quo consistat pui legium militare. In hoc enim consi/ stit vt possit substituere directo p° pu pillarem etatem quod non est p̄mis/ sum in paganovt in ff extraneo Insti tuit. eo. At in. l. precibus. miles nō ſb stituit directo p° pupillarem etatem. cum vsus sit verbo communi. vnde Iz miles possit testari et substituē ex priulegio militari nō negatur q̄n pos sit substituere etiam vtendo iuri com muni Hoc expressius apparet in fi. d. l. precibus. vbi dicitur ex causa fidei cōmissi bona q̄ fuerūt testatoris peti posse si decesserit filiꝰ p° pupillarē eta tē q nō valuit talis ſbstitutio iure di recto p° pupillarē etatem z sic nō ex priuilegio militari. Iz. d. rapha fulgo/ sius illam. l. intellexerit substitutionē p° pupillarez etatez valuisse iure di recto ex priuilegio militari: illū tex. i fi. subtiliter inducens vt sit ſēsus q mater obtineat successionem filij sui et bōa testatoris possint peti ab illa p substitutum velut ex causa fideicom missi. l. ad similitudinez illius qui est grauatus vel fideicommissuz restitu ere. in quo fideicommisso non veni unt bona filij. sed solum testatoꝛ. vt in. l. coheredi. ff. cū filie. ff. eo. Et sic ly velut in tex. positū stabit similitudia rie. Iste intellectꝰ Iz sit subtilis et de fensabilis in disputando. tamen cetēi docto. tenent illum text. deberi intelli gi q ly velut sit nota veritatis id ē q ipsa mater decedente filio p° pupil larem etatem intelligatur rogata re stituere substituto hereditatem et sic substitutio ista obliquaē Sunt etiaz qui dicūt inter quos fuit Bar. z bal: q stante tali compendiosa si mater ē in medio etiā itra pupillarem etatem substitutio erit fideicommissaria Iz dicunt contra dictū casuz. d. l. precibꝰ in ꝟsic. sint vero. In tex. ibi eos hūt heredes q̄s pater ei° ꝓstituit z adierīt hereditatez Nā verbum heredes in potiori significato Iz intelligi scz de directo herede. argu. l. pme. ff. qui in p petuuz. ſ. de agri vectigalis. Si ei ibi intelligeretur de herede cui fit sub/ stitutio non esset directus heres sed vtilis. vt i. l. i. ff. ad trebell. z i. l. si filiꝰ. .C. q cum eo. q̄ i alie. Jo. and. i. d. c: si pater. Iz hanc opionez. et p ista o pionem pmo facit q dubia substitutio Iz iterpretari directa. vt i. d. c. si pat. Secundo q q̄s regulariter ex tem pore variatur fz tēpus. l. precia rex. ad. l. falcidiam. ergo i pupillari etate erit directa et p° pupillarez erit fidei cōmissaria Tertio q ꝟba declarātur

et pupillari substitutione

et interpretanꝫ ſm qualitatem perſo
ne de qua loquimur vt in.l.plenum.
de vſu et habitatione. Quarto ſic de
monſtratur quando tempora ſunt di/
ſtincta eſt certum accipi ſubſtitutio/
nem vt in pupillati etate ſic directa p⁹
fideicommiſſariam veluti ſi teſtator
dixit ſi filius meus deceſſerit in pupil
lari etate vel poſtea:talez ſbstituo.ſz
gl.in.d.l.precib⁹.in fi.glo.magne.quã
omnes ſequuntur.ergo idem dicẽdũ
quando adeſt verbum quandocunqz
cum per illud dicantur tempora diſti
gui. Quinto.indubio credendum ẽ te
ſtatorem magis voluiſſe puidere pu
pillo q̃ grauare tq̃ eius amicus cum
nullus ſit amor qui vincat paternum
vt in.l.fi.in prin.C.de curato furio.
ergo potius iudicanda eſt pupillaris
intra pupillarem etatem q̃ fideicom
miſſariam q̃ per pupillarem puideꝫ
et per fideicommiſſariam aggrauatur
vt in.l.ex tribus cum gl.C.de inoffi.
teſtamen. Sexto vulgaris comphen
ſa in compendioſa continet tacitam
pupillarem ergo non erit dubitandũ
quin ex pupillari ſuccedat ſbſtitutus
Septimo verbum commune trahiꝫ
ad directã ſbſtitutionem quando nul
lus eſt vniuerſaliter ſubſtitutus. vt
.l.his verbis.in prin.de here.inſtitu.
ergo iudicanda ẽ pupillaris. Octauo
oñditur ſic.ius ſucceſſionis variatur
ſi mutetur vel deficiat ius inſtitutio/
nis vt pz in filio inſtituto ſub condi
tione cauſali qui hz bonorum poſſeſſi
onez ſm tabulas matrimonij.que po
ſtea conuertitur in contra tabulas.l.
.ij.ff.ſb ꝯditione.et in.l.ſi ſub ꝯditione
ff.de bo.poſſ.ſz ta.q̃ ita ĩ ꝓpoſito. No
no adducitur lex.luci⁹ ff.eo. vbi facta
ſubſtitutio per verbum commune.z
ibi dicitur q̃ ẽ pupillaris matrem ex
cludens. Decimo. Nam interp̃tari de
bemus id quod verisimiliter fuit a te
ſtatore cogitatum. Sed ẽ magis veri
ſimile voluiſſe pupillarem includere
q̃ fideicommiſſariam.igitur.ꝛc. Ex
quibus concludo ſubſtitutionem de
qua in pñti haberur ſermo eẽ pupil
larem in pupillari etate z p⁹ pupilla
rem etatem fideicommiſſariam. Con
trariaz tamen ſententiam q̃ omni tẽ
pore ſit fideicommiſſaria tenz hic gl.
nr̃a z glo.in.d.l.precibus. Idem tenu
it Azo.in ſumma ſua.z glo.in.c. ray
nucius.extra de teſta:z glo.in .d.c. ſi
pater. Idem tenuit Ray.din⁹ z marti
nus ſali.et ſm hanc opinionem ĩquit
Bal.in.d.l.precibus.z in.l.ex tribus.
.C.de inoffi.teſta.ſe ſepius conſuluiſ
ſe. Pro hac opinione primo facit vni
formitas ĩ diſpoſitionibus ita in tem
poribus quemadmoduz z perſonis.
vt in.l quamuis.C:e.iuncta.l.vel ſi/
milis et .l.qui plures.ff.eo. Et hoc ẽ
dicere ſicut verbum ſubſtituo relatũ
ad certas perſonas quarum vni non
poterit ſbſtitui niſi vulgariter. alteri
vero vulgariter et pupillariter: non
importat niſi illam ſubſtitutionem.
que poterat fieri vtriqz ſcilicet vul/
garem vt in.l.iam hoc iure.ſ.e.ita et
relatum ad plura tpa in quoruz vnã
poterat ſubſtitui pupillariter z p fi
deicommiſſum vt ẽ tẽpus pupillari
etatis z altero non niſi p fideicõmiſ/
ſuz puto p⁹ pupillarez etatez non de
bet importari niſi illa que poterat fie
ri vtroqz tpe et ſic fideicõmiſſariam
tenet tñ.ſz reſpondeꝫ q̃ cũ verbũ ſb
ſtituo poſſit adaptari ad vtranqz ſub
ſtitutionez ex euentu apparebit que
ſubſtitutio facta fuerit quare ſi deceſ
ſerit ĩ pupillari cẽſebiꝫ ſola facta pu
pillaris.ſi añt deceſſerit poſt pupilla
rez etatez:cenſebiꝫ fideicõmiſſaria.z
ſic futur⁹ euent⁹ declarat q̃litatem ſb
ſtitutionis. Nam et alibi futur⁹ euẽ
t⁹ declarat q̃ actũ ſit vt in.l.q̃dam ff.de

re.du.non sic ē quando verba substi/ tutionis sunt directa.quia ibi nēario contingeret variatio cuz illa non ad aptetur ad fideicommissariam Secū do q eadem dispositio non dz diuer so iure censeri.l.eum qui heres.de vi fuca.ergo vtroq tempe erit fideicō/ missaria cū nō possit vtroq tpe valē tq directa z°ȳbū sbstituo parit fidei ꝓmissariā substitutionē .l.ab oībus in prin. de leg.i. Et.l. talem .§.i.de he redi.instl.huic respondetur q etiam parit directam vt in.l.fina.C.de he/ re.insti. Quarto ꝓ hoc facit q ex cō suetudie fideicommissaria consuevit fieri per verbum sbstituo.vt p gl.in.l. precibus.ergo illa attendenda .l.libe rorum.§. q tamen cassius.de lega.iij. Sed istud non obstat q immo etiaz fit per alia verba vt per ȳbum resti tuo.per verbuz perueniat et pȳba q quib⁹.s.ē habita mentio nec p talē ꝓ suetudinez substitutio q ē directa fit fideicommissaria.nec consuetudo ap paret q vbi substitutio fit per ȳbuz substituo si pōt valere iure directo q debeat valere iure fideicōmissi Dz ē bene vez q lex disponit interdum vbi non valet dispositio directo vale at in vim fideicōmissi.vt in.l.ex facto in prin.ad trebellia.cum similib⁹ Quī to q sequeret absurduz si valeret vi directe pupillaris q mr excluderet a luctuosa hereditate filij contra.l.fin. .C.de insti.et substi. Istud non habz obstare q hoc fit lege permittente. ī .l.papinianus.in.§.nec impuberis.s. de inoffi.testa.nec istud est absurduz q ista pupillaris substitutio ē de ap pendicijs testamēti paternivt in.l.pa tris et filij.z ibi nota.ī.eo. Sexto fa/ cit q dubia substitutio non admittit contra mrem.l.fina.C.de insti. et sb/ stitu. Respondeo istaz non esse dubi am substitutionez.q casus ē in.l.pci bus.z in.c.si pater.z.d.l.fi.loquitur ī alio casu Septimo q in dubijs capi enda ē interpretatio . vt actus pot⁹ valeat q pereat.l.quoties.de rebus dubijs Sed si erit fideicommissaria ; valebit oī tpe fz alia opinionez. sec⁹ hoc reputo falsuz immo fz aliaz opi/ nionez vtroq tpe valz vt ī pupillari etate sit pupillaris z p⁹ea fideicom/ missaria Octauo adducit tex. ī.c.ray nucius.vbi fuit facta sbstitutio per ȳ buz succedat quod ē verbuz cōis. et ibi dicitur q oīi tpe ē fideicommis saria.potest responderi et bene q ibi non dicitur q oī tpe sit fideicommis saria Sed quia filia decessit p⁹ pupil larez etatez cui facta erat substitutio et dicitur q ille substitutus habebit iure fideicōmissi Si autem decessisz in pupillari etate an eēt fideicommis saria vel ne.ibi non exprimitur Ex q bus oīb⁹ concludit ꝑma opinionē verioꝛez et in iure tenendaz.fuit tam tertia opi. Bal.hic q habuit maximā dubitationez.tandez se reduxit ad ta lem considerationez q primo debeat aduerti ad coniecturas ex quibus ap pareat testatoꝛem voluisse intra tpa pupillaris etatis eē directam vt tē intra eā etatē sit directa pupillari.ve luti si dixerit testatoꝛ volo totam me az hereditatem ad titium perueniri vel volo sine diminutione deueniri vel similia verba z hoc per tex.in.l.ī testamīto.in fin.de testam.milit. Sin autē non appareat de dictis coniectu ris si mater ē ī medio tūc dicit omni tēpoꝛe fideicōmissariā fauoꝛe matris Si autem mater non ē in medio tūc tenet vēriorē illā opinionē q intra pupillarem sit pupillaris et postea fi deicōmissaria Ang.reprobat Bart. in.l.precibus.et mihi placet in eo q dicit debere cōsiderari coniecturas et maxīe exēpla que ponit Bal.quo

niam trebellianica detrahitur contra voluntatem testatoris. sicut ꝛ falcidia vt in auten. ꝯ cum testator ꝛ ibi nota. C. ad. l. falcidiam. Unde licet testator non exp̄sserit omnia bona vel sine diminutione et similia verba. tñ tacite insunt vnde expressio nihil operatur vt ī. l. hec verba ℸ. de le. i. Si autem dixit Bar. de matre in medio existente: falsissimum ē. vt. s. latissime declarau. Unde si bene consideretur Bar. tenet illam opinionem in omni casu q̄ intra pupillarem etatē sit pupillaris et postea sit fideicommissaria nisi mater sit in medio vel alia persona contra quam non admittit tacita pupillaris vt tunc omni tpe sit fideicommissaria. ꝯ Bar. in casu dictarum coniecturarum non declaret post pupillarem etatem vtrum sit fideicommissaria an exspiret. Sed Bal. in. l. p̄ cibus dicit expirare. quod non puto verum etiamsi essꝫ vera opinio Bar. q̄ eēt contra expressā mentē testatoris qui substituēdo per aduerbiū multiplicatiuum quandocūq̄ decesserit: voluit substitutum admitti deceden te filio quouis tēpore nec ē dubitandum conditionem substitutionis qū cunq̄ decesserit: regulari a voluntate testatoris vt in. l. cum virum. C. de fideicommiss. l. cum questio. C. de leg. Et. l. pater seuerinam ℸ conditionuꝫ verba. de condition. ꝛ demonstratio.

Quibus ex omnibus subijcio cōclusionem hanc intrepide tenendam in consulendo et iudicando obiectis in contrarium nequaquaꝫ obstantibus

Substitutio compendiosa facta impuberi per verbum commune intra pupillarem etatem est pupillaris. et post eam etatem ē fideicommissaria. ꝛ hoc siue mater sit ī medio siue nō

Que conclusio probatur ad litterā in. l. precibus deducendo illaꝫ. l. Put. ℸ. declarau. quam etiam conclusionē approbat. d. Pau. maximus practicus et realis. cui in his que concernunt practicam magis credo ℞ ceteris noui ssimis. Cum etiam sit suffulta hec conclusio fortissimis ratiōibus ꝛ plurimorum doctorum auctoritate Cuꝫ etiam sic consuluerit collegium bononien ꝯ ꝛ si nihil aliud esset Lex. ē inuiolabilis obseruantie cui non potest respōderi in. d. l. precib⁹. Equesto basta ch̄ per lo. menat. delapasta el. panze azina ebasta.

Quarta conclusio Si verbo substituo posito in compendiosa adijciatur verbum heres vel heredeꝫ seu heredes vt quia dixerit testator quandocunq̄ decesserit filiꝰ meus titius sibi substituo heredem. talis substitutio iudicatur directa propter verbuꝫ heredem ꝛ hoc multum aīaduertē dū ē in materia substitutionum q̄ communiter omnes dicunt substitutionē compendiosam factam per ℞ bum substituo eē fideicommissariam post pupillarem etatem nec habetur aduertentia ad illud verbum heredē quod facit substitutionem directam. l. his ℞ bis. s. ti. i. Est singularis. l. nota. Bal. ī ſ. ica. C. de impube. et alijs sb̄sti

Quinta conclusio Substitutio huiusmodi quandocūq̄ decesserit filius meꝰ sine liberis: titius sit heres: est directa pupillaris. casus est in nostra. l. ꝛ in. c. si pater. de testam. lib. vi.

Quam conclusiōem firmant communiter doc. ꝫ glo. in. l. precibus. dicat omni tempore eē fideicommissariam quam nititur sustinere Jac. de belui. Sz sustineri non pōt ꝓpter dicta in ra. nō ē ergo differētia vtrū dicat qū cunq̄ decesserit filius talis sit heres non adiecto verbo sine liberis vt in ꝑma conclusione. An ℞ adijciatur verbum sine liberis

Sexta conclusio Si testator faciat sbstitutionem

per verbum substituo nulla conditi/one adiecta nec habita mentiõe mor/tis puta quia testator dicat filium me/um heredem instituo ꝛ titium ei sub/stituo. ista ẽ substitutio directa ꝛ vul/garis ꝛ etiam pupillaris si est facta fi/lio impuberi ¶ Hanc conclusionem fir/mat hic Bar. et bene p tex. in. l. gall⁹. in. prin. fm vnum intellectum. glo. et verum. s. de libe. et postu. ¶ Septia conclusio Si testator substituit p hec verba vt quia in testamento sit scptu/ra vt vidi in multis testamentis talis testator filium suum heredem faciet ꝛ eidem instituit et substituit scium. Ista substitutio est directa et fidei/commissaria. directa propter verbum instituit. fideicommissaria ꝓpter ver/bum substituit ¶ Hec ẽ conclusio Bar. in. l. recusare. ℣. titius. ℣. ad trebell. ꝛ ibi probatur ¶ Octaua cõclusio. Vbi in statuto sunt illa verba substituit vul/gariter et pupillariter ꝛ per fideicom/missum intelligitur facta substitutio vulgaris pupillaris ꝛ fideicommissa/ria ¶ Et sic ante aditam hereditatem e/rit vulgaris: post aditam hereditatez intra pupillarem etatem erit heres: ꝛ p⁹ pupillarem etatem erit fideicõmis/saria. fm Bal. et Angel. in. l. precibus ꝛ idẽ. tenet Bar. ī. l. titius. qui text. est melior qui sit in corpore iuris ad hoc fm doct. et commodius p p̃dicta ver/ba fient substitutiones directa ꝛ cõ/pendiosa lz non exprimantur verba formalia conuenientia dictis substitu/tionibus. vnde non erit op⁹ ad faciẽ/dam vulgarem dicere si heres non e/rit. vel ad faciendam pupillarez q̃ di/catur si morietur in pupillari etate ꝛ ad faciendam compendiosam quãdo cunq̃ decesserit talem substituo. Nã predicta verba substituit vulgariter pupillariter et per fideicommissũ im/portãt p̃dictas substitutiones acsi es/sent verba formalia dictarum substitu/tionum expresse ¶ Nona conclu/sio Substitutio fideicommissaria nõ ẽ proprie substitutio sed large. Hec ẽ cõclusio Bal. in rubri. C. de impu. et alijs substitu. Et ibi sequit. d. pau. ꝛ ẽ ratio q̃ substitutio ẽ secunda insti/tutio ꝛ consequenter debent esse iura directa in substitutione sicut in insti/tutione Sed fideicommissaria substi/tutio nõ tribuit iura directa lz vtilia nam ille cui ex fideicommisso restitui/tur hereditas non est heres directo. sed vtiliter. vt in. l. si filius. C. q̃ cuz eo. Ex quo infertur fm. d. Paul. q̃ stante statuto q̃ mentionem faciat d̃ substitutionib⁹ non intelligeret ẽ de sub/stitutione fideicõmissaria. cum verba statuti debeãt intelligi in propria si/gnificatione vt in. l. constitutionibus ad municipa. cum similibus. ẽ ¶ Decima conclusio ¶ Vbi fit substitutio compendiosa per hec verba quando cunq̃ filius meus decesserit: omnia bona lego titio. talis substitutio omni tempore ẽ fideicommissaria. tex. ẽ sin/gu. in. l. fi. ī. fi. ℣. ad trebel. nam ꝛ bum le/go lz dicatur directum quantum ad legatariñ q̃ per tale verbum dicũtur verba ad legatarium dirigi. vt no. gl. in. l. lucio. ℣. de lega. ij. tamen non effi/cit directam substitutionem ¶ Xi. cõ/clusio. Compendiosa substitutio fca in certa re per verba directa ẽ vire/cta vt in. l. coheredi. in fin. ℣. e. Sicut enim dicimus in institutione. vt in. l. .i. ℣. si ex fundo. s. ti. i. Et potest tale ex/emplum poni vt quia testator vtẽit quandocunq̃ decesserit filius meus: talis sit heres in tali fundo ¶ Hanc con/clusionem firmat hic Bar. ꝛ ceteri se/quuntur ¶ Xij. conclusio Substitu/tio compendiosa facta per verbuz ob/liquum vel commune omni tempore ẽ fideicommissaria vt quia testator di

xerit quandocunq; decesserit filiꝰ meus volo ꝙ talis res perueniat ad tiũ vel substituo titium ſm Bar. Et hoc ꝙ verbum commune adiectum certe rei vel quantitati nunq; trahit ad institutionem. vt in. l. cogi. ff. ad trebellian. ſ. generaliter Et in ſ. aliud q̃z capitulum. verſi. cetrum. in auten. vt cuz de appel. cognoſcitur. Idem ẽ de ꝟbo relinquo. vt no. glo. in. l. his verbis in prin. ſ. titu. i Xiij. concluſio. vbi compendioſa fit per verba obliq̃ in tota hẽditate vt q̃cunq; deceſſerit filius meꝰ volo ꝙ oĩa bõa mea reſtituant titio: omni tpe ẽ fideicõmiſſaria. vt in toto ti. ad trebelli. ſm omnes Decimaquarta cõcluſio. Si teſtator hoc modo ſubſtituerit q̃cũq; deceſſerit filius meus: volo ꝙ bona mea dent pauperibꝰ ꝑ ſuos fideicommiſſarios talis ſubſtitutio ẽ directa intra tps pupillaris etatis ꝙ intelligunt inſtituti fideicommiſſarij vt ipſe accipiãt ꝓpria autoritate et diſtribuant int pauperes. ꝙ hoc ẽ caſꝰ in. c. cũ tibi. extra de teſta. vbi dicit ꝙ q̃ nõ ẽ alius hęres inſtitutꝰ: fideicommiſſarij habent loco heredũ Hanc concluſionez firmant hic Bar. z Ang. z bal. in. l. ſi quis ad declinandũ. C. de epiſc. z cler. Et ꝟ caſu ſi moriant fideicommiſſarij ante aditam hereditatem hereditas non erit caduca. immo ſuccedet eps i locũ eorũ hẽs ff Jo. an. i. ti. de inſtru. edi. i. ſ. nũc aliq̃. in addi. ad ſpecu. z hic. ꝑ Ang. Xv. concluſio vbi teſtator ſbstituit ꝓpendioſe ꝑ hec ꝟba q̃cũq; deceſſerit filius meꝰ: volo ꝙ bõa mea dant pauperibꝰ nullos fideicõmiſſarios exꝓmendo. talis ſbſtitutio omni tpe ẽ fideicommiſſaria. ſm Bar. z Ange et Bal. idem in. d. l. ſi q̃s ad declinandam z bonam rõnem adducit Bal. quoniam talis hęres habeor qualis is eſt per quem hęres efficior. vt in. l. q̃ in aliena. ſ. in fi dum. ff. de adqui. here. Dz hic eps ẽ loco pauperum. in quorũ perſona ſubſtitutio eſt fideicommiſſaria ꝓpter verbum dẽtur ſeu diſtribuantur quod eſt verbũ obliquum ergo eadem erit ſubſtitutio in perſonam epiſcopi Decima ſexta concluſio. Si teſtator in teſtamẽto ſuo dixerit quandocunq; deceſſerit filius meus ſine libẽis: volo ꝙ bona mea vendant z preciuz detur pauperibus per meos fideicõmiſſarios talis ſubſtitutio ẽ directa intra pupillarem etatem qua illa verba ꝑ meos fideicommiſſarios referũtur ad verbum vendant et det pauperibus. vt ſit ſẽſus ꝙ bona debeãt accipi ꝑ fideicommiſſarios z ꝑ eos vendi deinde ꝑtiũ pauꝑibus erogari. et ſic ſuccedit diſpoſitio ẽcret. cũ tibi ꝑal. Diuerſũ ẽ ff Bar. ſi teſtator vlꝰ fuerit his ꝟbis volo ꝙ bõa mea vẽdant et ꝑtiũ det pauꝑibꝰ q̃z electio fiet ꝑ fideicõmiſſarios meos. nã tc̃ oĩ tpe iſta ſbſtitutio erit ꝑ fideiꝓmiſſarios ꝙ ly ꝑ ſuos fideiꝓmiſſarios ad ſolã refert electiõez pauꝑm Ego ãt puto nõ ꝓcedẽ iſtam ſniam ꝙ cõiter i teſtamẽtis. ſolz appõi ꝙ oĩa ordiata i pñti teſtõ mãdent executioi ꝑ fideicõmiſſarios. ẽ Nã erit ſensꝰ ꝙ vẽditio z diſtributio fiat per ipſos fideicommiſſarios. Idem erit in alia ꝓcluſiõe Bal. quã. ſ. poſui. vbi teſtator dixẽit q̃cũq; deceſſerit filiꝰ meꝰ ſine liberis. volo ꝙ bõa mea dent pauꝑibus et non dixerit ꝑ quẽ. nã voluit Bar. ꝙ ꝟ caſu ſit fideicõmiſſaria vt etiã ego tenui. ſ. Nam ꝓpt dicta ꝟba oĩa ordinata in teſtamẽto meo mãdent executioi ꝑ fideicõmiſſarios talis ſbſtitutio erit direca int pupillarẽ etatẽ qꝺ bñ nõte quia nemo adducit quem viderim et quotidie ẽ de facto. Si autez dicta ꝟba non reperirent i teſtamento ꝓcederet ſnia Bar. z con

clusio quam ꝫ. posui. Decimaseptima conclusio. Vbi testator substituit hoc modo. quandocunq; decesserit filius meus vel filij mei sine liberis vel filij eorum sine liberis: talem substituo vel volo q; bona mea pueniant in talem ceteris decedentibus filijs: filij sine filijs perit substitutio si grauamē ē appositum filijs filiorum. Si autem filio ē appositum: valet substitutio ꝫ Bar. qui ita determinant in. l. si sic ff. de le. iij. Rō primi dicti est q; quem non honorat grauare non possum. l. ab eo. C. de fideicommiss. Sz filij filiorum testatoris non dicūtur habere hereditatem a testatore lz vsus fuerit his verbis quandocunq; filius meus decesserit sine liberis naz per hoc nō videtur tacite substituti filij ex filio nascituri seu lz ipsi succedunt ab intestato. glo. est singu. in. l. lucius. et ē gl. fina. ꝫ. titu. i. Et pōt poni exemplum. Si testator dixerit quandocunq; decesserit filius meus sine liberis vel filij eius sine liberis volo q; dicti filij filij mei restituant hereditatez tali. nā nō valet hmōi substitutio cum onus sit impositū nepotibus per. ꝫ. dicta. Rō secundi dicti ē quoniam filij testatoris fuerunt onerati per testatorē: iō potuerunt grauari per substitutionē et tunc videntur grauati sub duplici conditione scz si filij mei decesserint filijs vel filij eorum sine filijs. Vor. noteris istud quia ē quotidianum z vidi ī pluribus testamentis. Decimaoctaua conclusio. Vbi in substitutione testator vtitur simplici verbo puta si filius meus decesserit sine filiis volo bona mea deueniri ad titium iure substitutionis vel fideicommissi. nam erit in electione substituti vel capere iure directo ꝓpter verbum substitutionis quod est commune z hic habetur pro directo. vt aliquid operetur vel accipere hereditatem iure fideicōmissi. z hoc per tex. in. l. recusare ff. titius. ff. ad trebellia. Et ita cōsuluit Bar. vt in ista lege refert z idem si dixerit quandocunq; filius meus decesserit: titium sibi substituo z ei heredem facio. Nam erit ī electiōe substituti vel venire iure directo vel fideicōmissi iure ꝓ dicta q; hic verbuz substituo vt aliqd operetur deseruit verbo obliquo.

Decima nona conclusio. Vbi ī substitutione ponitur aliquod verbum directuz ꝙd pōt se habere per modum demonstrationis z dispositionis idubio debz itelligi demōstratiue positū ꝫz Bar. casꝰ ē in. l. titius. ff. ff. de libe. legat. Et potest tale exemplum poni q; testator dixit si filius meus decesserit sine filijs tunc ego substituo titium herede meum quem postea heredem instituit. nam ista verba heredem meum possunt referri ad testatorem et tunc stant dispositiue vt sit sensus q; per illa verba heredem meum testator videatur titium instituere si referantur ad substitutum tunc ponūtur causa demōstrationis vt demonstretur quis est ille qui est substitutus. Vicesima conclusio. Si factis aliquibus legatis postea testator vtatur istis verbis residuum bonorum meorum volo pertinere ad titium inducitur heredis institutio vniuersalis. ar. ī. scōe. C. de heredib. instit. Vicesima prima cōclusio. Vbicūq; in cōpendiosa continet pupillaris tūc etiam cōtinet vulgaris. vt ī. l. iā ff. iure. ꝫ. e. q; qñ ꝓtinet pupilla rl. ex. ꝫ. dictis ꝓstat. Vicesimasecunda cōclusio. Vbi ꝓpēdiosa substitutio fit ꝓ pupillo obliqm nūq; ꝓtinet vulgaris. vt si dicatur quandocunq; decesserit filius meus bona mea restituantur titio. casus ē in. l. ille a quo ff. si testamento ff. ad trebelli. vbi non adita hereditate

te per heredem fideicommissarⁱ non consequitur fideicommissum. Et est ratio ꝓpter regulam generalem. here ditate non adita non debẽtur relicta in testamento. l. eam quaz. C. de fidei commiss. Mimiruz ergo si in compendiosa facta per verbũ obliquũ: nõ cõtineaẽ vulgar. ¶ Xxiij. pclu° vbi ꝓpẽ diosa ẽ facta per verbũ commune tẽ continetur vulgaris ꝼz Jaco. de are. Cy. et Ray. Et sequitur Bart. q̃ h importat propria verborum significatio scilicz quandocunqz decesserit qđ verificatur siue moriatur ante aditaz hereditatem siue post. Pro quo facit tex. in. l. ij. in princi. ff. de adimen. le. Et tex. in. l. hec conditio. §. fina. ff. de condition. et demonstratio. ¶ Xxiiij. cõclusio Si fiat huiusmodi substitutio si nullus filiorum meorum decesserit sine liberis: talẽ substituo. lz ꝼz corticẽ verborum sit sensus q̃ si omnes filij testatoris decedant sine liberis sit hic substituto. tamen attẽto communi vsu loquendi vulgaris est sensꝰ se alguno di. mei fioli. meroa seia fioli. tahis heres ẽ. Et sic vno ex filio decedente sine liberis: habebit locum substitutio q̃ communis vsus loquendi derogat propie verborum significationi vt in. l. auricularis et in tigni. ff. de verbo. signifi. et maxime quoniaz sequendo primam verborum signifi/cationem fieret contra mentem testatoris Nam sequeretur ĩconueniens z absurdum q̃ morientibus omnibus filijs testatoris relictis liberis: admitteretur substitutus. z vno decedente vel omnibus sine liberis substitutus non admittatur. immo ẽ totum oppositum. z hoc videmus a cõmuniter accidentibus q̃ testatores dant substitutum in casuz defectus liberorum instituti. non autem in casu existentium liberorum. Huic accidit tex. in. l. cum acutissimi. C. de fideicõmiss. Et hec questio cum fuisz de facto in castello plebis fuit transmissa consulẽda dño fracisco de bif. z bar. qui consuluerunt modo predicto et bene per predicta ¶ Xxv. conclusio. vbicunqz compendiosa fit per verba obliqua vel p verbum commune qđ trahitur ad fideicommissum substitutus venit ad hereditatem vigore fideicommissi: heres filij qui fuit substitutus et rogatus de restituendo post mortẽ detrahit duas quartas vel hodie detrahit tertiam pro ltia et resi/duo detrahit quartam. casus ẽ iuris canonici. in. c. raynucius. extra de testa. Et hoc per totum munduz seruatur ſm doctor. Sinautem restitutio pure fieri debeat: non detrahitur nisi vna quarta seu ltia tm̃ q̃ hodie ẽ tertia vel semis. ſm numerum liberoruz vt in auten. nouissima. C. de inofi. testa ¶ Aduertendum enim ẽ propt̃ practicam q̃ vbicunqz pr̃ mortem debet restitui hereditas p heredem filij hic modus seruandus ẽ. in primis et ante oĩa detrahitur legitima filij tã q̃ es alienuz quia est debita filio. nec potest illa legitime in aliquo grauari vt in. l. quoniam in pouib⁹. C. de inofi. testa. Postmodũ de residuo detrahit ãrta trebellianica. Iste modꝰ tradit p modũ notabilẽ. i. d. c. raynuciꝰ. z sic si fiat recta ꝓputatio ꝟ casu restituẽs hẽbit dimidiã ptez. z sic duas ãrtas z pt sbisci. exm testatoris hz ĩ bonis tricẽta si dz deduci ltia z sic deducent cẽtũ. z remanẽt ducẽta de istis ducẽtis. dz detrahi ãrta trebelliãica z sic ꝗnq̃gita Ecce quõ ꝓsequt̃ restituẽs dimidiam partẽ z sic duas quartas Est ergo differentia vtr testatoꝛ pure roget filium de restituendo hereditatem puta quia dicat filium meuz heredem instituo, et volo q̃ restituat

hereditatem meaz scio tūc filius nō habebit nisi ltiam An vo adiciat ꝙ restituat post mortem filij quia tunc succedit doctrina.s.tradita. que est menti tenenda quia practicabilis Et ſm communem sententiā vt iaz dixi ita seruat tot⁹ mūd⁹ lz tex.iurisciuilis sit ī oppositū. cui non pōt respōderi ī.l.iubemus.in prīn: C.ad trebel.vbi filius fuit rogatus restituere p⁹ mortem.et tex.dicit ꝙ dodrans restituat̄ ⁊ sic tres vncie remanēt penes filiuz que sunt quarta pars totius hereditatis.que hereditas vt nosciti⁹ ſm libras diuiditur in.xij.vncias ⁊ consequenter tota hereditas consistit ī.xij. vncijs vt in ℣ hereditas Inſt.de heredi.insti. ℣ de hac materia quartaruz traditur.in.d.c.raynuci⁹.et in.l. quan ꝙ, C.ad.l.falcidiam. Et in.d.l.iubem⁹ ⁊ in auc̄.res que.C.communia dele. ⁊ in.l.pampinianus ℣ meminisse.et ibi, per glo.s.de inoffi.testam. Tamē quicquid dici posset in hac materia a doctrina.s.alle. In iudicando et cōsulendo non est recedendum Et hec sufficiant de mā compendiose ¶ Decimasexta conclusio. Si testator sciat substitutionem fideicommissariam expressam vel comprehensam in compē diosa duobus vel plurib⁹ heredibus institutis p hunc modum.titium ⁊ seium heredes meos instituo ⁊ quando cunq; decesserit sine liberis.vel dicat si decesserint sine liberis volo ꝙ bōa mea perueniant ad talem.ꝛc. ꝙ substitutus admitteꝝ ad hereditatem,post/tione primi heredis morientis non expectata morte vtriusq; tex.c̄ ī.l.luci⁹ ℣ gayo ℣.ad trebell. Et in.l.fi ℣ filium. ℣.de le.ij. Tamen Bart.in.l.heredes mei ℣ cum ita ℣.ad trebel. Et in.l.q̄dā testō ℣.eo.videꝝ predicta intelligē qñ instituti erant extranei. ⁊ hoc ꝙ non c̄ verisimile testatorez voluisse alienā successionem ꝑsijs anteponere vt in cum acutissimi .C.de fidei. Sed non bene dicit quia essz nimis restrīgere dicta iura Item dicit contra casum legis dicti ℣ filium. Jō īdistincte tenēda c̄ predicta doctrina vt etiaz scribit.d. Pau:in.d.l.cum quidā.nec obstat fz .d. Pau. lex cū acutissimi ꝙ nō ꝑsint ꝙ testator hoc voluerit ꝙ hoc potuisz facere si voluisz per nomen collectiuum puta dicendo si ambo decesserint sine liberis.quo casu tunc non admittēt̄ substitutus nisi ambob⁹ premortuis vt in.l.cum quidam.pall. ¶ Decimaseptima conclusio. Si testator vtatur his verbis in substitutione fideicommissaria titium ⁊ seiuz hēdes meos instituo ⁊ si ambo decesserint sine libēis: volo ꝙ bona mea deueniant in talem.tunc vt.s.dixi cum debeat expectari mors vtriusq; ꝙ substitutuz videtur primus decedens tacite grauatus de restituendo portionē suā superstiti vi tacite fideicōmissarie substitutionis Et hoc p tex.sin. in.l.tricia scio teseram frumentariam. ℣ sua.de le.ij. Et c̄ glo.in.l.cum ꝓpo/ neret̄ ℣.de le.ij.que vult ꝙ fideicommissaria substitutio possit tacite induci. Et ita refert.d. Pau.se de facto ꝑsuluisse.quod est notandum. Ex hoc insurgit magnus effectus. nam si nō induceretur tacita substitutio fideicommissaria venientes ab intestato primi decedentis venirent ad hereditatem istius mortui et illam possidērēt dōec moreretur alius coheres ꝙ non erit propter dictam tacitam substitutionem

De breuiloqua

¶ Iuxta ordinem traditum dicendum est de substitutione breuiloqua que fit per huiusmodi verba titium et seium heredes meos instituo.

ipsos3 inuicem substituo. vt in.l. lu ci⁹. 7 in.l. coheredi ff. qui patrem. et ff. qui discretas ff. eo. 7 in.l. iam hoc iure. s. e. 7 in.l. ij. C. de impube. 7 alijs sb/ sti. 7 in.l. in. testamento. C. de testam. mili. Secundo fit p hec ꝟba titium 7 seium heredes meos instituo 7 vter eorum viuat alteri heres esto vt in.l. titius 7 seius. cum.l. sequen. s. tit. i. 7 in.l. si fundum. sb conditione ff. his ꝟ bis ff. de legat. ij. Tertio fit his ꝟbis titium et seium heredes instituo 7 sb stituo vt in.l. si pater impuberi ff. eod. fm vnam lecturam. Quarto fieri põt per verba deueniat seu ꝓueniat hoc modo titium et seium heredes meos instituo 7 qui eor ꝓdecessit volo q bona mea ad superstitem ꝓueniãt fm wilhel. de cun. quem sequitur Bar. lz ray. hãc dicat fideicommissariã quod ẽ falsum. q ꝟbum ꝓuenio ẽ commune vt dictũ ẽ in mã compẽdiosa ergo i/ dem dicendum quod de verbo substi tuo. Hec autez substitutio duplici no mine nuncupaf. s. reciproca. 7 breuilo qua. de hoc nomine reciproca vnicũ tex. reperio. s. l. hoc iure. s. e. De breui loqua. l. non habeo. lz Bal. ad hoc al/ le. tex. in.l. cum intesta ff. hec ꝟba. s. ti. i. Qui tex. non vtitur verbo breuilo qua sz verbo breuiter. Delius ẽ ergo vna cum Cy. dicere istud ꝟbum bre/ uiloqua esse mgr aliter positum vt bre uiloqua nuncupef eo q in breuibus ꝟbis plures substitutiones contine tur. nã ista substitutio sz plures cõti net substitutiones ad minus duas et potest continere vsq ad octo sbstitu tiones duabus personis duntaxat in stitutis et semper fit pluribus perso nis. et hoc ẽ speciale in hac sbstitutio ne cum cetere possint fieri vni psone 7 hoc respectu põt dici hanc sbstitu/ tionem esse ꝓpriam spẽm substitutio nis vt in.l. iam hoc iure. versic. q ad ctium genus. s. eo. alle. Communiter tenetur hanc non esse ꝓpriaz speci em substitutionis sed duntaxat que daz qualitas. cum in ea contineantur relique substitutiones. semper enim continentur in hac substitutione pa/ res non autem dispares. vt pbaf in .l. iam hoc iure. et in.l. in testamento. prealle. Si enim fiat substitutio reci proca duobus puberibus continenf due vulgares duntaxat 7 idem si fiat duobus vni impuberi. et alteri pu beri. vt in.l. iam hoc iure. Si fiat duo bus impuberibus filijs in ptãte testa toris constitutis continenf quattuor substitutiões due vulgares 7 due pu pillares. Sin ꝟo fiat sbstitutio duob⁹ impuberib⁹ furiosis continentur sex substitutiones due vulgares due pu pillares et due exemplarie. Sz exem plaria: non possit sibi vendicare lo/ cum. nisi altero moriente post pu/ pillarem etatem. Possunt etiã conti neri in hac substitutione octo substi/ tutiones. due vulgares. due pupilla/ res. due exẽplarie. et due fideicõmissa rie. Quod contingit in exemplo pre/ misso habita mẽtiõe mortis hoc mo/ do titium et seium heredes meos in stituo et ipos inuicem substituo etiã post mortem. lz. d. catho. in.l. in testõ. .C. de testa. mili. hoc dicat impossibile quoniam post pupilarem etatem ẽ lo cus exemplarie ergo cessabit fideicõ/ missaria et sic sex solum erunt substi tutiones. Sed non dicit verum quo niam id quod dicitur: hanc substituti onez continere tot substitutiones: de bet itelligi aptitudine quia apta ẽ ve rificari in qualibet illarum quia si ali ter non adeat hereditatem erit locus vulgari. Sed si adita hereditate al/ ter moriatur in pupillari etate: erit locus pupillari Et si finita pupillari etate alt i furore decesserit erit loc⁹ exẽ

plarie ⁊ si decesserit p⁹ pupillarem eta
tez postq̃z puenerit ad sanaz mentem
erit locus fideicõmissarie. vnde quia
possibile ẽ istos impuberes furiosos
ad sanam mentez peruenire posse. ni
mirum si in hac substitutione contine
atur et fideicommissaria ⁊ hec vendi
cant sibi locum duabus personis isti
tutis Sed si sunt tres persone insti
tute multiplicabuntur sb̃stitutiões vt
sint sex ad minus ⁊ quanto plures p
sone instituunt tãto plures accumu
lant substitutiones ſm docto. Repe
rio q glo. nostre hanc substitutionez
breuiloquam appellant glo. in ℣i. In
stit. de pup. sb̃stitu. ⁊ glo. in. l. lucius.
⁊ in. l. iam hoc iure ⁊ in. l. testamento
ꝓallega. ⁊ in. l. precibus in glo. magna
. C. de impu. et alijs substi. His ꝓmis
sis pro intelligentia h⁹ materie. Hãc
substitutionem expedio p ℣. scriptas
conclusiones Prima conclusio. Bre
uiloqua continet substitutiones ex p̃
missis verbis generalibus ꝛz sunt ta
cite ẏbis specialibus ſm Bar. ⁊ p h̃
concordant glo. contrarie q glo. in. l.
precibus. ⁊ in. l. iam hoc iure dicit q
sunt tacite. Secunda conclusio. sb̃
stitutiones que continent in breui
loqua excludunt matrem. casus ẽ in
. d. l. lucius Ex quo sequitur q illud
qd̃ solet dici q tacita sb̃stitutio nõ ad
mittit contra mr̃em: dz intelligi quã
do ẽ tacita generaliter et specialit. vt
sentit notabiliter Bart Tertia cõ
clusio. Substitutio reciproca regula
riter non continz fideicommissariam
vt in. l. iã hoc iure. tz contrarium sen
tire videatur tex. in. l. qui plures ꝓma
℣. e. vt ꝓbat in tex. ibi cãm. Dz nõ ob
stat q dz exponi ſm communẽ sniaz
docto. in omnem causam. i. in omnem
emolimentuz Quam conclusionem li
mitat Ange. verã i. l. ij. C. de ipu. ⁊ ali
is substi. vbi sb̃stitutio ẽ fca ꝓ ẏba vi
recta vel per verba communia. sec⁹
si per verba obliqua vt si dicat titiuz
et seium heredes meos instituo. Et
ipos adinuicem grauo vt alit mori
ens restituat superstiti. ⁊c. et ẽ notan
dum Secundo limitat. d. Jo. de Im.
in. l. in testamento. C. de testa. milita.
Nisi sit facta mentio mortis veluti h̃
modo. vos inuicem substituo etiamsi
alter decedat sine liberis. iuxta not. ꝑ
gl. in. d. l. precibus. et sic videt Imola
aduersari s̃ dicte limitatõni Ang. Ei
go autem ꝓbabilius eẽ existimo con
cordare has limitationes vt dicam⁹
ꝓcedere limitationem Ang. in casu
. d. Jo. de Imo. ⁊ id qd̃ dicit Ang. nõ
cõtineri fideicommissariam. nisi sit fa
cta substitutio p ẏba obliqua: venit
intelligendũ nisi sit facta mentio mor
tis. etiam substituendo per ẏbã com
mune Largior itaq̃z ẽ limitatio Jo.
de Imo. q̃ põt verificari etiam in sb̃
stitutione facta per verba communia
et ita tenete Tertio limitat h̃ verũ
in testamento. secus in codicillis vt
bi reciproca continet fideicommissari
am ſm omnes. vt in. l. ceuola. ℣. ad tre
belli Quarta conclusio Ubi facta
ẽ duob⁹ impuberib⁹ si
alter maturi⁹ pueniat ad etatem per
fectam. ⁊ sic finitur substitutio pu
pillaris in personam suam tamen re
manet pupillaris sb̃stitutio in perso
nam alteri⁹ impuberis qui nondum
venit ad adultam etatẽ Hec fuit sen
tẽtia originalis vberti de cremo. quã
p⁹ea secutus ẽ Bar. in. l. lucius. s̃. eo.
Et Bal. in. l. in testamẽto in octaua
q̃one Et ratio conclusionis hec ẽ q
duo cõsiderantur in breuiloqua ſcz
voluntas et equalitas vñ ꝛz ex ꝓmo
fco supuenerit inequalitas mmẽ vo
rat volũtas testatoris Quinta cõ
clusio. Si testato: plures filios na
tos ex diuersis matrib⁹ puta duos

ex vna et duos ex altera vno decedē te: admittenť pariter ad substitutio/ nem nati ex alia matre cū vtrinq; pīi cto fm sali. in. d. l. in testō. Et ibi bal. ī .l. iam hoc iure. in quinta questione. Quos sequitur etiam Jo. de Imo. q̄ niam inter istos pariter hz locū ius accrescendi. vt no. in. l. vnica qñ non peten. par. accrescunt. ¶ Sexta con/ clusio Duobus filijs vniuersalit̄ he redib⁹ institutis et filia in re certa in stituta si facta ē adinuicem substitu/ tio reciproca: non intelligit̄ filia sub stituta. quoniaz substitutio recipro intelligitur solum facta inter vniuer/ saliter institutos ¶ Septima conclu sio Si duobus filijs institutis terti⁹ substituatur: vltimo morienti recipro ca substitutiōe expresse non facta: vt q̄ testator hoc modo dixēit filios me os heredes instituo. z vltimo moriē te substituo seiū in omnib⁹ bonis me is: videnť filij adinuicez tacite institu ti intra se vi tacite reciproce. quod ap paret cum voluerit substitutum suc/ cedere vltimo moriente in omnib⁹ bo nis suis. nam p hoc videť voluisse q̄ ꝑmo filio morienti succedat filius su perstes cui p⁹ea vltimo morienti suc cedit substitutus in omnibus bonis testatoris Nam si hoc non voluisset testator: potuissz prim⁹ filius moriēs bona sua alteri relinquere. et sic non posset reperire substitut⁹ illa in bo/ nis vltimi morientis. Pro hac con/ clusione ē text. singula. in. l. titio seio tesseraz frumentariam. ff. seia. ī. de leg. .ij. Diuersum eēt si testator simplicit dixisset filios meos heredes instituo z vltimo morienti substituo seiū Nā tunc non videť facta substitutio reci proca inter filios z sic substitutus nō habebit nisi portionem vltimi mori/ entis Pro hoc ē casus in. l. vel ī sin/ gulis. ī. eod. Est enim magni effectus vtrum inducatur tacita substitutio vel non. quoniam vbi inducitur tacita sb stitutio neuter eorum poterit aliena re ī vita sua portionē suam quasi sb iaceat restitutioni vt in. l. fina. C. com munia de lega. Secus autem si nō in ducitur substitutio. ꝛc ¶ Octaua con clusio. Si breuiloqua substitutio sit facta duobus impuberibus vno po/ stea emancipato per testatorem: ex/ pirat pupillaris etiam in personam impuberis propter equalitatem ser/ uandam inter filios vt in. l. lucius. C. de codicil. Et in. l. cum pater. ff. dulcis simis. ff. de le. ij. Item quia emancipa tio contigit ex mera voluntate testa/ toris z sic videť voluisse cassare sbsti tutionē pupillarem in personam vtri usq; pot⁹ q̄z ducere in equalitatem. Pro qua opiniōe alle. tex. Bart. in. l. altēi. ī. de adimē. lega. quod dicit Bar. non procedere si emancipatio fuisset facta coacte Inge. autem in. l. lucius. ī. eo. contradicit Bar. quoniam inť/ est conseruare substitutionem pupil/ larem que concernit prouisionem fi/ lij. z idem videť tenere Bal. ponens casum quando vnus ex filijs intrauit monasterium vt ipe scribit in. l. in te/ stamento. C. de testa. milit. Quod ibi etiam placet Salice. Preceptor autē meus in. d. l. lucius. tenet cum Bart. Et idem Imo. in. d. l. lucius. moti per .l. alteri. allegataz per Bar. que loqui tur ī materia fauorabili vbi ex destru ctione vnius sequitur destructio alte rius. vnde idem erit in questione. po sita vt ex destructione vnius pupilla ri. q̄ puenit ex spontanea voluntate te statoris. seq̄tur destructio alteri⁹ pupil laris Et ego teneo opi. Bar. ¶ Ho/ na conclusio Si facta ē substitutio re/ ciproca filio ipuberi et filio naturali simul hz testator adoptauerit natura lem z sic ambos habeat in ptāte nul/

la comprehenditur pupillaris cuz ab initio non fuerit comprehense tales substitutiones.ita tenet Bar.in.l.lucius.ff.eo.respondēdo ad.l.ij.ℳz si extraneum.s.eo.qui videtur aduersari ℳz dicit q ibi fuerat facta specialiter substitutio pupillaris Dic autem loquimur in breuiloqua continente pupillarem generaliter Ex quibus verbis Ange. ibi determinauit questionem q si testator substituit per verba solita apponi a tabellionibus puta substituit vulgariter pupillariter et per fideicommissum institutis plurib⁹ filiis inter quos erat naturalis quez pater postea legitimauit.dicit q valebit pupillaris in personam legitimati et hoc ꝑt illud verbū pupillariter Nec⁹ autem si fuisset simplex restitutio reciproca.z hanc sniam Bar.primo loco tenuit ray.in suo tractatu substituti onum.et etiā Guil.de acunio Noti. quoniam dispositio respectu pupillaris substitutionis ab initio fuit inutilis ergo p⁹ca nō potest reconualescere obstāte regula cathomana vt in toto ti.ij.de regula cathomana. Et etiaz sequitur Sali. Decima conclusio Reciproca facta duobus impuberibus et vno puberi institutis non cōtinet pupillares quo ad personā impuberum ita vt si moriatur vnus impubes in pupillari etate.alter impubes admittatur vigore pupillaris excluse pubere.ſm Bart.z hoc per.l. iam hoc iure.motum ratione quoniā verisimile non ē testatorem voluisse impuberez preferre puberi in successione alterius impuberis cuz non sit presumendum patrem vnum filium amare et alium odio habere Que sententia placuit Bal.in terminis questionis Bar. Sed vbi essent duo impuberes et vnus essz extraneus.tūc nō stat cum Bar.q cessat ratio Bar.qꝰ mihi placet.lz Sali.improbet Bald. quoniam non distinguitur vbi matꝰ excluditur per substitutionem pupillarem non distinguitur vtrum fuerit substitutus filius vel extraneus vt i.l. pāpinianus ℳz nec impuberis.ff.de inoffici.testamen. Nec rō nil facit ad ꝓpositam questionem. quoniam maior ē affectio paterna erga filiū q̄z erga vxorem quo fit vt magis presumi debeat testatorem voluisse filium preferre in successione extraneo.que presumptio non ita cadit circa personā vxoris vt de facto videmus.z hoc etiam ipa ratio naturalis dictat.cuz solear dici pater plus diligit filium q̄ seipsum. vt in.l.isti quidem.s.q̄ mer. causa Undecima conclusio Substitutione reciproca facta filio impuberi et filio puberi cum furiosa institui. non continentur nisi vulgares substitutiones ſm Bar.i.d.l.lucius. Qꝰ limitat.d.Jo.de Imo.primo nisi constaret substitutionez fideicommissari am esse factam furioso Secundo limitat nisi furiosus carēt filijs q̄ tunc q̄ ad effectum q̄ tunc substitutio pupillaris et fideicommissaria sunt similes lz in aliquibus differant nam aliqua dicuntur esse similia quando regulariter sunt similia:lz adsit aliqua dissimilitudo vt in.c.trāslato extra de constitutionib. Isto ergo casu furiosus censebitur substitutus pupillariter impuberi Et impubes censetur istitutꝰ furioso exemplarie Duodecima conclusio Vbi duo sunt istituti proportionibus inequalibus si sunt adinuicē substituti:talis inequalitas portionuz non impedit substitutionez reciprocā ſm Bar.i.d.l.lucius.z ceteri sequuntur Decimatertia conclusio. Vbi testator istituit filios masculos vniuersaliter et filias i certa quantitate Deide adiecit q̄ si quis eoꝝ decesse

rit ſine liberis:eius portio deueniat ad ſuperſtites vno filio mortuo:non admittentur filie ſm Bar. ī.l.fin ff.ad trebel. Pro quo ē casus in.l.lucius. ff.pater puberum ff.ad trebel. Et pre dicta procedunt ſi rō recti ſermonis hoc patiť.vt qa inſtituit tres filios vel plures adiectis illis ꝟbis. ſecus ſi inſtituiſſet duos filios ⁊ vnam filiā vt.ſ.adiſciendo illa ꝟba q̄ ſi vn⁹ deceſ ſerit ſine filiis:portio ei⁹ deueniat ad ſuperſtites.tunc comprehendeť etiā filia. quoniā ſi aliter diceret reſulta/ ret praua grāmatica contra.l. plauci us ff.de auro et argen.legat. Et fieret contra mentem teſtamenti. ⁊ſi teſta/ tor in ꝓpoſita queſtione ſubſtituerit. vt ſupra. Sed notarius illud verbū in ſuperuiuentes aſcripſerit breuia/ te reſolueret illud tl. quod ꝓt ſignifi/ care in ſuperuiuentem ⁊ in ſuperui/ uentes niſi appareat ex ꝓcedentib⁹ vt ſeq̄ntib⁹ vtrum accipi debeat in ſingu lari vel in plurali numero ſm bonaz grāmaticam indubio dz accipi in ſin/ gulari.q̄ quos teſtator predilexit ī in ſtitutione preſumitur etiam ꝓtuliſſe ī ſbſtitutiõe.ar.le.coheredi ff.q̄ diſcre ff. eo. Et in.d.l.lucius ff.pater puberuz. quod ē notādū.q̄ ꝓt ſepe de facto ve nire Et iſtud vltimuz dz intelligi qñ fuerunt ſoluz inſtituti duo maſculi ſi liſ vniuerſaliter ⁊ vna filia vel plures in certa quantitate ¶ Decimaquarta concluſio Si fiat hmōi ſbſtitutio duo bus impuberibus inſtitutis ſi q̄s eo/ rum heres non erit:eos inuicem ſub ſtituo dicť cōtineri tacita pupillaris in exp̄ſſa vulgari quia ē expreſſus ca ſus vulgaris ſi heres non erit. Non autem dicetur contineri pupillaris. in breuiloqua ſm Guil. Ray. ⁊ Bald. et ē magni effectus qñ ſi mat erit ī me/ dio ſbſtitutus pupillarit non exclu/ det matrem quoniam tacita pupilla/ ris in expreſſa vulgari non admittit contra matrem. vt in.l.fina. C. de in/ ſti. et ſub. Sed pupillaris contenta ī breuiloqua excludit matrem. vt in.l. lucius ff.eo ¶ Decimaquinta conclu ſio Si duobus filijs impuberib⁹ facta ē reciproca ſubſtitutio vna inſtituto ⁊ altero exheredato in tali reciproca non continet vulgar.ſed tm̄ pupilla ris q̄ congruit etiā filio exheredato vt in ff.non ſolum.inſtitl.de pupill.ſb ſtitu. Hec ē ſnīa Bar. lz contrariū te nuerunt Guil. ⁊ Ray. Sed ꝑualz oꝛ pi. Bar. ꝓpter tex.legl.hoc iure.ſ.eo. vbi dicť q̄ vna determinatio reſpici ens plura determinabilia dz equalit determinare Sed vulgaris non pōt conuenire filio exheredato ī nec eti am intelligitur facta filio in ſtatuto. nec habet aduerſari ratio Ray. dum dicit q̄ vulgaris concipitur in caſum ſi heres non erit Que verba nō ſunt contraria exheredatiōi.reſpondz ipe Bar. immo ſunt cōtraria et diuerſa. nam in perſona inſtituti iſta verba ſi heres non erit:faciunt conditionem Sed in perſona exheredati faciunt cauſam.et exponit ſi ꝓ q̄.q̄ dictio ſi: apoſita verbo preſentis tpis reſolui tur in quia vt in.l.iij ff.de lega.i ¶ De cimaſexta concluſio Si ſbſtitutio reci proca ē facta duobus filijs furioſis ꝓ tinet vulgaris et exēplaria ſm Bar. q̄ hodie exemplaris ē redacta ad exē plū pupillaris vt in.l.hūanitatis .C. de impu.⁊ alijs ſubſti ¶ Et iſta ſuffi ciunt pro ſbſtitutiõe reciproca

Vulgaris ſubſtitu tio

¶ Circa vulgarem ſubſtitutionē aliqua ſunt premittēda.p⁹ ea ſubñciē tur concluſiones in materia videm⁹ diffinitionem ſubſtitutiōis vulgaris que ſic diffinit ff.d. Jo.ſ Jmo. Sub ſtitutio vulgaris ē ſubſtitutio dire/

cta que a quolibet et cuilibet fieri po
test. nihil hz specialitatis Secundo p̄
mitto q̄ pluribus modis dicit vul
garis Azo in summa. C. eo. Et glo.
i Instit. de vulgari substi. q̄ ideo
vulgaris dicit quia p̄t fieri a vulgo
id est omni p̄sona et etiam cuilibz he
redi instituto. qđ nō non placz Bar.
q̄m fideicōmissaria substitutio p̄t re
gulariť fieri a q̄libz testatori. et etiaz
cuilibet heredi instituto. vnde fm b̄
deberet dici vulgaris quod ē falsum.
preceptor me⁹ reprobat opi. Bar. su
stinendo azo. et glo. quoniam fideicō
missaria hz possz fieri a quolibz z cuili
bet. t̄n quia ꝓpter quandam singularē
ꝓprietatem quam hz separatam ab a
lijs substitutionibus: dicit fideicomi
missaria q̄ soli fidei heredis reliquit
grauamen. et ē obliqua Instit. de fi
deicommiss. liber. p⁹ prin. Sz vulga
ris nullam hz specialem ꝓprietatem
ideo relicta ē sub hoc termino vulga
ris Et placz hec consideratio p̄ceptо
ris mei. Guil. de acunio dicit q̄ etiaz
alijs modis dicit vulgaris id ē omni
b⁹ aperta et manifesta vt in. l. vulgar.
ff. de furtis. Et i. l. filius §. fz vulgarē
ff. de leg. i. Alio modo dicit vulgaris
id ē directa. alio modo dicit vulgaris
id est facta ꝙbis p̄suetis et vulgarib⁹:
ar. le. tertie §i. infra rem ratā hr̄i di
cit etiam vulgaris id ē exp̄ssa. l. liber
tatis ff. de fideicommiss. Ultimo vul
gar. dicit q̄ nihil hz specialitatis Sz
q̄ ad ꝓpositum melior ē expositio azo
nis de qua. s. Bar. dicit hāc vulgarez
substitutionem habere vnam speciali
tatem. q̄ p eaz succedit defuncto testa
tori Sz per pupillarē succedit pupil
lo fz hoc non esz bona diffinitio Jo
han. de Imo. non puto Bar. bene dice
re q̄m etiam p fideicommissariam suc
cedit defuncto vt in. l. coheredi §. cuz
filie ff. eo. Et sic nō nulla ē specialitas
in illa vulgari Et consequenter ꝓce
dit diffinitio Jo. de Imo. Tertio p̄
mitto q̄ substitutio vulgaris ē mul
tiplex Jaco. de rauena et sequaces in
. l. p̄cib⁹. dixerunt q̄ quedam ē vulga
ris tacita. quedaz expressa. z quedam
presumpta Bar. vsus ē alio modo lo
quendi dicens q̄ aliqua ē substitutio
vulgaris expressa quedaz tacita. alia
ē partim tacita et partim expressa
Quarto p̄mitto q̄ vulgaris substitu
tio quo ad verba que referūtur ad eū
cui fit substitutio semper sunt negati
ua hoc modo titium heredē instituo.
z si heres non erit: talez substituo Sz
si considerēť verba relata ad cuz q̄
substituitur sunt affirmatiā z dispos
tiua vt in exemplo. s. posito His
premissis venio ad conclusiones Pri
ma conclusio Substitutio vulgaris
facta in vnum casum dicitur contine
re alios casus non exp̄ssos veluti si
testator dixerit titium heredem mei
um instituo Et si heres esse noluerit
seius heres esto. Nam includitur eti
am alius casus scz si heres eē nō po
terit z hoc per. l. gallus §. z q̄ si t̄m. s.
de liberis et postu. Hec ē sn̄ia docto
rum. cui videť obstare tex. in. l. pater
seuerinam ff. de condi. z demon. Sed
respondetur q̄ ibi expressio facta i il
lo legato hz vim translationis in pe
nam. Sed si non potuit non dz pati
penam Natura ergo translationis i
penam tollit contrarium. Sz in casu
loquimur in substituto vbi idez ē si nō
potuit sicut si noluit. quia ille dicitur
nolle qui non potuit. ar. l. p̄me. §. vsus
. s. de ꝓcura Secunda conclusio
Vbi substitutio vulgaris fit ei qui ē
sui iuris intelligit si ipse heres non
erit vel mutato statu alterum heret
dem non fecerit. l. si pater. s. Terti
tia cōclusio Monacho instituto here
ditatem repudiante monasterium seu

abbas excludit substitutum vulgarẽ fm Bar. in l. i. ſ. e. et Bal. in l. cum ꝓponas. C. de heredi istitu. ⁊ in l. deo nobis. C. de episco. et cleri. ly idem Bal. aliter dixerit in l. i. C. qui admitti ad bonorum possess. possunt idez tenuit Jo. de Imo. in d. l. i. ⁊ etiam precet ꝓor meus. Ratio conclusionis fm Johan. de Imo. quoniam monachus non hz velle neq; nolle: sed eius voluntas est in superiore. vt in. c. si religiosus. de elec. li. vi. ⁊ xij. q. i. c. nolo. ⁊ in. c. non dicatis. Et voluit Jo. and. ī .c. in pñtia. extra de ꝓbatio. in pñtia. ⁊ sic ad hoc vt substitutus admittat̃ exigit̃ q; superior monachi declaret suã voluntatem q; non velit hereditatem Istam conclusionem tenuit nicolaus alexandri in suo tractatu substitutiõum. ⁊ archi. xviij. q. i. c. i. Et hoc quoniam simile videmus in filio instituto qui si repudiat hereditatem: pat̃ poterit illaz adire excluso substituto vulgari. Pro quo addunt casũ Bar. in l. fi. ſ. simili modo. C. de bo. q; libe. ris. vbi dicit tex. perīde habeatur acsi ab initio ipe pat̃ fuisz institutus. cõtrariam opinionem tenuit Spe: in ti. tu. de sta. monacho. versi. octauo q̄ritur. Et idem Ja. de aren. ⁊ Richard. malumbre. Idem Ange. q; in mã adq̄sitionis monach⁹ equiparatur seruo. vt no. Inno. in. c. cuz olim. extra de priuile. Hz constat q; seruo repudiante dominus non excluderet substitutũ vt in. l. cũ ꝓponas. de heredi. istituen. ergo idẽ dicẽdũ ī mõacho repudiãte vt admittat̃ substitutus. Est tamen verior opio Bar. ⁊ sequacium q; monach⁹ magis equiparat̃ filio q̃ seruo q; sicut pater tenet̃ alere filiuz: ita monasterium tenet̃ alere monachum

Quarta cõclusio. Filio vel monacho instituto et mortuo ante aditã hereditatem pater excluditur ab hereditate et ẽ locus substituto. secus ẽ in monacho q; monasterium adire poterit fm Bar. in d. l. i. ſ. eo

Quinta conclusio. Heres ad quẽ fit trãsmissio iuris deliberãdi excludit substitutũ vulgarem fm communem sententiã. quã tenet Oldra. Bar. Bal. Ang. ⁊ etiã d. Jo. de Imo. Pro qua conclusiõe vidẽt casus in l. vnica. in ſ. ī nouissimo. ℞sicu. hereditate. C. de cadu. tol. vbi dicit̃ hereditatem non aditam nõ trãsmitti exceptis personis de quib⁹ lex theod osiana loquitur que ẽ lex vnica. C. de his qui ante aper. tabu. Et exceptis qui deliberãtes id ẽ qui intra tempus deliberandi decedunt iuncto ſ cum autem. in eadem. l. vbi dicitur q; cum in supiori pte id ẽ in. d. ℞sicu. hereditatem. dispositum fuerit heredi tatem non aditam ad heredes non transmitti exceptis quibusdaz personis necesse est q; si quis hereditatem non adierit substitutam ipsam hahere. ergo apparet q; substitutus admittit̃ ad hereditatẽ nõ aditam exceptis q̄busdã personis. q̄ ꝑsone referũtur in. d. ℞sicu. hereditatem. facit etiã tex. in. l. vnica. ff. de his que ante apras tabulas. ubi ne ꝑ votũ auitum vbi etiam apparet q; habebat substitutuz Item pro hac conclusiõe videt̃ tex. in. l. si q; filiũ. ſ. i. ī. de adqui. heredi. iũgendo illum ſ cum prin. legl. Item q; hoc facit tex. ī. d. l. si pater. ſ. titu. i. vbi dicitur q; substitutio vulgaris habet hunc intellectum. si heres non erit vel alium non fecerit heredez. sed eo tempore quo moritur transmittit. et sic alium facit heredem Ange. autem tenet contrarium q; immo substitut⁹ preferatur quoniam substitutus venit ex voluntate testatoris expressa ⁊ heres ad quem fit transmissio venit ex pulsione legis. et pulsio hominis tollit pulsionem legis vt in. l. fin. C.

de pactis ꝓuč. Secundo quia imple ta ē cōditio vulgaris in ſpecifica for ma quia eſt verum dicere ꝙ inſtitut⁹ non fuit heres nec eſſe poſſe heredē quia mortuus ē ergo erit locus vul gari ſbſtituto Preceptor me⁹ dicit a communi non eſſe recedendum ꝓpter auctoritatem docto. Tamen dicit ſibi plus placere opinion. Ange. nec ob ſtat dicta. l. ſi pater. ꝙ intelligitur ſi ali um non fecerit heredem per ſuaz ad itionem. quia tunc tranſit per eum et momento non remanet penes. vt .l. cum filio ⁊ ibi nota. ℈. de lega. i. Sz in caſu noſtro lz tranſmiſerit ius deli berandi non ſequitur ꝙ fecerit aliuz heredem quia ipſe nondum eſt heres quia poteſt repudiare. immo ſua adi tio facit ipſum heredem. l. aditio ℈. de adquiſiti. heredi. Item datio vulgari. ſubſtituti impedit ius accreſcendi qđ videtur fortius ꝙz ius tranſmiſſiōis .l. penul. §. de iuiuſ. teſta. ergo multuz magis datio ſubſtituti impedit trans miſſionem Iſte ſunt fortes rationes .d. Johan. de Imo. ē in nona conſide ratione diſtinguens vtrum ſbſtitutio vulgaris ſit facta per illa ℞ba ſi heres non erit vel ſi heres noluerit eſſe Et tunc vera ſit opinio Ange. quia ibi ꝓ ditio eſt purificata per mortem quia certum eſt ipm non voluiſſe eſſe he redem quia voluntas morte finitur. vt in. l. iij. §. loca. Aut ſubſtitutio eſt facta per illa verba ſi heres non po tuerit eſſe et tunc vera ſit opin. Bar to. quoniam per mortem non ē puri ficata conditio ſi non potuerit heres quia ſtāt ſimul hec ꝙ mortuus ſit he res āte aditā hēditatē. ⁊ nō potuerit eſſe heres et de iure ⁊ de facto nō pla cet in eo ꝙ dicit de ſubſtitutione fa cta per illa verba ſi heres non erit. q̄ niam in illis ℞bis continetur ſi heres eſſe non potuerit. vt in. l. cum propo nas. C. de heredi. inſtit. Ideo puto di cendum oppoſitum ꝙ ſi ſubſtitutio ē facta ꝑ illa verba ſi heres nō erit. ꝙ verior ſit opinio Ange. ¶ Decima cō cluſio Mortuo filio inſtituto āte adi tam hereditatem pater non excludit ſubſtitutum. ſecus ē ſi filius repudia uerit vt in. l. fina. C. de bo. q̄ libe. Et eſt opinio communis. quod limitat Bald. in. d. l. fina ℣. i. niſi ex aliquibus coniecturis appareat ſubſtitutum vo luiſſe preferre patri vel niſi ſubſtitu tus fuiſſz frater filij iſtituti ¶ Decti ma concluſio ¶ Inſtituto repudiante ſbſtitutus p̄fertur fideicommiſſario vniuerſali niſi fideicommiſſum ſit re petitum a ſbſtituto vt in. l. ſi patroni ℣. fina ℣. ad trebelli. ℣ Bar. qđ etiā ſeq̄ quiē Bald. lz Jo. de Imo. in diſtincte videaē tenere fideicommiſſariū ee p̄ferē dū ꝑ. l. facta ℣. iulian⁹ ℣. ad trebel. dicēs Bar. ibi fore ſibi p̄riū. Preceptor tn̄ meus ſequitur doctrinam Bart. vbi autem eſſet idem ſubſtitutus et fidei commiſſarius vniuerſalis electio eſt an velit hereditate iure ſubſtitutiōis an iure fideicommiſſi vt in. l. recuſare ℣. titius ℣. ad trebellian ¶ Octaua cō cluſio Vbi ē inſtitutus indignus an p̄feratur ſubſtitutus vel fiſcus: eſt ꝓ trauerſia inter Bart. ⁊ Ange. Sed ꝓ concordia ſic eſt dicendum aut indi gnus adiuit hereditatem. lz auferatur ſibi tanꝙ ab indigno et tunc p̄fertur fiſcus quia deficit cōditio ſi heres nō erit vt in. l. ex facto ℣. longinus ℣. cod. Aut non adiuit indignus ⁊ tunc p̄ fertur fiſcus quia p̄ſumitur ī fraudē fiſci repudiaſſe. alias autem ſi de hoc non appareret et teſtator ignoraſſet ipm indignum: preferretur ſubſtitu tus ¶ Nona concluſio ¶ Teſtamen tum poteſt incipe a tacita vulgari. ſz Bar. ⁊ communiter doctores in. l. i. §. eo. lz Dynus tenuerit oppoſitum

volẽs q̃ sit adita hereditas saltim p̃ pte p̃ coheredez De q̃ Dyni dicto admiraꝝ p̃ceptor meus q̃ eiusdem nature est vulgaris tacite cuius est vulgaris expressa Sed exp̃ssa habet locum hereditate non adita scilicet si heres institutus non erit. ergo idem in tacita vulgari contenta in expressa pupillari vt moriente pupillo in pupillari etate ante aditam hereditatem fiat locus substituto vulgari vt adeat hereditatem vigore tacite vulgaris comprehense in pupillari Nec obstat ratio Dyni. si cessat expressum q̃ debeat cessare tacitum vt in. l. iij. ff. qui habz de serui. rusti. predio. quia illud procedit quando tacitum est accessoriuz ad expressum. vbi autem tacitum ẽ eque principale sicut expressum et tunc potest stare tacitum sine expresso fm p̃ceptorem meum. Et istam conclusionem tenet etiam Bald. in. l. lex cornelia. s. eo. Et tenuit Sigorol' vt patz consilio suo quod incipit albertiolus Quam conclusionem limitat Bart. in .l. i. s. eod. Nisi defecisset spes pupillaris in vita testatoris puta quia pupillus mortuus fuisz viuo testatore. nã hoc casu potest procedere opinio Dyni. quod etiam placet. d. Pau. in. d. l. lex cornelia Et habemus tres glo. tenentes testamentum posse incipere a tacita vulgari scilicet glo. in. l. lex cornelia cum. l. sequen. ff. eo. Et idem esset fm Bar. si testator decessisset mortuo pupillo ita q̃ non potuisset prouidere de alio herede quia tunc testamentum inciperet a tacita vulgari. et est locus substituto Decima conclusio. Si ẽ facta substitutio pupillaris ventri ventre non nato post mortez testatoris vel etiam in vita per modum tps in vita testatoris: admittitur substitutus vulgaris vigore tacite vulgaris contente in pupillari exp̃ssa. ita tenet glo. in. l. penultim. s. de ventre inspi. Vbi autem defecisset spes nati uitatis postumi multo tempore p̃ea viuẽte testatore tunc nõ admitteret substitutus per ea que dicta sunt in precedenti conclusione Undecima conclusio. Vbi quis venit ad successionem vigore tacite vulgaris contẽte in expressa pupillari puta q̃ pupillus decedit ī pupillari etate ante aditam hereditatem non solum succedit pupillo et consequenter trahitur ad bona pupilli ꝛ sic iste substitutus venit ad bona testatoris ꝛ ad bona pupilli ꝛ sic vtraq̃ substitutio habebit locum tam pupillaris expressa q̃z tacita vulgaris fm Jaco. de are. et sequit Bar. in. l. i. s. eo. Duodecima conclusio. Expressa vulgaris non continet tacitam pupillarem matre existẽte in medio. Hanc conclusionem firmat Bar. in ista. l. et tenuit Bal. ꝛ cõmuniter citramontani. ꝛ idem voluit glo. in. l. nostra. lz contrarium voluerit glo. in. l. precibus. C. e. ꝛ glo. in. l. fina. C. de insti. ꝛ sub Pro qua conclusione facit ratio q̃ si tacita pupillaris non contineret ab initio in expressa vulgari non posz postea comprehendi per. l. que ab initio. ff. de reg. iur. l. ergo sequitur q̃ si mater moretur vel repudiaret: substitutus non posset admitti contra. l. precibus. ꝛ. l. fina. C. eo. Petr9 tamen ꝛ vltramontani quos sequit Lyn9: vident tenere contrarium. in. l. precibus. s. eod. q̃ tantum debet operari tacitum quantum expressum sed expressa pupillar. admittit contra matrem. l. pampinia n9. ff. fin. s. de inoff. testamen. ergo idẽ in tacita Ad hanc rationem respondent citramontani q̃ hec regula nõ semper procedit. quod contingit q̃n

do pro forma est traditus aliqd debe re exprimi vt videm⁹ in exheredatio ne que debet fieri nominatim ⁊ non sufficit tacita vt in.l.nominatim.s.de libe.et postu. Sic etiam in pupillari exigitur q̄ sit expressa verbis vel cō iecturis vt no.in.l.moribus.ff.e. Igit non sufficit tacita pupillaris ad exclu sionē matris . nisi appareat p aliquas coniecturas.ꝛc. Decimatertia con/ clusio. Si institutus repudiauit he/ reditatem qui beneficio restitutiōis in integrus potest admitti ad heredi tem substitutus vulgariter pōt adi/ re hereditatem q̄ primum ē facta re pudiatio non expectato q̄ desinat sb/ eē spes restitutionis in integrum. vt in.l.⁊si sine.ff.sed q̄ pampinian⁹.ff.de minori. Decimaquarta conclusio. Substitutio vulgaris expirat si ē fa cta pluribus heredibus copulatiue vno herede adeunte.vt in.l.quedam testamento.ff.e.puta q̄ dictum sit titiꝰ et seium heredes meos instituo . ⁊si heredes non erunt:gaium substituo. nam ad hoc vt sit locus substitutio/ ni vulgari exigitur q̄ neuter sit he/ res. Facit etiam tex.in.l.q̄uis.C.eo. Si autem facta essꝫ sbstitutio separa tim pluribus tunc vno adeunte expi rat sbstitutio quo ad ipm adeuntem non quo ad alios non adeuntes.vt ī .l.ex duobus.ff.filium.⁊.l.cum ex filio.ff.fin.⁊.l.coheredi.ff.coheres.ff.eo. Decimaquinta conclusio . Existētia sui heredis non impedit sbstitutionē vulgarem si est facta voluntarie.vt ī .l.si filius heres. de libe. ⁊ postu. Et nō.in.l.pampinianus.ff.quoniam.s.ō inofficio.testamen. Secus ē vbi sbstitu/ tio vulgaris est necessaria . Et fit ex necessitate ne rumpat testamentus vt in.l.gallus.s.de libe. ⁊ postu. Ratio conclusionis sumitur.ex tex.l.cornel lius.supra titu.i. Tacita autem vul/ garis non impeditur per existentiam sui heredis.quod patet q̄ existentia sui heredis confirmat tabulas pupil lares in quibus continentur tabule patris testatoris.vt in.l.si filius qui patri.ff.eodem. Et in.l.filius qui se pa terna.ff.de adqui.hereditā. Decima sexta conclusio. Si institutus non po test succedere nisi de iure prētorio vel p bonorū possessionem que habuit o/ riginem in vita testatoris: substitut⁹ vulgaris non admittitur vt.ff.de con di.et demon.ff.si patronus. Decisse ptima conclusio. Institutus non pot test venire ad successionem nisi de iu re prętorio per bonorum possessionē que incipit habere originem p⁹ mor/ tem testatoris substitutus vulgariter prefertur instituto vt in.l.cuz ī secun di.⁊ ibi glos.ff.de iniuf.testamen. Et potest poni exemplum in filio prete/ rito approbante testamentum patris. fm q̄ habetur in.l.filio prterito.supra de iniusto rup.testa. Ratio conclusiꝰ onis est quia talis approbatio filij nō potest tollere ius quesitum sbstituto tempore mortis ⁊ quia in his temp⁹ mortis inspicimus vt in.l.si alienum.ff.in extraneis. supra de heredi.insti. Glo.autem in.l.si quis cum.ff.fin.sup Que tenet contrarium ab omnibus reprobatur. Decimasexta conclu sio. Substitutus vulgariter repellit per institutum qui potest adiri de iu re ciuili Si omissa aditione de iure ciuili petat bonorum possessionem de iure prętorio. vt in.l.puberem.de iure delibe. Decimaseptima conclusio. Si isti tut⁹ sub conditione non pareat cōdi tioni sbstitut⁹ admittit ad hereditatē casus ē in.l.ij.de isti.⁊ sbsti. Decimaoctaua conclusio. Si p emancipatiōez extī/ cta sit expssa pupillaris. sbstitutio extī

cta ē vulgaris tacita in ea ꝓtēta. ℔ tenēt ꝓ̄ir oēs doct. Rō ꝓcluſiōis quia exq̄ pupillarē ſua ſponte emācipando annullauit imputet ſibi. cur circa vulgarem non pudit. vt. l. tractabaſ̄ ff. de teſta. mili. Exi. ꝓcluſio. Si pupillaris ſbſtitutio fiat maiori. xuij. annis vel extraneo ꝛ pupillaris ſbſtitutio non valeat tñ continef̄ tacita vulgaris ſm Guil. quem ſequitur Bar. ī .l. fi. C. de heredi. inſti. Et ibi probaſ̄ vbi teſtator dixit ſēp̄ronij hēs eſto ꝛ ſic ſunt ꝟba pupillaris ſbſtitutiōis q̄ pupillarē ſuccedit inſtituto nō aūt teſtati. ꝛ tñ lex reſoluit eā ī tacitā vulgarē. ꝛ gl. q̄ ē in ff. extraneo. Inſtl. de vulg. ſbſti. q̄ innuit ꝓ̄ꝫ rep̄hendit ꝓ docto. ꝛ eam Raymun. rep̄hendit in tractatu compendioſi. Et ſic ē finis vulgaris.

Pupillaris.

Accedo nunc ad pupillarem ſubſtitutionem Pro euidentia premitto q̄ ſbſtitutio pupillaris ē introducta moꝛib⁹ vt dicit tex. in. l. ij. in pn. ſup̄. e. Et idem in Inſtl. eo. ti. ff. i. Et glo. ex/ponit moꝛibus id ē iure lacedemoni/oꝝ q̄i velit dicē q̄ originē habuit hec ſbſtitutio a conſuetudie illi⁹ ciuitatis lacedemoniorū ℨ cū hodie talis ſbſtitutio pupillaris ſit ī ſcriptis redacta ꝛ a iure ciuili approbata p̄t dici ℨ ꝺy num eē de iure ciuili Pro q̄ facit ī ſimili tex. in. l. moꝛe. ff. de adqui. her. Et in. l. moꝛe. ſup̄. de ferijs. Qđ nō placet Bar. qm̄ lz ſit ī ſcriptis redacta ſcriptura non inducit hāc ſbſtitutionem lz qđ ꝓ⁹ erat inductū: in ſcpturā reducitur. argu. l. cū res. C. de ꝓbat. videm⁹ ℔ ī ſimili ī vſib⁹ feudoꝝ. nā ꝓ p⁹ conſuetudo induxit obſeruātiā certā in feudis p⁹ea fuit in ſcptis redacta Et nihilomin⁹ adhuc dicunt conſuetudies feudoꝝ. ꝛ ℔ ē ver ꝛ tenēdū Secūdo p̄mitto q̄ ī pupillari ſbſtitutiōe octo requirunt. quinq̄ colligunt ex gl. in .d. l. moꝛib⁹. ꝛ tria ex tex. ibi etiam eliciuntur vt etiam tz Bar. Primo exigit q̄ ille cui fit ſubſtitutio pupillaris ſit de liberis teſtatoris Secūdo q̄ ille cui fit ſubſtitutio ſit impubes Tertio q̄ ſit in ꝓtāte teſtatoris Hec ꝓbātur in. d. l. moꝛibus. in ꝓncip. Quarto q̄ per mortem teſtatoris efficiatur ſui iuris vt in. d. l. moꝛibus. ℨ ſi. plane Quinto q̄ nō deſierit eſſe in ꝓtāte teſtatoris ante moꝛtē. vt in. l. cohēdi. ff. cū filij ff. e. Sexto q̄ pater faciat ſibi teſtm̄ vt. l. i. in fi. ſupra eo. Septio q̄ impubes cui fit ſubſtitutio ſit inſtitut⁹ vel exheredat⁹ vt in. d. l. moꝛibus verſi. q̄ ſi eos. Octauo ꝛ vltio exigit q̄ patris adeaſ̄ hēditas vt. l. moꝛib⁹. ℨ ſi. adeo. ſup̄. e. Tertio p̄mitto q̄ lz glo. in. l. precib⁹. C. e. direxit q̄ iſta verba ſi filius me⁹ heres erit ꝛ in pupillari etate deceſſerit: ſūt verba nēcaria ad pupillarē ſubſtitutionē. qđ videf̄ ꝓbari Inſtl. de pupill. ſub. in prin. tñ Ray. de verſiuio. in tractatu ſuo ſubſtitutionum. non ſequitur iſtud qm̄ exheredato p̄ōt ſubſtitui pupillariter. vt in ff. nō ſolū. Inſtit. e. quā ſm̄az ſequit Bali. in. l. ſi teſta. C. de impu. et alijs ſubſti. ꝛ ibi ꝓbaſ̄ etiā in. l. fi. C. eo. ti. Et in. l. ij. ff. fin. ſup̄. eo. ꝛ. l. pater cum. l. ſeqn. Et. l. qui duos ff. e. vñ illa verba ſi heres erit non ſunt nēcaria lz ſunt ad bene eſſe. Et ita intelligitur tex. Inſtit. de pupillari ſubſti. in pn. Quarto p̄mitto. q̄ duplex ē ſubſtitutio pupillaris quedaz ē expreſſa ꝛ quedam ē tacita. Expreſſa eſt illa q̄ fit ℨbis expreſſis cōuenientib⁹ pupillari vt Inſtit. de pupil. ſubſti. in princi. tacita eſt illa que fit verbis tacitis ſeu ſubintellectis ſicut contingit in il

la pupillari. que continetur in exp̄ssa vulgari vt in. l. iam hoc iure. s. eo ¶ Quito p̄mitto q̄ pupillaris fit p ꝟba affirmatiua inspectis ꝟbis que respiciunt p̄sonam substituti. Inspectis autem verbis respicientibus perso/nam eius cui fit substitutio ea ꝟba st priuatiua vt cōtingit in hoc exemplo si filius meus ī pupillari etate decesserit titius sit heres ¶ Sexto premitto q̄ per substitutionem pupillarem succeditur pupillo non autez testatori immediate vt inst. eo. circa prin ¶ Septimo premitto q̄ pupillaris substitutio sex modis finitur. scilicet per superuenientiam etatis. per confectionem secundi testamenti validi. item agnatione postumi. itez si nō adeatur hereditas ex testamento paterno. itē capitis diminutione etiaz minima pupilli. sexto et vltimo vbi testatoꝛ taxauerit etatem citra. xiiij. annuz illa etate finita vt in. l. si ita quis ¶. eo. Hos modos posuit gl. notabilis. in. l. in pupillari ¶. e ¶ His premissis venio ad materiam p̄ qua enuclianda has su/mo conclusiones ¶ Prima conclusio vbi substituitur pupillaris postumo qui non est in vētre talis substitutio dicit vulgaris z dicitur vulgariter fuisse substitutum vt in. l. qui ventri. s. de ven. inspi. Et. l. ab exheredato ¶. fina ¶. de leg. iij ¶ Secunda conclusio. Pupillaris substitutio exp̄ssa exclu/dit venientes ab intestato etiamsi sit mater impuberis vt in. l. pampinian⁹ ¶. sed nec impuberis. s. de inoffi. testamen. Et in. c. si pater. de testamen. lib. vi. Et hec est communis opinio q̄ mater excludatur per substitutionē pupillarem. lz Martinus sule. tenuerit contrarium. et alij sequaces Adducebant subtile argumentum. nam de iure ffozum pater excludebat matrem l successione filij. vt in. l. ij ¶ Obijcit ad tercul. qō hodie nō licet de iure codicū cū parit admittant ad successionē vt in auc. defuncto ad terculianuz. Et in ¶ consequenter. z in auten. de here/di. ab intesta. ergo non poterit exclu/di mater per substitutuz pupillariter datum per patrem quia si ipe pater viueret non posset excludere patrem a successione filij per. s. dicta Ista est fortis ratio et maxime cōcludit quā/tum ad legitimam debitaz matri qua filius testando non potuisset matrem priuare. vt no. in auc. nouissima. C. de inofficio. testament. Ideo dicit Guil. de acunio. per substitutum pupillari/ter matrem a legitima nequaq̄ exclu/di. z alle. auten. p̄sbyteros. C. de epi. et cleri. sed. d. autenti. non habet ob/stare. que loquitur de filijs puberib⁹ testamentum per se condentibus. sit quicquid velit communis opinio se/habet vt. s. dixi. Maxime quia hodie est approbata per ius canonicum per. c. si pater de testa. li. vi. Posset dispu/tando teneri contrarium quo ad legitimam per. d. auc. presbyteros. que licet loquatur vbi filius est pubes. ea/dem tamen est ratio filio exñte impu/bere. Ita enim debetur matri legitima in bonis filij impuberis sicut in bōis filij puberis. nec vlla potest red/di ratio diuersitatis Et ¶ sed nec im/puberis. loquitur de iure ffozum quo iure si decessisset filius intestatus sine descedentibus pater in totum succes/sisset: matre exclusa. Nimirum si pa/ter posset priuare matrem successione filij dando sibi alium substitutum ne quod hodie non procedit de iure co/dicum vt iam dictum est. Decisio au/tem capituli si pater: procedat de iu/re canonico et procedat in foro suo q̄ decretalis habuit respectum ad ius

florum. Qui autem defensare cupiat cõmunem opinionez poterit assigna re diuersitatem rationis quare filius pubes faciendo testatori non po test matrem priuari legitima. Secus est in testatore pupillariter substitu/endo filio impuberi hoc ideo euenire quoniam pupillaris substitutio cen/setur pars testamẽti paterni ⁊ sic cen setur mater exclusa a legitima ꝓpter testamentum paternum. non autẽ cẽ setur excluſa mater a filio q̃ reuẽa nõ fecit testamentum Hanc rõnem sen/sit tex. ĩ. d. c. si pat. ĩ fi. q̃ rõ cessat ĩ filio pubere ¶ Tertia conclusio Testator filio impuberi ꝑt facere heredes nca rios quos posset sibi ipsi testatori. vt in. l. ij si plures ℣ quos possum ĩ. eod. Ex hoc sequitur ꝙ substitutus hoc ca su non minus transmitteret heredita tem non aditam ex substitutiõe q̃ ex institutiõe iuxta nota. ĩ. l. si filius qui patri ĩ. e. ¶ Quarta conclusio. Si te/stator hoc modo dixerit si filius me/us heres erit et in pupillari etate de/cesserit titius sit heres. Si filius re/pudiauit et deinde decesserit in pupil lari etate substitutus erit heres tam in bonis patris q̃ pupilli ſm Salic. in. l. si testamento. C. de impu. ⁊ alijs substi. Et ẽ nouissimum dictum, ⁊ Ja. butri. dicit contrarium ea rõne quo/niam substitutus ẽ vocatus sub du/plici ꝺditione copulatiue posita ⁊ ad veritatem copulatiue exigit vtranq; partem verificari. vt ĩ. l. si heredi plu res ĩ. titu. i. Hic autem deficit vna ps copulatiue scz si heres erit. quod ꝑz ꝙ repudiauit. Salice. autem mouet quoniaz in expressa pupillari inest ta cita vulgaris ex qua vulgari succedi tur in bonis paternis. vt in ℣ extra/neo. Inst. l. e. Et in. l. coheredi. in ℣ cũ filio ĩ. e. que tacita vulgaris non potest subesse sine pupillari, ⁊ sic vult Sali. ꝙ succedatur in bonis paternis ex tacita vulgari. ⁊ in bonis pupilli ex expressa pupillari. Quod non placet domino Catoni quo ad rationem Sa lice. ℔ admittit eius opinionem. Est enim opinio. d. Catho. ꝙ substitutus admittatur ad successionẽ ad vniuer sa bona tam testatoris q̃ pupilli vni formiter quia dicit lz pupillus repu/diauerit. tamen remanet suus heres; et sic omnia bona habebit vigore pu/pillaris hoc sui etati operante. ⁊ alle. .l. paterfamilias ℣ priuile. credi. ⁊. l. ex contractu ĩ. de Re iudi. Melius facit tex. in. l. cum quasi. ℣ si quis ĩ. de fidei commiss. liber. Et. l. ij ℣ et si sint ĩ. ad terculianũ Et etiam mihi placet et ẽ fortissima conclusio. Ex quibus ꝑz responsum ad rationem Jacob. butr. quia verificatur vtraq; pars copula tiue cum filius sit heres ratione sue etatis vt iam dictum ẽ et etiam in pu pillari etate decesserit. Istam partem reperio etiam tenuisse dominum Pe trum preceptorem in. l. ij ℣ fi. s. eo. ¶ Quinta conclusio ¶ Si filius natura lis cui est facta substitutio pupillaris legitimetur post testamentum substi tutio valet ſm Bartolum. quem se/quitur preceptor meus Ratio ſm ei um. quia ista legitimatio retrotrahi/tur vsq; ad tempus natiuitatis. ⁊ sic perinde est acsi retro fuisset legitim⁹. vt in. l. secunda. ⁊ .l. final ĩ. de natali restitution. immo plus dico ꝙ legiti/matio retrotrahitur vsq; ad tempus conceptionis. text. est singularis in. l. dynus. s. de rit. nuptia. Quem textuz Baldus ibi ad hoc singulariter not. ¶ Sexta conclusio ¶ Tacita pupil laris contenta in expressa vulgari nõ admittitur contra matrem. vt in. l. fi/na. C. de institution. et substitution. quã determinationẽ Bar. extẽdit ad ꝑm ad auuz et ad ffrem impuberis

cui ē facta substitutio ea ratiōe quoniam tacita pupillaris non venit ex vera voluntate testatoris: sed ex presumpta vt in.l.iam hoc iure.ſ.eo. Sz non ē presumendum q̄ testator sic cogitasset de patre de matre et ceteris. q̄ ipos exclusisz casu q̄ filiꝰ decessisz in pupillari etate cum nō sit verisimile alienas successiōes velle p̄ius añ ponere. vt in.l.cum acutissimi. C. de fideicommiss. Ex quo sequit q̄ si appareret de voluntate testatoris q̄ voluerit excludere mr̄em vel patrem et ceteros: substituꝰ illos repelleret

Septima cōclusio Pupillaris ptim tacita et partim expressa excludit matrem. vt in.l.lucius ℸ.e. vt ē in substitutiōe pupillari tacita contenta in rēciproca que dicit tacita quo adverba specialia. et expressa q̄ ad ꝟba generalia. et sic ē partim exp̄ssa et partim tacita. vt.ſ.dixi in materia reciproce.

Octaua conclusio Si testamētū p̄is ē minus solenne puta q̄ factum cum quīq̄ testibus filio instituto cui ē datus substitutus pupillariter non valet substitutio pupillaris fm Barto. quem sequit̄ preceptor meus ea rōne q̄ si ipse pupillus factus pubes: facēt testm̄ non possz sibi extraneum instituere vt haberet suam hereditatē. testamento exīte minꝰ solēni. ergo nec pr̄ poterit facere sibi condendo testm̄ Hec ratio non ē bona p.l.pampinianꝰ. ℸz nec impuberis. ſ. de inoffi. test. coniuncta auc̄. presbyteros. C. de episco. et cleri. Tamen pōt sustineri contra id q̄d dicit Bar. q̄ imo valeat substitutio pupillaris vt censeat istud testamentum paternum quatinꝰ concernit fauorem filij. nec dubium ē q̄ vbi agitur de valore pupillaris substitutionis de vtilitate filij tractat cum talis substitutio sit filij puisio vt in.l.extribꝰ. C. de inoffi. testa. ꝛ ibi no. Pro hac consideratiōe videt tex. in.c.si pater. ī fi. de testa. li. vi. vbi talis substitutio pupillaris censet testm̄ p̄nū vt nō irritet̄ p̄ter matris preteritionē Pari rōne dicendum ē in p̄nti casu debere istud testm̄ censeri paternum vt substitutio pupillaris non euacuet̄. cum testamentum paternum minus solenne valeat cum quinq̄ testibꝰ et etiam paucioribus filio īstituto Hec opinio mihi verior videt̄

Nona cōclusio Tacita pupillaris continet̄ in exp̄ssa vulgari matre existente in medio. sed non admittitur contra matrem. Hoc voluit Bal. in.l. p̄cibus. C. co. dum dixit tacitam pupillarem contineri conditionaliter. scilicz si mater moriatur āteq̄ exceptet. vel si mater repudiet Hoc sensit glo. in. d.l. precibus. in gl. penulti. circa principi. ibi dum dicit ℸz alios ab intestato repellat. Est enim magni effectus si tacita pupillaris nō continetur matre existente in medio. quia ipsa repudiante hereditatem pupilli morientis vel moriente ante acceptationem dicte hereditatis. alij venientes ab intestato excluderēt substitutum. Vbi autem tacita pupillaris continetur sed non admittitur: matri p̄derit. Vnde in p̄dictis casibus repudiatiōis vel mortis matris ante acceptationem hereditatis pupilli substitutus vulgariter excludet venientes ab intestato. quod ē notādum

Decima conclusio. Pater non potest filio pupillariter substituere maiori quattuordecim annis ꝛ minore viginti. stante statuto q̄ minor viginti annis non posset facere testamentum ℸz Barto. ea ratione quoniam duplex fuit ratio substituēdi pupillariter Prima quia filius est in ea etate constitutus in qua non potest facere testamentum Ratio secunda quia in eadem etate filios habere

non pōt vnde lz prima rō subsit i casu statuti. tamen cessat secunda ratio. Hec determinatio Bar. pōt pcedere qñ filius essz in etate ꝑpe. xx. annum. puta in .xix. vel .xviij. vel circa. Sed si essz in quindecimo anno lz eēt maior xiij annis. Cum raro contingat i ea etate quem posse habere filios tūc non putarem pcedere dictū Bar. Sz tenerem posse substitui pupillariter ex identitate rōnum cum vtraq; concurrat rō que in mīore. xiij. annis. vt .s. dictum ē. ¶ Undecima conclusio Ubi pupillaris substitutio ē facta, p testatorē pupillo extraneo heredi instituto. lz non valeat iure directo in vim pupillaris substitutionis: tñ valebit in vim fideicommissi inter tempora pubertatis Panc conclusionem voluit glo. in .l. verbis ciuilibus. .s. alle. Quaz sequitur Ray. Guil. z Bart. z ē communis opinio lz glo. videatur tenuisse contrarium in .ſ. extraneo. Inſtl. de pupilla. substit. quam glo. ibi sequitur Dyn. tamen pōt glo. a contrarietate saluari dū dicit i. d. ſ. extraneo nō valere vt intelligat. s. iure directo Non autem phibet qn valeat iure fideicommissi z pro hac conclusione vide tex. in .l. filiusfamilias. ſ. vt qs heredem. ff. de lega. i. q istam opinionez sequebat etiam Jaco. de are. ¶ Duodecima cōclusio. Substitutio pupillaris facta impuberi nō trahit ad fideicommissum Panc conclusionem firmat Ray. in tractatu substitutionuz. q Dy. in .l. ceuola. ff. ad trebel. z Bar. in .l. verbis ciuilib⁹. .s. alle. Rō conclusionis ē q substitutio pupillaris finit aduenientе pubertate ergo a puberta te non pōt incipere. l. si vsufruct⁹ cū moriar. j. devsu. lega. ¶ Decimatertia conclusio Mater non pōt filio pupillo substituere pupillarit. vt in .l. si mat ſ. eo. Rō ē qm̄ non hz filium i ptāte

¶ Xiiij. conclusio. Filio spurio legitimato pōt pupillariter substitui si ē ipubes si apparet q filio arrogato pt talis substitutio fieri fz omnes q ē filius ciuilis tm̄ ¶ Decimaquinta cōclusio Si filiꝰ exeat de ptāte patris per dignitatem: pupillaris substitutio nō finit fm Guil. q p dignitatem omnia iura naturalia z ltia firma permanēt vt ꝑbat in auc. in corpore q̄stio. que de dignitate. ſ. illud quoq;. Sz substitutio est actꝰ legitimꝰ. ergo debet remanere valida. quod etiā placz Bar. ¶ Decimasexta conclusio Pupillaris substitutio facta pupillo superueniente emancipatione extinguit. nec pōt valere iure fideicommissi. Rō q cum se mel potuerit valere iure directo scilicet añ emancipationem non pōt pea obliquari vt pea valeat iure fideicōmissi. vt no. in. d. l. in verbis ciuilib⁹. .s. eo. ¶ Xvij. conclusio. Si testator non facit sibi testamentum: fz codicillos i qb⁹ substituit filio pupillariť: talis substitutio lz non valeat in vim pupillaris: tamen obliquabit et valebit i vim fideicommissi. vt no. in. d. l. verbis ciuilib⁹. z sequit Guil. Dy. Franciscus tigrini. z Bart. p quib⁹ ē casꝰ i. d. l. illud. ſ. tractari. ff. de iure codicillo ¶ Decimaoctaua conclusio Si testamentum rumpit p contra tabulas pꝰ aditā hereditatē durat pupillaris substitutio. l. ij. pꝰ pñ. .s. eo. Si ꝓo intēderet añ aditā hēditatē tē eē tolleret pupillaris substitutio i ipo iure gl. ē in .l. illō. i pn. j. de ꝓbatabu. z i. l. vt liberis. in pn. j. de collatio. Rō ē q tūc potiꝰ ꝑpter hereditatē non aditā q̄z p. l. ꝫ tabulas rumpit testamētuz iō pupillaris substitutio tollit vt in. d. l. ij. ſ. adeo. ¶ Xix. conclusio. Si testm̄ paknū rumpit in totuz: p querelā rumpit substitutio pupillaris. secꝰ si p pte tm̄ rūpat testamētū. ita no. in. d. l. ij. ſ. adeo.

et in.l.patris et filij.ꝛ in.l.pampinia/
nus.ℱ.sed vt impuberis.ſ.de inoffic.
teſta.tñ hodie impubes nõ põt exhe
redari cum non poſſit committẽ cri/
men ingratitudinis ſicut dicimus in
poſtumo .l.ſi quis in ſuo.C.de inoffi
ci.teſtam.Quod verũ ẽ niſi impubes
ſit doli capax vt no.glo.in.ℱ non zelũ
inſti.de pupilla.ſubſti. Et ſequuntur
docto. ¶ Viceſima concluſio Rupto
teſtõ ex cã preteritiõis ſubſtitutio pu
pillaris reſeruaꝛ per auctenticã ex cã
Hec concluſio probaꝛ in.d.auc.ex cã
ibi et cetera nanqꝫ firmã permanent.
Nam appellatione ceterorũ continẽ
tur tabule pupillares.vt in.l.nam qd
ℱ.ſi quis compulſus.ff.ad trebellian.
Et in.l.qui populos.in.ℱ.ff.ẽ.C. Hanc
concluſionem tenet Ja.de are.Bart.
ꝛ generaliter omnes docto.hanc par
tem tenuit glo.in.l.i.in fin.ſ.e.Dyn°
tamen tenuit contrariũ dicens qꝫ illa
auẽ.ex cã.loquiꝫ tm̃ in his q̃ ſine inſ/
ſtitutione heredis valere poſſunt vt
legata et fideicommiſſa. que poſſunt
ab inteſtato relinqui q̃d non ẽ in pu
pillari ſubſtitutiõe Guil.de acunio.q̃
tꝫ opi.glo.et communem: reſpondet
ad rõnem Dyni dicẽs qꝫ p auc.ex cã
remanet firma datio tutoris. vt in.l.
iure nr̃o.ℱ.fin.ſ.de teſta.tu.ꝛ in.l.i.e.
ti. Et tamen tutela non põt in codicil/
lis dari niſi ſint in teſtõ confirmativt
in.l.l.ij.C.de teſta.tu. Item p edictũ
ſi quis obmiſſa cã teſtamenti vitiaꝛ
inſtitutio ꝛ cetera firma remanent.et
tm̃ p illud edictum conſeruanꝛ tabu
le pupillares.Caſus ẽ in.l.ij.in.ℱ pe/
nulti.ſ.e.ergo eadem rõe ſubſtitutio
pupillaris confirmabiꝛ p autenticam
ex cã.et hec ps ẽ tenenda ¶ Xxi. con
cluſio Si hereditas ẽ adita ex tacita
vulgari confirmanꝛ tabule pupilla/
res ſi pupillus ẽ inſtitutus exr̃s in po
teſtate teſtatoris ſꝫ Bar.i.l.morbus
in tractatu pupillaris ¶ Xxij.conclu
ſio. Si mater non ẽ capax hereditaꝫ
tis pupilli filij ſui ex aliquo ſuo defe
ctu puta qꝫ non petiit tutorem filio.
vel ſi pꝰ mortem pupilli aliquid inho
neſtum commiſerit vt dicit gl.in.l.ſo
rorẽ.C.de his q̃ vt indig.ꝛ i.l.ſi fidei
commiſſ.C.de fideicommiſſ.excludiꝫ
a tacita pupillari qui Bar. qꝫ hoc ca/
ſu pinde ẽ acſi mater non eſſꝫ in me/
dio.vt nota.in.l.ij.in fin.ℱ ad terculi
anũ.ꝛ in.l.i.ℱ.penul.ff.de cõtra tabu.
Et in.l.ſi necem.ℱ.ſi quid portatus ℱ
de bonis liberto. ¶ Xxiij.concluſio.
Pupillaris ſbſtitutio extinguiꝫ ſi pu
pillus efficiaꝫ religioſus ex diſpen/
ſatione pape qꝫ filius efficiꝫ inteſtabi
lis remoto etatis impedimento vt in
auten.ingreſſi.C.de ſac.ſanc.eccle.
¶ Xxiij.concluſio Si filius a caſu ℥
communem conſuetudinem habuẽt
liberos in pupillari etate: finita ẽ ſub
ſtitutio pupillaris p natitatẽ filij. vt
in.l.ex facto.in pn̄.ff.e. Et hoc tenuit
Bar.in repetitiõe ſubſtitutionis pu
pillaris

¶ Repetitiones aliquot egregie Lã
franci iuris vtriuſqꝫ doctoris cele/
berrimi impreſſe diligẽter per me Jo
hannem koelhoff de Lubeck Colo
nie ciuẽ Anno gr̃e. M.cccc.lxxxviij.
finiunt feliciter

colorchecker DIGITAL SG
DCSG - UBU # MX - 7181
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
x-rite
mm
0
1
2
3
4
5
6